P.21.Pl.5.

BUONGIOVANNI
SYLVA
SACR. CAEREM.

BIBLIOTECA VITT. EMANUELE FONDO FIORENSE
32
4 A
1

SACRARUM
CÆREMONIARUM
SYLVA.

SACRARUM CÆREMONIARUM SYLVA,

EX VARIIS AUTHORIBUS, ET CÆREMONIALIBUS Collecta, & Compilata JUXTA RITUM S. ROMANÆ ECCLESIÆ.

STUDIO, ET OPERA

FR. SIMONIS BUONGIOVANNI A LARCIANO

Ordinis Minor. Regularis Obſervantiæ Sancti Franciſci, Provinciæ Thuſciæ Sacerdotis Concionatoris.

[redacted]

BRIXIÆ, MDCCXXV.

Typographiæ Jo: Mariæ Rizzardi,
Superiorum Auctoritate.

32-4-A-1

Maledictus, qui facit opus Dei negligentèr.
Jerem. 48

INDEX

CAPITUM LIBRI PRIMI.

De Acceſſu ad Chorum. cap. 1. pag. 1
Quomodò, & quandò ſignum Crucis formandum, & pectus percutiendum. c. 2. 3
De Inclinationibus, & Diſciplina in eis ſervanda. c. 3. 5
De profunda Inclinatione. c. 4. 6
De mediocri Inclinatione. c. 5. 9
De minima inclinatione. c. 6. 11
De Genuflectionibus, & diſciplina in eis ſervanda. c. 7. 12
De Genuflexionibus in particulari. c. 8. 13
Quomodo, & quando proſternendum, terra oſculanda, Pallium, Sandaliaque deponenda. c. 9. 18
Quando ſtandum in Choro facie ad Altare converſa. c. 10. 20
Quando ſtandum facie ad invicem converſa. cap. 11. 22
Quando ſedendum in Choro. c. 12. 23
Quando caput cooperiendum. c. 13. 24
Quando caput aperiendum. c. 14. 25

CAPITUM LIBRI SECUNDI.

De Officio Ceroferariorum in genere. c. 1. 27
De Ceroferariis in Veſperis ſolemnibus cap. 2. 28
De Ceroferariorum officio in Miſſa Solemni. c. 3. 30
De Thuriferarii officio in genere. c. 4. 31

De officio

De officio Thuriferarii in Veſperis ſolemnibus. cap. 5. 35
De officio Thuriferarii in Miſſa ſolemni. c. 6. 37
De officio Acolythorum Chori. c. 7. 39
De officio Cantorum. c. 8. 41
De officio Hebdomadarii. c. 9. 45
De Organo, & Organiſta, & Muſicis, ſeu Canthoribus, & Norma in Divinis per eos ſervanda. c. 10. 51
De Miniſtro Miſſæ, &c. c. 11. 54
De Coloribus Paramentorum. c. 12. 60
De uſu, & qualitate Paramentorum. c. 13. 61
De modo imponendi, & benedicendi incenſum quoties, & quando, tam in Miſſa ſolemni, quam in Veſperis imponatur. c. 14. 63
De menſuris propriæ ſacræ Suppellectilis in Ordine ad Miſſam tàm ſolemnem, tùm privatam &c. c. 15. 66
De Magiſtro Cæremoniarum, & Chori Vicario. cap. 19. 74
De Sacriſta, & ejus officio. c. 20. 81
De Præsbytero Aſſiſtente. c. 21. 84
De Diacono, & ejus officio in Miſſa ſolemni. cap. 22. 88
De Subdiacono, & ejus officio. c. 24. 110
De benedictione, & aſperſione Aquæ benedictæ. c. 25. 124

CAPITUM LIBRI TERTIJ.

De Miſſa ſolemni, & minus ſolemni. c. 1. 130
De Hora celebrandi Miſſam ſolemnem. cap. 2. 131
De iis, quæ præparanda ſunt ad Miſſam ſolemnem.

nem. c. 3. 132
De præparatione Celebrantis, & Miniſtrorum & de eorum ingreſſu ad Altare. c. 4. 134
De principio Miſſæ ſolemnis, uſque ad thurificationem Altaris. c. 5. 140
De obſervandis in thurificatione Altaris in Miſſa ſolemni. c. 6. 142
De introitu Kyrie eleiſon, & Gloria in excelſis in Miſſa ſolemni. c. 7. 148
De Oratione Epiſtola, & aliis uſque ad Evangelium. c. 8. 152
De Evangelio, & aliis uſque ad Offertorium. cap. 9. 157
De Offertorio, & aliis uſque ad incenſationem oblatorum. c. 10. 164
De incenſatione oblatorum, & aliis uſque ad Canonem. c. 11. 169
De Canone Miſſę ſolemnis, & aliis uſque ad Communionem. c. 12. 176
De Communione generali, & particulari in Miſſa ſolemni. c. 13. 185
De poſt Communione, & aliis uſque ad finem Miſſę ſolemnis. c. 14. 191
De Miſſa, quę cantatur ſine Miniſtris ſacris. cap. 15. 195
De Miſſa ſolemni coram Prȩlato in locis ſuę juriſdictionis. c. 16. 196
De Miſſa ſolemni Miniſtri Generalis Ordinis Minorum. c. 17. 201
De prima Miſſa ſolemni novi Sacerdotis. c. 18. 201

CA-

CAPITUM LIBRI QUARTI.

De iis, quę pertinent ad Miſſam privatam, & primo de pręparatione Sacerdotis celebraturi. c. 1. 203
Quomodo Sacerdos accedere debeat ad Sacra indumenta. c. 2. 205
Quomodo Sacerdos ſe induere debeat Sacris veſtibus. c. 3. 206
De ingreſſu Sacerdotis ad Altare. c. 4. 208
Quid debet facere Sacerdos, cum pervenerit ad Altare. c. 5. 210
De principio Miſſa, & Confeſſione facienda. c. 6. 213
De Introitu, Kyrie, & Gloria in Excel. c. 7. 218
Quando dicendum ſit Gloria in Excelſis. c. 8. 221
De Oratione, &c. c. 9. 222
De Commemorationibus, & Orationibus in particulari. c. 10. 226
De Epiſtola Graduali, & aliis uſque ad Offertorium. c. 11. 230
De Offertorio, & aliis uſq; ad Canonem. c. 12. 235
De Prefationibus, Communicantes, &c. c. 13. 243
De Canone Miſſę uſque ad conſecrationem. cap. 14. 245
De Canone poſt Conſecrationem uſque ad Orationem Dominicam. c. 15. 254
De Oratione Dominica, & aliis uſque ad factam Communionem. c. 16. 257
Notationes de Miniſtranda Communione. c. 17. 270
De Communione, & orationibus poſt communionem dicendis. c. 18. 274
De Benedictione in fine Miſſe, & Evangelio S. Joannis. c. 19. 275

De Miſſa

De Miſſa privata coram Summo Pontifice, coram Prælatis, & Principibus. c. 20. 280
De Miſſa quę ſinè Cantu à Miniſtro Generali Ord. Min. Celebratur. c. 21. 283

CAPITUM LIBRI QUINTI.

DE adminiſtratione Sacramenti Pœnitentię, & Abſolutionis forma. c. 1. 285
De Ordine miniſtrandi Sacram Communionem extrà Miſſam. c. 2. 287
De Ordine miniſtrandi Sacram Communionem coram Sacramento expoſito. c. 3. 290
De Communione Infirmorum. c. 4. 290
De Extr. Unct. & Animę commendatione. c. 5. 295
De qualitate Paramentorum in expoſitione, & Proceſs. SS. Sacram. &c. c. 6. 295
De Notandis in Miſſa coram Sacramento expoſito. c. 7. 296
De Miſſa privata coram Sacramento expoſito. cap. 8. 298
De Miſſa ſolemni coram Sanctiſſimo Sacramento expoſito. c. 9. 301
De Thurificatione Sanctiſſimi Sacramenti expoſiti. c. 10. 305
De Miſſa, & expoſitione Sanctiſſimi Sacramenti. c. 11. 307
De modo exponendi SS. Sacramentum per octavam Corporis Chriſti, & extra eam antè Miſſam ſolemnem. c. 12. 310
De modo exponendi SS. Sacr. extrà Miſſam abſque Miniſtris, ſive cum eis. c. 13. 311
De modo deponendi SS. Sacramentum ſinè Miniſtris extra Miſſam. c. 14. 313

De modo deponendi SS. Sacr. cum Min. Sacr. antè, vel poſt Miſſam ſolemnem. c. 15. 315
De modo exponendi, & deponendi SS. Sacr. in Oratione 40. horarum. c. 16. 317

CAPITUM LIBRI SEXTI.

De Proceſſionibus in generali. c. 1. 320
De Proceſs. SS. Sacram. in Feſto Corp. Chriſti, & per octavam. c. 2. 326
De Proceſs. SS. Sacr. in Cœna Dom. c. 3. 333
De Proceſs. SS. Sacr. Fer. 6. Paraſc. c. 4. 336
De Proceſs. in Feſto S. Marci, &c. c. 5. 339
De Proceſs. Cordig. Ord. M. S. Franc. c. 6. 341
De receptione Prælati in loco ſuæ juriſdictionis, Principis ſeu Principiſſæ c. 7. 343
De receptione Cleri, vel alii Ordinis, &c. ad noſtras Eccleſias Proceſſionaliter venientis. cap. 8. 344
De receptione ſolemni Miniſtri Generalis, & Provincialis Ord. Min. c. 9. 345

CAPITUM LIBRI SEPTIMI.

De nonnullis obſervationibus circa Miſſarum Celebrationem. c. 1. 349
De feſto Purificationis B. M. V. & Benedictione, ac diſtributione Candelarum. c. 2. 354
De Benedictione in Miſſa Feriæ 4. Cinerum. cap. 3. 359
De Benedictione antè Miſſam in Dominica Palmarum. c. 4. 362
Aliqua notanda in Miſſa Dominicę Palmarum circa Paſſionem cantandam. c. 5. 364

De Feria

De Feria 5. in Cœna Domini. c. 6. 368
De mandato, ſeù Lotione pedum in Feria 5. Cœnę Domini. c. 7. 370
De Feria 6. in Paraſceve. c. 8. 373
De Sabbato Sancto. c. 9. 381
De Cereo accendendo. c. 10. 388
De Notandis à die Sancto Paſchę, uſque ad Feſtum Trinitatis. c. 11. 388
De Miſſis Votivis c. 12. 389
De modo celebrandi in aliquibus locis Terræ Sanctæ. c. 13. 393
Declaratio, & ordo orationum, qui in Miſſis Votivis obſervari debet. c. 14. 394

CAPITVM LIBRI OCTAVI.

De iis, quæ omittuntur in Miſſa pro Defunctis. c. 1. 401
Quędam notanda circa Miſſam tam privatam, quam ſolemnem prò Defunctis. c. 2. 402
De officio Subdiaconi in Miſſa ſolemni Defun. Abſolutione, & Exequiis. c. 3. 407
De officio Diaconi in Miſſa ſolemni Defunct. Abſolutione, & Exequiis. c. 4. 409
De hora celebrandi Miſſam Defunct. c. 5. 411
De pręparandis in Miſſa ſolemni Defunct. c. 6. 411
De ingreſſu Celebrantis, & Miniſtrorum ad Altare, & de Miſſa ſolemni Defunctorum. cap. 7. 412
De Abſolutione poſt Miſſam Defunct. c. 8. 416
Aliqua notanda circa officium Defunct. c. 9. 419
De Commemor. omn. Fidel. Defunct. c. 10. 421
De obitu, & depoſitione Fratris noſtri Defuncti. c. 11. 425

CAPITVM LIBRI NONI.

De Veſperis ſolemnibus. c. 1. 427
De incenſatione Chori ad Veſperas Solemnes. c. 2. 434
De Veſperis ſolemnibus, Celebrante Prælato apud Altare extrà Chorum. c. 3. 439
De Completorio ſolemni. c. 4. 441
De Matutino ſolemni. c. 5. 441
De hora anticipandi Matutinum pro quocumque Anni tempore in Etruria, ut colligitur ex DD. c. 6. 446
De Prima cum Martyrologio. c. 7. 446
De Martyrologio ſolemni in vigilia Nativitatis D.N.J.Chriſti. c. 8. 448
De Antiphonis finalibus B.M.V. c. 9. 449
De varia Hymnorum intonatione. c. 10. 450
De Cereis accendendis, &c. c. 11. 452
De Benedictionibus in Generali. c. 12. 453
De Benedictione Menſæ, & gratiarum actione. cap. 13. 454

SACRARUM CÆREMONIARUM SILVA.

De Diſciplina circa Officium Divinum in genere.

LIBER PRIMUS.

De Acceſſu ad Chorum.

Cap. I.

STatim ac Fratres audierint ſignum, quo ad Chorum vocantur, relictis omnibus ad illum modeſtè properabunt, Templumque ingredientes (capite priùs detecto) dicent ſubmiſſa voce: *Introibo in Domum tuam, adorabo ad Templum ſanctum tuum, & confitebor nomini tuo Domine*: deinde ſe aſpergent aqua benedicta, dicendo, *Aſperges me, &c.* Tum accedentes ante Altare genuflectent, terram deoſculantur, & Sanctiſſimum Sacramentum adorabunt. *Ex Valliſoll. & Cærem. Epiſc. lib.* 1. *cap.* 18.

Mox inceſſu gravi, & modeſto ad loca ſua accedent, ubi genuflexi verſa facie ad Altare, capite cooperto (niſi Sanctiſſimum Sacramentum ſit expoſitum) orabunt, donec ſignum detur inchoandi officium. *Ex Valliſ. & Cær. ord. Min. p.* 4. *cap.* 3.

Si quis Officio inchoato acceſſerit ad Chorum, ante Altare genuflexus Sacramentum adorabit, tùm ſurgens inclinabit ſe verſus Superiorem, poſtmodum reliquos de Choro ſalutabit, quem ipſi etiam conſalutabunt, prout qualitas perſonæ poſtulaverit: deinde ad ſedem ſuam perget, & cæteris de Choro in omnibus ſe conformabit, *ex Valliſol.* Quod ſi Chorum quis ingrediatur, Fratribus profundè inclinatis, ut quando dicitur *Gloria Patri*, vel quid aliud,

ad quod inclinatur, non progredietur ultrà, ſed in ipſo ingreſſu Chori ſubſiſtens, inclinabit ſe, vel genuflectet eodem ritu, & modo, quo cæteri, & abſoluta ea re, cum aliis ſe eriget, & locum ſuum cum debitis reverentiis petet. *Cærem. Ord. Min. loc. cit. n.* 2. & *Cærem. Epiſc. ut ſup.*

Tempore Divini Officii gravitatem corporis ſervent, Creatorem ſuum totis viribus cum reverentia, & qua poterunt devotione, & attentione collaudent. Oculos habeant demiſſos, vel ad librum Chori intentos, manus ante ſe in modum Crucis, aut in manicis, vel quovis alio modo decenter diſpoſitis; nunquam cubito appodiato: vel reſpicientes circumſtantes: non librum præ manibus teneant, ut privatim, vel lectioni, aut orationi vacent: nullus alteri loquatur, vel quidpiam ſignificet; quod ſi res aliqua neceſſariò ſignificanda ſit, ſolo nutu, vel ſigno exprimatur. *Cærem. Epiſc. lib.* 1. *cap.* 5. *Cærem. Ord. Min. loc. ſupr. cit. num.* 4. *Sacr. Congr. Epiſc.* 18. *Apr.* 1617.

Tumultum, per vocis ſuſurrum, per importunitatem ſpuendi, ſeù excreandi, aut per impetuoſam elevationem, vel depoſitionem ſedilium, & cathedrarum, vitent: & ſemper attendant, ut æquali forma, omnes ſimul ſtent, ſedeant, inclinent, genuflectant, ſurgant, ſe ſignent, & pares, in aperiendo, vel cooperiendo capite; denique in iis, quæ in Choro exterius aguntur, nullus omninò ſit ſingularis, nec ſit alicui propria devotio magiſtra, ſed conſuetudo communis. *Cærem. Ord. Min. p.* & *cap. ut ſup. num.* 1. & 3. *Conſt. Valliſol.* Prov. 1.

In Pſallendo vox, debet eſſe uniſona; ideò nunquam cæteris altius cantent, ſed communem, pſallentium, & cantantium vocem teneant, ſingula verba clarè, & diſtinctè pronunciando, pauſando in medio, & in fine verſuum: nullius vox, aut muſſitatio, neque aliud quidpiam, quod ad concinendas Dei laudes, minimè pertineat, penitùs audiatur; & unuſquiſque attendat ad Chori Vicarium, vel ad ..ium a Superiore deſignatum: & dum ſit reſpiratio

tio, vel pauſatur, nullus audeat proſequi, nec reſumat primus. *Cærem. Ord. Min. ut ſupr. cap. 2. n. 6. & cap. 4. n 1. ac ex Valliſol.*

Caveant præterea notabilem brachiorum, aut tibiarum extenſionem dum ſedetur, nec ſtent in ſellis molliter, aut quaſi fractis renibus reſoluti. *Diſcipl. S. Bonav. p. 2. cap. 9.*

Aliquo abſente, convenit, ut qui proximè illum ſequitur, aut ſi infrà ſe alius non fuerit, qui immediatè ſuper eum erit ſupleat vices illius. Si caſu quiſquam Officii ſui oblitus, hæſitaverit, vel erraverit, ejus error modeſtè tegatur ſilentio, nec ullus nutu, vel geſtu, ac multominus voce audeat errantem arguere, aut illius ſupplere defectum: niſi forte ſuperior, vel is, qui præeſt Choro, cenſeret admonendum: nec ullus unquam adverſus corrigentem nitatur, licèt ſibi videatur eſſe peritior. *Ex Valliſ.*

Egredientes è Choro aliqua de cauſa, primò, honoris gratia, inclinationem facient proximioribus, unde recedunt, poſteà Superiori, tum Altari, vel è contra, ſecundùm diſpoſitionem Chori, ceteriſque de Choro. *Cærem. Epiſc. lib. 1. cap. 18. & Cærem. Ord. Min. p. 4. cap. 3. n. 2.*

Superior verò inclinationem faciet ad ſedem ſuam. *Cærem. Ord. loc. cit.*

Officio pœnitus perſoluto, unuſquiſque genuflexus in ſuo loco, verſa facie ad Altare, tantiſper orabit, donec fiat diſcedendi ſignũ, quo dato, deoſculataque prius terra, ſurgent omnes, aut adhuc genuflexi, conſalutantes ſe reciprocè, factaque Altari debita reverentia, bini, ſi ita videbitur, ſuo ordine, cum debita modeſtia, & ſilentio diſcedent. *Fusè videre eſt apud Bauld. p. 2. cap. 1. & loc. ſupr. cit.*

Quomodò, & quandò ſignum Crucis formmandum, & pectus percutiendum.
Cap. II.

Signamus nos ſigno Crucis, ſiniſtra manu extenſa, digitis, & pollice ſimul junctis, omni-

nò infrà pectus tenentes, itaut ſit extrà limites crucis, quæ ſit dextera, ſed tamen ſupra cingulum, eandem verò erectam, & extenſam, junctis etiam digitis, ità elevantes ad caput, ut, vola manus ad ſignantem converſa, digitis ſupremis tantùm frontem attingamus, nulla ratione caput inclinantes: & ſic, à fronte ad pectus, & ab humero ſiniſtro ad dexterum, ſignum Crucis formamus: manum dexteram nec pectori, nec ori admoventes, ſed ſtatim ipſam dexteram cum ſiniſtra jungentes. *Pollac.in Aphor. p.* 1. *c.* 7. *pag.* 28. *Tonell. in* Sacr. *Euch.lib.*2.*tit.*3. *Arnaud. Epit.Gav.tract.*1.*p*; 2. *tit.* 3. *num* 4. *Cærem. Epiſc.lib.* 2. *cap.*1. *& Rub.Miſſal.*5. *&* 6. *de prin.Miſſæ tit.*3.

Celebrans, aut Hebdomadarius, in veſperis, & in aliis horis, tenens ſiniſtram manum infrà pectus, dextera aperta facit ſibi Crucis ſignum à fronte ad pectus, cantans, vel legens intelligibili voce (*Deus in adjutorium meum intende*) & pro unoquoque verbo tangit manu primò frontem, deinde pectus, mox humerum ſiniſtrum, ultimò dexterum, & in fine jungit manus ante pectus. *Cær.Epiſ.lib.*2.*cap.*1. *& Pollac. in Aphor.p.*2.*Cær.*8.*pag.*156.

Celebrans, & reliqui de Choro ſe ſignant initio Canticorum *Magnificat*, *Benedictus*, *& Nunc dimittis.Gav.in Epit.tract.*2.*p.*2.*tit.*2.*nu.*9.*Cærem. Ord.Min. p.*3.*cap.*7.*n.*7. *Durand.lib.*5.*cap.*2.*n.*15. *& Cærem. Epiſc. lib.*2.*cap.*1.

Celebrans, & reliqui de Choro ſe ſignant initio horarum, ad *Deus in adjutorium meum intende*: non verò cum repetitur in pſalmis, aut precibus, nec quando dicitur ter poſt Martyrologium. *Pollac. loc.ſup.cit.* Pariter omnes ſe ſignant cum dicitur verſus *Adjutorium noſtrum*, *&c.* antè Confeſſionem, quæ fit ad Primam, & Completorium: *Ad Indulgentiam*, & ad hæc verba, in fine Primæ, *Dominus nos benedicat*, & ad ea in fine Completorii: *Benedicat*, *& cuſtodiat nos*, *&c.Gav.in Epit.tract. & p. cit.tit.*1. *n.* 6. *& Cærem.Ord.*Min.*p.* 3. *cap.* 9. *num.* 4. Signamus etiam quoties Epiſcopus ſolemniter benedicit nos. *Beav.*

Celebrans, & reliqui de Choro, ſe ſignant pollice

ce

ce dextero, manu expanſa, & digitis junctis, initio horarum, Ad *Domine labia mea aperies*, in ore: Ad *Converte nos*, *&c.* in pectore: & ad Antiphonam *Per ſignum Crucis* in Officio feriali, in fronte, ore, & pectore. *Car. Ord. Min. & Gav. loc. ſupr. cit.*

Similiter dum Celebrans, vel Diaconus dicit in Evangelio Miſſæ, *Initium, vel ſequentia* ſignamus nos ſigno Crucis in fronte, ore, & pectore pollice dextero, ſiniſtra poſita infra pectus. *Durand. lib. 4. cap. 24. num. 28.*

Advertendum eſt, quod ſemper cum ſe ſignat Celebrans, aut Hebdomadarius, ſimiliter ſemper ſe ſignant alii de Choro, & hoc præcipuè in Officio Divino, ut clarè conſtat in *Cærem. Ord. Min. p. 3. cap. 9. num. 4. & p. 4. cap 6. num. 3.*

Regulariter quoties nos ſignamus, poſt ſignum Crucis jungimus manus ante pectus, quod eſt intelligendum, ſi ea, quæ ſignum Crucis ſequuntur, dicenda ſint manibus junctis. *Tonel. lib. 2. tit. 3.*

Caveant omnes, ne poſt ſignum Crucis dexteram ſibi deoſculentur. *Tonell. loc. cit.* Nec ſimiliter poſtquam junctæ fuerint manus, pollices in modum Crucis poſitos oſculentur *Alcocer. tract. 2. pag. 114.*

Notandum eſt quod nunquam ſuper libros, vel ſuper res, quas oſculaturi ſumus formatur ſignum Crucis. *Cærem. Ord. Min. p. 2. cap. 27. n. 14. Boliaſcus cap. 12. pag. 81. Cær. Epiſc. lib. 1. cap. 19. & lib. 2. cap. 8. & Rubr. Miſſal. 4. num. 1.*

Pectus tunditur ad *Confeſſionem*, quando dicitur, *mea culpa*, ad *Agnus Dei* tàm in miſſa, quàm in *Litaniis*, & toties, quoties Celebrans percutit pectus, ac laudabiliter *ad utramque Sanctiſſimi Sacramenti elevationem. Bauldr. p. 3. cap. 3.*

De Inclinationibus, & diſciplina in eis ſervanda. *Cap. III.*

TRiplex aſſignatur Inclinatio, videlicet *Profunda* quando corpus ità inclinatur, ut palmis utriuſque manus facilè ſit genua contingere.

Mediocris cum flexo paulò minus corpore, caput cum humeris inclinatur. *Minima* quandò caput ſolum inclinatur. *Cærem.Ord.Min.p.2.cap.2.num* 29.

Hic adverte, quod capitis inclinatio, non eſt adeò rigoroſè intelligenda, ut non debeat fieri cum aliquo motu corporis, præſertim quando proferuntur plura verba. *Bauldr.p.3.cap.5.*

Inclinationes prædictæ debent fieri capite detecto; & in his gravis, & ſingularis modeſtia ſervari debet, itaut geſtus exterior, quæ ore proferuntur, comitetur: omnes ſimul ſe erigentes, & ſimul inclinantes, & æquali modo, adeo ut unus non profundius ſe inclinet, quā alius. *Cær.ord.Min.p.4.c.3.n.*1.3

Si autem alicui occurrat incedere per Chorum, quando prædictæ inclinationes fiunt, ſe ſiſtere debet, & inclinare verſus Altare. *Tonell.lib.*1.*cap.*1. *Sect.*3.*n.*3.

Regula generalis eſt, quod quando aliqua *Rubrica* dicit (*caput inclinatur*) tunc caput ſolum inclinare debemus modo quo ſupra, &c. Cum dicit (*inclinatur*) inclinandi erunt etiam humeri: Cum dicit (*Profundè inclinatur*) toto corpore inflexo inclinare debemus. *Cær.ord.Min.p.2.cap.2.n.*29.

De Profunda Inclinatione. *Cap. IV.*

PRofundè inclinatur in Officio ad totum *Pater noſter*, *Ave Maria*, & *Credo*, alias ad *Pater*, & *Ave* ante horas, & etiam ad *Pater* ſolùm, uſque ad *Et ne nos inducas in tentationem*, excluſivè, niſi dicenda ſint flexis genibus *Cær.ord.Min p.4.cap.6 n.*26.

Ad verſum *Gloria Patri* profundè inclinatur uſque ad *ſicut erat* excluſivè *Cær. Ord.Min. p.3 cap.9.num.*3. & *pag.4.cap.6.num.*3. & *Cærem.Epiſ.lib.*2.*cap.*6.

Item ad Hymnorum concluſiones, quando in eis nominatur *Sanctiſſima Trinitas*, hoc eſt, ſub nomine *Trinitatis*, ſeu *Trini*, vel *Patris*, & *Filii*, & *Spiritus Sancti*, uſquedum nominata fuerit *Sanctiſſima Trini-*

tas

tas tota; & quoties *Trinitatis* expreſſa fit mentio, ut in Antiphonis, Reſponſoriis, & verſibus in feſto ejuſdem, &c. & conſequenter ad *Nunc Sancte nobis Spiritus, unum Patri cum Filio: Beata ſit Sancta Trinitas*, cum ſimilia ſint. *Cær. ord. Min. p. 4. cap. 6. ut ſupr. n. 3. & 27. & Cær. Epiſc. loc. ſup. cit.*

Ad Benedicat, & cuſtodiat, &c. in fine Completorii, inclinatur profundè. *Id. num. 27.*

Profundè inclinatur ad omnes *orationes*, quæ ſequuntur immediatè *Dominus vobiſcum* excepta ea, quæ dicitur poſt Aſperſionem aquæ benedictæ, & quæ dicuntur poſt aliquas preces extra Officium uſque ad verba concluſionis. *Per omnia ſæcula ſæculorum*, excluſivè, & hoc tàm in Miſſa, quàm in Officio. *Cær. ord. loc. cit. num. 3.*

Ad alias orationes commemorationum non inclinatur, veruntamen ad concluſionem ultimæ orationis cum dicitur *Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum*, propter mentionem *Sanctiſſimæ Trinitatis*, decet profundè inclinari. *Ibid. num. 22.*

Item profundè inclinatur ad orationem *Retribuere, &c.* tàm poſt prandium, quàm poſt cænam. *Beauvais mox citand.*

Profundè etiam inclinatur ex pia conſuetudine, ad orationem *Domine Jeſu Chriſte* uſque ad *concede propitius* excluſivè, in commemoratione *S. Franciſci* poſt *Completorium*.

Ad verſum *Benedicamus Patrem, & Filium cum Sancto Spiritu*, tam in Cantico *Trium Puerorum*, quàm in precibus ad *Completorium*, profundè inclinatur. *Gav. in Epit. tract. 2. p. 2. cit. 2. n. 8.*

Et idem fit ad verſus; *Sit Nomen Domini benedictum, & Sanctum, & terribile nomen ejus*; *Pollac. in Aphor. p. 2. Cær. 8. pag. 257.*

Hebdomadarius profundè inclinatur, *ad Confiteor Deo, &c.* quod in *Prima*, & ad *Completorium* dicitur, quoàd Chorus abſolverit, *Miſereatur tui, &c.*

Similì modo Chorus *profundè* inclinatur dicens *Confeſſionem*, donec Hebdomadarius dixerit, *Miſereatur veſtri, & Indulgentiam, &c. Cær. Ord. Min. p.*

 3. *cap.*

3. *cap.* 9. *n.* 3. *&* *p.* 4. *cap.* 6. *n.* 28.

Hebdomadarius, officium faciens, inclinatur profunde Provinciali, Generali, Cardinali, & Epiſcopo loci, ante *Deus in adjutorium* initio Officii: & antequam ad *Primam*, *&* *Completorium*, proferat verba *Indulgentiam. Benedicat nos &c. Dominus nos Benedicat. &c. Cær. ord. p.* 4. *cap.* 6. *n.* 29. *Pollac. loc. cit. & Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 2. *&* 4. *& Bauldr. p.* 2. *cap.* 4.

Hebdomadarius, aut Celebrans in acceſſu, receſſu, & in incenſatione Altaris, ubi non adeſt Sanctiſſimum Sacramentum, ſemper Cruci profundè inclinatur. *Rubric. Miſſ.* 2. *de ingr. Sacerd. ad Altar. Tonel. in Sac. Euchar. lib.* 3. *cap.* 3. *n.* 19.

Cantor, aut Lector petens benedictionem ante lectionem brevem ad *Primam*, *&* *Completorium*, & antè *lectiones* in Matutino, profundè inclinatur Hebdomadario, cum dicit. *Jube domne benedicere*, ita manens: donec ille totam benedictionem pronunciaverit. *Cær. Ord. Min. p.* 3. *cap.* 4. *num.* 3. *& cap.* 8. *n.* 8. *& p.* 4. *cap.* 6. *n.* 35. *Et. Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 5.

Cantor, vel Lector; ſi tres lectiones ſubſequenter legat, vel cantet, in fine *primæ*, & *ſecundæ* profundè inclinatur, in fine verò *tertiæ* dicens *Tu autem* genuflectit, ut ſuo loco dicetur. *Cærem. Ord. Min. p.* 4. *cap.* 6. *num.* 2.

Pater Generalis, aut Provincialis cantans ultimam lectionem, dicens *Tu autem Domine, &c.* profundè inclinatur, *ibid. n.* 35. *& Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 5.

Cantores, aut Aſſiſtentes præintonantes Antiphonas, &c. Hebdomadario, Superiori, vel Prelato, &c. tàm in acceſſu, quàm receſſu, illis *profundè* inclinantur. *Cær. Ord. Min. p.* 3 *cap.* 1 *n.* 7. *&* 8.

Thuriferarius ſimiliter, aut alius, incenſaturus Hebdomadarium, Celebrantem, Superiorem, aut Prælatum, &c. profundè illis inclinatur antè, & poſt. *Cær. Ord. ut ſup.*

Profundè inclinatur cum acceditur ad Legile, vel ab eo receditur, ſi non adſit in Altari Sanctiſſimum Sacramentum; & quoties tranſitur antè Reliquias Sanctorum expoſitas. *Cærem. Ord. Min. pag.* 4. *cap.* 6. *num.* 7. *&* 17.

Pro-

Profundè etiam inclinatur cum ad Superiorem, & Prelatum acceditur, vel ab eo receditur, cum antè ipſum tranſitur, aut ipſe ante nos tranſit, cum acceditur ad *Epiſcopos*, *Card.* &c.

Ad *Principes*, & ad alios prò dignitate perſonarum, &c. *Beavvais in Cær. Eccl. p.* 1. *cap.* 2. *n.* 8.

Advertant preterea fratres, quandò ſedent, ut ſurgant antè verſum, aut quidvis aliud, ad quod inclinatio eſt facienda: & in Pſalmis ſurgent ad medietatem ultimi verſus antè *Gloria Patri*, &c. *Beavv. ut ſup. n.* 18.

Adveniente Prelato quando in Choro recitantur Divina Officia, vel aliæ fiunt publicæ functiones, eidem faciant Religioſi omnes profundam inclinationem; Si verò tunc temporis ſedeant, debènt omnes ſurgere, & detecto capite profundè ipſum revereri; & iterum ſtare uſquedum Prælatus ad locum ſuum pervenerit, & in omnibus ſe illi conformare [excepto tamen tempore orationis mentalis, & quando ſecundum Rubricas debent neceſſariò genuflectere) quod ſervare debent etiam aliis publicis in locis; in quibus publicè congregantur. *Beavv. ut ſupr.*

De Mediocri Inclinatione.
Cap. V.

MEdiocris inclinatio fit ubicumque, & quotieſcumque pronuntiantur nomina, *Jeſus*, *Maria*, Sancti Patris Franciſci, & Sancti de quo Officium recitatur, aut fit commemoratio. *Cær. ord. Min. p.* 3. *cap.* 9. *n.* 3

Fit etiam ad verſus *Benedictus Dominus: Deus Iſrael*; *Benedictus Dominus die quotidie*: *Benedictum nomen Majeſtatis ejus in æternum*: *Benedictus es Domine Deus* Patrum *noſtrorum*: *Benedictus es Domine in firmamento Cœli*. Ad *Deus* Miſ*ereatur noſtri*, & *benedicat nobis*; *Benedicat nos Deus Deus noſter*. Non *nobis* Domine *ſed nomini tuo da Gloriam*. Ad verba, & *Sanctum nomen ejus*. Ad *Te Dum laudamus*. Et etiam

ad verba. *Non horruiſti Virginis uterum,&c. Beavvais loc. ſup. cit.*

Dum verò in *Te Deum*, & in Miſſa cantatur, aut recitatur *Sanctus*, *&c.* mediocriter alterne inclinatur, ſcilicet, unus Chorus, dum alter recitat; & parimodo ad *Gratias agamus Domino Deo noſtro*, ac ad *Agnus Dei*, *&c. Cær. ord. Min. p.*4.*cap.*6.*n.*5.*&* 24.

Hebdomadarius, Officium faciens mediocriter inclinatur Prælato locali antè *Deus in adjutorium* initio Officii, & antequam ad *Primam*, & *Completorium* proferat verba: *Indulgentiam*; *Benedicat vos*; *& Dominus nos benedicat*. *Cœr. ord.* Min. *p. & cap. ſup.cit.num.*29. Pollac. *in Aphor.p.* 2.*Cærem.* 8.*pag.*156. *& Cærem. Epiſc. lib.* 2.*cap.* 2.*&* 4.

Hebdomadarius dicens in *Confiteor*: *Vobis Fratres*, & *Vos Fratres*, mediocriter inclinatur ad utramque partem Chori: Similiter Fratres, dum dicunt, *Tibi Pater*, & *Te Pater* mediocriter inclinantur verſus Hebdomadarium. *Cær. Ord. Min. ut ſupr. num.*28.

Quandò principium Hymni continet invocationem *Dei*, & *Jeſu Chriſti*, dum Hebdomadarius eum intonat, elevat, & jungit, manus, caput, quoque verſus Altare mediocriter inclinans, ob reverentiam *Dominicæ invocationis*; quod etiam alios de Choro decet pariter mediocriter inclinare. *Cærem. Ord.*Min.*p.*3.*cap.*1.*num.*11.*& cap.*12.*num.*7.*&* Cavv. *in Epit.tract.*2.*p.*2.*tit.*3. *num.*9.

Hebdomadarius, poſtquam incenſatus fuerit, tàm in *Veſperis*, *Laudibus*, quàm in *Proceſſionibus*, cum miniſtris, ſi adſint, in medio Altaris mediocriter Cruci inclinatur, niſi Sanctiſſimum Sacramentum ſit expoſitum; deindè genuflexionem facit in plano, &c. aut ſuper gradum remanet genuflexus, prout res poſtulaverit.

Mediocriter etiam inclinatur Hebdomadario, ſi non ſit ſuperior, quoties acceditur ad eumdem, aut ab eo receditur. *Beav. in Cær.* Eccl.*p.*1.*cap.* 2.*n.* 13.

Ad *Benedictionem*, quam petit lector antè lectiones, &c. cæteri de Choro *mediocriter* inclinantur verſa facie ad invicem, *Beavvais loc. cit. num.* 3.

Cum

Cum dicitur ab Hebdomadario in benedictione menſæ *Benedic Domine nos*, *&c.* omnes mediocriter inclinantur. *Beavvais, ut ſup. p. 2. cap. 31. num. 1.*

De Minima inclinatione.
Cap. VI.

Minima inclinatio fit, aut caput inclinatur: Ad initium Antiphonarum Beatæ Mariæ Virginis, *Salve Regina*: *Avæ Regina Cœlorum*: *Alma Redemptoris*: *Regina Cœli*: Ad verba *ora pro nobis Deum*: & conſequenter ad *O Glorioſa Virginum*, & ad *Salve Sancte Pater. Ex Cær. ord. Min p. 4. c. 6. n. 1.*

In Miſſa autem Majori, quando inclinat caput Celebrans ad aliqua verba, ad ea pariter inclinat Chorus, quando cantantur: ut ad *Gloria in excelſis Deo*: *Adoramus te*; *Gratias agimus tibi*: *Suſcipe deprecationem noſtram*. *Id. num.* 4

In Evangelio: Ad *Gloria tibi Domine*, & pariter ad *Laus tibi Chriſte*: Cum dicitur in Credo, *ſimul adoratur*: Ad *orate Fratres*: ad *Benedictus, qui venit*: & ad *Ite Miſſa eſt*. *Id. Cær. loc. cit. n. 4. 5. & 22.*

Caput etiam inclinatur ex laudabili, & pia conſuetudine: Ad Verba: *Deus in nomine tuo ſalvum me fac*: *O Domine ſalvum me fac*: *Deus ſum ego ſalvum me fac*: *Dominus mihi adjutor*: *Deus meus es tu*: *Benedictus es Domine*: *Domine miſerere noſtri*: *Deus Deus meus, reſpice in me*: *Et veniat ſuper me miſericordia tua Domine*: *Portio mea Domine*: *Bonus es tu*: *Adjuva me, & ſalvus ero*: *Servus tuus ſum ego*: *Ecce enim Deus adjuvat me*: *Juſtus es Domine*: *Propè es tu Domine*: *Per viſcera miſericordiæ Dei noſtri*: *In æternum Domine permanet verbum tuum*, *&c.*

Caput etiam inclinatur, cum in actibus communitatis in tabella officiorum, aut aliter publicè nominamur, vel aliquid nobis per *obedientiam* præcipitur. *Beavvais, ut ſup.*

Omnes genuflectentes, & genuflexi ſe erigentes, ſi terram non oſculantur, caput tamen verſus Altare inclinant, *ex pia conſuet.*

Omnes caput inclinant aſpergenti, ſeù Celebranti in aſperſione Aquæ benedictæ. *Cær. ord. Min. p. 2. cap. 13. num. 3. & Gav. in* [*Epit. tract. 1. p. 4. tit. 19.*

Hebdomadarius ſemper quod dicit], *Oremus* ante orationem, caput Cruci inclinat, ſi eſt apud Altare; ſi verò eſt in Choro caput inclinat verſus Altare, & ſtans manibus junctis. *Cær. ord. Min. p. 3.* [*cap. 2. n. 12. & p. 4. c. 6. num. 2. Gav. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 13. num. 16. tract.*]*2. p. 2. tit. 3. &* Pollac. *in Aphor. p. 2. Cær. 8. pag. 156.*

In fine Primæ, dùm Hebdomadarius dicit, *Dominus nos benedicat*, &c. ab omnibus caput inclinatur. *Cær. ord. Min. p. 4. cap. 6. num 3.*

Hebdomadarius caput inclinat Aſſiſtenti, Cæremoniario, vel Turiferario, poſtquàm incenſatus fuerit ad *Veſperas*, ad *Laudes*, ad *Proceſſiones. &c. Cær. ord. Min. p. 3. cap. 2. num. 1.*

Quæ inclinatio omnino omittitur à Celebrante in Miſſa, dum incenſatur à Diacono, vel Thuriferario. *Ibid. num. 8. & p. 2. cap. 4. n. 5.*

De Genuflexionibus, & diſciplina in eis ſervanda. Cap. VII.

Diſciplina, & modus genuflexionis eſt, quòd fiat uſquè ad locum pedum, genua incurvando, caput aliquantulum inclinando, genua nec contrahendo, vel nimis extendendo, non humeros, aut corpus ſuper genu, quod flectitur incurvando, pedes directos ponendo, idque cùm gravi motù, & reverentia, nequè hùc illùc oculos vertendo, & ſemper aperto capite.

Genuflectiones, quæ fiunt unico genu, dextero, non ſiniſtro genu fient.

Genuflexiones autem, quæ fiunt cum aliqua mora, utroque genu faciendæ ſunt: ſiç etiàm utroque genu faciendæ ſunt, quæ fiunt coram Sanctiſſimo Sacramento expoſito.

Sed advertendum eſt, quod ſi per aliquod temporis ſpatium permanendum ſit genibus flexis in aliquo

aliquo loco altiori, quàm ſit locus pedum, priùs genu dexterum flectitur in inferiori loco pedum, abſque pulvino, etiàm ſi fuerit Magnus aliquis *Præſul*, poſtea utrumq; in altiori: & ſimiliter in eodem plano, cùm diſcedendum erit, dexterum flectetur, etiam ſi in plano oratum fuerit: quod intelligitur, ſi locus genuflexionem poſtulet, alioquin antè orationem, & poſt inclinatio debita fiet. *Cær.ord.Min.par.* 4.*cap*.6.*num*.18.19.*&* 21. *Tonell*.3.*l.cap*.1.§.5. *& Cær. em. Epiſt. lib*.1.*cap*.2.12.15 *&* 18.

Cùm multi genuflectunt id ità efficiant, ut omnes ſimul genuflectant, & omnes eodem tempore, cùm res poſtulaverit, conſurgant, cùm verò bini, ſivè in *Proceſſionibus*, ſivè ad aliquid aliud agendum, antè Altare pertranſeunt, ambo ſimul genuflectant, & ſurgant, genu ad terram uſquè portantes ſtrenuè, alacriter, ſinè ſtrepitu, & cunctatione, & cum æquali diſtantia, vel duorum, aut trium paſſuum ab iis, qui eos ſequuntur, itaut ipſi ſequentes non ſiſtant ſe expectantes, ut in eodem loco genuflectant poſt eos. *Bauldr.par*.2.*cap*.3.

De genuflexionibus inparticulari. Cap. VIII.

INtrantes in Chorum, vel Eccleſiam flectimus utroque genu, Sanctiſſimum Sacramentum adorantes; & idem facimus quotìes tranſimus antè locum, in quo patet expoſitum, & miniſtratur: antè Altare in quo elevatur, donec Sacerdos depoſito Calice, genuflexus adoraverit, & poſt conſecrationem quandò circumfertur, ſivè illi occurramus, ſivè antè nos tranſeat. *Cær.ord. Min.p*.2.*cap* 30.*n*.4. *& p*.4.*cap*.6.*n*.9.*&* 18.*& Cærem. Epiſ. lib. loc. ſup. cit*.

Quoties accedimus ad Legile, ut ibi legamus lectiones, vel aliud faciamus, & dùm ab eo recedimus, aut tranſimus ab una parte ad aliam, ſivè Sacramento expoſito, ſivè in Tabernaculo recondito, ſemper genuflectere debemus. *Cær.ord.Min.p*.4.*nn*. 9.*&* 16. *Cærem.Epiſc.lib*.1.*cap*.12.

Si

Si tempore Pſalmodiæ per Chorum accidat deferri, aut oſtendi Sanctiſſimum Sacramentum, vel celebrari Sacrum intrà Chorum apud Altare, quod pateat fratribus, & in eo Sanctiſſimum Sacramentum elevari, Fratres genuflectent verſa facie ad illud, non propterea ceſſantes a cantu, nec anteà ſurgent, quàm relatum ſit ad Altare, in Tabernaculo reconditum, aut alio loco extrà Chorum, vel Calicem ſuper Altare depoſitum; exceptis iis, qui eſſent in cantu valdè impediti. *Tonel. lib.* 2. *tit.* 3. *&* *tit.* 14. *num.* 13. *&* *Bauldr. p.* 2. *cap.* 3.

Ad *Tantum ergò Sacramentum*, quandò eſt expoſitum, aut in Tabernaculo immobili incluſum, genuflectitur uſque ad *defectui*: ſecùs ſi nullo modo adſit; & quando dicitur in Proceſſione extrà Eccleſiam. *Cær. ord. Min. p.* 3. *cap.* 9. *num.* 2. *&* *p.* 4. *cap.* 6. *n.* 1. *Gav. in Epit. tract* 2. *p.* 2. *tit.* 1. *num.* 4 *Conſt.* Valliſ. *&* *Bauldr. p.* 2 *cap.* 3.

Genuflectitur etiam laudabiliter ad: *O ſalutaris Hoſtia*: *O verè digna Hoſtia* Cærem. *ord.* Min. *p.* 3. *cap.* 9. *n.* 2. *&* *p.* 4. *cap.* 6. *num.* 10. *&* 11. *Bauldr. loc. cit.* Ad *Te ergo quæſumus*, genuflectitur uſque ad redemiſti incluſivè: Ad *O Crux ave ſpes unica*, uſquè ad *dele crimina* etiam tempore Paſchali. Ad *Veni Creator Spiritus*, & ad *Ave Maris Stella*, uſquè ad finem primi metri. *Cær. ord.* Min. *p.* 4. *c.* 6. *num.* 1. *Gav. in Epit. tract.* 2. *p.* 2. *tit.* 1. *n.* 4. *Bauldr. ut ſup.*

Genuflectitur ad *Antiphonas* B. *M. V.* quę dicuntur in fine Officii, exceptis diebus *Dominicis*, & tempore *Paſchali ex Rubr.* Brev.

Idem fit ad Pater, *Ave*, & *Credo*, quæ recitantur in fine Completorii. *Cær. ord.* Min. *p.* 3. *c.* 9. *n.* 1. *&* 2. *&* *p.* 4. *c.* 6. *n.* 1 *&* 23. Item in *Capitulo Nonæ Domin. Palmar.* & in lectionibus *Inventionis S. Crucis* ad verba, *In nomine Jeſu, &c.* uſquè ad *infernorum*, incluſivè, idem *p.* 4. *cap.* 6. *nu.* 11. Non autem quando dicuntur in *Introitu. Ibid. num* 1.

Cùm cantantur, aut recitantur verba: *Venite adoremus, & procidamus ante Deum*, tàm ipſi Cantores, & Celebrans, quàm alii omnes genuflectunt, po-

ſtea

ſteà ſurgunt, & proſequuntur: *Ploremus coram Domino*, *&c. Cærem. ord.* Min.*p.*3.*cap.*4.*num.* 2.*&* *cap.*8. *n.*2.*&* *etiam cap.*9.*nu.*2.*Cær.* Epiſc.*lib.*2.*cap.*6.*&* Bauldr. *p.*2.*cap.*13*num.* 6.

Cantor, vel Lector genuflectit in fine lectionis ad hæc verba, *Tu autem Domine*, *&c.* & ſi plures lectiones ſucceſſivè decantet, aut legat, genuflectit tantùm in fine ultimæ dicens: *Tu autem Domine*, ut ſuprà. *Cær. ord. Min.p.*3.*c.*4.*n.*3.*&* *cap.* 7.*num.*4. *Gav.in Epit. tract.*2.*p.*2.*tit.*1.*Bauldr.p.*2.*cap.*3. *&* *Cær. Epiſc.lib.*2.*cap.* 6.

Cantores, aut alii, quando intonant aliquid, ad quod eſt genuflectendum, priùs intonant, deindè genuflectunt, *Beavvais in Cær.*Eccl.*p.*2.*cap.*8.*§.* 2.*num.*8.*Tonell. lib.* 3. *cap.*1.*§.*5.*&* *Bauldr. ut ſupr.*

Genuflectitur tempore Divini Officii ad preces feriales, *Adventus*, *Quadrageſimæ*, *Quatuor temporum*, *&* *in* Vigiliis, *quæ jejunantur*, *extrà tempus* Paſchale, Scilicet à primò *Kyrie eleiſon*, uſquè ad *Divinum auxilium* incluſivè, niſi ſequatur aliud Officium, vel *pretioſa*, ad *Primam*: tunc enim ſurgimus poſt *Benedicamus Domino*; Hebdomadarius verò incipit *Pater noſter*, vel *Kyrie eleiſon*, genuflexus, *ex Rubr. Brev.*

Item genuflectitur ad preces in *Officio Defunctorum*; Ad *preces Pſalmorum Gradualium*; Ad *Septem Pſalmos* Pœnitentiales, *Lytanias*, *preces*, *&* *orationes ſequentes*: Hebdomadarius autem, incipit antiphonam: *Ne reminiſcaris* genuflexus, ſurgit tamen ad *orationes*, ut ſuo loco dicetur. *Cær. ord.*Min.*p.*4.*cap.* 6.*n.* 2. *Gav. tract.*2.*p.*2.*tit* 1.*&* *patet in Rubr.*Brev.

In Proceſſionibus *Sancti* Marci, *Rogationum*, & aliis, in quibus cantantur *Litaniæ*, genuflectitur uſquè ad hæc verba *Sancta* Maria *incluſivè*, *Ritual. Rom.* Paul.*V.*

Finita verò Proceſſione ab omnibus genuflectitur, donec finiantur *Litaniæ* cum *precibus*, & *orationibus*; excepto Hebdomadario, qui ſurgit ad *orationes*; ſcilicet cum dicturus eſt: *Dominus vobiſcum*: quando autem non erit facienda Proceſſio remanebunt

genu-

genuflexi à principio ad finem. *Arnaud. Epit. Gav. tract.2 p.4.tit.16.n. 2. & 4.*

Hebdomadarius in officiis *Hebdomadæ Majoris* ad orationem *Reſpice quæſumus Domine* permanet genuflexus, & capite aliquantulum inclinato, excepta *feria quarta in veſperis*, quia illam dicit ſtans, & ratio eſt quia præmittit *Dominus vobiſcum. Cærem. ord. Min.p.4.cap. 6.nu.8.juxta Cærem.Epiſc. & Cærem. Pap. lib. 2.cap.41.*

Omnes tranſeuntes ante Crucem, quæ eſt in Altari Majori in triduo *Majoris Hebdomadæ*, genuflectunt, excepto Celebrante, qui ſolùm genuflectit, *feria Sexta in Paraſceve, Cær.ord.* Min.*p.2.cap.23.num. 5. & Tonell. lib.3. cap.3.num.* 23. qui dicit quòd *Feria ſexta in* Paraſceve, tàm Celebrans, quàm omnes alii genuflectere debeant cuilibet Cruci in honorem, *Crucifixi Domini noſtri Jeſu Chriſti, ibid.*

Genuflectitur etiam ad ſignum *Salutationis Angelicæ*.

In Vigilia Nativitatis Domini omnes genuflectunt (præter Diaconum, vel paratum Pluviali cantantem Martyrologium, & Ceroferarios) ad illa verba Martyrologii: *Nativitas Domini noſtri Jeſu Chriſti ſecundum carnem* incluſivè *Cær.ord.*Min.*p.* 3.*c.* 5.*num.* 5. & *Arnaud.*Epit.*Gav.tract.*2.*p.*2.*tit* 3.*n.*3.

Quando fit officium alicujus Sancti ad benedictionem oct. lect. *cujus, quorum, vel quarum feſtum colimus, &c.* omnes genuflectunt *ex pia conſuetud.*

Hebdomadarius dicit *orationes* genuflexus in facienda Diſciplina, *ex Borden. p. 2. de Sac. Rit.*

In Miſſa Solemni genuflectitur in Choro ad illa verba: *In Nomine Jeſu omne genuflectatur, &c.* uſquè ad *infernorum* incluſivè: In Epiſtola tamen, non autem in *introitu*, ad verba S. Joannis in Evangelio, *Et Verbum Caro factum eſt*. Ad verba Evangelii Epiphaniæ. *Et procidentes adoraverunt eum*: Ad Evangelium Ceci nati. *Et procidens adoravit eum*. Ad verba Paſſionum: *expiravit, & emiſit ſpiritum*: ad quæ non ſolum genuflectitur, ſed pauſatur, donec detur ſurgendi ſignum, Ad verſum: *Adjuva nos Deus ſalutaris, &c.* uſquè

uſquè ad finem, in tractu, non autem quandò dicitur ad Graduale. Ad verſum, *Veni Sancte Spiritus, &c.* uſque ad finem.

Ad verba Symboli. *Et incarnatus eſt, &c.* uſquè ad *Et Homo factus eſt*, incluſivè. *Cær. ord. Min. p. 4. cap. 6. num. 1. & Rubr. Gen. Miſſal.* 17. Genuflectitur etiam ad illa verba. *Veni Regina noſtra, Veni Domina, &c. in Alleluja Immaculatæ Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis. Beavvais in Cær. Eccl. & Conſt. ord.*

Genuflectitur initio Sacri Canonis uſquè ad depoſitionem Calicis incluſivè ſcilicet poſtquam à choro cantatum fuerit *Sanctus. &c. Cær. ord. Min. p. 2. cap. 30. nu. 8. & 12. & p. 4. c. 6. n. 13. Arnaud. Epit. Gav. tract. 1. p. 1. tit. 17. n. 7. & p. 2. tit. 8. num. 20. & Cær. Epiſc. lib. 2. cap.* 8.

Ubi dicit *Rubr. Miſſal.* 17, *num.* 5. genuflecti dicto per celebrantem *Sanctus*, intelligi debet de iis, qui non cantant, *Cær. ord. p. 4. loc. ſupr. cit.*

Genuflectitur tandem in fine Miſſę ad *Benedictionem* Celebrantis, *Cær. ord. Min. p. 4. cap. 6. num.* 12.

In Miſſis Conventualibus Feriarum Adventus, Quadrageſimæ, Quatuor Temporum, Vigiliarum, quæ jejunantur, ac in Miſſis Defunctorum (demptis Vigiliis Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Paſchæ, Aſcenſionis, & Pentecoſtes, cum quatuor temporibus infrà octavam ejuſdem, ac feria quinta in Cęna Domini) genuflectitur ab omnibus, ad *orationes in principio*, & in fine Miſſæ etiam ad *orationem* ſuper Populum, præterquam ad eas, quibus præmittitur *flectamus genua*, ad quas ſtamus, & cum dicitur *flectamus genua*, genuflectimus utroque genu. *Bauldr. p. 2. cap.* 16. Genuflectitur etiam ſtatim ac Chorus cantaverit: *Sanctus, &c.* uſquè ad *Pax Domini* excluſivè. *Cær. ord. Min. p. 2. cap. 30. Arnaud. Epit. Gav. tract. 1. p. 1. tit. 12. & Rubr. Miſſ.* 17.

In Miſſis privatis circumſtantes ſemper genuflectunt, etiàm tempore Paſchali, prçterquam dum legitur. *Evangelium Rubr. Miſſ.* 17.

In Miſſis verò Solemnibus, quò ad Stationem, ſeſſionem, & genuflectionem, à laicis obſervari poſ-

ſunt

ſunt cæremoniæ Chori, præſertim à nobilioribus, & Magiſtratibus. *Alcecer. & Gav. tract. 1. p. 1. tit. 27.*

Quomodò, & quandò proſternendum, terra oſculanda, pallium, Sandaliaque deponenda. *Cap. IX.*

PRoſtratio fit, quandò flexis genibus corpus inclinatur, cùm eo tamen diſcrimine, quòd dùm proſternimur in ſilentio manibus junctis ſuper terram poſitis, faciem ſuper eas reclinamus, niſi aliud notetur in propriis locis. At cum proſtrati canimus aliquid manibus junctis, vel intrà manicas retentis, aut ſuper tunicam, vel Albam, ſi parati proſternimur, caput cùm corpore ſic inclinamus, ut non plus medio pede caput à terra ſit elevatum: Nuſquam autem proſtratio debet fieri toto corpore ſuper terram jacente. *Diſcipl. D. Bon. p. 2. cap. 9. Beavvais in Cærem. Eccleſ. p. 1. cap. 4. num. 1.*

Fit autem proſtratio ad *Martyrologium* Vigiliæ Nativitatis Domini, ab his verbis, *In Bethelem Judæ*, uſquè ad *Nativitas Domini Noſtri Jeſu Chriſti ſecundùm carnem* incluſivè. *Beavvais, ut ſup. n. 2.*

Ad hæc verba, *Expiravit: tradidit Spiritum: Emiſit Spiritum.*

Ad verſum; *Te ergo quæſumus, &c.* uſque ad *pretioſo Sanguine redemiſti*, incluſivè.

Item in Feria Sexta Paraſceves; dùm cantatur ante adorationem Crucis. *Venite adoremus. Beav. ut ſupr. & Rubr. Miſſal.*

Ad *Confiteor* Miſſæ miniſtrando in ea, uſquè ad *Deus tu converſus*, excluſivè.

Ad *Confiteor* in Confeſſione Sacramentali, & dùm *Abſolutionis* verba pronunciantur.

Ad *Confiteor* pro Communione Sacra, & in Confeſſione publica, culpam agnoſcendo.

Præterea in Choro fit proſtratio ad elevationem Sanctiſſimi Sacramenti ſub utraque Specie: & in aliis quibuſdam actionibus, quæ ex laudabili Religionis conſuetudine ſervantur. *Beav. loc. cit.*

Ter-

Terram oſculamur quotieſcumque ingredimur Eccleſiam, & locum, in quo Sanctiſſimum Sacramentum aſſervatur, aut ab eo recedimus. *Beav.ut ſupr.cap.5.num.*1.

Tempore Miſſæ poſt hæc verba; *Et Homo factus eſt*: *& Verbum Caro factum eſt.*

Poſt elevationem Sacrę Hoſtiæ,& Calicis. Ad *Benedictionem* in fine Miſſæ. Poſt *Abſolutionem* Sacramentalem. *Id.n.*1.*&* 2.

Poſt *Salutationem Angelicam*: & poſt *ſex Pater*, *& Ave*, quę brachiis in modum Crucis extenſis ad capitis altitudinem elevatis recitantur.

Poſt peractam in *Refectorio*, *Capitulo*, aut alibi, impoſitam pœnitentiam.

Ad *Benedictionem* Superioris, poſt *orationem mentalem*, *diſciplinam*, & poſt *cœnam*.

Etiam terram oſculantur omnes non Sacerdotes ad *Benedictionem* Superioris, exeundo Conventu, & redeundo. *Beavvais*, *ut ſuprà*, *& Conſt. Vall.*

Hæc eſt autem pia, antiqua, & laudabilis Religionis, & Provinciæ conſuetudo, ut tam cùm genuflectimus, quàm cùm nos è terra erigimus: ſemper terram oſculari debeamus: exceptis, qui induti ſunt *Alba. Superpell.* vel aliis *veſtimentis Eccleſiaſticis*: aut qui habent præ manibus *Candelam*, *librum*, vel quid aliud ad Officium ſuum peragendum: inclinant tamen caput, ut alibi dictum eſt.

Pallium deponimus miniſtrantes *Sacro*, niſi graviſſimo urgente frigore.

Itèm ad *Confeſſionem Sacramentalem*, & *Sacram Communionem*, & ad *Confeſſionem* publicam.

Ad *Ramos*, *Cineres*, *& Cereos* recipiendos, & ad *Proceſſiones*.

Ad *elevationem*, & *Benedictionem* Sanctiſſimi Sacramenti.

Ad *Crucis adorationem*: & ad omnes *Pœnitentias* in publico faciendas. *Beav.ut ſuprà*.

Pallium deponunt Acolythi, & Cantores, ad *Officium Divinum* nihil legendo, vel cantando cùm illo, &c.

Heb-

Hebdomadarius pallium deponit ad *Evangelium*, & *lectiones*, tertii nocturni eas legendo, vel cantando, ſicut etiam ad *Orationes* dicendas, & cætera. *Beauvais, ut ſuprà, cap.* 6.

Sandalia deponimus ad *Crucis adorationem*, ad *Sacram Communionem*, & ad *Proceſſionem Sanctiſſimi Sacramenti*, ſi videbitur.

Ad *Proceſſionem* graſſante peſte, vel aliquo *Dei* flagello, &c. *id ut ſupr.*

Omninò autem Sandalia deponimus, quando volumus ingredi aliquod *Sanctuarium* veluti *Sanctiſſimum Sepulchrum*, & *Calvariæ Montem Jeroſolimis*, & cætera hujuſmodi.

Quando ſtandum in Choro facie ad Altare converſa. Cap. X.

STamus converſi verſus Altare initio Divini officii, cùm dicitur: *Domine labia*, &c. *Deus in adiutorium*, &c. *Converte nos*, &c. uſquè ad *Gloria Patri* excluſivè.

Item ad *Capitula*, & *Abſolutiones* ante lectiones in Matutino. *Bauldr. p.* 2 *cap* 6.

Ad *verſiculos* laudum, & veſperarum, & ad *Dominus vobiſcum*, & cùm reſpondetur. *Beauvais*, *ut ſupr. cap.* 8. *num.* 1.

Ad *Orationes Commemorationum*, orationem *Dirigere* in Officio Primæ, & in fine orationum, ad quas inclinatur, ad hæc verba, *Per omnia ſæcula ſæculorum* uſque ad *Amen* incluſive; Ad *Benedicamus Domino*, ad *verſiculum*, & *orationem* poſt antiphonam Beatæ Mariæ Virginis in fine officii quando ſtando dicitur, *idem loco cit.*

Hebdomadarius extra Miſſam, juxta ritum communem Eccleſiæ dicit, *orationes* ſemper ſtando, & manibus junctis, niſi aliter à *Rubr.* præſcribatur, & modò Breviarium non teneat; aut alias impediatur, etiam Sanctiſſimo Sacramento expoſito. *Cær. ord. Min. p.* 1 *cap.* 10 *num.* 5. *cap.* 12 *num.* 7. *p.* 3. *cap.* 2. *num.* 12. *cap.* 7. *n.* 4. & *p.* 4. *cap.* 6. *num.* 2. *Bauldr. p.* 1. *cap.*

cap. 5. *n.* 11. 12 & 13. *p.*2. *cap.*2. *num.*10. & 12. *Boliaſcus cap.* 16. *de Miſt. Miſſ. pag.* 335. *Pollac. in Aphor. part.*2. *Cærem.* 8. *pag.* 158. *Gav. tract.* 2. *lect.* 5. *cap.* 16. *num.* 12. & *Sect.* 10. *cap.*1. *num.* 1. & 7. & *cap.*3. *num.* 11. & *Cærem. Epiſ. lib.* 2. *cap.* 3. 5. & 6.

Eodem modo quod ſupra, regulariter dicit *capitulum*, *Abſolutiones*, & *Benedictiones*. *Beav. p.* 2. *cap.* 10. *Cær. Ord.* & *DD. ſupr. cit.*

Quotieſcumque in Choro genuflectimus, vel aliquid ſoli dicimus, aut ad Legile recti cantamus, vel quid ſimile, ſemper ad Altare converſi ſtamus. *Beav. loc. cit. num.* 5.

Stamus etiam facie verſa ad Altare, diebus Dominicis finita hora tertia, donec Celebrans pro aſperſione aquæ benedictę, incipiat Antiphonam, *Aſperges me*, &c. Ad *verſum*, & *orationem* ſequentem. In Miſſa verò ſolemni eodem ritu ſtamus à fine *Kyrie* uſque ad incohationem hymni. *Gloria in excelſis Deo*, & *ad Dominus vobiſcum*.

Ad omnes *orationes* pręter primam ante *Epiſtolam*, & quæ ſequitur *communionem*. Ab *Evangelii titulo* uſquè ad *Symboli* initium; & à *Præfatione* uſquè ad *Sanctus*. *Beavvais*, *ut ſupr. num.* 3.

A tempore, quo cantatus eſt verſus *Benedictus qui venit*, &c. poſt elevationem SS. Sacramenti, ſcilicet depoſitionem Calicis, uſquedum incipiatur in Choro primum *Agnus Dei*. *Gav. Epit. tract.* 1. *p.* 1. *tit.* 17. *num.* 7. 14. & *p.* 2. *tit* 8. *num.* 20. *Bauldr. p.* 3. *cap.* 19. *num.* 18. *Cær. Ord. Min. part.* 2. *cap.* 30. *num.* 12. & *Rubr. Gen. Miſſal.* 17. *num.* 5.

A fine ultimi *Agnus Dei* [niſi ſedeatur,) uſque ad poſt *Communionem*. Ad *Ite Miſſa eſt*, &c. & ad *Evangelium S. Joannis*. *ex Cær. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 30. Stamus etiam verſa facie ad Altare, *ad orationes Benedictionum Candelarum*, *Cinerum*, *Ramorum*, &c. In Paraſceve ad *orationes*, quæ dicuntur antè *adorationem Crucis*. In Sabbato ſancto ad *Benedictionem* Cærei, & ad *orationes*, quæ hac die, & in feriis quatuor temporum dicuntur antè *Prophetias*. *Beav. ut ſupr. num.* 4.

Crucifer numquam genuflectit, ſed ſemper ſtat;

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

ſtat, & regulariter verſus Altare. *Tonell. lib.* 2. *tit.* 3.

Quando ſtandum facie adinvicem converſa. *Cap. XI.*

AD invicem converſi ſtamus ad omnes *Pſalmos*, *Antiphonas*, & ad omnes *hymnos* præterquam ad eas *Strophas*, in quibus genuflectendum eſt.

Ad *Evangelium* Matutini, & quoties ultima *Lectio* cantatur à Superiore, vel ab Hebdomadario parato, & omnes *benedictiones* antè lectiones quouſque reſponſum fuerit Amen. *Cær. Ord. p.* 3. *cap.* 4. *num.* 6. *&* *p.* 4. *cap.* 6. *n.* 31. *& Epit. tract.* 2. *p.* 2. *tit.* 2. *num.* 3.

Ad illa verba. *Et Verbum Caro factum eſt* in Evangelio S. Joannis: Ad illa Evangelii Epiphaniæ, *& procidentes adoraverunt eum*: & ad illa Evang. Ceci nati, *& procidens adoravit*, quæ verba in Evangelio lecta, genuflexionem poſtulant, & quando legimus in *Verſibus*, & *Reſponſ.* non genuflectimus, ſed ſtamus, facie verſa ad invicem. *Cærem. ord. Min. p.* 3. *cap.* 7. *num.* 4. *& part.* 4 *cap.* 6. *num.* 1. *Arnaud. Epit. Gav. tract.* 2. *part.* 2. *tit.* 2. *num* 3. *& Pollac. in Aphor. p.* 1. *Cær.* 6. *p.* 151. *Bauldr. p.* 1. *cap.* 2. *n.* 15.

Similiter ſtamus ad octavum Reſp. *Duo Seraphim clamabant, &c.* & ad *Te Deum laudamus, &c.* *Ad Cantica*.

Benedictus, *Magnificat*, *& Nunc Dimittis*, & extrà ſedem. *Cær. ord. Min. p.* 4. *cap.* 6. *num.* 7.

Ad Pſalmos *Miſerere mei Deus*, *Laudate Dominum de Cœlis*: *Laudate Dominum omnes gentes*, & *Ecce nunc Benedicite Dominum*. Ex laudabili conſuetudine.

Ad Symbolum S. Athanaſii. *Quicumque &c. Cær. ord. Min. p.* 3. *cap.* 19 *num.* 21.

Ad *Preces*, *Primæ*, *& Completorii*, niſi ſit genuflectendum, & à verſu *pretioſa* uſque ad finem [dempta oratione *Dirigere*] ad *Reſp.* brevia, & verſiculos ſequentes.

In officio Completorii ad *Lectionem brevem* dum fit *Confeſſio* ab Hebdomadario, & à Choro reſpondetur

Miſerea-

Miſereatur, & dum dicitur *Indulgentiam*. Ad *Antiphonas Beatæ Mariæ Virginis*, quæ dicuntur in fine officii, tempore *Paſchali*, & diebus *Dominicis*.

Tempore officii B. Mariæ Virginis, precipuè ad *Lectiones tempore adventus*. *Cærem. ord. Min. p.* 3. *cap.* 7. *n.* 4. *& cap.* 19 *num.* 1.

Item ad invicem converſi ſtamus, dum reſpondetur. *Deo Gratias*.

Si contingat recitare Divinum officium coram Sanctiſſimo Sacramento expoſito, omnes ſtare debent, excepto dum recitantur lectiones in Matutino. *Cær. ord. Min. p.* 3. *cap.* 7. *n.* 3.

Item quando Chorus incenſatur, omnes uttriuſque Chori ſtare debent converſi ad invicem, præter Cantores paratos, & omnes extrà ſedem ſuam. *Cær. ord. Min. p.* 4. *cap.* 6. *n.* 7.

Etiam ad invicem converſi ſtamus diebus Dominicis, poſt inceptam à Celebrante Antiphonam *Aſperges me*; qui autem ſtant ad legile, Celebrante accedente ſecedent hinc inde, exceptis Cantoribus, ſicque remanebunt ad ſe mutuo converſi, donec facta ſit aſperſio Chori.

Ad *Introitum Kirie, &c* quæ per Chorum cantantur, exceptis iis, qui ſtant antè legile.

Ad invicem converſi ſtamus in *Proceſſionibus*, dum per aliquod tempus erecti canendo adſumus, & peracta proceſſione, dum redire debemus ad Sacriſtiam.

Præterea in *Capitulo*, vel *Choro*, dum dicuntur *Suffragia*: & ad *Benedictionem* menſæ, & *gratiarum actionem*. *Beavvais*, *ut ſupr. n.* 8.

Item in diæ Sancto *Paſchæ* cum ad *Primam* in Martirologio annuntiabitur *Solemnitas feſti*, omnes ſtabunt ad invicem converſi, & nudo capite: & ſic de cæteris feſtivitatibus ſolemnibus, & majoribus cum pronuntiatur *Feſtum*, vel *Nomen* illius Sancti.

Quando ſedendum in Choro.
Cap. XII.

Sedetur in Choro ad *Lectiones Matutini*, & ad *Martyrologium*, etiam Sanctiſſimo Sacramento expoſito

ſito. *Corſetus in Praxi. Sac. Rit. tract.* 1. *p.* 1. *cap.* 15. *n.* 16.

Sedetur etiam regulariter ad *officium Defunctorum*, exceptis pſalmis. *Venite exultemus Domino*. *Miſerere mei Deus*; *Laudate Dominum de Cœlis*, *Añis*. & ℟. *Libera me Domine*; *Ad Pſalmos* verò in *veſperis*, *Completorio*, *&c.* niſi Sanctiſſimum Sacramentum, ſit expoſitum ſedetur alternis vicibus. Sedetur etiam ad Reſponſoria poſt lectiones, excepto ℟. *Duo Seraphim*. *Beavvais in Cær. Eccl. p.* 1. *Cær. Ord. Min. p.* 3. *cap.* 7. *&* *Arnaud. Epit. Gav. tract.* 2. *p.* 2. *tit.* 2.

Notandum eſt, quod quando in Choro ſedendum eſt ad pſalmos, ſedent omnes poſt *medietatem* primi verſus cujuslibet Pſalmi. *Beavvais ut ſup. & Arnaud. Epit. Gav. tract.* 2. *p.* 2.

Prælatus dicens *Benedictiones*, ante lectiones in Matutino, ſedet ad *Secundam*, *Tertiam Quintam*, *Sextam*, *Octavam*, *& Nonam benedictionem*. *Cær. Ord.* Min. *p* 3 *cap.* 4. *n.* 3. *& p.* 4. *cap.* 6. *n.* 15. *& Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 5.

In Miſſa ſolemni ſedetur ad *Epiſtolam*, & *Prophetias*, ad *Graduale*, *Tractus*, vel *Alleluja* cum *verſu*, ac *ſequentia*, & à fine *offertorii* vſque ad *Prefationem*, ſeù ad Chori *incenſationem*. Poſt Antiphonam, quæ dicitur *Communio*, ſeù facta *Communione* Celebrantis, & aliorum, & quando Celebrans ſedet. Sed hoc intelligitur regulariter de iis, qui non cantant. *Cær. ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 30. *num.* 6. 10. *&* 11. *& p.* 4. *cap.* 6. *num.* 13.

Si Celebrans voluerit concionari, ſedeat ſuper ſcamno nudo in cornu Evangelii, aut in pulpito ſine Caſula. *Arnaud. in Epit. Gav. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 6. *num.* 19.

Quando caput operiendum.
Cap. XIII.

Caput operimus in Choro antè officium, ab ingreſſu uſque ad inchoandi ſignum, & cum Pſalmi cantãtur à *medietate primi verſus uſque ad medietatem* ultimi; Cùm *lectiones*, *Martyrologium*, & *Prophetiæ* cantantur, vel leguntur; & quotieſcumque *ſedemus*

demus niſi Sanctiſſimum Sacramentum ſit Expoſitum. *Cær. Ord. Min. p.* 3. *cap.* 1. *num.* 7. & *cap.* 7. *num.* 3. & 4. & *p.* 4. *cap.* 3. & *Arnaud. Epit. Gav. tract.* 2. *p.* 2. *tit.* 2.

Hebdomadarius ſeù Celebrans quotieſcumque procedit ad Altare, ad Chorum, vel recedit, &c. Semper cum miniſtris caput operit. Niſi via ſit brevis. *Cær. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 3. & 9. & *p.* 3. *cap.* 1. & 3. *num.* 4. & *Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 3.

Addit *Bauldr. p.* 2. *cap.* 11. *Art.* 1. non operiri debere ad Canticum *Magnificat*, &*c.*

In omnibus *Proceſſionibus* extrà Eccleſiam excepta ea, in qua defertur SS. Sacramentum in omnibus locis *communitatis*, *Chori*, *Capituli*, *Refectorii*, &*c.* ab eo tempore, quoad loca propria acceſſimus, uſque ad ſignum ſuperioris, & tempore *refectionis*. *Diſcip.* D. *Bon.*

Quando Caput aperiendum. *Cap.* XIV.

CAput aperimus initio officii, ex quo ſignum incipiendi datum eſt uſquè ad *medietatem* primi verſus Pſalmi. *Arnaud. Epit. Gav. tract.* 2. *p.* 2. *tit.* 3.

Ad verſum. *Gloria Patri*: Ad *Hymnos*, *Antiphonas*, & *Reſponſoria*, & ad *Lectiones*. SS. Sacramento expoſito. *Cær. ord. Min. part* 1. *cap.* 9. *num.* 10. & *Corſet. tract.* 1. *p.* 1. *cap.* 15.

Ad *Abſolutiones*, & *Benedictiones* ante Lectiones, & ad *Evangelium*, uſquè ad, & *reliqua*. *Cær. ord. Min. p.* 4. *cap.* 3. *num.* 3. & *Tonell. in Sacr. Ench. lib.* 1. *cap.* 1. §. 10. *Sect.* 3. *p.* 40.

Ad Cantica, *Magnificat*, *Benedictus*, & *Nunc dimittis*: Ad Pſalmos, *Laudate Dominum omnes gentes*, & *Ecce nunc benedicite Dominum*.

Ad Hymnum *Te Deum*, & ad *Symbolum S. Athanaſii Arnaud. ut ſupr.*

Ad *Antiphonas B. Mariæ Virginis* in fine officii, & à *Capitulo* uſquè ad finem Horarum.

Ad Preces Pſalmorum *Gradualium*, & quæ dicuntur in officio *Defunctorum*.

Ad Pſalmos. *Pœnitentiales* cum *Litaniis*, *precibus*, & *orationibus*. Item dum fratres, *cantant*, vel *legunt* publicè ſinguli, aut bini *Cær. ord.Min.p.4.cap. 3.num. 3.* & *Bauldr.p. 2.c.5.*

Caput etiam aperimus toto tempore Divini officii, quando SS. Sacramentum patet expoſitum. *Cær. or. Min.p. 1. cap. 9. num. 10,* & *part. 3. cap. 7. num. 3.*

Quoties incedimus per Eccleſiam, vel Chorum; & qnando publicè nominamur, vel aliquid nobis præcipitur.

Ingrediendo locum in quo communitas eſt congregata, vel ab eo recedendo. *Beavvais in Cær.Eccl. p. 1. cap. 9.*

Cum Prælatus, vel Superior in Capitulo, aut Refectorio *Sermonem* habet, uſquequò caput operire juſſerit; dum eundem alloquimur, occurrimus. *Id. ut ſuprà.*

Advertant prætereà fratres, ut cùm operiendum, vel aperiendum eſt caput, manu decenter ad mota, & non excuſſione capitis, id ſemper faciant, *Ibid.*

Tandem in Miſſa Solemni remanemus capite aperto à principio uſquè ad finem, excepto tempore quo ſedemus. *Cær. ord. Min. p. 4. cap. 3. num. 3.*

DE-

SACRARUM CÆREMONIARUM SYLVA.

De Officio Miniſtrorum.

LIBER SECUNDUS.

De Officio Ceroferarium in genere. *Cap. I.*

CLerici cum Ceroferariorum munere fungentur, cereos æqualiter tenebunt, & deferent, pede Candelabri infra pectus ad cingulum fixo; cum verò Candelabra ſunt ſumpturi; ſemper ea manibus nudis, & diſcoopertis ſument, (niſi aliter aſſignetur, &c.) & ità, ut iis qui à parte dextra incedit, ponat manum ſiniſtram ad pedem Candelabri, & dexteram in medio ejuſdem Candelabri, globo; qui verò ad ſiniſtram incedit, è contra accipit globum ſiniſtra, & dextera pedem. *Cær. ord.* Min. *p.* 2. *c.* 3. *n.* 5. *Gav.in Epit.tract.*1.*p.*2.*tit.*2.*num.* 14.*& Cær.Epiſc. lib.*1.*cap.*11.

Quoties reverentias, & genuflexiones ſunt facturi, illas æqualiter, & eodem tempore facient. *Cær. Epiſc. lib.* 1. *cap.* 11.

Inceſſus eorum erit moderatus, ſummamque modeſtiam, & gravitatem in omnibus motibus corporis obſervabunt; incedent autem ſemper pari, & æquali paſſu, qua propter erunt pares ſtatura, ut æqualia in motu ſint Candelabra, ipſa tenentes erecta nec ea cum humeris unquam inclinantes; cum verò per aliquam portam erunt tranſituri, ea demittent, non autem cum cereis ipſa inclinabunt. *Cær. ord.* Min. *ut ſupr. num.* 5. *& Gav. loc. cit. & Cær. Epiſc. ut ſupr.*

In Proceſſionibus procedent hinc, indè à lateribus Miniſtri, ſeù Subdiaconi Crucem ferentis, ſed

ubi via erit anguſta Crucem præcedent bini incedentes, ſi locus patiatur, alioquin unus poſt alterum. *Cær. ord.* Min.*p*.4.*cap*. 13.*num*. 1.

Quando Thuriferarius non fert Thuribulum fumigantem, primi omnium præibunt Ceroferarii, ſecùs quando habet Thuribulum fumigantem. *Cær. ord.* M*in*.*p*. 1. *cap*. 3. *num*.5. *&* *p*. 4. *cap*. 7. *num*. 7.

Cum procedunt ante Celebrantem, ſi manus vacuas habeant, ut quando non deferunt Candelabra, regulariter eas junctas tenent ante pectus; quod paritèr faciunt, dum Celebrans facit. *Confeſſionem*, dicit *Gloria in Excelſis*, & *Symbolum*: dum dicit. *Orationes* ante Epiſtolam, poſt communionem, & ſimilia.

Dum cantatur Evangelium ſi ſit genuflectendum, ipſi ſtabunt cum Subdiacono, acſi immobiles eſſent *Cær. ord.* M*in*.*p*. 2.*cap*. 7.*num*.7. *Gav. ut ſupr. tit*. 6. *num*. 25. *&* *Rubr. Gen.* M*iſſal*. 17. *num*. 4.

Quando verò non tenent Candelabra, genuflectunt, & inclinant.

Ubi fuerit parvus numerus Sacerdotum, Ceroferarii ante, vel poſt, Confeſſionem, factà prius genuflexione Altari, ibunt in Cho-rum ut cum aliis cantent, ſuo tempore reverſuri, &c.

Offerentes aliquid Miniſtris Sacris, non oſculantur eorum manus, neque remquę offertur. *Cær. ord.* M*in*. *p*. 2. *cap*. 4. *num*. 1. *cap*. 8. *num*. 4. *&* *cap*. 10. *num*. 11. *&* *Gav. ut ſupr. tit*. 7. *num*. 18. *&* *tit*. 10. *num*. 30.

Celebranti incenſato Ceroferarii cum reverentiis debitis, & cum quaſi oſculis ampullæ, & Manutergii antè, & poſt, ſed ſtantes, non genuflexi, miniſtrant. C*ærem. ord. Min. cap*. 9. *num*. 6. *&* *Gav. ut ſupr. tit*. 7. *num*. 24.

De Cæroferariis in Veſperis Solemnibus. *Cap*. II.

IN Veſperis Solemnibus Ceroferarii tempeſtivè convenient ad Sacriſtiam, ubi præmiſſa brevi oratione; & lotis prius manibus, induent ſe Albis,

vel

vel Cottis, quas ſibi mutuò, atque etiam aliis Miniſtris convenienter aptabunt, & ſerio advertent antequam è Sacriſtia diſcedant, num omnia circà ſe invicem, & reliquos Miniſtros ſint ritè diſpoſita. *Beauvais in Cær. Eccl. p. 2. cap. 5. §. 2.*

Propè ultimum ſignum Veſperarum, cereos Altaris accendent, quibus accenſis, redibunt in Sacriſtiam, cum debitis genuflexionibus, & reverentiis tàm Altari, quàm ſibi invicem, ubi ſuos accendent. *Id. loc. cit.*

Paratis igitur Celebrante, & aliis, Candelabra ſua accipient, & ſtantes antè Imaginem, quæ eſt in Sacriſtia hinc indè à latere Cantorū quaſi in rectà lineà, vel ſi præanguſtia loci non poſſint, ſtabunt à tergo ipſorum Cantorum cum Celebrante, ipſiſque Cantoribus mediocritèr inclinabunt ſe, (vel potius genuflectent, ſi ita videbitur) Imagini in Sacriſtia poſitæ, ac ſtatim ad Altare procedent. Poterunt etiam expectare ad oſtium Sacriſtiæ. *Beav. ut ſuprà.*

Cum pervenerint antè Altare, ſecedent hinc indè antè infimum gradum Altaris, ubi quaſi in recta linea paulo à tergo, ſtabunt omnium poſtremi, & cum Celebrante genuflectent in plano; & eo ſurgente, ſurgent, & dato ſigno incipiendi officium, genuflexionem facient Altari, deindè facie ad invicem converſa, aliquantulum ſe inclinabunt donec dicatur *Pater*, & *Ave*, quibus dictis ad Altare ſe convertent, & dum incipitur, *Gloria Patri*, genuflexionem facient Altari, & ſimiliter facie ad invicem converſà manebunt inclinati uſque ad *Sicut erat* excluſivè, poſteà ſe erigent, & facta Altari genuflexione cum Celebrante, procedent ad Chorum, & cum pervenerint antè ſedem Celebrantis facie ad invicem verſa, ſtabunt hinc indè in ea diſtantia, qua relinquant Celebranti liberum ſpatium tranſeundi, cui tranſeunti ſe debitè inclinabunt, vel genuflectent, & ſtatim ſinè mora deſcendēt ad Altare, ubi facta genuflexione, & inter ſe mutua inclinatione, ſua Candelabra deponent ſuper Credentiam, vel ſi non adſit, ſuper Altare. *Cær. ord. Min. part.*

part. 3. cap. 1. & *Gav. in Epit. tract.* 2. *p.* 2. *tit.* 3.

Tum modeſte, & manibus junctis redibunt ad Chorum cum debitis reverentiis, ſedentes, & ſtantes ad modum Chori in ſubſelliis inferioribus, manibus decenter pectori appoſitis, vel inſertis inter ſe digitis, vel urgente frigore, ipſis intra manicas aliquantulum reconditis. Alia præſtabunt, ut ſuis locis notatur, &c. *Beavvais, ut ſupr.*

Ad Matutinum, & ad Laudes omnia obſervabunt, ut in veſperis.

In veſperis, & in officio Defunctorum, ut ſuis locis notatur, aſſiſtent.

De Ceroferariorum officio in Miſſa ſolemni. *Cap. III.*

HOra competenti pergent Ceroferarii ad Sacriſtiam, ubi præmiſſa brevi oratione, & lotis manibus, omnia, & circa ſe ipſos, & reliquos miniſtros ritè obſervabunt, ut ſuprà in veſperis.

Dato ſigno, & omnia ritè diſpoſita, ſtantes antè Imaginem Sacriſtiæ, cùm aliis profundè ſe inclinabunt, & prçcedendo eoſdem miniſtros, manibus junctis pergent ad Chorum, & facta primùm genuflexione Altari, ſeù Sanctiſſimo Sacramento, ordine quo procedunt, ad iuferiora ſubſelia in Choro hinc indè ſe ſiſtent, accedentique celebranti inclinabunt ſe debitè *Beav in Cær. Eccl. par.* 2. *cap.* 5. §. 3.

Hora finita, præcedent manibus junctis Sacros Miniſtros ad Sacriſtiam redeuntes, tranſeunteſque antè Ss. Sacramentum genuflectent, ut ſuprà, & cùm ad Sacriſtiam pervenerint, facient cùm eis Celebranti debitam, deindè Imagini profundam reverentiam: mox accendent cereos, & ſtatim ut impoſità fuerit caſula Celebranti, accipient ſua Candelabra, ac iteratò ſe ſiſtent antè Imaginem poſt Miniſtros Sacros, ſeù à lateribus illorum in recta linea pro ſitu loci, ubi ſtabunt nudis capitibus, celebrante benedicente incenſum; & ſic facta medio-

cri

cri inclinatione, (vel genuflexione) cum Candelabris, Thuriferario eos præcedente pergent ad Altare. Poterunt etiam ſtare ad oſtium Sacriſtiæ, ut ſupra.

Cùm pervenerint ad Altare, genufleẞent hinc indè, ritù quo ſuprà antè infimum gradum, tùm ſurgent, & candelabra ſimul deponent in anterioribus credentiæ cornibus: is verò, qui tranſibit à cornu Evangelj, ad cornu Epiſtolæ, nec genufleẞere in medio, nec inclinare debet, alter autem illum expeẞabit, ut ſimul poſſint ad credentiam accedere; depoſitis candelabris genufleẞent hinc indè à lateribus crædentiæ, faciebus ad Altare converſis, & manibus junẞis. *Cær. ord. p. 2. cap. 3. num. 5. & 6. & Gav. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 2. num. 15. & 18.*

Facta Confeſſione, dùm celebrans aſcendit ad Altare, Surgent, & ſtabunt in plano, verſis faciebus ad Altare, & manibus junctis, vel pectori decenter admotis: nequè unquam diurnale, vel quoſcumque libros, aut Roſaria tenebunt præ manibus: *ex Cær. ord. Min. ut ſup. num. 9. & part. 4. cap. 3. num. 4. & Cær. Epiſc. lib. 1. cap. 5. & Beavv. loc. cit.*

Dum fit incenſatio Altaris ſemper cum celebrante genufleẞunt, quamvis ipſe profundè inclinetur quod, & in ſimili, &c.

Sedente celebrante etiam ipſi ſedebunt; Ultimi autèm ſedere debent, & primi ſurgere. *Cær. ord. part. 2. cap. 6. num. 2.*

In aliis ſe gerent, ut ſuis locis notatum eſt: ſed quando utuntur magnis candelabris, ad Confeſſionem, genufleẞunt apud eas in plano, & illa elevant, & tenent cum debitis, genuflexionibus, & mutuis reverentiis, ut ex ſupra dictis patet.

De Thuriferarij officio in genere.
Cap. IV.

Hora competenti perget Thuriferarius ad Sacriſtiam, ubi præparabit ſibi in aliquo vaſe carbones ignitos, & ponet in loco remoto propè Altare, &c.

&c. Deinde præmiſſa brevi oratione, & lotis manibus Alba, vel Cotta ſe induet, Thuribulum, & Naviculam præparabit, & cum opus erit, celebrantem ſe induentem juvabit *Beavv. ut ſupr. cap.* 7. §. 1. *num.* 1.

Procedens cùm Thuribulo, deferet illud hoc ritu: accipiens ſiniſtra pedem Naviculæ clauſæ inter indicem, & pollicem, ità ut pars quæ aperitur pectus reſpiciat: dextera verò manu ad cinguli altitudinem elevata ſuſtentabit Thuribulum, immiſſo pollice ejuſdem dexteræ in majorem annulum Thuribuli, & annulari digito ejuſdem manus dexteræ in minorem annulum, ſeù annulum operculi pariter immiſſo; ipſum annulum minorem ſuſtinebit aliquatenus elevatum, & a ſe removebit paululùm ipſumvas Thuribuli, ne fortè Albam aduri, vel maculari contingat, cum verò ſtabit immotus, agitabit levitèr ipſum Thuribulum, nè ignis extinguatur: *Cær. ord. Min. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 2. & 5. & *Beavv. loc. cit. numer.* 2.

Thuriferarius cum fert Thuribulum fumigantem, præit Ceroferariis; ſi verò non habeat Thuribulum, poſt Ceroferarios ibit. *Cær. ord. p.* 4. *cap.* 7. *nu.* 7. Thuriferarius ad Altare genuflexionem facit poſt, ideſt retrò celebrantem. *Cær. ord. loc. cit. num.* 8.

Ad Celebrantem accedens miniſtraturus incenſum, accipiat ſiniſtra Thuribulum, immiſſo pollice in annulum majorem, dextera tenebit pedem Naviculę apertę, itaut pars clauſa reſpiciat ipſum Diaconum, aut alium, cui etiam traditurus eſt, accedenſque tradet ei Naviculam, tum immitat pollicem dexteræ manus in annulum catenulæ operculi, & elevabit ipſum operculum, eademque manu complectens catenulas inter operculum, & Thuribulum, circa medium earum, flexoque quaſi genu dextero offeret Thuribulum ęqualiter elevatum ad Naviculæ altitudinem, Celebranti; ut commodè poſſit in illud immitti thus *Cær. ord. p.* 2. *cap.* 4. *n.* 1. *Beavv. ut ſupr. Gav. in Epit. tract.* 1. *part.* 2. *tit.* 4. *num.* 7.

Impoſito thure, ac benedicto, claudet Thuribulum, ſiniſtra tenens majorem annulum, cum qua

etiam

etiam recipiet Naviculam ab eo qui miniſtravit incenſum, eidemque interim porriget in dexteram catenularum ſummitatem, & Thuribulum in ſiniſtra, ut ipſe commodius ad manus Celebrantis contrario modo porrigat *Cær. ord. p. 4. cap. 7. num. 6. & Cærem. Epiſc. lib.* 1. *cap.* 23. *&* Beavvais *ſupr. cit.*

Thuriferarius offerens naviculam, thuribulum, aut aliquid aliud Diacono, vel aliis Miniſtris, non oſculatur eorum manus, neque rem, quæ offertur. *Cær. ord. p.* 2. *cap.* 4. *n.* 2. *& Gav. loc. ſup. cit.*

Si verò ſolus eſt miniſtraturus incenſum, & thuribulum, pollice manus ſiniſtrę ſuſtinebit thuribulum, eademque manu inter indicem, & pollicem retinens pedem naviculæ, accipiet cochlear dextera per inferiorem manubrii partem, hoc eſt propè vas ipſum cochlearis, illudque prius oſculans, dabit Celebranti, cuius, & oſculabitur manum accipientis.

Deindè operculum per minorem annulum elevabit manu dextera, eademque manu catenulas inter operculum, & vas thuribuli complectens, quaſi genuflexus, & modice inclinatus, dicet: B*enedicite Pater Reverende*; impoſitoque, ac benedicto thure, operculum, dimittet, ac porriget celebranti hoc ritu.

Accipiens manu dextera ſummitatem catenularum juxta manubrium (quod quidem oſculabitur) imponet ſiniſtræ celebrantis, in feriorem verò partem earumdem catenularum prope vas thuribuli ſiniſtra complectens, ponet in dexteram, quam, & oſculabitur, Deindè clauſa navicula ſtans à dextris ejus, fimbrias pluvialis ſiniſtra elevabit, altera manu pectori admota, naviculam, tenens: & genuflectet ſemper quoties incenſationis tempore celebrans genuflectet Sanctiſſimo Sacramento, vel cruci inclinabit. *Cær. ord. Min p.* 2. *cap.* 3. *num.* 8. *& cap.* 4. *n.* 1. 2. *& Gav. ut ſupr. ac* Beavv. *loc cit.*

Finita demum incenſatione recipiet hoc modo thuribulum: Supponens ambas manus dexterę celebrantis ipſamque quaſi ſublevans oſculatur, tum thuribulum accipiens per ſum̄itatem catenularum infrà ſiniſtram celebrantis oſculabitur etiam il-

lius manubrium, deindè retrocedens **tantillum in** çornu Epiſtolæ, ſiniſtra pectori admota cum navicula, tenens ſummitatem catenularum intèr pollicem, & indicem: dextera verò catenulas ipſas propriè vas ipſius thuribuli, thurificabit ipſum celebrantem triplici ductu profundè ſe illi inclinans antè, & poſt incenſationem. *Ex Cær. ord. Min. & Gav. loc. ſupr. cit.*

Quandò Thuriferarius miniſtraturus eſt thuribulum, vel naviculam, advertat, ut illud teneat ità elevatum, vel elevatam ad altitudinem coram celebrante, ut ipſe non cogatur ſe inclinare, dum incenſum imponit, &c. *ibid.*

Advertat autem, ut non omninò genuflectat, dùm celebrans imponit thus, ſed ſit quaſi genuflexus, niſi miniſtret Epiſcopo, quia tunc genuflectet ei, dùm thus imponit in thuribulum *ex Cærem. Epiſc. &c.*

Advertat etiam, ut dum fimbriam pluvialis elevat, ſuperficies exterior appareat, & ità elevabit, ut celebrans miniſterio ſuo commodè fungi poſſit, quod ſimiliter ab aliis obſervandum eſt, dùm fimbrias pluvialis elevabunt. *Beavv. ut ſupr. num.* 4.

Chorum incenſaturus, vel quid ſimile, ſiniſtra pectori admota naviculă tenebit, dexterà verò ſummitatem catenularum juxtà manubrium, ea que ſola ducet thuribulum, ac ſtatim poſt primum ductum incipiet procedere toties ducens thuribulum, quoties movebit pedem, ita aut inceſſus thurificationis, & è contrà thurificatio inceſſui, ex equò reſpondeat, nec inceſſu finito ducet ulteriùs thuribulum, ſed mox ceſſabit à thurificatione. *Beav. ut ſupr. num.* 5.

Abſente Cæremoniario, thuriferarii munus erit, ſi quid celebranti defuerit, advertere, ac illi porrigere; librum prò cantando Capitulo tenere, lumen, & alia hujuſmodi miniſtrare; cum verò aliquid ex his ei porriget, oſculabitur quidem id, quod offert, minimè verò manum celebrantis.

In Proceſſionibus SS. Sacram. incenſatio poteſt fieri

ſieri duobus modis. Primò ſi thuriferarii incenſent ductis thuribulis, ut in incenſatione perſonarum: Secundò ſi hinc indè antè procedant moventes manibus dextris thuribula de iiſdem pendentia,&effumantia,quaſi ſternendo viam Sacramento cum odore incenſi,quimodus videtur magis uſitatus,& congruus. *Ita Rit. Rom. de Proceſſ. SS. Sacram Cærem. ord. Min. p. cap.* 12. *n.* 9. *&* *Pollac. in Aphor. par.* 2. *Cærem.* 3. *pag.* 129.

De Officio Thuriferarii in Veſperis ſolemnibus: Cap. V.

THuriferarius ſigno veſperarum audito, perget ad Sacriſtiam, ubi præmiſſa brevi oratione, & lotis manibus, induet ſe Alba, vel Cotta; deindè celebrantem ſe induentem juvabit. Omnibus ritè diſpoſitis profundè ſe inclinabit cum celebrante, & aliis Imagini principali in Sacriſtia poſitæ ſtans retrò poſt celebrantem, (vel ſi ſint duo ſtent hinc indè retro cantores)deindè egredietur poſt Ceroferarios, procedens ad Altare cum *libro manuali*, vel ſi nihil habeat manibus junctis. *Cærem. ord. Min. par.* 3. *cap.* 1. *num.* 1.

Cum autem pervenerit ad Altare ſiſtet ſe ante infimum gradum ad cornu epiſtolę à ſiniſtris Ceroferarii,in ea diſtantia,qua relinquat celebranti, & aliis liberum ſpatium tranſeundi; tum retrò poſt celebrantem cum aliis genuflectet, & dato ſigno ſe inclinabit ad *Pater*, & *Ave*, & etiam ad *Gloria Patri*, *&c.*

Deindè facta genuflexione perget ad Cho-rum, ubi cum debitis reverentiis, ſiſtet ad locum ſuum donec incipiatur Pſalmus *Dixit Dominus*, *&c.* quia tunc cum debitis reverentiis, & inclinationibus exuet Pulviali Celebrantem, & ſuo loco reponet; reverſuſque ad Chorum cum debitis inclinationibus ſedebit, & ſtabit cum aliis ad modum Chori. *Idem loc. cit.*

Circa finem ultimi Pſalmi, factis celebranti, Cho-

ro, & Altari debitis reverentiis perget ad Sacriſtiam ad præparandum ignem in thuribulo, & poſt indutum celebrantem Pluviali, cum thuribulo, & navicula redibit ad Chorum, non impoſito thure in thuribulo, & ſiſtet ſe à parte dextera Chori, ideſt juxta cornu Evangelii, ibique leviter agitabit thuribulum *Idem num.* 10.

Si verò abſit Cæremoniarius, antequam accipiat thuribulum, tenebit librum celebranti, ut Capitulum cantet. *Beavvais de* Cærem.Eccl.*p.*2. *cap.* 7. §. 2.

Inchoato *Magnificat*, poſt reverentiam celebranti factam, procedet ad Altare antè Ceroferarios, & antè infimum gradum, ſe ſiſtet ad cornu Epiſtolæ à ſiniſtris Ceroferarii, cum autem pervenerit celebrans, ſimul cum eo genuflectet retrò, vel à ſiniſtris Cæremoniarii, ſi adſit, & quando celebrans oſculabitur Altare, quaſi genuflectet à dextris ejus paululum retrò, & porriget naviculam Cæremoniario, vel primo Aſſiſtenti, ſi adſint, alioquin ipſi celebranti, & thuribulum ſuſtinebit ante ipſum, ut in illud thus immitat, quod poſtea tradet Cæremoniario, aut primò Aſſiſtenti, qui illud porrigat celebranti, & ſi ambo deſint, ipſe cum debitis oſculis, & inclinationibus porriget eidem celebranti. *Cær. ord.loc cit. num.* 14. & 15.

Cùm Celebrans incenſabit Altare, abſente Cæremoniario, vel Aſſitentibus, elevabit fimbriam Pluvialis, ſemper cum eo genuflectens, & finita incenſatione Altaris, ad cornu epiſtolæ recipiet thuribulum.

Si aliud Altare erit incenſandum, primus omnium procedet, & alia præſtabit, *ut ſup.*

Thurificato Altari, & recepto thuribulo de manu Celebrantis cum debitis inclinationibus, & oſculis (vel de manu Aſſiſtentis, aùt Cæremoniarii ſinè oſculis) & factà cum eo genuflexione, revertetur ad Chorum antè ſedem Celebrantis, cui tranſeunti ſe debitè inclinabit, & cum pervenerit ad ſedem ſuam, ſtans antè illum, thurificabit triplici ductu inclinans ſe profundè antè, & poſt thurificationem,

De-

Deinde incenſabit Prælatum, poſteà Cantores, & alios de Choro, vel Chorum cùm debitis inclinationibus, & genuflexionibus, deindè populum ter, primo in medio, poſt modùm à latere Epiſtolæ, tertiò versùs latus aliud cùm inclinationibus antè, & poſt. *Beav. ut ſup.*

Incenſatione peracta, factaque debita reverentia Altari, & ſalutato Choro, redibit ad Sacriſtiam: depoſitòque thuribulo ſtatìm revertetur ad Chorum, ubi præmiſſis debitis reverentiis, librum ambabus manibus elevatum tenebit, ut Celebrans orationem dicat. *Cær. Ord. ut ſup.*

Ad verſum. *Gloria Patri*, profundè ſe inclinabit verſus Altare, ac finito verſu continuabit incenſationem, uſquè ad *Dominus vobiſcum*, ſi opus erit. *Beav. ſup. cit. num. 8.*

Nullum incenſabit niſi ſtans, & ſi aliquis ſit aùt genuflexus, aut ſedens, modeſtè monebit, ut ſurgat ad incenſationem. *Cær. Ord. Min. part.* 3. *cap.* 2. *n.* 8.

Ubi erunt duo Turiferarii, bini procedent ad Altare, &c. & hinc indè ſe ſiſtent.

Finitis Veſperis pergent, vel perget ad Sacriſtiam poſt Ceroferarios, deindè Celebranti accedenti, poſteà Imagini profundè ſe inclinabit, moxquè Celebrantem Sacris veſtibus ſe exuentem juvàbit. *Beav. cap. & §. ſup. cit. num.* 13.

De Officio Turiferarii in Miſſa Solemni. *Cap. VI.*

DAto ſigno Campanarum, Turiferarius perget ad Sacriſtiam, ubi præmiſſa brevi oratione, & lotis manibus, Albà, ſeù Cotta ſe induet, poſteà Celebrantem ſe induentem juvabit.

Celebrante omnibus ornamentis induto, tradet naviculam Diacono, ſivè Præsbytero aſſiſtenti ſinè oſculis, & thuribulum miniſtrabit, vel ſi abſint iſti miniſtri, ipſe ſolus Celebranti omnia miniſtrabit; & facta Crucis, vel Imagini princippali in Sacriſtia, inclinatione à tergo Celebrantis inter duos

Cero-

Ceroferarios, primusomnium procedet ad Altare portans Thuribulum fumigantem leviter illud agitans. *Beavvais in Cærem. Eccl. p. 2. cap. 7. §. 3.*

Cum pervenerit antè infimum gradum Altaris, retrahet ſe verſus cornu epiſtolæ, aditum præbens Miniſtris, & Celebranti, cui caputium adaptabit, & cum omnibus genuflectet, retrò poſt Celebrantem, deindè ſe erigens procedet propè Credentiam, ubi genuflexus manebit, dùm fiet Confeſſio, thuribulum levitèr agitans, *Beav. ut ſup.*

Si autem antè Miſſam cantetur Tertia, procedit poſt Ceroferarios, manibus junctis ad Altare, & ad Chorum, & tenet librum Celebranti ad Capitulum, & orationem, reditque in Sacriſtiam, ut in veſperis dictum eſt.

Facta confeſſione ſurget, & aſcendet per gradus laterales Epiſtolæ, ibique ſtans in ſupremo gradu, facta cùm Miniſtris geuuflexione, tradet Diacono naviculam, & offert thuribulum elevatum Celebranti, & benedictione facta, tradet thuribulum Diacono, recepta navicula, quam deponet ad Credentiam, accipiens de Altare Miſſale, &c. & incenſato plano Altaris ejuſdem cornu epiſtolæ, reponet librum, ſemperque genuflectens cùm Celebrante. *Beauv. loc. cit.*

Facta incenſatione Altaris, & Celebrantis, re cipiet thuribulum, quod congruo loco reponet: deindè ſtabit in plano manibus junctis, vel pectori decenter admotis, & compoſitis.

Si autem Celebrans ſedeat, ipſe pariter ſedebit medius intèr Ceroferarios, & cùm illis ſurget, & omnia præſtabit, ut ſuis locis, & in Miſſa notatur. *Id. ut ſup.*

Quando in Miſſa Ceroferarii, utuntur magnis Candelabris, Thuriferarius, ad Confeſſionem, genuflectet in plano poſt Celebrantem ſi verò ſint duo, genuflectent hinc indè.

Dùm cantatur Evangelium, Thuriferarius levitèr ducit, & reducit Thuribulum poſt Diaconum. *Gav. p. 2. tit. 6.*

Ad-

Advertendum eſt, quod quandò Subdiaconus incenſat Sanctiſſimum Sacramentum ad Elevationem, Thuriferarius incenſum imponit in thuribulum, abſquè benedictione; & non Subdiaconus. *Pollac. in Aphor. part.* 1. *Cær.* 2. *pag.* 123. *& Cær. Epiſ. lib.* 1. *cap.* 23.

De Oofficio Acolythorum Chori. Cap. VII.

DUo ex Fratribus junioribus profeſſis, ſivè novitiis, in ſtatura æquales, & voce concordes, ſingulis hebdomadibus deputabuntur prò Acolythorum officio: quorum primus ſtabit ſemper à Choro hebdomadarii in prima ſede inferiori, alter verò ab altera parte. *Cær. Ord. Min. p.* 3. *cap.* 8.

Officium autem eorum erit legendi, cantandi, vel intonandi *Invitatoria*, *Antiphonas*, *Pſalmos*, *Hymnos*, *Lectiones*, *Reſponſoria*, *Verſicula*, *Cantica*, *Benedicamus Domino*, quando Veſperæ, & Laudes cantantur; *Martyrologium*, *lectionem brevem* ad Primam, & Completorium, vel quid ſimile, *ibid.*

Quando officium fuerit Duplex, vel Semiduplex, Invitatorium, & Pſalmum, *Venite exultemus Domino* in matutino ambò ſimùl recitabunt.

Antiphonæ ad Matutinum, ad Laudes, & in Veſperis, antè Pſalmos integrè dicuntur, & in fine integrè repetuntur in duplicibus, & paritèr ſimùl intonant Pſalmos, & dicunt verſiculos, & alia hujuſmodi, *ibid.*

In Semiduplicibus, ſimplicibus, aut feriis, ad Matutinum, ad Laudes, & ad Veſperas, enunciabunt antè Pſalmos principium Antiphonæ tantum, ideſt duò; vel tria verba, vel unicum tantùm verbum, ſi conſtet pluribus Syllabis, & in fine integrè repetent, *ibid.*

Cùm officium fuerit ſimplex, feriale, aut mortuorum; omnia intonabit primus Acolythus.

Primi eorum erit ad meditationem, & menſam legere, & Chori tabellam ſingulis Sabbati diebus,

bus, ſecundùm Chorimutationem tranſponere; horarum antiphonas à laudibus deſumptas inchoare, & in fine integras recitare, & Martyrologium, & lectiones breves primæ, & Completorii, cantare, aut recitare.

In Matutinis horis primas etiam leget lectiones primi nocturni, alter verò lectiones ſecundi, & quando unus leget lectiones, alter leget Reſponſoria, & qui legit lectionem, leget verſum.

In commendandis antiphonis in duplicibus, facta priùs ambo ſimul verſus Altare profunda reverentia, vel genuflexione: accedunt ad hebdomadarium, cui in veſperis, & laudibus commendant, primam antiphonam, & antiphonam ad *Magnificat*, & *Benedictus*; alias verò *Antiphonas* commendant ad eum Patrem, ab ea parte Chori, cui per ordinem convenit, facta illi debita reverentia antè, & poſt: deindè in medium redeuntes, facta Altari reverentia, poſt antiphonam intonant Pſalmum, iterùmque inclinantes verſus Altare, & ſibi invicem: *ibid.*

Quando autem non eſt Duplex, primus Acolythus antiphonas commendat Patribus in primo Choro, ſecundus verò in ſecundo ſecundùm ordinem, &c.

Si autem non cantatur, ipſi enuntiant duo, vel tria verba cujuſcumque antiphonæ, & in fine integras repetunt: *ibid.*

Acolyti in fine ultimæ lectionis dicentes, *Tu autem Domine*, genuflectunt, & ſi tres lectiones ſucceſſivè legant, in fine primæ, & ſecundæ profundè ſe inclinant, & in fine ultimæ genuflectunt. *Cær. Ord. Min. p. 3. cap. 4. n. 3. & cap. 7. num. 4. & p. 4. cap. 6. num. 2. & Gav. in Epit. tract. 2. p. 2. tit. 2. num. 7.*

Privatum illorum munus erit, librorum Chori diligentem curam habere: officium prævidere, & quæcumque ab eis, & ab aliis dicenda erunt, ſignaculis denotare.

Omnibus neceſſariis tàm prò nocturnis, quàm prò diurnis officiis etiam erit opportunè prævidere.

Chorum præſcriptis temporibus evertere; ſedes omnes, & legile, quiſque à ſua parte, bis quotidie à pulvere mundare.

Libros ad officium Divinum neceſſarios, opportuno tempore aperire, & præparare, folia vertere, & poſt completum officium, & non priùs, claudere; & omnia debita cum modeſtia, & magna reverentia tractare, & accedentes, recedentes à medio Chori, vel per medium tranſeuntes, ſemper genuflectere, vel ſaltem profundam inclinationem facere. *Cær. Ord. Min. p.* 4. *cap.* 6 *num.* 1. 6.

Cui continget vertere folia librorũ caveat ne unquam tangat lanternam propter oleum.

Omnia denique ſecundùm laudabilem uſum Provinciæ, tàm in Choro, quàm extrà Chorum, punctualitèr: ac devotè obſervare meminerint.

De Officio Cantorum;
Cap. VIII.

CAntores ſuum officium incipient à veſperis Sabbati, quod proſequentur uſquè ad veſperas ſequentis Sabbati, excluſivè.

In Feſtis verò Solemnibus fungetur ſuo munere à primis veſperis uſquè ad Completorium feſti incluſivè. *Beavvais pag.* 2. *cap.* 8. §. 1. *&* 2.

Cantorum officium eſt Chorum regere in iis, quæ ad cantum ſpectant, & advertere, ut Chorus perſiſtat in ſuo tono proportionato, non nimis in intonationibus elevando, aut deprimendo vocem, atque ideò debent omnia ſerio prævidere, quæ canenda ſnnt, ut nulla in laudibus Divinis oriatur confuſio. *Cær. Ord. Min. part.* 3. *cap.* 8.

Ad veſperas, cùm debitis reverentiis, primam antiphonam commendant hebdomadario, deindè intonant primum pſalmum, quem in duplicibus, & ſemiduplicibus ſimul intonant, & in fine reſumunt.

Antiphonam, quam Chorus proſequitur, interìm ſecundus Cantor præcinit ſecundam antiphonam alicui ſui Chori, & ſic de cæteris viciſſimi;

Hym-

Hymnum intonant, & in fine verſum cantant: præintonant Antiphonam ad *Magnificat* Hebdomadario, quam Chorus proſequitur; deindè intonant Canticum *Magnificat*: & in fine reſumunt Antiphonam; Si autem faciendæ ſint aliquæ commemorationes, Antiphonas, & verſus ſcantant, & in fine in loco conſueto cantant *Benedicamus Domino*. deindè debitis cum reverentiis ad ſua loca recedunt. *Cærem. ord.* Min *ut ſupr.*

Ad Matutinum, quando officium fuerit Duplex, vel Semiduplex, *Invitatorium* ambocantabunt, & paritèr Hymnum intonabunt, in cujus fine præintonabunt Hebdomadario primam Antiphonam, vel ſi non cantetur, leget primus Cantor: deindè intonabunt primum Pſalmum, & ſic de cæteris, & in fine cujuslibet nocturni verſiculum cantabunt. *Cær. ord. Min. ut ſupra & Gavvan. Epit. tract.* 2. *p.* 2. *tit.* 2. *num* 10.

Primus Cantor leget, vel cantabit lectiones primi nocturni, & ſecundus, ſecundi nocturni, aut alicui ex junioribus commendabunt juxtà conſuetudinem. Reſponſoria verò, & verſus cantabunt, vel legent per ordinem, &c.

Intonabunt Hymnum *Te Deum*, & *Per ſingulos dies*, quandò dicitur, alioquìn cantabunt nonum Reſponſorium. In ſimplicibus, & Feriis, prædicta cantantur à primo Cantore, & paritèr in Officiis Defunctorum.

Ad Laudes idem ſervabunt, ſicut in Veſperis.

Ad *Primam* Hymnum intonabunt, & in fine primus Cantor Antiphonam Hebdomadario præintonabit, deindè Pſalmum intonabunt, & in fine reſument Antiphonam, verſiculoſque cantabunt. *Cær. ord. Min. ut ſupr.*

Primus Cantor antè verſum *Pretioſa*, cantabit *Martyrologium*, excepto triduo antè Paſcha, quibus diebus omittitur.

Idem etiam Cantor in fine cantabit lectionem brevem. *Ex Rubr. Martyr.*

Ad *Tertiam Sextam*, & *Nonam*, in duplicibus, & Semi-

Semiduplicibus, Antiphona poſt Pſalmos ab eiſdem ſimul repetitur, quæ ſub finem hymni præintonata fuit hebdomadario, initia quoquè hymnorum ipſi, & verſiculos poſt capitulum conjunctim dicunt cùm debitis, & mutuis inclinationibus, de quibus hic nihil appoſuimus, quia ſuis locis ſatis dictum eſt. *Cær. Ord. ut ſupr.*

In ſimplicibus, & feriis, omnia ſupradicta faciet primùs Cantor. *Id.*

Ad *Completorium*, primus Cantor cantat lectionem brevem, & ambo ſimul commendant hebdomadario Antiphonam *Miſerere*, & intonant Pſalmum, & ſic de cæteris in duplicibus, &c.

In fine reſument Antiphonam, hymnum intonabunt, verſus: *In manus tuas, &c.* cantabunt, & Antiphonam ad Canticum Hebdomadario commendabunt, quem posteà intonabunt, & in fine reſument Antiphonam, & tandem intonabunt Antiphonam B. *Mariæ Virginis*, & verſum cantabunt, deindè commemorationes poſt Completorium, ſi ſint dicendæ, intonabunt, & verſus cantabunt. *Id. loc. cit.*

Ad Matutinum lectiones primas ſemper junioribus commendabunt, reliquas verò Senioribus, & magis dignis. *Cær. Ord. ut ſupr. cap.* 4. *num.* 3.

Qui lectionem, vel lectiones leget, ità opportunè accedet ad lectorile, ut à Choro non expectetur, recitabit autem, vel cantabit manibus hinc inde ſuà per librum poſitis, neque antè incipiet legere, quàm omnes in Choro ſimul conſederint. *Cær. Ord. Min. ut ſup. num.* 7. *&* 8. *& Cærem. Epiſc.*

In Officio Defunctorum, quando ſolemnitèr cantabitur, duo Cantores parati cantabunt *Invitatorium, & Pſalmum: Venite, &c. Beav. ut ſup.* §. 1. *num.* 7.

Antiphonas pſalmos, verſiculos, lectiones, & reſponſoria, cantabunt eodem modo, quo ſupra ad Matutinum dictum eſt, idemque obſervabunt ad Laudes, & ad Veſperas.

Ad Pſalmos *Graduales*, primus Pſalmus ab Hebdomadario inchoabitur, Pſalmi verò, *Qui confidunt*

& De-

& *De profundis* à primo Cantore incipientur, alios proſequetur Chorus ſine ulla diſtinctione. *Cær. Ord. p.* 3.*c*.8.*n*.11.

Ad *Septem Pſalmos Pœnitentiales*, Antiphona per Hebdomadarium inchoabitur, & primus Pſalmus incipietur à primo Cantore reliquos proſequetur Chorus ex ordine. *De Cantoribus*, *vide* Durand.*lib*.2. *cap*.2.& *Bordon.tom*. 3.*var*.*Reſol.p*.2.*Reſol*.64. *num*. 18. *pag*.219.

Litaniæ Majores, in *Sabato Sancto*, & *Vigilia Pentecoſtes* integrè dicuntur à Cantoribus, eaſque Chorus integrè repetit. *Gav.tract.*2.*in Apend.tit*.4.*num*.6. & *Rubr.Miſſal.*

Litaniæ verò *Majores*, quæ dicuntur in Proceſſionibus *Rogationum*, & in *Pœnitentialibus* in Choro, non integrè dicuntur à Cantoribus, ſed alternatim, ſcilicet Choro reſpondente *ora pro nobis*: Quod idem ſervatur in Litaniis majoribus in feſto S. Marci; *Ritual.Rom.*Pauli *V.* & *Gav.ut ſup.*

Ad *Aſperſionem aquæ benedictæ*, quæ Dominicis diebus Miſſam præcedit, inchoata per Celebrantem Antiphona. *Aſperges me*, vel *vidi aquam*, &c. Uterque cantor eam proſequetur, dicens, *Domine*, &c. Deindè cantabunt medietatem verſiculi, *Miſerere*, & *Gloria Patri*; poſteà reſument, *Aſperges me*, &c.

In Miſſa, diebus Dominicis, & duplicibus, duo Cantores incipient *Introitum*, *Kyrie*, & omnia alia.

In ſemiduplicibus, ſimplicibus feriis, & Miſſis Defunctorum, omnia incipientur ſolùm à primo Cantore, excepto *Alleluja* cùm verſu, quod à duobus ſimul cantabitur. *Cærem. Ord. Min.p.* 3.*cap*. 8. *num*. 12.

Cantores ad *Sanctus* non genuflectunt niſi expleto cantu; quod erit obſervandum in ſimili. *Cær.Ord. Min.p*.4.*cap*.6.*num*.13.*Benedictus*, *qui venit*, &*c.poſt Sanctus*, non cantatur, & niſi poſt depoſitionem Calicis, etiam in Miſſis Defunctorum, & ſtando. *Arnaud.Epit.Gav.tract*.1.*p*.2.*tit*.7.*num*.27.& *Cær. Epiſc.* & *Ord.Min.*

Advertant Cantores, quod monet. *Cær.Epiſc.lib.* 2. *cap.*

2.*cap*.8.ut *Communio* cantetur immediatè poſt *Agnus Dei*.*Cær*.*Ord*.*Min* *p*.2.*cap*.30.*num*.11.

Cantores à Dominica quinta quadrageſimæ uſquè Paſcha, excepta feria quinta, in Cœna Domini, non utuntur cantu *figurato*, ſed *Gregoriano*, qui dicitur firmus. *Alcocer*.*tract*.4.*pag*.292.*Cær*.*Ord*.*Min*.*p*.3. *cap*. 15.*num*.2.& *Cærem*.*Epiſc*.*lib*.2.*cap*.20.

Non licet Cantoribus ullam notam addere iis, quæ habentur in libris Choralibus, & *Miſſal*.expreſſæ, nec ulla; ſyllabas reduplicare. *Conſt*. *Valliſol*.

Audiant Cantores, quid dicat *B*. *Birgitta*: Clericorum cantus non ſit preſſus, non fractus, non diſſolutus, ſed honeſtus, & gravis, uniformis, & per omnia humilis, pſalmodia plus redoleat ſuavitatem mentis, humilitatem, & devotionem, quàm aliquam oſtentationem, non vacat à culpa animus, quando cantantem plus delectat nota quàm, res quæ canitur, omninoque eſt abominabile Deo, quando mentis elevatio plus fit propter audientes, quàm propter Deum.

De Officio Hebdomadarii. *Cap*. IX.

QUilibet Sacerdos Hebdomadam ſuam faciet, ſuumque Officium incipiet Sabato ad Veſperas, quod uſquè ad Veſperas ſequentis Sabati excluſivè exequetur, ſuuſque locus erit primus à parte ſui Chori. *Sac*.*Cong*.*Rit*.22.*Aug*.1626.

Si autem infrà Hebdomadam occurrat aliquod feſtum ex ſolemnioribus, Hebdomadarius cedet illud Officium ei, ad quem pertinet de more, & hoc à *primis Veſperis*, uſquè ad *Completorium* diei feſti incluſivè, ex laudabili, & antiqua ordinis conſuetudine. *Beav*.*p*.2.*cap*.10.*num*.1.

Ad Veſperas dato ſigno dicit ſecretò, *Pater*, & *Ave*, profundè inclinatus, & iterùm dato ſigno, (facta prius inclinatione debita Prælato) incipit *Deus in adjutorium*, ſe ſignans manu extenſa à fronte ad pectus, & à ſiniſtro humoro ad dexterum, ſiniſtra

ſtra poſita infrà pectus, in fine jungens manus. *Cær. Ord Min p.3 cap.1.num.6.& cap 9.num.4.Gav in* Epit. *tract.2.p.2.tit.3.& Cær.Episc.lib.2.cap.1.*

Intonat *primam Antiphonam*, cantat *Capitulum manibus junctis*, & intonat Antiphonam ad *Magnificat*, & ſi non cantetur, in principio eam enunciat, & in fine totam legit. Cantat *orationem*, & *orationes commemorationum*, ſi adſint, manibus junctis, dicit *Dominus vobiſcum*, & *Benedicamus Domino*, quando Veſperę non cantantur, dicit *Fidelium animæ*, *&c. Pater noſter*, ſecretò, *Dominus det*, *&c. verſum*, *& orationem* B.M.Virginis ſtando, &c. & genuflexus, orationem *Sacroſanct.&c.Cær.Ord.loc.ſupra cit. & cap. 7.num.2.*

Ad *Completorium* legit, vel cantat *Bebedictionem* lectionis brevis, dicit *Adjutorium noſtrum*, ſe ſignans. *Cær.Ord.p.3.cap 2.num.15.& loc.cit.& Gav.ut ſupr.*

Dicit *Pater* ſecretò, & facit *Confeſſiones*, dicit *Converte nos*, ſe ſignans pollice dextro in pectore. *Cær.Ord.p.3.cap.1.num.4.& Gav.ut ſup.tit.1.n.6.*Dicit *Deus in adjutorium* ſe ſignans manu extenſa, & intonat Antiphonam *Miſerere*, alioquin enunciat Cantor, cantat *Capitulum*, & enunciat, vel intonat Antiphonam ad *Nunc dimittis*, quam poſteà integrè repetit: Dicit preces, ſi dicendæ ſint, dicit, vel cantat *orationem*, dicit *Benedicamus Domino*, & *benedicat*, *& cuſtodiat* graviori voce ſe ſignans dùm dicit *Pater*, *& Filius.Cær.Ord.p.3.cap.2.num.15.& cap. 9.num.4.Gav.loc.cit.& Rubr.Brev.*

Si autem dicendum ſit *Completorium* B.M.Virginis, immediatè poſt *Benedicamus Domino* incipit *Converte nos*, & in fine dicit, *Benedicat*, *& cuſtodiat*, *&c.*

Poſt Antiphonam B.M.Virginis dicit, vel cantat *orationem*, deindè dicit, *Divinum auxilium*, cùm *Pater*, *Ave & Credo* ſecretò. *Rubr.*Brev.

Dicit *verſum*, & *orationes Commemorationum* poſt *Completorium*, & ſi non eſt feſtum duplex, incipit preces prò *Benefactoribus*, dicens verſus, & orationem, ſcilicet feria 2.4.& 6. & poſteà orationem *Sacroſanctæ* cùm aliis, ut in *Rubr.Brev.ad uſq.F.Min.*

Ad

Ad Matutinum dato ſigno incipiendi, dicit profundè inclinatus ſecretò, *Pater: Ave & Credo*, etiam ante Officium parvum B. M. Virginis ſi conjungitur Officio, deindè dicit, vel cantat *Domine labia*, *&c.* pollicè dextro ſe ſignans ore, ſubdit, *Deus in adjutorium*, *&c.* ſe ſignans manu extenſa, ut in Veſperis. *Beav. ut ſupr.* In Solemnibus intonat hymnum ſtans junctis manibus uſquè ad finem, & etiam intonat primam Antiphonam. *Cær. Ord. p. 3. cap. 1. num. 11. Gav. Epit. tract. 2. p. 2. tit. 3.*

Quandò principium hymni continet invocationem *Dei*, & *Jeſu Chriſti*, dùm Hebdomadarius eum intonat, elevat, & jungit manus, caput verſus Altare inclinans, ob reverentiam Dominicæ invocationis. *Cærem. Ord. p. 3. cap. 1. num. 11. & cap. 12. num. 7. & Gav. loc. cit.*

In fine cujuslibet nocturni incipit graviori voce, vel cantat, hæc verba, *Pater noſter*, & in fine dicit, *Et ne nos*, *&c. ut in Rubr. Br.*

Cantat, vel legit *Abſolutiones* manibus junctis, & dicit *Benedictiones* ſtando, & capite detecto, niſi fuerit Prælatus, ut ſuo loco dictum eſt. *Cærem. Ord. p. 3. cap. 4. num. 3. & Tonell. lib. 1. cap. 1. §. 11.*

Legit lectiones tertii nocturni, pallium deponens, ſi hábeat, & in duplicibus cantat nonam lectionem s ad textum Evangelii non adhibet ſignum Crucis, neque legit manibus junctis, ſed hinc indè ſuper legile, ſeù librum, poſitis. *Cær. Ord. loc. cit. num. 7. 3. Gav.*

In fine Lectionum dicens *Tu autem Domine*, genuflectit, & ſi tres lectiones ſubſequenter legat, in fine primæ, & ſecundæ, profundè inclinat, & in fine tertiæ genuflectit, nec priùs incipit legere quàm omnes ſedeant. *Cær. Ord. loc. cit. num. 3. & 8. & cap. 7. num. 4. & Gav. in Epit. tract. 2. p. 2. tit. 2. num. 4. & Cærem. Epiſc. lib. 2. cap. 6.*

In Solemnibus intonat *Te Deum*. *Cær. Ord. ut ſupr. num. 5. & Gav. ſimiliter loc. cit. tit. 3.*

In laudibus Solemnibus decantandis, idem ritus ſervatur, qui ad Veſperas; *idem loc. cit. num.* 10. & *Gav.*

Ad *Primam* dicit *Pater*, *Ave*, & *Credo*, dicit, *Deus in adjutorium* ſe ſignans: legit, vel cantat *Capitulum*, & ſi cantatur, priùs intonat Antiphonam, dicit *preces* ſi dicendæ ſunt, & ſe ſignat ad *Adjutorium noſtrum*. *Cær.Ord.p.*3.*cap.*9.*num.*4.

Dicit *Confiteor* profundè inclinatus uſquè dum Chorus dixerit *Miſereatur tui*, *&c.* incluſivè. *Cær. Ord.p.*4.*cap.*6.*num.*28.*&* *Gav.tract.*2.*p.* 2. *tit.* 1.*num.*5. Dicit *Miſereatur*, *&c.* & *Indulgentiam*, ſe ſignans, deindè verſus, & orationem, &c. *Cærem.Ord.Min. part.*3.*cap.*5.*num.*4.*&* *Rub.Brev.*

Poſt *Martyrologium* dicit *Pretioſa*, & *Sancta Maria* ſine *Oremus*, ter incipit, *Deus in adjutorium*, non ſe ſignans. *Cær.Ord.loc.cit.* Dicit verſum *Gloria Patri*, incipit *Pater noſter*, proſequitur, *Et ne nos*, *&c.* Dicit *orationem*, *benedictionem* antè lectionem *brevem*, & *adjutorium noſtrum*, non ſe ſignans, ſed ſe ſignat caput inclinans, dùm dicit *Dominus nos benedicat*, *&c.Cær.Ord.loc.ſupr.cit.&* *p.*4.*cap.*6.*num.*3.

Quando autem dicendum eſt Officium *B. Mariæ Virg.* illud incipit antè *Martyrologium* dicens primum *Kyrie* ante orationem. *Baul.mox.citand.ex Rub.* Ad *Tertiam*, *Sextam*, & *Nonam*, eadem reſpectivè obſervat, dicens; *Deus in adjutorium*, *Capitulum*, *orationem*, & alia, ut in fine veſperarum. *Rub. Brev.*

Ad Preces, quæ dicuntur in Veſperis, & Laudibus feriarum, Hebdomadarius ſolus gravitèr recitat integrè, *Pater noſter*, *&c. Rub.Brev.*

Ad alias horas dicit tantum principium; & finem, & primum verſum precum uſquè ad medietatem, ſurgit ad *Dominus vobiſcum* excluſivè, & orationem dicit ſemper ſtando, etiam ſi fuerit antè Sanctiſſimum Sacramentum diſcoopertum, excepta oratione, *Reſpice quæſumus Domine*, in Officiis majoris Hebdomadæ, quam dicens manet genuflexus, & capite aliquantulùm inclinato, excepta feria 4. in Veſperis, ubi eam dicit ſtando, quia præmittit, *Dominus vobiſcum*. *Cær.Ord.Min.p.*4.*cap.*6.*num.*2. *&* *Gav.ſect.*10.*cap.*1.*Bauldr.p.*1.*c.*5.*&* *Boliaſc. de Myſt. Miſſ.cap.*16.*pag.*335.

Quan-

Quando Officium B. Mariæ Virginis dicendum eſt cùm Officio diei, ad Matutinum dictis *Pater*, *Ave*, & *Credo*, & ad Veſperas, *Pater*, & *Ave* ſolùm, abſolutè incipit: *Deus in adjutorium*, vel *Domine labia*, *&c.* in aliis dicto in fine *Benedicamus Domino*; inchoat Officium B. Mariæ Virginis *Rubr. Brev.*

Quando in Officio dicuntur preces flexis genibus, ipſe ſimilitèr cùm aliis genuflectit, poſtquam dixerit, *Domine exaudi orationem meam*, erigit ſe, & ſtans dicit, *Dominus vobiſcum*, deindè orationem, & alias orationes commemorationum, ſi dicendæ ſint. *Rubr.*Brev.34.*num.*4 & *Boliaſe.loc.cit.*

Dicit *Confiteor* graviori voce, & *benedictionem* in fine primæ, & Completorii, cùm verſu *Fidelium animæ*, Antiphonam B. Mariæ Virginis, cum *verſu*, & *oratione Divinum auxilium*, & orationem *Sacroſanctæ*, ſolus, vel cum aliis. *Beav. loc.ſupr.cit.*

In Officio Defunctorum incipit primam Antiphonam, & eam, quæ cantatur ad *Magnificat*, ſubdit præces flexis genibus, etiam quandò dicitur totum Officium, incipit Pſalmum *Lauda*, ſi dicendus ſit, & dicit *orationem*, vel *orationes*, ſtando, ut ſuprà dictum eſt.

Ad Matutinum ejuſdem Officii incipit primam Antiphonam, ſi cantetur, & poſt verſum dicit ſecretò totum *Pater noſter*, dans ſignum in fine. *Ex Rubr.*

Dicit Lectiones tertii nocturni, & Officium cantatur, dicit ſolùm ultimam lectionem, quàm cantat. Ad laudes omnia obſervat, quæ de Veſperis præſcripta ſunt. *Rub.Brev.& Rit.*

Ad Pſalmos *Graduales*, incipit abſolutè; *Ad Dominum cum tribularer*, & in fine incipit intelligibili voce *Pater noſter*, proſequitur, & *ne nos*, *&c.* & *verſiculos* genuflexus, & ad orationem ſurgit. *Cær. Ord. Min. p.* 3 *cap.* 8. *num.* 11. & *p.*4.*cap.*6.*num.*2. *Gav. Epit. tract.*2.*p.*2.*tit.*1.*num.*7. & *Bauldr.ut ſup.*

Ad Pſalmos *Pœnitentiales*, incipit genuflexus Antiphonam: *Ne reminiſcaris*, quam repetit in fine, & dicit

& dicit *Litanias* cùm *verſibus*, & initium Pſalmi *Deus in adjutorium*, *verſus*, & *orationes*, ad quas tantùm ſtat, ſurgens ad *Dominus vobiſcum*. *Cær. Ord. loc.cit. Gav.* & *Bauldr. ut ſupr.*

Cum in horis ſecretò dicitur *oratio Dominica*, *Salutatio Angelica*, *Credo in Deum*, aut quid ſimile, tantùm temporis ad ea recitanda concedet, quantùm ſufficiat tardioribus. *Beav. ut ſupr. num.* 16.

Hebdomadarius paratus ſemper tenet dexteram; tàm ingrediendo Chorum, quàm egrediendo. *Cær. Ord. Min. p.* 1. *cap.* 4. *num.* 4. & *p.* 3. *cap.* 2. *n.* 1. & *Bauldr. p.* 2. *cap.* 9. *art.* 5.

In Veſperis, & Matutinis ſemper cantat *orationes ſolemnitèr* ſicut in Miſſa.

Ad *Primam* verò, *Tertiam*, *Sextam*, *Nonam*, & *Completorium*, eas cantat, & terminat in tono Capitulorum, & eodem tono dicit, *Dominus vobiſcum*, & *Benedicamus Domino*.

Item eodem tono terminat *Abſolutiones*; *benedictiones* verò terminet in tono lectionum. *Beav. ſupr. cit.*

Cùm in fine Officii Epiſcopus eſt daturus *benedictionem*, vel quandò Pſalmi *Pœnitentiales* ſunt immediatè poſt recitandi, aut ſequitur Officium *Defunctorum*, *Miſſa*, vel *Proceſſiones*, aùt *Supplicationes* publicè, verſus *Fidelium animæ*, & *Antiphona B. M. Virginis* debent ommitti, excepto Officio *Completorii*, in cujus fine Antiphona *B. M. Virginis* numquàm ommittitur. *Beav. ut ſup. num.* 9. *Gav. tract.* 2. *ſect.* 5. *cap.* 22. *num.* 4. & *in cap.* 1. *de fin. off. tit.* 26. *num.* 1. *ex Rubr. Gen. Brev.* 30. *num.* 3.

Juxtà verò *Cær. Ord. Min.* poſt Officium, quamvis ſequatur Miſſa, dicitur ſemper ſecretò *Pater noſter* poſt *Fidelium animæ*. *Cær. ord. Min p.* 4. *cap.* 6. *num.* 6. *Favet. Rub. Gen. Brev.* 32. *num.* 1.

Si verò Miſſa longiori mora differatur, eo caſu etiam Antiphona *B. M. V.* erit dicenda, ac ſi diſcedendum eſſet à Choro. *Gav. loc. ſup. cit. num.* 6.

Miſſam *Conventualem* quotidiè dicet, vel cantabit.

Miſſam autem *votivam* leget, vel cantabit Hebdoma-

domadarius præteritus, ex antiqua, & laudabili Religionis conſuetudine.

Antè *Benedictionem Menſæ*, quæ fit manè, Feria 2. 4. & 6. quandò non eſt feſtum duplex, incipit Pſalmum *De profundis*, dicit *verſiculos*, & *orationem Abſolve*, &c. Deindè menſam benedicit, ut ſuo loco dicetur.

Si Litaniæ ſeparatìm à Pſalmis dicendæ ſint, dicto ad Laudes diei *Benedicamus Domino*, & *Deo gratias*, ſtatim eædicuntur, nam *Fidelium animæ*, prò fine *Laudum*, dicitur in fine *Litaniarum*, & utriuſque deſervit. *Cær. Ord. Min. p.3. cap.11. num.4.*

Pater, *Ave*, & *Credo*, in fine Completorii ſequuntur Antiphonas B. M. Virginis, quæ ſi dicantur flexis genibus, prædicta dicuntur etiam flexis genibus. *Beavvais. Cær. Eccl. p.3. pag. ult.*

De Organo, Organiſta, & Muſicis, ſeù Cantoribus, & norma in Divinis per eos ſervanda.
Cap. X

IN omnibus Dominicis, & feſtis per annum occurrentibus, decet in Eccleſia Organum adhiberi: intèr eas non connumeranturDominicæ Adventus, & Quadrageſimæ, excepta Dominica tertia Adventus, qua dicitur, Gaudete, & quarta Quadrageſimæ, qua dicitur, Lætare. *Cær. Epiſc. lib.1. cap. 28.*

Item exceptis feſtis, & feriis infrà Adventum, aut Quadrageſimam occurrentibus, quæ cum Solemnitate ab Eccleſia celebrantur, ut in die Annunciationis, feria quinta in Cœna Domini, & Sabato Sancto, & ſimilibus; & quandocumque occurret celebrare ſolemniter, & cùm lætitia prò aliqua re gravi, *idem loco cit.*

Nota quod in Miſſa feriæ 5. in Cœna Domini, organa pulſantur, ad *Kyrie eleiſon*, & ad *Gloria in excelſis* tantùm; in Vigilia verò Paſchæ incipitur ab *Hymno Angelico*, & ſequitur, ut in aliis Miſſis Solemnibus. *Bauldr. p.1. cap. 8.*

Quotieſcumque Epiſcopus ſolemnitèr celebraturus Eccleſiam ingreditur, aùt re Divina peracta, diſcedit, convenit pulſari organum: Idem in ingreſſu Legati Apoſtolici, Cardinalis, Archiepiſcopi, aùt alteriùs Epiſcopi, donec prædicti oraverint, & res divina ſit inchoanda: idem etiam faciendum eſt in ingreſſu Reverendiſſimi P. Generalis, & Alterius Prelati noſtri ordinis, & Sancti Dominici, *ibid.*

In Veſperis Solemnibus Organum pulſari debet in principio, ſcilicet, ſtatim, ac celebrans exit ò Sacriſtia paratus, & in fine cujuslibet pſalmi, & alternatim in verſiculis *hymni*, & Cantici *Magnificat*, *&c.*

Sed regulare eſt, ſivè in Veſperis, ſivè in Matutinis, ſivè in Miſſa, ut primus verſus *Canticorum*, & *Hymnorum*, & paritèr verſus *Hymnorum*, in quibus genuflectendum eſt, qualis eſt verſiculus, *Te ergò quæſumus*, *&c. Tantum ergò Sacramentum*, & ſimiles cantentur à Choro in tono intelligibili, non autem ab organo, ſic etiam totum illud quaternium, ad. *Veni Creator Spiritus*: *Ave Maris Stella*, & hujuſmodi, ac pari modo in verſiculo *Gloria Patri*, etiam ſi verſiculus immediatè præcedens fuerit decantatus à Choro: idem etiam eſt ſervandum in ultimis verſibus *Hymnorum Cær. Epiſc. loc. cit.*

In Matutinis, quæ Solemniter celebrantur, præcipuè in feſtis majoribus, pulſantur organa in principio, ad *hymnum*, & ad *Te Deum laudamus*.

Ad Laudes verò ſervabitur, pro ut in Veſperis dictum eſt.

In aliquibus feſtis Solemnioribus etiam ad *Completorium*, & ad *Tertiam* organum admitti poteſt *Cær Epiſc. ut ſupr.*

In Miſſa Solemni pulſatur alternatim, cum dicitur, *Kyrie eleiſon*, & *Gloria in excelſis*, & etiam in *principio Miſſ.* itèm finita *Epiſtola*, & poſt *Alleluja*; ad *Offertorium*, & ad *Sanctus* Alternatim; itèm cùm elevatur *Sanctiſſimum Sacramentum* graviori, & dulciori ſono:

Ad *Agnus Dei* alternatìm proſequendo uſquè ad *Dominus vobiſcum* antè orationem poſt communionem, niſi cantetur poſt communio: ac in fine Miſſæ poſt *Ite Miſſa eſt*, vel *Benedicamus Domino. Cær. Epiſc.ut ſupr.*

Cùm autem dicitur *Symbolum Apoſtolorum* in Miſſa, non eſt intermiſcendum organum, ſed ea per Chorum cantu intelligibili proferatur. *Cær. Epiſc. loc.cit.*

Quòd ſi numerus Cantorum, ſeù fratrum ſit modicus, poterit alternatim cantari à Choro, & organo, ſed organo Sonante, duo Cantores legant alta, & intelligibili voce, quæ à Choro non cantantur. *Cær.ord.Min.p.4.cap.9.num.7.*

Idem etiam obſervandum eſt in Veſperis, Matutinis, Miſſa, &c. ſcilicet, quandocumque organum reſpondebit alternatim ad *hymnos*, & *Cantica*, vel Pſalmos, &c. verſiculi, qui per organum figurantur, debent in Choro à Cantoribus, voce intelligibili pronunciari. *Cærem.Ord.& Cærem.Epiſc.loc. cit.*

In Miſſis, & Officiis Defunctorum, nec organum, nec muſica regulariter admittitur. *Cær. Epiſc. loc. cit.* quamvis contrariè ſit uſus.

Caveatur, ne laſcivus ſit organorum ſonus, aùt profanus, aùt ludricus, neque inſtrumenta profana, nec alia inſtrumenta muſicalia præter ipſum organum addantur, idem quoque cantores, & muſici obſervent. *Cær.Ord.loc.cit.num.* 1.& 8.& *Cær.Epiſc.ut ſup.Concil.Trid.ſeſſ.*22.

Organaità cuſtodiri, & curari debent, ut ſemper ſuis telis cooperta maneant, & non niſi cùm fuerint adhibenda, aperiantur. *Cær.Ord.ut ſupr. num.*3.

Cùm in Divino Officio pulſantur organa, obſervet Organiſta tinnitum *campanulæ*, quo monetur quandò inchoandum, vel finiendum, ne nimis producantur ſacræ actiones, vel nimis celeriter fiant, & neminem ſuper organa admittat præter illos, quibus opus erit. *Bauldr.p.*1.*c.*8.

Nota inſuper quod ubi dicitur (nec alia inſtrumenta muſicalia adhibeantur) addit. *Bauldr. loc. cit.* admitti poſſe ſonum *tubæ*, *fiſtulæ*, & hujus generis *ſimilia*.

De *Miniſtro Miſſæ*, *&c.*
Cap. XI.

Miniſter, hora competenti perget ad Eccleſiam, ubi præmiſſa brevi oratione, Sacriſtiam ingredietur, & lotis priùs manibus, debitis cùm reverentiis tradet Celebranti Miſſale, tùm vas, in quo ſunt Hoſtiæ: his factis à tergo Celebrantis ſtans, poſito amictu, illi ſuper humeros adaptabit: tùm ſiſtente ſe ad ſiniſtram illiùs accipiet Albam, & eam priùs revolutam ab ea parte, quæ pendere debet à tergo, circà collum, & humeros imponet, & manu dextera elevat manicā dexteram, & ſiniſtrà ſiniſtram ut brachia Celebrantis in eas immitti poſſint faciliùs, poſteà ipſam Albam corpori adaptàt, mox cingulum à tergò, porrigit, & elevat Albam ſuper cingulum circùm circà, ut honeſtè dependeat, & tegat veſtes, ac ejus fimbrias diligentèr aptat, ut ad latitudinem digiti, vel circiter ſuprà terram æqualitèr fluat. *Rubr. Miſſal.* 1. *num.* 3.

Deinde accipit manipulum, quem oſculatur propè Crucem, & offert òſculandum Celebranti in Cruce, ejuſquè ſiniſtro brachio applicat. Poſteà accipiens ſtolam ambabus manibus, quàm itèm oſculatur, & offert Celebranti oſculandam in Cruce, eamdemque circà collum ejus applicat. Demùm imponit Celebranti Planetam, illamque hnmeris ejus honeſtè aptat, & poſtremò aliquantulum remotus è tergò Celebrantis, advertit ſi omnia decentèr, & aptè ſe habeant. *Beav. ut ſupr.* §. 2.

Sacerdote omnibus paramentis induto, accipiet ampullas (niſi priùs præparatæ fuerint, quòd magis decet) & Miſſale, quòd portabit ambabus manibus erectum antè pectus, manus apponens angulis inferioribus ejuſdem, & parte, qua aperitur, ad ſini-

ſiniſtram ejus converſa, & ſtans à latere Celebrantis. Paulo poſt eum verſus januam, facta cùm eo reverentia Imagini principali in Sacriſtia, procedit antè eum, oculis demiſſis, inceſſu modeſto, & *Superpelliceo* indutus. *Rubr. Miſſal. 2. num.* 1.

Cùm pervenerit ad Altare, ſtans antè illius infimum gradum in cornu epiſtolæ ſecedit paululùm, ut locum cedat accedenti Sacerdoti, & cùm eò aliquantulùm retrò genùflexionem facit, deindè deponit librum clauſum ſuper cuſſinum in cornu epiſtolæ, ità ut pars inferior Altare tangat, & ſuperior pulvino adhereat, & ea pars, quæ aperitur ſit verſus medium Altaris. *Tonell lib. 2. tit. 2. num. 2.*

Poſteà caputium Celebranti adaptat. *Cœrem. Ord. Min. p. 2. cap. 3. num. 6.*

Accendit cereos, niſi jam fuerint accenſi ut magis decet, & advertit utrum omnia neceſſaria adſint; deindè collocat ſe in cornu Evangelii, ubi genuflexus in plano reſpondet Celebranti manibus junctis. *Rubr. Miſſal. 3. num. 6.*

Cùm Celebrante ſignabit ſe ad *In nomine Patris, & adjutorium*, cùm dicit. *Gloria Patri*, inclinabit ſe, & cùm incipiet *Confiteor* uſquedùm Celebrans dicat *Indulgentiam*, profundè inclinatus manebit: dicendo autem, *Tibi Pater*, & *Te Pater*, inclinatus, aliquantulum convertet ſe ad Celebrantem, & quando incipit, *Deus tu converſus*, cùm illo parum inclinatur donec aſcendat ad Altare, & quando Celebrans aſcendit ad Altare, ſi Miſſa erit conventualis, Miniſter e rectus genuflectit in medio, & vadit poſt Celebrantem, & cætera obſervat, ut ſuo loco dicemus: alioquin remanet in plano genuflexus, manibus pectori admotis, vel junctis. *Rubr. Miſſal. ut ſupr. num. 9.*

Ad *Kyrie eleiſon* reſpondet alternatìm cum Celebrante, & quando leguntur *Prophetiæ*, Sacerdote dicente *Flectamus genua*, ipſe in loco ſuo genuflexus manens dicit, *levate*, & in fine illarum, ſicut, & in fine epiſtolarum reſpondet. *Deogratias*. *Rubr. Miſſ. 4. num. 1. & 5. num. 4. & 6. num. 1.*

Poſtquam dixit *Deogratias*, ſurgens vadit ad dexteram Celebrantis, facta in medio Altaris genuflexionione ubi expectat, donec perfecerit quæ dicenda ſunt: & quando Celebrans genuflectit, verbi gratia, ad *Adjuva nos* in Quadrageſima, vel in Miſſa de Spiritu Sancto, ad *Veni Sancte Spiritus*, *&c.* ipſe cum eo genuflectit in ſuo loco. *Beauvais, ut ſupr.*

Quibus dictis portat Miſſale clauſum ad alteram partem Altaris in cornu Evangelii, facta in medio genuflectione, & Miſſale ſic locat, ut ſuperior pars libri reſpiciat ipſum cornu Altaris, & non ad parietem, ſivè ad partem ejus contrà ſe directam, & ut pars inferior Altare tangat. *Ex Rubrica Miſſal. 6. num. cit.*

Locato Miſſali, tranſibit ad cornu Epiſtolæ per planum, facta genuflexione in medio, & ſtans verſus ad Celebrantem; reſpondebit, & ſignabit ſe in fronte, ore, & pectore, quando dicet *Sequentia Sangelii*. *Durand.lib.4.cap.24.num.*28.

Cùm autem in Evangelio eſt genuflectendum, ſtans in cornu Epiſtolæ poſt infimum gradum Altaris cùm Celebrante genuflectet, & in fine adhuc ſtans reſpondebit, *Laus tibi Chriſte*. *Rubr. Miſſal. 6. num. 2.*

Poſteà genuflectet in loco ſuo, & dicto per Celebrantem: *Dominus vobiſcum*, reſpondebit: *Et cum ſpiritu tuo*; & accipiens una manu pelviculam, altera ſuper ampullas poſita, ne cadant, deferet ad cornu Epiſtolæ, ubi explicato manutergio, in eadem parte collocabit ibidem pelviculam cùm ampullis, deindè plicabit velum calicis, & propè tabellam ſecretarum in cornu Epiſtolæ deponet. *Cærem. Ord. Min. part. 2. cap. 2. num. 7. Tonell. lib. 2. tit. 7. num. 1. & Gavv. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 7. num. 2.*

Plicato velo, accipiet ampullam vini apertam, tenens manu dextera per partem inferiorem, itaut Celebrans eam poſſit per aurem, ſeù manubriolum capere debet item recipere eandem manu ſiniſtra, ut alteram ſtatim miniſtret ampullam manu dextra:

offerat

offerat autèm ambas cùm oſculis earum, non manus Celebrantis, & cùm debita reverentia, ſaltem inclinando caput, vel quaſi genufleſtendo, quas recipiens iterum oſculabitur, inclinabit ſe, & deponet. *Gav.loc.cit.num.*4.*& Rubr.Miſſal.*7.*num.*4.

Deindè ſtans in eodem cornu Epiſtolæ, elevato priùs paululum ab Altari manutergio, tenens pelviculam in ſiniſtra, ampullam aquæ in dextera, cùm oſculo ampullæ, & debitis reverentiis fundet aquam: repoſita deindè pelvicula cùm ampullis in loco ſuo, manutergium plicabit. *Gavv. ut ſuprà num.* 10.

Miniſter advertere debet, ut poſtquàm celebrans terſit manus, manutergium non deponat ſuper Altare, ſed debet illud accipere ſuis manibus cùm debitis reverentiis. P*ollac.in Aphor.part* 1. *Cærem.*16. *pag.* 71.

Poſteà accepta campanula revertitur in locum ſuum, ubi genuflexus, poſtquàm Celebrans dixerit *Orate Fratres*, reſpondet *Suſcipiat*. *Rubr. Miſſ. ut ſup. num.* 7.

Quando Celebrans dicet P*er omnia ſæcula &c.* reſpondet, & ſic de cæteris, & *Sanctus* campanulam pulſabit, ſtatimquè cereum pro elevatione accendet, & Celebrante Hoſtiam accipiente ad conſecrationem, paulò poſt eum ad ejus dexteram genuflexus ſuper altiorem gradum, manu ſiniſtra elevat partem inferiorem poſterioris planetæ,& manu dextera pulſat campanulam ter ad unamquamque elevationem, vel continuatè, quouſquè Celebrans deponat Hoſtiam ſuper corporale, & tunc dimittit planetam, & jungit manus, dùm dicuntur verba conſaerationis Calicis, quibus finitis reſumit planetam, & pulſat, ut priùs. *Rubr.Miſſal.* 8.*num.*6.

Poſt elevationem Calicis facta genuflexione à Celebrante, deponet planetam, quàm non oſculabitur neque accipiens, neque eam dimittens. *Cærem. Ord. Min.p.*2.*cap.*2.*num.*15.*Gav.in Epit.tract.*1.*part.*2. *tit.*8.*num.*13.*& Bauldr.p.*3.*cap.*7.*tit.*8.

Poſteà erigens ſe, & facta ibidem genuflexione, rever-

revertetur in locum ſuum, depoſita campanula ubi priùs.

Quando Celebrans percutit pectus ad *Nobis quoque peccatoribus*, & ad *Agnus Dei*, ipſe etiam ſimilitèr percutit. *Beav. loc. ſupr. cit.*

Si danda eſt Pax, dicto à celebrante: *Agnus Dei*, accipit pacis inſtromentum, & genuflexus ad dexteram Celebrantis, dùm dicit orationem *Domine Jeſu Chriſte*, tenet idem inſtrumentum elevatum ſuper Altare, quod dicta oratione, oſculandum ei præbet, cui dicenti P*ax tecum*, reſpòndet *Et cum ſpiritu tuo*, adhuc genuflexus, tùm ſurgit, & cùm eodem inſtrumento illam defert ad Prælatum, ut dicitur in Miſſa privata. Si verò Miſſa cantetur, eam defert ad Chorum, ubi cùm pervenerint, nemineminem ſalutat proptèr inſtrumentum pacis, ſed ſolùm poſt datam pacem unicuique debitam facit reverentiam. *Bauldr. p. 2. cap* 10. *art.* 1.

Si ipſe Miniſter, vel alii ſint communicandi, dicto per Celebrantem tertiò, *Domine non ſum dignus*, cùm ſumet Sacram Hoſtiam, ipſe genuflexus manens, & proſtratus, dicat devotè, & clara voce, *Confiteor*, *&c.* Poſteà extendet linteum, non verò velum calicis, aut manutergium. *Beav. loc. cit.*

Tùm genuflectit in cornu Epiſtolæ, & Celebranti reſpondet. *Amen*.

Deindè dextera manu accipiens vas cum vino, & aqua, ſiniſtra verò mappulam miniſtrabit purificationem communicantibus, & mappulam ad os abſtergendum. *Rubr. Miſſal.* 10. *num.* 6.

Poſt adminiſtratam communionem deponet vas cùm mappula, reſumet linteum, deponet ad Credentiam, & accipiet ampul. *Beav. num. ut ſup.*

Si autèm non ſit facienda communio, quando Celebrans accipit Calicem prò ſumendo ſanguine, Miniſter ſurgens, & facta genuflexione deferet ad Altare in cornu Epiſtolæ ampullas in pelvicula, & accipiet ampullam vini in dextera, & alteram aquæ in ſiniſtra, & ſtans in eodem cornu Epiſtolæ parum inclinatus, ſi adhuc ſumat ſanguinem, quando Celebrans

lebrans porrigit Calicem accedit propè eum, & cùm debita reverentia, & oſculo ampullæ infundit vinum in Calicem: poſteà recedit, & expectat donec acedat ad cornu Epiſtolæ, ubi cùm debitis reverentiis, & oſculis antè, & poſt, infundit vinum, & aquam ſuper pollices, & indices ipſius Celebrantis, & depoſitis ampullis cùm pelvicula in locum ſuum, defert librum ad latus Epiſtolæ, genufle-ctendo in medio, & collocando Miſſale, ut ſuprà dictum eſt: poſteà extinguit cereum, & non priùs, pro elavatione accenſum, & genuflectit juxtà cornu Evangelii, ut in principio Miſſæ. *Rubr. Miſſal.* 11. *num* 1.

Si Celebrans poſt orationes completas, librum reliquerit apertum; cùm dicet, placeat, Miniſter deferet illum ad cornu Evangelii, facta priùs genuflexione in medio, & cùm benedicet populo, ipſe genuflectet in quocumquè loco fuerit. Cùm ad Evãgelium reſponderit, *Gloria tibi Domine*, extinguit cereum, qui eſt ad cornu Evangelii, deindè tranſiens ad aliud, accipit Miſſale, & cùm dicit, *Et Verbum caro factum eſt*, genuflectit, & extinguit alium cereum, & hoc brevitatis gratia; ſed regulaitèr non debent extingui, niſi poſt finitum Evangelium. *Rubr.* *Miſſal*. 12. *num*. 6.

Si autèm Celebrans dixerit aliud Evangelium proprium; Miniſter extincto cereo, qui eſt in cornu Epiſtolæ, vadit ad cornu Evangelii, finitoque Evangelio extinguit alium, ſumit librum, deſcendit in plano, & accedens ad dexteram celebrantis, aliquantulum retrò, facta cùm illo Altari debita reverentia, porrigit ei biretum, ſi ſit Præsbyter ſæcularis, deindè redit ad Sacriſtiam, eo modo, quo venerat. *Rub. Miſſal.cit.num.*6.

Cùm pervenerit ad Sacriſtiam genuflectit, & benedicitur à Celebrante tranſeunte, poſteà deponit librum, & ampullas, ſi habeat; ipſumque Celebrantem juvat, dùm veſtibus exuitur, quas honeſtè, decentèr diſponit ſuper Menſam. *Beav.part.* 2.*cap.* 24. §. 2. *ut ſupr.*

Advertat Miniſter, quod ſi tempore elevationis SS. Sacramenti fiat Proceſſio, vel Abſolutio poſt Miſſam Defunctorum, aùt ſit expoſitum SS. Sacramentum, vel celebretur Miſſa ſolemnis, aùt aliquid aliud juxta Altare, ubi tùnc celebratur Miſſa, ut non pulſet campanulam, ut ſuis locis notatur.

Non librum etiàm pium, & precatorium, aut Roſarium præ manibus habebit, neque preces vocales recitabit, ut liberè, & attentè Officio ſuo vacet. *Beav. ut ſup.*

Stans offeret ambas ampullas cùm oſculis earum, non manus Sacerdotis, & cùm debitis reverentiis, nunquam verò miniſtrabit genuflexus, niſi Epiſcopo, &c. *Gav. tract.* 1. *tit.* 7. *& Rubr. Miſſal.* 7. *n.* 4.

In Miſſis Defunctorum miniſtrat ampullas ſine oſculis. *Gav. tit.* 13. *& Rub. Miſſ.* 13. *num.* 2.

De Coloribus Paramentorum. *Cap. XII.*

TAbernaculum, in quo aſſiduè aſſervatur Sanctiſſimum Sacramentum conopeo veſtiri debet ejus coloris, cujus eſt pallium Altaris; ſed pro *Nigro* ponitur *violaceus*, in honorem Chriſti viventis. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 1. *tit.* 20. *num.* 16. *&* 17.

Paramenta Altaris, Celebrantis, & Miniſtrorum, debent eſſe coloris convenientis Officio, & Miſſæ diei, ſecundùm uſum Romanæ Eccleſiæ: quæ quinque coloribus uti conſuevit, *Albo*, *Rubeo*, *Viridi*, *Violaceo*, *& Nigro*, *ut patet in Rubr. Miſſal.* 18. *num.* 1. *& ſeq.*

Mutatio colorum in paramentis Altaris, & Miniſtrorum debet fieri in primis Veſperis feſti: ſi autem veſperæ non ſint integræ is color adhibendus eſt initio veſperarum, qui congruit illi, de quo dicitur capitulum. *Cær. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 19. *num.* 3. *& Gav. p.* 1. *tit.* 91.

Si Officium, & Miſſa diſcordant, color Altaris ſequatur Officium; veſtium autèm Sacerdotis ſit color Miſſæ conformis, quæ diverſitas accidit in

feria tertia Rogationum, & in vigiliis infrà octavas. *Caer.Ord.& Gav.loc.cit.*

Prò Miſſa quacumquè ſolemni convenit, ut pallium etiam Altaris concordet cùm colore paramentorum Miſſæ, *ibid.*

De uſu, & qualitate Paramentorum. *Cap. XIII.*

Pluviali utitur Celebrans in Proceſſionibus, & benedictionibus, quæ fiunt in Altari: itèm in Officio laudum, & Veſperarum, quandò ſolemnitèr dicuntur: eodem utitur Aſſiſtens Celebranti in Miſſa; itèm quandò Celebrans poſt Miſſam Defunctorum facit in fine Abſolutionem. *Rubr. Miſſal.* 19. *num.* 3.

Pluviali etiam utitur Celebrans, in principio Matutini, & ad nonam lectionem, et ad alia ſecundùm piam conſuetudinem, ſicuti pariter utuntur Miniſtri aſſiſtentes, *Caer.Ord.Min.p.*3.*cap.*4.5.& 11.

Si canenda ſit hora *Tertia* ſolemniter, Celebrans paratur Pluviali, ut in Veſperis, cui etiam Miniſtri Sacri aſſiſtunt ſine Manipulis. *Bauldr.p.*2.*cap.*13 *num.* 24.

Item utitur in aſperſione aquæ benedictæ diebus Dominicis. *Rubr. Miſſal.*

Cùm Celebrans utitur Pluviali, ſempèr deponit manipulum: & ubi Pluviale haberi non poteſt, in benedictionibus, quæ fiunt in Altari, Celebrans ſtat ſine Planeta cum Alba, & Stola. *Rubr. Miſſal.* 19.*ut ſupr.num.*4.

Sed notandum eſt, quòd Stola ſemper in modum Crucis antè pectus geſtari debet, cingulo de more conjuncta, utrinque religata ſivè extrà Miſſam, ſivè in Altari, ſivè extrà Altare, ſivè cùm Pluviali, ſivè abſquè eo, dummodo adhibeatur ſupèr Albam: quod ſi adhibeatur cùm ſuperpelliceo, ſoluta pendebit à collo hinc indè, quia ligari in modum Crucis non poteſt. *Gav. part.*1.*tit.*19.*num.*4.

Nullus eſt Manipuli uſus extrà Miſſam, tàm prò Mini-

Miniſtris, quàm pro Celebrante; & quoties Celebrans deponit manipulum, deponunt etiam Miniſtri. *Gav. ut ſupr.*

In benedictione verò Palmarum, & feria quinta in Cœna Domini ad mandatum, ſoli Miniſtri Sacri manipulos deferunt, quia cantaturi ſunt Epiſtolam, & Evangelium, illos tamen deponunt ad Proceſſionem. *Gav. loco cit. & p. 4. tit. 7. & tit 8.*

Celebrans utitur Planeta, & manipulo tantùm pro Sacrificio Miſſæ; aliàs utrumque deponit. *Gav. ut ſupr.*

Diaconus, & Subdiaconus utuntur Dalmatica, & Tunicella in Miſſa ſolemni, in Proceſſionibus, & Benedictionibus, quando Sacerdoti miniſtrant. *Rubr. Miſſal. cit. num. 5.*

In diebus verò jejuniorum (præterquam in vigiliis Sanctorum) & in Dominicis, & feriis Adventus, & Quadrageſimæ, ac in vigilia Pentecoſtes antè Miſſam (exceptis Dominica *Gaudete*, etiam ſi ejus Miſſa infrà hebdomadam repetatur, & Dominica, *Lætare*, vigilia Nativitatis Domini, Sabbato Sancto in benedictione Cerei, & in Miſſa, ac quatuor temporibus Pentecoſtes,) itèm in benedictione Candelarum, & Proceſſione, in die Purificationis B. Mariæ, & in benedictione Cinerum, ac benedictione Palmarum, & Proceſſione: in Cathedralibus, & præcipuis Eccleſiis utuntur Planetis plicatis antè pectus: quàm Planetam, Diaconus dimittit, cùm lecturus eſt Evangelium, eaquè tunc ſupèr ſiniſtrum humerum ſupèr Stolam complicatur: aùt ponitur aliud genus Stolæ latioris in modum Planetæ plicatæ; & facta Communione, reſumit Planetam, ut priùs. Similiter Subdiaconus dimittit eam cùm lecturus eſt Epiſtolam, quàm legit in Alba, & ea finita, oſculataquè Celebrantis manu, Planetam reſumit, ut priùs. In minoribus autèm Eccleſiis, prædictis diebus jejuniorum Alba tantùm amicti miniſtrant: Subdiaconus cùm manipulo, Diaconus etiam cùm Stola ab humero ſiniſtro pendente ſub dextrùm. *Rub. Miſſal. ut ſup. n. 6.*

De

De modo imponendi, & benedicendi incenſum quoties, & quandò, tàm in Miſſa Solemni, quàm in Veſperis, imponatur. *Cap. XIV.*

SEmpèr ſtando imponitur thus à Celebrante in in thuribulum, etiàm Sanctiſſimo Sacramento expoſito, & ſempèr benedicitur ſtatìm, ac immiſſum eſt in thuribulum, & non priùs, verùm feria ſexta in Paraſcevè, aùt quando Sanctiſſimum Sacramentum eſt expoſitum, & illud ſolùm eſt incenſandum, ut accidit in Proceſſionibus, & benedictionibus ejuſdem, non benedicitur. *Cær.ord.*Min. *p.*1. *cap.*10.*num.*2.*cap.*13.*num.*1.*cap.*14.*nu.*6.& *p.*2.*cap.*28. *num.*3.& *p.*4.*cap.*7.*num.*5.

Si verò Altare ſit incenſandum ſimùl cùm Sacramentò, tùnc quidem thus benedicitur, ſed miniſtratur ſinè oſculis. *Cær.loc.cit Tonell.lib.*3.*cap.*2.§. 2.& *Cær.Epiſc.lib.*1.*cap.*23.

Quando autèm Altare eſt incenſandum abſquè Sacramento expoſito, tùnc benedicitur incenſum, & miniſtratur cùm oſculis. *Rubr.Miſſal.*4.*num.*4.

In Navicula ponitur tantùm thus purum boni odoris, & ſi alia miſceantur aromata, ut ſit in ſolemnioribus diebus, thuris quantitas ſuperet: illudque thus non ſit omnìnò contuſum, nè repente evaneſcat, aùt nimis ſolidum, nè omninò cremari poſſit. *Tonell.loc.cit num.*10.*Gav.in Epit.tract.*1.*p.*2.*tit.*4. *num.*7.*Cær.ord.* Min.*p.*2.*cap.*5.*num.*5.& *Cær.Epiſc. lib.* 1.*cap.*23.

Regula imponendi incenſum in thurib lum hæc eſt: Sacerdos accepto cochleari, ſiniſtram tenens infrà pectus poſitam, ter è navicula thus accipit, & ter immittit in Thuribulum tribus diſtinctis locis, (nempè in medio, à dextris, & à ſiniſtris,) dicens. *Ab illo benedicaris, in cujus honore cremaberis. Amen.*

Quæ verba ſic diſpenſat, ut in prima thuris impoſitione dicat, *Ab illo benedicaris*, in ſecunda, *in cujus onore*; in tertia, *cremaberis. Amen*; & ſtatìm

red-

reddet cochlearē Diacono, (aùt alio Miniſtro) deindè dextera manu ſignabit thus in thuribulo adhùc aperto nihil dicens; ad *oblata* verò ſervatur idem ritus, ſed non eadem verba; dicitur enim: *Per interceſſionem, &c. ut videre eſt in Rubr.Miſſal.4.num.4. & 7.nu.10.Tonell.lib.3.cap.2.§.2.& 3. Epit. Gav. tract. 1.part. 2.tit. 3. num. 5. & Rubr.* Miſſal. *3.num. 5.*

In Miſſis ſolemnibus quinquies imponitur incenſum in thuribulum, ſcilicet, quater imponitur, & benedicitur à Celebrante, & ſemel à Thuriferario ſinè benedictione.

Prima impoſitio, & Benedictio à Celebrante fit in Sacriſtia (capite aperto) antequàm exeat è Sacriſtia cùm Miniſtris, & antequàm inclinationem faciat Imagini: & imponitur eo modo, quo dictum eſt ſuprà in Regula *Gav.in Epit tract.1.part. 2.tit. 2.num. 13.& Cær. Ord.Min.p.4.cap.7.num.2.*

Secunda impoſitio fit antè Introitum; ideſt poſtquàm Celebrans facta Confeſſione aſcendit ad Altare, eoque oſculato, ſtans in medio, convertit faciem ad cornu Epiſtolæ, imponit & benedicit.*Cær. Ord. part. 2. cap. 4. num. 1. & Gav.ut ſup.tit.4. ex Rubr. Miſſal.4.num.4*

Tunc thurificatur Altare, Celebrans, & Epiſcopus in ſua Diæceſi, & in habitu, aliàs non thurificatur. *Cær.Epiſc.lib.1.cap.23.*

Tertia impoſitio, & benedictio fit etiam à Celebrante, antequàm Diaconus dicat, *Munda cor meum*, ideſt poſtquàm Celebrans legerit Evangelium; & tunc thurifecatur tantummodò à Diacono liber Evangeliorū, & in fine poſt oſculatum librum, incenſatur Celebrans. niſi ſit coràm Prælato in ſua reſidentia, quia tùnc liber defertur ad Prælatum; & ille incenſatur, & non Celebrans. *Rubr. Miſſal. 6.num 5.*

Præterquàm ſi adeſſet Cardinalis Legatus, vel alius Cardinalis, quia tùnc poſt Evangelium non thurificatur Epiſcopus, ſed Legatus, vel Cardinalis. *Cær. Epiſc.loc.cit.*

Quarta impoſitio,& benedictio thuris fit ſimilitèr à

Ce-

Celebrante poſt *oblata*, & tunc thurificantur oblata, Altare, Celebrans, Epiſcopus, vel Legatus, aut Cardinalis, &c. Cantores, alii de Choro, & populus. *Rubr.*Miſſal.7.*num* 10.*& Cær.Epiſc.ut ſupr.*

Advertendum eſt, quòd præſente Epiſcopo in habitu, ſaltem cùm Cappa, thus imponit in thuribulum, & benedicit, & non Celebrans. *Cærem. Epiſc.loc.cit.& Pollac.*

Sed regulariter primus omnium, quicumquè ille ſit, præſente quolibet, incenſatur Celebrans. *Cær. Epiſc.loc.cit.& lib.2.cap.*1.2.*&* 3.*& Cær.Ord. Min.p.*4. *cap.*7.*num.*11.

Quinta impoſitio, incenſi fit ad elevationem Sanctiſſimi Sacramenti abſquè benedictione, & hæc fit ſempèr à Thuriferario. *Pollac. in Aphor.p.* 1.*Cær.*2. *pag.*123.

In Miſſis, quæ cantantur ſine Miniſtris Sacris, incenſum imponitur ſolùm ad Evangelium, & offertorium,& ad Elevationem Sacramenti, ut ſuprà. *Cærem.Ord.Min.p.*2.*cap.*13.*num.*3.*Pollac.in Aphor.p.*2. *Cærem.pag.*121.*&* 128.*& Bauldr.p.*2.*cap.*9.*art.*5.

In Miſſis Defunctorum miniſtratur ſolùm ad offertorium, & ad elevationem, & tunc oblata Altare, Celebrans, & Epiſcopus tantùm. ſi ipſe non celebrat, & nulli alii thurificantur; & fit benedictio thuris, prout in *Rubr.Miſſal.&c. Cær. Epiſc.lib.* 1.*cap.*23.

In Veſperis ſolemnibus ſemèl tantùm imponitur & benedicitur à Celebrante ad *Magnificat*, & tùnc thurificatur Altare, Celebrans, Epiſcopus, &c. Aſſiſtentes, Cantores, alii de Choro, & populus. *Cær.Epiſc.ut ſup.*

Si verò aliud Altare ſit incenſandum, Celebrans non imponit incenſum iterùm in thuribulum, niſi opus ſit. *Gav.in Epit.tract.*2.*p.*2.*tit.*3.*num.*9.

In Veſperis prò Defunctis nulla prorsùs, nec Altaris, nec hominum fit thurificatio. *Cær. Epiſc.ut ſup.*

Ad Laudes ſolemnes ſemèl tantùm imponitur, & benedicitur incenſum ad Canticum *Benedictus*, & omnia

omnia obſervantur prout in Veſperis dictum eſt, &c.

Advertat autèm Celebrans, aùt quivis alius, dùm incenſat Altare, ſivè alia quævis, ut non præcipitanter, & quaſi curſim id faciat, ſed cùm decenti gravitate lentè precedat, & ne ſe ipſum, aùt caput ſuum moveat, vel quovis modo agitet, ſed brachium ſolùm, quo ducit, thuribulum, idquè tractim moveat. *Cær. Ord. Min. p. 2. num. 2. cap. 4.*

Cùm Celebrans thurificaturus eſt Altare in Veſperis, Proceſſionibus, &c. antequam incenſum imponat in thuribulum, priùs oſculatur Altare in medio. *Pollac. in Aphor. p. 2. Cærem. 3. pag. 228. Beauvais in Cærem. Eccleſ. part. 2. cap. 11. num. 3. Gav. Sect. 10. cap. 3. &c.*

Quando verò eſt expoſitum Sanctiſſimum Sacramentum, cùm Celebrans eſt impoſiturus incenſum in thuribulum, primò genuflectit, poſteà oſculatur Altare in medio, tùm retrocedit aliquantulum in cornu ferè Evangelii, ità ut nullo modo thus imponat in conſpectu illius. *Cærem. Ord. Min. par. 4. cap. 8. num. 2.*

Celebrans prò incenſo in thuribulo imponendo, ſemper vertere ſe ſe debet verſus cornu Epiſtolæ, verſio enim in Altari, ſemper debet fieri ad partem Epiſtolæ. *Bordon. Variar. Reſol. part. 2. Sacr. Rit. Reſol. 64. num. 8.*

De Menſuris propriæ Sacræ Supellectilis in Ordine ad Miſſam, tùm ſolemnem, tùm Privatam, &c. Cap. XV.

IN aſſignando cujuſquè Sacræ ſupellectilis menſuras, & modulos, ordinem ſequemur deductũ ex Sacris Conciliis, & ex probatis Doctoribus: & præcipuè. *Ex Cær. Ord. Min. part. 4. cap. 11.* ut omnes faciliùs ad manus habeant, quomodo Sacras ſupellectiles efformare debeant.

Altare majus habeat très gradus à quorum infimo uſquè

uſquè ad Cancellos, interſit ſpatium cubitorum octo, vel ſaltèm quatuor in Eccleſiis inferioribus; ſit autèm à ſolo Scabelli altitudo cubitorum duorum, & unciarum octo: longitudine quinque cubitorum, latitudine duorum cùm dimidio; altitudo graduum ſingulorum unciis octo. *Cær. Ord. Min. loc. ſupr. cit. num.* 4.

Altare minùs ſit elevatum cubitis duobus, & unciis octo, longum quatuor cùm dimidio, nec minùs quatuor, latum duobus: ſcabellum habeat è tabulis ligneis, latitudine cubitorum duorum, altitudine unciarum octo: nullum foramen, nequè feneſtrella ibi ſit, ubi quidquam aſſervari, recondivè poſſit; nullæquè circà quodcumque Altare ſint Coronides ligneæ, vel alteriùs materiæ; ſed earum loco apponi poterunt faſciç ex auro, vel ſerico elaboratæ ad eorum ornamentum. *Cærem. Ord. Min. ſup. cit. num.* 5. *Gav. in Epit. tract.* 1. *part.* 1. *tit.* 30. *num.* 5. & *Cærem. Epiſc. lib.* 1. *cap.* 12.

In Solemnitatibus Altarium, prædictum eorum ſcabellum erit aliquo panno coloris viridis, aùt tapeto contegendum, & ad eorumdem paritèr ornatum, vaſa, flores, & ſimulacra Angelorum adhibenda. *Cær. Ord. Min.* & *Epiſc. lib.* 1. *cap.* 12.

Ara lapidea debet eſſe ab Epiſcopo conſecrata cũ Chriſmate, & Reliquiis Sanctorum ab Eccleſia approbatorum; debet eſſe, vel incluſa, vel ſuperpoſita tabulæ ligneæ, vel alteriùs materiæ ad majorem cautelam, ſed tamèn emineat aliquantulum, ut ejus limites à Sacerdote facilè dignoſci poſſint: ſit verò longitudinis unciarum 16. *Cærem. Ord. Min. ut ſupr. num.* 7. *Gav. loco cit. num.* 1. & 3.

Gradus in Altari Majori unus, vel duo erunt, ſuper quos Candelabra aptari comodè poſſint; in Altari verò minori unus ſit ligneus longitudine æquali; latitudine unciarum octo, & totidem altitudine, in quo Candelabra locanda erunt cum Cruce. *Cær. Ord. Min. cap.* 1. *num.* 5. & *part.* 4. *cap.* 11. *ut ſup. n.* 16.

Tabernaculum, in quo Sanctiſſima Euchariſtia conſervabitur, ſaltèm erit è tabulis populeis, elegan-

gantèr factum; & inauratum cùm religioſis, & piis imaginibus, amplum prò ratione Eccleſiæ; in cujus Altari majori, vel etiàm (& meliùs) in Sacello aliquo proprio collocandum erit, & in plano ejus Corporale mundum bene aptetur (ſæpè tamèn mutandum) ne dimoveri poſſit; amplitudo Tabernaculi interior talis erit, ut ſaltèm duæ Pixidæ, nec non (cùm opus fuerit) Oſtenſorium in eo intùs contineatur; Oſtiolum verò erit ità patens, ut Pixides facilè efferri, & inferri poſſint, & ab extrà obſerabitur Clavi inaurata, in aliqua Capſula depicta, & ornata ſeorſìm conſervanda; & in præfato Oſtiolo ſacra Chriſti Jeſu vulneratum pectus exhibentis, aut alia pia Imaguncula erit; in ſummitate Tabernaculi Sacra Effigies ſit Chriſti Domini, vel Crucifixi, vel reſurgentis, aùt Crux aliqua nuda collocetur. *Cær. Ord. Min. p. ut ſup. cap.* 1. *num.* 1.4. & 5.

Umbraculum, ſeù Baldachinum, quòd ſuper Altare ponitur, ſit forma quadrata, & colore convenienti, quòd ità pateat, ut totum Altare, & Celebrantem contegat. *Cær. Ord. Min. p.* & *cap.* 1. *ut ſup. num.* 5. & *p.* 4. *cap.* 11. *num.* 38. *Gav. ut ſupr. num.* 16. & *Cær. Epiſc. ut ſupr.*

Crux in Altari collocanda Imaginem Crucifixi habeat, & præalta emineat Candelabris, collocabitur autèm in eo, etiàm ſi Sanctiſſimum Sacramentũ ibi conſervetur; modo ibi celebretur Miſſa, vel etiàm ſi tabula ibi fuerit picta, ſeù ſtatua Chriſti Crucifixi, vel demùm etiàm ſi Tabernaculum Sanctiſſimi Sacramenti eam haberet, ſed altior eſſet. *Cær. Ord. Min p.* 4. *cap.* 11. *ut ſupr. num.* 14. *Gav. loc. cit. nu* 7. *Pollac. in Aphor. p.* 1. *Cær.* 6. *nu.* 2. *pag.* 26. *Alcocer. tract.* 1. *pag.* 78. *Cærem. Epiſc. lib.* 1. *cap.* 12. & *Conſt. Valliſ ex Rubr. Miſſal. tit.* 2. *num.* 2.

Candelabra habeant baſim, vel rotundam, vel triangularem, & Crucis baſi conformem; & quæ ab Acolythis portantur, ſint minora his, quæ in Altari collocantur; erunt autèm in Altari ſex Candelabra, non plura; aùt ad minus quatuor, in reliquis duo: quæ regularitèr ex aurichalcho, aut ſaltèm

ſaltèm ex ligno inaurato erunt. *Cær.Ord.Min. ut ſup. num.*10.*&* *p.*1.*cap.*1.*num.*5 *&* *Cær.Epiſc.ut ſupr.* Celebrante Epiſcopo Candelabra ſeptem ſuper Altare ponantur; quo caſu Crux non in medio illorum; ſed antè altiùs Candelabrum in medio Cereorum poſitum locabitur. *Cær.Epiſc.loc.cit.*

Pixis prò Sanctiſſimo Sacramento, quæ debet eſſe benedicta à Prælato, ſit tota argentea, vel ſaltèm, ejus cuppa, intus inaurata; pes ſit altitudine ſex unciarum, fundum, in orbem tenuitèr emineat: in ſummo etiam ſit parvula Crux. *Cær.Ord. Min.p.*1.*cap.*1.*num.*2.*&* *part.*4.*cap.* 11 *ut ſupr. num.* 25: quæ Pixis ſit albo velo cooperta, & quãtum res fert, ornata. *Ritual.Rom.Paul.V.*

Lampades coram Sanctiſſimo Sacramento plures, vel ſaltèm una die, noctuquè perpetuò colluceat. *Rit.Rom.ut ſup.*

Conopæũ prò Tabernaculo, ubi aſſiduè aſſervatur Sanctiſſimum Sacramentum, debet eſſe ejus coloris, cujus eſt Pallium Altaris; ſed prò nigro ponatur *violaceus* in honorem Chriſti viventis. *Gav. tract.*1.*p.*1. *tit.*20.*num.*17. vel ſaltèm ſit ſempèr coloris albi. *Cær. Ord.Min.p.*1.*cap.*1.*num.*3.*&* *p.*4.

Pallium Altaris paulò longiùs, quàm Altare patere debet, eoquè altiùs, ut ab ima parte paululùm ſub coronide ſcabelli, ſeù Bradellæ ejuſdem Altaris occultetur à Superiori parte palmum à ſummo diſtante, laciniis quas frangias vocant, ornetur prò qualitate palii. Crux, aùt Imago Sancti, cujus nomini dicatum eſt Altare, aùt alia Sacra effigies in medio aſſuatur. *Cær.Ord.Min.p.*4. *ut ſupr. num.* 23. *&* *Gav. ut ſup. num.*6

Mappæ Superiores Altaris è lineo, ſivè canabe ſint albæ, nulloquè alio colore intextæ, tantæ ſint longitudinis, ut ab utroquè Altaris latere profundiùs circitèr tribus digitis, quàm planum Bradelle demiſſæ ſint; tantæ verò latitudinis, ut totam Altaris menſam contegant; inferiores autèm totam ſaltem menſam cooperiant. *Carem.Ord.Min. ut ſupr. num.*20.

Po-

Ponantur autèm ſuper Altari tres, vel una duplicata. *Rub. Gen.* Miſſal. 20.

Non verò duæ ſimplices, tuta conſcientia ſufficiunt. *Gav. ut ſupr. num.* 4.

Mappæ prò Communione, ſi ſuprà Cancellos, vel Scamna extendantur, horum longitudinem æquabunt; aliæ ſint longitudine trium cubitorum, latitudine duorum, capita eorum ornari poterunt. *Cær. Ord.* Min. *ut ſupr. num.* 21.

Manutergium prò Miſſa erit ex lino longitudine cubitali, latitudine ſeſqui cubitali, ornatum decentèr. *Cærem. Ord* Min. *loc. cit. num.* 19.

Pulvinar, prò Miſſali plenum ſit, non pluma, ſed lana ſolida, ſeù Goſſipio, longè pateat cubito, aùt paulò amplius latè circitèr unciis 18. ornetur in quatuor angulis laciniatis floculis. *Cær. Ord.* Min. *ut ſup. num.* 28.

Miſſale requiritur ad Miſſam celebrandam, aliàs graviter peccatur: conveſtitur autèm ab accuratioribus proprio integumento colore Miſſæ convenientis. *Gav. loc. cit. num.* 22.

Habebit autèm Miſſale ſignaculum ex funiculis ſericeis 12. longè ità ductis, ut Miſſalis longitudinem vix quinque unciis excedant. *Cær. Ord.* Min. *loc. cit. num.* 11.

Hamulæ, ſivè Ampullæ ſint ex vitro, ſeù Chriſtallo perlucido, cùm operculo decenti, non ex argento, neque ex alia materia. *Cær. Ord.* Min. *loc. cit. num.* 17. *Gav. ut ſup. num.* 11. & *Rubr.* Miſſ. *cit.*

Calix minor, ne ſit totus amplitudine in orbem ducta unciarum 14. altitudine 12. *Cær. ord.* Min. *ut ſup. num.* 9.

Non autèm ſit ex ære nequè ex aurichalcho, ſed potiùs ex ſtaneo. *Gav. ut ſup. p.* 2. *tit.* 1. *num.* 15.

Purificatorium ſit è tela non nimis tenue, nec nimis craſſa, & ſimplicis ſit acus opere confectum, latum unciis 18. & non minùs longum totidem; in medio autèm Crux conficiatur. *Cær. Ord.* Min. *ut ſupr. n.* 29. & *Gav. loc. cit. num.* 7.

Debet autèm eſſe nitidum, & mundum, & ſępè mu-

mutari; ad minùs ſemel in Hebdomada, quamvis, adhuc mundum appareret. *Alcocer. Tract. 2. pag.* 84.

Patena inaurata undique eſſe debet: vel ſi ſit argentea, ſaltem in interiori parte; labrum externum circulare ſit admodum tenue, mediam concavitatem habeat, quæ amplitudinem labri Calicis ferè adæquet; minor pateat amplè in orbem uncias 32. *Cær. Ord. Min. loc. ſupr. cit. num.* 24.

Parva Palla debet eſſe linea, ideſt ejuſdem materiæ, cujus eſt Corporale, & eodem cultù veneranda, & non tangenda à laicis, neque à Sacratis fæminis. *Gav. ut ſupr. num.* 8.

Inſuper in ſuperiori parte Pallæ poteſt ſericum, & aurum addi. *Id Gav. loc. cit. num.* 11.

Velum Calicis ab omni parte cubito, & unciis 12. pateat; ſic, & velum, quo utitur Subdiaconus in Miſſa ſolemni ſit longitudine ſex cubitorum. *Cær. Ord. Min. ut ſupr. num.* 37.

Corporale erit ex tela linea, & candida ab oris autèm acus ſimplici opere punctim ſolùm retortum ſit, ad minus ſit longitudine unciarum 30. latitudine totidem. *Cær. ord. Min. loc. cit. num.* 13.

In extrema autèm Corporali parte poteſt ſericum, & aurum addi juxtà: *Gav. loc. cit. num.* 11. & 15. ubi ait. quòd ſi immundum notabilitèr ſit, peccatur mortalitèr in eo celebrando.

Corporalia verò non ſunt lavanda in communi vaſe, ſed in proprio ad id deſtinato, quòd etiàm obſervari debet in lavandis aliis Paramentis ſacris *Cær. ord. Min. p. 4. cap.* 12. *num.* 13. & 21.

Burſa Corporalium ſit quadrata latè undiquè pateat circitèr dimidio cubito, intùs ſerico, aùt tela candida circumveſtiatur, Cruce, vel alia Sacra imagine in Superiori parte intexta. *Cær. ord. Min. loc. cit. num.* 8.

Vas Hoſtiarum ſit rotundum, latitudine unciarum 4. Hoſtiiſquè ſuper imponatur lamina plumbea rotunda ſerico veſtita, quæ tamen non multi ponderis ſit. *Cær. ord. Min ut ſupr. num.* 36.

Amictus ſit longitudinis circitèr duorum cubitorum.

rum, latitudine ſeſquicubitali, ejus funiculi ità longi, ut antè pectus revocari queant, & cùm ipſis nodus fieri in medio Crux conficiatur unciarum duarum, longè ab extremitate digitis duobus in parte ſuperiori. *Cær.ord.Min.loc.cit.num.6.*

Alba ſit longitudinis quatuor cubitorum latitudinis ſexdecim, ejus verò manicæ ſint longitudinis ſeſquicubitalis, latitudinis ſexdecim, ejus verò manicæ ſint longitudinis ſeſquicubitalis, latitudinis autèm correſpondentis ad habitum Religionis. *Cær.ord.Min.ut ſupr.num.3.*

Cingulum ſit longitudine cubitorum circitèr ſeptem, ex lino, vel tenui canabe, capitibuſquè ejus flocci ex ejuſdem materia appendantur. *Cærem.ord. Min.loc.cit.num.11.*

Quod ſi rumpatur, nodo poteſt uniri, & adhiberi, dummodò aptum ſit ad cingendum, nec benedictionem amittet. *Tonell.in Sacr.Enchir.lib.1.cap.3.§.9.*

Manipulus tres debet habere Cruces, & ligari debet infrà cubitum, non ſuprà, nèc longiùs à manu. *Gav.loc.ſupr.cit.num.27. & Cær.ord.ut ſupr. num.18.*

Stola erit longitudinis cubitorum ſex latitudinis unciarum ſex laciniæ ſint unciarum trium: Cruces quadratæ, ab omni parte unciarnm trium: *Cær.ord. Min.ſupr.cit.num.30.*

Hæc autèm ponitur non longè à collo, longè enim à collo proprium eſt Epiſcopi. *Gav. loc.cit. num.28.*

Planeta latè pateat cubitos circitèr duos, longa tres, Faſcia, quæ vel aſſui ſolet, vel diſtingui in ipſamet Planeta, ut columnæ ſpeciem à tergo, & Crucis antè pectus effingat, lata erit unciis octo ad minimum, feniculi, ſivè lineæ ſericæ addantur in ea parte, qua pectus tegitur, ità oblongæ, ut reduci poſſint antè pectus ad firmandam Planetam, ne defluat à tergo. *Cær.ord.Min.ſupr.cit.num.26.*

Planeta habet ſpeciem columnæ à parte poſteriori, ab interiori verò Crucem, quaſi Sacerdos ſit inter columnam, & Crucem Jeſu Chriſti Domini no *Gav.ut ſup.n.30.* Plu-

Pluviale erit longitudine cubitorum trium, & unciarum circitèr ſex, & pro ſemicirculi ratione latè patens: à parte anteriori à ſummo ad extremum hinc, & indè auriphrigio decoratur, ſicut, & totum caputium laciniæ, ſivè frangiæ circà caputium debent eſſe latiores, quàm in oris *Cær.ord.loc.ut ſup. num.* 27.

Caputium autèm ſit propè auriphrigio, non verò ſuprà. *Cœrem.Epiſc.*

Dalmatica longa eſſe poteſt cubitis duobus, & unciis 16. lata ab humeris cubito uno, & unciis circitèr 4. ab extremis oris undiquè patens cubitis circitèr quinque. *Cær.ord.*Min.*loc.cit.num.*15.

Tunicella Sub diaconi, ſit ſimilis Dalmaticæ Diaconi, exceptis manicis, quæ erunt anguſtiores. *Cær.ord.*Min.*at ſupr.num.*35. *Cær.Epiſ.Alcocer.tract.*3.*p.* 198: *ex Rubr.& DD com.*

Superpelliceum ſit è tela tenui, longitudinis ad media uſquè crura, latitudinis in extrema parte cubitorum treſdecim ab humeris circitèr octo manicis ità oblongis, ut criſpatæ uſquè ad ſummos digitos pertingant, quæ eſſe poſſunt cubitis circitèr duobus, latè autem patentibus in orbem circitèr cubitos quatuor in ipſarum ore forma ſit rotunda, à pectore nullo modo ſciſſum, aut diſſectum. *Cærem. ord.*Min.*loc.ſupr.cit.num.*31.

Tela ſtragula Altaris ad illud operiendum finitis Miſſis longitudine, ac latitudine ſit, quæ totam illius menſam contegat undiquè, & paulò amplius, laciniis brevioribus ab omni parte decore cincta, colore ſit viridis. *Cær.ord.*Min.*ut ſupr.num.*32. *&c.*

Sepimento Altaria munda conſervantur. quo arcentur laici, ne altaribus inhereant indecorè. *Gav. ut ſupr.num.*18.

Cereus accendendus ad elevationem Sanctiſſimi Sacramenti, ad omnes Miſſas omninò præparetur ad partem Epiſtolæ. *Rubr.Gen.Miſſal.*20.

Navicula Thuris ex Argento, vel Aurichalco cùm Cochleari ejuſdem materiæ ſit, ità capax, ut incenſi quantitatem ultrà quàm ſit neceſſarium capiat,

piat. *Cæremoniarum ord. Min. ut ſupr. num.* 2.

Thuribuli quadruplenium catenularum longitudo ſit cubitorum duorum, & unciarum circitèr duodecim. *Cær. ord. Min. cit. loc. num.* 33.

Tintinabulum pro elevatione, ſi ſit muro appenſum, cordam ità longam habeat, ut Miniſter genuflexus in cornu Epiſtolæ illud commodè pulſare valeat. *Cær. ord. ut ſup. num.* 34.

Si autèm non ſit muro appenſum, in feneſtrella, aùt parva Menſa erit cùm Pelvicula; & Ampullis. *Gav. tract.* 1 *p.* 1. *tit.* 20. *num.* 10. *p.* 61.

De Magiſtro Cæremoniarum, & Chori Vicario. *Cap. XIX.*

PRælatus, in majoribus Eccleſiis, aliquem è ſuis Religioſis eliget, qui ſit Cæremoniarum Magiſter, & Chori Vicarius, Sacrorum Rituum valdè peritus; iſquè Sacerdos, aùt ſaltèm in ſacris ordinibus conſtitutus; omni prorſus deformitate corporis carens; ut Officium ſuum decorè, ac pro rei dignitate exequi poſſit: atquè adeò gravitèr, ac modeſtè in omnibus ſe gerat, ut ab omnibus commendari mereatur.

In motu ſuo, ità modeſtè ſe geret, & in omnibus actibus, ut non præcipitantèr agat, non diſcurrat velocitèr, nec caput voluat, aùt manus agitet indecentèr, ne in ſuis actibus affectationis vitio notetur. *Cær. ord. Min. p.* 4. *cap.* 1. *num.* 1.

Ut ritè antèm Officium ſuum exequatur (ut mandat Cærem. Epiſc.) Prælatus præmoneat omnes, ut ipſi Cæremoniario in his quæ ad Officium ſuum, cultumquè Divinum, & Cæremoniarum obſervantiam ſpectant, ſine contradictione obediant, nec tantũ ejus verbis acquieſcant, ſed ut oculos in ipſum convertentes obſervent, & illicò illius nutu, aùt levi aliquo ſigno, vèl intuitu, quid agendum ſit ſignificanti, ſtatim pareant: ipſe autèm, poteſtatis à Prælato conceſſæ limites uon excedet. *Cærem. Ord. Min. loco cit. num.* 19. & *Cær. Epiſc. lib.* 1. *cap.* 5.

Si

Si quid extraordinarium ſit agendum repriùs cùm Prælato communicata, prævidebit omnia, atquè juxtà debitam formam diſponat. *Cær. ord. Min. loc. cit. num.* 2.

Quando celebranda erunt officia, quæ non frequentèr occurrunt, vel quæ ſolemniori apparatu conſuevere fieri, præſertim ſi magnates aliqui adfuturi ſunt: non ipſo die ſed aliquot ante diebus, ſi per tempus liceat, omnia præparabit, ac præſens videbit maximè, ut Eccleſia, Altaria, ſedilia, & cætera hujuſmodi ſint munda, ut veſtes ſacræ, vaſa, candelabra, & omnia, quæ in celebratione Miſſæ, vel divinorum Officiorum uſui eſſe poſſunt, ſint ſuo quæquè loco, & ordine præparata. *Cærem. Epiſc. loc. cit.*

Ad eum quoquè ſpectabit, præſertìm ubi non adeſt Vicarius Chori, curare ut intrà Chorum nulla fiant colloquia, nec ſint qui riſu, alioquè incompoſito, ſeù minus modeſto actu rem Divinam turbent; non qui cùm cæterorum ſcandalo dormiant, literas, aùt alias ſcripturas legant: ſed nec libros, aùt ipſum Breviarium, aùt Diurnum in manibus habeant, ut ex illis privatim horas, aùt orationes recitent, ſed illas alta voce una cùm Choro dicant, aùt cantent, & ad id librum habere permittantur: Nè quis geſtum aliquem ab aliis differentem demōſtret, ut cùm alii ſtant, quis ſedeat, vel genufle-ctat, vel è contrà: ſed detur opera, ut omnes uniformi ritù attentè, devotè, & reverentèr Divinis Miſteriis, atquè officiis aſſiſtere, eaquè toto cordis affectu admirari, & contemplari videantur: ac ſilentium diligentèr ſervetur. *Cærem. Epiſc. loc. cit. & Cær. ord. Min. p. cit. cap. 2. num. 4.*

Chorum ad ipſum ſpectabit gubernare, & regere, & præcipuè, ut partes ejus in numero Sacerdotum æquales ſint, diſponet, itaùt hinc indè Cantus æqualitèr pronuncietur, & quandò opus erit, unū, duos, aùt plures Sacerdotes in alteram partem tranſferet. *Idem num.* 5.

Errata in Altari, ſivè in Choro (ſi quæ contingēt) vel

vel modeſtè, ac lenitèr corriget, vel ſilentio, maximè ſi fuerint levia, tranſibit, præſertìm ſi ſæculares adſint, & regularitèr ſolo nutu corriget. *Cær. ord. ut ſup. cap.* 1 *num.* 4. *& cap.* 2. *num.* 4 *& Cærem. Epiſc. ut ſupr.*

Magnam adhibebit prudentiam in reſumendis antiphonis, aùt ſimilibus aliis rebus, proſequendo ſemper eumdem tonum, [honoris gratia,) dummodo non tantùm aberret à ſuo tono incepto, ut commodè non poſſit proſequi.

Eàdem admonitione utetur circà Organiſtam, cùm organo ſemper concordando; ſed cupiens aliquid decantare extra ſuum tonum ordinarium benè ageret, ſi priùs admoneret Organiſtam, ut ſciret in quonam tono pulſanda eſſent organa.

Habebit etiàm campanulam, qua moneatur Organiſta, ut organa pulſet, aùt à pulſatione ceſſet. *Bauldr. p.* 1 *cap.* 7.

Singulis diebus Sabbati Miniſtrorum nomina in tabella publicè exponet, in qua præſcribet Hebdomadarium, Diaconum, Subdiaconum, Cantores, & alios officiarios; idem faciet in Vigiliis magnarũ ſolemnitatum, & ſemper quantùm fieri poterit deſignabit Miniſtros ad ſingula officia idoneos, & valdè inter ſe pares præſertim Cantores, & Ceroferarios. *Beav. in Cærem. Eccleſ. p* 2. *cap.* 1. *num.* 3.

Miniſtros omnes de ſuis officiis maturè pręmonebit; & nondùm exercitatos inſtruet diligentèr, neque permittet unquam, ut aliquis non benè inſtructus, & ad officium ſuum ritè obeundum, non ſatis comparatus, ſe ingerat, vel quicquam temerè agat.

Sacris ordinibus recens initiatos, præ cæteris privatim, exercebit, antequam publicè miniſtrent; & præcipuè novum Sacerdotem exactiſſimè docebit quæcumquè ad Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium ritè peragendum attinent, priuſquam ad Altare primùm Sacrum facturus accedat. *Cær. Ord. Min. loc. ſup. cit. num.* 5. *& Boliaſc. de Miſt. Miſſ. p.* 3 *cap.* 17. *pag.* 343.

In Proceſſionibus ad ipſum ſpectat omnes ritè, & ordine

ordine ſuo dirigere, & curare, ut nullo modo interrumpatur, vel perturbetur Proceſſio, atquè ut pari paſſu, & gravi inceſſu, debitaquè diſtantia trium, aùt quatuor paſſuum omnes, ac ſinguli progrediantur; cæleri quadam, ſed gravi iteratione, ſi opus ſit, ad hoc, incedendo per medium intèr procedentes, & præcipuè, ut omnia eodem ritu cantentur, atquè dicantur, curabit. *Cærem. ord.* Min. *ut ſupr. num.* 18.

Ad Miſſam ſolemnem celebrandam, dicta hora, quæ eam præcedit, omnibus paratis, & ipſe Cæremoniario ſuperpelliceo indutus; indutiſquè Celebrante, & aliis Miniſtris, curabit, ut ipſe Celebrans immittat thus in Thurribulum.

Tùm facta cùm cæteris Cruci reverentia, manibus junctis, & ſolus ſequetur Ceroferarios, nudo capite procedendo ad Altare; ubi cùm pervenerit, facta cùm cæteris genuflexione in plano à parte epiſtolæ, ibidem genuflexus remanebit uſquè dùm facta ſit confeſſio, quà facta, aſcendit cùm Miniſtris ad ſuppedaneum Altaris, ubi facta genuflexione à dextris Diaconi, capit Naviculam dextrà à Thuriferario, eamque tradit Diacono ſinè oſculo, ità ut pars clauſa ipſum Diaconum aſpiciat. *Beav. loco cit. num.* 9.

Tùm accipit ab eodem Thuriferario Thuribulum, illudquè ſuſtinet apertum coram Celebrante imponente thus in eò, deindè ſiniſtrà recipit naviculam; quam reddit Thuriferario, & dextera tradit Thuribulum Diacono, dimiſſo priùs operculo: quidam volunt, prædicta decentius fieri à Thuriferario. *Ibidem.*

Dùm Celebrans incipit incenſationem, amovet miſſale, & cuſſinum de Altari, (niſi adſit Præsbyter aſſiſtens, qui id præſtet) eaquè ambabus manibus antè pectus, extrà gradus Altaris propè cornu Epiſtolæ verſa facie ad illud Altare; ſuſtinet, & ſtatim facta incenſatione partis Epiſtolæ, ibidem ea reponit: tùm genuflexione facta, deſcendit in planum. *Beav. loc. cit. num.* 18.

Incenſato Altari ſtat poſt Diaconum à ſiniſtris Thuriferarii, inclinans ſe cùm eodem Diacono antè, & poſt incenſationem Celebrantis, quòd ſempèr in hujuſmodi incenſatione ſervabit. *Cær. ord. Min. loc. ſup. cit. num.* 6. 7. & 8. & *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 2. *n.* 14. & 18. & *tit.* 4.

Dùm dicitur Introitus ſtat propè angulum poſteriorem Altaris, versùs ipſum Celebrantem, & inclinat ſe Cruci dùm dicitur *Gloria Patri*; ibidem ſtat dùm dicitur *Gloria in Excelſis*, *Symbolum*, & *Sanctus*: ſe inclinans; quando opus eſt, & monens Celebrantem cùm Miniſtris de capitis inclinatione, cùm res poſtulaverit. *Cærem. ord.* Min. *num.* 9.

Cùm cantatur ultimum *Kyrie* in Choro, monet Celebrantem, & Miniſtros, ut ad medium Altaris procedant, & ab ipſo, & à Miniſtris *Hymno Angelico* dicto, monet nutu eoſdem, ut ſedeant.

Circà finem *Hymni Angelici* in Choro, videlicèt dùm cantatur: *Cùm Sancto Spiritu*: reducit Celebrantem ad Altare per gradus anteriores, præcedendo Miniſtros.

Tùm facta genuflexione, redit ad cornu Epiſtolæ, ubi oſtendit Celebranti orationem, & circà finem ultimæ, accipit librum de Credentia; eumquè tenens per latera ipſius ea parte, qua aperitur, ad dexteram ſuam converſa, tradit ibidem Subdiacono ſtanti poſt Diaconum in cornu Epiſtolæ, eumquè ducit (à ſiniſtris ejus incedens) ad medium Altaris, ubi genuflectit, & indè eum ſtatim conducit ad locum, ubi cantare debet Epiſtolam: ubi ſtans à ſiniſtris ejus, vertit folia libri, ſi opus ſit. *Beavv. ut ſup. num.* 14.

Finita Epiſtola, eumdem reducit ad medium Altaris, & indè genuflexione facta, reducit ad Celebrantem, ut ab eo benedicatur; deindè recipit ab eo librum, quem deponit ſuper Credentiam. *Gav. ut ſup. tit.* 6. & *Cærem. Ord loc. cit. num.* 10.

Nota quod incedit regularitèr, aùt ſtat à ſiniſtris illius, quem comitatur, niſi aliquid obſtet, ut v.g. anguſtia viæ, aùt populi concurſus: tùnc enim prçcedit,

cedit, & nunquam ſequitur. *Beavvais ut ſuprà num.* 15.

Dum Celebrans incipit Evangelium, tradit in cornu Epiſtolæ librum Evangeliorum Diacono, eo modò, quo anteà Subdiacono. *Id loc. cit.*

Circa finem *Alleluja*, aùt *Tractus*, aſcendit cùm Thuriferario ad Altare, ubi incenſum miniſtrat, ut ſuprà: poſteà deſcendit cùm eodem Thuriferario, facta genuflectione Altari, ducit Thuriferarium, & Ceroferarios ad medium Altaris in plano, ubi à ſiniſtris Subdiaconi genuflectit ſupèr infimum gradum, & erectus præcedit omnes ad locum Evangelii. Cùm pervenerit ad prædictum locum, ſtat poſt Diaconum à dextris ejus, ubi miniſtrat ei Thuribulum.

Finito Evangelio recedit, præcedens omnes ad medium Altaris, ubi aſſiſtit Diacono, & facta genuflexione, ei Thuribulum miniſtrat. *Gavv. ut ſuprà tit.* 6.

Dùm Celebrans cùm Miniſtris dicit *Credo*, ſtat in cornu Epiſtolæ, ut ad *Gloria*, & eo finito, monet, ut ſedeat.

Paulò antè, *Et Incarnatus eſt* genuflectit, & verſu: *Et Incarnatus eſt*, decantato, tradit Diacono burſam Corporalium ambabus manibus, ità ut pars aperta ipſum Diaconum reſpiciat. *Beavvais loc. ſuprà citat. num.* 18.

Circa finem Symboli reducit Celebrantem ad Altare per viam longiorem: tùm facta genuflexiore redit ad Credentiam, & inchoato offertorio, velum oblongum ſupèr humeros Subdiaconi aptat, eumquè à ſiniſtris Calicem ad Altare deferentem ducit.

Si adſint particulæ conſecrandæ prò Communione ſolemni, portat Pixidem ad Altare paulò antè Subdiaconum, niſi delata ſit à Sacriſta. *Gav. in Epit. tract.* 1.*p.*2.*tit.*7.*num.*17.

Facta oblatione miniſtrat incenſum, & amovet Miſſale, ut ſuprà, & incenſatione peracta, vadit ad ſiniſtram celebrantis cùm genuflexione, eiquè aſſiſtit, & folia Miſſalis vertit, dùm celebrans dicit

cit ſecretas orationes, & Præfationem niſi adſit Præsbyter aſſiſtens: quia tùnc deducet Diaconum ad incenſandum Chorum eiquè à latere aſſiſtens monebit, quando, & quibus ſit inclinandum, quos priùs, quoſvè poſteriùs incenſare debeat, & quibus num incenſationibus *Cærem. Ord. Min. p. & cap. cit. num.* 11.

Circa finem Præfationis facta geneflexione recedit, & ducit Ceroferarios in Sacriſtiam, ubi acceptis facibus, eoſdem, & Thuriferarium cùm Thuribulo ad Altare reducit; deindè accedit ad cornu Epiſtolæ, ubi, ſi opus ſit, ponitthus in Thuribulum, quòd Thuriferarius genuflexus ſuſtinet antè eum, & facta elevatione SS. Sacramenti, ſurgit, & genuflectit, accedit ad medium Altaris, ubi iterùm genuflectit, & eumdem Thuriferarium, & Ceroferarios, ſi diſceſſuri ſint, reducit in Sacriſtiam, indeqnè ſtatìm redit ad Altare cùm illis.

Cùm Diaconus accedit ad dexteram celebrantis, ipſe cnm debita genuflexione, accedit ad librum, ibiquè ſtat ad orationem Dominicam folia vertens, ſi opus ſit, donèc poſteà ibi accedat Subdiaconus dicturus Agnus Dei, quia tunc recedens, ei locum cedit. *Bauldr. part.* 3. *cap.* 11. *art.* 8.

Poſteà eumdem Subdiaconum [vel Præsbyterum aſſiſtentem) pacem in Chorum deferentem comitatur, & in capite ipſius Chori ſalutat omnes ab utraquè parte, & conducit Subdiaconum, ad quos dandum eſt pacis oſculum, inclinans ſe illis poſteà tantùm cùm Subdiacono. *Cær. Ord. ut ſupr. num.* 12. *& Gav. loc. ſupr. cit. tit.* 10. *num.* 26.

Tùm reverſus ad Altare, facta priùs ibidem genuflexione, accipit pacem ab eodem Subdiacono per oſculum, & ſtatim dat Acolythis, etiam pro oſculum.

Poſt ſumptionem Sanguinis ducit Acolythum cũ ampullis ad Altare, & reducit eum, poſt datam ablutionem Celebranti ad Credentiam.

Finita oratione cùm ſua ultima concluſione, ad quam ſtat à dextris Celebrantis, ſtatìm claudit Miſ-

ſale,

ſale, niſi ſit legendum aliud peculiare Evangelium.

Ad benedictionem genuflectit in cornu Epiſtolæ ſignans ſe.

In fine Miſſæ factis debitis reverentiis Altari reducit Celebrantem, & Miniſtros in Sacriſtiam, ubi cùm pervenerit, facta reverentia Imagini, inclinat ſe Celebranti, & aliis, & eum adjuvat deponentem paramenta ſua, &c.

De ejus officio in Veſperis, & Matutinis Solemnibus, in benedictionibus ſolemnibus, & aliis hujuſmodi officiis, ſuis locis agemus.

De Sacriſta, & ejus Officio. *Cap. XX.*

ELigendus eſt Sacriſta, qui ad hujuſmodi Officium fidelitèr, & ſtrenuè exercendum, idoneus, & aptus meritò cenſeri poſſit, & qui in Sacerdotali ordine ſit conſtitutus, maximè in Eccleſiis, ubi major eſt concurſus populi; iſquè habeat unum, vel plures, (ſi neceſſe ſit,) qui ei adſint in omnibus, quæ agenda ſunt circà Eccleſiæ miniſteria. *Cær. ord. Min. p.* 4 *cap.* 10. *num.* 2. *& Cær. Epiſc. lib.* 1 *cap.* 6.

Ejus præcipua cura erit, ut paramenta ſacra, vaſa, libri, cerei, ornamenta, inſtrumentaquè pro uſu Eccleſiæ, & Altarium, ac reliqua ſuppellectilia eccleſiaſtica; ſana, integra, & munda conſerventur, eaquè, cùm attrita, aùt lacera erunt. renovari appararique procuret. *Cær. Ord. Min. ut ſup. num.* 3.

Sed in primis diligentiſſimè curabit, ut ea, quæ ad Sacroſanctæ Euchariſtiæ cultum, & honorem ſpectant, nitidè conſerventur, locuſquè, ſeù Tabernaculum, ubi cuſtoditur, diligentiſſimè, & fidis clavibus obſeretur: Lampades circà illam perpetuò ardeant; & à Sacerdote ad id munus deputato, ſingulis diebus octavis renovetur. *Cærem. ord. Min. p. & cap. ſup. cit. num.* 4. *& p.* 1. *cap.* 1. *num.* 6. *& cap.* 8. *num.*

8. *num.* 1. *Concil.* 4. *Turon. cap.* 4. & *Concil. ebor. Pallac. in Aphor. p.* 1. *Cærem.* 13. *pag.* 60. *nu.* 4. & *Cærem. Epiſc. loc. ſupr. cit.*

Hoſtiæ verò, ſeù particulæ conſecrandæ debent eſſe recentes. *Ritual. Paul. V.*

Circà Sacri Chriſmatis, aliorumquè Sacrorum Oleorum conſervationem, diligentiſſimam curam adhibebit, ipſaquè Olea Sacra ſingulis annis in majori Hebdomada renovari curabit: & quod ad Sacrū Oleum Infirmorum attinet, procuret illud in Vaſe ab aliis ſeparato, intrà burſam ſericam cuſtodiri: idem, & de Sacris Sanctorum Reliquiis dicitur, ut ſcilicèt, fidelitèr, & honorificè aſſerventur. *Cær. ord. Min. p.* 4. *cap.* 10. *num.* 5. 6. & *Cærem. Epiſc. ut ſup.*

Aqua benedicta, ut ſingulis Hebdomadis renovetur, curabit: ac deniquè ut tota Eccleſia, ſingula ejus Sacella, & Altaria ſempèr munda, & nitidà ſint. *Id Cær. Ord. num.* 7.

Nullo autèm modo per Eccleſiam diſcurrere permittat Mendicos, Canes, aùt alia Animalia, Divina Officia perturbantia. *Cær. Epiſc. lib.* 1. *cap.* 12.

Diligentiam adhibebit etiàm, ut à Sacriſtia, laicorum ſæcularium nimia frequentia, indecentes ſermones, jurgia, rixæ, actuſquè profani removeantur. *Cær. Ord. Min. loc. cit. num.* 8.

Cavebit ſi fieri poſſit, ne in Altari Majori dicantur Miſſæ privatæ, dùm cantantur horæ Canonicæ in Choro *Cærr. Epiſc. ut ſupr.*

Sacras Cæremonias; & rubricas ſtudeat perfectè tenere, ut de iis reſpondere poſſit, præcipuè ſi ſit Sacerdos.

Ad eum etiàm ſpectat, ut, per Campanarum ſonum ſingulæ horæ Canonicæ, ſuo tempore ſecundùm conſuetudinem Provinciæ, & locorum indicentur. Itèm cùm in Miſſa Majori elevatur Sanctiſſimum Sacramentum, ideſt à Sanctus incluſivè: quādò illud ad infirmos deferendum eſt, & ad Gloria in Excelſis, quandò cantatur in Miſſa: paritèr, ut matutino, meridiano, veſpertino tempore, ac hora vigeſima tertia; diebus ſingulis (ubi adeſt conſue-

tudo)

tudo) *Salutationis Angelicæ* ſignum detur. *Cær Epiſc. loc, ſup. cit. ad Sanctus*, *vide Cærem. Ord. Min. p.2. cap.9. num.* 14.

Cereos, lampades, ac luminaria curet tempore ſuo accendi, & eo numero, quem juxtà Cæremonia patientur Conventus facultates: nec non Miſſa Major, aliæquè functiones Eccleſiaſticæ, ſecundùm præſcriptum Rubricæ celebrentur, & ut Sacerdotes Miſſas celebraturi opportuno tempore, & ordine exeant pro populi, perſonarumquè concurſu. *Cær. Epiſc. ut ſupr.*

Ad ipſum ſpectat Miſſas celebrandas in libris Sacriſtiæ adnotare, ut omni exacta diligentia benefactorum intentioni ſatisfiat *ibidem*.

Invigilet etiàm, ut mantilia prò manibus Sacerdotum, qui celebraturi ſunt, in promptu habeantur, eaquè ſint munda, & nitida, & in opportuno Sacriſtiæ loco cuilibet Sacerdoti ſuum aſſignabit ſudariolum. *Beav. in Cærem. Eccleſ.*

Nulli Religioſo vago, peregrino, ignoto, ſinè commendatitiis ſui Ordinarii litteris celebrare concedet: & nulli, quem capillorum immodeſtia, defectu tonſuræ, vel alia legitima cauſa videbit, ad ſacra permittet. *Conc. Trid. ſeſſ.* 23. *cap.* 16. & 17. & *Tonell. in Sacr. Enchirid. in fine*.

Prò Miſſis celebrandis, Altaria deteget revoluto decentèr ſtragulo uſquè ad poſteriorem partem Altaris, & mappam plumaria ſcopula derget, & celebratis Miſſis, ea iterùm conteget ſuis operimētis, coloris quantùm fieri poteſt, viridis. *Cærem. Ord. Min. p.*4. *cap.*11. *num.*5. & 32.

Curabit etiàm prò temporum, dierumquè feſtorum qualitate, ut Eccleſia, & Altaria decenter ornentur: & cùm Miſſa, cæteraquè Divina officia ſolemnitèr celebranda erunt ſivè per Epiſcopum, Prælatum, vel per alium, ipſe peculiarem curam geret, ut Altare Majus, Credentia, & omnia alia opportunè præparentur; & Epiſcopo celebrante, aderit apud Altare in cornu Epiſtolæ cùm oblatà erunt offerenda, & prægustabit de hoſtia, vino, &

aqua porrigente Diacono. *Cærem.Epiſc.lib.*1.*cap.*6. *ut ſupr.*

Quotidiè hora competenti Januam Eccleſiæ aperiet, & poſt Miſſas claudet: & hora competenti prò Veſperis aperiet, & iterùm claudet poſt Completorium, niſi aliud obſtet; omniaquè alia providere ſtudebit, quæ ſecundùm Eccleſiæ ritum, & conſuetudinem providenda erunt.

Calices, Turibula, &c. Semel in Anno mundare poterit à ſordibus, adhibito lixivio calido, & ſmegmate eos tergendo, deindè aqua pura eos iterùm lavando, mox Soli exponendo, ità ut exſiccentur, & demùm panno lineo albo abſtergantur.

Ampullæ vitreæ, ſi ſordidæ fuerint, curare poterit, ut ebulliant in vaſe cum lixivio.

Corporalia ſciſſuris, & fragmentis, quæ ſuperſunt Hoſtiis aptatis, poterit à nigredine mundare, quam contrahere ſolent ex frictione Patenæ, & Calicis in Altari, vel præſtantiùs id fiet mica, ſeù medulla panis ordinarii adhibita: & ſi paucitas ſit alicubi Corporalium ex paupertate loci, poterunt Corporalia inverti modo ex una, modo ex altera parte, abſquè ſcrupolo. *Cær.Ord.Min.p.ut ſupr.cap.*12.

De Præsbytero Aſſiſtente. *Cap. XXI.*

PRæsbyter aſſiſtens, quando datur in Miſſa, rerularitèr non datur niſi Prælatis, & novis Sacerdotibus. *Cær.Ord.Min.p.*4.*cap.*7.*num.*12.

Illiùs præcipua cura erit Miſſam prævidere, & ſignacula in Miſſali Celebrantis ſuis locis aptare, ac Miſſæ Solemni præter Diaconum, & Subdiaconum miniſtrare. *Bauldr.p.*1.*cap.*3.

Igitur, Amictu, Alba, ſeù Superpelliceo, & Pluviali indutus, facta principali imagini in Sacriſtia poſitæ, celebranti, & aliis debita reverentia, procedit ad Altare manibus junctis, & tecto capite à dextris Diaconi; ubi cùm pervenerit, genuflectit ad dexteram celebrentis; Diaconus verò, & Subdiaco-

diaconus ad ſiniſtram, & ipſe celebranti cùm aliis reſpondit, dùm facit Confeſſionem, verſus eum ſe profundè inclinans, dicens: *Tibi Pater, & Te Pater, &c. Cærem. Ord.* Min.*p.*2.*cap.*11.*num.*2.& 3.& *Bauldr. loc. cit.*

Peracta Confeſſione aſcendit ad Altare cùm Celebrante, elevans veſtes ejus anteriores manu ſiniſtra, dextera pectori appoſita; tùm facta genuflexione retrahit ſe ad cornu Epiſtolæ, emovetquè librum, & cuſſinum de Altari, & deſcendit in planum, cùm celebrans illud incenſat, illaquè ſuo loco reponit, facta incenſatione ipſius cornu Epiſtolæ: indè recedit ad poſteriùs cornu Epiſtolæ cùm debitis reverẽtiis, ubi expectat donec celebrans incenſatus fuerit. Poſteà ſtat medius à dextris ipſius celebrantis, habens Diaconum à ſiniſtris, oſtendens illi initium Miſſæ, ſignans ſe, & inclinans eo modo quò celebrans. nec indè recedit donec celebrans dicto *Kyrie eleiſon*, vel *Gloria in Excelſis* ſedeat, quo caſu, & ipſe tecto capite ſuper ſcabellum ſedebit à dextris Diaconi, facie verſa ad populum prout celebrans, vel prout ſitus loci patietur. *Bauldr.* & *Cær. Ord. Min. ut ſupr. num.* 4.

Circà finem *Hymni* Angelici celebrante ſurgente, ipſe ſimilitèr caput detegens ſurgit, & cùm debitis reverentiis, redit per breviorem viam ad cornu Epiſtolæ, ibiquè oſtendit celebranti orationem, & quæ cantanda ſunt, vertit folia, & reſpondet quando neceſſe eſt, Diaconus verò remanet in loco ſuo: & cantata Epiſtola à Subdiacono, retrahit ſe aliquantulum verſus candelabra, ut locum illi præbeat ad oſculum manus, & benedictionem celebrantis. *Bauldr. loc. cit.*

Data benedictione Subdiacono, Præsbyter Aſſiſtens, ſumpto libro clauſo cùm cuſſino, tranſiens intèr celebrantem, & Diaconum, vadit ad cornu Evangelii, facta priùs in medio genuflexione, ibiquè ſtans ad ſiniſtram celebrantis, illi tenens librum ſiniſtra, dextera præoſtendit initium Evangelii, folia vertens, ſe ſignans, jnclinans, & genuflectens

cùm

cùm eo, eiquè reſpondet cùm opus eſt, Subdiacono interim ſtante à ſiniſtris ejus, vel in plano aliquantulum poſt celebrantem: finito Evangelio ibidem remanet, poſito priùs libro celebrantis propè medium Altaris. *Bauldr.* & *Cærem. ord. Min. ſuprà cit. num 5.* & *6.*

Dùm autèm à Diacono cantatur Evangelium, ſtat in eodem cornu Evangelii ad altiorem gradum, quaſi collateralis candelabris, converſus ad Diaconum manibus junctis, ſignans ſe, inclinans, & genuflectens cùm eo, ſed verſus Crucem. *Bauldr. ut ſupr.*

Cantato Evangelio, accedit ad celebrantem cùm debitis reverentiis, eumquè præmonet ſi dicendum ſit *Credo*, vel *Dominus vobiſcum*, & ſi dicatur Credo, locum cedit Subdiacono, retrahens ſe ad cornu Evãgelii, ubi ſtat, & inclinat, ac genuflectit cùm aliis recitans etiàm *Symbolum*, in cujus fine ſe ſignat. *Cær. Ord. Min. ut ſupr num. 7.*

Si Celebrans ſedet, etiàm ipſe ſedet, ut ad *Gloria in Excelſis* caput detegens; & ſe inclinans ad: *Et Incarnatus eſt*, &c. quandò verò diaconus defert Burſam, nec ſurgit, nequè caput detegit.

Circa finem Symboli redit ad Altare celebrantem ſequens per viam longiorem, & facta genuflexione, accedit ad latus Evangelii, ubi oſtendit celebranti offertorium, &c. *Bauldr. loc. cit.*

Dùm autèm celebrans oblata, & Altare thurificat, ipſe ſumpto libro, retrahet ſe extrà cornu Evangelii, ne thurificationem impediat, & finita thurificatione, reponet librum cùm pulvino ſuper Altari, & dùm incenſatur Celebrans, ſtat in cornu Evangelii in loco commodiore, nequè ampliùs recedit à libro uſquè ad *Agnus Dei*, & quandò ſe convertit ad Diaconum, à quo debet incenſari antè Subdiaconum. *Bauld. ſuprà.*

Quandò celebrans, lotis manibus, accedit ad medium Altaris, oſtendit ei digito, quę legenda ſunt, vel canenda.

Ad *Sanctus*, locum cedit Subdiacono.

Non genuflectit, niſi cùm elevatur Sanctiſſimum

Sacramentum,& quoties celebrans genuflectit Cùm illo pectus percutit. Ad *Nobis quoquè peccatoribus*; ſe ſignat, & inclinat paritèr, quandò opus eſt. *Bauldr. loc. cit.*

Ad *Agnus Dei*, cedit locum Subdiacono, & accedit cùm debitis genuflexionibus ad cornu Epiſtolæ, ubi genuflectit ad dexteram celebrantis, dùm dicit primam orationem antè Communionem, eaquè dicta ſurgit, & manibus junctis oſculatur Altare extrà corporale, & recipit pacem à celebrante, eiquè dicenti: *Paxtecum* reſpondit: *Et cum ſpiritu tuo*; tùm accepta pace, factaquè ei inclinatione, & Altari genuflexione, vertit ſe ad Diaconum per latus ſuum ſiniſtrum, ne terga vertat Sacramento, & dat ei pacem per mutuùm amplexum, dicendo: *Paxtecum*, qui ſimilitèr dat eam Subdiacono; tùm facta genuflexione in plano cùm Cæremoniario, eam defert ad Chorum, & eo modo, & pari diſciplina, quam Subdiaconus in Miſſa ſolemni, eam diſtribuens. *Bauldr. ut ſup. & p. 2. cap. 10. art. 1.*

Data pace in Choro, & facta debita reverentia, redit ad Altare, ubi facta genuflectione, dat eam Cæremoniario, & hic Acolythis; quo facto redit ad librum, recedente Diacono cùm debita genuflexione, ubi ſe inclinat ad *Demine non ſum dignus*, niſi ſit dictum, & percutit pectus, & ſe inclinat ſimilitèr manibus junctiſ, dùm cebrans ſe communicat; ſed ſi fiat Communio, retrahit ſe ad cornu Evangelii, ubi ſtat verſus celebrantem, dùm communicat. *Idem Bauldr.*

Poſt ablutionem celebrantis reportat librum cùm pulvino ad cornu Epiſtolæ cùm debitis reverentiis, & indicat celebranti, quæ dicenda ſunt, finitiſquè orationibus, claudit librum, quem tradit Cæremoniario, vel ibi relinquit, præcipuè ſi dicendum ſit aliud peculiare Evangelium.

Ad benedictionem genuflectit in medio; vel à dextris Diaconi, & accedit ad cornu Evangelii, ubi miniſtrat celebranti, at ſi aliud Evangelium peculiare ſit dicendum, ipſe portat librum ad cornu Evã-

gelii

gelii genufleċtens in plano antè medium Altaris, eo tempore, quo datur benediċtio. *Bauldr. loco citato*.

Leċto Evangelio, & clauſo libro, tranſit ad dexteram celebrantis in cornu Egiſtolæ, ubi facta Cruci inclinatione, deſcendit in planum, ac cùm aliis facit Altari debitam reverentiam, deindè capite teċto, eo ordine, quo venerat, revertitur in Sacriſtiam, ubi facta imagini, & celebranti reverentia, deponit paramenta. *Cær. ord. Min. & Bauldr. ut ſupr.*

§. Mihi autèm videtur; nè Præsbyter Aſſiſtens in Altari Sacrorum Miniſtrorum impediat officium, ut cùm pervenerit ad Altare, facta cùm aliis debita reverentia in plano in cornu laterali Epiſtolæ, ibi maneat ad totam Confeſſionem; poſteà, tàm in cornu Epiſtolę, quàm Evangelii aſſiſtat libro, & celebranti indicet, quæ legenda, aùt canenda ſunt, & quando opus eſt eumdem moneat, quid agendum, &c. quandò verò Diaconus cantat Evangelium, ſtet in loco, ut ſuprà, & alia reſpeċtivè faciat.

In Miſſis, & Exequiis Defunċtorum, accedit Præsbyter Aſſiſtens, ut patet in *Ritual. Rom. Paul. V.* Item in aliquibus Proceſſionibus, & pręcipuè SS. Sacramenti, *Cærem. Epiſc. lib. 2. cap. 23. & 33.*

De Diacono, & ejus Officio in Miſſa Solmni. Cap. XXII.

DIaconus officii ſui dignitatem mente intuens, quà maxima puritate, tàm corporis, quàm Animæ, quaquè ſedulitate poterit, ſua munera explere conabitur: ac in primis audito ſigno Miſſæ ſolemnis, accedet ad Eccleſiam, ubi præmiſſa brevi oratione, Sacriſtiam ingreſſus, accipiet Miſſale celebrantis, perquiret Miſſam, & ſignacula ſuis quæquè locis aptabit: Similitèr in alio Miſſali, vel Evangeliorum libro, perleget Evangelium, illudquè notabit ſignaculo, & hos libros tradet Sacriſtę, ſeù Acolytho deferendos ad Altare, ſeù credentiã. *Beavv. in Cær. Eccl. p. 2. cap. 3. §. 1. n. 1.*

Tùm

Tùm manus lavabit, & induet ſe, (Aliquo Acolyto adjuvante] paramentis ordinis ſui; poſitis à latere dextrò paramentorum celebrantis, ſcilicèt Amictu, quem accipiet per latera ambabus manibus, cujus Crucem oſculabitur, non ſe ſignans cùm eo; ut benè advertit. *Gav.in Epit.tract.* 1.*p.*2. *tit.* 1.*num.* 25. *Tonell. in Sacr. Enchirid. lib.* 2. *tit.* 2. *& alii communitèr.*

Deindè induet ſe Alba, Cingulo, & Stola, cujus Crucem etiàm oſculabitur, eamquè ſupèr humerum ſiniſtrum imponet, & ſub ſuo brachio dextro ligabit. *Gav.in Epit.tract.*1.*p.*1.*tit.*19.*num.*6.*& Cær. Epiſc.lib.*1.*cap.*9.*&* 19.

Non tenetur (nec Subdiaconus) piè tamèn faceret orationes jn Miſſali poſitas, ad ſingula paramenta, recitare: quamvis dicendas eſſe doceat. *Bonamic.p.*1.*obſerv.*2.*num.*13. *Relat.à Tonell.lib.*1.*tit.*1.

DeindèSudariolum appendit cingulo à parte dextera. *Bauldr.p.*1.*cap* 12.*art.*1.

Celebrantem ſe induentem juvabit, ſtans nudo capite ad dexteram illius, ac primo illi offert Amictum, quem priùs quaſi oſculabitur juxtà Crucem, & tradet celebranti oſculandum in Cruce, & diligentèr aptabit capiti ejus, ut concinnè fluat æqualitèr ſuper humeros, & operiat capucium, in quo juvabit eum Subdiaconus, ſtans ab alio latere; Tùm Albam imponet, ejuſquè diſtendet manicas, & porrigat cingulum; demùm accipiens Stolam ambabus manibus, quaſi eam oſculabitur propè Crucem, & celebranti offert oſculandam in Cruce; tùm ſuper humeros ejus applicabit, advertetquè, ut Crux à tergo directè in medio appareat, & ipſam Stolam antè pectus ejuſdem Celebrantis tranſverſam, ipſius cinguli extremitatibus, non autèm aliis vittis ſubligabit, advertens, ut pars dexteræ Stolæ ſit ſuper impoſita ſiniſtræ. *Gav.in Epit.tract.*1.*p.*2. *tit.* 1.*& Cærem.Epiſc.lib.*2.*cap.*8

Diaconus, facto à celebrante ſigno, profundam Cruci, vel Imagini principali in Sacriſtia poſitæ, facit reverentiam, ſtans à dexteris celebrantis, cùm

quo

quo accedet ad Chorum Alba, & Stola Diaconali tantùm indutus, [*Gavv. tract.* 1.*pag.*1.*tit.*19.*num.*5.] præcedens celebrantem, & habens Subdiaconum à ſiniſtris: accedens autèm ad Altare, ſiſtit ſe ad dexteram celebrantis, & detecto capite genuflectit, & procedit ad Chorum, locum ſuum petens debitis cũ reverentiis, *Beavv. mox. citand.* Hora verò finita revertens in Sacriſtiam, genuflectit Altari, & procedit ordine, quo venerat. *Beavv. in Cær. Eccl. p.* 2. *cap.* 3. §. 1. *num.* 2.

Reverſus ad Sacriſtiam, & præmiſſa debita reverentia Imagini, & celebranti, accipit reliqua paramenta ſui ordinis ad Miſſam, deindè nudo capite aſſiſtet celebranti, & cùm Subdiaconus impoſuerit eidem celebranti manipulum, Diaconus, planetam à latere ſuo decentèr ſuſtinens, imponet illi. *Cær. Epiſc. lib.* 2 *cap.* 8.

Mox, niſi adſit Præsbyter aſſiſtens, Naviculam, & cochlearem cùm debitis oſculis, & reverentiis, prò thuris impoſitione miniſtrabit celebranti, dicens. *Benedicite Pater Reverende. Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 2. *Cær. Ord. Min p.* 2. *cap.* 13. *num.* 3. & *p.* 4. *cap.* 7. *num.* 2. & *Cærem. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 8.

Impoſito, ac benedicto incenſo, faciet celebranti reverentiam; poſteà cùm illo profundè ſe inclinabit Imagini principali: atquè ſtatim tecto capite procedet ad Altare, ſequens Subdiaconum, junctis manibus, devotè, inceſſu gravi, oculis demiſſis, & erecto corpore. *Cær. ord. Min. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 5. & *p.* 4. *cap* 7.

Cùm pervenerit antè infimum gradum Altaris paululùm ſecedet, ſi opus ſit, ut det celebranti locum, deindè à dextris ejus, (niſi adſit Præsbyter aſſiſtens, quia tùnc ſtabit à ſiniſtris) nudo capite ſuper infimum gradum, vel in plano genuflectet unico genu, etiàm abſente Sanctiſſimo Sacramento, quià debet genuflectere Cruci in tota Miſſa. *Cærem. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 6. & 8. & *part.* 4. *cap.* 7. *num.* 13. & *Gav. in Epit. tract.* 1 *part.* 2. *tit.* 2. *num.* 17. & *Rub. Miſſ.* 4. *num.* 7.

Si verò celebrans utitur Pluviali, ut in Aſperſione aquæ benedictæ, &c. tùnc Diaconus à dexteris ejus, elevabit anteriorem partem Pluvialis à ſuo latere non omninò æqualitèr incedens cùm celebrante. *Cær. ord. Min. p. 2. cap. 3. num. 5. & cap. 13. & Cær. Epiſc. lib. 1. cap. 15.*

Facta cùm aliis genuflexione, ſurgens, ipſum celebrantem etiàm ſurgentem juvabit, brachium ejus ſiniſtra modicè ſuſtentando, ſtanſquè ibidem junctis manibus, reſpondebit celebranti, ac eo ſe ſignante, & inclinante, ſe ſignabit, & inclinabit. *Cær. Ord. Min. p. 4. cap. 7. num. 5. & Gav. ut ſupr. tit. 3. num. 8.*

Dùm celebrans faciet Confeſſionem inclinatus, ſtabit Diaconus, & dùm ipſe faciet Confeſſionem, ſtante celebrante, inclinabitur, donec eidem dicenti. *Miſereatur*, *&c.* reſpondebit *Amen. Gav. ut ſupr. num. 7.*

Cùm verò antè Confeſſionem dicet Miſereatur tui, aliquantulum inclinatus convertet ſe ad celebrantem, & in ipſa etiàm Confeſſione ſua, profundiùs inclinatus, ſe convertet ad illum, dicendo *Tibi Pater*, & *Te Pater*. *Gav. loc. cit. num. 7. & Cær. Epiſc. lib. 2. cap. 8.*

Cùm dicit, mea culpa, in Confeſſione, ter manu dextera tundet pectus, ſiniſtrà pectori admota, & ad *Indulgentiam* ſtans, ſe ſignabit. *Gav. ut ſupr. n. 7. & 8.*

Celebrante dicente, *Deus tu converſus*, *&c*, inclinabit ſe cùm ipſo mediocritèr; ſed ad verbum *Oremus*, non diſiunget manus cùm ipſo. *Beav. ut ſupr. num. 5. & Gav. p. 2. tit. 3.*

Confeſſione facta, & dicto *Oremus*, aſcendet cùm Celebrante ad Altare, Albam, & veſtes illius anteriores ſiniſtrà paululùm attollens, dextera pectori admota, quòd in ſimili caſu ſemper faciet. *Cærem. ord. Min. p. 2. cap. 3. num. 9. & Gav. ut ſupr. tit. 4. num. 6.*

Dùm celebrans oſculabitur Altare, Diaconus genuflectet manibus junctis, advertens; ut nequè tangat, nequè oſculetur Altare, quòd ſempèr obſervabit, & ſtatim ſurgens accedet cùm celebrante

à dex-

à dextris ipſiùs ad cornu Epiſtolæ. *Cær. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 10. & *p.* 4. *cap.* 7. *num.* 13.

Si fiat incenſatio, ſtatim poſt genuflexionem, accipiet dextera, de manu thuriferarii, vel Cæremoniarii (ſi adſit) Naviculam apertam; deindè cochlearem vacuum ſumens per inferiorem manubrii partem, oſculabitur partem ejus ſuperiorem, & tradet celebranti cum oſculo manus ipſius. *Beavvais ut ſuprà num.* 6.

Poſteà inclinatus aliquantulùm ad celebrantem dicet, *Benedicite Pater Reverende*: ac impoſito, benedictoquè incenſo, recipiet cochlearem primò manum illius oſculando, deindè ipſum cochlearem, quod reponet ſtatim in naviculam, quam ſiniſtra manu reddet Thuriferario, vel Cæremoniario: & accipiens manu dextera Thuribulum per manubriū, eadem dextera ſummitatem catenularum ponet in manu ſiniſtra celebrantis. manubrio priùs oſculato: catenulas autèm ipſas properas thuribuli ponet in dextera, quam etiàm oſculabitur: hunc ritum oſculandi obſervabit, dùm aliquid dabit celebranti, aùt ab eo recipiet, niſi aliter notetur in ſuis locis. *Cærem. ord. Min. p.* 2. *cap.* 4 *num.* 1. & 2. & *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 4. *num.* 7. & *Rubr. Miſſal.* 4. *num.* 4.

Dùm celebrans incenſabit Altare, elevabit manu ſiniſtra Planetam circa humerum illius dextrum, dextera pectori admota, & ſempèr genuflectet; quando tranſibit antè Crucem; eſt enim regula generalis; quotieſcumquè celebrans tempore incenſationis genuflectit, vel etiàm ſe inclinat, tranſeundo per medium Altaris, Diaconus, & Subdiaconus, (excepto dùm patenam tenet) ſemper genuflectunt. *Cær. ord. Min. p.* 2. *cap.* 6. *num.* 1. *cap.* 9. *num.* 3. & *cap.* 30. *num.* 3. *Gav. ut ſupr. tit.* 2. *num.* 17. & *tit.* 4. *nu.* 6. & 7. & *rubr. Miſſal.* 4. *num.* 7.

Peracta Thurificatione Altaris, ſtabit à latere Epiſtolæ in ſecundo gradu, & ſupponens ambas manus dexteræ celebrantis, ipſam oſculabitur, & recipiet Thuribulum dextera propè vas; Siniſtra verò ſummitatem catenularum juxtà manubrium, quod

etiàm

etiàm oſculabitur ; tùm retrocedens tantillùm, ſtanſquè in plano ejuſdem cornu, antè celebrantem, ſiniſtra manu extenſa, & pectori admota, tenens ſummitatem catenularum intèr pollicem, & indicem, dextera verò catenulas ipſas propè vas ipſius thuribuli, thurificabit ipſum celebrantem triplici ductu, profundè inclinans antè, & poſt incenſationem ; deindè ſiniſtra manu reddet thuribulum Thuriferario, vel Cæremoniario, ſi adſit. *Cærem. Ord. Min. p. 2. cap. 4. num. 3. Gav. loc. cit. & Cærem. Epiſc. lib. 1. cap. 9.*

Poſtquàm Diaconus thurificaverit celebrantem, aſcendet ad ſecundum gradum, ubi ſtans ad dexteram celebrantis : non nihil converſus ad librum, junctis manibus aſſiſtet eidem celebranti legenti *Introitum*, cùm ipſo ſe ſignans, & ad *Gloria Patri*, mediocritèr inclinans verſus Crucem, nihil tamen dicens uſquè ad *Kyrie*, quod alternatìm in eodem loco, demiſſiori voce recitabit cùm ipſo, ibidemquè remanebit cùm aliis, donec cantetur ultimum *Kyrie* in Choro : vel ſi ſedendum ſit, cùm celebrante ſedebit, ut dicetur. *Cær. ord.* Min. *p. 2. cap. 6. num. 2. & Gav. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 4. num. 8.*

Si adſit Presbyter aſſiſtens, ad *Introitum* cedet illi locum ſuum, & ſtabit à dextris illius. *Cærem. Ord. Min. p. 2. cap. 11. num. 4.*

Diaconus, quando ſtat ad Altare, vel ſedenti celebranti aſſidet, Diurnale, vel alium librum, aùt Roſarium, ne habeat præ manibus. *Beavvais loc. mox cit.*

Manus, quando non ſunt jungendæ, teneat decentèr compoſitas, vel inſertis intèr ſe digitis; nunquam verò eas ſub Dalmatica recondet. *Beav. ut ſuprà num. 4.*

Paulò antequam ultimum *Kyrie* finiatur in Choro, Diaconus, celebrantem prodeuntem ad medium Altaris comitabitur æquali paſſu cùm eo pregrediens per ſecundum gradum, & in eodem ſecundo gradu, poſt eum ſe ſiſtet in medio, donec inchoetur *Gloria in Excelſis*; quo inchoato, mox ut celebrans dicet

Deo,

Deo, ſtatìm genuflectit, ac pauliſper Subdiacono expectato, accedens verſus latus Epiſtolæ, aſcendit ad ejus dexteram, ubi ſtans junctis manibus, proſequetur cùm eo *Hymnum Angelicum*, voce paulò demiſſiori, advertens nè illum præveniat in ipſa recitatione, (ſed ſequatur potiùs) & cùm eo caput inclinante, pariter inclinabit, ac in fine ſe ſignabit, tùm dicens *Amen*, iterùm junget manus. *Cær. Ord. Min. ut ſupr. num. 3. & 4. & Gav. loc. cit. num. 9. 10. & 11.*

Quandò Diaconus aſcendit ad Altare facit priùs genuflexionem in eodem loco, ubi ſtat, & unde diſcedit, ſed non debet aliam iterùm facere ad Altare; & vice verſa, quando diſcedit ab Altari genuflectit, ſed nullam aliam genuflexionem facit reverſus ad locum ſuum. *Cær. Ord. Min. ut ſupr. n. 3. & Gav. loc. cit. num. 10.*

Hymno Angelico recitato, apud Altare, ſi non ſedeat Celebrans, Diaconus ibidem remanebit ad celebrantis latus paululùm retrò, & finiente Choro, poſt genuflexionem, recipiet ſe poſt ipſum celebrantem in ſecundò gradu. *Gav. ut ſuprà num. 15*

Si verò aſcendendum fit ad ſedem, facta genuflexione apud Altare manibus junctis (quòd ſemper facit in ſimili caſu;) perget via breviori ad ſedem ſequens Subdiaconum, & ibidem accedenti Celebranti, inclinabit ſe debitè una cum Subdiacono, poſteriorem Planetæ Celebrantis partem elevabit, & aptè componet; deindè poſteriorem; etiàm ſuæ ipſius Dalmaticæ partem decenter elevans, ſedebit à dextris ejus, erecto corpore, & cooperto capite, quod inclinabit, Choro cantante, ad quæ inclinandum eſt, illud etiàm detegendo. *Cær. Ord. Min. ut ſupr. num. 2. & Gav. ſimilit loc. ſupr. cit. num. 12.*

Ad verba *Jeſu Chriſte*, ſurget, & capite aperto tranſiens antè Celebrantem, paulò ad ipſum converſus, debitè illi ſe inclinabit, & præcedente Subdiacono redibit ad Altare, per planum incedens.

Cùm verò pervenerit propè angulum gradus infimi

mi Altaris, parum recedet ab eo relinquens liberum ſpatium tranſeundi celebranti, à cujus dexteris ibidem genufleƈtet in infimo gradu, ac illius veſtes modicè attollet, ut initio Miſſæ, aſcendenſquè ad ſecundum gradum Altaris cùm illo, ſiſtet ſe ibi, & poſt eum ſtabit; procedet autèm eodem ritu, quando celebrans ſedebit ad Symbolum. *Cær. Ord. Min. p. 2. cap. 6. num. 2* 3. *&* 6. *& Gav. in* Epit. *tract. 1. p. 2. tit. 4. num.* 12. 13. *&* 14.

Dùm celebrans dicit *Dominus vobiſcum*, Diaconus ſtabit in medio ſupèr ſecundum gradum, nec inclinabit ſe; moxquè eumdem celebrantem euntem ad cornu Epiſtolæ, comitabitur manibus junctis incedens æquali paſſu, & ibidem ſtabit poſt eum, & cùm opus erit genufleƈtet, & inclinabit ſe cùm ipſo verſus Crucem. *Rubric. Miſſal. 5. num. 5.*

Si dicendum ſit *Flectamus genua*, primns omnium illud cantando, genufleƈtet ambobus genibus ſuper oram ſuppedanei, tùm reſpondente Subdiacono, *levate*, ſurget. *Cær. Ord. Min. p. 2. cap.* 30. *num.* 2. *& Rubr. Miſſal. loc. cit.*

Quandò neceſſe erit vertere folia, ſe ſiſtet abſquè ulla inclinatione, ſeù genuflexione, tàm in acceſſu, quàm in receſſu, ad dexteram celebrantis, & ea vertet: ac in fine concluſionis orationum, non reſpondet *Amen*, nec ad alia, quando Chorus reſpondet. *Cær. ord. Min. p. 2. cap. 7. num.* 1.

Finita oratione, ſeù orationibus finitis, accedet ad dexteram celebrantis ſine genuflexione; ut ſuprà, ubi ſtabit in ſecundò gradu, aùt loco commodiori, aſſiſtens ei legenti Epiſtolam, inclinans ſe, & genuflectens cùm illo, ac vertens folia: in fine reſpondebit, *Deo gratias*, ibiquè remanebit, uſquedum Subdiacono accedenti, locum cedat, ſe recipiens poſt celebrantem. *Rubr. Miſſal.* 17. *num.* 4. *&* 6. *nu* 4.

Quandò aderit Presbyter aſſiſtens, ipſe loco Diaconi aſſiſtet celebranti, qui tunc ſtabit retrò celebrantem in ſecundo gradu.

Cùm verò celebrans, data Subdiacono benedictione, ad locum Evangelii tranſibit eumdem ſequetur

niquè

uſquè ad medium Altaris, ubi facta genuflexione, accedens via breviori ad Credentiam, accipiet de nu Acolythi, ſeù Cæremoniarii, ſi adſit, Librum Evangeliorum clauſum, tenens ambabus manibus erectum antè pectus, ea parte qua liber aperitur, ad ſiniſtram ſuam converſa; procedet autèm ſolus per planum Præsbyterii ad medium Altaris. ubi genuflectet ſuper infimum gradum, deindè aſcendens ad Altare, ipſum librum quaſi jacentem collocabit ſuper illud prorſùs in medio, ideſt ubi Calix collocatur ità, ut pars eadem, qua liber aperitur, reſpiciat latus Evangelii. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 6. *n.* 10. *Tonell. in Sacr. Enchirid. lib.* 2. *tit.* 2. *Bord. tom.* 3. *p.* 2. *Reſol.* 64. *num.* 6.

Si autèm Corporale explicatum ſit in medio, collocabit illud juxtà Corporale à parte Epiſtolæ, eò modo, quo ſuprà; tum genuflectens ibidem in medio celebranti legenti Evangelium aſſiſtet, propè eum ſtans, quaſi medium inter illum, & Subdiaconum, genuflectens, & inclinans quandò opus eſt. *Cærem. Ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 10. *num.* 24. & *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 12. *num.* 9.

Finito Evangelio, ſi ſuperſit aliquid temporis, ibidem remanet; vel ſedet cum celebrante, ſi dicatur Sequentia, vel tunc ſtat poſt celebrantem ſtantem inter cornu Evangelii, & medium Altaris, & non in medio. *Bauldr. p.* 1. *cap.* 12. *art.* 1.

Circà finem verſus *Alleluja*, *Tractus*, aùt *Sequentiæ*, miniſtrabit celebranti incenſum, ut initio Miſſæ; ſtatimquè reddita Thuriferario Navicula, genuflexus ante medium Altaris in ſupremo gradu, ſeù ora ſuppedanei, dicet ſecretò junctis manibus, *Munda cor meum*, &c. quo dicto, aſcendet ad Altare, nullam faciens genuflexionem; & accipiet utraquè manu librum de Altari, ac iterùm in medio, ſuper eumdem gradum flectens utrumquè genu, converſus ad celebrantem petet benedictionem, dicens, *Jube domne benedicere*, qua recepta inclinans tantiſper partem ſuperiorem libri ad celebrantem, oſculabitur illius manum libro ſuperpoſitam: tùm ſur-

get,

get, ambabuſquè manibus portans librum clauſum antè pectus, & converſus ſe per eam partem, quæ reſpicit cornu Epiſtolæ, deſcendet in planum, ubi facta genuflexione ſuper infimum gradum cum Subdiacono, procedet cùm eodem à ſiniſtris ad locum Evangelii præcedentibus Acolythis. *Cær.Ord.Min. p.2.cap.7.num.5 Gav.in Epit tract.1.p.2.tit.6.num.10. & 11.& Rubr.Miſſal.6.num.5.*

In Miſſis Quadrageſimæ, & Sancti Spiritus, ad verſus: *Adjuva nos*, *&c.* in Tractu.

Ad *Veni Sancte Spiritus*, *&c.* manebit genuflexus à dextris Celebrantis, donèc ultimum verbum ſit ex toto cantatum, deindè ſurgens miniſtrabit incenſum; tùm in medio genuflexus, dicet, *Munda cor meum*, *&c.* & petet benedictionem, ut ſuprà.

Quando Evangelium erit adeò prolixum, ut Celebrans nequeat abſolvere, antequàm finiatur cantus in Choro, deferet quidèm interim librum de more ad Altare, ſed non dicet, *Munda cor meum*, nec petet benedictionem, niſi cùm Celebrans finierit Evangelium ſuum. *Beav.in Cær Eccl.p.2.cap.3.§.1.num.15.*

Quòd ſi Miſſa habeat Sequentiam, & celebrans, dùm ea cantabitur in Choro, ſedere voluerit; Diaconus delato libro, ut ſuprà, paritèr cùm illo ſedebit de more; & circà finem Sequentiæ, redibit ad Altare cùm celebrante, ibiquè tempeſtivè cùm debitis genuflexionibus, & reverentiis, miniſtrabit incenſum, & reliqua præſtabit, ut ſuprà. *Id. loc.cit.*

Poſtquàm pervenerit Diaconus ad locum, in quo ſolet Evangelium cantari, (nimirum paulò infrà gradus Altaris, & ultrà illud, attamèn intrà Præſbyterium,) deponet librum apertum in manu Subdiaconi, & ſtabit facie ad eum converſa verſus Aquilonem, inter Altare, & populum, quòd idem eſt, ac contrà Altare verſus populum; ità ut Diaconus, nequè totus ſit contrà Altare, nequè totus verſus populum, ſed inter utrumquè faciem ſiſtat ſuam. *Cær. Ord. Min.p.& cap.ut ſupr. num.5. Gav. loc. cit.*

cit. num. 13. & *Cær. Epiſc. lib. 2. cap. 8. ex Rubric.* Miſſ. *ſupr. cit.*

Finito cantu in Choro, ſtans junctis manibus antè pectus, cantabit *Dominus vobiſcum*, poſteà dicens, *Initium*, vel *Sequentia Sancti Evangelii*, ſiniſtra ſuper librum poſita, atquè aperta, & digitis ſimul junctis ſignabit illum in principio Evangelii pollice dexteræ manus, & manum reliquam interim tenebit extenſam digitis ſimul junctis, deindè vola manus ad ſeipſum converſa eodem pollice ſignabit ſibi ipſi frontem, os, & pectus, ſiniſtra pectori admota; advertens, ut ſignet tàm librum, quàm ſe non ungue pollicis, ſed pulpa. *Tonell. lib. 2. tit. 6. & Beav. ut ſup. ex Rub.* Miſſal. *num.*

Advertat autèm, ne ſibi ipſi ſignet os, dùm aliquid pronuntiat: quod vitabit, ſi verba ſic diſpenſet.

Dicens *Initium*, vel *Sequentia*, ſignet librum: dicens *Sancti Evangelii*, ſignet frontem; tum quaſi reſpirando; pauſans aliquantiſper, [ità tamen, ut aſtantes id minimè advertant, (ſignet os; Deindè reliquum titulum proſequendo, ſignet pectus; Poſteà dùm Chorus reſpondebit, *Gloria tibi Domine*, librum incenſabit tribus ductibus; primum in medio, tum à dexteris libri, poſteà à ſiniſtris ejuſdem, facietquè mediocrem inclinationem ob reverentiam Sacri Textus antè, & poſt incenſationem, quam ità diſpenſabit, ut ſtatìm atquè reſponderit Chorus, nulla mora interpoſita, niſi ad brevem reſpirationē, cantet Evangelium: quod proſequetur junctis manibus, inclinans ſe, & genuflectens, ubi erit opus, verſus librum. *Rubr.* Miſſ. 17 *num.* 4. & 6. *num.* 5. *Cær. Epiſc. lib. 2. cap.* 8. *ac. Beav. ut ſupr. num.* 16.

Si autem Sanctiſſimum Sacramentum ſit patenter expoſitum, eo caſu, genuflectens convertet ſe aliquantulum ad Sacramentum. *Beav. loc. cit.*

Finito Evangelio, non inclinabit ſe verſus librum ſed digito indicabit Subdiacono principium Evangelii cantati; cui quidem Subdiacono cedet locum, ut inter ipſum, & Altare tranſiens, præbeat li-

brum

brum Celebranti oſculandum; & continuò præcedentibus aliis Miniſtris, accedet per planum antè medium Altaris, ubi facta cum illis genuflexione, ſtabit habens poſt ſe Thuriferarium, à quo recipiet Thurribulum à dextris, ac ſtatim, ut Celebrans oſculatus fuerit librum, ſe retrahens paululùm ad latus Evangelii, thurrificabit eumdèm Celebrantē triplici ductu: & antè, & poſt thurrificationem illi profundè ſeinclinabit. *Cær. Ord. Min p.2. cap. 4. n. num. 3. cap. 7. num. 8. & p.4. cap. 7. num. 10. Gav. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 6. num. 17. & Rubr. Miſſal. 6. num. 5.*

Quandò autèm Miſſa Celebratur coram Prælato, ſicut Celebrans non oſculatur librum, ſic non incenſatur à Diacono. *Gav. loc. ſupr. cit. Cær. Epiſc & Rub. Miſſ. ſupr. cit.*

Reddito Thurribulo, aſcendet ad ſecundum Altaris gradum, ubi ſtabit poſt Celebrantem, quando Symbolum inchoabit, & ad verbum *Deum*, inclinabit caput, & ſtatim genufleſtet, & aſcendet ad dexteram Celebrantis, ubi ſtans proſequetur cum eo Symbolum eo ritu, quo hymnum Angelicùm, ſe inclinans, & genuflectens, quandò opus erit; ac in fine ad verba: *Et vitam venturi ſæculi*, ſe ſignabit; & dicens *Amen*, junget manus. *Rubr. Miſſal. 4. & 6. Cær. Ord. Min. & Gav. loc. ſupr cit.*

Deindè ſedente Celebrante, ipſe pariter ſedebit: & Choro cantante verſum, *Et Incarnatus eſt &c.* inclinabit ſe profundè nudo capite, uſquè ad: *Et Homo factus eſt*, incluſivè: at in tribus Miſſis Nativitatis Domini, & in Miſſa feſti Annuntiationis Beatæ Mariæ Virginis genufleſtet, capite aliquantulum inclinato; quod faciet antè ſedem ſuam, aut ad gradum Altaris, vel ſi remanet Celebrans apud Altare, genuflectet ad prædictum verſum, in ſecundo gradu Altaris à dextris ipſius Celebrantis, & ab eodem latere, poſteriorem Planetæ illius partem ſuper pedes decentèr aptabit: quod ſemper faciet in ſimili caſu. *Cær. Ord. Min. p. 2. cap. 7. num. 11. Gav. in Epit. tract 1. p. 1. tit. 17. num. 3. & p. 2. tit. 6. num. 20. Tonell. lib. 2. tit. 7. & lib. 3. cap. 1. §. 5. Pollac. in Aphor. p. 2. Cær. 6. pag.*

149. *Cærem. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 8. & *Rubric. Miſſal.* 17. *num.* 3.

Cantatu verſu, *Et Incarnatus eſt*, &c. ſi Diaconus ſtet ad Altare, genufleɑet, & via breviori accedet ad Credentiam, ſi verò ſedeat, inclinabit ſe Celebranti mediocritèr, vel profundè, ſecundum ejus qualitatem; & accedet ſimilitèr via breviori ad Credentiam; ubi à Cæremoniario, vel alio Miniſtro accipiet burſam Corporalium, ac ſolus deferet ad Altare, ambabus manibus eam tenens. *Beavuais*, *ut ſupr. num.* 19.

Tenebit autem eam extremis tantùm digitis, per oras laterales, quaſi jacentem, atquè ad faciem elevatam, ea parte, qua aperitur ad ſe converſa.

Procedet verò per planum gravi, decoro, ac modeſto inceſſu, Celebranti, ſi antè illum tranſeat, ſe inclinans.

Cùm pervenerit antè infimum Altaris gradum, genufleɑet in medio, tùm aſcendet ad Altare, ad dexteram Celebrantis, ſi ibi adſit, ubi faciet primò Cruci reverentiam, deindè capitis inclinationem Celebranti, quæ inclinationes omittit, quandò Celebrans non ſtat ad Altare. *Cær. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 7. *num.* 12. & *p.* 4. *cap.* 7. *num.* 9. *Beav. loc. cit.*

Deindè explicabit Corporale in medio, ità ut Crux, ſi fortè adſit in ora illius, ſit propè oram anteriorem Altaris, burſam verò ereɑam ſic collocabit à latere Evangelii; ut nequè impediat Altare, nequè è cereis effluente cera, maculari poſſit.

Poſteà ibidem genufleɑet, & recedet paululùm verſus cornu Epiſtolæ, ubi ſtabit à latere Celebrantis, & dùm Chorus cantabit ultimum verſum Symboli, facta genuflexione, deſcendet ad ſecundum gradum poſt Celebrantem. *Beav. loc. ſupr. cit*

Si verò Celebrans ſedet, facta genuflexione poſt explicatum Corporale, ad Celebrantem redibit via breviori, eiquè debitam reverentiam faciet, tùm etiàm capitis inclinatione facta Subdiacono ſtanti, operto capite ſtatìm ſedebit: & circà finem Symboli Celebrantem ad Altare redeuntem præcedet

eodem

eodem modo, & ordine, quo ſub finem hymni Angelici dictum eſt.

Si verò Calix ſit in Altari à principio Miſſæ, & Celebrans ſedeat poſt verſum, *Et Incarnatus, &c.* Diaconus cum debitis reverentiis, & genuflexionibus extrahit Corporale de burſa, & illud extendit ſuper Altare, ut ſuprà.

Quandò verò non dicitur Symbolum, Subdiaconus deferet burſam Corporalium ad Altare ſimul cum Calice. *Cærem. Ord. Min. ut ſupr. cap. 7. num. 12. & p. 4. cap. 7. num. 9. Gav. ſupr. cit. num. 21. Cær. Epiſc. lib. 1. cap. 9. & lib. 2. cap. 8. Beav. ut ſup. & Rubr. Miſſal. 6. n. 7.*

Celebrante dicente *Dominus vobiſcum*, Diaconus in ſecundo gradu ſtabit, & dicto *Oremus* antè offertorium, aſcendet ad Altare à ſiniſtris Celebrantis, eiquè, dùm legit offertorium, aſſiſtit, (facta priùs genuflexione in ſecundo gradu,) quo lecto, genuflectit, & accedit ad dexteram ejus in cornu Epiſtolæ, & ſtatim, ut Subdiaconus depoſuerit Calicem ſuper Altare, ambabus manibus removebit ex eodem extremitatem, vel quod pendet ex humeris Subdiaconi; deteget ipſum Calicem, & pallam reponet juxtà Corporale.

Tùm accipiens patenam cum Hoſtia, & extremis utriuſquè manus digitis eam tenens decentèr, & commodè offert Celebranti, cum oſculis priùs patenæ, tum manus dexteræ ejuſdem. *Rubr. Miſſal. 7. num. 9. Cær. Ord. Min. p. 2. cap. 8. num. 1. & Cær. Epiſ. lib. 1. cap. 9.*

Si autem Calix ſit in Altari, accipiet ipſum de medio, & amovens velum, tradet Subdiacono, ut eum tradat Acolytho, qui illud deferet ad Credentiam, vel plicabit, niſi adſit Credentia, & propè tabellam ſecretarum deponet, *Beav. ut ſup.*

Si adſint particulæ conſecrandæ pro Communione, delata per Subdiaconum, vel Cæremoniarium Pixide ad Altare, eam aperiet, & collocabit ſuper Corporale, antequam tradat patenam Celebranti, & eamdem elevabit parumper, dùm Celebrans Hoſtiam offert, qua depoſita, & ipſe deponet Pixidem,

cooperiet, & collocabit poſt, vel à latere Calicis; ità ut, non impediat thurificationem Altaris. *Cær. Ord. Min. p. 1. cap. 3. num. 1. Gav. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 7. cap. 17. & Cærem. Epiſc. lib. 2. cap. 29. ex Rub. Miſſal.*

Dùm Celebrans offert Hoſtiam, Diaconus (niſi teneat Pixidem, ut ſuprà) accipiens ſiniſtra nodum Calicis, à Subdiacono priùs exterſi, modicum vini infundet, aliquantulùm ad Celebrantem converſus: ac dùm Subdiaconus dicit *Benedicite Pater Reverende.* paululùm ſecedet ab Altari; tum inſtillata per eumdem Subdiaconum aqua, reddet illi ampullam vini: & ſi poſteà nonnullæ guttæ infrà Calicē appareant ſpartæ, vel eas uniet circumacto vino, vel purificatorio abſterget. *Gavvais ut ſupr. num. 4.*

Cùm Celebrans abſolverit orationem, *Deus, qui humanæ ſubſtantiæ, &c.* Diaconus tenens dextera Calicem paulò infrà nodum, & ſiniſtra Pedem ejuſdem, circà oram anteriorem, oſculabitur pedem circà eamdem oram, & illico ponet Calicem in manibus Celebrantis, oſculando etiàm illius dexteram, cum accipit Calicem, atquè ſimul cum eo, dicet *Offerimus tibi Domine, &c.* ſuppoſitis interim pedi Calicis extremis digitis manus dexteræ, & ſuſtentans brachium Celebrantis ſiniſtra, cùm quo tamen oculos non elevat, poſteà Calicem ſuper Altare depoſitum palla cooperiet. *Rubr. Miſſalis 7. num. 9. & Beavvais ſupr. cit.*

Deindè patenam ponit in dexteram nudam Subdiaconi (ſtantis ad ejus dexteram) inter indicem, & pollicem, ità ut pars interior patenæ, reſpiciat eumdem Subdiaconum, & manum ſimul cùm patena, operiet extremitate veli ab ea parte pendentis. *Rub. Miſſ. ut ſup. Cær. Ord. Min. p. 2. cap. 8. num. 5. & Gav. loc. cit. num. 19.*

Poterit etiàm, (ſi ità videbitur,] à Diacono, cooperiri patena, quam tenet Subdiaconus, velo Calicis, maximè, ſi ſit pretioſum, & ornatum. *Pollac. in Aphor. p. 2. Cær. 6. pag. 150.*

Quandò verò non datur Subdiacono patena, mediam circitèr illius partem ſupponet corporali, reli-

quam

quam tegens Purificatorio. *Ex Rubr. Miſſalis*.

Dicto per Celebrantem: *Veni ſanctificator*, miniſtrabit illi incenſum, ut initio Miſſæ dicitur.

Celebranti aſſiſtet à dextris, dùm thurificabit, & elevabit aliquantulùm poſteriorem planetæ partem manu ſiniſtra, extremis etiàm digitis dexteræ firmans pedem Calicis, dùm thurificabit oblata, & cùm erit Crux incenſanda, removebit Calicem verſus latus Epiſtolæ, non tamen extrà corporale, ſi capere illum poſſit, incenſata Cruce, reponet priori loco. *Rubr. Miſſal. 7. 2. ſup. num. 10.*

Poſt incenſationem Altaris, Diaconus thurificabit Celebrantem triplici ductu ad cornu Epiſtolæ, eiquè profundè ſe inclinabit antè, & poſt. *Cærem. Ord. Min. p. 2. cap. 4. num. 3.*

Deindè reddito thuribulo Thurriferario, & facta genuflexione Altari, præcedente Thurriferario, procedit ad incenſandum Chorum capite detecto, & manibus junctis, omneſquè de Choro ab utraquè parte ſalutat, & ſuo ordine cùm debitis reverentiis thurificat, poſteà antè Altare incenſat Subdiaconm, & ipſe incenſatur à Thurriferar io, deindè ſtat in loco ſuo poſt Celebrantem, niſit opus ſi vertere folia. *Rubr. Miſſ. 7. num. 10.*

Si autèm Altare non eſt incenſandum, Diaconus poſtquàm palla cooperverit Calicem, & patenam purificatorio, ut ſuprà, genuflectet, ac recedet ſtatìm ad ſecundùm gradum poſt Celebrantem, eumquè de more comitabitur, accedentē ad cornu Epiſtolæ, ut lavet manus, & ad medium redeuntem, facta manuum terſione, ubi ſtans, reſpondebit: *Suſcipiat*, &c. ad *Orate fretres*; deindè poſt Celebrātem manebit, nec indè recedet uſquè ad finem Præfationis, niſi ſint vertenda folia, nam eo caſu genuflectens in loco ſuo, accedat ad librum, & vertet folia cùm opus erit, ac ſtatim ibidem facta genuflectione, redibit poſt Celebrantem, ubi ſtabit ex more. *Rub. Miſſal. ut ſup.*

In Præfatione, ad *Gratias agamus*, &c. inclinabit caput ad verba, *Deo noſtro. Cær. ord. Min. p. 4. c. 6. n. 5. &* 25.

Circa finem Præfationis genufleƈtet in loco ſuo, & aſcendet ad dexteram Celebrantis, ubi, cùm eodem Celebrante, & Subdiacono, mediocritèr inclinatus dicet: *Sanctus*, & quæ ſequuntur manibus Junƈtis; & ad *Benedictus* ſe erigens, ſignabit ſe: tùm junget manus *Rubr. Miſſal. cit.*

Diƈto *Benedictus* genufleƈtet ibidem, ſtatimquè ad librum tranſiens, aſſiſtet Celebranti dicenti Canonem, & librum aliquatenùs manù ſiniſtra ſuſtentabit, tenens dexteram peƈtori admotam, & folia vertens, cùm opus fuerit: & quæ dicenda erunt, digito indicabit ipſi Celebranti, ubi neceſſe viderit. *Cær. Ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 9. *n.* 8. & 9. & *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 7. *num.* 26. & 28.

Advertet verò Diaconus, quod aſſiſtens Celebranti. dùm dicitur Canon, minimè debet tenere manus junƈtas, ſed folia Miſſalis, ut ſuprà attentiùs vertere. *Cær. Ord.* & *Gav. ut ſupr.*

Quandò Celebrans dicit, *quam oblationem*, genufleƈtet ibidem antè librum, & accedet ad dexteram ejuſdem Celebrantis, ubi genibus flexis in plano ſuppedanei, aliquantulùm retrò, Celebrante elevante Sanƈtiſſimum Sacramentum, poſteriorem planetæ illius partem, attollet modicè, dextera peƈtori admota; eoquè ſuper Altari depoſito, demittet planetam ſinè oſculo; deindè cum Celebrante poſt adoratam Hoſtiam ſurget, deteget Calicem, mox iterùm genuflexus in eodem loco, dùm Celebrans elevabit Calicem, poſteriorem ejuſdem planetæ partem elevabit, atquè dimittet ſtatim, dùm Celebrans Calicem deponet, ſurgenſquè ſinè mora, illum cooperiet, ac ſimul cùm eodem Celebrante genufleƈtet. *Rubr. Miſſal.* 8. *num.* 8.

Si adſit Pixis cùm particulis conſecrandis, ipſe eam deteget, & collocabit propè Hoſtiam, antè conſecrationem, & depoſita Hoſtia poſt Conſecrationem, & elevationem, faƈta cùm Celebrante genuflexione, Pixidem aperiet, & collocabit in priſtino loco, & antequàm diſcooperiat Calicem conſecrandum, cùm Celebrante priùs adorabit cùm genufle-

nuflexione Hoſtiam ab eo depoſitam ſupèr Corporale. *Gav.in Epit.tract.*1.*p.*2.*tit.*8.*num.*19.

Poſt elevationem ad librum revertitur, factâ tamèn priùs genuflexione, quàm facit iterùm in cornu Evangelii tantùm, ubi eſt liber, atquè Celebranti aſſiſtit vertens folia, quandò opus eſt, & ſuſtinens librum, nec inclinabit ſe cùm Celebrante ad verba, *Supplices te rogamus*, &c. attamen ad verba, *Nobis quoquè peccatoribus*, percutiet pectus. *Cær.Ord.Min. p.*2.*cap.*10.*num.*3.& *Gav.ut ſupr.num.*20.

Celebrante dicente, *Per quem hæc omnia* genuflectet propè librum, & ad dexteram Celebrantis ità opportunè accedet, ut cùm ille ſignaverit; tèr ſupèr Hoſtiam, & Calicem, ſimùl ipſe Calicem diſcooperiat, tùm autèm non genuflectet niſi cùm Celebrante, adjuvans eum in omnibus genuflexionibus, ipſum dexterà manu elevando: dùm verò Celebrans ſignabit tèr ipſa Hoſtia ſupèr Calicem, Diaconus, duobus digitis dexteræ manus, indice nimirùm, & medio, firmabit pedem Calicis, uſquè ad verba, *omnis onor*, & *gloria* excluſivè: repoſita per Celebrãtem Hoſtia ſupèr corporale, iterùm teget Calicem, genuflectet cùm Celebrante, cùm eodem ſe eriget, & ſi opus ſit vertere folia, ad librum accedit. *Cær. ord.*Min.*loc.cit.num.*4.& *Gav.ut ſupr.tit.*9.*num.*5.

Statì, ut Celebrans incipiet *Pater noſter*, Diaconus genuflectens, accedet poſt eum ad ſecundum gradum, ubi ſtabit manibus junctis, eoquè dicente *Et dimitte nobis debita noſtra*, genuflectet in loco ſuo, & aſcendet ad dexteram Celebrantis, ubi ſtans, & paululùm ſe convertens verſus cornu Epiſtolæ, deteget patenam, quàm tenet Subdiaconus, de cujus manu illam accipiens, terget purificatorio. *Rubr. Miſſal.*10.*num.*8.

Poſtquàm verò Celebrans dixerit, *Et ne nos*, &c. tenens eam dextera, oſculabitur ora illius, quàm deindè ponet in dextera Celebrantis, inter indicẽ, & medium digitos, & mox ipſam dexteram oſculabitur. *Rubr.Miſſal.ſupr.cit.*

Non reſpondebit, *Sed libera nos à malo*, nequè *Amen*,

nequè *Et cum ſpiritu tuo*, quia reſpondet Chorus. *Cær. Ord. Min. p. 2. cap. 7. num. 1.*

Quandò Celebrans ſe ſignabit patena, Diaconus etiàm ſe ſignabit. *Gav. ut ſupr. ex tit.* 3.

Cùm celebrans ſupponet patenam Hoſtiæ, Diaconus deteget Calicem, genuflectet, ac immiſſa per eumdem celebrantem particula in Calicem, rurſùm cooperit, & cùm celebrante genuflectit. *Rubr. Miſſal. cit.*

Tùm inclinatus mediocritèr verſus Sacramentum manibus antè pectus junctis, dicet cùm celebrante, & ſubdiacono, tèr *Agnus Dei*, toties dextera ſibi tundens pectus ad verba, *Miſerere nobis*, ſiniſtra infrà illud admota, *Cær ord.* Min. *p. 2. cap.* 10. *num.* 5. *& Gav. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 10. *num.* 24.

Poſtquàm tertiò dixerit, *Agnus Dei*, genuflexus ibidem à dextris celebrantis, expectabit pacem manibus junctis, & circà finem primæ orationis ſe erigens, cùm celebrans oſculatur Altare, ipſe ſimùl oſculatur illud extrà corporale, manibus junctis antè pectus, deindè converſus ad celebrantem; ſiniſtra gena propè ſiniſtram genam illius admota, ſine tamẽ ullo contactu, ambas manus ſcapulis illiùs ſupponens, ità tamen, ut extremitatibus tantùm digitorum eum attingat, & eidem dicenti, *Pax tecum*, reſpondet, *Et cum ſpiritu tuo*, eiquè caput inclinat antè, & poſt. *Cærem. Epiſc. lib.* 1. *cap.* 24. *Gav. ut ſupr. num.* 25. *& Rub. Miſſal.* 10. *num.* 8.

Diaconus accepta pace, & facta genuflexione, vertit ſe ad Subdiaconum per latus ſuum ſiniſtrum, nè terga vertat Sacramento, & ſimilitèr dat ei pacem per mutuum amplexum, dicens *Pax tecum*, ac eidem data pace, & non priùs, mediocritèr ſe inclinat, in amplexu autèm extremitatibus tantùm digitorum utriuſquè manus tanget brachia Subdiaconi circà humeros, non verò ſupponet ſcapulis illius. *Cærem. Ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 10. *Gav. ut ſupr. tit.* 10. *Cær. Epiſc. loc. cit. & Rub. Miſſal.*

Si adſit Præsbyter aſſiſtens, dicto Agnus Dei, locum permutabit cùm Diacono, ut videre eſt pro-[illegible]o capite. Dia-

Diaconus data pace Subdiacono, redibit ad librum, ubi genufleĉtet, & aſſiſtet Celebranti, cùm eo genufleĉtens, ac profundè ſe inclinans manibus junĉtis verſus Altare dùm dicet. *Domine non ſum dignus*, & dùm ſe communicat de utraquè Specie. *Cær. ord. Min. ut ſupr. num.* 10. & *Poll. in Aphor. p.* 2. *Car.* 6. *p.* 150.

Diaconus tèr tundet ſibi peĉtus ad *Domine non ſum dignus*. *Pollac. loc. cit.* & illud etiàm tèr dicit ſubmiſſa voce cùm Celebrante. *Baul. pag.* 1. *cap.* 12. *art.* 1.

Celebrante communicato ſe eriget, & abſente Subdiacono diſcooperit Calicem tùm debitis genuflexionibus, iterumquè ſe profundè inclinabit, cùm ille ſumet pretioſum Sanguinem, quo ſumpto ſtatìm ſe eriget, & in fundet vinũ in Calicem prò purificatione, loco Subdiaconi, &c. & ſi dùm hæc fiunt, Subdiaconus redeat de Choro, Diaconus ſtatìm genufleĉtit, & redit ad librum *Cær. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 10. *num.* 10. & *Pollac. loc. cit.*

Si fiat Sacra Communio, ſervabit, quæ præſcribuntur ſuo loco in Miſſa Solemni,

Faĉta digitorum ablutione, Diaconus defert ambabus manibus Miſſale clauſum cùm pulvino ad cornu Epiſtolæ, genufleĉtens in medio Altaris, & librum aperit in folio, ubi eſt antiphona, quæ dicitur *Communio*, quam præoſtendit Celebranti, ibique manet à dextris, dùm Celebrans eam legit, qua leĉta, accedit poſt illum in ſuo loco manibus junĉtis, & ſtatim procedit cum eo ad medium Altaris, ubi ſtat versùs ipſum, dùm versùs populũ dicit *Dominus vobiſcum*, tùm redit ad cornu Epiſtolæ, ubi etiam ſtabit poſt eum manibus junĉtis, uſquè ad finem orationis, niſi vertenda ſint folia, vel dicendæ ſint aliæ orationes, quia tùnc accedet ad dexteram Celebrantis, & eas illi oſtendet, deindè redibit poſt eum. *Ex Cær. Ord. Min. & D. D. ſupr. cit.*

Si dicendum ſit, *humliate capita veſtra Deo*, nulla facta genuflexione, ſtans in cornu Epiſtolæ poſt

Celebrantem, convertet ſe ad populum per eam partem, quæ reſpicit cornu Evangelii, hoc eſt per latus ſuum dextrum: & illud cantabit junctis manibus, tum ſe convertet ad Altare per eandem viam, & ad orationem ſequentem ſtabit in eodem loco poſt Celebrantem. *Rub.* M*iſſal.* 11. *num.* 3.

Finitis Orationibus claudet librum, niſi dicatur aliud Evangelium peculiare, quia tùnc relinquit apertum; ſi verò non ſit dicendum Evangelium peculiare, dùm dicitur concluſio orationis, Diaconus accedens ad dexteram Celebrantis, claudit librum manu dextera, ità ut pars clauſa, ideſt pars foliorum, reſpiciat cornu Evangelii. *Cær. ord. Min. p.2. cap.* 27. *num.*2. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.*2. *tit. num.* 3 *& Tonell. lib.* 2. *tit.* 11.

Deindè procedet cum Celebrante ad medium Altaris; ubi dicto per eumdem Celebrantem. *Dominus vobiſcum*, genuflectet, ſeque vertet ad populum ſicut celebrans, & cantabit junctis manibus; ac demiſſis oculis, *Ite* M*iſſa eſt*, & abſquè ulla inclinatione, ſtatim ſe convertet ad Altare, proùt celebrans. *Gav. loc. cit. & rub.* M*iſſ. ut ſup.*

Quando verò expoſitum eſt Sanctiſſimum Sacramentum ad *Ite* M*iſſa eſt*, parumpèr ſecedet ad cornu Evangelii, vertens tantùm latus ſiniſtrum, & non terga. *Gav. ut ſup. tit.* 10 *num.* 21

Si autem dicendum eſt *Benedicamus Domino*, aut *Requieſcant in pace*, non ſe vertit verſus populum, ſed eum cantat, manibus junctis in ſuo loco, facie verſa ad Altare. *Rubr. Miſſal.*

Ad *Benedictionem* Celebrantis non nihil ſecedet à medio verſùs cornu Epiſtolæ, ubi ſupèr ſecundum gradum genuflectet, ſeque ſignabit à fronte ad pectus; tum ſe erigens, accedet ad cornu Evangelii, ubi ſtabit paulò poſt celebrantem, quaſi medius intèr eum, & Subdiaconum: atquè cum eiſdem, iterùm ſe ſignabit ad principium Evangelii; & ad verba: *Et Verbum Caro factum eſt*, genuflectet verſùs librum; niſi ſit expoſitum Sanctiſſimum Sacramentum; quia tùnc verſùs eum genuflectet.

Gav.

Gav. ut ſupr. tit. 12. *num.* 8. & 9. & *Cær. ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 10. *num.* 13. & 14.

Tandèm cùm ipſe, & Subdiaconus reſponderint, *Deogratias*, recedet versùs cornu Epiſtolęibiq; ſtans à dextris Celebrantis, cùm eo facit Cruci profundam capitis inclinationem, vel ſaltem mediocrem. *Bauld. p.* 1. *cap.* 12. *art.* 1. *num.* 66.

Deindè deſcendet in planum antè gradus, vertẽs ſe pèr latus ſuum ſiniſtrum, ubi ſupèr infimum gradum genufleđet.

Poſteà ſurgens teget caput, junđiſquè manibus, ordinè quo venerat, revertetur in Sacriſtiam. *Rub. Miſſal.* 2. *num.* 5. & 12. *num.* 7. & *Cœrem. ord.* Min. *p.* 2. *c.* 10. *n.* 14. & *p.* 4. *cap.* 7.

Cùm autèm pervenerint ad Sacriſtiam, Diaconus ſtans à dextris celebrantis antè Imaginem, capùt deteget, & ei inclinationem cùm aliis faciet, tum ipſi celebranti; quem exuentem ſe, adjuvabit à parte ſua, & ea paramenta, quæ initio Miſſæ oſculatus eſt, etiam ei oſculanda porriget; Poſteà deponet paramenta ſua aliquo Acolytho adjuvante. *Cær. Ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 10. *num.* 16. & *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 12. *num.* 11. & *Bauldr. ut ſupr.*

Quando Diaconus utetur planeta plicata, eam aſſumet in Sacriſtia, vel paulò antè Miſſam, & pars anterior plicabit interiùs uſquè ad medium, firmans cordulis: quàm planetam Diaconus dimittet cum lectturus eſt Evangelium (ideſt priuſquàm librum Evangeliorum defert ad Altare,) vel eam tùnc ſupèr ſiniſtrum humerum ſupèr ſtolam complicabit, aùt loco illius ponea ſupèr ſtolam communem, aliam ſtolam latiorem, in modum planetæ plicatæ, ſicquè miniſtrabit celebranti uſquè ad factam Communionem, & manuum ablutionem, omnibuſquè perađis, priuſquàm Miſſale deferat ad latus Epiſtolæ, depoſita latiori Stola, reſumet planetam plicatam, nèc eam deponet amplius. *Beav.* & *Gav. p.* 1. *tit.* 19. *ex Rub* Miſſal. 19. *num.* 6.

In minoribus autèm Eccleſiis, prædictis diebus, Diaconus amictu tantùm Alba, & Manipulo, cùm Stola

tempore I
aut oſte
rari Sacru
t fratribu
elevari, F
non propt
, quàm rel
reconditum, a
icem ſuper Alt
ent in cantu va
4.*num.* 13. & *B.*
Ad *Tantum er*
um, aut in Ta
uflectitur uſqu
dſit; & quando
am. *Cær. ord.*
Gav. in Epit. tr
auldr. p. 2 *cap.* 3.
Genuflectitur
oſtiâ: O verè dig
& p. 4. *cap.* 6. *num*
æſumus, genu
vè: Ad *O Crux*
iam tempore P
ad *Ave Maris S*
er. ord. Min. *p.* 4.
.1. *n.* 4. *Bauldr. u*
Genuflectitur
fine Officii, exc
Paſchali ex Rub
Idem fit ad *Pat*
fine Completo
. *c.* 6. *n.* 1 & 23. I
& in lectionibus
ne Jeſu, &c. uſ
. *cap.* 6. *nu.* 11. N
itu. Ibid. num 1.
Cùm cantantu
nus, & *procidam.*
Celebrans, q

onum procedet. *Cær.Ord.Min.p.2.cap.3.num.5.& p. cap.7.num.1.& 2.ex Rubr.*

Perveniens ad Altare nudabit caput, atquè à ſiſtris Celebrantis genufleċtet ſupèr infimum gradum, & Celebrantem genufleċtentem, ſi opus ſit, ululùm ſuſtentabit à latere ſuo, ſupponendo manum dexteram brachio ejus ſiniſtro: quòd ſempèr faet in ſimili caſu. *Cær.Ord.p.2.cap.3.& Gav.in Epit. act.1.p.2.tit.3 & 4.*

Deindè ereċtus ſignabit ſe cum Celebrante, & ari voce reſpondebit ei cum Diacono, cui ſe conrmabit in omnibus diligenter, advertens ut eodē mpore cum illo inclinet, genufleċtat, ſurgat, Celebrantem ſe convertat, & alia id genus præet, ſemperquè ſe ſignet una cum Celebrante præpuè in iis, quæ clara voce dicuntur. *Cœrem. Ord. Min.p.4.cap.7.num.5.& Gav.in Epit.tract.1 p.2.tit.3. num.8.*

Cum Celebrans aſcendet ad Altare, ipſe cum eo cendet, elevans parumpèr Albam, & veſtem anriorē illius dextera, ſiniſtra pectori admota; quod mper faciet in ſimili caſu. *Cærem.Ord.Min.p.2.cap. num.9 & Gav. ut ſupr.tit.4.num.6.*

Cumquè Celebrans oſculabitur Altare, genufleċt manibus junctis, non oſculando nequè tangen Altare. *Cær.Ord.Min.p.2.cap.3.num.10.& p.4.cap. num.13.& Gav.ut ſupr.tit.4.num.6*

Deindè ſinè alia genuflexione in medio, tranſibit cornu Epiſtolæ. *Beavv.in Cærem.Ecc.p.2.cap.4.§. num.4.*

Si verò incenſandum ſit, dùm Celebrans benedit thus, ſtabit aliquantulum poſt eum, quaſi ad ils actionem intentus; quando autèm Celebrans cenſabit Altare, paululùm elevabit planetam cirhumerum illiùs ſiniſtrum manu dextera, ſiniſtra rà pectus poſita, & ſemper genufleċtet tranſiens è Crucem, etiàm ſi celebretur in Altari, ubi non Sacramentum, ſed ſola Crux. *Cær. Ord.Min.p.2. 3.num.8.& cap.5.num.1.& Rubr.Miſſal.4.n.7.Gav. it..*

Pera-

Circa finem Præfationis genuflectet in loco ſuo, & aſcendet ad dexteram Celebrantis, ubi, cùm eodem Celebrante, & Subdiacono, mediocritèr inclinatus dicet: *Sanctus*, & quæ ſequuntur manibus Junctis; & ad *Benedictus* ſe erigens, ſignabit ſe: tùm junget manus *Rubr. Miſſal. cit.*

Dicto *Benedictus* genuflectet ibidem, ſtatimquè ad librum tranſiens, aſſiſtet Celebranti dicenti Canonem, & librum aliquatenùs manù ſiniſtra ſuſtentabit, tenens dexteram pectori admotam, & folia vertens, cùm opus fuerit: & quæ dicenda erunt, digito indicabit ipſi Celebranti, ubi neceſſe viderit. *Cær. Ord. Min. p. 2. cap. 9. n. 8. & 9. & Gav. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 7. num. 26. & 28.*

Advertet verò Diaconus, quod aſſiſtens Celebranti. dùm dicitur Canon, minimè debet tenere manus junctas, ſed folia Miſſalis, ut ſuprà attentiùs vertere. *Cær. Ord. & Gav. ut ſupr.*

Quandò Celebrans dicit, *quam oblationem*, genuflectet ibidem antè librum, & accedet ad dexteram ejuſdem Celebrantis, ubi genibus flexis in plano ſuppedanei, aliquantulùm retrò, Celebrante elevante Sanctiſſimum Sacramentum, poſteriorem planetæ illius partem, attollet modicè, dextera pectori admota; eoquè ſuper Altari depoſito, demittet planetam ſinè oſculo; deindè cum Celebrante poſt adoratam Hoſtiam ſurget, deteget Calicem, mox iterùm genuflexus in eodem loco, dùm Celebrans elevabit Calicem, poſteriorem ejuſdem planetæ partem elevabit, atquè dimittet ſtatim, dùm Celebrans Calicem deponet, ſurgenſquè ſinè mora, illum cooperiet, ac ſimul cùm eodem Celebrante genuflectet. *Rubr. Miſſal. 8. num. 8.*

Si adſit Pixis cùm particulis conſecrandis, ipſe eam deteget, & collocabit propè Hoſtiam, antè conſecrationem, & depoſita Hoſtia poſt Conſecrationem, & elevationem, facta cùm Celebrante genuflexione, Pixidem aperiet, & collocabit in priſtino loco, & antequàm diſcooperiat Calicem conſecrandum, cùm Celebrante priùs adorabit cùm genufle-

nuflexione Hoſtiam ab eo depoſitam ſupèr Corporale. *Gav.in Epit.tract.1.p.2.tit.8.num.19.*

Poſt elevationem ad librum revertitur, facta tamèn priùs genuflexione, quàm facit iterùm in cornu Evangelii tantùm, ubi eſt liber, atquè Celebranti aſſiſtit vertens folia, quandò opus eſt, & ſuſtinens librum, nec inclinabit ſe cùm Celebrante ad verba, *Supplices te rogamus*, *&c.* attamen ad verba, *Nobis quoquè peccatoribus*, percutiet pectus. *Cær.Ord.Min. p.2.cap.10.num.3.& Gav.ut ſupr.num.20.*

Celebrante dicente, *Per quem hæc omnia* genuflectet propè librum, & ad dexteram Celebrantis ità opportunè accedet, ut cùm ille ſignaverit; tèr ſupèr Hoſtiam, & Calicem, ſimùl ipſe Calicem diſcooperiat, tùm autèm non genuflectet niſi cùm Celebrante, adjuvans eum in omnibus genuflexionibus, ipſum dexterà manu elevando: dùm verò Celebrans ſignabit tèr ipſa Hoſtia ſupèr Calicem, Diaconus, duobus digitis dexteræ manus, indice nimirùm, & medio, firmabit pedem Calicis, uſquè ad verba, *omnis onor*, *&* *gloria* excluſivè: repoſita per Celebrãtem Hoſtia ſupèr corporale, iterùm teget Calicem, genuflectet cùm Celebrante, cùm eodem ſe eriget, & ſi opus ſit vertere folia, ad librum accedit. *Cær. ord.*Min.*loc.cit.num.*4.*& Gav.ut ſupr.tit.9.num.*5.

Statì, ut Celebrans incipiet *Pater noſter*, Diaconus genuflectens, accedet poſt eum ad ſecundum gradum, ubi ſtabit manibus junctis, eoquè dicente *Et dimitte nobis debita noſtra*, genuflectet in loco ſuo, & aſcendet ad dexteram Celebrantis, ubi ſtans, & paululùm ſe convertens verſus cornu Epiſtolæ, deteget patenam, quàm tenet Subdiaconus, de cujus manu illam accipiens, terget purificatorio. *Rubr. Miſſal.*10.*num.*8.

Poſtquàm verò Celebrans dixerit, *Et ne nos*, *&c.* tenens eam dextera, oſculabitur ora illius, quàm deindè ponet in dextera Celebrantis, inter indicẽ, & medium digitos, & mox ipſam dexteram oſculabitur. *Rubr.Miſſal.ſupr.cit.*

Non reſpondebit, *Sed libera nos à malo*, nequè *Amen*,

nequè *Et cum ſpiritu tuo*, quia reſpondet Chorus. *Cær.Ord.Min.p.2.cap.7.num.1.*

Quandò Celebrans ſe ſignabit patena, Diaconus etiàm ſe ſignabit. *Gav.ut ſupr.ex tit.* 3.

Cùm celebrans ſupponet patenam Hoſtiæ, Diaconus deteget Calicem, genufleĉtet, ac immiſſa per eumdem celebrantem particula in Calicem, rursùm cooperit, & cùm celebrante genufleĉtit. *Rubr. Miſſal.cit.*

Tùm inclinatus mediocritèr verſus Sacramentum manibus antè peĉtus junĉtis, dicet cùm celebrante, & ſubdiacono, tèr *Agnus Dei*, toties dextera ſibi tundens peĉtus ad verba, *Miſerere nobis*, ſiniſtra infrà illud admota, *Cær ord.Min.p.2.cap.10.num.5.& Gav. tract.1.p.2.tit.10.num,24.*

Poſtquàm tertiò dixerit, *Agnus Dei*, genuflexus ibidem à dextris celebrantis, expeĉtabit pacem manibus junĉtis, & circà finem primæ orationis ſe erigens, cùm celebrans oſculatur Altare, ipſe ſimùl oſculatur illud extrà corporale, manibus junĉtis antè peĉtus, deindè converſus ad celebrantem; ſiniſtra gena propè ſiniſtram genam illius admota, ſine tamẽ ullo contaĉtu, ambas manus ſcapulis illiùs ſupponens, ità tamen, ut extremitatibus tantùm digitorum eum attingat, & eidem dicenti, *Pax tecum*, reſpondet, *Et cum ſpiritu tuo*, eiquè caput inclinat antè, & poſt. *Cærem. Epiſc.lib.1.cap.24.Gav.ut ſupr. num.25.& Rub.Miſſal.10.num.8.*

Diaconus accepta pace, & faĉta genuflexione, vertit ſe ad Subdiaconum per latus ſuum ſiniſtrum, nè terga vertat Sacramento, & ſimilitèr dat ei pacem per mutuum amplexum, dicens *Pax tecum*, ac eidem data pace, & non priùs, mediocritèr ſe inclinat, in amplexu autèm extremitatibus tantùm digitorum utriuſquè manus tanget brachia Subdiaconi circà humeros, non verò ſupponet ſcapulis illius. *Cærem.Ord.Min.p.2.cap.10.Gav. ut ſupr.tit.10. Cær.Epiſc.loc.cit.& Rub. Miſſal.*

Si adſit Præsbyter aſſiſtens, diĉto Agnus Dei, locum permutabit cùm Diacono, ut videre eſt proprio capite. Dia-

Diaconus data pace Subdiacono, redibit ad librum, ubi genuflectet, & aſſiſtet Celebranti, cùm eo genuflectens, ac profundè ſe inclinans manibus junctis verſus Altare dùm dicet. *Domine non ſum dignus*, & dùm ſe communicat de utraquè Specie. *Cær. ord. Min. ut ſupr. num.* 10. & *Poll. in Aphor. p.* 2. *Cær.* 6. *p.* 150.

Diaconus tèr tundet ſibi pectus ad *Domine non ſum dignus*. *Pollac. loc. cit.* & illud etiàm tèr dicit ſubmiſſa voce cùm Celebrante. *Baul. pag.* 1. *cap.* 12. *art.* 1.

Celebrante communicato ſe eriget, & abſente Subdiacono diſcooperit Calicem tùm debitis genuflexionibus, iterumquè ſe profundè inclinabit, cùm ille ſumet pretioſum Sanguinem, quo ſumpto ſtatìm ſe eriget, & in fundet vinũ in Calicem prò purificatione, loco Subdiaconi, &c. & ſi dùm hæc fiunt, Subdiaconus redeat de Choro, Diaconus ſtatìm genuflectit, & redit ad librum *Cær. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 10. *num.* 10. & *Pollac. loc. cit.*

Si fiat Sacra Communio, ſervabit, quæ præſcribuntur ſuo loco in Miſſa Solemni,

Facta digitorum ablutione, Diaconus defert ambabus manibus Miſſale clauſum cùm pulvino ad cornu Epiſtolæ, genuflectens in medio Altaris, & librum aperit in folio, ubi eſt antiphona, quæ dicitur *Communio*, quam præoſtendit Celebranti, ibique manet à dextris, dùm Celebrans eam legit, qua lecta, accedit poſt illum in ſuo loco manibus junctis, & ſtatim procedit cum eo ad medium Altaris, ubi ſtat versùs ipſum, dùm versùs populũ dicit *Dominus vobiſcum*, tùm redit ad cornũ Epiſtolæ, ubi etiam ſtabit poſt eum manibus junctis, uſquè ad finem orationis, niſi vertenda ſint folia, vel dicendæ ſint aliæ orationes, quia tùnc accedet ad dexteram Celebrantis, & eas illi oſtendet, deindè redibit poſt eum. *Ex Cær. Ord. Min.* & *D. D. ſupr. cit.*

Si dicendum ſit, *humliate capita veſtra Deo*, nulla facta genuflexione, ſtans in cornu Epiſtolæ poſt

Celebrantem, convertet ſe ad populum per eam partem, quæ reſpicit cornu Evangelii, hoc eſt per latus ſuum dextrum: & illud cantabit junctis manibus, tum ſe convertet ad Altare per eandem viam, & ad orationem ſequentem ſtabit in eodem loco poſt Celebrantem. *Rub.* M*iſſal.* 11. *num.* 3.
Finitis Orationibus claudet librum, niſi dicatur aliud Evangelium peculiare, quia tùnc relinquit apertum; ſi verò non ſit dicendum Evangelium peculiare, dùm dicitur concluſio orationis, Diaconus accedens ad dexteram Celebrantis, claudit librum manu dextera, ità ut pars clauſa, ideſt pars foliorum, reſpiciat cornu Evangelii. *Cær. ord.* M*in. p.* 2. *cap.* 27. *num.* 2. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit. num.* 3 *& Tonell. lib.* 2. *tit.* 11.

Deindè procedet cum Celebrante ad medium Altaris; ubi dicto per eumdem Celebrantem. *Dominus vobiſcum*, genuflectet, ſeque vertet ad populum ſicut celebrans, & cantabit junctis manibus; ac demiſſis oculis, *Ite* M*iſſa eſt*, & abſquè ulla inclinatione, ſtatim ſe convertet ad Altare, proùt celebrans. *Gav. loc. cit. & rub.* M*iſſ. ut ſup.*

Quando verò expoſitum eſt Sanctiſſimum Sacramentum ad I*te* M*iſſa eſt*, parumpèr ſecedet ad cornu Evangelii, vertens tantùm latus ſiniſtrum, & non terga. *Gav. ut ſup. tit.* 10. *num.* 21

Si autem dicendum eſt *Benedicamus Domino*, aut *Requieſcant in pace*, non ſe vertit verſus populum, ſed eum cantat, manibus junctis in ſuo loco, facie verſa ad Altare. *Rubr. Miſſal.*

Ad *Benedictionem* Celebrantis non nihil ſecedet à medio verſùs cornu Epiſtolæ, ubi ſupèr ſecundum gradum genuflectet, ſeque ſignabit à fronte ad pectus; tum ſe erigens, accedet ad cornu Evangelii, ubi ſtabit paulò poſt celebrantem, quaſi medius intèr eum, & Subdiaconum: atquè cum eiſdem, iterùm ſe ſignabit ad principium Evangelii; & ad verba: *Et Verbum Caro factum eſt*, genuflectet versùs librum; niſi ſit expoſitum Sanctiſſimum Sacramentum; quia tùnc versùs eum genuflectet.

Gav. ut ſupr. tit. 12. *num.* 8. & 9. & *Cær. ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 10. *num.* 13. & 14.

Tandèm cùm ipſe, & Subdiaconus reſponderint, *Deogratias*, recedet versùs cornu Epiſtolę ibiq; ſtans à dextris Celebrantis, cùm eo facit Cruci profundam capitis inclinationem, vel ſaltem mediocrem. *Bauld. p.* 1. *cap.* 12. *art.* 1. *num.* 66.

Deindè deſcendet in planum antè gradus, vertes ſe pèr latus ſuum ſiniſtrum, ubi ſupèr infimum gradum genufleċtet.

Poſteà ſurgens teget caput, junċtiſquè manibus, ordine quo venerat, revertetur in Sacriſtiam. *Rub.* Miſſal. 2. *num.* 5. & 12. *num.* 7. & *Cærem. ord.* Min. *p.* 2. *c.* 10. *n.* 14. & *p.* 4. *cap.* 7.

Cùm autèm pervenerint ad Sacriſtiam, Diaconus ſtans à dextris celebrantis antè Imaginem, capùt deteget, & ei inclinationem cùm aliis faciet, tum ipſi celebranti; quem exuentem ſe, adjuvabit à parte ſua, & ea paramenta, quæ initio Miſſæ oſculatus eſt, etiam ei oſculanda porriget; Poſteà deponet paramenta ſua aliquo Acolytho adjuvante. *Cær. Ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 10. *num.* 16. & *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 12. *num.* 11. & *Bauldr. ut ſupr.*

Quando Diaconus utetur planeta plicata, eam aſſumet in Sacriſtia, vel paulò antè Miſſam, & pars anterior plicabit interiùs uſquè ad medium, firmans cordulis: quàm planetam Diaconus dimittet cum lecturus eſt Evangelium (ideſt priuſquàm librum Evangeliorum defert ad Altare,) vel eam tùnc ſupèr ſiniſtrum humerum ſupèr ſtolam complicabit, aùt loco illius ponet ſupèr ſtolam communem, aliam ſtolam latiorem, in modum planetæ plicatæ, ſicquè miniſtrabit celebranti uſquè ad factam Communionem, & manuum ablutionem, omnibuſquè peractis, priuſquàm Miſſale deferat ad latus Epiſtolæ, depoſita latiori Stola, reſumet planetam plicatam, nèc eam deponet amplius. *Beav.* & *Gav. p.* 1. *tit.* 19. *ex Rub* Miſſal. 19. *num.* 6.

In minoribus autèm Eccleſiis, prædictis diebus, Diaconus amictu tantùm Alba, & Manipulo, cùm

Stola

Stola ab humero ſiniſtro pendente ſub dextrum, miniſtrabit. *Rubr.Miſſal.cit.num.*7.

De Subdiacono, & ejus Officio. *Cap. XXIV.*

SUbdiaconus Miſſæ Solemni Miniſtraturus, hora competenti accedet ad Eccleſiam, ubi præmiſſa brevi oratione, Sacriſtiam ingreſſus, Epiſtolam perleget, aptabit ſignaculum libri manus lavabit, Calicem cùm Hoſtia diſponet, & deſupèr velum parvum cùm burſa, & Corporali intus incluſo aptabit.

Tùm accedens ad Menſam Paramentorum induet ſe paramentis convenientibus, videlicèt Amictu cùm oſculo Crucis, Alba, & Cingulo; poſteà Celebrantem ſe induentem juvabit. ſtans à ſiniſtris ejus. *Cær.Epiſc.lib.*1.*cap.*10.

Poſteà Sudariolum appendet cingulo à parte dextera. *Bauldr.p.*1.*cap.*12.*art.*1.

Facto à celebrante ſigno, profundam Cruci, vel Imagini principali inSacriſtia poſitę faciet reverentiam, & præcedens celebrantem ad Chorum eunte͂, incedet à ſiniſtris Diaconi; factaquè cùm eo, ordine quo procedunt, debita Altari reverentia, procedet ad Chorum, & cætera præſtabit proùt Diaconus. *Beav.p.*2.*cap.*4.§.1.

Reversùs ad Sacriſtiam, accipiet paramenta ſui Ordinis: poſteà manipulum celebrantis, priùs oſculans propè Crucem, ipſi celebranti etiàm offeret oſculandum in Cruce: moxquè applicabit illius brachio ſiniſtro, paulò infrà cubitum, & ſi opus erit ligabit: deindè à latere ſuo, decentèr attollens poſteriorem planetæ partem, imponet ejus humeris. *Cærem.Ord.*Min.*p.*2.*cap.*13.*num.*3. & *Beavvais ut ſupr.*

Poſteà ſtans à ſiniſtris celebrantis, & nudo capite, facta cùm aliis inclinatione Cruci, vel principali Imagini in Sacriſtia poſitæ: ad Altare gravitèr, ac modeſtè junctis manibus, ac tecto capite antè Diaconum

conum procedet. *Cær.Ord.*Min.*p.*2.*cap.*3.*num.*5.*&* *p.* 4.*cap.*7.*num.*1.*&* 2.*ex Rubr.*

Perveniens ad Altare nudabit caput, atquè à ſiniſtris Celebrantis genufleƈtet ſupèr infimum gradum, & Celebrantem genufleƈtentem, ſi opus ſit, paululùm ſuſtentabit à latere ſuo, ſupponendo manum dexteram brachio ejus ſiniſtro: quòd ſempèr faciet in ſimili caſu. *Cær.Ord.p.*2.*cap.*3.*&* *Gav.in Epit. traƈt.*1.*p.*2.*tit.*3 *&* 4.

Deindè ereƈtus ſignabit ſe cum Celebrante, & pari voce reſpondebit ei cum Diacono, cui ſe conformabit in omnibus diligenter, advertens ut eodẽ tempore cum illo inclinet, genufleƈtat, ſurgat, ad Celebrantem ſe convertat, & alia id genus præſtet, ſemperquè ſe ſignet una cum Celebrante præcipuè in iis, quæ clara voce dicuntur. *Cœrem. Ord. Min.p.*4.*cap.*7.*num.*5.*&* *Gav.in Epit.traƈt.* 1 *p.* 2. *tit.* 3. *num.*8.

Cum Celebrans aſcendet ad Altare, ipſe cum eo aſcendet, elevans parumpèr Albam, & veſtem anteriorẽ illius dextera, ſiniſtra peƈtori admota; quod ſemper faciet in ſimili caſu. *Cærem.Ord.*Min.*p.*2.*cap.* 3.*num.*9 *&* *Gav. ut ſupr.tit.*4.*num.*6.

Cumquè Celebrans oſculabitur Altare, genufleƈtet manibus junƈtis, non oſculando nequè tangendo Altare. *Cær.Ord.Min.p.*2.*cap.*3.*num.*10.*&* *p.*4.*cap.* 7.*num.*13.*&* *Gav.ut ſupr.tit.*4.*num.*6

Deindè ſinè alia genuflexione in medio, tranſibit ad cornu Epiſtolæ. *Beavv.in Cærem.Ecc.p.*2.*cap.*4.*§.* 1.*num.*4.

Si verò incenſandum ſit, dùm Celebrans benedicit thus, ſtabit aliquantulum poſt eum, quaſi ad illius aƈtionem intentus; quando autèm Celebrans incenſabit Altare, paululùm elevabit planetam circà humerum illiùs ſiniſtrum manu dextera, ſiniſtra infrà peƈtus poſita, & ſemper genufleƈtet tranſiens antè Crucem, etiàm ſi celebretur in Altari, ubi non ſit Sacramentum, ſed ſola Crux. *Cær. Ord.Min.p.*2. *cap.*3.*num.*8.*&* *cap.*5.*num.*1.*&* *Rubr.*Miſſal.4.*n.*7.*Gav. loc.cit.*.

Pera-

Peracta incenſatione deſcendet rectâ via ſinè genuflexione in cornu Epiſtolæ, ubi ſtabit junctis manibus à ſiniſtris Diaconi, dùille thurificabit Celebrantem, cui ſe non inclinabit, inclinante Diacono, *Beavvais loco cit.*

Dùm Celebrans legit Introitum, ſtabit Subdiaconus manibus junctis à dextris Diaconi, (nihil dicens) ea diſtantia, quà Diaconus diſtat à Celebrante; aliquantulùm conversùs ad librum, & ad principiũ *Introitus* ſe ſignabit, ſicut mediocritèr ſe inclinabit ad *Gloria Patri* verſus Crucem, nihil dicens, ut ſuprà. *Cœrem.Ord* Min.*p.*2.*cap.*9.*num.*2.& *Gav.in Epit. tract.* 1.*p.*2.*tit.*4.*num.*8. & *Rubr.Miſſal.*4.*num.*7.

Ad *Kyrie eleiſon*, reſpondebit Celebranti una cum Diacono: deindè ibidem remanebit uſque ad ultimum *Kyrie* à Choro cantandum, (niſi ſit ſedendum) & tunc poſt Diaconum recedet in planum antè infimum gradum, ea diſtantia, qua Diaconus diſtat à Celebrante, quod ſemper ſervabit, quando ſtabit ibidem. *Cær.Ord.*Min.*loc.ſup.cit.num.*2.& 3. *Gavv. ut ſup.*& *Rubr.Miſſal.loc.cit.*

Celebrante *Hymnum Angelicum* intonante, inclinabit ſe ad verbum: *Deo*, & poſteà genuflectet ſuper infimum gradum; ſtatimquè accedet ad ſiniſtrã ejus, ubi neque genuflectet, neque ſe inclinabit, ſed ſtans manibus junctis, cum ipſo, & Diacono, ſimul proſequetur hymnum uſque ad finem, & caput inclinabit, cum opus erit, cum Celebrante, & dicens, cum Sancto Spiritu, ſignabit ſe, & ad *Amen*; junget manus. *Cœr. Ord.loc.cit. n.*3.& 4.*Gav.ut ſupr. num.*11.& *Rubr.Miſſ.loc.ſup.cit.*

Hymno Angelico dicto, ſi ſedendum ſit, primò genuflectet ad Altare, ac ſtatim præcedet Diaconum, eundo ad ſedem per gradus laterales Altaris; ad quã perveniens inclinabit ſe debitè accedenti Celebranti, ac poſteriorem planetæ illiùs partem à latere ſuo elevans, ſic eam aptabit, ut à tergo concinnè dependeat, deindè ſibimet ſimiliter elevabit manu ſiniſtra poſteriorem Tunicellæ partem, ne deſupèr ſedeat: tùm facta Celebranti capitis inclinatione,

ſede-

ſedebit à ſiniſtris ejuſdem, tecto capite, corpore convenientèr erecto, manibus ſupèr Tunicellam decentèr compoſitis, & inſertis inter ſe digitis, atquè inclinabit ſe ad verba, quibus debetur inclinatio caput detegens. *Cær.ord.*Min.*ut ſupr n.*2.*&* 4. *& Gav. loc.cit. num.* 12. *&* 13.

Circà finem Hymni, ad verba *Jeſu Chriſte* ſurget, inclinabit ſe Celebranti, ac per planum Præsbyterii procedet antè infimum gradum, genuflectet à ſiniſtris Celebrantis in ipſo gradu infimo, & ad ſecundum aſcendens, anteriores ejus veſtes attollet à parte ſua: ac ſtatìm recedet poſt Diaconum, nudato ſempèr capite. *Cær.ord.*Min.*loc.cit.num.*6.*& Gav. ut ſup.num.*14.

Si Celebrans non ſedeat, Subdiaconus remanet ibidem à ſiniſtris celebrantis, paululùm retrò, & circà finem hymni, facta genuflexione, deſcendet in planum poſt Diaconum. *Cær.Ord.*Min.*loc.cit.num.* 5.*& Gav.ut ſupr.num.*15.

Poſtquàm Celebrans dixerit *Dominus vobiſcum* ſtatìm finè ulla genuflexione, accedet cum illo ad cornu Epiſtolæ junctis manibus, ubi ſtabit poſt Diaconum, etiàm manibus junctis, & inclinabit ſe cum ipſis verſus Crucem, quando opus erit. *ibid.*

Si dicatur *Flectamus genua*, ſtatìm genuflectet, ac primus omnium ſurgens dicet, *levate. Rub. Miſſal.* 5.*num.*5.

Circà finem ultimæ orationis, Subdiaconus accipiet à Miniſtro ambabus manibus librum Epiſtolarũ, quem portabit antè pectus, quidèm erectum, ſed à ſuperiori parte, nonnihil ſuper pectus reclinatum, atquè ità inceſſum ſuum temperabit, ut genuflectat ſuper infimum gradum eo tempore, quo verba, *Jeſum Chriſtum*, dicuntur in clauſula orationis, hinc procedet ad locum (in plano Præsbyterii, juxtà cornu Altaris, & contrà Altare) in quo ſolet Epiſtola cantari, tenenſquè ſibi ipſi librum utraque manu cãtat Epiſtolam, alta, & ſonora voce. *Cær.Ord.*Min. *p.*2.*cap.*7.*nu.*1.*Gav.ut ſup.tit.*6.*num.*8.*Pollac.in Aphor.p* 2.*Cær.*5.*pag.*142.*& Rubr.* Miſſal, 6, *num.* 4.

Can-

Cantata Epiſtola claudet librum, eumquè modo, quo ſupra, deferens antè pectus, redibit ad mediũ Altaris, ubi genuflectet, poſteà accedet ad Celebrantem in cornu Epiſtolæ, ubi genuflexus, manũ dexteram Celebrantis ſuprà librum poſitam, reverenter oſculabitur. *Cærem. Ord. Gav. & Rubr. Miſſal. ut ſup.*

Poſteà Subdiaconus reddet librum Epiſtolarum Miniſtro comiti, & accipiet Miſſale Celebrantis, quod defert clauſum, ante pectus elevatum, ad latus Evangelii, ex parte qua aperitur ad ſiniſtrum ſuum latus converſa, & tranſiens antè medium Altaris genuflectet retrò Diaconum; Miſſale verò ità locabit apertum in cornu Evangelii, ut medium libri reſpondeat angulo ipſius Altaris, & pars inferior Altare tangat, ſuperior verò pulvino adhereat. *Tonell. lib. 2. tit. 2. & Cær. Ord. loc. cit.*

Deindè ſtans ad ſiniſtram Celebrantis miniſtrabit ei folia vertens, & genuflectens, quando opus erit. *Rubr. Miſſal. & Cær. Ord. ut ſup.*

In fine autem reſpondebit, *Laus tibi Chriſte*. *Cær. Ord.* Min. *ut ſupr. num.* 1.

Tùm deferet librum cum pulvino, circa medium Altaris prope Corporale. *Tonell. ut ſupr. tit.* 6.

Deindè facta ibidem genuflexione, deſcendet in planum, ubi ſtabit directè poſt Celebrantem, donèc progrediatur cum Diacono ad locum Evangelii. *Beavvais ut ſupr. num.* 10.

Quando procedendum erit ad locum Evangelii, facta, priùs Altari genuflexione à ſiniſtris Diaconi, ſimul cum eo incedet à ſiniſtris manibus junctis: vel ſi locus eſt anguſtior, antecedet, & ſemper nudo capite. *Beavv. ut ſupr. cit. num.* 11.

Subdiaconus perveniens ad locum, ubi cantari ſolet Evangelium, convertet renes ad eam partem, quæ pro Aquilone habetur, faciem verò ad Diaconum, ab eo librum accipiens ambabus manibus ab inferiori parte: ſtanſquè medius inter Ceroferarios, ſic eum tenebit ob oculos elevatum, ut Diaconus in eo commodè legat, nec unquam tùnc ſe convertet,

inclinabit, aut genuflectet. *Cær.Ord.Min.p.2.cap.7. num.4.5.&* 7. *& Gav.in Epit.tract.1.part.2.tit.6.nu.15. & Beauvais ut ſup.*

Finito Evãgelio, Subdiaconus recta via deferet ad Celebrantem librum elevatum ob oculos, & apertũ in folio, in quo eſt principium Evangelii, & eidem præbebit oſculandum, idem principium digito illi judicans, ſi commodè poteſt, nec ei facit in acceſſu reverentiam ullam, nec genuflectit Sacramento, quantumvis patenter expoſito; ſed ſtatìm à celebrãte oſculato, illum claudit, & paululùm retrahens ſe, celebranti ſe inclinat profundè, deindè genuflectit Altari, & via breviori refert ad credentiam, vel tradit Cæremoniario, vel Acolytho, ſi adſint. *Cærem. Ord. Min. ut ſuprà num.* 8. *& Gavv. loco cit. num.* 16.

Depoſito libro, redibit ad medium Altaris in plano, ubi ſtabit poſt Diaconum, & celebrante, *Symbolum* inchoante, ad verbum: *Deum*, inclinabit caput, & facta genuflexione, aſcendet ad ſiniſtram celebrantis, ubi cum eodem proſequetur, Symbolum eo ritu quo *Hymnum Angelicum*, ſimul cum ipſo ſe inclinans, & genuflectens: ad verba: *Et vitam venturi ſæculi*, ſe ſignabit; & ad verbum *Amen*, junget manus *Cær.Ord.& Gav.ut ſup.*

Poſt *Symbolum* recitatum, ſi celebrans velit ſedere, ſedem ſuam petet, ut ad *Gloria in excelſis*: & cum cantabitur in Choro. *Et Incarnatus eſt*, *&c.* capite detecto profundè ſe inclinabit. In tribus verò Miſſis *Nativitatis Domini*, & in feſto *Anuntiationis Beatæ Mariæ Virginis*, genuflectet cum Diacono, & celebrante. *Rubr.Miſſal.*17.*num.*3.

Verſu completo, ſurget, ſtabitquè nudo capite, dùm Diaconus deferet ad Altare Burſam Corporalium, idemquè redeunti inclinabit caput, & ſedebit cum illo, & caput teget. *Gav.ut ſup.num.*21.*& Cær.Epiſc.lib.*1.*cap.*18.

Circa finem *Symboli*, aperto capite, debitam inclinationem faciet celebranti, àc cum eo revertetur ad Altare, præcedens Diaconum, & facta genufle-

nuflexione à tergo illius ſtabit ex more, uſquedùm dicatur à celebrante. *Oremus Rubr.Miſſal.*

Si autèm celebrans non ſedeat, remanebit ſtans à ſiniſtris illius paululùm retrò, & paulò antequàm dicatur in Choro, *Et Incarnatus eſt*, deſcendens ad ſecundum gradum genufle ctet ab eodem latere, advertens, ut pars planetæ poſterior, ſuper celebrantis pedes ſit decentèr aptata; deindè ſurget, & ſtabit, ut priùs, à ſiniſtris ejus; cum verò accedet Diaconus Burſam Corporalium ad Altare deferens, recedet paululùm verſus cornu Evangelii, cedens locum celebranti, ut medium Altaris quaſi totum relinquat Diacono. *Gav.loc.ſup.cit.ex Rub.Miſſal.*

Dùm Chorus cantabit ultimum verſum *Symboli*, genufle ctet, ac poſteà deſcendet in planum retrò Diaconum, ubi ſtabit ad *Dominus vobiſcum*. *Rubric. Miſſ.*

Dicto à celebrante *Oremus*, genufle ctet, & ſolus accedet ad credentiam; ubi juvante Acolytho, vel Cæremoniario, velum oblongum circà humeros accipiet, ità ut pendeat longiùs à parte dextera: deinde parvo calicis velo ſuper credentiam depoſito, ipſum Calicem ſiniſtra manu, eaquè nuda, accipiet per nodum, cum Purificatorio, Patena, Hoſtia, & Palla: & quando non dicetur *Credo*, burſam etiā deferet, & hæc omnia, longiori parte veli à collo pendentis operiet; apponenſquè manum dexteram ſuper ipſum velum, & Calicem, procedet ad Altare via breviori, comitatus ab Acolytho ampullas vini, & aquæ portante à ſiniſtris ejus; velo parvo Calicis, ut ſupra dictum eſt, relicto ſuper credentiam. *Cær.Ord.*Min.*p.*2.*cap.*8.*num.* 3.*&* 4.*& Gav. in Epit. tract.*1.*p.*2.*tit.*7.*num.*15.*& Rub.*Miſſ.7.*num*-9.

Cùm accedet ad Altare non genufle ctet niſi Sacramento expoſito, ſed aſcendens recto itinere, deponet Calicem in cornu Epiſtolæ; atquè ſtatìm remota per Diaconum longiori parte veli, quæ tegebat Calicem; ſi Burſam Corporalium ſimul attulerit, continuò tradet illam Diacono, qui extrahet ex illa Corporale, ac explicabit in medio; tùm amota etiā

per

per Diaconum Palla, & Patena: Subdiaconus Calicem accipiens ſiniſtra per nodum, dextera accipit Purificatorium & ipſius digitis in Calicem immiſſis abſterget Calicem purificatorio, ac tradet Diacono ſinè oſculis; poſteà vini ampullam accipiens ab Acolytho, eam Diacono porrigit, ſimiliter ſinè oſculis, ac eo vinum infundente in Calicem, ipſe accipiet ampullam aquæ ab eodem Acolytho, quàm tenens dextera elevatam per manubrium, oſtendet celebranti, ac parum inclinatus dicet: *Benedicite Pater Reverende*; tùm benedictioue facta, paucas aquæ guttas infundet in Calicem, ſtatimquè ſiniſtra recipiet ampullam vini de manu Diaconi, & utramquè ſimul reddet Acolytho. *Cær. Ord. Min. ut ſupr. num.* 4. *Gav. loc. cit. num.* 18. *& Rubr. Miſſ. ut ſup.*

Si autèm Calix ſit ſuper Altare, cum celebrans dixerit, *Oremus*, Subdiaconus genuflectet, & accedet ad credentiam; ubi tantùm velum oblongum accipit, ut ſuprà, & præcedens Acolythum procedit Altare in cornu Epiſtolæ, ubi ſtans à dextris Diaconi, parvum velum tradet uni ex Acolythis plicandum, vel ad credentiam deferendum, tùm Calicem exterget, ac cætera præſtabit, ut ſupra. *Beauvais, ut ſupr. num.* 15

Poſt *Oblationem Calicis*, Subdiaconus adhùc ſtans in cornu Epiſtolæ, recipiet in dextera manu nuda patenam à Diacono; quì eam teget extremitate veli pendentis ab ejus humeris ſine ulla reverentia; tùm deſcendet in planum poſt celebrantem, ubi facta genuflexione, immotus ſtabit, ſuſtinens eam antè pectus ad humerorum altitudinem elevatam, parte illiùs anteriore, ſeù concava ad ſe converſá, uſque ad finem Dominæ. *Cær. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 8. *num.* 5. *Gavv. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 7. *num.* 19. *& Rub. Miſſ.* 7. *num.* 9.

Interìm manu ſiniſtra, ſi lubet, ſubſtentans brachium dextrum. *Pollac in Aphor. p.* 2. *Cærem.* 6. *pag.* 150.

Advertat autem Subdiaconus, ut nullo modo vertat folia Miſſalis, abſente Diacono, aut alio, &c. *Bauldr. p.* 1. *cap.* 13. *Art.* 1.

Sacramento autem expoſito, genuflectet; dum celebrans genuflexus illud incenſabit poſt *oblata*, nõ verò dùm tranſibit cum Diacono ab una parte ad aliam, Altare incenſando. *Beavvais ſuprà citat. num.* 17.

Cùm celebrans dixerit, *Orate fratres*, Subdiaconus reſpondebit: *Suſcipiat*, &c. *Cær. ord.* Min. *ut ſup. num.* 7. & *Gav. loc. cit. num.* 25.

Si verò adſit Diaconus, ſecundum aliquos minimè reſpondebit. *Beav. ſup. cit. num.* 18.

Incenſato Choro, incenſabitur per Diaconum duplici ductu, ſtans in medio converſa facie ad Diaconum incenſantem in cornu Evangelii, vel in cornu Epiſtolæ, ſi Chorus ſit antè Altare, (Patena tunc ad pectus paululùm demiſſa) ac eidem caput inclinabit antè, & poſt incenſationem. *Cær. ord. Min. loc. cit. num.* 3. *ex Rubr.* Miſſ.

Celebrante dicente ad Præfationẽ *Gratias agamus*, &c. inclinabit caput ad verba, *Deo noſtro*, ſtans retrò in ſuo loco. *Cærem. Ord.* Min. *p.* 4. *cap.* 6. *num.* 5. & 25.

Paulò antequam dicatur *Sanctus*, in loco ſuo genuflectet, & accedet ad ſiniſtram celebrantis, ubi cum eodem, & cum Diacono, mediocritèr inclinatus, dicet *Sanctus*, & quæ ſequuntur, & ad: *Benedictus qui venit* ſe eriget, non tamèn ſe ſignabit, ſi tenet Patenam, ac facta genuflexione, redibit ad locum ſuum poſt celebrantem. *Cær. ord.* Min. *ut ſupr. cap.* 9. *num.* 8. *Gav. loc. cit. num.* 26. & *Rubric. Miſſal.* 7. *num.* 11.

Antè elevationem Sanctiſſimi Sacramenti, genuflectet ſuper infimum gradum à tergò celebrantis, eodem tempore quò Diaconus, ſicquè genuflexus remanebit, quoad celebrans elevato, ac depoſito Calice, adoraverit Sacramentum. *Rubr. Miſſal.* 8. *num.* 8.

Cùm celebrans ſurget à genuflexione, ſeù adoratione prædicta, Subdiaconus quoque ſurget, ac ibi remanebit ſemper ſtans, nec genuflectet, celebrante, & Diacono etiam genuflectentibus. *Cær.*

corã.

*ord.Min.p.2.cap.*30.*num.*3.*& Rub.Miſſ.*7.*num.*9.

Quando Subdiaconus non tenet Patenam; ter incenſat Sacramentum in cornu Epiſtolæ, incenſo non benedicto, nimirum cùm celebrans adorat; cum elevat, & cum deponit Hoſtiam, vel Celicem. *Gav. in Epit.tract.p.*2.*tit.*8.*num.*19.

In oratione Dominica, cum dicetur à celebrante, *& dimitte nobis*, genuflectet cum Diacono, ſtatimquè aſcendens ad ejus dexteram in cornu Epiſtolæ, ibidem offert illi Patenam ſtans. tùm remoto deſuper humeris ejus velo per miniſtrum, genuflectet ibidem, atquè ad locum ſuum ſe recipiet poſt celebrantem. *Rub.Miſſ.*10.*num.*9.

Si verò non ſuſtineat Patenam, non aſcendet ad dexteram Diaconi, ſed manebit in ſuo loco uſquè ad *Pax Domini*, *&c.* & celebrante, & Diacono genuflectentibus, ipſe etiam genuflectet, & paritèr ſe ſignabit, & ad verba: *Nobis quoquè peccatoribus*, tundet ſibi pectus. *Beav. ut ſupr. num.*20.

Cum dicetur *Pax Domini*, genuflectens aſcendet ad ſiniſtram celebrantis, cum quo iterum genuflectet, ac mediocritèr inclinatus, dicet tèr *Agnus Dei*, ac tèr etiam tundet ſibi pectus manu dextera, ad verbum *nobis*, tenens interìm ſiniſtram infrà pectus; deindè redit poſt celebrantem, facta priùs Sacramēto genuflexione. *Cær. Ord. Min.p.*2.*cap.*10.*num.*5.*& Gav.in Epit. p.*2.*tit.*10.*num* 24.*& Rbr. Miſſ.* 10. *num.*8.

Si *Pax* non ſit danda, facta genuflexione, tranſibit ad dexteram celebrantis, ubi ſtabit ad orationes manibus junctis, eoquè dicente *Domine non ſum dignus*; tèr percutiet ſibi pectus, profundè ſe inclinans versùs Altare, donèc celebrans ſumpſerit Sanctiſſimum Sacramentum. *Pollac.in Aphor.p.*2.*Rub.*6. *pag.*150.*& Cær. ord. ut ſup. num.*10.

Addit *Bauldr. loc. ſup. cit.* quòd Subdiaconus dicat ſubmiſſa voce *Domine non ſum dignus*, cum celebrante.

Si verò danda ſit *Pax*, poſt celebrantem ibit ut ſuprà dictum eſt, & pacem accipiet à Diacono per mutuum amplexum, ſupponendo medicè ambas ma-

nus

nus ſcapulis illius, & ſiniſtras genas admovendo ſibi invicem sinè contactu: ipſiquè dicenti *Pax tecum*, reſpondebit, *& cum ſpiritu tuo*, atquè caput illi inclinabit antè, & poſt pacem acceptam. *Cærem. Ord. Min. & Gav. loco ſuprà citat. ex Rubric. Miſſal.* 10. *num.* 8.

Subdiaconus accepta pace à Diacono, & facta altari genuflexione cùm Acolytho, vel Cæremoniario eam deferet in Chorum manibus Junctis, & capite detecto, quem ſalutat ab utraquè parte; tùm accedit ad Prælatum localem, & per mutuum amplexum dat ei pacem uti accepit à Diacono, abſquè ulla reverentia dicens: *Pax tecum*, qua data profundè ſe illi inclinat, ipſe autèm caput inclinat Subdiacono antè, & poſt pacem acceptam. Tùm Superior ille dat eam ſequēti ſui ordinis à parte ſui Chori, & hic alteri, & ſic ſucceſſivè uſquè ad ultimum ſui Chori. Interìm Subdiaconus accedit ad Cantores paratos, ſi adſint, alioquìn tranſit ad aliam partem Chori genuflectens Altari, & pacem pari diſciplina dat digniori, qui eam ſubſequenti tribuit ut ſuprà, & ſi adhùc plures ordines ſint, eam diſtribuit ſemper digniori cujuſquè ordinis, & ſempèr qui priùs accepit, poſteà dat ſubſequenti. *Cær. Or. Min. ut ſupr. & Bauld. p.* 3. *cap.* 11. *art* 8.

Data pace in Choro à Subdiacono, ſtatìm cùm comite, facta debita reverentia ad utramquè partem, redibit ad Altare, ubi in infimo gradu genuflectens, dabit poſteà pacem Miniſtro comiti ſtanti. *Rubric. Miſſal.* 10. *num.* 8.

Deindè Subdiaconus vadit ad dexteram celebrantis, & quando opus eſt, diſcooperit Calicem, & poſtquàm ſumpſerit Sanguinem, accipiens dextera manu ampullam vini de manu Miniſtri, vinum infundet ad purificationem, in Calicem porrectum à celebrante, cùm oſculo ampullæ, & debitis reverentiis, ſtatimquè ſumens ampullam aquæ ſiniſtrà, & ampullam vini retinens dextera, fundet rursùs ad ablutionem modicum vini, & protinùs modicum aquæ ſupèr indices, & pollices celebrantis, priùs

am-

ampullas ſingulas deoſculans, & parùm versùs celebrantem ſe inclinans; poſteà utramquè reddet Acolytho, vel deponet intrà pelviculam. *Cær. ord. Min. ut ſup. num. 9. & Gav. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 10. num. 29.*

Si facienda ſit Communio, ſervabit Subdiaconus, quæ præſcribuntur ſuo loco in Miſſa Solemni.

Subdiaconus, ampullis Acolytho redditis, perget ad cornu Evangelii, facta in medio ſupèr infimum gradum genuflexione, cedens gradum ſuperiorem Diacono tranſeunti cùm libro, & ibi exterget Calicem Purificatorio, & exterſum cooperiet eodem Purificatorio, Patena, & Palla: plicabit Corporale, reponet intrà burſam, teget Calicem velo parvo; ſuperponet burſam, & anteriorem veli partem, ſupèr oram burſæ replicabit, decentèr componens. Deindè Calicem deferet ſolus ad credentiam via breviori, genuflectens in medio Altaris, quo repoſito cùm eodem velo parvo, illum cooperiet à parte anteriori, nè ampliùs videatur, ut in principio Miſſæ, quòd non caret Miſterio. *Cærem. Ord. Min. p. 2. cap. 10. num. 11. & cap. 2. num. 25 & Gav. ut ſup. tit. 11.*

Quòd ſi fortè non omnia compleſſet antè orationem, quod debet ſaltèm antequàm dicatur. *Ite Miſſa eſt*; perget nihilominus in opere, nec ad Celebrantem revertetur, quin prædicta omnia compleverit, *ex Rub. Miſſal. 11. num. 3. Beav. ut ſup. num. 23.*

Repoſito Calice ſupèr credentiam, confeſtìm abſquè ulla genuflexione, niſi Sacramento expoſito, vel tranſeunti antè medium Altaris, redibit ad locum ſuum à tergò Celebrantis, ubi ſtabit, dùm cantabit orationes. *Rubr. Miſſal. ut ſup. & Beav loc. cit.*

Finitis orationibus, procedet cùm eodem Celebrante ad medium Altaris, ubi ſtabit immotus poſt *Dominus vobiſcum*, ad: *Ite Miſſa eſt*, ad quod nequè inclinabit, nequè ſe vertet ad dexteram, nequè ad ſiniſtram. *Beav. ut ſup.*

Paulò antè *Benedictionem*, aſcendet ad ſecundum gradum Altaris, in quo erit Diaconus, ad cujus ſiniſtram ſtabit, æqualitèr cum eo diſtans à medio, & ſimul cum ipſo genuflectet, ſequè ſignabit ad celebrantis benedictionem; tùm accedens ad cornu Evangelii, & ſtans à ſiniſtris Celebrantis, reſpondebit, & miniſtrabit illi, ſicut ad primùm Evangelium, & ad verba; *Et Verbum Caro factum eſt*, genuflectet verſus librum. *Cær. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 10 *num.* 13. *&* 14. *& Gav. ut ſupr. tit.* 12. *num.* 8.

Si autèm expoſitum ſit Sanctiſſimum Sacramentum, versùs illud genuflectit ad: *Verbum Caro, &c.* unà ſimul cùm Diacono, & celebrante. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 12. *num.* 9.

Si autèm Evangelium peculiare ſit in fine legendum, ſtatim, ut Diaconus dixerit. *Ite Miſſa eſt*, genuflectet, & accedens ad cornu Epiſtolæ, accipit Miſſale cùm pulvino, atquè ad ſiniſtram Diaconi ſe ſiſtens in ſecundo gradu, genua flectet cùm illo in ora ſuppedanei, vel ſupèr ſecundùm gradum, dùm celebrans benedicit. Ad benedictionem verò non ſe ſignabit, & data benedictione, ſurget, ac deponet Miſſale in cornu Evangelii, & celebranti miniſtrabit: ut ſuprà; niſi adſit Præsbyter Aſſiſtens, &c. *Beav. ut ſupr. num.* 25.

Dicto à celebrante Evangelio, accedet versùs medium Altaris, & à ſiniſtris celebrantis ſe ſiſtet, atquè unà cùm illo faciet Cruci profundam inclinationem, vel ſaltem modiocrem. *Bauldr. p.* 1. *cap.* 13. *art.* 1.

Deindè ſe vertet per latus ſuum dexterum, faciem convertens ad celebrantem, & deſcendet in plano unà cùm eo, ubi facta genuflexione ſupèr infimum gradum, ſurget, caput teget, ac eodem ordine, & modo quo venerat, revertetur in Sacriſtiam. *Cær. ord. Min. p.* 2. *cap.* 10. *&* 18. *& p.* 4. *cap.* 7. *& Rubr. Miſſal.* 12. *num.* 7. *&* 2. *num.* 5. *&c.*

Cum verò pervenerint ad Sacriſtiam, ſtans à ſiniſtris celebrantis, caput deteget, & Cruci, vel Imagini principali inclinationem faciet, tum ipſi

.celebranti; quam poſteà cùm Diacono juvabit Sacris veſtibus ſe exuentem: deindè deponet paramenta ſua, aliquo Acolytho adjuvante. *Cær. ord. Min.p.2.ut ſup.cap.10.num.16.Gav.loc.ſupr.citat.num. 11.ac Beav.ſupr.cit.num.26.*

Quandò Subdiaconus diebus per Rubricam Miſſalis præſcriptis, utetur planeta plicata, eam aſſumet in Sacriſtia., vel paulò antè Miſſam, & pars anterior plicabit interiùs uſque ad medium, firmans eam cordulis; quam planetam Subdiaconus dimittet, cùm lecturus eſt Epiſtolam (antequàm accipiat librum Epiſtolarum,) quam cantat in Alba, & cantata Epiſtola., & oſculata manu celebrantis, priùſquàm deferat librum ad cornu Evangelii, eam reſumet, nèc ampliùs deponet. *Rub. Miſſal.19.num.6.*

In Minoribus autèm Eccleſiis, prædictis diebus, Subdiaconus amictus tantùm Alba, & manipulo, miniſtrabit. *Rubr.Miſſal.cit.num.7.*

Eſt advertendum, quod ſi inferior Subdiacono, ſcilicèt, qui non ſit Sacro Subdiaconatus ordine initiatus, cantare velit Epiſtolam, nè ſacras induat veſtes, quia nupèr prohibitum eſt à *S.R.C.* ſed ſuperpelliceum tantùm induat, nequè detur illi Patena tenenda. *Gav.in Epit.tract.1.p.2.tit.6.num.9 & tit.7.num.10.& Hieronymus Nicholius.*

In prima Miſſa *Natalis D.* N. *J. C. &c.* Subdiaconus non extergit Calicem, ſed cooperit Patena, Palla, & Velo, deſupèr ponens burſam ſinè Corporali, niſi adſit aliud Corporale, quia tùnc proprium Miſſæ poterit in burſam reponere more ſolito, & etiam Purificatorium, nè remaneat ſupèr Altare; deindè ad credentiam deferet ſuppoſito Corporali plicato; indequè alius in Sacriſtiam deferet, & loco ſeparato reponet; ad ſecundam verò, & tertiam Miſſam reponetur de More ſuper credētiam, ſed ſempèr ſuppoſito Corporali. *Gav. in Epit tract.1.p.4.tit.3.num.2.*

Omnes Miniſtri, quando retrocedere debent, ideſt quandò deſcendere debent ab uno gradu ad

alium, non retrocedant directè, ſed aliquantulùm recedant ad latus, ut aſpiciant locum, ad quem deſcendunt, vel accedunt, graviùs enìm ità incedunt.

De Benedictione, & Aſperſione Aquæ Benedictæ. Cap. XXV.

Singulis diebus Dominicis Sacriſta præparare debet in Sacriſtiam, Aquam, Sal, & Miſſale, ſeù Rituale; tùm Sacerdos Majorem Miſſam celebraturus, indutus Alba, & Stola in modum Crucis poſita, eaquè coloris violacei. *Rit. Rom. Paul. V. & Gav. in Epit. tract. 1. p. 4. tit. 19. num. 6.*

Stans nudo capite, & junctis manibus, habens à dextris ſuis vas illud paratum, aſſiſtente ſibi Miniſtro paulò poſt eum à dextris, dicet. *Adjutorium noſtrum, &c. ut in Miſſali.*

Poterit etiàm uti Stola coloris die; convenientis, maximè ſi eſt Miſſam celebraturus. *Gav. loco cit.*

Extrà Miſſam verò, ſempèr Sacerdos utitur Stola violacea; quia hæc benedictio eſt conjuncta cum exorciſmo; in aliis autem benedictionibus, Regularitèr utitur albi coloris, & debet eſſe ſempèr Superpelliceo indutus, *Ritual. Rom. & Gavv. loc. ſupr. cit.*

Facta benedictione, celebrans, poſt horam, quæ Miſſam præcedit paratus Pluviali coloris convenientis ſinè Manipulo, e Choro, vel è Sacriſtia medius intèr Diaconum, & Subdiaconum paratos, (ſi cùm iiſdem celebranda ſit Miſſa,) ſinè manipulis, anteriores fimbrias Pluvialis ejus elevantes, accedit ad Altare, præcedentibus Thuriferario, & aliis Acolythis. *Cær. Ord. Min. p. 2. cap. 13. num. 1. & Cærem. Epiſc. lib. 2. cap.* 31.

Cùm pervenerint ad Altare, omnes nudo capite genuflectunt in infimo gradu; interìm unus ex Acolythis, ſumet vas aquæ benedictæ de credentia, & ſtans

ſtans à dextris Diaconi, dat ei Aſperſorium ſine oſculis, quòd offerens celebranti illud, & manum illius oſculatur, niſi Sanctiſſimum Sacramentum fuerit expoſitum ſuper Altare, tùnc enim illæ oſculationes fieri non debent, nec etiam Altare aſpergi. *Cærem. ord. Min loc. ſuprà cit. num.* 1. *&* 2.

Tùm Celebrans genuflexus, [etiàm ſi fuerit tẽpus Paſchale,) accepto Aſperſorio, & Miniſtris Pluvialis fimbrias ſuſtinentibus, aſpergit primò Altare tèr, ſcilicèt in medio, ad latus Evangelii, & ad latus Epiſtolæ, poſteà adhùc genuflexus aſpergit ſeipſum, dicens: *Aſperges me:* Choro proſequente, *Domine hiſſopo, &c.* tùm erectus aſpergit Diaconum, Subdiaconum, & Acolythos adhuc genuflexos: deindè reddit Aſperſorium Diacono, qui recipit cùm debitis oſculis, & hìc Acolytho ſine oſculis *Cær. ord. Min. loc. cit. Pollac. in Aphor. p.* 2. *Cær.* 7 *pag* 154. *& Rubr. Miſſal.*

Nota quod celebrans incipit Antiphonam: *Aſperges*, antequàm incipiat aſperſionem actualem, quia: *Aſperges*, eſt futuri temporis. *Gav. loc. ſuprà cit. & Cærem. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 31.

Celebrans reddito Aſperſorio, & ſurgentibus omnibus Miniſtris facta Altari debita reverentia, accedit ad Chorum, medius inter Diaconum, & Subdiaconum fimbrias Pluvialis elevantes, præcedente Acolytho, qui vas aquæ benedictæ, cum Aſperſorio in ipſo, deferet, incedens, verſus dexteram Diaconi, quod ſi via, qua tranſeundum eſt ſit anguſtior, Subdiaconus, & Diaconus precedẽt celebrantem, Acolythus verò eos præcedet; & cum ad Chorum pervenerint, ipſe Acolythus offert Diacono Aſperſorium, ac anſa vaſis demiſſa ad labrum firmiter illud tenens ſiniſtra ad pectus elevatum, dexteram pedi admovebit, & ſic offeret aquã Celebranti, quod ſempèr obſervabit in ſimili caſu. *Cærem. ord. ut ſup. & Beavv. mox. cit.*

Quando verò Chorum fuerint ingreſſi, & à celebrante utrique parti, inclinatione capitis, gratia

honoris, facta, cui omnes correſpondent mediocritèr, vel profundè ſecundum ejus qualitatem; Diaconus Aſperſorium accipiet de manu Acolythi ſine oſculis, ac illud cùm oſculis porriget celebranti, qui ſtatìm accedens ad ſuperiorem localem, ſi adſit, eum ſingillatim aſpergit, facta ei debita inclinatione antè, & poſt; deindè aſpergit cantores, ſi ſint parati; poſteà aſpergit conſequenter reliquos ex parte primi Chori, non quidèm ſingillatim, ſed indiſtinctè plures ſimul, & abſque ulla inclinatione, deindè tranſiens ad aliam partem Chori, faciet Altari debitam reverentiam, (ſed non quidèm, quandò ingreditur Chorum) & eodem ritu quo ſupra, reliquos aſperget: factaque ad utramquè Chori partem honoris ſignificatione, accedit ad aſpergendum populum per Eccleſiam. *Idem*, *&* *Gav.*

Quo tempore fit aſperſio Chori, ſtant omnes nudo capite, aſpergentiquè debitè ſe inclinant; celebrans verò Chorum aſpergendo, dicit Antiphonam; *Aſperges me*, *&c.* totam cum Pſalmo: *Miſerere mei Deus*, Alternatim cum Miniſtris. *Cærem. ord. Min. loc. ſupr. cit. num.* 1. *&* 3. *& Gav. ſimil. loc. cit.*

Dùm fit aſperſio, nulli alii erunt parati, niſi celebrans cum Miniſtris Sacris, & Acolythus deferens vas aquæ benedictæ *Cærem. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 5.

Celebrans omnibus aſperſis, reddit Aſperſoriũ Diacono, quod cum oſculis acceptum, tradit Acolytho; tùm redit cum Miniſtris ad medium Altaris, ubi facta cum ipſis debita reverentia, ſtat ibidèm junctis manibus cum iiſdem repetens Antiphonam: *Aſperges me*, *&c.*

Interim Acolythus accipiens de credentia librũ, præbet illum Diacono, & Diaconus, repetita per Chorum Antiphona, tenet illum, una cum Subdiacono apertum antè celebrantem in plano, qui junctis manibus antè pectus cantat orationem ſolitam cum verſibus: qua finita Diaconus reddit librum

brum Acolytho. *Cær.Ord.Min.p.2.cap.13.num.3.&* *Gav.loc.ſupr.cit.*

Minimè probandus eſt uſus quarundam Eccleſiarum, in quibus poſt verſum *Gloria Patri*, *&c.* ſtatìm Cantores repetunt tantum hæc verba: *Lavabis*, *&c.* quia eſt contra *Rubr.Miſſal.*

Si cùm celebrans aſpergit Chorum adſit Prælatus in ſua juriſdictione, vel aliquis Cardinalis, &c, tèr aſpergit Altare, ut ſuprà, non autem ſe ipsū nec Miniſtros, ſed ſtatim ſurgens facta Altari debita reverentia, comitatus à Cæremoniario, ſi adſit, & Acolytho cum vaſe aquæ benedictæ, accedit ad Prælatum, & illi tradet Aſperſorium cum ſolitis oſculis, facta priùs inclinatione profunda; tùm ille primò ſeipſum, deindè celebrantem ſtantem aſpergit, eiquè ſtatim reddet Aſperſorium, qui ipſum recipiet cum oſculis, & inclinatione profunda, & rediens ad Altare debitam reverentiam faciet, & Miniſtros adhùc genuflexos aſperget, deindè cæteros, ut ſupra, remanentibus Miniſtris Sacris genuflexis antè Altare, uſquedùm redierit celebrans, & hoc, ut coram Prælato cum minori pompa, celebrans procedat. *Gav.loc.ſupr. cit.& Cær.Epiſc. lib.2.cap.31.*

Si autem Prælatus velit aſpergi à celebrante, facta antè & poſt profunda reverentia, eum aſpergat. *Cær.Ord.ut ſup.& Pollac.in Aph.p.2.Cær.7.pag.* 154.

Si Prælatus non ſit in loco ſuæ juriſdictionis, nihilominus ei Aſperſorium porrigetur à celebrante antequam alios aſpergat. *Beav.in Cær.Eccl.p.* 1. *cap.* 16. §. 1. *num.* 11.

Quod ſi plures ſint Prælati inæqualis dignitatis, huic ſoli, qui primas tenet, dandum eſt Aſperſorium: reliqui verò cum debitis inclinationibus ſunt aſpergendi. *Ibid.*

Si æquales ſint, offertur Aſperſorium primo illorum; qui ſi tenuerit, omnes ſingillatim, cum debitis inclinationibus, aſpergentur: ac ſi receperit, offerendum, & ſequentibus. *Cær. Ord. Min. ut ſupr.*

Si in Choro adſit P. Generalis, celebrans cū profũnda inclinatione antè, & poſt, & cum debitis oſculis, illi tradet Aſperſoriũ. *Cær. ord. Min. loc. cit. n. 4.*

Poterit etiam celebrans procedere ſinè Miniſtris Sacris, ut præſente Epiſcopo in ſua juriſdictione dictum eſt. *Beav. ut ſup.*

Si verò in Eccleſiam adſit aliquis ſupremus, Princeps, vel Principiſſa in loco ſuæ juriſdictionis, antè omnes alios, cùm debitis inclinationibus, aſpergi debent, atquè in hoc etiam conſuetudo locornm eſt attendenda. *Cærem. Ord. Min. ut ſupr. num.* 4.

Si Prælatus celebret, aſperſio aquæ benedictæ fieri poterit ab alio Sacerdote. *Cærem. Ord. Min. loc. cit. num.* 1.

Aſperſio aquæ benedictè fit ſemper dicta *Tertia*: & antè benèdictionem *Palmarum*, & *Candelarum*, ſi feſtum Purificationis venerit in Dominica. *Cær. Ord. Min. loc. cit. num.* 1. *& cap.* 20. *num.* 1. *&* Gav. *ut ſupr.*

Tempore Paſchali dicitur Antiphona, *vidi aquam*, ut in Miſſali; & nota quod in die Paſchatis, & Pentecoſtes, aſperſio fit cum aqua pridiè benedicta in Fonte Baptiſmi, antè infuſionem Olei, & Chriſmatis accepta. *Gavv. loc. ſuprà citat. & Rubric. Miſſal. de Aſp. aquæ benedictæ.*

Poſt hæc celebrans redit cum Miniſtris in Sacriſtiam, ubi depoſito Pluviali, induit Planetam, & Miniſtri ſua Paramenta, & ad Altare procedunt, ut moris eſt.

Si autem Paramenta ſint ſuper Credentiam, completa oratione, Diaconus tradit librum Acolytho, a quo accipit Planetam.

Subdiaconus verò exuit celebrantem Pluviali, quod tradit Acolytho, à quo recipiens manipulum, celebranti oſculandum in Cruce, porrigit, ejuſque brachio ſiniſtro adaptat, & Diaconus ſtatim illum induit Planeta; ſed hoc fiet in cornu Epiſtolæ.

Si ſtatim finita Aſperſio ne fiat Proceſſio, Subdiaconus, tantum Alba indutus, non alius, ſtatim finita oratione, accipiet Crucem à latere Epiſtolæ præparatam, & medius inter Ceroferarios cum Candelabris accenſis; ſe ſiſtet antè medium Altaris, & Thure à Celebrante impoſito, ac benedicto, cantores incipient, quod erit cantandum in Proceſſione, & finita Proceſſione, omnia, à Celebrante, & à Miniſtris obſervabuntur ut ſuprà. *Beauvais loco citato.*

SACRARUM CÆREMONIARUM SYLVA.

De Miſſa Solemni, & Minus Solemni, &c.

LIBER TERTIUS.

De Miſſa Solemni, & Minus Solemni. Cap. I.

MIſſa Solemnis eſt illa, quæ cum Miniſtris Sacris celebratur, & in qua nihil omittitur, quod ad Solemnitatem pertineat; in qua Miſſale ſuper Altare apertum ponitur; Calix verò, & alia neceſſaria præparantur in Credentia cooperta linteo, antequam celebrans cum Miniſtris veniat ad Altare. *Rubr. Miſſal.* 2. *num.* 5. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 2. *num.* 12.

Miſſa Minus Solemnis eſt illa, in qua omittitur incenſatio, & pacis oſculum, & Subdiaconus portat Calicem, Diaconus verò librum de Sacriſtia ad Altare, hic depoſito, & aperto libro, deſcendit ad celebrantem, cùm quo facit Confeſſionem; & interim Subdiaconus explicato Corporali, collocat Calicem in medio Altaris, quo facto etiam ipſe ad Celebrantem redit; & finita Miſſa revertuntur eodem modo, quo venerunt, in Sacriſtiam; & quamvis hìc modus ſit in uſu, tamen toleratur potiùs quàm præſcribatur. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 2.

De

De Hora Celebrandi Miſſam Solemnem. *Cap. II.*

MIſſa Conventualis, & Solemnis, ſeù Minùs Solemnis, quæ eſt eadem, in feſtis Duplicibus, & Semiduplicibus, in Dominicis, & infrà octavas dicitur, dictâ in Choro Hora *Tertia*.

In Feſtis ſimplicibus, & Feriis per annum, dicta *Sexta*.

In Feriis Adventus, Quadrageſimæ, quatuor Temporum, etiàm infrà octavam Pentecoſtes, & Vigiliarum, quæ jejunantur, quamvis ſint dies Solemnes, Miſſa de tempore debet cantari poſt Nonam. *Cær.ord.Min.p.2.cap.3.num.1.Gav.loc.cit.& Rubr.Miſſal.15.num.2.*

Miſſa verò Defunctorum dici debet poſt *Primam* diei; ubi autèm dicuntur eorum vigiliæ manè poſt Matutinum diei, dictis hujuſmodi vigiliis cùm laudibus, immediatè dici poteſt Miſſa prò Defunctis.

Sed in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, Miſſa Conventualis dicitur poſt *Nonam*, quià eo die eſt principalis.

In die etiàm Depoſitionis Defuncti, vel Tertio, Septimo, Trigeſimo, aùt Anniverſario Solemni, in quo ſit concurſus populi, poterit ſimilitèr dici ultimo loco poſt *Nonam*. *Rubric. Miſſal. ut ſuprà num.* 3.

Excipiuntur ab hoc ordine dicendi Miſſam Conventualem, Miſſæ, in Nativitate Domini: quarum prima dicitur poſt mediam noctem, finito: *Te Deum laudamus* in Matutino. ſecunda in aurora, dictis Laudibus, & *Prima*; Tertia verò in die poſt *Tertiam*, vel ubi alitèr ex diſpenſatione Apoſtolica diſponatur. *Rubric. Miſſal. loc.ſupr.cit.num.*4.

Miſſæ votivæ, quia non correſpondent officio, ſi ſolemnitèr celebrentur pro re gravi, vel publicæ Eccleſiæ cauſa; cùm populi frequentia dicantur poſt Nonam. *Rubr.Miſſal.ut ſupr.num.*5.

De iis, quæ præparanda ſunt ad Miſſam Solemnem.
Cap. III.

PRæparabit Sacriſta, convenienti loco in Sacriſtia, Albas, & Paramenta prò Celebrante, Miniſtris Sacris, & Acolythis, Superpellicea prò Cantoribus, & prò aliis Miniſtris, ſi adſint; item duo Candelabra cùm cereis ceræ albæ, ſi fieri poteſt; Thuribulum cùm Navicula, & Thure, duo ſaltèm funalia, ſeù intortitia, & vas parvum cùm prunis ardentibus, ac forcipibus prò immittendo igne in Thuribulum. *Beav.in Cærem.Eccleſ.p.2.cap.* 13.§.2.

In Eccleſia verò præparabit credentiam à latere Epiſtolæ, quæ erit demiſſa ſimplex, ſinè gradibus, ſinè imaginibus, & ſinè Cruce; & ejus menſura ſit talis, ut omnia neceſſaria ſupèr eam commodè, & decentèr poſſint collocari, ac ritè diſponi, linteo mundò uſquè ad terram pendente undequaquè tegatur. *Cær.ord.*Min.*p.2.cap.*3.*num.*4.*Cærem. Epiſc. lib.*1.*cap.*12.*&* *Rubr.*Miſſal.2.*num.*5.

In ejus media parte anteriori ponatur Calix, (poſtquàm Subdiaconus eum paraverit in Sacriſtia) cùm Purificatorio mundo, Patena cùm Hoſtia, deſuper Palla linea munda, non colorata, nec alterius materiæ: Velum parvum coloris Paramentorum, cujus pars anterior aptè cadat ad oram anteriorem credentiæ, & Burſa deſupèr ejuſdem coloris, habens Crucem in medio, & intus Corporale, ejuſque Burſæ pars aperta ſit in anteriori parte; poterit etiam apponi retrò poſt Calicem Pyxis, in qua ſint Hoſtiæ prò Communione, ſi ſit opus. *Vide loc. ſupr. cit.*

In dextrò cornu, ſcilicet versùs Altare, præparabit pelviculam cùm ampullis vini, & aquæ, & manutergium, ac Campanulā prò elevatione SS. Sacramenti.

Itèm poni poterit aliqua pia *Imago*, vel parva

Crux,

Crux, quàm populus oſculetùr ad oblationem, ſi facienda ſit *Bauldr. p. 3. cap. 11. art. 2.*

In parte verò ſiniſtra ponatur liber Evangeliorum, & Epiſtolarum, (poſtquàm Diaconus Evangelium, & Subdiaconus Epiſtolam, perlegerint, & notaverint ſignaculis) & etiam mappulam prò communicandis, ſi opus ſit. *Ex eiſdem*

Librum Evangeliorum eſſe alterum ab illo celebrantis docet *Thedaldus*, & alii communitèr, ſed quandò ex neceſſitate liber Sacerdotis acciperetur, non eſſet error: quià utriuſque Miniſtri denotaretur idem Evangelium, ut monet *D. Auguſtinus in Joan. tract* 36. *ibid.* in quatuor Evangeliis, vel potius quatuor libris unius Evangelii. *Bordon. variar. reſol. p. 2. de Sac. Rit. reſol.* 64. *n.* 7.

Si danda eſt Pax per Inſtrumentum, ponetur ſupèr illam ejuſmodi inſtrumentum, cùm velo, manubrio ejus appenſo coloris convenientis; eaque omnia cooperientur velo oblongo, quo uti debebit Subdiaconus, pro Calice ad Altare portando, & Patena tenenda: ità tamen, ut in anteriori parte relinquatùr ſpatium ſufficiens, prò collocādis hinc indè ſupèr angulis anterioribus Candelabris Ceroferariorum. *Cær. Epiſc. lib.* 1. *Beavvais. ut ſupr. Rubr. Miſſal. loco citato.*

Prætereà præparabitur, ſupèr Altare in cornu Epiſtolæ, Miſſale apertum ſuprà pulvinum. *Rub. Miſſal. ut ſupr.* Sed præparabitur poſtquam Diaconus, vel Præsbyter aſſiſtens perquiſierit Miſſam, & ſignacula ſuis locis aptaverit. *Beav. loc. ſupr. cit.*

Atquè inſupèr parabitur ſcamnum in quo celebrans ſedere ſolet à latere Epiſtolæ, aliquo tapete, ſeù panno honeſto; & paulò inferiori ab eadē parte Epiſtolæ propè cancellos parabitur alia ſedes nuda, & nitida, parva, & humilis, in qua ſedere poſſint Thuriferarii, & Ceroferarii, ſedente celebrante. *Beav. ut ſupr.*

Quod ſi Evangelium cantetur ſupèr Legile, debet etiam parari panno coloris Miſſę convenientis. *Cærem. ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 7. *num.* 6.

Do-

Dominicis diebus, ea quæ ſunt neceſſaria ad Aſperſionem aquæ benedictæ, vel ad Proceſſionem, ſi fiat, etiam ſuis quequè locis aptè diſponantur. *Beav. loc. ſupr. cit.*

De preparatione Celebrantis, & Miniſtrorum, & de eorum ingreſſu ad Altare. *Cap. IV.*

HOra competenti, & audito ſigno omnes tàm celebrans, quàm Miniſtri Sacri, & inferiores, in Sacriſtiam convenient, ubi brevitèr orabunt. *Cærem. Epiſc. lib. 1. cap. 15. & 18.*

Deindè lotis manibus, primi omnium induent ſe ſuperpelliceis ſeù Albis, Ceroferarii, & Thuriferarii, omnes inter ſe juvantes: poſteà Cantores, & Cæremoniarius ſuperpelliceis, quibus juvabunt Ceroferarii. *Beav. ut ſupr. loc. mox. cit.*

Interim Miniſtri Sacri, antequam veſtes ſuſcipiant, præparabunt; quæ ad officium ſuum ſpectant videlicet; Subdiaconus in libro Epiſtolari Epiſtolam queret, leget, & ſignabit: poſtmodum Calicem cum Purificatorio, Patena, Hoſtia, Palla, Velo, & Burſa cum Corporali intus componet. *Beav. in Cær. Eccl. p. 2. cap. 3. & 4.*

Diaconus verò Evangelium in ſuo libro queret, leget, ſignabitq; *Id. ut ſupr. cap. 3.*

Poſtmodum, niſi adſit Præsbyter Aſſiſtens in Miſſali pro celebranti Miſsâ partes hinc indè queret, & ſignabit, itaùt confuſio nulla in Altari poſtmodum ulli eveniat. *Ibid.*

Deindè lotis manibus, uterque Amictu, Alba, & Cingulo, ſe veſtient, adjuvantibus miniſtris inferioribus, & Diaconus, Stolam coloris convenientis, ab humero ſiniſtro ad dexterum latus pendentem, ibique in Crucis modum aptata cum cordulis, aut cingulo affixam, pendere faciet hìnc indè ad pedem dexterum. *Cærem. Epiſc. lib. 1. cap. 9. & 10. & Beav. ut ſup.*

Sudariola etiam cingulo appendent aliquantulum

tulum à dextris. *Bauldr. p. 3. cap. 11. art. 1.*

Omnibus iſtis paratis, Cæremoniarius, vel eo abſente, Thuriferarius accedet ad celebrantem, & facta ei debita reverentia, ducet ad locum ſuorum paramentorum, ubi induet ſe Amictu, Alba, Cingulo, & Stola in modum Crucis, coloris officio, aùt Miſſæ convenientis, Thuriferarii, & Miniſtri Sacri, cùm debitis oſculis, & reverentiis ſacras Veſtes porrigentes, & hinc indè eum juvantes, ut ſuis locis dictum eſt; cui & omnes alii parati aſſiſtent debita cum reverentia. *Cæremon. Epiſc. lib. 1. cap. 9. & 10. ut ſupr. & lib. 2. c. 8. & Bauldr. loc. cit.*

Miniſtri poſſunt appendere cingulo celebrantis à parte dextera Sudariolum, vel Diaconus ſecum aſportare, ut illud ei Miniſtret, proùt opus erit. *Bauldr. ut ſup.*

Omnibus ritè diſpoſitis, facto à celebrante ſigno, omnes nudo capite, in rècta linea ſtantes antè Crucem, vel principalem imaginem in Sacriſtia poſitam, profundè ſe inclinant. *Cær. Ord. Min. p. 4. cap. 7. num. 1. & Gav. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 2. num. 1.*

Deindè recta via pergunt omnes in Chorum hoc ordine videlicet; Præcedunt Ceroferarii ſine candelabris, ſequuntur Thuriferarii medium habentes Cæremoniarium; poſteà Cantores bini induti ſuperpelliceis; tum Diaconus habens ad ſiniſtram Subdiaconum, ultimò celebrans, & hi tres manibus junctis, & capite cooperto, cæteri verò minimè. *Cær. ord. Min. p. 3. cap. 1. num. 1. & Beav. ut ſuprà cap. 13. §. 3 num. 1.*

Tranſeuntes autem antè majus Altare, ſiſtent ſe antè infimum gradum, formantes quaſi lineam rectam, itaut Ceroferarii ſtent hinc indè omnium poſtremi; Cæremoniarius verò ad latus dexterum propè credontiam, & Thuriferarius retrò poſt celebrantem: quod ſi duo fuerint Thuriferarii, ſtent hinc indè retrò Cantores, & tunc Cæremoniarius, vel inter Thuriferarios, vel ubi ſuprà; dùm detecto capite, omnes genuflectunt.

De-

Deindè ad Chorum pergunt, quiſque ad ſedem ſuam; debitis cum reverentiis, ut in veſperis dicetur: ubi flexis genibus dicunt orationem: *Aperi Domine*, &c. & ſic manent, donèc à Superiore, vel à celebrante detur ſignum incipiendi officium, quo dato ſurgunt omnes, & reſpectivè omnia fiunt, ut in aliis horis. *Beav. loc. ſupr. cit. num.* 2.

Nota quod verſus: *Fidel. Animæ, &c.* non dicitur, quandò immediatè poſt aliquam horam ſequitur Miſſa, ſivè privata, ſivè ſolemnis, modò ſit conventualis. *Bauldr. p. 2. cap.* 11. *art.* 1.

Hora verò finita, celebrans una cum Miniſtris, redit in Sacriſtiam, ordine quo venerat. ubi facta, ut priùs reverentia, Sacri Miniſtri accipiunt ſua paramenta, deindè celebrantem juvant, ut ſuis locis dictum eſt ac interim Ceroferarii candelabra ſua ſumunt; & Thuriferarii, aut Thuriferarius Thuribulum cum Navicula,

Celebrans cum Miniſtris, omnibus paramentis indutus, miniſtrante Diacono Naviculam, & Thuriferario Thuribulum, imponit incenſum in Thuribulum, capite detecto, & benedicit more ſolito. *Cær. ord. Min. p.* 4. *cap.* 7. *num.* 2. *& Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 2. *num.* 13. *& Cærem. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 8.

In Miſſis ordinariis celebrans non imponit incenſum in Thuribulum. *Ex Cærem. Ord. ut ſupr.*

Tùm celebrans, incenſo benedicto, profundè inclinatur cum Miniſtris capite detecto, ordine quo ſupra, imagini principali in Sacriſtia poſitæ, ac ſtatim procedit ad Altare cum iiſdem Miniſtris capite tecto; ſcilicet dum cantatur in Choro *Introitus*. *Alcoc. tract.* 3. *pag.* 205.

Ratio, quia inclinatur, imagini capite detecto eſt, quia non defert Calicem, ut benè notavit. *Tonell. lib.* 2. *tit.* 2

Quia quandò defert Calicem inclinatur tecto capite. *Id. Tonell. & Gav. loc. cit. num.* 1.

Procedit autem celebrans ad Altare hoc ordine: Primus omnium incedet Thuriferarius cum Thuribulo

bulo fumigante, illud leviter agitans, vel ſi erunt duo, incedent hìnc inde, &c. ſequuntur Ceroferarii cum candelabris, & cereis accen. s., & poſt eos Cæremoniarius. *Gav. loc. & tit. ſupr. cit. num.* 14.

Sed hi omnes procedunt nudo capite. *Cær. Ord. Min. part* 3. *cap.* 1. *num.* 1.

Tùm proceditSubdiaconus ſolus, deindè Diaconus, ultimò celebrans, & hi tres capite cooperto, & manibus junctis antè pectus. *Rubric. Miſſ.* 2. *num.* 5.

Procedunt etiam oculis demiſſis, devotè, inceſſu gravi, & corpore erecto, neminemque per viam ſalutantes. *Cær. ord. Min. p.* 4. *cap.* 7. *num.* 2.

Sed ſi Epiſcopus, Cardinalis, &c. aut Magnus Princeps, &c. fiat eis obvius per Eccleſiam, tunc illis inclinantur, ut deducitur. *Ex Tonell. lib.* 2 *tit.* 2.

Si verò celebrans aliquando utitur Pluviali, vel ſola Alba cum Stola, ut in Benedictione candelarum, Aſperſione Aquæ benedictæ, & aliis hujuſmodi, Diaconus à dextris, & Subdiaconus à ſiniſtris celebrantis, quaſi pares incedent, partes anteriores Pluvialis elevantes. *Cær. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 5. & *cap.* 13. & *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 2. *num.* 13.

Cùm autem pervenerint antè infimum gradum Altaris, ſtant omnes quaſi recta linea, celebrans in medio, Diaconus à dextris ejus, Thuriferarius à dextris Diaconi, & primus Ceroferarius à dextris Thuriferarii: Subdiaconus verò à ſiniſtris celebrantis, ſecundus Thuriferarius, ſi ſint duo, à ſiniſtris Subdiaconi, & ſecundus Ceroferarius à ſiniſtris ſecundi Thuriferarii, & iſti Miniſtri inferiores ſtant aliquantulum retrò. Cæremoniarius verò ſtat à latere Epiſtolæ, & quandò ſunt duo Thuriferarii, ſtat in medio eorum: ſi adſit Presbyter Aſſiſtens ſtat à dextris, & Diaconus à ſiniſtris celebrantis: tùm celebrans, & Miniſtri, capite detecto, Cæremoniario caputium adaptante celebranti,

branti, & Thuriferariis Diacono, & Subdiacono, omnes genufleɛtunt in plano ſupèr infimum gradū Altaris, ſi in Altari ſit Sanɛtiſſimum Sacramentū, alioquin ſolùs celebrans profundè ſe inclinat, aliis omnibus ſempèr genufleɛtentibus, & ſi in Altari eſſet ſola Crux: facta genuflexione ſurgunt omnes, adjuvantibus Miniſtris Sacris celebrantem, ſuſtētando ejus brachia, quòd faciunt ſempèr honoris cauſa, quando genufleɛtit, & ſurgit. *Cærem. ord. Min. p. 2. cap. 3. num. 6. & 8. & Gav. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 2. num. 17. & tit. 4. num. 6. & Rubr. Miſſ. 4. num. 7.*

Ceroferarii verò, facta genuflexione, & Candelabra ſua cùm candelis accenſis, deponunt in anterioribus credentiæ cornibus hinc indè, ubi remanent genuflexi manibus junctis, facie ad Altare converſa, donèc celebrans aſcendat ad Altare: advertat autèm ſecundus Ceroferarius, nè genufleɛtat antè medium Altaris, dum defert Candelabrū ad credentiam, & primus eum expeɛtet in loco ſuo, ut ambo ſimul ad credentiam procedant. *Cær. ord. Min. ut ſup. num. 6. & Gav. ut ſupr. tit. 2. num. 15. & 17. Alcocer. tract. 3. pag. 207.*

Sed ſi Ceroferarii utantur magnis Candelabris illa deponunt in plano hinc indè antè gradus Altaris, ubi etiàm genufleɛtunt ad Confeſſionem.

Thuriferarius ſimilitèr, facta cùm aliis genuflexione, genuflexus manet propè credentiam, ſed ſi Ceroferarii romaneant apud Altare, etiam ipſe remanet genuflexus in medio poſt celebrantē, dùm fit Confeſſio, Thuribulum aliquantulùm apertum levitèr agitans: vel ſi ſint duo, ſtant hìnc indè. *Alcocer. loc. ut ſupr.*

Cæremoniarius verò, genufleɛtit poſt Miniſtros, vel ubi vult, à latere commodiori ad functionem ſuam, cui neque ſtanti aſſignari poteſt certus locus in Præsbyterio, ut plurimùm ſtabit à cornu Epiſtolæ. *Carem. Ord. Min. ut ſupr. & Gav. loc. cit.*

Advertat celebrans, ut recitet ſubmiſſa voce, audientibus tamèn Miniſtris aſtantibus, non autē

aliis,

aliis, ea quę in Miſſis privatis dicuntur clara, & intelligibili voce. illa verò, quæ ſonora voce intonari debent, ſunt in *Rubrica Miſſalis* ſatis expreſſa. *Cær. ord. loc. cit. num.* 7. *Gav. tract.* 1. *p.* 1. *tit.* 16. *num.* 2. & *Rubr. Gen. Miſſal.* 16 *num.* 3.

Etiam advertat celebrans, ut ità moderatè ſe gerat in iis, quæ ſunt ſui muneris, ut à Miniſtris omnia modeſtè, & tempeſtivè fiant, ne nimia feſtinatione peragant, quæ debent. *Beavvais ut ſupr. num.* 8.

Si dùm celebratur ſolemnitèr in Altaribus minoribus, contingat tranſire antè Altare Sanctiſſimi Sacramenti, celebrans ſempèr detegat caput cum Miniſtris, quia non geſtat Calicem, & faciat genuflexionem medius intèr Miniſtros, qui eadem cùm ipſo præſtare debent. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 2. *num.* 19.

Poſtquàm celebrans dixerit. *In nomine Patris*, non debet advertere quemlibet aliū in alio Altari celèbrantem, & ſi fortè Sanctiſſimum Sacramentū elevaret, ſed Miſſam proſequi: atquè idem obſervabunt Sacri Miniſtri, non verò Miniſtri inferiores, quandò in opere aliquo ſui officii non occupantur, qui eo caſu poſſunt genuflectere, & adorare Sacramentum. *Gav. loc. cit. tit.* 3. *num.* 3.

Si verò antequàm celebrans inceperit: *In nomine Patris*, elevetur Sanctiſſimum Sacramentum, vel antè celebrantem deferatur, omnes ad genua provoluti adorabunt ibidem; quòd etiàm facient, ſi idem accidat, quandò procedunt ad Altare, nèc anteà ſurgant. niſi poſt depoſitum Calicem. *Tonel. lib.* 2. *tit.* 3. *num.* 2.

Si contingerit tranſire antè Altare, ubi Sacramentum miniſtratur, vel ubi expoſitum eſt, aùt poſt conſecrationem, omnes detecto capite debent genuflectere: *Gav. ſup. cit. tit.* 2. *num.* 3.

Si autèm tranſeant antè Altare, ubi ſit expoſita Solemnitèr Reliquia inſignis Sancti, de quo fit feſtum, convenit, ut apertum caput illi inclinent profundè: in aliis reliquiarum caſibus, habeatur

ratio

ratio Altaris tantùm. *Gav. loco citato num.* 4.

Meminerint omnes Miniſtri Altaris, quod, licèt in Altari non fuerit Tabernaculum cum Sanctiſſimo Sacramento, nihilominùs, ut dictum eſt ſupra, genuflectunt Cruci, quæ eſt in Altari in tota Miſſà. *Cærem. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 8. & *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 2. *num.* 17. & *tit.* 4. *nu.* 6 & *Rubric. Miſſal.* 4. *num.* 7. *Alçocer. tract.* 3. *pag.* 205.

Obſervent præterea Miniſtri, quòd non oſculātur Altare, ſed neque tangunt illud, ſuo autem quiſque loco genuflectit manibus junctis, & ſtatim ſurgit. *Cær. ord. Min. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 10. & *p.* 4. *cap.* 7. *num.* 13. & *Gav. ſup. cit tit.* 4. *num.* 6.

Miſſa inchoata, nihil aliud advertatur, ſed celebrans, & Miniſtri debita cùm modeſtia, ac timore Dei, ſuo muneri accuratè intendant, omnem prorsùs confabulationem devitando in Altari; dùm aliqua à Choro, vel organo cantantur. *Cære. ord. Min. p.* 4. *cap.* 7. *num.* 4. & *Rubric. Miſſal.* 3. *num.* 4.

De principio Miſſæ Solemnis, uſque ad Thurificationem Altaris. *Cap. V.*

CElebrans, erectus, cùm Miniſtris ſacris ſtans manibus junctis, incipit Miſſam, & dicens: *In nomine Patris, &c.* ſe ſignat à fronte ad pectus, & ab humero ſiniſtro ad dexterum, ſiniſtra infrà pectus poſita, & jungens iterùm manus antè pectus ad particulam: *Amen*, pronuntiat Antiphonam: *Introibo ad Altare Dei*: aliaquè proſequitur, ut in *Rubr.* 3. *Miſſal.*

Celebrans, dum facit Confeſſionem, Altari ſe profundè inclinat, & dùm profert verba, *vobis fratres, vos fratres*, & *Miſereatur veſtri* paululùm convertitur versùs Miniſtros ſtantes, primò ad Diaconum, deindè ad Subdiaconum, illi verò dùm dicunt in Confeſſione. *Miſereatur tui, Tibi Pater*, &

Te

Te Pater, inclinati ſe convertunt ad Celebrantem, & ad *Miſereatur*, ad hùc inclinati manent, ad *Indulgentiam* verò ſtant. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 3. *num.* 7. & *Beavvais in Cær. Eccl. p.* 2. *cap.* 13. §. 4. *num.* 1.

Celebrans, & Miniſtri non debent addere nomen Patroni, vel alterius Sancti in Confeſſione ex propria devotione ſine Papæ licentia: quia *Pius V.* hoc conceſſit ſolùm Eccleſiis Hiſpaniarum. *Alcocer. tract.* 2. *pag.* 101. *Gav. p.* 2. *tit.* 3. *num.* 7. *litt.* *X.* Pollac. *in Aphor. p.* 1. *Cær.* 7. *num.* 15. *pag.* 37. *Cær. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 2. *num.* 11. & *Rubric. Brev. Ord. Min. num.* 13.

Finita à Miniſtris Confeſſione, celebrans dicit *Miſereatur veſtri*, versùs ad illos adhùc inclinatos, ſed cùm dicit: *Indulgentiam* erigunt ſe, ut ſuprà dictum eſt, & cum eo ſe ſignant, quòd ſemper faciunt una cùm ipſo in tota Miſſa, præcipuè in iis, quæ clara voce dicuntur. *Carem. ord. Min. p.* 4. *cap.* 7. *num.* 5. *Beavvais loc. cit. num.* 2. & *Gav. in Epit. ut ſup. num* 8.

Dùm celebrans dicet: *Deus tu converſus*, *Miſereatur noſtri*, Miniſtri cum eo aliquantulum profundius ſe inclinant. Cum verò dicit *Oremus*, ipſe ſolùs eſtendit, & jungit manus adhùc inclinatus. *Beavvais ut ſup.*

Tùm dicens *Aufer à nobis*, aſcendit manibus junctis ad medium Altaris; ut in *Rubr. Miſſal.* 3. *num.* 10. & *Rub.* 4. *num.* 1.

Diacono interim ſiniſtra manu, & Subdiacono dextera Albam, & veſtem anteriorem illius paululùm elevantibus, altera pectori admota, quod in ſimilibus ſemper faciunt. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 4. *num.* 6. & *Carem. ord. Min. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 9.

Celebrans aſcendit ad Altare, dicens; *Oramus Te Domine*, & ſolùs oſculatur illud in medio; Miniſtri verò Sacri junctis manibus genuflectunt hinc indè, non tangentes, neque oſculantes Altare, moxque ſurgunt. *Gav. loc. cit.* & ſimiliter *Carem. ord.*

ord. Min. ut ſupr. & p. 4. cap. 7. num. 18.
Interim omnes Acolythi ſurgunt, & manibus modeſtè pectori admotis, ſtans in plano in locis ſuis facie ad Altare converſa; ubi verò fuerit parvus numerus Sacerdotum, Acolythi poſt Confeſſionem, facta priùs genuflexione, ibunt in Chorũ, ut cum aliis cantent, reverſuri ad Altare, dùm dicetur verſus poſt *Alleluja, &c.*

De obſervandis in Thurificatione Altaris in Miſſa Solemni. *Cap. VI.*

POſtquàm celebrans aſcenderit ad Altare, eo oſculato, ſtans in medio, convertit faciem ad cornu Epiſtolæ; interim verò Thuriferarius Naviculam apertam, ſinè oſculis, offert Diacono ſtāti à dextris celebrantis, poſt quem ſtat Subdiaconus manibus junctis antè pectus; Thuriferarius verò aſcendit ſuprà gradus Altaris aliquantulùm verſùs cornu Epiſtolæ, ſuſtentans annulum majorē manu ſiniſtra, elevato altero annulo operculi manu dextera, eademque manu complectente catenulas circà medium earum intèr operculum, & Thuribulum, flexoque quaſi genu dextero, offert, & tenet Thuribulum æqualitèr elevàtum ad Naviculæ altitudinem antè celebrantem, ut ab eo commodè poſſit ex Navicula in illud immitti Thus; Diaconus autem, accepta de manu Thuriferarii Navicula, ſiniſtra manu, eam tenens, convertit ſe, & partem Naviculæ apertam ad celebrantem: ſtatimque accipiens cochlearem vacuum circà partem interiorem manubrii, oſculatur illud in ſummitate, & tradit celebranti, cujus manum dexteram (non digitos,) in exteriori parte oſculatur; deindè verſùs eum parùm inclinatus dicit: *Benedicite Pater Reverende:* tùm celebrans acceptò cochleari ſiniſtram tenens infrà pectus poſitam, tèr è Navicula Thus accipit; & tèr immittit in Thuribulum tribus diſtinctis locis, (nempè in medio, à dextris, & à

& à ſiniſtris) dicens: *Ab illo benedicaris, in cujus honore cremaberis*: *Amen*: quæ verba ſic diſpenſat, ut in prima thuris immiſſione, dicat: *Ab illo benedicaris*, in ſecunda *in cujus honore*, in tertia, *cremaberis, Amen*: & ſtatim reddet Diacono cochlearem; tùm dextera manu producet ſignum Crucis ſupèr Thus poſitum in Thuribulo adhùc aperto, nihil dicens, ſiniſtra tùnc ſupèr Altare poſita; eodemque ritu ſempèr utitur celebrans, quoties benedicet incenſum, ſed non eiſdem verbis, ut ad *Oblata*. *Tonel. in Sacr. Enchir. lib.* 3. *cap.* 2. §. 2. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 4. *num.* 7. *ex Rubric. Miſſal.* 3. *num.* 5. & 4. *num* 4. *Bordon. variar. Reſol. p.* 2. *Sac. Rit. Reſol.* 64. *num.* 8.

Thure impoſito, Diaconus recipit manu dextera cochlearem à celebrante ab inferiore parte manubrii, oſculata priùs dextera ipſiùs celebrantis, ipſum quoq; cochlearem oſculatur in manubrii ſummitate; ſtàtim ac illud à celebrante recepit, reponit in Naviculam, quam etiàm claudit: & mox accipit manu dextera à Thuriferario Thuribulum clauſum, cui ſiniſtra reddit Naviculam: teneníque catenularum ſummitatem eadē dextera juxtà manubrium, ſiniſtra verò eas catenulas propè operculum, ſtatim ipſum manubrium oſculatur, & ſummitatem catenularum juxtà illud, deponit in ſiniſtram celebrantis, earumdem verò partem inferiorem in dexteram, quam etiam oſculatur ut ſuprà. *Cær. ord. Min. p.* 2. *cap.* 4. *num.* 2. & 3. & *Gav. ut ſup. ex Rubr.* & *Beavv. in Cær. Eccleſ p.* 1. *cap.* 17. *n.* 2.

Celebrans ſiniſtra inter indicem, & pollicem complectens ſummitatem catenularum juxta manubrium, reliqua manu extenſa pectori admota; dextera verò catenulas ſimul junctas propè operculum complectit, & firmans, ſic tenet Thuribulum, ut proprio pondere nullatenus moveatur, ac præter motum ab ipſo celebrante impreſſum, nullum alium habeat, itaùt per totam incenſationem, versus id quod incenſat ducat commodè, & ad ſe cum

gra-

gravitate, & mora competenti reducat. *Beavv. ut ſupr.*

Tum ad Altare converſus profundè ſe inclinat Cruci, vel ſi adſit Sanctiſſimum Sacramentum intrà Tabernaculum, genuflectit, extremitatibus manuum ſuper Altare poſitis, ut facilius genuflectere, & ſurgere valeat.

Elevato deindè Thuribulo, tèr incenſat Crucē in medio tantùm æquali ductu, nihil dicens, itaùt ad unumquemque ictum, tantillùm quieſcat, ac tractìm ducat Thuribulum, quod ad ſe trahens, ſub brachio levitèr, ac competenti mora, reducet, modeſtè, quietè, ſinè ſtrepitu, ac ſinè properatione. *Cær. ord. ut ſupr.*

Advertat celebrans, quod licet in Altari fuerit Tabernaculum cum Sanctiſſimo Sacramento, non illud tamen, ſed Crucem incenſat, (niſi ſit expoſitum.) *Gav. in* Epit. *tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 7. *num.* 21. & *Cærem. ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 9. *num.* 3. & R*ubric.* M*iſſal.* 4.

Advertant præterea Diaconus, & Subdiaconus, quod cum celebrans incenſat, inſerviunt hinc indè elevando eam partem planetæ, quæ eſt circa ejus brachia, ut non impediatur, altera eorum manu pectori admota. *Gav. ut ſup. tit.* 1. *num.* 7. & *Cær. ord.* M*in. p.* 2. *cap.* 6. *n.* 1. *ex* R*ub.*

Incenſata Cruce, & facta eidem Cruci profunda reverentia, vel genuflexione Sanctiſſimo Sacramento, incenſat Altare, incipiens à latere Epiſtolæ, & faciem totam quaſi ad illud convertens, ter ducit Thuribulum verſus poſteriorem Altaris planitiem recta linea, & æquali diſtantia, prout Candelabra diſtribuuntur; eorum tamèn ratio non habetur, ſivè plura, ſeu pauciora fuerint, ad numerum incenſationum, etenìm ipſa planities poſterior, ſeù Menſa Altaris incenſatur linea recta, non autem candelabra, ducit verò Thuribulum, & ſimul procedit, movendo pedem illum prius, qui eſt propior Altari totque paſſus omninò facit, quot Thuribuli tractus, niſi forsàn Altaris longitudo ea

alitèr

aliter metiri cogat: manus enim cum pede, quantum fieri poteſt concordare debent in motu; ut inceſſu thurificationi ex æquo reſpondeat. *Beavvais loc. cit.*

Cùm celebrans pervenerit ad cornu Epiſtolæ, demiſſa manu, aliquantulum inclinatus thurificat, partem illius inferiorem lateralem, tùm ſuperiorem, bis ducendo, Thuribulum, ſemèl in parte inferiori, ac iterum ſemèl in ſuperiori: deindè conversùs ad Altare, & faciem ad medium vertens, elevat manum, & incenſat in ſuperiori parte planitièm anteriorem Altaris circa oram, tèr ducens Thuribulum velut in ſemicirculum, uſquè ad medium Altaris procedendo. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 4. *num.* 7.

Perveniens ad medium, profundè inclinat ſe Cruci, vel genufleđit, Sanctiſſimo Sacramento; ac poſteriorem Altaris partem thurificat à latere Evangelii tèr ducens Thuribulum, ut in cornu Epiſtolæ, tùm parum inclinans, incenſat ſemèl inferiorem, & ſemèl etiàm ſuperiorem planitiem lateralem ipſiùs cornu Evangelii; deindè ſtans, & elevans Thuribulum, nec ultrà progrediens, niſi longitudo Altaris cogat aliquantulum procedere, incenſat planitiem anteriorem, ſeù menſam in cornu Evangelii, ducens Thuribulum quaſi in ſemicirculùm, ut ad cornu Epiſtolæ, niſi quòd in parte Epiſtolę ducit Thuribulum à dextera ad ſiniſtram, in cornu verò Evangelii ducendum eſt à ſiniſtra ad dexteram: nec ibi fit reverentia Cruci, nec genuflexio Sacramento, quià tùnc nunquàm accedit ad medium, ſed ſtatìm quaſi retrocedit ad cornu Evangelii, ubi manu aliquantulum demiſſa, incenſat partem Altaris anteriorem, ſeù frontem tèr ducens recta linea Thuribulum à cornu Evangelii, uſque ad medium Altaris, ad quod interim progreditur. *Beavvais ut ſupr.*

Perveniens ad mediū profundè ſe inclinat Cruci, vel genufleđit Sacramento, & paritèr incen-

ſat triplici ductu alteram partem anteriorem, à medio uſque ad cornu Epiſtolę, quo facto reddit utraque manu Thuribulum Diacono, qui ſupponendo manum ſuam, vel ambas dexteræ celebrantis ipſam parumpèr, quaſi ſublevans oſculatur in parte exteriori, capit Thuribuli vas dextera, & ſiniſtra manubrium, illud etiam in ſummitate catenularum oſculando: tum aliquantulum retrocedens in cornu Epiſtolæ, celebrantem ſtantem junctis manibus ante pectus, ſiniſtro brachio quaſi tangentem frontem Altaris, incenſat triplici ductu cum profunda inclinatione antè, & poſt cui celebrans nec modicũ quidem caput inclinat. *Gav. in Epit.tract.* 1.*p.*2.*tit.*4. *num.*7.*&* *Cærem. ord. Min. p.*2.*cap.*4.*num.*3.*&* 4.

Subdiaconus autèm ad incenſationem celebrantis à Diacono, ſiſtit ſeà ſiniſtris Diaconi neque cũ eo caput inclinat celebranti. *Cær. ord. Min.& Gav. loc.ſupr.cit.*

Cæremoniarius in incenſatione, amovet Miſſale de Altari, quandò opus eſt; vel Præsbyter aſſiſtens, ſi adſit, vel eis abſentibus Thuriferarius hoc præſtat. *Gav. loc.cit.*

Dum Celebrans incenſatur à Diacono, Cæremoniarius ſtat à tergo Subdiaconi, & Thuriferarius poſt Diaconum; aliquantulum à ſiniſtris ejus: primus ut Celebrante incenſato, librum ſuper Altare reponat, ſi opus fuit illum amovere: alter verò ut Thuribulum de manu Diaconi accipiat.

Si autem abſint Cæremoniarius, & Præsbyter aſſiſtens, quando Celebrans thurificat cornu Epiſtolæ, liber de Altaιi removetur per Thuriferariũ, qui eum reſtituit ſtatim; quod ſimili modo facit, quandò poſt incenſationem oblatorum incenſatur cornu Evangelii. *Gav.loc.cit.& Cærem.ord.ut ſup.*

Si in Altari fuerint Reliquiæ, ſeù imagines Sanctorum, (Statuæ ſcilicet, non figuræ in muro depictæ, vel circa Tabernaculum ſculptæ,) incenſata Cruce, & facta illi profunda reverentia, vel genuflexione Sanctiſſimo Sacramento, antequã

diſcedat

diſcedat à medio Altaris, primùm incenſat eas, quæ à dextris ſunt, ideſt à parte: Evangelii propè Crucem, bis ducens Thuribulum, quamvis plures, vel pauciores fuerint Reliquiæ, aùt imagines, nec illis inclinabit ſe ullo modo ante, vel poſt incenſationem, ſed facta iterùm profunda inclinatione Cruci, vel Sacramento genuflectione ſimilitèr incenſabit bìs alias, quæ ſunt à ſiniſtris, ſcilicèt à latere Epiſtolæ: ac tandem procèdet abſquè nova inclinatione, vel genuflexione, ad incenſationem Altaris, ut ſuprà. De Reliquiarum, ſeù Imaginum incenſatione. *Vide Cærem. ord. Min. p. 2. cap. 5. num. 1. & cap. 27. num. 12. & Rub. Miſſal. 4. num. 5.*

Si in Altari fuerit Tabernaculum cùm Sanctiſſimo Sacramento, celebrans accepto Thuribulo, antequàm incipiat incenſationem genuflexionem facit, ut dictum eſt ſuprà, quòd itèm facit, quotieſcunquè tranſit antè medium Altaris. *Rubric. Miſſ. 4. num. 6.* ſed id tantùm intelligendum eſt de ſolo tranſitu in ipſo thurificationis actu, non autèm de quovis alio tranſitu tempore Miſſæ. *Beauvais ut ſupr. p. 2. cap. 13. § 4. num. 5.*

Diaconus, & Subdiaconus, hìnc indè, aſſiſtunt Celebranti cùm incenſat, & cùm tranſeunt antè Crucem, ſempèr genuflectunt. *Rubr. Miſſal. 4. num. 7. ut ſupr.*

Thuriferarius, accepto Thuribulo à Diacono, redit in Sacriſtiam, qui prepterea non habet locū ſtabilem in Præsbyterio. *Cærem. ord. Min. p. 2. cap. 4. num. 5. & Gav. in Epit. tract. 1. p. 2 tit. 4. num. 7.*

Prælato præſente in habitu, ſaltem cùm cappa, Thus imponit, & benedicit, & thurificatur triplici ductu poſt celebrantem, Celebrans verò duplici. *Cærem. Ord. p. 3. cap. 2. num. 5. & p. 4. cap. 7. num. 11. & Cærem. Epiſc. lib. 1. 23. &c.*

ſat triplici ductu alteram partem anteriorem, à medio uſque ad cornu Epiſtolę, quo facto reddit utraque manu Thuribulum Diacono, qui ſupponendo manum ſuam, vel ambas dexteræ celebrantis ipſam parumpèr, quaſi ſublevans oſculatur in parte exteriori, capit Thuribuli vas dextera, & ſiniſtra manubrium, illud etiam in ſummitate catenularum oſculando: tum aliquantulum retrocedens in cornu Epiſtolæ, celebrantem ſtantem junctis manibus ante pectus, ſiniſtro brachio quaſi tangentem frontem Altaris, incenſat triplici ductu cum profunda inclinatione antè, & poſt cui celebrans nec modicũ quidem caput inclinat. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 4. *num.* 7. & *Cærem. ord. Min. p.* 2. *cap.* 4. *num.* 3. & 4.

Subdiaconus autèm ad incenſationem celebrantis à Diacono, ſiſtit ſeà ſiniſtris Diaconi neque cũ eo caput inclinat celebranti. *Cær. ord. Min.* & *Gav. loc. ſupr. cit.*

Cæremoniarius in incenſatione, amovet Miſſale de Altari, quandò opus eſt; vel Præsbyter aſſiſtens, ſi adſit, vel eis abſentibus Thuriferarius hoc præſtat. *Gav. loc. cit.*

Dum Celebrans incenſatur à Diacono, Cæremoniarius ſtat à tergo Subdiaconi, & Thuriferarius poſt Diaconum; aliquantulum à ſiniſtris ejus: primus ut Celebrante incenſato, librum ſuper Altare reponat, ſi opus fuit illum amovere: alter verò ut Thuribulum de manu Diaconi accipiat.

Si autem abſint Cæremoniarius, & Præsbyter aſſiſtens, quando Celebrans thurificat cornu Epiſtolæ, liber de Altari removetur per Thuriferariũ, qui eum reſtituit ſtatim; quod ſimili modo facit, quandò poſt incenſationem oblatorum incenſatur cornu Evangelii. *Gav. loc. cit.* & *Cærem. ord. ut ſup.*

Si in Altari fuerint Reliquiæ, ſeù imagines Sanctorum, [Statuæ ſcilicet, non figuræ in muro depictæ, vel circa Tabernaculum ſculptæ,) incenſata Cruce, & facta illi profunda reverentia, vel genuflexione Sanctiſſimo Sacramento, antequã
diſcedat

diſcedat à medio Altaris, primùm incenſat eas, quæ à dextris ſunt, ideſt à parte: Evangelii propè Crucem, bis ducens Thuribulum, quamvis plures, vel pauciores fuerint Reliquiæ, aùt imagines, nec illis inclinabit ſe ullo modo ante, vel poſt incenſationem, ſed facta iterùm profunda inclinatione Cruci, vel Sacramento genuflectione ſimilitèr incenſabit bìs alias, quæ ſunt à ſiniſtris, ſcilicèt à latere Epiſtolæ: ac tandem procèdet abſquè nova inclinatione, vel genuflexione, ad incenſationem Altaris, ut ſuprà. De Reliquiarum, ſeù Imaginum incenſatione. *Vide Cærem. ord. Min. p.* 2. *cap.* 5. *num.* 1. *&* *cap.* 27. *num.* 12. *&* *Rub Miſſal.* 4. *num.* 5.

Si in Altari fuerit Tabernaculum cùm Sanctiſſimo Sacramento, celebrans accepto Thuribulo, antequàm incipiat incenſationem genuflexionem facit, ut dictum eſt ſuprà, quòd itèm facit, quotieſcunquè tranſit antè medium Altaris. *Rubric. Miſſ.* 4. *num.* 6. ſed id tantùm intelligendum eſt de ſolo tranſitu in ipſo thurificationis actu, non autèm de quovis alio tranſitu tempore Miſſæ. *Beauvais ut ſupr. p.* 2. *cap.* 13. § 4. *num.* 5.

Diaconus, & Subdiaconus, hìnc indè, aſſiſtunt Celebranti cùm incenſat, & cùm tranſeunt antè Crucem, ſempèr genuflectunt. *Rubr.* Miſſal. 4. *num.* 7. *ut ſupr.*

Thuriferarius, accepto Thuribulo à Diacono redit in Sacriſtiam, qui propterea non habet locũ ſtabilem in Præsbyterio. *Cærem. ord. Min. p.* 2. *cap.* 4. *num.* 5. *&* *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2 *tit.* 4. *num.* 7.

Prælato præſente in habitu, ſaltem cùm cappa, Thus imponit, & benedicit, & thurificatur triplici ductu poſt celebrantem, Celebrans verò duplici. *Cærem. Ord. p.* 3. *cap.* 2. *num.* 5. *&* *p.* 4. *cap.* 7. *num.* 11. *&* *Cærem. Epiſc. lib.* 1. 23. *&c.*

De Introitu, Kyrie eleiſon, & Gloria in Excelſis in Miſſa Solemni.
Cap. VII.

FActa incenſatione Altaris, & Celebrantis, ipſe celebrans ſtans in cornu Epiſtolæ, Diacono à dextris ejus, & Subdiacono à dextris Diaconi ſtantibus, ſe ſignans, ſolùs legit ſubmiſſa vocè *Introitum*, & non Miniſtris Sacri *Cærem. Ord. Min. p.2.cap.6.num. 2. Gav.in Epit.tract.1.p.2.tit.4.num. 8. & Rubric. Miſſal. 4. num.7.* Attamen Miniſtri Sacri advertant, quòd debent ſe ſignare una cùm celebrante ad *Introitū* (*Cær. ord. Min.p. 4. cap. 7.num.5. & Gav.ut ſup.tit.3.num. 8.*) & ſimilitèr cùm illo ſe inclinare, ad *Ploria Patri, &c.* advertendo, quòd inclinare ſe debent in Altari, quotiès inclinat ſe celebrans, dicens aliquid voce non ſecreta. *Cær. Ord. Min.p.4.cap.6.num.25.*

Dicto introito, ibidem Celebrans alternatìm cū Miniſtris dicit: *Kyrie eleiſon, Boliaſc. p. 3. cap. 17.* Nec indè recedunt donèc procedendum ſit ad medium, niſi Celebrans velit ſedere: in quo caſu, dicto ultimo *Kyrie*, ipſe, & Sacri Miniſtri ſimùl ibi versùs Crucem, celebrans profundè ſe inclinat, vel genuflexionem facit Sanctiſſimo Sacramento, ſi adſit, Miniſtri verò genuflexionem faciunt, etiàm ſi adſit ſola Crux, quod negat; *Bauldr. p. 3. cap. 11. art. 5.* dicens quod non genuflectunt, niſi recedant à medio, cùm procedunt per breviorem viam ab eodem latere Epiſtolæ, unus poſt alium ad ſedē paratam, ſedentes ritu, quo infrà dicitur: & cùm dicitur in Choro ultimum *Kyrie*, celebrans procedit per planum Capellæ ad medium Altaris, cùm Miniſtris unus poſt alium, & facta à celebrante profunda inclinatione, vel genuflexione Sacramento, & à Miniſtris ſemper genuflexione, aſcendunt quiſque ad locun ſuum, uuo remanente poſt alium. *Cær. Ord. Min.p.2.cap.6. num. 2. & Rubric. Miſſal. 17.num.6.Beauv. in Cær. Eccl. p.2.cap.13.*

Sta-

tatim ut finitum eſt in Choro ultimum *Kyrie*, ebrans incipit Gloria in excelſis, diſiungens, ntè pectus extendens manus ad verbum *Gloria*, a eas elevat uſq;ad humerorum altitudinem,dis, *in Excelſis*; & cùm dicit *Deo*, manus jungit, caput inclinat. *Bauld.p.3.cap.11.art.5. ex Rubr. ſal.4.num.3.*

Dùm ecelebrans dicit *Deo*, Diaconus, & Subconus caput inclinant. Tùm facta genuflexione acono pauliſper Subdiaconũ expectante; (quod npèr faciunt; dùm aſcendunt ad Altare,) aſcẽnt hinc indè, Diaconus à dextris, & Subdiacos à ſiniſtris, & cùm celebrante hymnum ſubmiſſ voce proſequuntur, ita tamen, ut Celebrans ulò altiùs recitet quàm Miniſtri (quòd ſempèr cere debent in ſimili caſu,) cùm eo ſe inclinans, & ſe ſignantes in fine, & cùm dicunt, *Amen*, im eodem jungunt manus. *Cær.Ord.Min.p.2.cap. num.3.& 4.& Gav.in Epit. tract.1.p.2.tit.4.num. 1. ac Bauld. loc.cit.*

Quando Diaconus, & Subdiaconus aſcendunt ad Altare, faciunt priùs genuflexionem in medio, vel n eodem loco, undè diſcedunt, ſed non debent liam iterum facere ad Altare, & viceverſa,quanlo diſcedunt ab Altari genuflectunt, ſed nullam liam faciant genuflexionem reverſi ad loca ſua. *Cær.Ord.Min loc.cit.& Gav. ut ſup. num.* 10. niſi alitèr in ſuis locis notetur.

Si Hymno dicto, Celebrans velit ſedere, (quod decet Sanctiſſimo Sacramento non expoſito) facta debita reverentia, & à Miniſtris ſemper genuflexione per breviorem viam, ideſt per latus Epiſtolæ, unus poſt alium, præcedente Subdiacono, procedunt ad ſedem præparam, ſeu ſcamnum oblongum; ubi Celebrans ſedet medius inter Diaconum, Subdiaconum, qui poſteriorem planetæ illius partem elevent, tum etiam poſteriorem Dalmaticæ, & Thunicellæ partem ſibi elevant, niſi illis elevant Ceroſerarii; ſedebunt autem Celebrans, & Miniſtri Sacri capite cooperto, quod tamen

men aperiunt ad verba *Hymni*, ad quæ inclinandũ notatur in R*ubr*. 4. *Miſſal. num*. 3. dum cantatur à Choro. *Cærem. ord. ut ſupr. num*. 2. & *Gav. loc. cit. num*. 12.

Et ſic ſedentes Celebrans, & Miniſtri manus ſuper genua hinc indè expanſas aliquantulum à ſe diſtantes, vel inſertis inter ſe digitis habebunt. *Beavvais ut ſupr.*

Thuriferarii verò, & Ceroferarii ſedebunt in aliquo ſcamno humiliori, vel ſuper gradus Altaris, (quod magis congruit) facie ad celebrantem converſa, & manibus decentèr compoſitis, *Beavvais Cær. Ord. Min. loc. cit.*

In ſedendo hunc ſervant ordinem, Celebrans primus ſedet, deindè Sacri Miniſtri, poſt factam Celebranti capitis inclinationem, poſteà Thuriferarius, vel Thuriferarii in medio, & Ceroferarii hinc indè, cùm debitis reverentiis, & ultimò ſedet Cæremoniarius, ſi adſit; & è contra primi ſurgunt Miniſtri inferiores, tum Sacri Miniſtri, ultimò Celebrans.

Attendant verò, dùm pergunt ad ſedem ne ſint in via, cum in Choro cantatur verſus: *Adoramus te*, vel quid ſimile, ad quòd eſſet inclinandum. *Beavvais loc. mox. cit.*

Omnes Miniſtri Altaris, ſivè ſtent, ſivè ſedeant, inclinare debent, capite detecto, ad illa *Hymni*, vel *Symboli* verba, ad quæ inclinat Chorus. *Cær. ord. Min.* & *Gav. loc. cit.*

Quando celebrans ad *Prophetias*, *tractum*, &c. ſedet, è ſede directè pergit ad cornu Epiſtolæ, ubi facta debita reverentia, proſequitur, quæ ſunt dicenda. *Beavvais in Cærem. Eccleſ. p*. 2. *cap*. 13. §. 4. *num*. 8.

Advertendum eſt, quod dùm Celebrans cum Miniſtris ſedet ad: *Gloria in Excelſis*, & *Credo*, ſi elevetur Sanctiſſimum Sacramentum in Altari, quod ſit proximum, & in conſpectu ipſius Celebrantis, debent omnes aſſurgere, & detecto capite genuflectere, & adorare Sacramentum, donec Sacerdos

s depoſuerit Calicem, & ratio eſt, quia nou ıt impediti; quod ſi id contingat, cum è ſede redeunt ad Altare, non ideò ſiſtent, ſed proſe-:ntur ceptum iter. *Tonell. in Sacr. Euchir. lib.* 2. 3. *& tit.* 14.

Ibi etiam dicit, quod ſi adveniat proprius Epi-pus, vel eo Superior, aut Princeps Magnus, ent omnes aſſurgere, & aperto capite, ſtare ·èc ipſe oraverit. *Id loc. cit. & Alcocer. tract.* 2. *p.*

:irca finem *Hymni Angelici*, nimirùm poſt ulti-m, *Jeſu Chriſte*, Celebrans, & Miniſtri à Cæ-ıoniario invitati cum debitis reverentiis, vel bſente à Thuriferario detectis priùs capitibus ;unt, tùm Sacri Miniſtri facta Celebranti incli-ione. unus poſt alium præcedente Cæremonia-, procedunt per planum Præsbyterii, ubi ante mum gradum Miniſtri genuflectunt, celebrans ò profundè inclinat, niſi adſit Sacramentum, ndè aſcendit ad medium Altaris, Miniſtris hìnc è anteriores veſtes attollentibus; uſquè ad ſe-dum gradum, ubi Diacono remanente, Sub-:onus deſcendit ad locum ſuum: Cæremonia-; genuflectit in medio poſt Celebrantem, Thu-rarius verò, & Ceroferarii hìnc inde: *Cærem.* *Min. loc. cit. num.* 6. *Gav. ut. ſup. nn.* 6. *&* 14. *& Beav. upr. cit.*

:elebrans, & Miniſtri Sacri dum ſedent, non ntur velo oblongo pro Subdiacono.

i verò ſedendum non ſit, quod maximè decet ramento expoſito, Diaconus, & Subdiaconus) tempore *Hymni Angelici*, ſtabunt apud Altare, totalitèr pares cum celebrante, ſed aliquan-ım retrò inclinantes ſe quandò opus erit, & a finem *Hymni*, ibidem facta ab ipſis Miniſtris ıflexione, deſcendent ad loca ſua, ubi unus t poſt alium. *Cær. ord. Min. p.* 2. *cap.* 6. *nn.* 5. *Gav. it.* 4. *& Baavv. ut ſupr.*

De Oratione Epiſtola, & aliis, uſque ad Evangelium. *Cap. VIII.*

HYmno Angelico à Choro decantato, celebrans oſculatur Altare iu medio, & manibus junctis; ad populum ſe convertens dicit extendens, elevans, & iterùm jungens manus: *Dominus vobiſcum*, Miniſtris Sacris poſt illum ſtantibus, non tamen propterea caput inclinantibus, quo dicto, omnes procedunt unus poſt alium ſinè genuflexione ad cornu Epiſtolæ, ubi Celebrans, dicens, *Oremus*; extendit, & jungit manus, caput Cruci inclinans, inclinantibus quoque, & Miniſtris Sacris. *Cærem. Ord. Min. p. 4. cap. 6. num.* 25. & *Bauldr. p.* 3. *cap.* 11. *art.* 5.

Cùm verò orationes cantat, manus ipſas extenſas, elevatas, ac rectas ante pectus tenet, ità ut palma unius reſpiciat Alteram, & digitis ſimul junctis, quorum ſummitas humerorum altitudinē non excedat, ſic eas tenens uſque ad concluſionem orationis. *Rubr. Miſſ.* 5. *num.* 1.

Si ad orationes præmittatur *Flectamus genua* Celebrans non genuflectit, niſi fortè defectum miniſtrorum ipſe cantet ea verba. *Rubric. Miſſal.* 17. *num.* 3.

Circa initium primæ, vel ultimæ orationis, Cæremoniarius, ſeù eo deficiente, Thuriferarius, accipit de credentia librum Epiſtolarum, quem ambabus manibus elevatum tenens, tradit Subdiacono, qui eum ambabus manibus accipit, verſa ſibi facie ad invicem cum mutuis reverentiis. *Beauv. loc. ſupr. cit. num.* 12.

Tum ipſe Subdiaconus, circa finem ultimæ orationis, ducente Cæremoniario, & eo abſente Thuriferario, prius facta genuflexione ſuper infimum gradum, eo tempore quo verba *Jeſum Chriſtum*, dicuntur à celebrante in clauſula orationis, ſi commodè fieri poterit, accedet ad locum prò Epiſtola deſi-

eſignatum, librum ante pectus elevatum deferes, bi cum pervenerit, tenens ſibi ipſi librum utraue manu, cantat Epiſtolam, alta & ſonora voce Miniſtro ſupradicto à ſiniſtris ejus aliquantulum oſt eum ſtante, qui vertit folia quando opus eſt ; *Bauldr. loc. cit. & Cær. Ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 7.

Cum celebrans incipit Epiſtolam, quam ſubmiſà voce legit, accedit Diaconus ad dexteram illius ine genuflexione, ubi ſtat in ſecundò gradu, ſi commodè poteſt, manibus modeſtè pectori appoſitis, vertens folia, quandò opus eſt, & in fine Epiſtolæ reſpondet celebranti: *Deo gratias*. *Cærem. Ord. loc. cit.*

Deindè ibidem remanebit aſſiſtens celebranti, dum dicit *Graduale Tractum, Alleluja, &c.* nequè diſcedet, donèc redierit Subdiaconus. *Beauvais ut ſupr. num.* 13.

Cantata Epiſtola, Subdiaconus claudit librum, quem ut prius portat, & accedit cum Miniſtro à ſiniſtris ſuis ad medium Altaris, ubi genuflectit ſurgit, & duce eodem Miniſtro ad Celebrantem, accedit in cornu Epiſtolæ, ubi genuflectens ſuper altiorem gradum, vel alium commodiorem, & partem ſuperiorem libri deflectens, manum illius dexteram ſuper libro poſitam, reverentèr oſculatur. & ab eo benedicitur, manu ſiniſtra ſuper Altare retenta; Diaconus verò tunc retrocedit paululum ſuper eundem gradum, & Subdiacono genuflectente, locum cedat. *Cær. Ord.* Min. *ut ſup. Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 6. *num.* 9. *Rub. Miſſ.* 3. *num.* 5. & 6. *num.* 4.

Quando adeſt Præsbyter aſſiſtens, ipſe loco Diaconi aſſiſtet celebranti, qui tùnc ſtabit retrò Celebrantem in ſecundo gradu. *Cær. Ord. p.* 2. *cap.* 11.

Subdiaconus, accepta benedictione, & oſculata manu Celebrantis, reddet librum Miniſtro comiti, & accipiet Miſſale celebrantis, quod deferet clauſum antè pectus elevatum ad latus Evangelii, ea parte, quà aperitur ad ſiniſtrum ſuum latus converſa; tranſiens verò antè medium Altaris genu-

flectet, retrò Diaconum, & Miſſale ità locabit apertum in cornu Evangelii, ut medium libri reſpondeat angulo ipſius Altaris, & pars inferior Altare tangat. Superior verò pulvino adhereat; deindè ſtans ad ſiniſtram celebrantis, miniſtrabit, folia vertet, & genuflectet cum eo, quando opus erit. *Beavv. loc. cit.*

Lecto à celebrante Evangelio, Subdiaconus reſpondebit. *Laus tibi Chriſte. Cær. ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 7. *num.* 1.

Tùm deferet librum cum cuſſino, circà medium Altaris propè Corporale, & facta ibidem genuflexione, deſcendet in planum; ubi ſtabit directè poſt celebrantem, donèc progrediatur cùm Diacono ad locum Evangelii. *Beavv. ut ſup.*

Interim celebrans, data benedictione Subdiacono, procedit ad medium Altaris, ac ibidem profundè inclinatus, dicit: *Munda cor meum, & Jube domne, ut in Rub. Miſſal.* 6. *num.* 2.

Hinc accedit ad cornu Evangelii, ubi legit Evangelium manibus junctis, librum, & ſeipſum in principio ſignando, ſed in fine eum non oſculatur, nec dicit: *Per Evangelica dicta, &c. Cær. Ord.* Min. *ut ſup. & Rub.* Miſſal.

Cùm verò celebrans, data benedictione Subdiacono, ad locum Evangelii tranſibit, Diaconus eũdem ſequetur, uſquè ad medium Altaris, ubi facta genuflexione, accedens via breviori ad credentiam, accipiet de manu Cæremoniarii, ſeu Thuriferarii, ſi abſit Cæremoniarius, librum Evangeliorom clauſum, tenens ambabus manibus erectum antè pectus, ea parte qua liber aperitur, ad ſiniſtram ſuam converſa, & procedit ſolus per planum Præsbyterii ad medium Altaris, ubi genuflectet ſuper infimum gradum, deindè aſcendens ad Altare, ipſum librum collocabit ſupèr illud prorsùs in medio, ubi Calix collocatur, itaut pars eadem, qua liber aperitur reſpiciat latus Evangelii. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 6. *num.* 10. *& Cær. Ord. Min. loc. cit. num.* 5. *Bord. to.* 3. *p.* 2. *reſ.* 64. *num.* 6.

Si

Si corporale explicatum ſit in medio, collocabit lum juxtà corporale à parte Epiſtolæ; tùm genu-eſtens ibidem celebranti, legenti Evangelium ſiſtet, propè eum ſtans quaſi medium inter illum, : Subdiaconum. *Cæremon. Ord. Min. ut ſup. cap.* 10. *um.* 14.

Celebrans lecto Evangelio, illud non oſculatur, : ibidem remanet intèr cornu Evangelii, & me-ium Altaris; & non in medio, Diaconus verò, & ıbdiaconus ſtant hìnc indè quaſi pares, vel unus oſt alium, niſi dicatur Sequentia, quia tùnc ſe-:tur. *Bauldr. p* 1. *cap.* 12. *art.* 1. *&* *p.* 3 *cap.* 11. *art.* 5.

Notandum eſt, quod celebrans non debet inter-ımpere Evangelium, quod legit, ut ea præſtet, ıæ circa Diaconum ſunt peragenda, ſed expectet ıem. *Cærem. ord. Min. p.* 2. *cap.* 7. *num.* 1. *&* *Gav. loc. pr. cit.*

Etiam eſt notandum, quòd celebrans in Miſſa lemni genuflectit unico genu ad omnia, & ſolùm prima verba verſuum, ut in Miſſa privata, ſed ım cantantur in Choro versùs; *Veni Sancte Spiri-ſ. Adjuva nos Deus*, & ſimil. & apud nos ℣. *Veni :gina noſtra, &c.* celebrans (dicto à ſe Evangelio) ım Miniſtris, genuflectit ſupèr ſupremum gra-ım uſque ad finem. *Bauld. p.* 4. *cap.* 4. *Gav. tract.* 1. 1. *tit.* 17.

Celebrans poſt ab eo lectum Evangelium, circà ıem versùs: *Alleluja*, *tractus*, vel *Sequentia*, mi-ſtrante Diacono Naviculam, & Thuriferario huribulum, imponit, & benedicit incenſum eo odo, quo ſuprà dictum eſt in principio Miſſæ: de-dè Diaconus, reddita Thuriferario Navicula, :nuflexus antè medium Altaris ſuper primo Al-ris gradu altiori, junctis manibus, & capite in-inato, dicit; *Munda cor meum*: quo dicto ſurgit, ambabus manibus, accipit reverenter librum vangeliorum de Altari: & iterùm genuflexus in edio ipſius gradus versùs celebrantem, ſtantem opè medium Altaris, quaſi à latere Evangelii, n omninò tamen converſus ad Diaconum, petit

benedictionem dicens, *Jube domne benedicere*, cui celebrans manibus junctis, & demiſſa voce ſubjungit, *Dominus ſit in corde tuo*, &c. & cum dicit *In nomine Patris*, *&c.* in fine ipſe ſubdens *Amen*, benedicit eum dextera, ſiniſtra infrà pectus poſita, eandemque manum dexteram poſteà ſupèr librum poſitam, quem Diaconus aliquantulum elevat, & deflectit versùs eum, tradit in parte exteriori oſculandum. *Cær. Ord. Min. p.2. cap. 7. num. 2. 3. & 5. Gav. in Epiſt. tract. 1. p. 2. tit. 6. nu.* 10. & 11. *Bauldr. & Bordon. loc. ſup. cit.*

Cum Diaconus petit benedictionem genuflexus, reliqui Miniſtri ſtant, (niſi coràm Epiſcopo celebretur) quià eo caſu omnes Miniſtri genuflectunt. *Gav. loc. cit. num.* 12.

Dùm Celebrans benedicit Diaconum, vel paulò tardius, Ceroferarii ſumunt de credentia ſua candelabra, & præcedente Thuriferario cum Thuribulo, & Navicula, per planum procedunt ad Altare, & Diaconus accepta benedictione ſurgit, & ſtatìm deſcendit in planum, ubi cùm Subdiacono à ſiniſtris ejus, & Cæremoniarius à ſiniſtris Subdiaconi, Thuriferario verò à tergo Diaconi medio intèr Ceroferarios, omnes gennflectunt, ità ut Ceroferarii unicam faciant genuflexionem, ſimul cũ Diacono, ſcilicet cum accedunt ad Altare; tum ſurgunt, & procedunt ad locum, in quo ſolet Evangelium cantari, ſcilicet paulò infra gradus Altaris intrà Præsbyterium, verſus aquilonem inter Altare, & Populum, quod idem eſt, ac contra Altare verſus Populum, ità ut Diaconus, nequè totus ſit contrà Altare, neque totus verſus Populum, ſed inter utrumque faciem ſuam ſiſtat. *Cærem. Ord. Min. ut ſup. num. 5. & p. 4. cap. 7. num.* 10. *Gav. loc. cit. num.* 11. *Cærem. Epiſc. lib. 2. cap. 8. & Bol. p. 3. cap. 17. pag. 365.*

Procedunt autem ad locum hoc ordine, præcedit Cæremoniarius, ſequitur Thuriferarius, tum Ceroferarii, deindè Diaconus portans ambabus manibus librum clauſum, antè pectus erectum, habēs à ſi-

ſiniſtris Subdiaconum manibus junctis, niſi ob anguſtiam loci Subdiaconus præcedere cogatur, quod etiam præſtare debent Ceroferari, ſi opus ſit. *Beav. loco ſup. cit. num.* 16. *Bauldr.*

Tùm Diaconus librum tradit Subdiacono, quem ipſe ambabus manibus elevatum, ſuſtinet ante pectus, & oculos ſuos, ità ut Diaconus in eo legere commodè poſſit, & oculis ipſius Subdiaconi à libro impediantur, nè tecta videant Diaconum. *Beav. num.* 17.

Ceroferarii ſtant hìnc indè à lateribus Subdiaconi, primus à latere dextero vertentes, ſicut idem Subdiaconus, renes ad eam partem, quæ pro Aquilone figuratur. *Ibid.*

Thuriferarius, ſtat poſt Diaconum à dextris, ſi Thuribulum ei immediatè traditurus eſt, alioquin à ſiniſtris: ſi verò illud tradat Cæremoniarius, ſtat ſimiliter poſt Diacouum à dextris ejus, qui eſt ſi illud non tradat nihilominus, ſtat à dextris, vel ſiniſtris, aut poſt Diaconum. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 6. *num.* 15.

Si verò cantetur Evangelium ſuper Legile ornatum, Subdiaconus ſtat poſt ipſum: manibus hìnc indè librum tangens, ità ut non eas ſuperponat Pulpito. *Cær. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 7. *num.* 6. *Beavv. ut ſup. num.* 18. *& Boliaſc. loc. cit.*

De Evangelio, & aliis, uſque ad Offertorium.
Cap. IX.

FInito cantu in Choro, Diaconus junctis manibus antè pectus, ſtans verſa facie ad Subdiaconum, incipit Evangelium, dicens *Dominus vobiſcum*, & dum dicit *Sequentia*, vel *Initium Sancti Evangelii*, ſignat librum in principio Evangelii pollice dextero, reliqua manu extenſa, digitis ſimul junctis, & extenſis, ſiniſtra ſuper librum poſita, deindè ſeipſum etiam ſignat in fronte, ore, & pectore, ſiniſtra infrà pectus poſita. *Rubic. Miſſal.* 6. *num.* 5.

Ad-

Advertat autem Diaconus, ut non ſignet os ſuum, dum verba profert, ſignat verò tàm librum, quàm ſe non ungue pollicis, ſed pulpa. *Tonell.p.2. lib.2.tit.6.& Bauldr.p.3.cap.11.art.6.*

celebrans ſimiliter, & omnes alii ſe ſignant eodem modo. & eodem tempore *Dur.lib.4 cap.24.num 28. ex Rubr.Miſſal.6.num.2.& 5.* exceptis Ceroferariis, Thuriferariis, & Subdiacono, cùm ſint occupati. *Cærem. Ord Min.p 2.cap 7.num. 7. & Rubr.Miſſal.*

Diacono dicente *Sequentia &c.* Thuriferarius claudit Thuribulum, & tenens manubrium dextera, vaſculum verò per catenulas ſiniſtra, firmat ſe à dextris ejus, eique Thuribulum porrigit, ut librum incenſet; Diaconus autem illud recipiens, dum Chorus reſpondebit; *Gloria tibi Domine*, librum incenſabit tribus ductibus, primò in medio, tùm à dextris libri, poſteà à ſiniſtris ejuſdem. *Rubr. Miſſal.6 num.5.*

Facietque mediocrem inclinationem ob reverẽtiam Sacri textus antè, & poſt incenſationem, quam ità diſpenſabit, ut ſtatim atquè reſponderit Chorus, nulla mora interpoſita, niſi ad brevem reſpirationem, cantet Evangelium: quod proſequetur junctis manibus. *Beavv. in Cærem. Eccl.p.2.cap.3. §.1.num.16.*

Incenſato libro Diaconus reddit Thuribulum Miniſtro, qui poſt eum recedit, ſtans uſque ad finem Evangelii à dextris Cæremoniarii (ſi adſit,) ibidem agitans leviter Thuribulum catenula operculi aliquantulum elevata, & inclinat ſe, ac genuflectit, cum opus eſt. *Cær.Ord.Min.p.2 cap.7.n. 2.& Gav.in Epit.tract.1 p.2.tit.6.n.14.*

Celebrans, data benedictione Diacono, ſtatim facta Cruci profundè reverentia, & Sacramento expoſito genuflexione, retrahit ſe ad cornu Epiſtolæ, & dùm Diaconus incipit *Dominus vobiſcum*, vertit ſe ad eum, reſpiciens cornu Evangelii, & ſic ſtat junctis manibus donèc abſolvatur Evangelium, & cum Diaconus dicit *Sequentia, &c.* ſignat ſe: & cum nominatur nomen *Jeſus*, caput incli-

nat

nat versùs Altare. *Rubr. Miſſal.* 6. *num.* 5. & *Cæren. Ord. Min. p.* 1. *cap.* 11. *num.* 2.

Si genufleƐtendum: vel inclinandum ſit, dùm cantatur Evangelium, ſolus Diaconus versùs librum, alii versùs Altare, proùt Celebrans, genufleƐtunt, & inclinant exceptis Ceroferariis, & Subdiacono. *Rubr. Miſſal.* 17. *num.* 4.

Quando SanƐtiſſimum Sacramentum eſt patentèr expoſitum. Eiaconus genufleƐtens eo caſu convertet ſe aliquantulum ad Sacramentum. *Beauv. loc. ſupr. cit.*

Evangelio decantato, ſtatim Subdiaconus, nulla facta prorſus reverentia, nec Celebranti, neque Altari etiam SanƐtiſſimo Sacramento expoſito, ſolus modeſtè ad oculos portat librum apertum in folio ubi eſt principium Evangelii cantati, & illum offert oſculandum Celebranti, idem principium digito illi indicans, ſi commodè poteſt: qui ambabus manibus hinc indè illum accipit, & partum inclinatus, oſculatur principium Evangelii,) ſed non ſignabit, dicens. *Per Evangelica dicta, &c. Cær. ord. Min. p.* 2. *cap.* 7. *num.* 8. & *Gav. in Epit. tract.* 1 *p.* 2. *tit.* 6. *num.* 16. *ex Rubr. Miſſal.*

Subdiaconus ſtatim clauſo libro, & paululum retrahens ſe, celebranti ſe inclinat profundè: deindè genufleƐtit Altari: tùm deſcendit in planum, & tradit librum Cæremoniario, vel Acolytho, vel defert ad credentiam, ſi iſti fuerint impediti. *Cær. Ord.* & *Gav. loc. cit.*

Depoſito libro, redibit in planum antè medium Altaris, via longiori, ubi ſtabit poſt Diaconum, donec à celebrante inchoetur *Symbolum*, vel dicatur *Dominus vobiſcum. Ibid.*

Ceroferarii, ſtatim finito Evangelio, præcedentes Diaconum, facta genuflexione Altari; ſine mora redeunt ad credentiam, ibiquè deponunt Cãdelabra, deindè redeunt in planum antè Altare, ... ntes, genufleƐtentes, &c. proùt celebrans. ... *uldr. loc. cit.*

Thuriferarius verò, medius inter Ceroferarios, genu-

genuflectit in medio Altaris retrò Diaconum, & confeſtim Thuribulum tradit Diacono à dextris ejus, & ſtat in plano poſt eum, quando incenſat celebrantem: deindè cum debitis reverentiis recepto Thuribulo, genuflectit, & illud congruo loco reponit, ac ſtatim petit locum ſuum. *Beavv. ut ſup. cap.* 13. §. 5. *num.* 5.

Diaconus, finito Evangelio, non inclinat ſe verſus librum, ſed digito indicat Subdiacono initium Evangelii cantati; cui quidem Subdiacono redit locum, ut inter ipſum, & Altari, tranſiens deferat librum celebranti oſculandum; & continuò, præcedentibus aliis Miniſtris, accedit per planum antè medium Altaris, ubi facta cum illis genuflexione, ſtat, habens poſt ſe Thuriferarium; à quo recipit Thuribulum à dextris; ac ſtatim, ut celebrans oſculatus eſt librum, ſtans in eodem plano, & non ſuper gradum, thurificat celebrantem triplici ductu cum profunda inclinatione antè, & poſt. *Beavvais loc. cit. num.* 6. *ex Rubric. Miſſal.*

Si autem celebrans ſit coram Prælato in ſua Reſidentia, tunc liber defertur ad Prælatum, & ille incenſatur triplici ductu. celebrans verò minimè: *Cær. Epiſc. lib.* 1. *cap.* 23. & *Rub. Miſſal* 6 *num.* 5.

Diaconus, reddito thuribulo Thuriferario, aſcendit ad ſecundum Altaris gredum, ubi ſtat poſt Celebrantem. *Rubr. Miſſal. loc. cit.*

Celebrans verò, poſtquam incenſatus fuerit, procedit ad medium Altaris, ubi ſi dicendum ſit *Symbolum*, incipit, ſtantibus poſt eum Diacono, & Subdiacono manibus junctis. *Rubric. Miſſal. cit. ſuprà*.

Notandum eſt, quod quandò publicandi ſunt dies feſti, jejunia, matrimonia, & alia hujuſmodi, publicari debent immediatè poſt Evangelium; non poſt offertorium; Idem ſervatur, quando habenda eſt concio, vel explicatio Evangelii, &c. *Rubric. Miſſ.* 6. *num.* 6. *Cær ord. Min. p.* 2. *cap.* 7. *num.* 10. ubi dicit, quod ſi celebrans voluerit concionari, ſedeat ſuper ſcamno nudo, in cornu Evangelii, capite dete-

detecto, aut ſine caſula in pulpito. *Vide etiam Gav.in Epit.tract.1.p.2.tit.6.num.*19.ſed dicit capite tecto.

Si facienda ſit *Obatio* à populo; fiat ſtatim poſt dictum à celebrante *Offertorium*, non verò poſt oblationem Hoſtiæ, & Calicis, & Crux, vel aliqua Imago ſacra dari poteſt oſculanda, & more multarum Eccleſiarum. *Bauldr.p.3.cap.*11. *art.* 7. *Pollac. Cærem.*3.*num.*17.

Quandò verò habetur ſermo in laudem alicujus magni viri defuncti, vel pro expoſitione Sanctiſſimi Sacramenti, gratiarum actione, publicatione Jubilæi, Pacis, & ſimilium, habeatur, finita Miſſa, poſtquam celebrans depoſita Planeta Pluviali indutus eſt. *Tonell.in Sacr.Ench.lib.*2.*tit.*6.& *Bauld. p.*1.*cap.*10.

Deindè celebrans, ſi dicendum ſit, incipit Symbolum, & dum dicit *Credo*, extendit & elevat manus dicens *in Unum*, jungit eas ante pectus, dicens denique *Deum*, caput Cruci inclinat, & omnes Miniſtri cum eo; tum, & non prius, Diaconus & Subdiaconus poſt eum ſtantes, genuflectunt, & eo ritu, quo ad *Hymnum Angelicum*, accedunt ad latera ipſius celebrantis, ubi cum eo Symbolum proſequuntur manibus junctis: & cum dicunt; *Et incarnatus eſt*, &c. genuflectunt unico genu, Celebrans hinc indè ad Altare manibus ſe ſuſtentans, Miniſtri verò manibus junctis antè pectus, & cum dicunt: *Et Homo factus eſt*, caput etiam inclinant; deindè ſe erigunt, & cum dicunt: *Simul adoratur*, caput inclinant, cum verò dicunt: *Et vitam venturi ſæculi*, ſe ſignant, & dicentes: *Amen*, jungunt manus, *Bauldr.p.*3.*cap.*7.*tit.*6.*cap.*11.*art.*6. & *Gav.loc.ſupr.cit.num.*7.

Finito Symbolo, ſi non ſit ſedendum, ibi ſtant Miniſtri ſacri quaſi pares, ut ad: *Gloria in Excelſis*, dùm dicitur in Choro: *deſcendit de Cœlis*, cum celebrante deſcendunt ſuper ſecundum gradum altaris, ubi ſimul in ſuperiori gradu genuflectunt, elevantes poſteriorem partem planetæ ſuper pedes

Cele-

Celebrantis, quem, ſurgendo, adjuvant manentes genuflexi, uſque ad: *Et Homo factus eſt*, incluſivè. *Gav.in Epit.tract.*1.*p.*2.*tit.*17.*num.*3.*&* *p* 2.*tit.* 6. *&* *Beavvais, ut ſup.num.*8.

Si ſtatim, dicto Symbolo, celebrans velit ſedère, eo abſoluto; procedit ad ſedem cum Miniſtris eo modo, quo ad Hymnum Angelicum dictum eſt; & quando cantatur in Choro: *Et* I*ncarnatus eſt*, *&c.* caput tantum, profundè inclinat apertum cum Miniſtris ſacris; ſi non ſedet, genuflectit, ut ſupra. *Carem.Ord.* M*in.p.*2.*cap* 7.*num.*11.*Gav.loc.cit.* *&* *Rubric.*M*iſſal.cit.*

Sed eſt advertendum, quod Miniſtris inferiores, ad prædicta verba ſemper genuflectunt. *Cær. Ord. Min.p.cit.cap.*3 *num.*8.*&* *Gav.ut ſup.tit.*4.*num.*6.

In tribus verò Miſſis: N*ativitatis Domini*, & in die *Annuntiationis B.*M.*V.* quandò cantatur à Choro, *Et* I*ncarnatus eſt*, *&c.* tunc celebrans quamvis ſedeat, ſemper genuflectit cum Miniſtris capite detecto, & manibus junctis, uſquè ad finem, propè ſedem, vel ſuper infimum gradum Altaris, ſi via ſit brevis. *Pollac.p.*2.*in Aph.Cær.* 6.*pag.*149.*Gav.in Epit.tract.*1.*p.*1.*tit.*17.*Boliaſc us p.* 3.*cap.*17.*pag.* 362. *ex Rubric.*

Diaconus, cantato verſiculo: *Et Incarnatus eſt*; ſi ſedeat, inclinat ſe celebranti mediocritèr, vel profundè ſecundum qualitatem ejus, & via breviori accedit ad credentiam, ubi à Cæremoniario, vel alio Miniſtro, burſam corporalium ſibi porrectam accipit, quàm ambabus manibus, uſquè ad oculos elevatam, & quaſi jacentem, parte aperta ad ſe converſa ſolus, via longiori, per planum, gravi inceſſu, & modeſto, defert ad Altare celebranti, ſi antè illum tranſeat, ſe inclinans; factaque in plano ſuper infimum gradum genuflexione, aſcendit ad medium Altaris, ubi extrahit corporale de burſa, illudque explicatum, ponit in medio Altaris, ità ut ora ipſius, in qua, forte eſt Crux acu picta fere tangat oram anteriorem Altaris, burſam verò erectam ſic collocat à latere Evangelii, ut ne-

que

que impediat Altare, neq; è cereis, affluente cera, maculari poſſit, poſteà ibidem genuflectit, & ſtatim, per viam breviorem, ad celebrantem, hoc eſt per latus Epiſtolæ; cui debitam reverentiam facit. *Car.Ord.Min.p.4.cap.7.num.9.Gav.in Epit.p.2.tract.1.tit.6.num.21.ex Rub.Miſſal.6.num.7.*

Interim Subdiaconus, & omnes alii Miniſtri ſtant nudo capite ſtatim, ac Diaconus ſurrexit, qui dum redit de Altari, poſt debitam reverentiam factam celebranti, aliquantulum ſe inclinat eidem Subdiacono, & hic viciſſim, tum omnes ſedent capite tecto. *Gav.loc.cit.& Beavv.ut ſup.num.12.*

Si verò celebrans non ſedeat, ſed ſtet ad Altare, Diaconus, cantato à Choro verſiculo; *Et incarnatus eſt, &c.* genuflectit, & via breviori accedit ad credentiam, & defert burſam via longiori, ut ſuprà, & in plano facta genuflexione ſuprà infimum gradum, aſcendit ad medium Altaris; ubi facit primò Cruci reverentiam, mox capitis inclinationem celebranti, qui non reſpondebit ei: deindè Diaconus extrahit Corporale de burſa, & explicat, ut ſuprà; ſed dum Diaconus accedit ad Altare cum burſa, celebrans, & Subdiaconus aliquantulum retrahunt ſe ad cornu Evangelii, medium Altaris relinquentes ei, tum explicato corporali, & à Diacono facta genuflexione, ad loca ſua redeunt, & paritèr ibi remanent, ut priùs. *Car.Ord.Min.p.2. cap.7.num.12.& p.4.cap.7.num.9.Gav.tract.1.par.2. tit.6 num.21.& Beavvais ut ſupr.*

Si Calix, & burſa ſunt ad Altare (quod non decet) ſtatim dicto in Choro: *Et incarnatus eſt, &c.* Diaconus ſi ibidem ſtet cum celebrante, explicat corporale (ſi jam à principio non ſit explicatum) abſque ulla genuflexione, &c. *Beavvais loc. cit. num.* 14.

Si verò ſedeat, & Calix ſuper Altare ſit, ſolus procedit ad Altare, genuflectens in medio infimi gradus, aſcendenſque ad Altare, corporale explicat, & repoſito ſuper illud Calice velo tecto, facta genuflexione, redit ad celebrantem, ut ſuprà.

Quando

Quando non dicitur Symbolum, Subdiaconus defert burſam cum Calice, ut infrà dicetur, &c. *Rubr. Miſſ.*

Circà finem Symboli, celebrans, & Miniſtri, ſi ſedeant, ſurgunt, & ad Altare redeunt ritu, quo ſuprà ad Hymnum Angelicum.

Si verò ſtent ad Altare genuflectunt, & deſcendunt ad gradus ſuos, ut unus ſtet poſt alium. *Beavvais ut ſup. loc cit.*

Si celebrans non velit ſedere niſi poſt cantatum verſum. *Et incarnatus eſt, &c.* decet, ut paulò antequam dicatur: *deſcendit de Cœlis*, deſcendat in planum, ibique genuflectat ſuper infimum gradum, & cantato: *Et incarnatus eſt*, procedat ad ſedem. *Bauldr. p. 3. cap. 15. art. 6.*

De offertorio, & aliis uſque ad incenſationem oblatorum.
Cap. X.

FInito Symbolo in Choro, vel ſi non ſit dicendũ, incenſato celebrante poſt Evangelium, ipſe oſculatur Altare in medio, & more ſolito cantat: *Dominus vobiſcum*, ac ſtatim, ut reſponderit Chorus: *Et cum ſpiritu tuo*, cantat *Oremus*: tùm ſubmiſſa voce dicit: *Offertorium*. *Rub. Miſſal.*

Interim dicto: *Oremus*, Diaconus, & Subdiaconus ſimul genuflectunt in ſuis locis, & Diaconus recedit ad dexteram celebrantis, vel ſi opus eſt vertendi folia, accedit ad ſiniſtram ad librum, ſtatimque genuflectens, redit ad dexteram: Subdiaconus verò accedit ad credentiam, ubi velum oblongum, adjuvante Turiferario, vel alio Miniſtro, circum humeros accipit, itaut pars dextera longius pendeat: tum parvum velum à Calice amovet, quod relinquit ſuper credentiam.

Deindè capit manu ſiniſtra calicem cum purificatorio, patena, hoſtia, & palla, velo oblongo opertum parte longiori, manu dextera ſuprà ipſum velum, & Calicem appoſita, ne aliquid decidat, & ſic

& ſic ad Altare procedit comitatus ab Acolytho, ampullas vini, & Aquæ portante, qui eum ſequitur, non præcedit, ac per breviorem viam ad Altare aſcendit, manu ſiniſtra nuda tenens Calicem, non autèm cum velo pendente ab humeris; cum accedet ad Altare non genuflectet niſi Sanctiſſimo Sacramento expoſito: ſed aſcendens, recto itinere, deponet Calicem in cornu Epiſtolæ, quem Diaconus velo detegit, patenam cum palla accipit, & converſus ad celebrantem, depoſita palla propè corporale, patenam cum Hoſtia ambabus manibus, ità ut dextera ejus ſit verſus ſuperiorem partem, & ſiniſtra verſus inferiorem, offert celebranti cum oſculis ipſius patenæ, & manus, ità ut celebrans eā commodè capere valeat ambabus manibus. *Cærem. Ord. Min. p. 2. cap. 8. num. 2. 3. & 4. ex Rub. Miſſal. Beavvais ut ſup. num. 16.*

Si non dicat *Symbolum*, Subdiaconus defert burſam corporalium unà cum Calice ad Altare, quam burſā accipit Diaconus ab ipſo Subdiacono, & celebrante aliquantulum recedente à medio, Diaconus extrahit corporale, burſam collocans verſus cornu Evangelii, explicat ipſum carporale in medio Altaris; tum tradit patenam cum Hoſtia ſuperpoſita celebranti, ut ſuprà.

Si verò fuerit Calix in Altari, remoto à medio Calice, & amoto velo, eandem patenam porrigit, ut dictum eſt.

Interim Subdiaconus, facta etiam genuflexione poſt: *Oremus*, vadit ad credentiam, ubi imponitur ei velum oblongum, & comite Cæremoniario, & ſequente Acolytho cum ampullis, procedit ut ſupra ad cornu Epiſtolæ, & hoc caſu Cæremoniarius, & eo abſente, Thuriferarius capit, & plicat velum parvum ſtatim poſt oblationem calicis, & reportat ad credentiam, ſi verò non adeſt credentia, illud plicatum deponit in cornu Epiſtolæ, propè tabellam ſecretarum, *Bauldr. d. 3. cap. 11. art. 7. & Beav. ut ſupr. loc. cit.*

Celebrans, accepta patena, ſolùm offert hoſtiam

mer-

more ſolito, & finita oratione: *Suſcipe Sancte Pater &c*, cum ea facit ſignum Crucis ſuper corporale, & deponit Hoſtiam & Patenam, *ut in Rubric.* Miſſ. 7. *num.* 3. & 9.

Si adſint particulę conſecradæ pro communione fidelium, delata per Subdiaconum Pixide ad Altare, cooperta velo, Diaconus eam aperit, & collocat ſuper corporale, antequàm tradat patenam celebranti, & eandem parumpèr elevat, dum celebrans offert Hoſtiam, qua depoſita, ipſe Diaconus etiam deponit Pixidem, cooperit, & collocat poſt Calicem, vel à latere ipſius, ita tamen, quòd non impediat thurificationem Altaris poſt oblata; celebrans, verò dicens; *Suſcipe*, intentionem ad omnes, & ſingulas, non determinando numerum, diriget. *Cærem. ord.* Min. *p.* 1. *cap.* 3. *num.* 1. Gav. *tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 7. *num.* 17. & *Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 29.

Poterit etiam Diaconus, quandò burſam cum corporali defert ad Altare, ipſum etiam vas cum hoſtiis, Palla coopertum ſimul deferre, burſa ſuper ipſum impoſita, & ſuper extenſum corporale, prędictum vas Palla coopertum, ut ſupra, in medio antè Crucem collocare &c. *Cærem. Ord. p. cit. cap.* 4. *num.* 1.

Tandèm ipſum vas deferre poterit, immò deberet Cæremoniarius, vel Sacriſta, aut Thuriferarius, abſente Cæremoniario, paulò antequàm à Subdiacono deferatur Calix ad Altare. Gav. *in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 7. *num.* 17.

Si verò particulę conſecrandę ſint ſupèr Patena, celebrans offert ſimul cum Hoſtia, ſuper eàdem Patena; deindè depoſita Hoſtia, ſtatuit eas à parte Evangelii ſuper corporale ratione majoris Hoſtiæ aliquantulùm ab ea diſtantes, ne tangantur à Manipulo in conſecratione Calicis, &c. Et in oratione: *Suſcipe*, dicit: *Hoſtiam*, non Hoſtias: *Tonel. lib.* 2. *tit.* 7.

Interim Subdiaconus Calicem Purificatorio extergit, deindè idem Purificatorium deponit propè corporale, vel ſuper partem Patenæ diſcoopertæ,

quo

quo utitur Diaconus poſt infuſionem vini, & aquę, ad abſtergendas guttas, ſi appareant infra Calicem, quas poterit etiam circumacto vino Calicis, eas unire. *Gav. in Epit. tract.* 1.*p.*2.*tit.*7.*num.*4.

Subdiaconus exterſo Calice, eum tradet Diacono, ampullamque vini ſtatim ab Acolytho ei traditam, Diacono ſinè oſculis porrigit dextera, qui ſiniſtra Calicem acceptum tenens per nodum, aliquantulùm ad celebrantem converſus, infundit in Calicem quantum ſufficit vini ad beneplacitum celebrantis, qui propterea ad id intendere debet; at verò Subdiaconus acceptam ampullam aquę, dextera parùm elevans, oſtendenſque celebranti, converſus ad eum paululùm inclinatus dicit: *Benedicite Pater Reverende:* moxque celebrans incipit: *Deus qui humanæ ſubſtantiæ*, &c. Et facit ſignum Crucis verſus aquam, ſiniſtra ſuper Altare poſita: vel poſtquàm Subdiaconus dixerit: *Benedicite Pater Reverende*, Celebrans facto Signo Crucis verſus ampullam aquæ, dicit orationem: *Deus qui humanæ ſubſtantiæ*; tum benedictione facta, paucas aquæ guttas Subdiaconus infundit in Calicem, ſtatimque ſiniſtra recipit ampullam vini de manu Diaconi, & & utramque ſimul reddit Acolytho. *Cær. ord. Min. p.*2.*cap.*8.*num.*4.*Gav.* & *Bauldr. loc. cit. ex Rubr.* *Miſſal.* 7.*num.*9.

Poſt infuſionem vini, & aquæ in Calicem, Diaconus tenens ipſum Calicem paulò infra nodũ dextera, & ſiniſtra pedem circa oram anteriorem, oſculabitur pedem circa eamdem oram: & illicò eum ponit in manibus celebrantis, oſculando etiam illius dexteram, cùm eum accipit; tùm ipſe celebrans ambabus manibus Calicem accipiens, eumq; tenens dextera per nodum, & ſiniſtra per pedem, elevens oculos, offert dicens: *Offerimus tibi Domine*, &c.

Diaconus interim ſuppoſitis pedi Calicis extremis digitis manus dexteræ, & brachium Celebrãtis manu ſiniſtra ſuſtentans, cum eo dicit: *Offerimus*. *Gav. ut ſup.* & *Rubrica Miſſalis cit.*

Eſto

Eſto regula generalis: quotieſcumque aliquid traditur celebranti, priùs oſculanda eſt res, quæ traditur, deindè manus celebrantis: ſed è converſo, quandò aliquid accipitur ab eo, priùs oſculanda eſt ejus manus, deindè res quæ accipitur: quod ſemper ſervatur, præterquàm in Miſſis Defunctorum, & quando expoſitum eſt Sanctiſſimum Sacramentum, in his enim caſibus omittuntur prædicta oſcula, ut ſuo loco dicetur. *Gav. loc. cit. num.* 16.

Mox ut celebrans Calicem ſuper Altare depoſuerit, Diaconus palla cooperit; tùm ipſe Diaconus patenam, quam de Altari ſumit, ponit in dextera nuda Subdiaconi, adhùc in cornu Epiſtolæ ſtantis, inter indicem, & pollicem, itaùt pars interior patenæ reſpiciat eundem Subdianonum, & manū ſimul cum patena operit extremitate veli ab ea parte pendentis, & ſtatim ipſe Subdiaconus ſine genuflexione, vadit poſt celebrantem antè medium Altaris in planum ubi facta genuflexione, ſtat ſuſtinens eandem patenam antè pectus, ad humerorum altitudinem elevatam, & eam ſic tenet uſque ad finem orationis Dominicæ, interim manu ſiniſtra, ſi lubet ſuſtentans brachium dexterum, non tamen genuflectens niſi ad elevationem Sanctiſſimi Sacramenti, licèt celebrans, & alii genuflectant ad incenſationem Altaris, quia ipſe nihil ſe movet, tamèn Sanctiſſimo Sacramento patentèr expoſito, genuflectit ibidem, dum celebrans genuflexus illud incenſat poſt oblata. *Cærem. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 8. *num.* 9. *num.* 3. *&* *cap.* 30. *num.* 3. *Beavvais p.* 2. *ut ſup. ex Rubr. Miſſal. cit.*

Poterit etiam (ſi ità videbitur) à Diacono cooperiri Patena, quam tenet Subdiaconus, velo calicis, maximè ſi ſit prætioſum, & ornatum. *Pollac in Aphor. p.* 2. *Car.* 6. *pag.* 150.

Interim celebrans proſequitur orationes conſuetas; *In ſpiritu humilitatis*, & *Veni Sanctificator &c. ut in Rubric. Miſſal. cit.*

Subdiacono tantùm datur Patena tenenda, non verò aliis inferioris ordinis, & ſi cantent Epiſtolā,

quod

quod ultimum prohibitum eſt fieri cum paramentis Sacris. *Gav. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 7. num.* 19.

In Miſſis autem Defunctorum, & in feria ſexta Paraſceves, Patena non tenetur à Subdiacono. *Rub. Miſſal. ut ſup.*

Acolythus poſt infuſum vinum, & aquam refert ampullas cum pelvicula ad credentiam debitis cũ reverentiis: Thuriferarius verò, cum Thuribulo, & Naviculæ accedit ad Altare, ut initio Miſſæ. *Gav. ut ſupr. num.* 22.

De Incenſatione oblatorum, & aliis uſquè ad Canonem. *Cap. XI.*

Dicto: *Veni Sanctificator*, ut ſupra, miniſtrante Diacono naviculam, & dicente; *Benedicite Pater Reverende*, & etiam miniſtrante Thuriferario Thuribulo, ut initio Miſſæ, Celebrans, ſiniſtra poſita infrà pectus, ter imponit thus in thuribulum, nempè in medio, à dextris, & à ſiniſtris, dicens: *Per interceſſionem*, &c. ut in ordine Miſſę, ſic diſpenſans verba, ut ad verbum: *Benedicere*, non antè, nequè poſteà; reddito priùs cochleari Diacono cum oſculis ſolitis, ſignum Crucis ſuper thus poſitum in Thuribulo manu dextera producat, ſiniſtra tunc ſuper Altare poſita. *Cær. ord. Min. p. 2. cap. 9. num. 1. Gav. tract. 1. par. 2. tit. 3. & tit. 4. ac tit. 7. num. 20. Bauldr. p. 3. cap. 11. art. 7.* & Rubr. *Miſſ.*

Si verò adſit Prælatus in habitu, ipſe thus imponit, & benedicit, ut alibi dictum eſt. *Cær. Epiſc. lib. 3. cap. 23.*

Tum celebrans, impoſito, & benedicto incenſo; & modo, & ordine, quo dictum eſt ſupra initio Miſſæ, accepto Thuribulo per manum Diaconi, nullam tunc faciens Cruci reverentiam, neque genuflexionem Sacramento, etiam expoſito, incenſat oblata tèr ducens thuribulum ſupèr Calicem; & Hoſtiam ſimul in modum Crucis; Crux autem fit non veluti per quatuor puncta, ſed per lineas rectas,

poſteà dimittens eliquantulùm Thuribulum, ità ut ſummitas operculi non altiùs elevetur, quàm ſummitas cuppæ ipſius Calicis, illud ter ducit in circulum circum Calicem, & Hoſtiam, ſcilicèt bis à manu dextera ad ſiniſtram, tranſiens priùs inter Calicem, & Crucem, & poſteà ſemèl à ſiniſtra ad dexteram, Diacono interim pedem Calicis tenente manu dextera; diſpenſans verba in qualibet incenſatione, hoc modo.

In prima incenſatione, ſignando oblata dicit *Incenſum ✠ iſtud*, In ſecunda, *A te ✠ benedictum*, In tertia, *Aſcendat ✠ ad te Domine*. In quarta, dimittit thuribulum, & illud dicit circum oblata, dicens, *Et deſcendat ſuper nos*, In quinta, *Miſericordia*, In Sexta, & ultima, *tua*: *Cær. ord. Min. par. 2. cap. 9. num. 2. & Gav. in Epit. p. 2. tract. 1. tit. 7. n. 20. & Bauldr. p. 2. cap. 9. art. 2.*

Ubi autèm dicit *Rubr: bis à dextera ad ſiniſtram, & ſemel à ſiniſtra ad dexteram*, hoc intelligitur de dextera, & ſiniſtra celebrantis. *Gav. loc. cit.*

Poſtquàm incenſata fuerint oblata, Celebrans facta, de more, Cruci profunda reverentia, vel ſi adſit Sacramentum, genuflexione, incenſabit Crucem triplici ductu & Altare, ut dictum eſt ſuprà in principio Miſſæ, aſſiſtente eodem Diacono, & planetam elevante circa ejus brachia, ne impediatur; cùm verò incenſatur Crux Diaconus amovet Calicem ad partem Epiſtolæ, ſed non extra Corporale, ſi capax ſit, & incenſata Cruce, reponit in loco ſuo: Subdiaconus autèm in tota hac incēſatione nunquàm genuflectit, nequè ullam facit inclinationem; Thuriferarius verò depoſita Navicula ſuper credentia, emovet de Altari, & reportat librum, niſi ſit Aſſiſtens: *Cær. ord. Min. & Gav. loc. ſupr. cit.*

Verba autèm: *Dirigatur, &c.* celebrans ſic diſtribuet; ac ità lentè recitabit, ut eodem tempore finiantur verba, & thurificatio. *Cær. Epiſc. lib. 1. cap. 23. ex Rubric. Miſſal. 7. num. 19.*

Hi autèm verſus: *Dirigatur, &c.* tantùm dicuntur

tur in Miſſa, tempore hujus incenſationis, & nunquàm aliàs. *Rubr. Miſſal.*

Quando Sanctiſſimum Sacramentum eſt expoſitũ; celebrans illud incenſabit genuflexus cum Miniſtris, in ſuperiori gradu, profundè ſe inclinans antè, & poſt. *Bauldr. loc cit. Cær. ord. & Cær. Epiſc. lib. 1. cap. 23.*

Statimque finita incenſatione Altaris, celebrans reddet Diacono Thuribulum, ut ſupra initio Miſſæ, dicens; *Accendat in nobis, &c.* & ab eodem incenſabitur triplici ductu; profundè ſe illi inclinans antè, & poſt; Celebrans verò ei minimè inclinat, ne modicum quidèm *Cær. Ord. Min. p. 2. cap. 9. num. 3. & cap. 4. num. 3. ex Rubr.* Miſſal.

Thuriferarius, dùm incenſatur Altare, ſtat in plano in medio, genuflectens cum Celebrante, & redeunte Celebrante ab incenſatione Altaris, accedit ad latus Epiſtolæ, ubi ſtat poſt Diaconum aliquantulùm à ſiniſtris, dum incenſat celebrantem, ubi recepto ſinè oſculis thuribulo, cum eo poſteà procedit ad incenſandum Chorum. *Cær. Ord. Min. loc. cit.*

Si autèm adſit Prælatus in ſua Reſidentia in habitu, Diaconus incenſabit Celebrantem duplici ductu, & Prælatum triplici. *Cære. ord. Min. p. 3. cap. 2. num. 5. & p. 4. cap. 7. num. 11. & Cœrem. Epiſ. lib. 1. cap. 23.*

Cæroferarii, dum incenſatur Altare, ſtant hinc indè in plano genuflectentes, quandò opus erit; Cæremoniarius autèm ſtabit ubi placuerit, &c.

Facta incenſatione Altaris, & Celebrantis, Diaconus facta prius genuflexione Altari, præcedente Thuriferario, procedet ad Chorum incenſandũ manibus junctis, & capite detecto ex parte Epiſtolæ. *Cær. Ord. Min. p. 1. cap. 4. p. 2. cap. 9. & par. 3. cap. 2.*

Cum autèm acceſſerit ad Chorum, ſurgentibus omnibus, & facta ab utraque parte debita inclinatione, quem ipſi paritèr etiam conſalutent, accedit ad Prælatum, ſi adſit, & accepto Thuribulo,

triplici ductu eum incenſat, cum profunda incli-
natione, & poſt. *Cer. Ord. p.3.cap.2.num.*1.

Thuriferarius autèm, factis cum Diacono debi-
tis reverentiis, & porrecto Thuribulo, ſtat à ſi-
niſtris ejus, cum eo ſe opportunè inclinans. *ord.*
Min.p.2.cap.9.

Si autèm adſit Cæremoniarius, aſſiſtet à latere
Diaconi, monens eum quandò, & quibus ſit incli-
nandum, quos priùs, quoſvè poſteriùs incenſare
debeat; & quomodò. *Cærem. Ord. Min. p.* 4. *c.* 11.
*num.*1.

Prælato incenſato, Diaconus incenſabit canto-
res paratos duplici ductu, mediocritèr ſe inclinans
antè, & poſt.

Si autèm adeſt Præsbyter aſſiſtens, eum incenſa-
bit duplici ductu antè cantores.

Superiorem localem, Prælato præſente, dupli-
ci tantùm ductu incenſabit, cum mediocri incli-
natione antè, & poſt. *Cæremon. ord. Min. p.*3.*cap.*2
num. 3.

Deindè incenſabit Patres in prima, & ſecunda
Chori parte duplici ductu, ſingulis eorum ſe incli-
nans mediocriter, vel ſola capitis inclinatione
antè, & poſt, ſecundùm eorum qualitatem.

Alios autèm Fratres non Sacerdotes unico tantū
ductu incenſabit ſola capitis inclinatione antè, &
poſt, vel nulla interpoſita mora.

Poterit etiàm, ſi ità videbitur, poſtquàm incen-
ſavit Prælatum, & omnes paratos; tàm ex una,
quàm ex altera parte Chori, omnibus ſimul ſe incli-
nare antè, & poſt incenſationem, brevitatis
cauſa.

Tranſiens per medium Chori, genuflexionem
faciet Altari, quod faciet ſimilitèr Thuriferarius
à ſiniſtris ejus, vel Cæremoniarius, ſi adſit. *Cær.*
*ord.Min.p.*4.*cap.*6. *num.* 16.

Videat autem, ut incenſationem abſolvat, ante-
quàm Præfatio incipiatur, quia Celebranti debet
aſſiſtere, vel ſtare retrò poſt eum *Cær.ord.Min.p.* 2.
*cap.*9.*num.*7. & *p.*3.*cap.*2. *num.* 10. & *Rubr.Miſſal.*2.
*num.*11. Si

Altare in quo cantatur Miſſa longiùs diſtet à ro, Thuriferarius pro Diacono incenſationem t, niſi in Choro ſuperior aliquis præcipuus ſet, aùt Magnus Præſul, quia tunc præſtan-, hoc conveniet Cæremoniario, quem Thuri-rius comitabitur. *Cær. ord. p. 2. cap. 9. num. 4. Al-* ; *& Bauldr. p. 2. cap. 9. Art. 5.*

ıcenſatione Chori peractâ à Diacono, vel red-Thuribulo Thuriferario, perget in medium, clinans ad utramque partem chori, & Thuri-rio præcedente, redit ad Altare ex parte Evã-i: factaque genuflexione Altari, & ſtans à la-Evangelii, thurificabit Subdiaconum, dupli-ıctu, mediocritèr ſe illi inclinans antè, & poſt; imilitèr Subdiaconus caput inclinabit antè, & incenſationẽ ſtans aliquantulũ in cornu epiſto-patena tunc ad pectus paululùm demiſſa. *Cær. oc. cit. n. 3. & 5. & par. 3. c. 1. n. 14. & Bauldr. loc. cit.* eindè thuribulum reddet Thuriferario ſtanti à tris ejus, & aſcendet ad ſecundum Altaris gra-, intèr Celebrantem, & Subdiaconum, ubi miſſa genuflexione, ſe convertet ad Thurife-ım, vel ſtabit in eodem plano, à quo incenſa-r duplici ductu, cum mediocri inclinatione & poſt, cui etiàm Diaconus aliquantulùm ſe inabit antè, & poſt incenſationem; deindè re-ebit in ſuo loco poſt celebrantem, niſi verten-nt folia Miſſalis, *ut ſup. num. 5.*

uandò adeſt Cæremoniarius congruum eſt, ut thuriſicet Diaconum, & non Thuriferarium. *m.*

ıcenſato Diacono, Thuriferurius incenſabit o ductu Cæremoniarium, vel duplici, ſi ſit rdos; poſteà Ceroferarios cum debitis reverẽ-, tùm populum, & ſi ſint duo, ambo tèr; pri-in medio, poſtmodùm à latere Epiſtolæ, tertiò us latus aliud cum honoris ſignificatione, & tis reverentiis antè, & poſt, *Cær. Ord. Min. ſu-um. 5.*

Circà incenſationem Perſonarum, eſt notandũ, quòd

quòd Domini locorum minorum, de quibus in *Cær. Epiſc. lib.* 1. *cap.* 18. nulla ſit mentio, ſeu Magiſtratus, incenſari poterunt à Thuriferario, vel à Cæremoniario, duplici, vel unico ductu, pro qualitate perſonarum, ii videlicèt, quibus proprium ſcamnum, ſeù ſedes, ab aliis diſtincta parari ſolet, ſed in toto incenſationis ordine, & ritu ad pacem conſervandam, tàm Laicorum, quàm Clericorum, conſuetudo laudabilis ſervari debet. *Cær. ord. Min. part.* 2. *cap.* 9. *& par.* 3. *cap.* 2. *Gav in Epit. p.* 2. *tract.* 1. *tit.* 7. *& Cær. Epiſc. lib.* 1. *c.* 23 *& Pollac. in Aphor. p.* 2. *Cær.* 3. *pag.* 128.

Incenſatione populi peracta, Thuriferarius, vel Thuriferarii, cum cæteris miniſtris inferioribus, facta Altari genuflexione, procedunt ad Sacriſtiam hoc ordine, primo præcedit Cæremoniarius, tùm Thuriferarii, mox Ceroferarii, ubi eò pervenerint, Thuriferarii verò aſſumunt faces priùs accenſas, tùm præfatione decantata, eodem ordine redeunt ad Altare, *Cær. ord Min. p.* 4. *c.* 7. *num.* 19.

Interim Celebrans, poſtquàm incenſatus fuerit, ſtans adhuc in cornu Epiſtolæ, lavat manus miniſtrantibus Ceroferariis, quorum primus ambabus manibus accipit de credentia mappulam plicatam, altèr verò ampullam aquæ, cum bacili, hic à dexteris fundit aquam ſupèr indices, & pollices celebrantis, ſuppoſito bacili, ille è ſiniſtris ſubminiſtrat mappulam, quam extendit ſupèr manus celebrantis cum debitis reverentiis, & cum quaſi oſculis ampullæ, & mappulæ antè, & poſt, & etiàm cum quaſi genuflexionibus, quam primus poſteà in ſuis manibus, vel ſuper bacili eam recipit cum debitis reverentiis, ne celebrans ſuper Altare ponat. *Poll. in Aphor. p.* 1. *Cær.* 16 *p.* 71.

Poſteà ambo ſimul, facta Altari genuflexione, redeunt ad credentiam, ſupèr quam reponunt ampullam cum pelvicula, & mappulam, effuſa priùs aqua in loco honeſto, & remoto, & non in pavimento. *Cær. ord. Min. p.* 2. *c.* 9. *num.* 6. *& Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 7. *num.* 24. *ex Rubr. Miſſal. num.* 10.

Cele-

Celebrans, lotis, ac terſis manibus, redit ad
edium Altaris, ubi dicit orationem: *Suſcipe San-
ı Trinitas*, &c. qua dicta, vertit ſe ad populum
cens; *Orate Fratres*, cui Diaconus, vel in ejus
ſentia Subdiaconus ſtans, reſpondet: *Suſcipiat*,
'c. celebrans, dicto *Amen*, extenſis manibus ſtans
rſus librum, dicit ſubmiſſa voce orationes ſecre-
ſ. *Rubric. Miſſal. ut ſup.*

celebrans (ut Diaconus poſſit ſuo tempore redi-
ab incenſatione chori) ſecretas orationes ſtudeat
ɔroſius, ac tardius dicere: & Diacono abſente,
ıneris erit Cæremoniarii aſſiſtere libro, & folia
rtere, alioquin celebrans à ſeipſo ea vertet, niſi
ſit aſſiſtens. *Cær. ord. loc. cit. num. 7. & Gav. ut ſup.
m. 25.*

Si autem Altare non eſt incenſandum, Diaconus,
ſtquam Palla cooperuerit Calicem, & Patenam
derit tenendam Subdiacono, genuflectet, ac re-
det in ſuo loco poſt celebrantem, eumque comi-
ɔitur accedentem ad cornu Epiſtolæ, ut lavet
.nus, & ad medium redeuntem, ubi ſtans reſ-
ndebit: *Suſcipiat*, &c. nec indè recedet uſque
finem præfationis, niſi ſint vertenda folia, nam
ıc genuflectet in loco ſuo, accedet ad librum,
:tet folia, ac ſtatim ibidem facta genuflexione,
libit poſt celebrantem. *Rubr. Miſſal.*

Cum celebrans pervenerit ad concluſionem ulti-
e orationis ſecretæ, poſitis hinc indè, ſuper Al-
'e manibus, incipiens præfationem, clara voce
ıtat: *Per omnia ſæcula*, &c. ad quam Miniſtri Sa-
ſtant poſt eum inclinantes ſe mediocritèr, dum
:it; *Deo noſtro*, & paulò antequam finiatur præ-
io, vel dicatur *Sanctus*, facta genuflexione, aſ-
ıdunt hinc indè ad latera celebrantis, Diacono
extris, & Subdiaconus à ſiniſtris ejus, etiam cũ
tena, ibiq; cùm eo inclinati manibus junctis antè
:tus, excepto Subdiacono, cum Patenam tenet,
unt: *Sanctus*, & quæ ſequuntur uſque ad Ca-
ıem; ad: *Benedictus* ſe erigunt, & ſe ſignant,
eter Subdiaconum tenentem Patenam. *Cærem.*

ord Min. p. 2. c. 9. num. 8. & p. 4. c. 7. num. 5. & 15. & Gav. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 3. num. 8. tit. 4. num. 10. & tit. 7. num. 26.

Dicto ultimo; *Oſanna in Excelſis*, rurſus genuflectunt, & Subdiaconus redit ad locum ſuum retrò celebrantem; ibique ſtat ubi priùs; Diaconus verò ſinè genuflexione in medio, (quæ ſemper in aliis ſimilibus omittitur) accedit ad ſiniſtram Celebrantis, ubi ei aſſiſtens, dum dicitur Canon, minimè debet tenere manus junctas, ſed folia Miſſalis attentiùs vertere, & quæ dicenda ſunt à celebrante, eidem indicare, ubi opus erit. *Cær. ord. Min. p. 2. cap. 9. num. 8. & 9. & Gav. ut ſup. tit. 7. nu. 26. & 28. ex Rubr. Miſſ. 7. num. 11. & Beauvais §. 5. num. 25.*

De Canone Miſſæ ſolemnis, & aliis uſque ad Communionem.
Cap. XII.

Finita Præfatione, Thuriferarii cum Thuribulis, & Ceroferarii cum facibus accenſis, ducente Cæremoniario, redeunt ad Altare bini, primo minores, deinde majores, præcedentibus Thuriferariis poſt Cæremoniarium; cum autem pervenerint in planum Capellæ, expectantes ſe invicem, & quaſi rectam lineam formantes, Thuriferarii medium tenentes, Ceroferarii hinc indè à lateribus ſtantes: & Cæremoniarius, ubi illi magis placuerit, omnes ſimul genuflexionem facient, ſurgent, & reverentia mutuò facta, iterum genuflectent ambobus, genibus, æqualem inter ſe diſtantiam ſervantes, & ab Altari quatuor ferè paſſibus diſtantes: attendant ſic ſua geſtare funalia, ut qui à parte dextera, dextera; & qui à parte ſiniſtra, ſiniſtra ea deferant: nunquam autem unus duo intorticia ferat; & ſic genuflexi hinc indè remanebunt uſque ad elevationem Calicis incluſivè, vel uſque ad Communionem incluſivè, ſi ſit facienda, & in hoc caſu genuflectunt ad latera Altaris; in diebus

s etiàm jejuniorum, & in Miſſis pro Defunctis nent accenſa uſquè ad Communionem incluſivè. *erem.ord.Min.p.4.cap.7.num.* 14. *ex Rubric. Miſſal. num.* 8. *& Beavv. mox citand.*
Interim celebrans omnia facit, ut in Miſſa pri- ta, & cum dicit: *Quam oblationem*, Diaconus ac- dit ad ejus dexteram, facta prius genuflexione, i eſt, Altari, ibi in ſuperiori gradu Altaris ge- flexus, cum Sanctiſſimum Sacramentum eleva- r, fimbrias planetæ elevat, & quando opus eſt, erigens, Calicem diſcooperit, & cooperit, & m celebrante genuflectit; Subdiaconus verò tunc per infimum gradum genuflectit poſt celebrantē; m tenet Patenam, ſed dum non tenet eam, ter :enſat in cornu Epiſtolæ, incenſo non benedicto, impoſito à Thuriferario, nimirum cum cele- ıns adorat, cum elevat, & cum deponit Hoſtiam, l Calicem. *Cær.ord.Min.p.2.c.*10 *num.* 2: *Gav. in it.tract.*1.*p.*2.*tit.*8.*num.*16.*& Pollac.in Aphor.p.2. :r.2.pag.*123.
Cęremoniarius autèm poſtquam reduxit è Sacri- ı, vel è choro Thuriferarios, & Cæroferarios n intorticiis, vadit ad cornu Epiſtolæ cum uno Thuriferariis, ubi genuflectit à dextris ejus, dũ ırificatur SS. Sacramentum, & alter Thurifera- s genuflectit in cornu Evangelii, (poterit etiam :remoniarius, quando ſunt duo Thuriferarii, nere genugexus in plano); Thuriferarii autem, Thuriferarius impoſito Thure abſque benedi- one in Thuribulum thurificant Sacramentum ırporis, & Sanguinis Domini Noſtri Jeſu Chri- dum elevatur cum profunda inclinatione antè, poſt, tèr pro unoquoque ducentes, vel ducens uribulum, nimirùm cum celebrans adorat, cum :vat, & cum deponit. *Cær.ord.Gav.& Pollac.loc. cit.& Rubric.Miſſal.*
Cæremoniarius, ſi adſit, loco Thuriferarii (quod gis etiam convenit) Sacramentum cum elevatur ırificare poterit. *Cærem.ord.Min.loc.ſupr.cit.*
Si adeſt Pyxis cum particulis conſecrandis, Dia-

conus; dum celebrans dicit: *Qui pridie* &c. eam detegit, & collocat propè Hoſtiam, & depoſita Hoſtia poſt elevationem, facta cum celebrante genuflexione, Pyxidem operit, & collocat in loco priſtino, poſt Calicem; & quandò communicandorum parvus eſt numerus, Hoſtiæ conſecrandæ, quæ tenentur à parte Evangelii, ſuper corporale, non moventur à loco ubi ſunt poſitæ, ſed Diaconus debet eas indicare Celebranti, & admonere, ut eas conſecret ſimul cùm majori Hoſtia; Facta elevatione Sanctiſſimi Sacramenti, depoſita Hoſtia, cooperta Pyxide, & collocata in ſuo loco, Diaconus diſcooperit Calicem conſecrandum, genuflectit, & poſt elevationem repoſito Calice à celebrante ſuper corporale, Diaconus ſtatim illũ Palla cooperit, & facta cũ celebrante genuflexione, redit ad librũ, ubi facta genuflexione in cornu evãgelii, & non in medio, celebranti aſſiſtit, ut priùs & ſuſtinet librũ, ſi opus ſit, nec ſe inclinabit cum celebrãte ad verba: *Supplices, &c.* Subdiaconus etiã, depoſito celebrante Calice, & facta genuflexione, ſtatim ſurgit cum Diacono, & ſtat in loco ſuo, nec genuflectit, celebrante, & Diacono genuflectentibus: *Cærem. ord.* Min. *p.* 1. *cap.* 3. *p.* 2. *cap.* 10. & 30. *Gav. Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 8. *num.* 19. & 20. & *Rub. Miſſal.* 7. *num.* 3. & *Rub.* 8. *num.* 5. & 8.

Finito cantu à Choro uſque ad *Benedictus* excluſivè, ſcil. dum Chorus ſilet, & non priùs, elevatur Sacramentum à celebrante. *Cær. Epiſc. lib.* 2. *c.* 8.

Ceroferarii, & Thuriferarii facta elevatione Calicis interim ſurgunt, & redeunt in Sacriſtiam, eo ordine quo venerunt: at ſi facienda ſit Communio, vel ſint dies jejuniorum, aut Miſſa Solemnis pro Defunctis, ſoli diſcedunt Thuriferarii, Ceroferarii verò remanent genuflexi cum ſuis facibus, uſque ad Communionem incluſivè: Cæteri ſurgunt, & ſtant in ſuis locis *Rubric. Miſſal.* 8. *num.* 8. & *Beauvais in Cær. Eccl. p.* 2. *cap.* 5. §. 3. *n.* 12. & *cap.* 17. §. 6. *n.* 5

Celebrans interim continuat canonem Miſſæ, & ſe ſignans dicens; *Omni benedictione cœleſti*, Diaconus

nûs pariter ſe ſignat, & dum ipſe celebrans percutit pectus cum dicit: *Nobis quoque peccatoribus*, Diaconus etiam percutit; dum verò fiunt Cruces à celebrante, Diaconus retinet duobus digitis manus dexteræ Calicis pedem, ſiniſtra infrà pectus poſita, & eum adjuvat in omnibus genuflexionibus, dextera manu elevando. *Cær. ord. Min. p.* 2. *cap.* 10 *ut ſupr. num.* 4. *Gav. loc. cit. tit.* 8. *num.* 5. & *Cær. Epiſc. lib.* 1. *cap.* 9.

Regula generalis eſt, quod Diaconus (non alii) :um celebrante genuflectente, genuflectat, ſi ſo-us eidem aſſiſtit, quia ſi adſit Aſſiſtens, ambo cùm elebrante genuflectunt; ſed non Subdiaconus, dû 'atenam tenet: *Cærem. ord Min. p.* 2. *cap.* 30. *num.* .*Gav. loc. ſupr. cit.*

Cum celebrans dicet: *Per quem hæc omnia*, Dia-›nus, facta Sacramento genuflexione, accedet l dexteram celebrantis) etiam genuflectens in ac-:ſſu) ubi detegit Calicem, & cùm celebrante lorat, & cum ſignat Calicem cum Hoſtia dicens: *r ipſum, & cum ipſo, &c.* Diaconus ut ſupra, duo-ıs digitis dexteræ manus tenet pedem Calicis, ſi-ſtra infrà pectus poſita, & repoſita Hoſtia ſuper rporale, iterùm tegit Calicem, cum celebran-genuflectit, & ſurgit; cum autem celebrans in-›it; *Pater noſter*, & non prius, Diaconus, facta iùs Sacramento genuflexione, vadit retrò poſt lebrantem, ibique ſtat dum dicitur oratio Domi-:a, & cum in ea dicitur: *Et dimitte nobis debita lra*, Diaconus, & Subdiaconus, facta genufle-ne in locis ſuis, aſcendunt ad latus Epiſtolæ, : ad dexteram celebrantis, hic verò à dextris ıconi, & ſtans in cornu Epiſtolæ, porrigit pa-am Diacono, qui eam diſcooperit, & Purifica-.o abſtergit. *Rubr. Miſſal.* 9. *num.* 4. & 10. *num.* 8. *oc. tract.* 3. *pag.* 284. & *Boliaſc. p.* 3. *cap.* 17.

oſtquàm verò celebrans dixerit: *Et ne nos, &c.* conus tenens patenam dextera, oſculatur oram :s, quam deindè ponit in dextera celebrantis r indicem, & medium digitos, mox ipſam dex-

teram celebrantis oſculatur, *Rubr.Miſſ.*10.*num.*8.

Non reſpondet: *Sed libera nos à malo*, nequè: *Amen*, quia reſpondet chorus, & quando celebrans ſe ſignat patena, etiam ipſe, & Subdiaconus ſe ſignant. *Gav.p.*2.*tit.*2.*tract.* 1. deindè diſcooperit Calicem, & cooperit. & cum celebrante genuflectit. *Rubr. Miſſal.cit.Ord.Min.par.*2.*cap.*7.*num.*1. Subdiaconus, amoto deſupèr humeris ejus velo per Thuriferarium, quod defert ad credentiam, genuflectit ibidèm, atquè ad locum ſuum ſe recipit à tergo celebrantis: *Rubric. Miſſal. ut ſup.*

Si verò Subdiaconus non ſuſtineat patenam, non aſcendit ad dexteram Diaconi, ſed manet in ſuo loco uſque ad: *Pax Domini, &c.* & tunc cum celebrante ſemper genuflectit: *Ex Rubr. ut ſupr. Beav. §. ſup. cit. num.*9.

Quandò autèm reſpondebit à choro: *Et cum ſpiritu tuo*, Subdiaconus facta ibidem genuflexione aſcendit ad ſiniſtram celebrantis, ubi iterùm facta cū celebrante, & Diacono genuflexione, ſimul dicunts *Agnus Dei*, mediocritèr inclinati, percutiente: ſibi pectora, dum dicunt; *Miſerere nobis, & dona nobis pacem*, manu ſiniſtra infrà pectus, non ſuper Altare poſita. *Cær.ord.Min.tit.*2.*cap.*10.*num* 5.*Gav. in Epit.tract.*1.*p.*2.*cap.*10.*nu.* 24.*ex Rubric.Miſſ.*

Dicto: *Agnus Dei*, Subdiaconus facta ibidem genuflexione Sacramento, deſcendit poſt celebrantem, ubi ſtat in ſuo loco. *Rubric. Miſſal. & Beav. ut ſup. num.* 10.

Diaconus verò ſtatim genuflectit à dextris celebrantis, expectans pacem manibus junctis (ſi ſit danda) & circa finem primæ orationis ſe erigens, celebrante oſculante Altare, ſimùl illud oſculatur extra corporale manibus junctis ante pectus, deindè converſus ad celebrantem, ſiniſtra gena propè ſiniſtram genam illius admota, ſinè tamèn ullo contactu, ambas manus ſcapulis illius ſupponens, ità tamen, ut extremitatibus tantùm digitorum eum attingat & eidem dicenti; *Pax tecum*, reſpondet: *Et cum ſpiritu tuo*, eique caput inclinat antè & poſt;

quo

quo facto, celebrans proſequitur alias Orationes.

Diaconus autèm accepta pace, & facta genuflexione, vertit ſe ad Subdiaconum per latus ſuum ſiniſtrum, ne terga vertat Sacramento, ſimilitèr dat ei pacem per mutuum amplexum dicens; *Pax tecum*, ac eidem data pace, & non priùs, mediocritèr ſe inclinat, in amplexu autèm extremitatibus tantùm digitorum utriuſque manus tāget brachia Subdiaconi circà humeros, non verò ſupponet ſcapulis illius. *Beav.*

Subdiaconus accipiens pacem à Diacono, ſupponit modice ambas manus ſcapularis illius, ſiniſtras genas admovendo ſibi invicem ſine contactu, ut ſuprà, ipſiquè dicenti, *Pax tecum*, reſpondebit, *Et cum ſpiritu tuo*, ac caput inclinabit antè, & poſt. *Cær.Ord.Min p.2.cap.*10.*num* 6.*Gav.in Epit.tract.*1.*p.* 2.*tit.*10. *Rubr.*Miſſal. 10.*num.*8.& *Beavv.§.ſup.cit.nu.* 10.& 11.

Subdiaconus, poſtquàm acceperit pacem à Diacono, genuflectit cum Cæremoniario, vel Thuriferario, & eo duce eam defert in Chorum, capite detecto, quem, ſalutat ab utraque parte, ingrediens ex parte Epiſtolæ.

Deindè accedit ad Prælatum localem, & per mutuum amplexum, abſque ulla reverentia, dat ei pacem, dicens: *Pax tecum*, qua data, ſtatim ſe illi profundè inclinat; mox accedit ad cantores paratos; incipiens à primo, ideſt ab ea parte, ubi eſt chorus, cui poſt datam pacem ſe illi inclinabit, & eodem modo ſe geret cum ſecundo.

Si non adſit Superior localis, dabit primò pacem cantoribus paratis.

Si verò non adſint cantores parati dabit pacem digniori ab utroque laterè Chori ſtanti, qui ſucceſſivè dabit alteri ſubſequenti, & ille alteri, &c. *Cær. Ord. Min. ut ſupr.*

Quòd ſi in choro adeſſet aliquis Prælatus, ut Cardinalis, Epiſcopus, P. Generalis, Provincialis in ſua Prov. &c. Subdiaconus primò dabit illi pacem per inſtrumentum, priùs oſcultatum ab eo, qui

qui pacem à celebrante accepit, quod accipiet à Cæremoniario, vel Thuriferario, & porriget Prelato oſculandũ, abſque ulla reverentia; quo recepto, profundè ſe illi inclinabit, & ſic de cæteris, ſi adſint, qualibet vice illud tergendo velo coloris Miſſæ convenientis, antequàm alter oſculetur; deindè dabit Cantoribus paratis. *Cæremon. Ord. mox. cit.*

Si aderunt Laici, ut Gubernatores, Magiſtratus, &c. dabit illi pacem cum inſtrumento, ſcilicèt illis, quos Diaconus incenſavit.

Cæteris Laicis inferioribus dabit Thuriferarius, vel Cæremoniarius, ſecundùm eorum qualitatem. *Cærem. Ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 10. *num.* 7. & 8. & *Beauvais ut ſupr.*

Si autèm Chorus fuerit procùl ab Altari, ſervetur quod de incenſatione dictum eſt, quòd ſcilicèt Cæremoniarius, vel Thuriferarius pacem in Chorum deferat, eamque diſtribuat modo, & ordine, quo fuit incenſatus, & hoc per inſtrumentum pacis, priùs à Subdiacono oſculatum, & poterit etiã dignioribus eam Cæremoniarius dare, minus autẽ dignis Thuriferarius, & data pace in Choro, aliis Miniſtris etiam pariter dabit. *Alcocer. tract.* 3. *pag.* 249. *Bauldr. p.* 2. *cap.* 9. *Art.* 5.

Advertendum eſt, quòd pax, quæ per oſculum datur, non niſi ſtanti dabitur, & præcipuè nulli Eccleſiaſtico; quæ verò per inſtrumentum, non ſtrictè ſuſcipit hanc regulam; qui autem dabit pacem, nulli quantumvis Supremo Principi, etiam ſi eſſet Rex vel Imperator, ullam reverentiam faciet, antequàm ei pacem det, ſed poſt datam pacem, mediocritèr, vel profundè ſe illi inclinabit ſecundùm qualitatem perſonæ: qui verò pacem accipiet, danti caput inclinabit antè, & poſt.

Itèm qui dat pacem, dicit; *Pax tecum*, qui verò recipit, reſpondet; *Et cum ſpiritu tuo*: amplectunturque ſe invicem, & appropinquant genas ſiniſtras, ſed qui dat, ponit brachia deſupèr, qui recipit ſubtèr. *Cær. Ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 10. *num.* 6. 7. 8. & *p.* 4.

4.*cap.7.num.*12.*Gav.in Epit. tract.*1.*p.*2.*tit.*10. *Baul-*
*'.p.*3.*cap.*11.*Art.*8.*loc.cit.Cær.Epiſ.*& *lib.*1.*cap.*24.*ex*
*ub.Miſſ.*10.*num.*8.

Nunquàm verò à Diacono alicui datur Pax, ne
ıidèm Domino loci ex *Decr.Sacr.Rit.Congr.* Neque
ıtur unquàm cum patena, vice inſtrumenti, quod
:ohibuit *Pius V.Cær.ord.Min.*& *Gav.loc.ſupr.cit.*

Data pace in Choro à Subdiacono, ſtatim cum co-
ite, facta debita reverentia ad utramque partem
:dibit ad Altare ex parte Evangelii, ubi in infimo
:adu genuflectet, & dabit pacem Miniſtro comi-
, qui & aliis Miniſtris inferioribus circa Altare
.t pacem. *ex Rub.Miſſal.ut ſup. Cæren.Ord.Min.*
Beav.loc.cit.

Subdiaconus, data pace Miniſtro comiti, aſcen-
t ad dexteram celebrantis, & quandò opus eſt
ſcooperit Calicem, genuflectit, ſurgit, & poſt
mptionem ſanguinis, acceptis ampullis ab Aco-
tho ſine oſculis, infundit vinum in Calicem por-
ctum à celebrante ſuper Altare, deindè vinum,
aquam pro ablutione digitorum cum debitis oſ-
lis, & reverentiis, & infuſo vino, & aqua, eas
ldet Acolytho, qui recipiet ſinè oſculis, & de-
'et ad credentiam. *Cær.ord.Min.ut ſup.num.*9.&
*v.loc.cit.num.*29.

Diaconus, poſt datam pacem Subdiacono, vadit
librum, & dum Celebrans ſe communicat, ſtant
e; & Subdiaconus profundè inclinati verſus Al-
'e. *Rub.Miſſal.ſupr.cit.*

ʼi verò non detur Pax, Miniſtri mutant locum,
ıconus vadit ad librũ, Subdiaconus verò ad dex-
am Celebrantis, cum debitis genuflexionibus,
ı in receſſu, quam in acceſſu, & cum celebrans
e t: *Domine non ſum dignus*, & ſe communicat ſub
ıque ſpecie, ſtant, ut ſupra, profundè inclinati
ſus Altare, manibus junctis antè pectus, & cum
e erigunt. Subdiaconus, quandò opus eſt diſ-
perit Calicem, ut dictum eſt, adorat Sacramen-
ı cum Diacono, & ſimul profundè ſe inclinant,
ıdò ſumitur Sanguis. *Cæremon. ord. loc. citat.*
.10.

Si

Si autem non redierit Snbdiaconus è Choro, poſt ſuptam à Celebrante Hoſtiam, Diaconus, facta genuflexione, accedit ad dextram ipſius, detegit Calicem, genuflectit, ſurgit, & poſt ſumptionem ſanguinis infundit vinum in Calicem pro purificatione loco Subdiaconi, &c. *Cærem. Ord. Min. loc. cit. Pollac. in Aphor. p.* 2. *Car.* 6. *pag* 150. & *Alcocer. Tract.* 3. *pag.* 250.

Ad Subdiaconum tamen iſta ſpectant, ſi ſit præſens, Diaconus enim ſervire debet ad librum. Sed ſi cum hæc fiunt, Subdiaconus redeat de Choro, Diaconus ſtatim genuflectit, & redit ad librum. *Ex Rubr. Miſſal. ſup. cit. Beavvais* §. *cit. num.* 15. & *Bauldr.*

Poterit etiam ſi non redierit Subdiaconus, ſupplere Acolythus in miniſtrandis ampullis pro Calicis purificatione, quamvis in meditatione SS. Sacramenti eam poterit Celebrans adhibere moram, qua Subdiaconus redire queat, ampullas miniſtraturus. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 10. *num.* 31.

Paulò antè ſumptionem Sanguinis, Thuriferarius, aut eo abſente, Cæremoniarius (ſi fortè Ceroferarii teneant fanalia) defert ampullas cum pelvicula ad Altare, eaſque ſinè oſculis porrigit Subdiacono, vel eo abſente, Diacono, aut ipſe miniſtrat. *Cær. ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 10. *num.* 11. & Gav. *loc. ſup. cit. num.* 30. & 31.

Miniſtratis ampullis, defert ad credentiam cum pelvicula; & alter, ſi adſit, alioquin ipſe portabit velum parvū de credentia ad Altare in cornu Evāgelii, ut eo Subdiaconus Calicem cooperiat, quem ipſe, non Cæremoniarius ad credentiam reportabit. *Cærem. ord.* Min. & *Gav. loc. cit.*

Si adſit Præsbyter Aſſiſtens, dicto: *Agnus Dei*, locum permutabit cum Diacono, accipiet pacem, & eam deferet: *ut in Cær. Epiſc lib.* 1. *cap.* 24. *ex Rub. Miſſ.* 10. *num.* 9

Quando Celebrans dicit: *Domine non ſum dignus*, Diaconus, & Subdiaconus percutiunt ſibi pectora. *Pollac. in Aphor. p.* 2. *Car.* 6 *pag.* 150.

Ad-

Addit etiam *Bauldr.p.*1 *cap.*12.*art.* 1. quod Miniſtri Sacri tèr dicunt Submiſſa voce: *Domine non ſum dignus*, cum Celebrante.

De Communione Generali, & particulari in Miſſa Solemni. *Cap. XIII.*

SI facienda ſit communio; poſtquàm Celebrans ſumpſerit Sanguinem D.N.J.C. ſi Subdiaconus ſit ad dexteram celebrantis, genuflectet, & tranſibit ad ſiniſtram in cornu Evangelii, ubi iterùm genuflectet; Diaconus verò genuflectens ſimiliter in receſſu, & acceſſu Altaris, accedet ad dexteram celebrantis, ubi cooperto Calice ſua palla, eoque poſito paulò ultra medium corporalis intrà aram tamen, verſus cornu Evangelii collocat in medio corporalis Pyxidem, ſeù vas Hoſtiarum, vel patenam ſi ſuper ea ſint Hoſtiæ; quod ſi Pyxis extrahenda ſit de Tabernaculo, Diaconus extrahat cum debitis genuflexionibus antè, & poſt, genuflexo interim Celebrante, & aliis circa Altare. *Cærem. ord. Min.p.*1.*cap.*4.*num.*2. *Gav.in Epit. tract.*1.*p.*2.*tit.*10. *num.*32.*& Bauldr.p.*3.*cap.*11.*Art.*10.

Si verò Subdiaconus, dum hæc fiunt redierit à danda pace, poſt datam pacem Miniſtro comiti, genuflectet, & ibit ad ſiniſtram celebrantis, ad latus Evangelii, ubi iterum Sacramento genuflectet, & ſtabit genuflexus, prout Celebrans, vel inclinatus, prout Diaconus &c.

Diaconus poſtquā Pyxidem ſuper Corporale depoſuerit, eam diſcooperit genuflectit, & ſurgit, conſurgentibus pariter Celebrante, & Subdiacono, tum Diaconus in cornu Epiſtolæ ſtans, profundè tamen inclinatus, aliquantulùm versùs Sacramentum, dicit clara, & intelligibili voce; *Confiteor, &c.* manibus junctis; ac interim Subdiacŏnus ad latus Evangelii, pariter cum Diacono ſe inclinabit, ſimiliter manibus junctis; Celebrans verò poſtquam Diaconus, Pyxidem, ſeu vas aperuerit, facta

facta genuflexione, & ſcendens aliquantulùm a latere Evangelii, ſtat manibus junctis, facie verſa ad Diaconum; Subdiaconus autem poſt Celebrantem, & finita Confeſſione convertens ſe ad communicandos, clara voce dicit: *Miſereatur veſtri, &c.* & *Indulgentiam, abſolutionem, &c.* producens interim ſignum Crucis ſuper eos, ſiniſtra pectori admota, dum verò dicit; *Indulgentiam, &c.* Diaconus, & Subdiaconus ſe erigunt, ac Diaconus quandò opus eſt, reſpondet, *Amen. Cær. Ord.* Min. *loc. cit. num.* 2. & 3. *Bauldr. & Gav. ſup. tit.* 3. *num.* 7. & *tit.* 10. *num.* 32. & Ritual. Rom. Paul. V.

Acolythi intereà ante medium Altaris in ſuperiori gradu extendunt linteum mundiſſimum, & genuflexi ad angulos ſuppedanei, converſa facie ad invicem, utrique lintei angulos extremos æqualiter ſuſtinebunt uſque ad finem Communionis, & ſi non fuerint Acolythi, duo de junioribus tenebunt. *Cær. Ord. Min. ut ſup. num.* 4. & 5. *Gav. cit.* & *Cærem. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 29.

Deinde Diaconus, & Subdiaconus, ſi non ſint Sacerdotes, accedent ante omnes ad linteum, ubi facta priùs profunda inclinatione, genuflectunt juxta oram ſuppedanei ſuper ſecundum gradum, communionem ſumpturi; ſi verò ſint Sacerdotes, & non communicent, manebunt inclinati, dum celebrãs dicet: *Domine non ſum dignus, &c.* & cum eo genuflectent. *Cærem. Ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 10. *num.* 10

Celebrans verò poſtquã dixerit: *Indulgentiã, &c.* cõ verſus ad Altare genuflectet genuflectẽtes etiã Miniſtri ſacri cum eo, niſi ſint genuflexi ad linteum communicaturi,) & accepta Pyxide per nodum, vel Patena per oram; dextera autem tenens inter pollicẽ, & indicem, unam ex particulis conſecratis ſuper ipſam Pyxidem, vel Patenam aliquantulùm elevatam, ſtans in medio converſus ad communicandos, defixis in Sacramentum oculis, dicet; *Ecce Agnus Dei, &c.* ſtatimque ſubdet tèr: *Domine non ſum dignus, &c. ut in* Ritual. Rom. Paul. V. & ea forma, & verbis, ut ſupra, ſemper utetur celebrans,

brans, quamvis uni ſoli, ſivè pluribus, aut fæminæ communicet, & dicet ſemper; *Miſereatur veſtri, & peccatorum veſtrorum*, & ſemper in genere maſculino. *Gav.ut ſupr.tit.*10.*num.*15 & 17.*Bauldr. loc. cit. Rubr.Miſſ.* & *Rit.Rom.ut ſupr.*

Celebrans repetitis tertiò prædictis verbis: *Domine non ſum dignus,&c.* accedit ad communicandos, incipiens à latere Epiſtolæ ab ipſo Diacono, ſi eſt communionem recepturus, & ſtans antè faciem communicandi, tenenſque Sacramentum ritu jam dicto inter indicem, & pollicem, reliquis digitis verſus palmam manus paululum inflexis ipſo Sacramento producit ſignum Crucis ſuper Pyxidem, vel Patenam, quaſi ſignans ipſum communicandum, advertens, ne limites ipſius Patenæ, vel Pyxidis excedat, & ſignando dicit: *Corpus Domini Noſtri Jeſu Chriſti &c. Gav.* & *Bauldr. ex Ritual.* & *Rubric. Miſſalis.*

Si celebrans ſit Epiſcopus, unuſquiſque antequã communionem capiat, oſculetur ejus manum. *Cær. Epiſc.lib.*2.*cap.*29.

Qui geſtant intorticia, ſubſtituant ſibi alios, donec communionem recipiant, nequè accedant cum intorticiis ad celebrantem,& hoc intelligitur etiã de illis, qui habent prę manibus candelas &c. *Cær. ord.Min.p.*1.*cap.*4.*num.*6.& *Gav.in Epit. tract.*1.*p.*2. *tit.*10.*num.*93.

Communicatis Diacono, & Subdiacono, & facta Sacramento profunda inclinatione, ſurgunt, genuflectunt, & ſe recipiunt ad cornu Epiſtolæ; ubi Diaconus interim accipiens à Thuriferario, vel Cæremoniario, ſi adſit, vas purificationis dextera, & ſiniſtra mappulam; *ut in Rubr.Miſſal.* 10.*num.*6.& 9. primo ſibi os purificabit, deindè illa miniſtrabit Subdiacono, qui ſumpta purificatione, & facta Sacramento genuflexione, ſe ricipiet ad ſiniſtram celebrantis. *Gav.loc.ſup.cit.*

Diaconus verò ad cornu Epiſtolæ, purificationẽ miniſtrabit Fratribus tantùm, vel iis, qui de Clero ſunt, non autem laicis ſæcularibus, quibus purifica-

rificationem dabit aliquis è Clero, cum alio vaſe, aùt vini aùt aquæ. *Gav.& Cær.ord.ut.ſupr.*

Vel, ſi non ſit Communio generalis, vel ſi Diaconus non miniſtret purificationem, aſſiſtet à dextris celebrantis, dū comunicat, & Subdiaconus à ſiniſtris manibus junctis. *Corſetus in prax*, *Sac. Rit. tract.2.p.2.cap.4.Sect.2.pag.*329.

Ubi non fuerint Diaconus, & Subdiaconus parati, duo pocula in Choro ſuper aliquo ſcamno ad hoc ornato, vel ſaltem aliquo linteo cooperto; parentur ad purificationem ſumendam, laicis verò ſæcularibus ut ſupra. *Cær.ord.Min.p.*1.*loc.cit.num.*5.

Diacono, & Subdiacono communicatis, accedent Cæremoniarius, & Thuriferarii, deindè Ceroferarii, ac etiam alii, ſi qui fortè miniſtrent in albis, cum debitis inclinationibus, & genuflexionibus. *Cær. ord. ut ſup. num.* 4. & 7. *Corſet.loc. cit.*

Quoties interponenda eſt aliqua mora, donec alii ad Sacram menſam accedant, Celebrans habens quidem præ manibus Pyxidem, non tamen tenens Hoſtiam elevatam, revertetur ad Altare, ubi ſtabit converſus cum miniſtris, donec alii acceſſerint.

Dum autem tranſit ante medium Altaris, nunquam ad illud ſe convertit, nequè cum Miniſtris genuflectit, etiam Sanctiſſimo Sacramento expoſito.

Miniſtris omnibus communicatis, ſuccedent ſeniores fratrum juxta ordinem profeſſionis ſuæ, qui bini, ac bini è choro egredientes, depoſitis palliis, Sandaliis, manibus junctis, vel in manicis poſitis, cum ſumma modeſtia, inceſſu gravi, & æquali, ad Altare accedent per januam ex parte Evangelii, qui ſimul profunda inclinatione facta, genuflectunt, & poſtea communicati, ſimul iterum profunda inclinatione facta, conſurgunt, genuflectunt, & ad Chorum revertuntur ſimul à parte Epiſtolæ, cum debitis reverentiis. *Cær.ord.Min.p.*1. *cap.*4. *num.* 4. *Cærem.Epiſc.lib.*2.*cap.*19.& *Corſetus*, *ut ſupr.*

Dum fit communio, tam Clericorum, quam

Lai-

Laicorum, poſſunt convenienter decantari aliqui Pſalmi, aut Hymni, aut Cantica ſecundum morem locorum, vel organa pulſari. *Bauldr. p. 3. cap. 11. Art.* 10.

Soli communicandi genufleſtunt, aliis, de clero ſemper ſtantibus. *Cær. Epiſc. lib. 2. cap.* 28. & 29. *Bauldr. loc. cit.*

Si qui Sacerdotes communicentur, ſtola utentur de collo pendente, coloris, quantum fieri poterit, tempori convenientis, poſt Miniſtros Sacri Altaris. *Cær. ord. & Gav. ut ſup. & Rit. Rom.*

Si contigat nonnunq am Epiſcopum ad Sacram communionem accedere, communicabit ſolus ante Miniſtros Sacros. *Bauldr. ut ſuprà & Beavvais mox. citat.*

Si qui ſæculares petant communionem, celebrãs eos communicabit ad cancellos extra Præsbyteriũ, Diacono, & Subdiacono, ut ſuprà aſſiſtentibus, Acolytho interim miniſtrante purificationem. *Gav. loc. cit. Cær. ord.* Min. & *Rit. Rom.*

Omnibus communicatis, celebrans redit ad Altare, Miniſtris anteriores ejus veſtes, ubi opus erit, elevantibus, tenens digitos, quibus miniſtravit Sacramentum, junctos, & ſuprà Pixidem, vel Patenam, quam ſtatim reponet ſuper corporale, advertens nè quid fragmenti digitis remaneat, illos excutiendo; Deindè Diaconus operit Pyxidem, genufleſtit, & reponit intrà Tabernaculum, genuflexo interim celebrante in ſuperiori gradu, & poſt eum Subdiacono, & aliis circà Altare. *Gav. tract. 2. p. 2. tit.* 10. *ut ſupr. num.* 32.

Repoſitaque à Diacono Pyxide in Tabernaculo, & clave obſerato, genufleſtit, & ſurgit conſurgentibus paritèr celebrante cum Subdiacono, & aliis Miniſtris. *Ibid.*

Poſteà Diaconus reponit Calicem in medio Altaris ſuper corporale, genufleſtit, & vadit ad ſiniſtram celebrantis ad partem Evangelii, ubi aſſiſtit ut prius; Subdiaconus verò accedens ad dexteram celebrantis in cornu Epiſtolæ, Calicem diſcooperit,

rit, & miniſtrat purificationem, ut ſuprà dictum eſt, celebrans autem dicit in medio Altaris; *Quod ore ſumpſimus Domine, &c.* & ſe purificat, ut in *Rub.* 10.*num.*5.6.*&* 9.

Celebrans nullam hic dabit communicatis benedictionem, in fine miſſæ daturus. *Gav. ut ſupr.*

Si autem veteribus particulis diſtributis, aliæ remanſerint ſuper corporale, celebrans ipſe priùs eas reponit intra Pyxidem, genuflectens antè, & poſt; deinde Diaconus eam coöperit, & recondit intrà Tabernaculum; ut ſupra.

Quod ſi particulæ ſuperſint, & non poſſint intrà Tabernaculum commodè reponi celebrans eas ſumet antequam ſe purificet, nihil dicens: nec ſe ſignans. *Beauvais in Cærem. Eccl p.*2.*cap.*26.§.1.

Si purificanda ſit Pyxis, purificetur antè purificationem calicis, infuſo tamen priùs vino in calice, hoc modo: Colliguntur diligentiſſimè omnia fragmenta in fundo Pyxidis cum indice manus dexteræ, & conſumuntur eodem digito cum fragmento linguæ admoto, vel admoto ore ad labium Pyxidis; itaùt nullum fragmentum remaneat; poteſt deindè parvum vini infundi, & eo circumacto, & interiori parte Pyxidis indice abſterſa, vinum ſumi, vel infundi in calicem, & Pyxis purificatorio exſiccari. *Cærem. ord. Min. p.*4.*cap.*12.*num.* 1. *Tonel in Sacr. Euch. lib.* 2. *tit.* 10. *& Gav. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 10. *num.* 23.

Si quæ particulæ conſecratæ remaneant in Altari, celebrans, & Miniſtri debitas genuflexiones obſervabunt, ut dicitur in Miſſa Solemni coram Sanctiſſimo Sacramento expoſito. *Rubr. Miſſ.*

Advertant Miniſtri, nè patenam teneant ſub mento communicantium: quòd ad Epiſcopos tantùm attinet. *Gav. ut ſupr.*

Hoc eodem modo, quandò diebus Dominicis, aùt aliis feſtis, & ubi non parentur Miniſtri, communio fit in Miſſis, procedendum erit, exceptis, quæ de Miniſtris ſunt dicta. *Cærem. Ord. Min. p.* 1. *cap.* 4. *num.* 25.

Com-

Communione peracta, Acolythi ſurgunt, & cum debitis reverentiis, & genuflexionibus linteum deferunt ad credentiam; deindè alter eorum defert, & porrigit ampullas Subdiacono, ut ſuprà dictum eſt, pro purificatione celebrantis; Ceroferarii verò redeunt in Sacriſtiam cum facibus.

De poſt Communione, & aliis uſque ad finem Miſſæ Solemnis.
Cap. XIV.

Poſt ablutionem celebrantis, Diaconus ſtans à parte Evangelii, defert ambabus manibus Miſſale clauſum, cùm cuſſino ad cornu Epiſtolæ, genuflectens in medio Altaris, & librum aperit in folio, ubi eſt antiphona, quæ dicitur: *Communio*, quam præoſtendit celebranti, ibique manet à dextris, dùm celebrans eam legit; qua lecta, recedit poſt illum in ſuo loco, & ſtatim procedit cùm eo ad medium Altaris, ubi ſtat versùs ipſum, dùm celebrans versùs Populum dicit: *Dominus vobiſcum*; tùm redit ad cornu Epiſtolæ, ubi etiam ſtat manibus junctis uſque ad finem orationis, niſi vertenda ſint folia. *Beauvais ſup. §. 7. num. 1. cap. 13.*

Subdiaconus verò, ampullis Acolytho redditis, pergit ad cornu Evangelii, facta in medio ſuper infimum gradum genuflexione, cedens ſuperiorem gradum Diacono tranſeunti cùm Miſſali; & ibi purificatorio extergit Calicem, & exterſum cooperit eodem purificatorio, patena, & palla; plicat corporale, reponit intrà burſam, tegit Calicem velo parvo, ſuper ponit burſam, & anteriorem veli partem ſuper oram burſæ (ex parte, qua aperitur) replicat decentèr componens; deindè ipſe Subdiaconus, & non alius, Calicem defert ad credentiam ſolus, via longiori, genuflectens priùs in medio; & illum collocat in medio, & partem anteriorem veli, quæ erat revoluta ſuper burſam, explicat antè Calicem, ità ut omninò tegatur in parte anteriori, ut initio Miſſæ, quòd ſi non ſit

cre-

credentia, Calicem collocabit in medio Altaris, eodem modo, quo ſuprà dictum eſt. *Cær. ord. Min. p.2. cap.1. num. 25. & cap. 10. num. 11. & cap. 27. num. 27. Gav. in Epit. tract. 1. p.2. tit. 10. num. 13. & Tonel. lib. 2. tit 10. num. 10. ex. Rubr. Miſſal.* 11 *num.* 3.

Collocato Calice à Subdiacono ſuper credentiam, abſque ulla genuflexione, (niſi expoſito Sanctiſſimo Sacramento) redit ad Altare poſt Diaconum in cornu Epiſtolæ. *Rubric. Miſſal. loc. citat. & DD. ut ſuprà.*

Si autem Subdiaconus, non omnia compleſſet circà Calicem antè orationem, quòd debet ſaltem antequam dicatur: *Ite Miſſa eſt*, perget nihil ominus in opere, noc poſt celebrantem revertetur, quin prædicta omnia compleverit. *ex Rubr. Miſſal. cit. num. 3. Beavv. § ſupr. cit. num. 2.*

Iterum celebrans, lecta communione ex libro, vadit ad medium Altaris, dicit; *Dominus vobiſcum*, & *orationes*, ut initio miſſæ.

Si dicendum ſit: *humiliate capita veſtra Deo*, dicto per celebrantem: *Oremus*, Diaconus ſtans in eodē cornu Epiſtolæ, convertit ſe ad populum, ſcilicèt per latus ſuum dextrum, nulla facta genuflexione, & illud cantabit junctis manibus, tùm ſe convertit ad Altare per eamdem viam, & ad orationem ſequentem ſtabit in eodem loco poſt celebrantem, dùm eam dicit. *Rubric. Miſſ.* 11. *num.* 3. *Cær. ord.* Min. *p.2. cap. 27. num. 4.*

Orationibus finitis, dùm dicitur concluſio, Diaconus accedens ad dexteram celebrantis, claudit librum manu dextera, ità ut pars clauſa, ideſt pars foliorum, reſpiciat cornu Evangelii, *Cærem. Ord. Min. p. & cap. cit. num. 2. Tonel. lib. 2. tit.* 11. & *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 11. *num.* 3.

Quando autem aliud Evangelium peculiare in fine legendum eſt, Diaconus librum non claudit, ſed relinquit apertum, & finita concluſione orationis, celebrans cùm Miniſtris redit ad medium Altaris, quòd oſculatur, ut priùs, & cùm dixit: *Dominus vobiſcum* versùs populum, remanet ibidèm

junctis

junctis manibus, donec Diaconus cantaverit: *Ite Miſſa eſt*, quòd non debet ipſe celebrans dicere. *Cær. ord. Min. ut ſup. num.* 3. *Gav. loc. cit. num.* 4. R*ubric. Miſſal.* 11. *num.* 3.

Diaconus reſponſo per Chorum: *& cum ſpiritu tuo*, factaque genuflexione, faciem ſimilitèr vertit ad populum, & junctis manibus, ac oculis demiſſis cantat: *Ite* M*iſſa eſt*, & abſquè ulla inclinatione, ſtatim ſe convertit ad Altare, prout celebrans; R*ubr. Miſſal. & Gav. loc. cit. ac Cær. ord. Min. p.* 2. *cap.* 11 *num.* 13.

At Sanctiſſimo Sacramento expoſito, parumpèr ſecedit ad cornu Evangelii ad: *Ite* M*iſſa eſt*, vertẽs tantùm latus ſiniſtrum, & non terga. Quòd ſi dicendum eſt: *Benedicamus* D*omino*, aùt: *Requieſcant in pace*, non ſe vertit verſus populum, ſed eum cantat manibus junctis in ſuo loco, facie verſa ad Altare: *Rubr. Miſſal. & Beavv. loc. cit. num.* 3.

Poſt: I*te Miſſa eſt*, celebrans, & Diaconus non perficientes circulum, vertunt ſe ſimul ad Altare per latus Epiſtolæ. Celebrans verò dicit: *Placeat tibi Sancta Trinitas, &c.* & ubi Chorus reſponderit D*eo gratias*. Diaconus, & Subdiaconus genuflectunt in ſecundo gradu, primus in cornu Epiſtolæ, alter à cornu Evangelii in æquali diſtantia, tùm celebrans vertens ſe ad populum, eo modo, quo in Miſſis privatis, ſemel tantùm benedicit populo. Tunc omnes Miniſtri genuflexi, & alii omnes, ſe ſignant à fronte ad pectus. *Gav. ord.* M*in. p.* 2. *cap.* 10. *num.* 13. *&* G*av. in epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 12. *num.* 8.

Si aliud Evangelium dicatur, quàm: *In principio, &c.* Subdiaconus poſt dictum à Diacono: *Ite Miſſa eſt*, facta genuflexione ubi eſt, accedit ad librum, eumque clauſum, ſumit, & accepta benedictione cùm genuflexione in medio, non tamen ſe ſignans, librum apertum deponit ad cornu Evangelii; ità ùt pars inferior Altare tangat, ibique celebranti miniſtrat, ut ad primum Evangelium; Diaconus verò ſtat quaſi medius inter celebrantem & Subdiaconum, aliquantò poſt celebrantem, ibi-

què omnes ſe ſignant initio Evangelii, & genufle-ctunt ad: *Verbum Caro factum eſt*, vel quid ſimile, prædicti tres versùs librum,& non versùs Crucem aut versùs Sacramentum.(niſi ſit expoſitum): *Cær. ord Min. ut ſup. num.* 13. & 14. & *Gav. loc. cit. num.* 9. *ac Beavv. ut ſup. num.* 4.

In fine verò reſpondetur: *Deo gratias* à Diacono, & liber clauditur. *Cæremon. ord. Minor. p.* 2. *cap.* 27. *num.* 2.

In fine Evangelii, genuflexione facta ad: *Verbum Caro factum eſt*, vel, ſi aliud Evangelium legatur circa finem, Acolythi ſumunt de Credentia Candelabra ſua, & cum debitis inclinationibus, & genuflexionibus ſe collocant hinc indè in plano, ut in principio Miſſæ. *Cæremon. ord. Minor.* & *Gav. loc. cit.*

Finito Evangelio, celebrans medius inter Diaconum à dextris, & Subdiaconum à ſiniſtris, ſtans in medio Altaris, facit cùm eis Cruci inclinationem, deindè deſcendit cùm eiſdem in planũ antè gradus, ſic, ut celebrans, & Subdiaconus vertant ſe per latus ſuũ dexterũ, diaconus verò per ſiniſtrũ; tùm celebrans, & Sacri Miniſtri cùm omnibus aliis, facta ſuper infimum gradum cum debita reverentia, vel genuflexione, tegunt caput, præcedentibus Ceroferariis cùm candelabris, ordine, quo venerunt, revertuntur in Sacriſtiam, ubi ſtantes hinc indè, tranſeunti per medium eorum celebranti, nudo, capite, debitam faciunt reverentiam, qui eos capitis inclinatione reſalutat; profundam deindè faciunt Cruci, vel Imagini principali inclinationem, & intèr ſeipſos mediocrem. *Beavvais* §. *cit. num.* 5. & 6.

Deindè Miniſtri Sacri ipſum celebrantem in paramentis deponendis juvant hìnc indè, & ea paramenta, quæ initio Miſſæ oſculatus eſt, etiam ei oſculanda porrigunt; Ceroferarii verò, depoſitis candelabris, & candelis extinctis, eoſdem Miniſtros exuentes ſe, adjuvant; Thuriferarius interim reversùs ad Altare, extinguit Cereos *Beavv. loc. cit.*

De

De Miſſa, *quæ cantatur ſinè* Miniſtris *Sacris*. Cap. *XV*.

IN Eccleſiis Minoribus, & etiàm Majoribus, quę ſufficientes non habent Miniſtros, Miſſa ſine Diacono, & Subdiacono, ſed cùm Acolytho, etiam diebus Dominicis, & aliis feſtis cantari poterit; & tùnc celebrans Calicem, & Acolythus librum deferre poterunt, cùm ad Altare acceſſuri ſunt, vel utrumque in eodem Altari, & non ſupèr credentiam; dùm dicitur *Tertia*, præparari, ac ſaltem quatuor candelæ ſub finem *Tertiæ* accēdendæ erũt. *Cær.ord.Min.p.2.cap.12.num.1.*

Si autèm facienda ſit aſperſio aquæ benedictæ, cùm vaſculo, & Aſpergillo præcedet Acolythus, & celebrans ſequetur Pluviali; vel ſaltèm ſtola in modum Crucis ſuper Alba indutus. *Id. loc.cit.*

Cantat clara voce celebrans in hac Miſſa: *Gloria in Excelſis*, *Orationes*, *Evangelium* ad cornu Evangelii: *Credo*, *Dominus vobiſcum*, *&* *Oremus* antè offertorium, *Præfationem*, *Pater noſter*, *Per omnia*, *&* *Pax Domini*, *Dominus vobiſcum*, *Ite Miſſa eſt*, vel *Benedicamus Domino*, & *Requieſcant in pace*, reliqua ſubmiſſa voce legit, Acolytho reſpondente, ubi Chorus non reſpondeat. *Id. loc. cit. num.* 2. *& Rub. Miſſal.*6.*num.*8.

Epiſtolam verò cantabit Acolythus in loco conſueto, qui in fine non oſculabitur manum celebrãtis. *Rubric. Miſſal.cit.*

Celebrans dicit: *Kyrie eleiſon* in cornu Epiſtolæ, ut in aliis Miſſis Solemnibus. *Cær.ord. Min.ut ſupr. num.*2.*Gav.p.*2.*tit.*7.*& Bauld.p.*3.*cap.*7 *tit.*4.

Celebrans autem thurificabit Altare, Acolytho, ſeù Thuriferario Miniſtrante, non in principio Miſſæ, ſed ſolùm ad Evangelium, & poſt offertorium. *Cær.ord.Min.loc.cit.num.*3.*Pollac.in Aphor.p.*2. *Cærem.*1.*pag.*121.*&* 128.*& Bauldr.p.*2.*cap.*5.*art.*5.

Ad Elevationem verò Sanctiſſimi Sacramenti; in-

incenſum imponit in Thuribulo Acolythus abſquè benedictione, & Thurificat Sacramentum Corporis, & Sanguinis Domini Noſtri *Jeſu Chriſti*, ſcilicet, cùm celebrans adorat, cùm elevat, & deponit cùm profunda inclinatione antè, & poſt. *Cær. ord.Min.& Pollac.loc.cit.*

Advertendum eſt, quòd in hac Miſſa Acolythus ad: *Kyrie eleiſon*, ſtat ad dexteram celebrantis in cornu Epiſtolæ, & non genufleçtit niſi ad Confeſſionem, elevationem Sanctiſſimi Sacramenti, & ad Comunionem, ideſt à: *Domine non ſum dignus* incluſivè, uſquedum fuerit opus miniſtrandi ampullas, & ad benedictionem in fine Miſſæ. *Cær. ord.Min.ut ſup.*

Si autèm danda ſit Pax, Acolythus genuflexus in loco conſueto, eam accipiet à celebrante cùm inſtrumento pacis, & cùm eodem inſtrumento illam ad Chorum deferet cùm velo, ut ſuo loco dictum eſt. *Id.*

In hac Miſſa celebrans ſedere poteſt ad: *Kyrie, Gloria, Credo, & alia*, ut in Miſſa Solemni. *Id.*

Ad Elevationem Sanctiſſimi Sacramenti poterũt deferri duo intorticia, ſi adſint qui deferant, præter Acolythum neceſſarium, quæ extinguuntur, ut ſuprà dictum eſt.

In Miſſis pro Defunctis eadem ferè ſunt obſervãda, omiſſis omittendis. *Cærem. ord.Min.loc.ſup.cit. num. 5.*

De Miſſa Solemni coram Prælato in locis ſuæ juriſdictionis. Cap. XVI.

QUandò Prælatus Miſſę per alium Solemnitèr celebrã dę intererit in locis ſuę juriſdictionis, hæc erunt obſervanda, modo ſit ſaltẽ in Rochetto, & Mozetta.

Præparabitur in cornu Evangelii, ſi commodè poſſit, genuflexorium, & ſupèr illud tapes cùm pulvino amplo, & propè illud Faldiſtorium violacei coloris.

Cùm

Cùm celebrãs, & Miniſtri ingreſſi fuerint Preſbyterium, ſi jam Prælatus præſens fuerit, caput detegunt, & ſi contigerit antè illum tranſire, profundam inclinationem illi facient.

Cùm pervenerint ad Altare, facta ei debita reverentia, celebrans retrahit ſe versùs cornu Evangelii ad ſiniſtram Prælati paulò poſt eum; Diaconus verò, Subdiaconus ſtant à ſiniſtris celebrantis, non collaterales, ſed paulò poſt eum. *Beavv. in Cær.Eccl.p.2.cap.20.*

Quando Prælatus accedit ad medium Altaris, celebrans, & Miniſtri profundè ſe inclinant versùs illum, & cùm eo ad Altare genuflectunt. *Id. loc. cit.*

Tùm Prælatus dicit: *In nomine Patris, &c.* & cum eo ſe ſignant, ac reſpondent tàm celebrans, quàm Miniſtri, & ad eum ſe vertunt dicentes ad Confiteor: *Tibi Pater, & te Pater*; tùm facta per Epiſcopum Confeſſione, uſquè ad: *Indulgentiam* incluſivè, recedit facta priùs Altari debita reverentia, cui celebrans, & Miniſtri profundè ſe inclinant; poſteà celebrans mediùs intèr Miniſtros Sacros proſequitur reliqua de more; deindè aſcendunt ad Altare, ubi celebrans poſtquam dixerit: *Aufer à nobis, &c.* oſculato Altari, ibidèm ſtans remanet, & Subdiaconus à ſiniſtris illiùs; Diaconus verò à dextris facta genuflexione Altari cùm Thuriferario, accedunt ſimùl ad Epiſcopum, cui Diaconus profundam inclinationem facit, & Thuriferarius à ſiniſtris illiùs genuflectit: deindè Prælatus ponit incenſum in Thuribulo, miniſtrante Diacono naviculam, cùm debitis oſculis, & Thuriferario Thuribulum: offerens autem cochlearem dicit: *Benedicite Pater Reverendiſſime*, vel ſi ſit Cardinalis dicit *Eminentiſſime*.

Impoſito autèm, & benedicto incenſo, recedunt factis debitis reverentiis, *ut ſupr.*

Deindè Diaconus redit ad dexteram celebrantis ubi facta genuflexione, ſuſcipit de manu Thuriferarii Thuribulum, & præbet celebranti cùm ſoli-

ctis oſculis, qui incenſat Altare, more ſolito: poſteà incenſatur à Diacono duplici ductu, advertens, nè terga vertat Prælato. Poſtremò ipſe Prælatus incenſatur triplici ductu ab eodem Diacono, factis debitis reverentiis antè, & poſt incenſationem. *Ex Rubric. Miſſal.*

Quoties Acolyti tranſeunt antè Prælatum, genuflectunt versùs illum; Miniſtri verò Sacri profundam faciunt inclinationem. *Beav. loc. cit. ex Cær. Epiſc.*

Subdiaconus Epiſtolam cantaturus, facta priùs Altari genuflexione, convertit ſe ad Prælatum, illiquè profundè inclinatur, poſteà vadit ad locũ, in quo cantari ſolet Epiſtola; qua finita, & facta iterùm genuflexione Altari, redit ad Prælatum, & genuflectens oſculatur ejus manum, & ab eo benedicitur, & facta ei profunda inclinatione recedit. *Beav. loc. cit.*

Diaconus tempeſtivè delato libro ſupèr Altare, & facta genuflexione, comite Cæremoniario, accedit ad Epiſcopum, ubi genuflexus oſculatur ejus manum, tùm reversùs ad Altare, genuflexus dicit: *Munda cor meum, &c.*

Thuriferarius verò accedit ad Epiſcopum cùm Cæremoniario, ubi Epiſcopus ponit, de more, Thus in Thuribulum, Miniſtrante Præsbytero Aſſiſtente Naviculam; deinde cùm debitis reverentiis redit ad Diaconum.

Interìm ceroferarii accipiunt de credentia candelabra, & collocant ſe in medio retro Subdiaconum, & Thuriferarius poſt eos. Dicto per Diaconum: *Munda cor meum, &c.* ipſe librum accipit de Altari, quem tenens antè pectus clauſum, deſcendit infrà gradus, ubi cùm Subdiacono à ſiniſtris genuflectit Altari, & omnes paritèr cùm eo, & accedunt ad Epiſcopum; ubi verò pervenerint antè Prælatum, Diaconus propiùs accedit, & genuflectit antè illum, & omnes ſimùl cùm illo, petit benedictionem dicens: *Jube domne benedicere*, nèc oſculatur illiùs manum, ſed ſurgit, & omnes ſimùl

mul procedunt ad locum Evangelii, factis primo debitis reverentiis. *Beav ut ſup.*

Si abſit Præsbyter Aſſiſtens, ipſe Diaconus miniſtrat incenſum, & oſculatur manum Epiſcopi, ut in aliis Miſſis.

Si ſedes Epiſcopi fuerit in cornu Evangelii Subdiaconus tenens librum, ne terga vertat Prælato, convertet ſe omninò versùs Altare, cæteri verò in ordine ſuo.

(Finito Evangelio) Subdiaconus defert librum oſculandum Prælato ſinè ulla reverentia præcedēti, ſed oſculato libro, ſtatim claudit illum, & profundam inclinationem facit Prælato, ac recedit.

Tum Diaconus accepto thuribulo, ter incenſat Prælatum cum profunda inclinatione antè, & poſt, celebrans verò non incenſatur. *Rubr. Miſſ. & Beavv. loc. ſup. cit.*

Ceroferarii, finito Evangelio, cum debitis reverentiis deponunt candelabra ad credentiam, ut alibi dictum eſt.

Deindè Miniſtri redeunt ad Altare: & dicto per celebrantem, *Oremus*, Subdiaconus defert Calicem ad Altare more ſolito.

Poſtquam autem Diaconus infundet vinum in Calicem, Subdiaconus in cornu Epiſtolæ ſtans, prò benedictione aquæ elevat ampullam verſus: Epiſcopum dicens; *Benedicite Pater Reverendiſſime*, vel *Eminentiſſime*, caput profundè inclinans, & benedictione data à Prælato, infundit aquam de more.

Oblatione Calicis facta, & Subdiacono Patenam tenente, Diaconus cum Thuriferario accedit ad Prælatum, qui imponit, & benedicit incenſum, ut in principio Miſſæ; poſteà redit ad celebrantē, qui incenſat oblata, & Altare more ſolito: deindè ipſe incenſatur duplici ductu, tum Epiſcopus triplici; eo modo quo ſupra dictum eſt, deniquè incenſatur Chorus, & Miniſtri, &c. *Cær. Epiſc. & Beav ut ſup.*

Dicto: *Agnus Dei* ad Altare, Diaconus accepto

inſtrumento Pacis, genuflectit ad dexteram celebrantis, qui dicta prima oratione, dat ei pacem de more, & oſculatur inſtrumentum; Diaconus deindè dat pacèm Subdiacono, qui recepta pace, & accepto inſtrumento, defert oſculandum Prælato, nullam antèa faciens reverentiam, ſed poſt datam pacem, profundè illi inclinatur. *Cær. Epiſc. lib.* 1. *cap* 24.

Celebrans dicto, *Placeat* &c. & oſculato Altari, deſcendit in ſecundo gradu ad cornu Epiſtolæ, & Diaconus, & Subdiaconus à ſiniſtra illius unus poſt alterum, omnes ſtantes verſi ad Prælatum, quandò dicit: *Sit nomen Domini Benedictum*, *&c.* quandò verò incipit: *Benedicat vos &c.* Solus celebrans profundè inclinat, Miniſtri genuflectunt in locis ſuis: Acolythi autem, & cæteri de choro, ſtatim atquè incipit: *Sit nomen Domini*, *&c.* genuflectunt in locis ſuis verſi ad Prælatum. *Beauvais ut ſuprà num.* 15.

Data benedictione omnes ſurgunt, & celebrans cum Miniſtris, facta genuflexione in medio Altaris, dicit Evangelium in loco ſolito.

Celebrans, finito ultimo Evangelio, adhùc ſtans in cornu Evangelii cum Miniſtris, converſus ad Prælatum facit illi profundam reverentiam, nec redit in Sacriſtiam, niſi poſtquam Prælatus diſceſſerit, ſed ſi fecerit longam moram, decet, ut celebrans cum Miniſtris deſcendens in planum, factaque Altari genuflexione, & Prælato inclinatione, redeat in Sacriſtiam eo modo, quo ſupra in fine Miſſæ Solemnis dictum eſt.

Si autem adſint Cæremoniarius, & Præsbyter Aſſiſtens, ſervabunt quod pertinet ad eorum officium, & ſic de cæteris, quia non omnia apponuntur in hac Miſſa, brevitatis cauſa.

De

De Miſſa Solemni Miniſtri Generalis Ordinis Minorum. *Cap. XVII.*

QUandò Miniſter Generalis ſit in aliquo Solemniori feſto Miſſam Solemnitèr celebraturus, præter ea, quæ ad Miſſam ſolemnem communitèr præparantur ſuper credentia, bacile etiam cum urceolo parandum erit, & ſex intorticia, vel ſaltem quatuor pro elevatione Sanctiſſimi Sacramenti: *Cær.ord.*Min.*p.*2.*cap.*11.*num.*1.

Inſuper aſſiſtens dabitur ei aliquis ex Patribus inſignibus, qui ſe geret, & miniſtrabit, ut in cap. de Præsbytero Aſſiſtente dictum eſt, & ad benedictionem incenſi, & aquæ in offertorio dicatur: *Benedicite* P. *Reverendiſſime.Cær.ord.ut.ſup.num.*11.

Ad lavandas manus poſt incenſationem, & communionem, Cæremoniarius per Acolythos curabit bacile portandum cum urceolo, qui accedet ad celebrantem, eique facta genuflexione, aquam deindè ſtans effundet, & facta iterum genuflexione, reportabit ad credentiam; Ceroferarii verò genuflexi ſuper ſecundo gradu mappam extendent, celebranti eam porrigent, & recipient cum debitis oſculis, & reverentiis, factaque rurſus genuflexione, revertentur ad credentiam. Alia ſervabuntur, ut in Miſſa Solemni dictum eſt. *Cær.ord. Min.ſup.cit.num.*13.

Nota, quod juxta: *Cær.* E*piſc.*quater in Miſſa Solemni lavat manus. Primò antequam capiat paramenta; Secundò ſtatim poſt lectum offertorium; Tertiò poſt incenſationē oblatorum; Quarto, & ultimò poſt communionem: *Cær.Epiſc.lib.*1.*cap.*11.

De prima Miſſa Solemni novi Sacerdotis. *Cap. XVIII.*

SAcerdos primam Miſſam celebraturus incipit officium à primis veſperis uſquè ad Completo-

rium ſequentis diei incluſive. *Beavv. in Cær. Eccl. p.2.cap.19.num.2.*

Veſperæ, & Major Miſſa Solemniter decantabuntur cum pretioſioribus ornamentis coloris diei convenientibus. *Id.ut ſup.num.2.*

Ad veſperas, & ad Miſſam aderunt Præsbyter Aſſiſtens Alba, & Pluviali indutus, & Magiſter Cæremoniarum indutus Cotta, qui novum Sacerdotem prudenter monebunt de rebus faciēdis, quorum munus ſuo loco declaratur. *Cær. ord. Min.p.4. cap.1.& cap.7.num.12.*

Finita hora, quæ Miſſam præcedit, omnes parati, è Sacriſtia procedunt ad Altare ſicut in diebus feſtivis, & ut pervenerint ad illud, genuflectunt; ſtatim Ceroferarii deponunt candelabra ad credentiam, & genuflectunt cum thuriferariis, unuſquiſque in ſuo loco; celebrans verò cum Miniſtris genuflectit ſuper infimum gradum.

Interim omnibus de Choro, & aliis genuflexis ſolemniter decantabitur hymnus: *Veni Creator Spiritus*, vel ſaltem dicet celebrans cum Miniſtris, & in fine dicto verſu, dicet orationem; Poſteà erectis omnibus incipietur Miſſa. *Beavv.ut ſup.num.5.*

In fine verò Miſſæ (ſi ita videbitur) cantabitur: *Te Deum laudamus* ſolemniter, prò gratiarum actione, cum ſu a oratione.

SACRA-

SACRARUM CÆREMONIARUM SYLVA.

De Miſſa Privata.

LIBER QUARTUS.

De ijs, quæ pertinent ad Miſſam privatam, & primò de præparatione Sacerdotis Celebraturi.

Cap. I.

SAcerdos Miſſam celebraturus, prævia Confeſſione Sacramentali, quando opus eſt, & ſaltem Matutino cum Laudibus abſoluto, orationi aliquantulum vacet, & orationes inferius poſitas prò temporis opportunitate dicat. Deindè accedit ad locum in Sacriſtia, vel alibi præparatum, ubi paramenta, aliaque ad celebrationem neceſſaria habentur: accipit Miſſale, perquirit Miſſam, perlegit, & ſignacula ordinat ad ea, quæ dicturus eſt.

Poſteà lavat manus, dicens orationem inferius poſitam. Deindè præparat Calice, qui debet eſſe vel aureus, vel argenteus, aut ſaltem habere cuppam argenteam intus inauratam, & ſimul cum Patena itidèm inaurata, ab Epiſcopo conſecratus: ſuper ejus os ponit purificatorium mundum, & ſuper illud, Patenam cum Hoſtia integra, quam levitèr extergit, ſi opus eſt, à fragmentis, & eam teget parva palla linea, tum velo ſerico: ſuper velo ponit burſam coloris paramentorum, intus habentem Corporale plicatum, quod ex lino tantū eſſe debet, nec ſerico, vel auro medio itextum, ſed totum album, & ab Epiſcopo vel alio habente

facultatem ſimul cum palla benedictum. *Rub. Miſſ. 1. de Rit. Serv. in celebr. Miſſ. num.* 1.

Notationes.

SAcerdos Miſſam celebraturus, ſi confiteri indigeat, confiteatur antequam ſacris veſtibus induatur. *Gav. Ep. tract. 1. p. 2. tit.* 1.

Si verò aliqua de cauſa confiteatur poſt ſacras veſtes indutas, Planetam deponat, quod decentius fiet deponendo etiam ſtolam. *Cær. ord. Min. p. 2. cap. 19. num.* 1.

Orationes cum Pſalmis ad præparationem ordinatis pro oportunitate dicet; & Antiphonam: *Ne reminiſcaris*, in Duplicibus, & in Miſſis, quæ celebrantur ritu *Duplici*, ſcilicet cum unica oratione, ſivè ſint votivæ prò re gravi, ſivè pro Defunctis duplicabit; quamvis, quandò Celebranda eſt Miſſa de *Requiem*, Antiphona, & Pſalmi omitti poſſint, at ſi dicantur, debet in fine Pſalmorum dici *Gloria*, & tempore Paſchali addi Antiphonæ: *Alleluja*: ſicuti etiam dici debet: *Gloria Patri Tempore Paſſionis*, excepto ultimo triduo: ratiò horum eſt, quia hujuſmodi preces officium, non Miſſam ſequuntur. *Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 1. & Gav. ut ſup.*

Miſſam omninò perquirat, ipſamque prælegat antequam manus lavet. *Rub. Miſſ. ut ſup.* legat *Gav. loc. ſup. cit. num. 4. & Alcoc. tract. 2. pag.* 83.

Dum præparat Calicem, Burſam ità ſuper ipſũ aptat, ut ejus pars aperta reſpiciat Celebrantem, intra quam omninò includit Corporale, quod extrà Burſam deferre non licet. *Bauldr. loc cit.*

Accomodato Calice, ſuper quem nihil ponet, velum ſuper Burſam, ab anteriori parte, revoluet; ſed ſi perſpicillis utatur, ponere poterit ſuper Burſam, & tegere velo, quod ſuper ipſam plicabit. *Ton el. lib. 2. tit.* 1.

Videat ampullas vini, & aquæ, ut certus ſit de debita materia, nè poſteà in Miſſa aliquis error eveniat. *Poll. in Aphor. p. 1. Cær. 3. pag. 14. & Marc. Corn. Epit. in Doc. Miſſ. num.* 1.

Quo-

Quomodo Sacerdos accedere debeat ad Sacra indumenta.
Cap. II.

1 QUibus ità diſpoſitis, ut ſupra dictum eſt, accedit ad paramenta, quæ non debent eſſe lacera, aut ſciſſa, ſed integra, & decentèr munda, ac pulchra, & ab Epiſcopo item, vel alio facultatem habente, benedicta ubi calceatus pedibus, & indutus veſtibus ſibi convenientibus, quarum exterior ſaltem talum pedis attingat: induit ſe, ſi ſit Prælatus ſęcularis ſupra rochettum; ſi ſit Prælatus Regularis, vel alius Sacerdos ſæcularis, ſupra ſuperpelliceum, ſi commodè haberi poſſit, alioquin ſine eo, ſupra veſtes communes, dicens ad ſingula ſingulas orationes inferius poſitas! R*ubr. Miſſ.* 1, *de Rit. Serv. &c. num.* 2.

Notationes.

SAcerdos antequam ſe induat Sacris veſtibus, crepidas in pedibus accipere debet *Boliaſc. de Myſt. Miſſ. cap.* 11. *pag.* 81. *&* *Alcoc tract.* 2. *pag.* 85. Niſi jam mundis calceis ſit calceatus. Sed nunquam nudis pedibus. P*ollac. in Aphor. p.* 1. *Cær.* 3. *pag.* 16.

Si ſuperpelliceo ſit indutus, illud non deponat Sacras veſtes induturus: ſed hoc intelligitur ſolum de Presbyteris ſæcularibus *ut patet in Rubrica. Miſſal.*

Orationes, quæ dicuntur ad ſingula paramenta, voce omninò ſubmiſſa dicet. *Bauldr. p.* 3. *cap.* 7. *tit.* 1.

Si aliqua cauſa induere ſe debeat ad Altare, paramenta induat in cornu Evangelii, non in medio, niſi ſit Epiſcopus, Cardinalis &c. *Arnaud. Epit. Gav. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 1. *num.* 16. *&* 17.

Caveat Sacerdos, dum induit Sacras veſtes, nè cùm aliis confabuletur, vel deambulet per Sacriſtiam: ſed potiùs in ſe collectus, mentem habeat elevatam ad Miniſterium, quod eſt peracturus.

Cær.

Cær. ord. Min. p. 4. cap 7. num. 1. & Marc. Corn in Doct. Miſſ. num 1.

Advertat etiam Sacerdos, quod debet eſſe jejunus à media nocte, ad hoc ut celebrare poſſit, quibuſdam caſibus exceptis: ut ſusè videre eſt apud *Tonell. lib. 1. cap. 1.*

Inſuper notandum eſt, quod Miſſa privata dici poteſt ab aurora uſquè ad meridiem *Ex Rubr. Miſſ.*

Regulares verò ex Privilegio Gregorii XIII: occaſione itineris, aliavè de cauſa cum licentia ſuorum Superiorum, etiàm tacita, & probabilitèr præſumpta, Celebrare poſſunt tribus horis ante ſolis ortum; & ex Alexandro VI. cum ſupradicta licentia celebrare poſſunt duabus horis poſt Matutinas horas: & ex Eugenio IV: celebrare poſſunt una hora poſt meridiem: *Boliaſc. de Myſt. Miſſ. p. 1. cap. 2. pag.* 33.

Et ex Patre Felice: *Tom.* 3. *Part.* 1. *de Sacrificio Miſſæ cap. 2. num.* 317. *habetur his verbis.* Tempus, quo celebrari debet, eſt ab Aurora duabus ſcilicèt horis ante ortum ſolis, uſque ad meridiem, ſecluſis privilegiis; quorum quidèm virtute mendicantes ex cauſa Celebrare poſſunt tribus horis ante Solis ortum; & hora una poſt meridiem: quo indulto licítè uti poterit quilibet alius Sacerdos, ſi adſit conſuetudo, aut ei ſuppetat juſta cauſa. *Ità* Pater *Felix loco cit.*

Quomodo Sacerdos ſe induere debeat Sacras veſtes. *Cap. III.*

3 AC primùm accipiens Amictum circa extremitates, & cordulas, oſculatur illud in medio, ubi eſt Crux, & ponit ſuper caput, & mox declinat ad collum, & eo veſtium collaria circumtegens, ducit chordulas ſub brachiis, & circumducens per dorſum, antè pectùs reducit, & ligat. Tum Alba induitur, caput ſubmittens, deindè manicam dexteram brachio dextero, & ſiniſtram ſiniſtro imponens. Albam ipſam corpori adaptat, elevat

elevat antè, & à lateribus hinc indè, & Cingulo per Miniſtrum à tergo ſibi porrecto, ſe cingit. Miniſter elevat Albam ſuper Cingulum circumcirca, ut honeſtè dependeat, & tegat veſtes; ac ejus ſimbrias diligenter aptat, ut ad latitudinem digiti, vel circiter ſuper terram æqualiter fluat. Sacerdos accipit Manipulum, oſculatur Crucem in medio, & imponit brachio ſiniſtro.

Deindè ambabus manibus accipiens ſtolam, ſimili modo deoſculatur, & imponit medium ejus collo, ac trànſverſando eam antè pectus in modum Crucis, ducit partem à ſiniſtro humero pendentẽ ad dexterã, & partem à dextero humero pendẽtem ad ſiniſtram. Sicque utramque partem ſtolæ extremitatibus Cinguli hinc indè ipſi Cingulo 4. conjungit: poſtremò accipit Planetam. *Rubric. Miſſ. 1. de Rit. Serv. &c. num.* 3. *&* 4.

Notationes.

Sacerdos omittere debet ſignum Crucis, quod præter Rubricã ſibi faciunt quidam manũ, chordulas Amictu tenentes. *Bauld. p. 3. cap. 7. tit. 1. Boliaſc. cap. 11. pag. 81. Gav. Epit. tract. 1. p. 2. tit. 1. num. 25. & Cær. ord. Min. p. 2. cap. 19.*

Inſuper ipſum accipiens oſculaturus, non deponat extenſum ſuper menſam paramentorum, ſed in manibus elevatum per chordulas teneat, nequè genuflectat, vel inclinet. *Pollac. in Aphor. par. 1. Cær. 4. pag. 20.*

Amictum ſuper nudum caput ponet, &c ut pateat in Rubr. Sed ſi ſit Regularis, poterit ſuper Caputium ipſum ponere, quod inſervire debet loco Bireti; & hoc deducitur ex: *Cær. ord. Min. p. 2. c. 3. num. 6.*

Dum Alba induitur, ſi ab alio accipiat, caput ſubmittet junctis manibus. *Gav. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 1. num. 26*

Si Cingulum adhibet duplicatum, extremitates ipſius accipiet à latere dextro. *Bonamic. Obſer. 2. num. 4.* Ma-

Manipulus debet ligari infrà cubitum, non ſuprà, nec longius a manu. *Gav. loc. cit. num.* 27.

Stolam ſibi imponit non longe à collo, longe enim à collo, proprium eſt Epiſcopi. *Gav. ut ſup. num.* 28. ità tamen imponet collo, ut à Planeta, quæ ſuper imponenda eſt, tegatur. *Pollac. ut ſup.*

Utramque partem Stolę extremitatibus Cinguli hinc indè ipſi Cingulo conjunget, non autem aliis vittis ſubligabit, advertens ut pars dextera Stolæ ſit ſuperimpoſita, ſiniſtræ, ut patet in Rubr. *Gav. ut ſupr. num.* 29.

Planetam firmabit antè pectus aliquò ligamine ab intus poſito. *Baaldr. loc. ſup. cit.*

Amictum, Manipulum, & Stolam tantummodò oſculari debet, non alias veſtes: quæ oſculantur etiam quandò dicturus eſt Miſſam Defunctorum, ut patet ex Rubr. *Gav. ut ſupr. n.* 25.

Poteſt quidem Sacra indumenta de manu Miniſtri recipere; Sed Amictum, Manipulum, & Stolam ipſe ſibi imponet, niſi ſit Prælatus; reliqua poteſt permittere, ut ſibi imponantur à Miniſtro. *Tonell. lib.* 2. *tit.* 1.

Sudariolum Cingulo Albæ ſubtus Planetam appendit aliquantulum à dextris, ut cùm opus habuerit, commodè illo utatur, ſed poſt conſecrationem eumdem accipiet inter indicem, & mediũ dexteræ: quod ſimiliter faciet ſi perſpicillis utatur. *Pollac. in Aphor. p.* 1. *Car.* 6. *pag.* 24.

De ingreſſu Sacerdotis ad Altare. *Cap. IV.*

1 SAcerdos omnibus paramentis indutus, accipit manu ſiniſtra Calicem, ut ſupra preparatum, quem portat elevatum antè pectus, burſam manu dextera ſuper Calicem tenens, & facta reverentia Crucis, vel Imagini illi, quæ in Sacriſtia, erit, capite cooperto, accedit ad Altare, Miniſtro cum Miſſali, & aliis ad celebrandum neceſſariis (niſi antè fuerint præparata) præcedente ſuperpelliceum induto. Pro-

Procedit autem oculis demiſſis, inceſſu gravi, erecto corpore. Si verò contigerit eum tranſire antè Altare majus, capite cooperto faciat ad illud reverentiam: Si antè Altare, ubi celebratur Miſſa, in quà elevatur, vel tunc miniſtratur Sacramentum, ſimiliter genuflectat, & detecto capite illud adoret, nec antè ſurgat, quàm celebrans depoſuerit Calicem ſuper Corporale. *Rubr.* Miſſ.*2.de Rit.Serv.&c.num.*1.

Notationes.

SAcerdos antequam Calicem accipiat, decet, ut alios Sacerdotes aperto capite ſalutet. *Tonel. in Sacr.Enchir.lib.*2.*tit.*2.

Capite cooperto, accipit manu ſiniſtra Calicem per nodum, quem tenet elevatum ità; ut ſummitas ejus perveniat ad pectus P*ollac.in Aphor.p.*1.*Cær* 4.*pag.* 20.

Tenens manum dexteram extenſam ſupra burſã, & capite cooperto profundè inclinatur Cruci, vel Imagini principali in Sacriſtia poſitæ. *Gav.in Epit. tract.*1.*p.*2.*tit.*2.*num.*1.*&* C*ær. Ord.* M*in.p.* 4.*cap.*7. *num.*4.

Quandò Sacerdos defert Calicem, neminem ſalutat aperto capite; ſed tantum Prælatis, & Magnatibus ſe inclinat. Idem facit cum tranſit per medium Chori, ubi adeſt Clerus, vel antè illum. *Bauldr.p.*3.*cap.*7.*tit.*2.*&* P*ollac.ut ſup.*

Si verò obvium habeat alium Sacerdotem redeuntem ab Altari, ſequens viam ſuam à latere ſuo dextro, cum capitis inclinatione ſalutat. *Tonel. loc. cit.*

Si tranſeat antè Altare majus, in quo non ſit Sanctiſſimum Sacramentum, capite cooperto profundè inclinetur. Si verò in eo ſit Sacramentum in Tabernaculo incluſum, genuflectat unico genu, capite, ut ſupra, cooperto. P*ollac.loc.ſup.cit.pag.* 21.*&* *Gav.ut ſup.num.*2.

Regulariter, quandò Sacerdos defert Calicem, tum

tum reverentias, tum genuflexiones facit tecto capite: dixi regulariter, quia cum tranſit antè Sacramentum expoſitum, & poſt conſecrationem alicujus Miſſę ſi avertit, genufle&tit capite detecto, (unico tamen genu) quamvis habeat Calicem, caput quoque inclinans. *Bauldr. loc. cit. & Gav. ut ſup. num.* 3.

Quandò autem tranſit antè Altare, ubi elevatur Sacramentum, utroque genufle&tit detecto capite, uſque ad depoſitionem Calicis ſuper Corporale: idem ſervat tranſiens, ubi Miniſtratur, & etiam ſi per Eccleſiam fiat ei obvius deferens Sacramentũ; ſed in hoc caſu caput non detegit, niſi priùs genuflexus, & illud tegit, antequam ſurgat, cautè ſe gerens, dum amovet manum dexteram ad detegendum caput, nè aliquid de Calice cadat. *Gav. ſup. tit. num.* 2. & 3. *Boliaſc. cap.* 12. & Pollac. *loc. cit.*

Si tranſeat antè Altare, in quo ſit expoſita ſolemniter Reliquia inſignis Sancti, de quo fit feſtũ ibidem; aut quia in magno honore eſt apud populum, detecto capite illi profundè inclinabitur. *Tonel. ut ſup. & Gav. loc. cit. num.* 4.

Advertere debet Sacerdos, quandò non defert Calicem, quod detecto capite, & reverentias facit, & genuflexiones. *Gav. ut ſup. num.* 19.

Quid debet facere Sacerdos, cum pervenerit ad Altare. *Cap. V.*

2 SAcerdos, cum pervenerit ad Altare, ſtans antè illius infimum gradum, caput detegit, biretum Miniſtro porrigit, & Altari, ſeù Imagini Crucifixi deſuper poſitæ, profundè inclinat. Si autem in eo ſit Tabernaculum SS. Sacramenti; genufle&tens debitam facit reverentiam. Tunc aſcendit ad medium Altaris: ibi ad cornu Evangelii ſiſtit Calicem, extrahit Corporale de burſa quod extendit in medio Altaris, & ſuper illud Calicem velo coopertum collocat; burſam autem

ad cornu Evangelii. Si in Altari paramenta accepit, hoc idem facit, antequam deſcendat ab Altari, ut Miſſam inchoet.

3 Si eſt conſecraturus plures Hoſtias pro Communione facienda, quæ ob quantitatem ſuper Patena manere non poſſint, locat eas ſuper Corporale antè Calicem, aut in aliquo Calice conſecrato, vel vaſe mundo benedicto, ponit eas retrò poſt Calicem, & alia Patena, ſeù palla cooperit.

4 Collocato Calice in Altari, accedit ad cornu Epiſtolæ, Miſſale ſuper cuſſino aperit, reperit Miſſam, & Signacula ſuis locis accomodat.

Deindè rediens ad medium Altaris, facta primum Cruci reverentia, vertens ſe ad cornu Epiſtolæ, deſcendit poſt infimum gradum Altaris, ut ibi faciat Confeſſionem. *Rubr. Miſſ. 2. de Rit. Serv. &c. num. 2. 3. & 4.*

Notationes.

CUm Sacerdos pervenerit ad Altare, ſi in eo ſit Tabernaculum cum Sanctiſſimo Sacramento, genuflectit unico genu ſuper infimum gradum, nã ubi dicit *Rubric.* genuflectens facit debitam reverentiam, intelligitur de ſola genuflexione, quæ eſt reverentia debita Sacramento, niſi ſit expoſitum, ut ſuo loco dicetur. Si verò abſit SS. Sacramentum, profundè ſe inclinat, ut patet in Rubr. detecto priùs capite. *Gav. Epit. tract. 1. p. 2. tit. 2.*

Aſcendens ad medium Altaris, ſiſtit calicem ad cornu Evangelii, extrahit manu dextera Corporale de burſa, quod extendit in medio Altaris, & ſi ſit Crux acu picta in ora ejus, ponit ad anteriorem partem Altaris, ut illam oſculetur, & ora ipſius Corporalis oram Altaris tangat, ut facta conſecratione, manus intra illud commodius teneat: burſã verò ponit manu ſiniſtra inte[illegible] candelabra (non ad candelabrum, ne, liqueſcente cerà deturpetur) parte ejus aperta reſpiciente medium Altaris, dũmodò imagines in ea fortaſſe depictæ, capite inverſo

verſo non ponantur; quod ut facilius fiat, ſumitur non à lateribus, ſed ab ejus parte inferiori. *Tonel. lib. 2. tit. 2.*

Calicem undequaquè velo contegit, aut ſaltem partem anteriorem, ſi velum ſit nimis brevi. *Gav. ut ſup. num.* 8. & *Cære. ord.* Min. *p. 2. cap. 2. num. 25.*

Si verò in Altari paramenta accepit, ubi Miſſam celebraturus ſit, poſtquam indutus fuerit, non deſcendet antè infimum gradum ad genufleƈtendũ, vel ad profundam faciendam reverentiam, ſed ſtatim in medio Altaris faciet profundam reverentiam, vel genuflexionem, ſi adſit Tabernaculum cum Sacramento, & explicabit Corporale, & cætera faciet, ut ſupra diƈtum eſt. *Alcocer. tract. 2. pag.* 94.

Si Hoſtiæ conſecrandæ ſint in Pyxide, propriô operculo operiet. *Gav. loc. ſup. cit. num. 9.*

Per Hoſtias intelliguntur particulę prò Comunione Fidelium. *Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 2.*

Quando Hoſtiæ parvo ſunt numero, ponit eas ſuper Patenam, ut ex *Rubr. Miſſ. patet.*

Collocato Calice in Altari, antequam accedat ad cornu Epiſtolæ, profundè inclinatur Cruci, ſed hoc piè, non ex Rub. *Gav. & Bauldr. loc. cit. ac Boliaſc. ut ſup.*

Ipſe Sacerdos aperit Miſſale, & non Miniſter, & tam apertum, quàm clauſum ità locat, ut pars inferior Altare tangat; ſuperior verò pulvino adhæreat, & quandò eſt clauſum, ea pars, quæ aperitur ſit verſus medium Altaris: ſed quandò legit ultimum Evangelium, ipſum non claudit verſus medium Altaris, nam ſemper clauditur verſus cornu Evangelii, ut dicetur. *Tonel. ut ſup. num. 2.*

Reverſus ad medium Altaris, non debet ibi immorari orationis cauſa, vel aliquem aƈtu devotionis formare, ut peƈtus percutere, oculos, aut manus elevare; ſed ſtatim faƈta Cruci profunda reverentia, retrahit ſe aliquantulum ad cornu Evangelii, nè direƈtè terga vertat Cruci, & vertens ſe ad cornu Epiſtolæ, deſcendit poſt infimum gradũ

Al-

Altaris, ut patet in: *Rubric.Pollac p.1.Cærem.6.*

Si ad Altare ſint plures gradus, quam tres, tunc, non ad omnes, ſed ad primum ordinem graduum deſcendit, ſi per ordines diſtincti ſint, vel ſuper ſecundum, aut tertium gradum ſe ſiſtit; quod ſi nullus ſit gradus, per unum, vel duos paſſus ſe removet ab Altari, aut ſaltem congrua diſtantia ſe locat. *Bauldr.ut ſup.& Alcocer.tract.2.pag.95.*

Vadens ad cornu Epiſtolæ, & rediens ad mediũ Altaris, ſivè aliquo alio modo ſe movens, ſemper procedit manibus junctis. *Pollac.loc.ſup.cit.*

Nullam rem, præter id, quod pertinet ad Miſſæ Sacrificium, vel Altaris ornatum, ſuper Altare ponatur. *Pollac.ut ſupr.& Rub.Gen. Miſſal.20.*

Si autèm perſpicillis utatur, ponere poterit ſuper Altare loco congruo, nunquã verò ſuper Corporale, deponens eos in utraque conſecratione, ſi commodè poterit. *Pollac. loc.ſup. cit. & Gav.ut ſup. tit.5.num.2.*

De *principio Miſſæ, & Confeſſione facienda.* *Cap. VI.*

1 Sacerdos, cum primum deſcenderit ſub infimum gradum Altaris, convertit ſe ad ipſum Altare, ubi ſtans in medio, junctis manibus antè pectus, extenſis, & junctis pariter digitis, & pollice dextero ſuper ſiniſtrum poſito in modum Crucis (quod ſemper ſervatur, quandò junguntur manus, præterquam poſt conſecrationem) detecto capite, facta priùs Cruci, vel Altari profunda reverentia, vel, ſi in eo ſit Tabernaculum Sanctiſſimi Sacramenti, facta genuflexione, erectus incipit Miſſam.

2 Stans igitur celebrans antè infimum gradum Altaris, ut ſupra, producens manu dextera à fronte ad pectus ſignum Crucis, dicit intelligibili voce: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.* Et poſtquam id dixerit, non debet advertere quęcumque in alio Altari Celebrantem, etiam ſi Sa-

ſi Sacramentum elevent, ſed continuatè proſequi Miſſam ſuam, uſque ad finem.

3 Cum ſeipſum ſignat, ſemper ſiniſtram ponit infrà pectus: in aliis benedictionibus cum eſt ad Altare, & benedicit oblata, vel aliquid aliud, ponit eam ſuper Altare, niſi aliter notetur. Se ipſum benedicens vertit ad ſe palmam manus dexteræ, & omnibus illis digitis junctis, & extenſis, à fronte ad pectus, & ab humero ſiniſtro ad dexterũ, ſignum Crucis format. Si verò alios, vel rem aliquam benedicit, parvum digitum vertit ei cui benedicit; ac benedicendo, totam manum dexterā extendit, omnibus illius digitis pariter junctis, & extenſis quod in omni benedictione obſervatur.

4 Poſtquam dixerit: *In nomine Patris*, &c. ut ſupra, jungens iterum manus antè pectus, pronuntiat clara voce antiphonam: *Introibo ad Altare Dei*. Miniſter retrò poſt eum ad ſiniſtram genuflexus proſequitur: *Ad Deum, qui lætificat juventutem meam*. Deindè Sacerdos eodem modo ſtans, incipit, & proſequitur cum Miniſtro alternatim Pſalmum; *Judica me Deus*, uſquè ad finem, cum *Gloria Patri*; quo finito repetit antiphonam: *Introibo*, cum Miniſtro, ut ſupra. Qui Pſalmus nunquam prætermittitur, niſi in Miſſis Defunctorum, & in Miſſis de tempore, à Dominica Paſſionis incluſivè, uſquè ad Sabbatum Sanctum excluſivè, in quibus ſemel tantum dicta antiphona: *Introibo*, cum Miniſtro, ut ſuprà Sacerdos ſtatim ſubjungi ℣. *Adjutorium noſtrum &c.* ut infrà. Cum in fine Pſalmi dicit: *Gloria Patri &c.* caput Cruci inclinat.

5 Repetita antiphona: *Introibo*, dextera manu ducens ſignum Crucis à fronte ad pectus dicit ℣. *Adjutorium noſtrum in nomine Domini*. ℞. *Qui fecit Cœlum, & Terram*.

6 Deindè Altari ſe profundè inclinans, junctis manibus dicit: *Confiteor deo*, ut in ordine Miſſæ: & proſequitur eodem modo ſtans inclinatus, donèc à Miniſtro, vel Miniſtris dictum ſit: *Miſereatur*. Cum incipitur à Miniſtro: *Confiteor*, ſe erigit.

Cum

Cum dicit: *mea culpa*, ter pectus dextera manu percutit, ſiniſtra infra pectus poſita.

7 Cum Miniſter, & qui interſunt (etiam ſi ibi fuerit Summus Pontifex) reſpondent, Confiteor, dicunt: *Tibi Pater*, & *Te Pater* aliquantum converſi ad celebrantem.

8 Facta à circunſtantibus Confeſſione, celebrans ſtans reſpondet: *Miſereatur veſtri* &c. Deindè producens manu dextera à fronte ad pectus ſignũ Crucis, dicit: *Indulgentiam*, &c. & ſtans inclinatus junctis manibus proſequitur: *Deus tu converſus*, & quæ ſequuntur in ordine Miſſæ, clara voce uſquè ad orationem: *Aufers à nobis*, &c. Et cum dicit *oremus*, extendit, & jungit manus. *Rubr. Miſſ. 3. de Rit. Serv. &c, num.* 1. 4. 3. 6. 7. 9. & 10.

Notationes.

Quandò tenentur manus junctæ antè pectus, Planetam non tangant (ſi commodè, & venuſte fieri poterit] & digitorum extremitates, neque terram, nequè faciem directè reſpiciant, ſed ſint per geſtum naturale mediocriter elatæ. *Tonel. in Sacr. Enchir. lib. 2. tit. 3.*

Nota, quod non licet celebrare tecto capite ſinè juxta cauſa, & regulariter ſinè Pontificia diſpenſatione, ut fusè videre eſt apud. *Gav. tract. 1. p. 2. tit. 2.*

Si in Altari ſit Tabernaculum cum Sacramento, facta genuflexione, non iterum inclinatur Cruci, ut in Rubric. Miſſal. patet. *Bauldr. p 3. cap. 7. tit. 3.*

Si facta debita reverentia, ſed nondum inchoato: *In nomine Patris*, elevetur Sacramentum in Altari vicino, Sacerdos tunc genibus flexis ſuper infimum gradum illud adoret, nec ſurgat, niſi poſt depoſitum Calicem: Si verò elevetur quando ad Altare accomodat Calicem, vel reperit Miſſam, fiat quæ facienda ſunt, & poſteà deſcendens genuflectat, ſi tempus ſuppetat. *Tonel. & Bauldr. loc. cit.*

Sa-

Sacerdos caput non inclinet, dum ſe ſignat, ſed erectum habeat, & manus ſiniſtra infrà pectus poſita, ſit extra Crucis terminum à dextera impreſſum, ideſt quaſi ſupra Cingulum. *Gav. ut ſup. tit. 3. num. 4.*

Dum ſe ipſum ſignat, regulariter poſt ſignum Crucis jungit manus, quòd eſt intelligendum, ſi ea, quæ ſignum Crucis ſequuntur, dicenda ſint manibus junctis: ſed caveat, ne in fine Crucis dexteram, vel poſt quam manus junxit, pollices in modum Crucis poſitos deoſculetur. *Tonel. ut ſup. & Alcocer. tract. 2. pag. 114.*

Etiam eſt advertendum, quod dum Sacerdos ſe ipſum ſignat, manum ſiniſtram infrà pectus ponit ut dictum eſt; dum ſignat librũ ponit ſuper ipſum; quandò verò benedicit aliis rebus, ponit ſiniſtram, ſuper Altare, ſi poſſit; Sin minus, infrà pectus, ut ex *Rubr.* patet. *Baulár. p. 3. cap. 4.*

Signum Crucis ſupra res, quæ benedicuntur, formatur non per quatuor puncta, ſed per duas lineas, alteram rectam, & alteram tranſverſam, digitis ſimùl junctis, & manu prorſus extenſa, & linea tranſverſa fit manu quoque tranſverſa, non digitis, nec debet fieri in circulo, nequè in variatione digitorum: lineæ verò non excedant menſuram palmi communis manus. G*av. p. 2. tit. 7. num. 7.*

Sacerdos maximè curare debet, ut ea quæ clara voce dicenda ſunt, diſtinctè, & appoſitè proferat; non admodum feſtinanter, ut advertere poſſit, quę legit; nec nimis moroſè, nè audientes tædio afficiat. nequè etiam voce nimis elata, nè perturbet alios, qui fortaſsè in eadem Eccleſia tunc temporis celebrant; nequè tam ſubmiſſa, ut à circumſtantibus audiri non poſſit, ſed mediocri, & gravi, quæ & devotionem moveat, & audientibus ità ſit accomodata, ut quæ leguntur intelligant; quæ verò ſecretè dicenda ſunt, ità pronuntiet, ut ex ipſomet ſe audiat, & à circumſtantibus non audiatur. *Rubr. Gen. Miſſ. 16. num. 2.*

Sa-

Sacerdos debet etiam advertere, quòd Miſſa celebrari debet cùm litteris quinque; A, B, C, D, E, hoc eſt *Altè*, *Breviter*, *Clarè*, *Devotè*, *& exactè*. *Altè*, ut audiatur; ita tamen, ut alios in eodem loco tunc temporis celebrantes, non impediat; & ſi dùm aliquis celebrat, alius eo Superior Miſſam incipiat, decet, ut minus dignus humiliore voce proferat, & quando ſunt æquales, cedat qui in minori Altari, ei, qui in majori Sacrum facit. *Breviter* non ultrà mediam horam, vel paulò ultrà. *Clarè*, ut omnia verba integrè proferantur. *Devotè*, ut attendatur ad ea, quæ dicuntur. *Exactè*, ut ſerventur omnia, quæ præſcribuntur à Rubr. *Gav. tract.* 1. *p.* 3. *tit.* 11. *num.* 13.

Tempore Paſſionis in Miſſis votivis, etiam de Cruce, & de Paſſione Domini, dicitur Pſalmus: *Iudica me Deus*, *& Gloria Patri*, &c. licet non dicatur in Miſſis de tempore, Miſſæ enim votivæ, non concordant cùm officio de tempore. *Bauldr. par.* 3. *cap.* 7. *tit.* 3. *pag.* 146. *& Gav. tract.* 1. *par.* 4. *tit.* 17.

In repetitione Antiphonæ non dicitur; *Et Introibo*, ſed ſolùm, *Introibo*, ut patet in *Rub.* & in *ord. Miſſæ.*

Non eſt addendum ad *Confiteor*, nomen Patroni, aut alterius Sancti pro arbitrio ſinè Papæ licentia, quia id prohibuit: *Pius V.* & conceſſit ſolùm Eccleſiis Hyſpaniarum: *Pollac. in Aphor. p.* 1. *Cærem.* 7. *pag.* 37. *Bauld. loc. cit. Boliaſc. cap.* 12. *pag.* 81. *Gav. tract.* 1. *pag.* 2. *tit.* 3. *num.* 6. *Alcocer. tract.* 2. *pag.* 97. *Cære. ord. Min. par.* 2. *cap.* 2. *num.* 11. *ex Rubr. Miſſ. & Brev. ord. min.*

Dicto à Miniſtro: *Miſereatur tui*, Sacerdos reſpondet: *Amen*, poſteà ſe erigit, & non prius, ut patet in *ord. Miſſæ*, & ex ipſa *Rub.*

Percuſſio pectoris fit dexteræ digitis ſimul junctis, ac clauſis in extremitatibus, ſiniſtra infra pectus poſita: *Bauldr. loc. cit.*

Poterit etiam fieri manu extenſa digitis ſimul junctis; nullo tamèn modo poſt tertiam percuſſio-

nem digitos oſculabitur, ſed ſtatim iterùm junget. Pollac. ut ſup. pag. 28.

In Miſſa privata Sacerdos non ſe vertit ad Miniſtrum cum dicit, *Vobis fratres*, & *Vos fratres*, & *Miſereatur veſtri*. Gav. ut ſup. cit. tit. 3. num. 7. & Pollac. ut ſup.

Dicens: *Miſereatur veſtri*, non addat *omnibus*, & ad *Indulgentiam*, non addat *omnium*, ut ex *Rubric.* patet.

Ad *Deus tu converſus*, &c. & ad quæ ſequuntur uſquedum dixerit *Oremus*, ſtabit mediocritèr inclinatus. Pollac. loc. cit.

Oremus, dicit clara voce, ideſt eàdem voce, qua *Deus tu converſus*, & adhuc inclinatus, & manus extendit, & jungit, non autem elevat; & extendit antequàm dicat, & *Oremus*, quod cum dicit, eas jungit: manus verò extendit ad latitudinem corporis, non ultrà, & dùm manet inclinatus, eas ità tenet junctas, ut neque terram, neq; faciem directè reſpiciant, ſed ſint per geſtum naturalem mediocritèr elatæ. *Tonell. ut ſup.* & Pollac. loc. cit. pag. 29.

Dicens, *Aufer à nobis*, &c. aſcendit ad Altare tam lente, ut completa ſit oratio, cum ad mediū Altaris pervenerit. *Alcocer. tract. 2. pag. 105.*

De *Introitu*, *Kyrie*, & *Gloria in Excelſis*. Cap. VII.

1 DUm dicit Aufer à nobis, &c. celebrans junctis manibus aſcendit ad medium Altaris, & ibi inclinatus, manibuſque item junctis ſuper eo poſitis, ità ut digiti parvi dumtaxat frontem, ſeu medium anterioris partis tabulæ, ſeù menſæ Altaris tangant, reſiduo manuum inter Altare, & ſe retento, pollice dextro ſuper ſiniſtrum in modū Crucis poſito, (quę omnia sēper obſervantur, cū manus junctæ ſuper Altare ponuntur) ſecreto dicit oramus te Domine, &c. & cum dicit quorum Reliquiæ hic ſunt, oſculatur Altare in medio, mani-

manibus extenſis æqualiter hinc indè ſuper eo poſitis: quod ſemper ſervatur, quando oſculatur Altare: ſed poſt conſecrationem pollices ab indicibus non diſiunguntur. In omni etiam deoſculatione ſive Altaris, ſivè libri; ſivè alterius rei, non producitur ſignum Crucis pollice, vel manu ſuper id, quod oſculandum eſt.

2 Oſculato Altari accedit ad cornu ejus ſiniſtrũ ideſt Epiſtolæ: ubi ſtans verſus Altare, & producens à fronte ad pectus ſignum Crucis, incipit intelligibili voce introitum Miſſæ, & proſequitur junctis manibus. Cum dicit, *Gloria Patri*; tenens junctas manus, caput inclinat verſus Crucem.

Cum repetit Introitum, non ſignat ſe, ut prius: & eo repetito, junctis manibus antè pectus accedit ad medium Altaris, ubi ſtans verſus illud, ſimiliter manibus junctis dicit eàdem voce ter *Kyrie eleiſon*, ter *Chriſte eleiſon*, & iterum ter *Kyrie eleiſon*, alternatim cum Miniſtro. Si Miniſter, vel qui interſunt, Celebranti non reſpondeant, ipſe ſolus noviès dicit,

3 Dicto ultimo: *Kyrie eleiſon*, Sacerdos ſtans in midio Altaris, & manus extendens, elevanſque uſque ad humeros (quod in omni manuum elevatione obſervatur) voce prędicta incipit; ſi dicendum ſit, *Gloria in Excelſis*. Cum dicit, *Deo*, jungens manus, caput Cruci inclinat: quo erecto, ſtans junctis manibus antè pectus, proſequitur uſque ad finem.

Cum dicit; *Adoramus te*, *Gratiamus agimus tibi*, & *Ieſu Chriſte*: *Suſcipe deprecationem noſtram*, & iterum, *Ieſu Chriſte*, caput Cruci inclinat. Cum dicit in fine, *Cum Sancto Spiritu*, ſeipſum à fronte ad pectus ſignat, interim abſolvens, *In Gloria dei Patris*. Amen. *Rubr. Miſſ. 4. de Rit. Serv. &c. num. 1. 2. & 3.*

Notationes.

CElebrans, ut aptè ſe inclinet, aut genufle-ctat, paululùm retrocedet ab Altari: idem faciat ad ipſum oſculandum, ut poſſit oſculari in medio, non ad latera. *Bauldr.p.3.cap.7.tit.4.Gav. Epit.tract.1.p.2.tit.4.num.1.& Alcocer.tract.2. pag.*105.

Manus junctas ſuper Altare, ità tenet, ut parvi digiti frontem Altaris tangant, non totas ſuper Altare, ſeù Corporale: Advertens etiam, ne ipſi parvi digiti ab aliis diſiungantur. *Pollac. in Aphor. p.*1.*Cærem.*8.*pag.*39.*Boliaſc cap.*12.*&* Bauldr.*p.* 3.*cap.* 4.*ex Rub.*4.*Miſſ.*

Quandò antè conſecrationem extenduntur, vel ponuntur manus ſuper Altare, ſivè ad ipſum oſculandum, ſivè alia de cauſa, ponuntur extrà Corporale, niſi Corporale ſit adeò magnum, ut geſtus fieret inconcinnus. *Tonel.cum aliis ab ipſo cit. tit.* 4.

Ubi non ſunt Reliquiæ Sanctorum [ex diſpenſatione Apoſtolica] in Altari, omitti debent verba, *Quorum Reliquiæ hic ſunt*, eoque caſu oſculum Altaris fieri debet ad ea verba, *Indulgere digneris.Gav. in Epit.ut ſup.tit.*4.*num.*2.

In deoſculatione ſivè Altaris, ſivè libri, ſivè alterius rei nunquam producitur ſignum Crucis pollice, vel manu ſuper id, quod oſculandum eſt *Cær.ord.Min.p.*2.*cap.*27.*num.*14. *Gav. loc. cit.num.*3. *Boliaſc:cap.*12.*Cærem.Epiſc.lib.*1.*cap.*19.*& lib.*2.*cap.* 8.*& Rubrit.*Miſſ.*num.*1.

Poſt oſculum Altaris, antè quam accedat ad cornu Epiſtolæ non inclinatur Cruci. *Tonel. ut ſup. num.*1.*&* 4.*ex Rubr.*

Oſculato Altari; procedit ad cornu Epiſtolæ junctis manibus, ubi ſtans verſus Altare, & producens à fronte ad pectus ſignum Crucis; incipit intelligibili voce, Introitum Miſſæ, & proſequitur junctis manibus, ut patet in *Rubric.* vel ipſum incipit poſt ſignum Crucis ſibi factum, ut docet: *Pollac.in Aph.loc.ſup.cit.* Cum

Cum dicit: *Gloria Patri*, tenens junctas manus antè pectus, caput inclinat versùs Crucem: ſed dum caput inclinat, versùs Crucem, tàm ad *Gloria Patri*, quàm ad *Oremus*, & ſimilia, oculos ad ipſam non elevat. *Tonel. loc. ſup. cit. & lib. 3. cap. 2. §. 15.*

Caput inclinare versùs Crucem, eſt caput tantùm, non autem perſonam convertere ad Crucem. *Cær. Ord. Min. p. 2. cap. 2. num. 2. & Gav. ut ſup. num. 4.*

Introito repetito, debet Sacerdos, accedere ad medium Altaris manibus junctis, caput Cruci inclinare, deindè, & non priùs, incipere *Kyrie eleiſon. Tonel. loc. ſup. cit. num. 4. & Alcoc. tract. 2. pag.* 106.

Quotiès Sacerdos accedet ad medium Altaris, vel ab eo recedit, debet caput Cruci inclinare, niſi paulò antè receſſum, vel paulò poſt acceſſum, inclinatio præſcribatur à *Rubrica*: ut quandò oſculatur Altare, vel quandò poſt Evangelium dicitur: *Credo* nàm ſtatìm caput inclinandum eſt, cum dicitur: *Deum. Baul. p. 3. cap. 7. tit. 2.*

Ad *Gloria in Excelſis*; venuſtè geſtus fiet, ſi manus extendat, dum dicit *Gloria*, elevet dum dicit *In Excelſis*, jungat dum dicit *Deo*, & tunc caput inclinat, ſed oculos non elevat.

In fine dum dicit *Amen*, jungit manus. *Tonel. Gav. & Alcoer. loc. cit.*

Quando dicendum ſit Gloria in Excelſis. *Cap. VIII.*

3 GLoria in Excelſis dicitur quandocumque in Matutino dictum eſt Hymnus Te Deum, præterquam in Miſſa feriæ quintæ in Cęna Domini, & Sabbati Sancti, in quibus Gloria in Excelſis dicitur, quamvis in officio non ſit dictum Te Deum.

4 In Miſſis Votivis non dicitur, etiam tẽpore Paſchali, vel in fra octavas, niſi in Miſſa B. Mariæ in Sabbato, & Angelorum (quacumque die) &

 niſi

niſi Miſſa votiva Solemnitèr dicenda ſit prò re gravi, vel pro publica Eccleſiæ cauſa, dummodò non dicatur Miſſa cum paramentis violaceis. Nequè dicitur in Miſſis Defunctorum. *Rubr. Gen. Miſſ. ſal.* 8. *n.* 3. & 4.

Notationes.

G*Loria in Excelſis* dicitur in Miſſa de Sancto, cujus memoria eo die in Martyrologio notatur, quamvis de eo nulla ſit facta commemoratio in officio. *Gav. in epit. tract.* 1. *p.* 1. *tit.* 3. & *Cærem. ord. Min. p.* 2. *cap.* 9. *num.* 14.

Non dicitur in Miſſis votivis infrà octavas Sanctorum, quandò infrà octavas Celebratur eorum Miſſa eo die, quo de ipſis non recitatur officium, quia prò eo die ſunt Miſſæ Votivæ. *Gav. ut ſup. tit.* 4. *n.* 6.

Non etiam dicitur in Miſſis vigiliarum quæ veniunt infrà octavas, licèt in officio dictum ſit *Te Devm laudamus*, quia non concordant cum officio. *Bauldr. p.* 3 *cap.* 7. *tit.* 8.

De Oratione, &c.
Cap. IX.

1 DIcto Hymno, Gloria in Excelſis, vel, ſi non ſit dicendus, eo omiſſo, celebrans oſculatur Altare in medio, manibus hinc indè ſuper eo, ut ſuprà, extenſis, tùm illis antè pectus junctis, & demiſſis ad terram oculis, vertit ſe à ſiniſtro latere ad dextrum versùs populum, hoc eſt, per eam partem, quæ reſpicit cornu Epiſtolæ, & extendens, ac jungens manus antè pectus, ut prius, dicit voce prædicta, Dominus vobiſcum, vel, ſi ſit Epiſcopus, Pax vobis (quod dicitur tantùm hoc loco, quando dictus eſt Hymnus, Gloria in Excelſis.) ℟. Et cùm ſpiritu tuo, & junctis ut prius manibus, revertitur per eumdem viam ad librum, ubi eas extendens, & jungens antè pectus, caputque

Cruci inclinans, dicit, oremus, tùm extendit manus, antè pectus, ità ut palma unius manus reſpiciat alteram, & digitis ſimul junctis; quorum ſummitas humerorum altitudinem, diſtantiamque non excedat; quod in omni extenſione manuum antè pectus ſervatur.

Stans autèm, ut ſuprà, extenſis manibus, dicit orationes. Cùm dicit Per Dominum noſtrum, jungit manus. eaſque junctas tenet uſque in finem. Si alitèr, concluditur oratio, Qui tecum, vel Qui vivis, cùm dicit, in unitate, jungit manus.

2 Cùm nominatùr nomen Jeſus, caput versùs Crucem inclinat: quòd etiam facit cùm nominatur in Epiſtola. Et ſimilitèr ubicùmque nominatur nomen Beatæ Mariæ, vel Sanctorum, de quibus dicitur Miſſa, vel fit commemoratio, item in oratione pro Papa, quando nominatur, ſempèr caput inclinat, non tamèn versùs Crucem. Si plures orationes ſunt dicendæ, idem in eis, in voce, extenſione manuum, & capitis inclinatione quod ſuprà dictum eſt, obſervatur.

3 Si Altare ſit ad orientem versùs populum, celebrans verſa facie ad populum, non vertit humeros ad Altare, cùm dicturus eſt, Dominus vobiſcum, Orate fratres; Ite Miſſa eſt, vel daturus Benedictionem, ſed oſculato Altari in medio ibi expenſis, & junctis manibus, ut ſuprà, ſalutat populum; & dat Benedictionem.

4 In quatuor Temporibus, vel aliàs quando dicendæ ſunt plures orationes cum prophetijs, dicto Kyrie eleiſon in medio Altaris, revertitur ad cornu Epiſtolæ, ubi ſtans antè librum extenſis, & junctis antè pectus manibus, & caput Cruci inclinans, dicit, oremus, Flectamus genua, & illicò manibus ſupèr Altare extenſis, ut ſeipſum ad Altare ſuſtineat, genuflectit, & ſine mora ſurgens, eadem voce Miniſtro reſpondente, levate, manibus extenſis dicit orationem, ut ſupra, & in concluſione eas jungit. Dum autem legit Prophetias, tenet manus ſuper librum, vel Altare poſitas, ut mox dice-

tur de Epiſtola: *Rubr. Miſſal. 5. de Rit. Serv. &c. n. 1. 2. 3. & 4.*

Notationes.

CUm celebrantes dicit. *Dominus vobiſcum*, toto corpore ad populum ſe convertet, ſed caveat, nè caput inclinet versùs populum, vel à tergo innitatur Altari, & manus ità junctis teneat, ut nullum ſit inter digitos ſpatium: vertet autem ſe à ſiniſtro latere Altaris, quod eſt dextrum ipſius celebrantis. *Bauld. p. 3. cap. 7. tit. 5.*

Præter extenſionem, & junctionem manuum, quæ præſcribuntur Sacerdoti dicturo, *Dominus vobiſcum*, earundem elevationem addit. *Cærem. Epiſ. lib. 1. cap. 19. & lib. 2. cap. 8. Gav. Epit. tract. 1. p. 2. tit. 5. num. 1. & Bauld. loc. cit.*

Manus ità debent extendi, & elevari, ut ſupremi digiti æquent humerorum altitudinem, & latitudinem, ſed non excedant: quòd in omni manuum extenſione, & elavatione obſervatur, ut ſuprà dictum eſt. *Gav. loc. ci. n. 3.*

Dicit *Oremus*, in cornu Epiſtolæ, & non in medio Altaris, & ſolùm manus extendit, & ſtatìm jungit, caput Cruci inclinans.

Similitèr in eodem cornu Epiſtolæ, dicit concluſionem orationis, & non in medio Altaris, ut patet ex: *Rubr. Beliaſcus de Myſt. Miſſ. 303. cap. 15. pag.*

Dicto: *Dominus vobiſcum*, ſtatìm redibit ad cornu Epiſtolæ, protenſo regularitèr versùs idem cornu, ſiniſtro pede antè dexterum, niſi longitudo Altaris obſtet. *Beauvais in Cæremon. Eccleſ. p. 2. cap. 55. num. 17.*

Cùm celebrans concludit orationem. *Qui vivis*, aùt *Qui tecum vivit*, jungit tantùm manus cum dicit *in Unitate*, & nullo modo inclinat caput, nec ſe convertit ad Crucem. *Bauld. loc. ſup. cit.*

Quandò in oratione, quæ dirigitur ad Patrem, nominatur etiam Filius; dicitur in concluſione. Per

Per eundem, *&c.* niſi nominetur in fine orationis, quia tùnc dicitur, *Qui tecum &c.* & ſi nominetur Spiritus Sanctus dicitur *in Unitate ejuſdem &c.* Quòd ſervatur etiàm in ultima concluſione, quandò nominatus eſt in ſecunda, vel alia oratione, ut in Miſſa Solemni pro Gratiarum actione, in qua, cùm dicantur duæ orationes ſub una concluſione, dicitur in fine. *In Unitate ejuſdem*, *&c.* licèt Spiritus Sanctus nominetur in prima oratione. *Tonel. lib.* 2. *tit.* 5. *& Pollac. in Aphor. p.* 1. *Cærem.* 10. *pag.* 44.

Idem dicendum eſt, quandò nominatus eſt Filius: nulla enim diſparitatis ratio aſſignari poteſt.

Cum plures orationes dicendæ ſunt, poſt manuum junctionem, & capitis inclinationem versùs Crucem poterit reperiri alia oratio, antequam terminetur concluſio, & ità ſervatur in praxi. *Tonel. loc. cit.*

Quandò folium Miſſalis vertendum, detegendus, vel tegendus Calix, aut quid ſimile agendũ eſt, celebrans una manu id faciet, alterà non ſuſpenſa in aere, ſed vel ſuper librum, aùt ſuper Altare poſita, vel pectori admota. *Gav. in Epit. tract.* 1. *part.* 2. *tit* 3. *num.* 5.

Caput profundiùs inclinatur ad nomen *Ieſu*, *& Maria*, quàm ad alia nomina, & quando verbum ad quòd inclinatur longiuſculum eſt, ut *Gloria Patri*, *&c. Bauldr. ut ſup. & cap.* 5. *& Cærem. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 8.

Advertendum eſt, quòd celebrans, dùm ſtat in cornu Epiſtolæ, vel in medio Altaris ad nomẽ *Ieſu*, caput inclinat versùs Crucem, quandò verò eſt in cornu Evangelii inclinat versùs librum: ad alia nomina non inclinat caput Cruci, nîſi ſit in ipſo medio Altaris. *Bauldr. p.* 3. *cap.* 5. *ex. Rubric. Miſſ.* 5. *num.* 2.

Nomine Sanctorum ne intelligas Suffragia communia in oratione, *A cunctis*, ſed commemorationem de S. Simplici, vel de octava, de quibus etiam fit commemoratio in officio, & dùm nominatur nomen Sancti, de quo dicitur Miſſa votivę; *Bauldr.*

loc. cit. & *Alcocer. tract.* 2. *pag.* 110. *ac Gav. p.* 2. *tit.* 5.
Itèm caput inclinatur ſolùm ad nomen *Papæ viventis*, non autem alteriùs Prælati: *Bauldr. ut ſup.*
Ubi dicit *Rubr.* inclinatur ad nomen Ieſu, *Mariæ Sanctorum*, &c. hoc intelligendum eſt, niſi celebrans jam ſit inclinatus antè Altare: *Tonel ut ſup.*
Advertendum eſt, quòd capitis inclinatio non eſt adeò rigoroſè intelligenda, ut non debeat fieri cùm aliquo motu corporis, præſertìm quandò proferuntur plura verba, ut ſuprà dictum eſt, de *Gloria Patri*, &c. Ad &c. Ad *Gratias agimus tibi*, & alia hujuſmodi, tùnc enim opus eſt, & humeros aliquantulùm inclinare. *Bauldr. ut ſup.*
Quando R*ubr.* loquitur, ſi Altare ſit ad orientẽ, non intelligitur de oriente reali ſolùm, ſed etiam imaginario; nec de omni Altari ad orientem, ſed ſolùm de eo, in quo celebrans habet Crucem, & Populum, antè faciem ſuam. *Gav. p.* 2. *tit.* 5.
In quatuor Temporibus, & quandò dicendæ ſunt plures orationes ſimul cùm Prophetiis, dictis *Kyrie eleiſon*, in medio Altaris; & facta Cruci mediocri reverentia, redibit celebrans ad cornu Epiſtolæ, omniaque faciet, *ut ſupr. in* R*ubr.*
Dicens: *Flectamus genua*, unicum genuflectens innitens Altari, digitis extenſis, & ſimul junctis, hinc indè ſupèr Altare poſitis; ut patet *ex Rubr.* P*ollac. in Aphor. p.* 1. *Cære.* 10. *pag.* 44.

De Commemorationibus. & Orationibus in particularibus. Cap. X.

DE Orationibus in communi ſatis in Miſſali patet; quare ſolùm loquar de aliquibus, ubi aliqua ſolet eſſe difficultas.
In Miſſis ſimplicibus votivis, & ferialibus orationes dicuntur impares tres, quinque; aut ſeptem; exceptis feriis à Dominica Paſſionis, uſque ad Dominicam Palmarum, in quibus duæ tantùm dicuntur; & ſi in iis occurrat fieri de aliquò ſemi-
dupli-

duplici, vel dicatur Miſſa Votiva, dicuntur tres Orationes, ſed ubi cantantur (aut leguntur ſinè cantũ) duæ Miſſæ, in ſingulis earum duæ tantum dicuntur; ſi verò fiat commemoratio ſimplicis, non additur tertia, quòd etiam ſervatur infrà octavas Paſchatis, & Pentecoſtes. *Gauv. in Epit. tract.* 1. *p.* 1. *ex Rubr. Gen. Miſſal.* & *tit.* 9. *Cærem. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 19. *num.* 10.

Si Superior decernat quotidiè dicendam orationem, *Deus Refugium*, vel aliam, tùnc, vel additur uti commemoratio in duplicibus, Semiduplicibus, & Dominicis, vel dicitur tertio loco ad libitum, ità decrevit. *Sac. Rit. Cong.* 28. *Aug.* 1627. *Cer. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 18. *num.* 19. *Gav. in epit. tract.* 1. *p.* 1. *tit.* 9. *num.* 9.

In feſtis primæ claſſis oratio ſupradicta uullomododicitur, niſi à Papa, vel *Sacræ Ritum Congregatione* fuerit alitèr conſtitutum. *Cærem. Ord. Min. ut ſup. cap.* 2. *nu.* 35. & *loc. ſup. cit. Gav. loc. cit.* & *Sac. Cong. Rit.* 28. *Aug.* 1627.

In feſtis autèm ſecundæ claſſis omittitur ſaltèm in Miſſa Solemni. *Gav. loc. cit.*

Notandum eſt, quòd propter orationem ſupradictam, non debet, nèc licet omittere eas, quæ in Miſſali aſignatur 2. vel 3. loco; ſed dicuntur prius orationes præſcriptæ à *Rubrica*, deindè imperata à Superiore ultimo loco, aut alia, quæ dicitur ad libitum, cum debite ordine, & numero, ut patet in: *Rubr. gen. Miſſal.* 7. *num.* 5. & *Rubric.* 9. *Gav. ut ſup. num.* 7. & 9. & *Cæremon. Ord. Min. part.* 2. *cap.* 19. *num.* 9.

Quandò in Cathedralibus, & Colleg. dicuntur duæ Miſſæ, una de feſto, alia de feria, ſi in officio facta fuerit commemoratio de Simplici, aut de die infrà octam, fiet etiam in Miſſa de feſto, ſed non in Miſſa de feria: ſi verò facienda ſit commemoratio feriæ, aut Vigiliæ, fiet in Miſſa de feria, & non in Miſſa de Sancto. *Gav. ſup. cit. tit.* 7. *n.* 4.

In Duplicibus primæ claſſis, tàm in Miſſa Solemni, quàm privata ſit commemoratio diei octave,

Dominicæ, & feriæ privilegiatæ: non tamen Vigiliæ, S. Simplicis, nèc diei infrà octavam, niſi Nativitatis Domini, Epiphaniæ, & Corporis Chriſti, de quibus ſemper fit commemoratio; in duplicibus verò ſecundę claſſis in Miſſa Solemni, non fit commemoratio Simplicis, nèc diei infrà octavam, niſi ſit ex ſupradictis, in Miſſis tamèn privatis fit de omnibus, præterquàm de die infrà octavam: ut in *Rubr.* patet. *Tonel. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 10.

In Miſſis Votivis, quandò ſolemnitèr dicuntur prò re gravi, vel prò publica Eccleſiæ cauſa, dicitur una tantùm oratio, ut in: *Rubr. Gen.* 9. *num.* 14. conſtat: ſed in Miſſa Solemni pro gratiarum actione dicuntur duæ orationes ſub una concluſione, ut in proprio loco notatur in fine Miſſalis, &c. *Gav. ut ſup. tit.* 9. *num.* 8.

In Miſſis Votivis privatis prò Gratiarum actione, oratio prò Gratiarum actione dicitur tertio loco, &c. *Gav. ut ſup.*

In Votivis B. M. Virginis ſecunda oratio dicitur de officio illiùs diei, & tertia de Spiritu Sancto, quæ omittitur, ſi facienda ſit commemoratio Sancti Simplicis. *Cærem. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 19. 11.

In Votivis Spiritus Sancti, non fit commemoratio B. M. V. ut aliqui putant, ſed tertiò loco dicitur oratio, quæ occurrit prò tempore. *Tonel. loc. cit. num.* 17.

In Miſſa de Sancto, qui Titulus eſt Altaris, de quo non recitatur officium, ſed Miſſa tantùm ad ejuſdem Altare in die feſto illius, dicuntur tres orationes, 2. de eo, de quo factum eſt officium, 3. quæ aliàs 2. loco dicenda erat. *Gav. loc. ſup. cit. num.* 10

Quandò una oratio eſt eadem cùm alia, ultima commutatur, ut ſequitur in ſecretis Dominicæ Septuageſimæ, quando venit antè Purificationem; & tùnc prò B. M. V dicitur oratio, *Tua Domine*; accidit etiam casùs in feſto 40. Martyrum, occurrente feria 5. Cinerum in feſto S. Martini Epiſcopi, in Dominica 22. poſt Pentecoſten, vel cùm præcipi-

tur

tur à Superiore oratio, *Deus refugium*, *&c.*

Et tùnc in primo caſu ſumitur oratio feriæ 6. Cinærum, in 2. oratio Dominicæ 23. in 3. oratio, quæ ſequitur prò quàcumque tribnlatione, idem dicendum de poſt Communione, &c. *Tonel. ut ſup. num.* 21. *& Gav. ſup. cit. tit.* 7 *num.* 8. *& in p.* 2. *tit.* 1. *n.* 4 dicit, quòd, quandò jubetur in Rubrica, ut perlegatur, ſivè prælegatur Miſſa, eò fine ſit, ut ſi mutanda ſit oratio, quæ ſit eadem cùm alia, opportunè mutationi proviſum ſit, *ex Rubr.*

Datur regula peneralis in Miſſali, quòd de eodem non ſit in Miſſa bis, per modùm principalis, & per modùm commemorationis: verùm hoc non habet locum in collectis purè acceſſoriis, & remotioribus à prima; nec in iis, quæ addi poſſunt uſquè ad quinquè, ſeu ſeptem; quid enìm vetat dicere orationem, prò Congregatione, & familia, in qua ſit expreſſa mentio de B. V. certè niſi poſſet addi quàdò ſit mentio aliqua de B. V. nunquàm poſſet addi, quia ſit ſempèr mentio aliqua de B. V. (extrà tempus Paſſionis, octavas Paſchæ, & Pent.) & ſic hæc oratio fruſtrà poneretur in Miſſali; ergò ultrà viciniorem acceſſoriam, quæ commemorationem ſapit, & debet eſſe diverſa à prima Collecta, nihil refert an in aliis purè acceſſoriis, & remotioribus à prima, mentio de novo fiat eorum, qui in prima, vel altera Collecta fuerunt nominati. *Gav. in epit. tract.* 1. *p.* 4. *tit.* 17. *num.* 18.

In commemorationibus, ſi dicenda ſit oratio prò *Defunctis*, ſemper ponitur penultimò loco: *Rub. Gen.* 7. *num.* 6. *& Boliaſc. cap.* 12.

In oratione: *A cunctis* litera N. exigit nomen Patroni, ſeù Titularis, qui ſi eſſe S. Michael, vel ſimilis, vel S. Jo: Baptiſta, nominatur antè Apoſtolos; *Sac. Cong. Rit.* 22. *Aug.* 1620. quòd ſi dicatur Miſſa de Patrono, vel fuerit nominatus ante Apoſtolos, nominetur Compatronus, ſi adſit, alioquin poteſt nominari alius Sanctus ad libitum, unus non plures, eſſet enim aliquid addere Miſſæ contrà prohibitionem *Pij V. Gav. ut ſup. num.* 19. *& Cærem. ord. min. p.* 2. *cap.* 2. *n.* 31. *&* 33. Ora-

Oratio pro ſe ipſo Sacerdote, non debet dici coram Prælato, vel Principe: idem ſervandum in Miſſa conventuali coràm Clero; tùnc enim pro omnibus potiùs decet orare. *Gav. loc. cit. nu. 20. & Cær. ord. min. p. 2. cap. 2. nu. 32.*

In Eccleſiis dicatis D. Joanni Baptiſtæ, in comm. dicitur oratio ejus Vigillæ *Præſta quæſumus &c.* & ſimilitèr in Eccleſiis conſecratis D. Stephano recitatur, illa, quæ eſt poſita in ſua octava, *Omnipotens ſempiterne Deus, &c. Pollac. in Aphor. p. 2. Cær. 7. pag. 159.*

Si contingat antè Epiſtolam omittere aliquam orationem ex dicendis, ſuppleatur in Collectis ſecretis omittatur, non debet ſuppleri poſt Communionem, ſed omnes tres dicendæ in Sacriſtia, &c. *Tonel. lib. 2. cap. 1. nu. 23. & Gav. ut ſup.*

De Epiſtola Graduali, & aliis uſque ad Offertorium.
Cap. XI.

1 DIctis orationibus Celebrans poſitis ſupèr librum, vel ſupèr Altare manibus, ità ut palmæ librum tangant, vel (ut placuerit) librum tenens, legit Epiſtolam intelligibili voce, & reſpondetur à Miniſtro Deo gratias, & ſimilitèr ſtans eodem modo, proſequitur Graduale, Alleluja, & Tractus, ac Sequentiam ſi dicenda ſit. Quibus dictis, Sacerdos, ſi privatim celebret, ipſemet ſeù Miniſter portat librum Miſſalis ad aliam partē Altaris in cornu Evangeliis, & dùm tranſit antè medium Altaris, caput Cruci inclinat, & Miſſale ſic locat, ut poſterior pars libri reſpiciat ipſum cornu Altaris, & non ad parietem, ſivè ad partem ejus contrà ſe directam.

2 Locato Miſſali in Altari, celebrans redit ad medium Altaris, ibiquè ſtans junctis manibus antè pectus, levatiſque ad Deum oculis, & ſtatim demiſſis, tùm profundè inclinans, dicit ſecretò, Munda cor meum, & Jube Domine benedicere, Do-

Dominus ſit in corde meo, &c. ut in ordinario. Quibus dictis vadit ad librum Miſſalis, ubi ſtans versùs illum junctis manibus antè pectus, dicit intelligibili voce, Dominus vobiſcum, ℟. Et cùm ſpiritu tuo. Deindè pollice dexteræ manus ſigno Crucis ſignat, primò librum ſupèr principio Evangelii, quòd eſt lecturus, poſteà ſe ipſum in fronte, ore, & pectore, dicens, Sequentia, vel Initium Sancti Evangelii, &c. ℟. Gloria tibi Domine. Tùm junctis iterùm manibus antè pectus, ſtans ut ſuprà, proſequitur Evangelium uſquè ad finem. Quo finito Miniſter ſtans in cornu Epiſtolæ poſt infimùm gradum Altaris, reſpondet, Laus tibi Chriſte, & Sacerdos elevans parumper librum; oſculatur principium Evangelii: dicens; Per Evangelica dicta, &c. præterquàm in Miſſis Defunctorum, & niſi celebret coràm Summo Pontifice, Cardinali, & Legato Sedis Apoſtolicæ, vel Patriarcha, Archiepiſcopo, & Epiſcopo, in eorum reſidentiis; quò casù defertur cuilibet prædictorum oſculandus liber; & Celebrans tùnc non oſculatur illum, nec dicit, Per Evangelica dicta, &c. cùm autèm nominatur Jesùs, caput versùs librum inclinat; & eodem modo versùs librum genuflectit, cùm in Evangelio eſt genuflectendùm.

3 Dicto Evangelio ſtans in medio Altaris versùs Crucem, elevans, & extendens manus, incipit (ſi dicendum ſit] Credo, cùm dicit: in unum Deum, jungit manus, & caput Cruci inclinat; quo erecto, ſtans ibidem junctis antè pectus manibus, ut priùs; proſequitur ubiquè ad finem. Cùm dicit Jeſum Chriſtum, caput Cruci inclinat. Cùm dicit. Et incarnatus eſt, uſquè ad, Et homo factus eſt, incluſivè, genuflectit. Cùm dicit, Simùl adoratur, caput Cruci inclinat. Cùm dicit, Et vitam venturi ſæculi, Amen, producit ſibi manu dextera ſignum Crucis, à fronte ad pectus. *Rubr. Miſſal. de Rit. Serv. &c. num.* 1. 2. & 3.

Notationes.

IN fine Epiſtolæ, & etiam cujuslibet Prophetię (exceptis ultima Danielis in Sabbato, quatuor Temporum, & lectionibus feriæ 6. in Paraſceve, & Sabbati Sancti) reſpondetur: *Deo gratias*. *Rubr. Gen. Miſſal.* 10. *num.* 1.

Si autem Miniſter non reſpondeat. *Deo gratias*; ipſe celebrans dicet. *Alcoc. tract.* 2. *pag.* 113.

Celebrans ad Epiſtolam in Miſſa de Cruce, & Dominicæ Palmarum ad ea verba, *In nomine Jeſu omne genuflectatur*, genuflectit, unico genu, & ſtatim ſurgit tamèn graviter; ſed non genuflectit, dum hæc legit in Introitu. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 1. *tit.* 17. *num.* 2. *&* *Cær. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 29. *num.* 1.

Genuflectit etiam unico genu, & ſtatim ſurgit, ut ſupra dictum eſt, ad verſum *Adiva nos Deus*, quandò dicitur in Tractu, non autem quandò dicitur ad Graduale, & ad *Veni Sante Spiritus* in Miſſa de Spiritu Sancto, & cũ genuflectit non ſe vertit ad Crucem. *Tonel. lib.* 3. *cap.* 1. §. 5.

Decet ut ipſe potiùs Miniſter deferat Miſſale ab una parte ad alteram, quam celebrans, niſi aliter neceſſitas poſtulet. *Alcocer, tract.* 2. *pag.* 113.

Celebrans tenet manus junctas antè pectus, non tamen ſuper Altare poſitas, & dicit *Domine*, non *Domne*, ut ex ipſa: *Rubr.* patet, *num.* 2. *Boliaſcus cap.* 13.

Cùm ſignat librum, ſiniſtram ponit ſuper eum; cùm verò ſeipſum, eandem ponit infrà pectus: ſignat autèm tàm librum, quàm ſe non ungue pollicis, ſed pulpa. *Tonel. lib.* 2. *tit.* 6.

Quandò librum oſculatur, parumpèr illum elevat, inclinans aliquantulùm caput; deindè eumdem ſuper cuſſinum depoſitum, locat juxta Corporale, ut facilius ex eo legere poſſit offertorium, & ea quæ dicenda ſunt in medio. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 7. *num.* 12.

Co-

Celebrans ſignans librum, & ſeipſum in fronte, ore, & pectore, non debet conjungere pollicem, & indicem, ſed totam manum tenere extenſam, & digitos ſimul junctos, & extenſos; neque poſt ſignum Crucis oſculari digitos, formando cum ipſis Crucem. *Alcoc.tract.2.pag.*114.*ex* R*ub.* M*iſſ.*

Si legendo Evangelium occurrat genuflectere, versùs librum, & non versùs Sacramentum genuflectere debet, ut patet ex *Rubr.* M*iſſ. num.* 2. Niſi Sacramentum ſit expoſitum, quia tunc aliquantulum versùs illud genuflectet. G*av. par.* 4. *tit.* 8. *num.* 6.

Finito Evangelio, non ſignabit librum, nec ſe ipſum, ſed ſolùm oſculabitur. P*ollac.*[*in Aphor.par.* 1. *Car.*11.*pag.*52.*ex* R*ubr.*

Si Miniſter non reſpondeat, *Laus tibi Chriſte*, ipſe celebrans dicet; deindè dicet: P*er Evangelica dicta.Alcoc.loc.ſup.cit.*

Quotiès omittit oſculum libri, ſivè in Miſſa Defunctorum, ſivè cùm altere, ideſt Prælato, detur liber oſculandus: omittit. P*er Evangelica dicta*,ut clarè patet in *Rubr.6.num.2.*

In Miſſa, quæ coram multis Prælatis æqualibus celebratur, nulli dabitur oſculandus liber Evangeliorum,nequè etiàm celebrans oſculabitur,quod ſi fuerint inæquales offeretur tunc digniori tantū, ſed hoc antè offertorium, etiam ſi non dicatur *Credo*, & à Miniſtro nulla antè ſit reverentia Prçlato, ſed ſolùm poſtquam ille oſculatus fuerit, clauſo ſtatim libro; ille autèm dicet; P*re Evangelica dicta*, *&c.*quia hæc ſunt verba propria oſculantis. *Gav.in Epit.tract.*1.*p.*2.*tit*·6.*num*.4.*Cærem.ord. Min.p.2.cap.2.num.5.*

Non defertur liber oſculandus Vicario Apoſtolico, nequè Commendatario, ſeù ejuſdem Procuratori, nequè aliis, quibus non competit, ſinè facultate Sedis Apoſtolicæ; datur autem Legato intrà fines ſuæ Legationis, Cardinali, & aliis, ut notatur in *Rubr.num.*2.*Gav.loc.cit.*

Principibus autem Magnis; non verò inferiori-

bus

bus laicis, & illis, alius liber deferendus eſt, & non idem ipſius celebrantis, qui proprium eo caſu librum oſculari debet: nullus autem Fæminis. *Tonell. lib.* 2. *tit.* 14. *Gav. ut ſup.* & *Cæremon. Ord. Min. loc. cit.*

Si celebrans velit concionari, ſedeat ſuper ſcãno nudo in cornu Evangelii, capite tecto, aut ſinè caſula in Pulpito. *Gav. in Epit. ut ſup. tit.* 6. *num.* 19. *Pollac. p.* 1. *Cæremon.* 22. & *Cæremon. ord. Min. ut ſup. num.* 28.

Quandò publicandi ſunt dies feſti, jejunia, Matrimonia, & alia hujuſmodi, publicari debent immediatè poſt Evangelium, & non poſt Offertorium: & idem ſervari debet, quandò concionandum eſt ſuper Evangelium, vel laudes Sanctorum.

Sermo verò pro funere alicujus Magni viri, vel pro expoſitione Sanctiſſimi Sacramenti, gratiarum actione, publicatione Jubilei, Pacis, & ſimilium, habeatur finita Miſſa, poſtquam celebrans depoſita Planeta Pluviali indutus eſt, *Tonel. lib.* 1. *tit.* 6. & *Bauldr. p.* 1. *cap.* 10.

Similitèr ſi facienda ſit oblatiò populi, (quæ in noſtris Eccleſiis, interdicitur, fieri poterit poſt Evangelium, vel potius dicto offertorio antè oblationem Hoſtiæ. *Gav.* & *Bauldr. p.* 3. *cap.* 7. *tit.* 7. *Sed juxta* Pollac. *in Aphor. p.* 2. *Cærem.* 3. *num.* 17. celebrans non præbet manipulum oſculandum, ſed Crucem, vel Sacram Imaginem. *Burchardus* verò in ſuo *Cær. de ord. Min.* contracium ſentit, dicens quod celebrans porrigit manipulum oſculandum offerentibus in ſummitate ipſius, & ſtans capite detecto, dicenſque ſingulis: *Acceptabile ſit Sacrificium tuum omnipotenti Deo* Vel, *Centuplum accipias, & vitam æternam poſſideas.* Utramque videtur tuta, & ideò ſervari poterit juxtà beneplacitum.

Celebrans ad *Credo*, manus extendit, elevat, & jungit, ſicut ad *Gloria in Excelſis*, ut notatur in *Ord. Miſſæ*, & inclinat caput ad nomen, *Deum*, tantùm, nec elevat oculos. *Tonell. ut ſup.* & *Bauldr. p.* 3. *cap.* 7. *tit.* 6.

Uni-

Unicum genufleᶜctit ad. *Et incarnatus eſt &c.* & dùm dicit, *Et homo factus eſt*, caput etiam inclinat, tenens manus hinc indè ſuper Altare extenſas. *Tonel.& Bauldr.loc.cit.*

Sed non debet accipere anteriorem partem Planetæ præ manibus, illam elevando, dùm genuflectit, hoc obſervare debet in omnibus genuflexionibus, quia eſt præter *Rubr.ut docet Alcoc. tract.* 2. *pag.* 115

Quandò celebrans dicit *Simul adoratur*, caput inclinat, ſed non ad ſequens verbum *conglorificatur*; & in fine Symboli ſignat ſeipſum, ac ad verbum *Amen*, jungit manus. *Gav.in Epit.tract.*1.*p.*2.*tit.*6. *num.*6.*Bauldr.& Alcocer.loc.cit.*

De Offertorio, & aliis uſque ad Canonem. *Cap.* XII.

1 Dicto Symbolo, vel ſi non ſit dicendum, poſt Evangelium celebrans oſculatur Altare in medio, & junctis manibus antè pectus, ibidem à manu ſiniſtra ad dexteram (ut dictum eſt ſupra) vertit ſe ad populum, & extendens, ac jungens manus dicit, Dominus vobiſcum, & junctis manibus revertitur per eamdem viam ad medium Altaris, ubi extendens, & jungens manus caputque Cruci inclinans, dicit *Oremus*, tùm junctis ut prius manibus, dicit Offertorium, & omnia quæ uſquè ad finem in medio Altaris dicenda ſunt, dicit ibidem ſtans versùs Altare, niſi ubi alitèr ordinatur.

2 Dicto Offertorio, diſcooperit Calicem, & ad cornu Epiſtolæ ſiſtit, & manu dextera amovet parvam pallam deſupèr Hoſtiam, accipit Patenam cũ Hoſtia, & ambabus manibus uſquè ad pectus eam elevatam tenens, oculis ad Deum elevatis, & ſtatim demiſſis, dicet Suſcipe Sancte Pater, &c.

3 Si fuerint aliæ Hoſtiæ non ſuper Patenam, ſed ſuper corporale, vel in alio Calice, ſeù vaſe pro Communione populi conſecrandæ, Calicem illũ, ſeù vas dextera diſcooperit, & intentionem ſuam

etiam

bus laicis, & illis, alius liber deferendus eſt, & non idem ipſius celebrantis, qui proprium eo caſu librum oſculari debet: nullus autem Fæminis, *Tonell.lib.2.tit.14.Gav.ut ſup.& Cæremon.Ord. Min. loc.cit.*

Si celebrans velit concionari, ſedeat ſuper ſcãno nudo in cornu Evangelii, capite tecto, aut ſinè caſula in Pulpito. *Gav.in Epit. ut ſup.tit.6.num.*19. Pollac.*p.*1.*Cæremon.* 22. & *Cæremon. ord.* Min. *ut ſup. num.*28.

Quandò publicandi ſunt dies feſti, jejunia, Matrimonia, & alia hujuſmodi, publicari debent immediatè poſt Evangelium, & non poſt Offertoriũ: & idem ſervari debet, quandò concionandum eſt ſuper Evangelium, vel laudes Sanctorum.

Sermo verò pro funere alicujus Magni viri, vel pro expoſitione Sanctiſſimi Sacramenti, gratiarum actione, publicatione Jubilei, Pacis, & ſimilium, habeatur finita Miſſa, poſtquam celebrans depoſita Planeta Pluviali indutus eſt, *Tonel. lib. 2. tit. 6. & Bauldr.p.*1.*cap.*10.

Similitèr ſi facienda ſit oblatio populi, (quæ in noſtris Eccleſiis, interdicitur, fieri poterit poſt Evangelium, vel potius dicto offertorio antè oblationem Hoſtiæ. *Gav.& Bauldr.p.3.cap.7. tit. 7. Sed juxta*Pollac.*in Aphor.p.2.Cærem.3.num.*17. celebrans non præbet manipulum oſculandum, ſed Crucem, vel Sacram Imaginem. *Burchardus* verò in ſuo *Cær. de ord.Min.* contrarium ſentit, dicens quod celebrans porrigit manipulum oſculandum offerentibus in ſummitate ipſius, & ſtans capite detecto, dicenſque ſingulis: *Acceptabile ſit Sacrificium tuum omnipotenti Deo* Vel, *Centuplum accipias, & vitam æternam poſſideas*. Utramque videtur tuta, & ideò ſervari poterit juxtà beneplacitum.

Celebrans ad *Credo*, manus extendit, elevat, & jungit, ſicut ad *Gloria in Excelſis*, ut notatur in *Ord.Miſſæ*, & inclinat caput ad nomen, *Deum*, tantùm, nec elevat oculos. *Tonell. ut ſup. & Bauldr.p.3.cap.7.tit.6.*

Uni-

Unicum genuflectit ad. *Et incarnatus eſt &c.* & dùm dicit, *Et homo factus eſt*, caput etiàm inclinat, tenens manus hinc indè ſuper Altare extenſas. *Tonel.& Bauldr.loc.cit.*

Sed non debet accipere anteriorem partem Planetæ præ manibus, illam elevando, dùm genuflectit, hoc obſervare debet in omnibus genuflexionibus, quia eſt præter *Rubr.ut docet Alcoc. tract.* 2. *pag.* 115

Quandò celebrans dicit *Simul adoratur*, caput inclinat, ſed non ad ſequens verbum *conglorificatur*; & in fine Symboli ſignat ſeipſum, ac ad verbum *Amen*, jungit manus. *Gav.in Epit.tract.*1.*p.*2.*tit.*6. *num.*6.*Bauldr.& Alcocer.loc.cit.*

De Offertorio, & aliis uſque ad Canonem. *Cap.* XII.

1 Dicto Symbolo, vel ſi non ſit dicendum, poſt Evangelium celebrans oſculatur Altare in medio, & junctis manibus antè pectus, ibidem à manu ſiniſtra ad dexteram (ut dictum eſt ſupra) vertit ſe ad populum, & extendens, ac jungens manus dicit, Dominus vobiſcum, & junctis manibus revertitur per eamdem viam ad medium Altaris, ubi extendens, & jungens manus caputque Cruci inclinans, dicit *Oremus*, tùm junctis ut prius manibus, dicit Offertorium, & omnia quæ uſquè ad finem in medio Altaris dicenda ſunt, dicit ibidem ſtans versùs Altare, niſi ubi alitèr ordinatur.

2 Dicto Offertorio, diſcooperit Calicem, & ad cornu Epiſtolæ ſiſtit, & manu dextera amovet parvam pallam deſupèr Hoſtiam, accipit Patenam cũ Hoſtia, & ambabus manibus uſquè ad pectus eam elevatam tenens, oculis ad Deum elevatis, & ſtatim demiſſis, dicet Suſcipe Sancte Pater, &c.

3 Si fuerint aliæ Hoſtiæ non ſuper Patenam, ſed ſuper corporale, vel in alio Calice, ſeù vaſe pro Communione populi conſecrandæ, Calicem illũ, ſeù vas dextera diſcooperit, & intentionem ſuam

etiam

etiam ad illas offerendas, & conſecrandas dirigens, dicit ut ſuprà, Suſcipe, &c. ut in ordine Miſſæ, quo dicto, Patenam utràque manu tenens, cùm ea facit ſignum Crucis ſupèr corporale, & deponit Hoſtiam circa medium anterioris partis corporalis antè ſe, & Patenam ad manum dexteram aliquātulùm ſubtùs corporale; quam, exterſo Calice, ut dicetur, cooperit purificatorio. *Si* autem adſit vas, ſeù Calix cum aliis Hoſtiis, ipſum cooperit alia Patena, vel palla.

4 Deindè in cornu Epiſtolæ accipit Calicem; purificatorio extergit, & ſiniſtra tenens illius nodum, accipit ampullam vini de manu Miniſtri, (qui oſculatur ipſam ampullam, non autèm manū celebrantis, & ponit vinum in Calicem. Deindè eodem modo tenens Calicem, producit ſignum Crucis ſupèr ampullam aquæ, & dicit, Deus, qui humanæ ſubſtantiæ, &c. & infundens parum aquę in Calice proſequitur, Da nobis per hujus aquæ, & vini miſterium, &c.

Si verò celebrat pro Defunctis, non facit ſignū Crucis ſuper aquam, ſed imponit abſque benedictione, dicens orationem, ut ſuprà.

5 Impoſita aqua in Calice, & finita oratione prędicta, accipit manu dexterà Calicem diſcoopertū, & ſtans antè medium Altaris, ipſum ambabus manibus elevatum tenens, videlicèt cum ſiniſtra pedem, cum dextera autèm nodum infrà cuppam, intentis ad Deum oculis offert, dicens; offerimus tibi Domine, &c. qua oratione dicta, facit ſignū Crucis cum Calice ſuper corporale, & ipſum in medio poſt Hoſtiam collocat, & palla cooperit.

Deindè junctis manibus ſupèr Altare poſitis, aliquantulùm inclinatus dicit ſecretò, In Spiritu humilitatis, &c. Poſteà erectus, elevans oculos, manuſque expandens, & ſtatìm jungens antè pectus (quod ſemper facit, quandò aliquid eſt benedicturus) dicit, Veni Sanctificator, &c. cum dicit, & benedicit, ſignat manu dexterà communiter ſupèr Hoſtiam, & Calicem, ſiniſtra poſita ſuper Altare.

6 Tùm

6 Tùm junctis antè pectus manibus, accedit ad cornu Epiſtolæ, ubi ſtans, Miniſtro aquam fundente, lavat manus, ideſt, extremitates tem pollicis, & indicis, dicens Pſalmum Lavabo inter innocentes, cum Gloria Patri &c. qui versùs Gloria Patri præmittitur in Miſſis Defunctorum, & in Miſſis de Tempore à Dominica de Paſſione uſquè ad Sabbatum Sanctum excluſivè.

7 Celebrans lotis manibus eas tergit, & illis antè pectus junctis revertitur ad medium Altaris, ubi ſtans, oculoſque ad Deum elevans, & ſtatim demittens, manibus junctis ſupèr Altare, aliquantulùm inclinatus dicit ſecretò orationem, Suſcipe Sancta Trinitas, &c.

Qua dicta, manibus hinc indè extenſis, & ſupèr Altare poſitis, oſculatur illud in medio: tum junctis manibus antè pectus, demiſſiſque oculis ad terram, à ſiniſtra manu ad dexteram vertit ſe ad populum, & versùs eum extendens, & jungens manus, dicit voce aliquantulùm elata, Orate Fratres, & ſecretò proſequens, ut meum, ac veſtrum Sacrificium &c. perficit circulum, revertens junctis manibus antè pectus à manu dextera ad mediū Altaris. Et reſponſo à Miniſtro, vel à Circumſtantibus, Suſcipiat Dominus Sacrificium de manibus tuis, &c. (alioquin per ſeipſum, dicens, Sacrificium de manibus meis) ipſe celebrans ſubmiſſa voce dicit, Amen, & manibus antè pectus extenſis, ut ſit ad orationem, ſtans in medio Altaris versùs librum dicit abſolutè ſine *Oremus*, & ſine alia interpoſitione, orationem, vel orationes ſecretas. Cum dicit, Per Dominum, jungit manus: cum dicit Jeſum Chriſtum, caput inclinat; quod facit in prima oratione, & in ultima, ſi plures ſint dicendæ.

8 Pervento autèm in concluſione ultimæ ſecretæ ad verba illa, Per omnia ſæcula ſæculorum excluſivè, Sacerdos ſtans in medio Altaris, depoſitis ſupèr eo manibus hinc indè extenſis, dicit convenienti, & intelligibili voce Præfationem.

Cùm dicit, Surſum corda, elevat manus hinc indè extenſas, uſquè ad pectus; ità ut palma unius manus reſpiciat alteram. Cum dicit, Gratias agamus Domino, jungit manus; cum dicit Deo noſtro, oculos elevat, & ſtatìm Cruci caput inclinat.

Reſponſo, dignum, & juſtum eſt, elevatis, & extenſis, ut priùs manibus, proſequitur Præfationem propriam, vel communem, ut tempus requirit. Cnm dicit Sanctus, junctis antè pectus manibus, & inclinatus, voce mediocri proſequitur; Miniſtro interim parvam campanulam pulſant.

Cum dicit, Benedictus qui venit in nomine Domini, &c. erigit ſe, & ſignum Crucis ſibi producit à fronte ad pectus. Rubr. Miſſ. 7. *de Rit. Serv. &c. num.* 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. & 8.

Notationes.

QUandò *Symbolum* non eſt dicendum, celebrās, accomodato libro juxta corporale, non jungit manus, ſed immediatè oſculatur Altare, ut colligitur ex. *Rubric. Tonel. lib.* 2. *tit.* 6. & 7. poſteà Dominus Vobiſcum, deindè dicit Offertorium manibus junctis, & voce intelligibili, ut ex *Rubric.* patet. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 7. *num.* 1.

Calicem diſcooperit, dùm adhùc eſt ſuper corporale, velò tantùm amoto, quòd à Miniſtro, non à ſeipſo plicatur, ſi comodè fieri poteſt, & propè tabellam ſecretarum in cornu Epiſtolæ deponitur, Si verò ipſe Sacerdos velum plicet, deponat illud, utràque manu à poſteriori parte Calicis eodem tempore ipſum plicans; deindè ſiniſtra manu ſupèr Altare poſita, ſola dextera extrahat illud à corporale, & revolutum versùs medium Altaris, relinquat ibi juxtà tabellam ſecretarum, ut dictum eſt. *Gav. Bauldr. p.* 3. *cap.* 7. *tit.* 7. *Gav. ut ſup. num.* 2. & *Cærem. ord. Min. p.* 2. *cap.* 2. *num.* 7.

Si plures fuerint Hoſtię conſecrandæ in Calice, aut in Pyxide, Sacerdos dextera diſcooperit eam antequàm accipiat Patenam, imò antequàm pallà amoveat à Patena, eamdemque collocat in medio corporalis, inter locum Calicis, & tabellam ſecretarum, nec ideò debet eam elevare ſub prætextu oblationis, ſed ſufficit ſi ad eam intentionem dirigat. *Gav. loc. cit. num.* 3. *Tonet. & Bauldr. ut ſup. & Cær. ord.* Min. *p.* 1. *cap.* 3. *num.* 1. & 2.

Sola dextera Patenam accipit ſinè palla de Calice, ſed poſteà ambabus manibus eam elevatam tenet antè pectus; non verò antè faciem, ut patet in R*ubr. Bauldr. loc. cit.*

Hoſtiam offerendo oculos ad Deum elevat, & ſtatim in Hoſtiam demittit. *Alcoc. tract.* 2. *pag.* 121.

Signū Crucis cum Patena facit per lineas æquales, non per puncta, nec corporale tangit, & deponit Hoſtiam diſtantem ab extremitate Altaris, palmo circitèr, ità ut ponatur in medio factæ Crucis, quæ fieri poterit à medio corporalis, uſquè ad oram anteriorem; quæ verò fit cum Calice, fiet in alia parte corporali uſquè ad medium circitèr, ità ut non fiat ſuper Hoſtiam. *Tonel. ut ſup. tit.* 7. & P*ollac. in Aphor. p.* 1. *pag.* 59.

Depoſita Patena; antequàm accedat ad extergendum Calicem, cooperit alium Calicem Hoſtiarum, vel Pyxidem, ſi adſit. *Rubric.* 7. *Miſſ. n.* 3.

Si Particulę conſecrandę ſint ſupèr eamdem Patenam, non determinando numerum, & dicit *Hoſtiam*, non *Hoſtias*; deindè depoſita Hoſtia, ſtatuit eas à parte Evāgelii ſupèr corporale è regione majoris Hoſtiæ aliquantulùm ab ea diſtantes, ne tangantur à manipulo in conſecratione Calicis, &c. *Bauldr. ut ſup. Cærem. ord.* Min. *p.* 1. *cap.* 3. *Alcoc. tract.* 2. *pag.* 121. & *Burch. de Ord. Miſſ.*

Si afferantur particulę ad Altare poſt oblationē, poterunt ex gravi cauſa conſecrari mente priùs oblatæ, ſed non ſufficere commoditatem comunicare volentium, docet P*aſqualig. quæſt.* 335. ubi tamen *num.* 6. & 10. dicit, eſſe ſolum peccatum veniale,

niale, ſi antè inceptum Canonem offerantur; Poſt Canonem verò inceptum non poſſunt admitti, etiã ad dandum *Viaticum*; tunc enim latius eſt conſervare partem Hoſtiæ majoris. Tonel.*lib.2.tit.7.*

Antequàm accedat ad cornu Epiſtolæ, facit reverentiam Cruci manibus junctis, deindè exterſo Calice, cooperit Purificatorio patenam immediatè, *Alcoc.tract.2.pag.* 123.*ex Rubr.Miſſ.*

Purificatorium ponitur ſupèr Patenam extensũ, ſed ſi proptèr longitudinem plicetur, extremitates ipſius Altare reſpiciant, non celebrantem. T*onel.loc.cit.*

Calicem accipiat per nodum non coopertum purificatorio, ſed nuda manu, & propè ampullas admoveat, ità ut guttæ non cadant ſupèr mappam Al*taris*, & eum inclinet parumpèr, dùm vinum, & aquam infundit, quem tamèn non tenet elevatum, ſed poſitum ſupèr Altare: aquam verò non antè infundet, quàm proferat verba, D*a nobis per hujus aquæ &c.Gav.in Epit.tract.*1.*p.*2.*tit.*7.*num.*4.*Alcocer. tract.* 2.*pag.*122. *Pollac.in Aphor.p.*1.*Cærem.*14.*pag.* 62.*ex* R*ubric.cit.num.*4.

Si guttæ intrà Calicem diſperſæ appareant, circumacto vino uniantur, vel accepto Purificatorio, quod decentius eſt, abſtergantur. *Ita DD. ſup. cit.*

Sacerdos aquam benedicturus, non debet relinquere Calicem, ut manus prius jungat, quia hoc eſt contra. R*ubric.* quæ dicit: *Deindè eodem modo tenens Calicem, producit ſignum Crucis, ſuper ampullam Aquæ.Rubr.*Miſſ.*num* 4.& *Alcoc.loc.ſup.cit.*

Sacerdos miſſurus vinum, & aquam in Calicem, priùs effundet modicùm in terram, non ſolum, ut meatus, ſivè locus vaſis, per quem fluere debet, mundetur, & ſi quid eſt in ſuperficie vini, vel aquę emittatur: verùm etiàm ad oſtendendum, quod ſanguis, & aqua de latere Chriſti, uſque in terrã fluxerunt, ad quod Myſterium ſe præparat peragendum. D*urand.lib.*4.*cap.*30.*num.*20.*pag.*141.

Impoſita aqua, deponit manu ſiniſtra Calicem

propè

propè corporale: deindè junctis manibus, accedit ad medium Altaris, proſequens orationem, & facta Cruci reverentia (quæ ut plurimum ſolet cõtingere ad ea verba, *Jeſus Chriſtus*) accipit dextera Calicem, & utraquè manu offert, dextera tenente nodum, & ſiniſtra pedem, ità elevatum tenens, ut cuppa Calicis non excedat oculos, nequè ſit infra os. *Tonel. lib. 2. tit. 7.* Gav. *in Epit. tract. 1. p. 2 tit. 7 num. 5. &* Pollac. *in Aph. p* 1. *Car.* 14. *pag.* 62.

Oculos elevatos tenet ad totam orationem: *Offerimus*, *&c.* ut in *Rubr.* patet, ſed ſi opus eſſet orationem legere ſufficeret oculos elevare, & ſtatìm dimittere. *Tonel. loc. cit.*

Signum Crucis cum Calice fit ambabus manibus nec fiat ſupèr Hoſtiam; quo facto ponitur ſupèr corporale, diſtans ab Hoſtia per ſpatium unius circitèr palmi, aut ſaltèm alterius Hoſtiæ. *Bonamic. ut ſup.*

Verba illa Rubricæ, *Quod ſemper facit quandò aliquid eſt benedicturus*, antè: *Veni Sanctificator*, intelliguntur tantùm de manibus expandendis, non de oculis elevandis, qui poſt conſecrationem defigẽdi ſunt in Hoſtiam conſecratam; ſimiliter intelliguntur, quandò utraque manus eſt libera, non enim deponenda eſt Hoſtia, aut Calix antè conſecrationem, ut jungantur manus ad benedictionem faciendam, & poſt benedictionem factam, non junguntur manus, niſi ſubſequens actio id requirat, ut dicetur. *Gav. ut ſup. num. 6. & Alcocer. tract. 2. pag.* 124.

Dicturus: *Veni Sanctificator*, extendens manus, elevat eas de more cum oculis; & caput immotum retinens ſtatìm oculos demittit, quod deducitur ex *Rubrica num.* 5.

Signum Crucis fit per duas lineas, non per quatuor puncta, & utraque linea æqualitèr alta fiat à Calice ad Hoſtiam, non deprimendo manum, & linea tranſverſa ducitur propè oram anteriorem Pallæ, quæ media eſſe ſolet inter Calicem, & Hoſtiam, & ut ſervetur dicta æqualitas, prima linea inchoanda eſt à medio Pallæ, & utraque Crucis li-

nea non debet excedere menſuram palmi communis manus, & pars transverſa Crucis fiat manu quoque transverſa, non recta: interìm ſiniſtra tenetur extenſa ſupèr Altare, niſi corporale ſit adeò magnum, ut geſtus fieret inconcinnus; quia tùnc teneri poterìt ſupèr corporale; poſt conſecrationem verò omninò tenere debet ſupèr illud, ut ſuo loco dicetur. *Gav. loc. ſup. cit. num. 7. & Cær. ord. Min. p. 2. num. 9.*

Poſtquam benedixit oblata, antequàm accedat ad cornu Epiſtolæ, caput Cruci inclinat, quæ reverentia opportunè accidit, dum dicitur: *Tuo ſancto nomini præparatum. Bauldr. tit. 7.*

Lavat extremitates digitorum pollicis, & indicis tantùm, non verò labia, & os, & poſt lotionem, digitos abſtergit in eodem ſitu, quo eos lavit, Pſalmumque complet, antequàm accedat ad medium Altaris, ſed incipiens: *Gloria Patri*, convertit ſe, & caput inclinat verſus Crucem; deindè junctis manibus ante pectus, redit ad medium, ut in *Rubric.* patet, *num. 6. & 7. Alcoc. tract. 2. pag. 125. Bord. var. Reſol. p. 2. de* Sac. Rit. *Reſol. 64. num. 9. & Pollac. in Aph. p. 1. Cær. 16. pag. 71.*

In Miſſis Defunctorum, non dicitur: *Gloria Patri* nec. *Requiem æternam*, loco ipſius. *Rubr. Miſſ. Bauldr. loc. cit.*

Celebrans, poſtquàm manus tergit, non ponet Manutergium ſuper Altare, ſed illud tradet Miniſtro. *Pollac. loc. ſup. cit.*

Perveniens ad medium Altaris elevat oculos, & ſtatìm demittit, & junctis manibus ſupèr Altare, aliquantulùm inclinatus dicit ſecretò. *Suſcipe Sancta Trinitas*, ut in *Rubric. num. 9.*

Poſt dictum: *Orate* Fratres, morulam antè populũ facit, & coverſus ad Altare, facit reverentiam Cruci. *Bauldr. ut ſup. & Tonell. lib. 2. tit. 7.*

Hæc verba: *Orate Fratres*, intelligibili voce pronuntiat, ſed demiſſione, ut colligitur ex *Rubric. num. 7.*

Poſquàm dixerit: *Orate Fratres*, non priùs reſpon-

pondet *Amen*, quam Miniſter finierit totum *Suſcipiat*, deindè ſtans in medio manibus extẽſis converſus ad librum, dicit orationes ſecretas, & in fine primæ, & ultimæ orationis dicit concluſionem integram, ſicut in orationibus antè Epiſtolam, & cùm dicuntur duæ, vel plures ſecretæ, ipſe in fine concluſionis primæ illarum reſpondet ſibi ſecretò: *Amen*, & numquam dicit: *Orem. Bauldr. loc. cit. &* *Gav. ex Rub.*

Quantùm fieri poteſt, ſola ſiniſtra adhibeatur ad inveniendas orationes, & alia dicenda in medio; dexterà interìm poſita ſuper Altare, non in aere ſuſpenſa: & ſi dextera adhibere neceſſe ſit, ità adhibeatur, ut manus ad invicem non ſuperponantur. *Tonel. loc. cit. & Gav. p. 2. tit. 3.*

Quandò celebrans eſt in medio Altaris, ad nomẽ: *Jeſus Maria*, & aliorum Sanctorum, caput inclinabit versùs Crucem. *Bauldr. p. 3. c. 5.*

Cùm celebrans dicit: *Surſum corda*, manus elevat uſquè ad pectus, non ultrà, cùm dicit: *Gratias agamus Domino*, altiùs elevat, & jungit; oculos elevans, & caput inclinans, dum dicit: *Deo noſtro*. *Tonel. lib. 2. tit. 7. & Bonamic. p. 2. num. 21.*

Dicit: *Sanctus* voce mediocri, ideſt non prorsùs clara, & nec pectus percutit, nec manus ſupèr Altare ponit, ſed ſolùm jungit antè pectus, deindè erectus dicit: *Benedictus &c.* & poſt ſignum Crucis jungit manus. *Bauld. p. 3. c. 7. tit. 7. ex Rubr.*

Celebrans non inclinat caput ad. *Per Chriſtum Dominum noſtrum*, tàm in Præfatione, quàm in aliis locis Canonis, niſi ad. *Per eundem Chriſtum Dominum noſtrum*, poſt commemorationem Defunctorum. *Marc. Corn. in Docum. Miſſ. num. 12.*

De Præfationibus, Communicantes, &c. *Cap. XIII.*

1 PRæfationes autèm dicuntur, ut in ordine Miſſæ adnotatum eſt: & quæ in Quadrageſima, Tempore Paſſionis, & Paſchali, & infrà octa-

vas propriæ aſſignantur: dicuntur etiàm in Dominicis, & feſtis, quæ illis temporibus celebrantur: niſi illa feſta propriam Præfationem habeant.

3 Si infrà octavam alicujus feſti, quod habet Præfationem propriam, occurrat feſtum ex majoribus non habens propriam Præfationem, dicitur Præfatio de octava, quamvis de ea nulla fiat commemoratio in Miſſa.

4 In Miſſis votivis dicitur etiàm Præfatio propria, ſi propriam habeant; ſi verò non habuerint dicitur Præfatio de Tempore, vel octava, infrà quam contigerit hujuſmodi miſſas celebrari; alioquìn Præfatio communis.

Et quandò aliqua Miſſa votiva pro cauſa publica ſolemnitèr celebratur, dicitur in cantu ſolemni, ut in duplicibus. In Miſſis Defunctorum quocumque tempore ſempèr dicitur Præfatio communis. *Rubr. Gen. num.* 2. 3. & 4.

Notationes.

IN Miſſa Solemni de feria privilegiata, puta Quat. Temporum, & Vig. in aliquo feſto, vel infrà octavas, quæ habent Præfationes proprias, dicitur Præfatio de tempore, aut communis, non de feſto. Idem ſervatur in Miſſa prò re gravi in paramentis violaceis, quandò dicitur infrà octavas, aùt in die feſto habente Præfationem propriam. *Tonel. lib.* 2. *cap.* 1. *nu.* 19. *Gav. p.* 1. *tit.* 12. *Sac. Congr. Rit.* 12. *Decemb.* 1626.

In Miſſis de Litaniis majoribus, in feſto S. Marci, dicitur Præfatio de Tempore Paſchali, etiam infrà octavam Paſchæ, & non de octava Paſchæ, quia hæc eſt Solemnis.

Idem dicendum de Litaniis minoribus; itaut dicatur Præfatio de tempore Paſchali, licèt in aliis Miſſis dicatur Præfatio de feſto. *Bauldr. p.* 3. *cap.* 7. *tit.* 12. *Gav.* & *Sac. Congr. ut ſup.*

Infrà octavam. *Nativitatis Domini*, in omnibus Miſſis votivis dicitur: *Præfatio de Nativitate*; & etiàm

etiàm in die octava S. Stephani quamvis ſit infrà octavam S. Joannis Evangeliſtæ. *Gav. & Bauldr. loc. cit.*

Datur caſus quo ſeparari debeat: *Communicantes* à ſua *Præfatione*: nam infrà octavam Aſcenſionis, ſi occurrat feſtum SS. Philippi, & Jacobi, *Præfatio* erit de Ap. *Communicantes* de Aſcenſione, licèt in Miſſa nulla fiat commemoratio de octava.

Idem accidit in Miſſis votivis quæ dicuntur infrà eandem octavam, & habent Præfationem propriam, &c. *Sacr. Congr. Rit.* 28. *Auguſti* 1627. *Gav. ut ſup.*

De Canone Miſſæ uſquè ad Conſecrationem Cap XIV.

1 FInita Præfatione, ut ſuprà, Sacerdos ſtans antè medium Altaris, versùs ad illud, aliquantulùm elevat manus, oculiſque elevatis ad Deum, & ſinè mora devotè demiſſis, ac manibus junctis, & ſupèr Altare poſitis, profundè inclinatus incipit Canonem, ſecretò dicens: Te igitur, &c. ut in ordine Miſſæ.

Cùm dicit: uti accepta habeas, & benedicas, priùs oſculatur Altare in medio, deindè erigit ſe, & ſtat junctis manibus antè pectus: Cum dicit: Hæc ✠ dona, hæc ✠ munera, hæc Sanctà ✠ Sacriſica, dextera manu ſignat ter communitèr ſupèr Hoſtiam & Calicem.

Deindè extenſis manibus antè pectus, proſequitur. In primis quæ tibi offerimus, &c.

2 Ubi dicit: unà cum famulo tuo Papa noſtro N. exprimit nomen Papæ; Sede autem vacante, verba prædicta omittuntur. Ubi dicitur: & Antiſtite noſtro N. ſpecificatur nomen Patriarchæ, Archiepiſcopi, vel Epiſcopi ordinarii in propria Diœceſi, & non alterius Superioris etiàm ſi celebrans ſit omninò exemptus, vel ſub alterius Epiſcopi Juriſdictione. Si verò Epiſcopus ordinarius illius loci, in quo Miſſa celebratur ſit vita functus, prædicta

dicta verba omittuntur; quæ etiàm omittuntur ab iis, qui Romæ celebrant. Si celebrans eſt Epiſcopus, Archiepiſcopus, vel Patriarcha, omiſſis prædictis verbis, eorum loco dicit: Et me indigno ſervo tuo: Summus autem Pontifex cum celebrat, omiſſis verbis: una cum famulo tuo Papa noſtro N. & Antiſtite noſtro N. dicit, una cum me indigno famulo tuo, quem gregi tuo præeſſe voluiſti. Et continuant omnes ut ſequitur. Et omnibus orthodoxis; &c.

3 Cùm dicit: Memento Domine, elevans, & jungens manus uſquè ad faciem vel pectus, ſic junctis manibus ſtat pauliſpèr in quiete, demiſſò aliquantulùm capite faciens commemorationem vivorum Chriſti Fidelium ad ſuam voluntatem: quorum nomina ſi vult, ſecretò commemoret: non tamen neceſſe eſt ea exprimere, ſed mente tantùm eorum memoriam habeat. Poteſt etiàm celebrans, ſi pro pluribùs orare intendit, ne circumſtantibus ſit moroſus, ante Miſſam in animo proponere ſibi omnes illos, tàm vivos, quàm Defunctos, pro quibus in ipſa Miſſa orare intendit, & hoc loco generaliter unico contextu ipſorum vivorum commemorationem agere, pro quibus antè Miſſam orare propoſuit in Miſſa.

4 Commemoratione vivorum facta de miſſis, & extenſis, ut prius manibus, continuat. Et omnium circumſtantium, &c. Similitèr ſtans, proſequitur Communicantes. Cum dicit: *Jeſu Chriſti*, caput Cruci inclinat: in concluſione, quandò dicit *Per eumdem*, jungit manus. Cum dicit: *Hanc igitur oblationem*, expandit manus ſimul ſupèr oblata, ità ut palmæ ſint apertæ versùs, ac ſuprà Calicem, & Hoſtiam, quas ſic tenet uſquè ad illa verba: *Per Chriſtum Dominum noſtrum*, tunc enim jungit manus, & ſic proſequitur, Quam oblationem tu Deus in omnibus quæſumus: & cum dicit *bene ✠ dictam, adſcri✠ptam, ra✠tam*, communitèr ſignat tèr ſupèr Hoſtiam, & Calicem ſimùl: deindè cum dicit, *ut nobis Corpus*, ſeparatìm ſignat ſemèl ſupèr Ho-
ſtiam

ſtiam tantùm: & cum dicit, & *Sanguis*, ſemèl ſupèr Calicem tantùm: deindè elevans, & jungens manus antè pectus, proſequitur, fiat dilectiſſimi Filii tui Domini noſtri Jeſu Chriſti, & inclinans caput Cruci, extergit, ſi opus fuerit, pollices, & indices ſupèr corporale, & dicit ſecretò ut priùs, qui pridiè quam pateretur, & accipiens pollice, & indice dexteræ manus Hoſtiam, & eam cum illis, ac indice, & pollice ſiniſtræ manus tenens, ſtans erectus antè medium Altaris, dicit: accepit panem in ſanctas, ac venerabiles manus ſuas elevanſque ad Cœlum oculos, & ſtatìm demittens, dicit: & elevatis oculis in Cœlum ad te Deum Patrem ſuum omnipotentem: caputque aliquantulùm inclinans, dicit, tibi gratias agens: & tenens Hoſtiam intèr pollicem, & indicem ſiniſtræ manus, dextera producit ſignum Crucis ſupèr eam, dicens, bene✠dixit, fregit, deditque Diſcipulis ſuis, dicens; accipite, & manducate ex hoc omnes.

5 Si adſit vas cum aliis Hoſtiis conſecrandis, antequàm accipiat Hoſtiam, diſcooperit manu dextera Calicem, ſeù vas aliarum Hoſtiarum. Cum autèm finierit ſupradicta verba, cubitis ſuper Altare poſitis, ſtans capite inclinato, diſtinctè, reverentèr, & ſecretò profert verba conſecrationis ſupèr Hoſtiam, & ſimul ſupèr omnes, ſi plures ſint conſecrandæ, & Hoſtiam ſuam pollicibus, & indicibus tantùm tenens, dicit: *Hoc eſt enim Corpus meum*. Quibus prolatis celebrans tenens Hoſtiam intèr pollices, & indices prædictos ſupèr Altare, reliquis manuum digitis extenſis, & ſimul junctis (& Hoſtiis, ſi plures ſint conſecratæ, in loco, in quo à principio Miſſæ poſitæ ſunt, ſupèr corporali, vel in alio vaſe aùt Calice dimiſſis) genuflexus eam adorat.

Tunc ſe erigens quantùm commodè poteſt, elevat in altum Hoſtiam, & intentis in eam oculis (quod, & in elevatione Calicis facit) populo reverentèr oſtendit adorãdam; & mox ſola manu dex-

terà ipſam reverentèr reponit ſupèr corporale in eodem loco undè eam levavit, & deincèps pollices, & indices non diſiungit, niſi quandò Hoſtiam conſecratam tangere, vel tractare debet, uſquè ad ablutionem digitorum poſt communionem.

6 Repoſita Hoſtia conſecrata ſupèr Corporale, genuflexus ipſam veneratur: ſi adſit vas aliarum Hoſtiarum, Patena vel Palla cooperit ut ſuprà: Interìm dùm celebrans elevat Hoſtiam, accenſo priùs intorticio (quod non extinguitur niſi poſtquàm Sacerdos Sanguinem ſumpſerit, vel alios cõmunicaverit, ſi qui erunt communicandi in Miſſa) Miniſter manu ſiniſtra elevat fimbrias poſteriores Planetæ, ne ipſum celebrantem impediat in elevatione brachiorum; quod, & faciet in elevatione Calicis: & manu dextera pulſat Campanulam ter ad unamquamque elevationem, vel continuatè quo uſquè Sacerdos deponat Hoſtiam ſupèr corporale, & ſimilitèr poſtmodùm ad elevationem Calicis.

7 Celebrans, adorato Sacramento, ſurgit, & & diſcooperit Calicem, in quem, ſi opus ſit, extergit digitos, quod ſempèr faciat, ſi aliquod fragmentum digitis adhæreat, & ſtans erectus, dicit, Simili modo poſtquàm cænatum eſt, & ambabus manibus accipiens Calicem juxtà nodũ infrà cuppam, & aliquantùm illum elevans, ac ſtatìm, deponens dicit: accipiens, & hunc præclarum Calicem, &c. cum dicit: Item tibi gratias agens, caput inclinat, cum dicit, benedixit, ſiniſtra Calicem infrà cuppam tenens, dexterà ſignat ſupèr eum, & proſequens: deditque diſcipulis ſuis, &c. & ambabus manibus tenens Calicem, videlicet ſiniſtra pedem, dexterà nodum infrã cuppam, cubitis ſupèr Altare poſitis, & capite inclinato, profert attentè, continuatè, & ſecretò, ut ſuprà, verba conſecrationis Sanguinis: Hic eſt enim Calix, &c. Quibus dictis, reponit Calicem ſupèr corporale, & dicens ſecretò, Hæc quotieſcumque feceritis, &c. genuflexus Sanguinem reverentèr adorat; Tùm ſe erigit, & accipiens Calicem diſcooper-

 131

ſcoopertum cum Sanguine ambabus manibus, ut priùs, elevat eum, & erectum quantum commodè poteſt, oſtendit populo adorandum, mox ipſum reverentèr reponit ſupèr corporale in locum priſtinum, & manu dexterà palla cooperit, ac genuflexus Sacramentum veneratur. R*ubric.* M*iſſ.*8.*de rit.ſerv.num.* 1. 2. 3. 4. 5. 6. *&* 7.

Notationes.

CElebrans antequàm incipiat Canonem, debet extendere manus; aliquantulùm elevare, jungere, oculos etiam ad Deum elevare, & ſtatìm demittere,& manibus junctis ſupèr Altare poſitis, ſe profundè inclinare; deindè, & non priùs, dicere verba: *Te igitur*, *&c. ex* R*ubric.ut ſup.num.*1. *Ord. Miſſæ.*Pollac.*in Aphor.p.*1.*Cær.*17.*pag.*73.*Alcoc. Tract.*1.*pag.*132.*Marc.Corn.in Docum. Miſſ.num.* 13. *Bonamic.*, *&* *Quart.p.*2.*tit.*8.*Sect.*1.*dub.*1. *Boliaſc.de Myſt.Miſſ.cap.*14.*pag.*204.Contrarium tamen ſentiunt: *Bauldr.&* Gav. dicentes,quod non debet dari geſtus ſine voce.

Nominandus eſt Epiſcopus loci, in quo celebratur, non proprius celebrantis, cujus ſi ignoretur nomen proprium, dicatur ſimplicitèr Antiſtite noſtro;nequè unquàm nominantur Superiores Regularium. *Sac.Cong.Rit.*12.*Nov.*1615. in locis autem, quæ ſunt nullius Diœceſis, nullus nominatur Antiſtes, & ibidèm omittuntur hæc verba, & Antiſtite noſtro N. ità periti, & ad nomen P*apæ* caput inclinatur. *Poll.ut ſup.pag.*86. *Cær.* 17.*in addit.num.*1.*&* 2.*Cær. ord.* M*in.p.* 2. *cap.* 2. *num.* 12. *& Bauldr.p.*3.*cap.*7.*tit.*8.

Ad:M*emento* D*omine &c.* in elevatione manuum non tangat Altare, aut corporale; nequè oculos elevet, manus junctas teneat uſquè ad pectus, vel faciem, non tamen eorum ſummitas mentum tranſeat, teneatque caput, ac oculos demiſſos, & illa verba: M*emento* D*omine &c.* non pronuntiat intelligibili voce, ſed ſubmiſſa, idem obſervat in me-

mento Mortuorum, excepto quod oculos defiget in Sacramento; ſi autem Sacramentum ſit expoſitum, in primo Memento non defiget in illud, ſed demiſſos, ut ſuprà habebit. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.*2.*tit.*8.*num.*4.*& Poll.ut ſup.ex Rubr.*Miſſ.*&c.*

Nomina eorum prò quibus Sacerdos orare vult, ſecretò nominet, ideſt incluſa pectoris cogitatione, & quià commemoratio debet eſſe brevis, ſufficiet ſpatium unius. *Paternoſter*. *Tonell.lib.* 2. *tit.*8.*& Gav.loc.cit.num.*5.

Memento, eſt oratio privata, quarè in eâ admitti poſſunt infideles, & excomunicati omnes ad eorũ ſalutem procurandam, licet pro ipſis Sacrificium offerri nequeat. *Gav.ut ſup.num.*7.*DD.comm.*

Applicatio Sacrificii fieri debet ante Miſſam, ſed ſi quis antè Miſſam non determinaſſet, cui vellet applicare, poſſet hic applicare, cum ſufficiat ſi applicetur antè conſecrationem. *Tonell.lib.*2.*tit.* 8. *& Boliaſc. de Myſt. Miſſ. par.*2.*cap.* 14.*pag.*215.*&* 260.

Caput inclinat celebrans ad nomen: *Mariæ*, nec erigit ſe, ſed paulatìm profundius inclinat, donec nominaverit nomen:*Jeſu.Tonel.ut ſup.*

Ad:*Hanc igitur*, expandens manus ſupèr oblata, tenet eas elevatas duobus quaſi digitis ſupèr Pallã, habens pollicem dexterum tranſverſum ſupèr ſiniſtrum in modum Crucis, ſupèr reliquos digitos extenſos, & ſimùl junctos, quorum extremitates perveniant ad medium Pallæ. *Bauldr.p.*3.*cap.*7.*tit.* 8.*Alcoc.tract.*2.*pag.*123.*Gav.p.*2. *tit.* 8. *Alcoc. tract.*2. *pag.*123.*Gav.p.*2.*tit.*8.*num.*4.*Dian.p* 3.*tract.*6.*miſcel. reſol.*104 *& Boliaſc.ut ſup.*

Cùm dicit: *Per Chriſtum Dominum noſtrum*, manus non diſiungit, ſed ſolùm claudit, & retrahit antè pectu. *Tonel.loc.cit.*

Digiti non extergantur in medio corporalis, ubi poſteà ponenda eſt Hoſtia conſecrata, ſed in extremitatibus ipſius, quod decentiùs eſt. *Alcocer.ut ſup.pag.*135.*& Boliaſc.loc.cit.*

Dum dicit: *accepit panem*, indice ſiniſtro oram Hoſtiæ

Hoſtiæ aliquantulùm premit, ut eam facilè dexterà capere valeat (idem obſervans quoties Hoſtiã ſumere debet) Cùm dicit *in Sanctas*, *ac venerabiles manus ſuas*, eam accipit, eiſam ſiniſtra, eamque paululùm elevatam à corporali erectam; non quaſi jacentem tenet, ità tamèn, ut à populo non videatur, nè antè conſecrationem adoretur: dum autẽ ſic tenet Hoſtiam intèr pollices, & indices, reliquos digitos teneat extenſos, & ſimul junctos. *Bauldr. loc. ſup. cit. & Boliaſc.*

Si Pyxis ſit retrò poſt Calicem, antequàm capiat Hoſtiam, retrahat illam ad latus ipſius Calicis versùs partem Epiſtolæ, ut propius verba conſecrationis proferat etiàm ſuper eam. *Bauldr. ut ſup. & Gav. in* Epit. *tract. 1. p. 2. tit. 8.*

Proferens verba conſecrationis ſtabit capite inclinato, & cubitis ſupèr Altare poſitis, manibus verò corporale non tangentibus ob decentiam, cum ibi poni debeat Hoſtia conſecrata, & caveat, ne affluet, aut ne barba, vel ore contingat Hoſtiam, vel Calicem, nequè in eundem barbam immittat, nequè moveat caput ad ſingula verba, nec ſignet cum eo Hoſtiam, nequè eam, aut Calicem poſt utriuſque conſecrationem oſculetur, nequè verba magno conatu, & aſpiratione proferat, ſed unico contextu, & nulla interpoſita mora inter ſingula verba, eaque ità ſecreto proferat, ut à nemine audiatur; pares retineat pedes ſuper ſuppedaneum Altaris, dextero ultrà ſiniſtrum, reverẽtiæ cauſa nullatenus remoto, aut reflexo. *Bauldr. loc. cit. &* Gav. *ut ſup.*

Qui utitur conſpiciliis, iis, ſi fieri poterit, non utatur à Conſecratione uſquè ad Communionem, & ſi cogatur iis uti, & retinere, interdum ea capiat, & teneat intèr indicem, & medium digitũ, & nunquàm ſupèr corporale illa deponat, ut alibi dictum eſt.

Ubi Rubrica dicit: *Hoſtiis demiſſis*, intelligitur relictis ibidèm, ubi poſitæ fuerant in principio Conſecrationis; non enim deponenda eſt Hoſtia,

ut poſt Calicem collocentur. *Tonel. loc. cit. num. 5. ex Rubr.*

Adorat Hoſtiam unico genu (quod fit, & in ſequentibus genuflexionibus) cubitis extrà Altare, & manibus tenentibus Hoſtiam ſupèr corporale poſitis, propè extremitatem Altaris, ut commodius genuflectat. *Boliaſc. Bauldr. & Gav. loc. ſup. cit. num. 11. & Cær. ord. Min. p. 2 cap. 29. n. 1.*

Hoſtiam ità elevat, ut videri, & adorari poſſit ab omnibus, nec diù elevatam illam tenet, & in elevatione digitos extenſos junget, ſicut, & imas partes manuum, ut ſolidius, & decentius, eam elevat; nequè eas dividit, niſi quando reponit Hoſtiam; digiti verò prædicti non diſiunguntur, niſi quandò tractanda eſt Hoſtia, & pòſt eorumdem ablutionem incluſivè. *Gav. loc. cit. num. 12. & Bauldr. ut ſup.*

Tàm Hoſtiam, quàm Calicem elevat perpendicularitèr, hoc eſt recta linea, non ſuprà caput, nec Hoſtiam ſuprà Calicem, nec Calicem ſupèr Hoſtiam, nèc nimis lentè, nec nimis properanter; & Hoſtiam deponit ſola manu dextera poſt elevationem, (idem dici poteſt de Calice) ſiniſtra poſita ſupèr corporale, quandò Hoſtia, & Calix ſunt propè planum Altaris. *Tonell. loc. cit. & Bauldr.*

Genuflexio, quæ fit poſt utramquè conſecrationem, & antè utramquè ſumptionem fit cum majori reverentia, ideſt cum aliqua mora, ſed unico genu. *Tonell. loc. ſup. cit. & Bauldr. p. 3. cap. 5.*

Si Sacerdos, poſt conſecrationem reperiat in manu duas Hoſtias, & unam tantùm putabat, ambe ſunt conſecratæ: ſi verò advertit antè conſecrationem, & intendit unam tantùmmodò conſecrare, utram non determinans, neutra erit conſecrata. *Quart. p. 3. tit. 7. dub. 7. & Tonell. ut ſup.*

Si Sacerdos Pyxidem aperire non advertat, Particulæ in ea clauſæ remanent nihilominùs conſecratæ, ſunt enim adhuc præſentes, & de iis verificatur pronomen *Hoc:* nec refert, quod tunc Sacerdos

cerdos actu, non intendit illas conſecrare; ſufficit enim, quod intentio præceſſerit, quæ cum non fuerit revocata, virtualitèr durat; ſimilitèr remanerent conſecratæ, ſi eſſent in corporali; vel alio panno involutæ, quia corporale, ſeu alius pannus haberet ſe tanquam continens. *Tonel. loc. ſup. cit.*

Celebrans poſt genuflexionem, antequàm detegat Calicem, cooperit Pyxidem, & retrò poſt Calicem ſuo loco reponit, *ex Rubric. Gav. & Boliaſc. loc. cit.*

Non licet Pyxidem cum particulis conſecratis claudere in Tabernaculo, vel alteri tradere ad laicos communicandos, niſi poſt Communionem Sacerdotis; quia cum ſint pars Sacrificii, debent retineri in Altari uſquè ad complementum ipſius Sacrificii, niſi aliud neceſſitas poſtulet. *Tonell. lib.* 1. *cap.* 2. §. 4. & *lib.* 2. *tit.* 8.

Quandò celebrans detegit Calicem, Pallam capit digitis indice, & medio, & ipſius extremitatem admovet velo Calicis, ut faciliùs eam capere poſſit. *Tonell. lib.* 2. *tit.* 8.

Dùm digiti exterguntur ſuprà Calicem, ad labium ipſius non fricantur. *Bonam. p.* 2. *num.* 9. & *Pollac. in Aphor. p.* 1. *Cærem.* 18. *pag.* 94.

Celebrans accipit Calicem ſiniſtra infrà nodum, dextera ipſum nodum tenens, nec elevat à Corporali ultrà quatuor digitorum.

Quod dicitur in *Rubric. Sacerdos conſecraturus accipit Calicem juxta cuppam*; idem eſt, ac ſi dicatur: capit nodum Calicis, qui eſt infra cuppam. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 8. *num.* 14. & *tit.* 10. *num.* 5.

Non eſt deferendus Calix ab ejuſdem acceptione ut manus jungantur antè ejuſdem benedictionem, ſicuti nec deferitur Hoſtia ad illud verbum *Benedixit*, donec fiat conſecratio, ut alibi dictum eſt. *Gav. loc. cit. num.* 15. *Alcoc. Tract.* 2. *pag.* 138. & *ità com.*

Calicem tenet aliquantulùm elevatum, dũ profert verba conſecrationis, tribus ultimis digitis ſiniſtræ manus pedem Calicis tenentibus, & dextera

nodum:

nodum: cubitis ſuper Altare poſitis, ut patet in *Rubric.*

Hæc quotieſcumque feceritis, profert ſtatim, ac conſecravit, dum Calicem deponit, & genufle-ctit, non quando illum elevat. *Tonel. & Alcoc. ut ſup. pag.* 139.

Ad elevationem Calicis tenet ſiniſtra pedē, dextera nodum, ut in *Rub. Gav. loc. cit. num.* 17.

Notandum eſt, quod guttæ vini, quæ fortè adhærent Calici extra cuppam, non remanent conſecratæ, quæ verò adhærent intrà cuppam, alii affirmant, alii verò negant, dicentes conſecrari ſolùm quicquid eſt in Calice per modum unius continui, ſed ad removendum omne dubium conſultū eſt, ut quilibet Sacerdos ſemel prò ſemper intendat nolle conſecrare, niſi totum illud vinum, quod eſt per modum unius continui; & talis videtur eſſe intentio Eccleſiæ, ut cum multis benè advertit *Buſemb. lib. 6. tract. 3. cap. 1. dub. 5. num. 2. &* Dian. *p. 3. tract. 4. reſ. 32.* & idem dicendum ex eodem *Buſemb. loc. cit.* de fragmentis, quæ Hoſtiis adhærent. *Tonel. loc. cit.*

Inſuper quo ad intentionem ſciendum eſt, quod intentio Actualis non eſt neceſſaria, ſufficit Virtualis, & Actus ſemel elicitus, & nunquam retractatus; undè concluditur cum *Layman.* vix poſſe contingere caſum, ut aliquis rationis compos, & vigilans adminiſtret aliquod Sacramentum, & non habeat intentionem, ſaltem Virtualem, & ſufficientem. *Tonel. ut ſup.*

De Canone poſt Conſecrationem uſquè ad Orationem Dominicam.
Cap. XV.

1 REpoſito Calice, & adorato, Sacerdos ſtans antè Altare, extenſis manibus ante pectus, dicit ſecretò: Undè, & memores, &c. Cum dicit, de tuis donis, ac datis, jungit manus antè pectus: & cùm dicit: Hoſtiam ✠ puram, Hoſtiam ✠ Sanctam,

ctam, Hoſtiam ✠ Immaculatam, manu ſiniſtra poſita ſupèr Altare intrà corporale, dextera ſignat ter communiter ſupèr Hoſtiam, & Calicem, & ſemel ſuper Hoſtiam tantum, & ſemel ſupèr Calicem tantum, dicens: Panem ✠ Sanctum vitæ æternæ, & Calicem ✠ Salutis perpetuæ, deindè ſtans, ut priùs, extenſis manibus, proſequitur; ſupra quæ propitio. &c. Cum dicit: Supplices te rogamus, &c. inclinat ſe antè medium Altaris manibus junctis ſupèr illo poſitis. Cum dicit, ex hac Altaris participatione, oſculatur Altare, manibus hinc indè ſupèr corporale poſitis. Cum dicit: Sacroſanctum Filii tui, jungit manus: & dextera ſignans ſemel ſupèr Hoſtiam tantum, & ſemel ſuper Calicem, ſiniſtra ſupèr corporale poſita, dicit. Cor ✠ pus, & San ✠ guinem ſumpſimus, & cum dicit: omni benedictione ✠ cæleſti, ſeipſum ſignat à fronte ad pectus ſigno Crucis, ſiniſtra poſita infrà pectus, & proſequitur, & gratia repleamur. Cum dicit: Per eumdem, jungit manus.

2 Cum dicit: Memento Domine famulorum famularumque tuarum &c. extenſis, & junctis manibus antè pectus, & uſque ad faciem elevatis, & intentis oculis ad Sacramentum ſuper Altare, facit commemorationem Fidelium Defunctorum, de quibus ſibi videtur, eodem modo, ut dictum eſt de commemoratione vivorum. Qua commemoratione facta, ſtans, ut priùs, extenſis manibus proſequitur: ipſis Domine, & omnibus in Chriſto, &c. & in fine ad: Per eumdem, jungit manus, & caput inclinat.

3 Cum dicit: Nobis quoque peccatoribus, vocem aliquantulùm elevat, & dextera manu pectus ſibi percutit, ſiniſtra poſita ſuper corporale, & proſequitur ſecretò, famulis tuis, &c. ſtans manibus extenſis, ut priùs.

Cùm dicit: Per Chriſtum Dominum noſtrum. Per quem hæc omnia Domine ſemper bona creas, jungit manus antè pectus, deindè manu dextera ter ſignans communiter ſuper Hoſtiam, & Calicē,

dicit,

dicit: San✠ctificas, vivi✠ficas, bene✠dicis, & præſtas nobis. Poſteà diſcooperit manu dextera Calicem, & genuflexus Sacramentum adorat: tum ſe erigit, & reverenter accipit Hoſtiam inter pollicem, & indicem dexteræ manus, & cum ea ſuper Calicem, quem manu ſiniſtra tenet circa nodũ infrà cuppam, ſignat ter à labio ad labium, dicens: Per ✠ ipſum, & cum ✠ ipſo, & in ✠ ipſo. Et ſimiliter cum Hoſtia ſignat bis inter Calicem, & pectus, incipiens à labio Calicis, & dicit: eſt tibi Deo Pa ✠ tri omnipotenti, in unitate Spiritus ✠ Sancti. Deindè tenens manu dextera Hoſtiam ſuper Calicem, elevat eum aliquantulùm ſimul cum Hoſtia, dicens; omnis honor, & Gloria, & ſtatìm utrumque deponens, Hoſtiam collocat ſuper corporale, & ſi opus ſit digitos extergit; ut ſuprà, ac pollices, & indices, & priùs jungens, Calicem palla cooperit, & genuflexus Sacramentum adorat. *Rubric. Miſſal.9.de Rit.Serv.&c.n.2.* & 3.

Notationes.

ORatio: *Undè, & memores*, non eſt inchoanda, niſi poſt factam genuflexionem, ſicuti extenſio manuum, quæ fit ad dictam orationem, non debet fieri in modum Crucis, ſed modo ordinario, ut præſcribitur à *Bubr. Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 9. Gav. p. 2. tit. 9. & Boliaſt. par. 2. cap. 14. pag.* 248.

Manuum junctio poſt cõſecrationem non fit pollice dextero ſuper ſiniſtrum poſito: ſed junctis pollicibus, & indicibus inter ſe, & quandò Sacerdos ſe inclinat, non teneat manus totas ſuper Corporale, ſed parvis digitis frontem Altaris tangentibus, *ut in* Rubric. *Miſſ.* 4. *num.* 1. *Bauldr. loc. cit. Cære. ord. Min. p. 2. cap. 2. n.* 17. *& Gav. ut ſup.*

Hoſtia Sacra nunquam cooperitur palla, nequè patena in tota Miſſa. *Gav. p. 2. tit.* 8. *Durand. & Polhic. in Aph. p.* 1. *Cær.* 8. *pag.* 98.

Bis hoc loco junguntur manus, primò dum dicitur: *Per eumdem*, & iterùm: *Memento* poſt illa verba,

ſomno

Domino pacis, poſt quæ pauſa fit, & non antè: oculique tenentur defixi in Sacramentum, non clauſi: *Bauldr. loc. cit. Alcecer. Tract. 2. pag.* 142. *Cær. ord. Min. p. 2. cap. 2. num.* 18. *Gav. p. 2. tit.* 9. *&* *Boliaſc. ut ſup.*

Caput inclinat non ad: *Nobis quoque peccatoribus*, ſed ad verba: *Per Chriſtum* Dominum *noſtrum*, quod eſt ſingulare in tota Miſſa, deindè ſtatim ſe erigit. *Bauldr. Gav. & Alcocer. loc. cit. ex* R*ubr.*

Percuſſio pectoris poſt Conſecrationem fit ſolis tribus digitis inferioribus, & videndum eſt, ne pollex, & index tangant Planetam, ità ad: *Agnus Dei, & Domine non ſum dignus. Bauldr. loc. cit. Cærem. ord. Minor. p. 2. cap. 2. num.* 20.

Hoſtiam capit, non omninò à parte inferiori, ſed aliquantulùm infrà medium dexteræ partis, & videat, ne tangat labia Calicis; & cum ſignat inter Calicem, & pectus, ſuperior pars Hoſtiæ non excedat Calicis altitudinem; & tunc brachium ſiniſtrum parum incurvet, ne ſuper ipſum Hoſtiam partranſire faciat, & dicens; *omnis honor, & Gloria*, elevabit Calicem ſuper corporale non ultrà quatuor digitos, & digitos dexteræ quibus tenet Hoſtiam, non removebit à labio Calicis, ut eam altiùs, elevet, ac ea verba preferet ſecretò, ut patet ex R*ubric. Tonel. lib.* 2. *tit.* 10. *& Bauldr. ut ſuprà.*

Genuflectet capite erecto, ſed oculis in Sacramentum defixis, & non ſe adeò retrahet, ut pes excedat ſupedaneum Altaris. P*ollac. pag.* 56. *Cærem.* 12 *ex Rubr.*

Si poſt Conſecrationem neceſſe fuerit uti ſudariolo, accipiat inter indicem, & medium digitos, alibi dictum eſt. *Pollac. ut ſupr.*

De Oratione Dominica, *& aliis uſque ad factam Communionem.* *Cap. XVI.*

1 Celebrans, cooperto Calice, adoratoque Sacramento; erigit ſe, & manibus extenſis

ſis hinc indè ſupèr Altare intra corporale poſitis, dicit intelligibili voce: Per omnia ſecula ſeculorum, & cum dicit: *Oremus*, jungit manus, caput Sacramento inclinans. Cum incipit: Pater noſter, extendit manus, & ſtans oculis ad Sacramentum intentis, proſequitur uſque ad finem. Reſponſo à Miniſtro: Sed libera nos à malo, & à celebrante ſubmiſſa voce: Amen, manu dextera, pollice, & indice non diſiunctis, Patenam aliquantulùm Purificatorio extergens, eam accipit inter indicem, & medium digitos, quam tenens ſupèr Altare erectam, ſiniſtra ſupèr corporale poſita, dicit ſecretò: Libera nos quæſumus, &c.

2 Antequam celebrans dicat, Da propitius pacem, elevat manu dextera Patenam de Altari, & ſeipſum cum ea ſignat ſigno Crucis dicens: Da propitius pacem in diebus noſtris. Cum ſignat ſe, manum ſiniſtram ponit infrà pectus; Deindè Patenam ipſam oſculatur, & proſequens: ut ope miſericordiæ tuæ; &c. Submittit Patenam Hoſtiæ, quam indice ſiniſtro accomodat ſuper Patenam, diſcooperit Calicem, & genuflexus Sacramentum adorat; cum ſe erigens, accipit Hoſtiam inter pollicem, & indicem dexteræ manus, cum illis, ac pollice, & indice ſiniſtræ manus eam ſupèr Calicem tenens reverenter frangit per medium dicens: Per eumdem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum; & mediam partem, quam inter pollicem, & indicem dexteræ manus tenet, ponit ſupèr Patenam: de alia media, quam ſiniſtra manu tenet, frangit cum pollice, & indice dexteræ manus particulam, proſequens: qui tecum vivit, & regnat, &c. & eam inter ipſos dexteræ manus, pollicem, & indicem retinens, partem majorem, quam ſiniſtra tenet, adjungit mediæ ſupèr Patena poſitę, interim dicens: in Unitate Spiritus Sancti Deus: & particulam Hoſtiæ, quam in dextera manu retinuit, tenens ſupèr Calicem, quem ſiniſtra per nodum infrà cuppam retinet, intelligibili voce dicit: Per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen; & cum

cum ipſa particula ſignans ter à labio ad labium Calicis, dicit: Pax Domini ſit ſemper vobiſcum. Reſponſo per Miniſtrum; & cum Spiritu tuo, particulam, quam dextera manu tenet, immittit in Calicem, dicens ſecretò; Hæc commixtio, & conſecratio corporis, &c. Deindè pollices, & indices ſupèr Calicem aliquantulùm tergit, & jungit, Calicem Palla cooperit, & genuflexus Sacramentum adorat, ſurgit, & ſtans junctis manibus antè pectus, capite inclinato versùs Sacramentum, dicit intelligibili voce: Agnus Dei, qui tollis peccata Mundi, & dextera percutiens ſibi pectus, ſiniſtra ſuper corporale poſita dicit, Miſerere nobis, & deindè non jungit manus, ſed iterum percutit ſibi pectus, cum dicit ſecundò: Miſerere nobis, quod, & tertiò facit, cum dicit: dona nobis pacem.

3 Tunc manibus junctis ſupèr Altare poſitis, oculiſque ad Sacramentum intentis, inclinatus dicit ſecretò: Domine Jeſu Chriſte, &c. Qua oratione finita, ſi eſt daturus pacem, oſculatur Altare in medio, & inſtrumentum pacis ei porrectũ à Miniſtro juxta ipſum ad dexteram, hoc eſt, in cornu Epiſtolæ genuflexo, & dicit: Pax tecum Miniſter reſpondet; Et cum Spiritu tuo, ſi non adſit, qui hujuſmodi inſtrumento pacem recipiat à celebrante, pax non datur, etiam ſi illius datio Miſſæ conveniat: nec oſculatur Altare, ſed dicta præmiſſa oratione, ſtatìm ſubjungit alias orationes, ut in ordine Miſſæ.

4 Si verò celebrat pro Defunctis, non percutit pectus ad Agnus Dei, quia dicit, Dona eis Requiẽ, nec dicit primam orationem: Domine Jeſu Chriſte, qui dixiſti Apoſtolis tuis, &c. non dat pacem, ſed dicit alias duas ſequentes orationes: Domine Jeſu Chriſte Fili Dei vivi, & Perceptio corporis tui, quibus orationibus dictis, genuflectens Sacramentum adorat, & ſe erigens dicit ſecretò: Panem Cœleſtem accipiam, &c. quo dicto dextera manu accipit de Patena reverenter ambas partes Hoſtiæ,

Hoſtiæ, & collocat inter pollicem, & indicem ſiniſtræ manus, quibus Patenam inter eumdem indicem, & medium digitos ſupponit, & eodem manu ſiniſtra tenens partes hujuſmodi ſupèr Patenam inter pectus, & Calicem, parum inclinatus, dextera tribus vicibus percutit pectus ſuum, interim etiam tribus vicibus dicens, voce aliquantulum elevata: Domine non ſum dignus, & ſecretò proſequitur, ut in tres, &c. quibus tertiò dictis, ex ſiniſtra accipit ambas partes prædictas Hoſtiæ inter pollicem, & indicem dexteræ manus, & cum illa ſuprà Patenam ſignat ſeipſum ſigno Crucis, ità tamen, ut Hoſtia non egrediatur limites Patenæ, dicens: Corpus Domini noſtri Jeſu Chriſti cuſtodiat animam meam in vitam æternam, Amen. Et ſe inclinans, cubitis ſupèr Altare poſitis, reverenter eaſdem ambas partes ſumit, quibus ſumptis, deponit Patenam ſupèr corporale, & erigens ſe, junctis indicibus, & pollicibus, ambas quoque manus antè faciem jungit, & aliquantulùm quieſcit in meditatione SS. Sacramenti. Deindè depoſitis manibus dicit ſecretò: quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi, & interim diſcooperti Calicem; genuflectit, ſurgit, accipit Patenam, inſpicit corporale, colligit fragmenta cùm Patena, ſi qua ſint in eo. Patenam quoque diligenter cum pollice, & indice dexteræ manus ſuper Calicem extergit, & ipſos digitos, ne quid fragmentorum in eis remaneat.

5 Si verò adſint Hoſtiæ conſecratę ſuper corporale poſitæ pro alio tempore conſervandæ, facta prius genuflexione, reponit eas in vas ad hoc ordinatum, & diligenter advertit, ne aliquod fragmentum, quantumcumque minimum, remaneat ſuper corporale: quod ſi fuerit, accuratè reponit in Calicem. Poſt exterſionem Patenæ junctis pollicibus, & indicibus Calicem dextera manu infrà nodum cuppæ accipit ſiniſtra Patenam, dicens: Calicem ſalutaris, &c. & ſignans ſe ſigno Crucis, cum Calice, dicit; Sanguis Domini noſtri, &c. & manu

& manu ſiniſtra ſupponens Patenam Calici, ſtans reverenter ſumit totum Sanguinem, particula in Calice poſita.

Quibus ſumptis, dicit ſecretò: quod ore ſumpſimus, &c. & ſupèr Altare porrigit Calicem Miniſtro in cornu Epiſtolæ, quo vinum fundente, ſe purificat: deindè vino, & aqua abluit pollices, & indices ſuper Calicem, quos abſtergit Purificatorio, interim dicens: corpus tuum Domine, quod ſumpſi, &c. Ablutionem ſumit, & extergit os, & Calicem Purificatorio: quo facto, Purificatoriũ extendit ſuper Calicem, & deſuper Patenam, ac ſupèr Patenam, parvam Pallam; & plicato corporali, quod reponit in burſam, cooperit Calicem velo, & Burſam deſuper ponit, & collocat in medio Altaris, ut in principio Miſſæ.

6 Si qui ſunt communicandi in Miſſa, Sacerdos poſt ſumptionem Sanguinis, antequam ſe purificet facta genuflexione, ponat Particulas conſecratas in Pyxide, vel, ſi pauci ſint communicandi, ſupèr Patenam, niſi à principio poſitæ fuerint in Pyxide, ſeù alio Calice. Interim Miniſter antè eos extendit linteum, ſeù velum album, & pro eis facit Confeſſionem, dicens: confiteor Deo, &c. Tum Sacerdos iterum genuflectit, & manibus junctis vertens ſe ad populum in cornu Evangelii, dicit, Miſereatur veſtri, & Indulgentiam, abſolutionẽ, & remiſſionem peccatorum veſtrorum, &c. & manu dextera facit ſignum Crucis ſuper eos. Poſteà genuflectens, accipit manu ſiniſtra Pyxidem, ſeù Patenam cum Sacramento, dextera verò ſumit unam particulam, quam inter pollicem, & indicem tenet aliquantum elevatam ſuper Pyxidem, ſeù Patenam, & converſus ad communicandos in medio Altaris dicit: Ecce Agnus Dei, Ecce, qui tollit peccata Mundi. Deindè dicit. Domine non ſum dignus, ut intres ſub tectum meum, ſed tantum dic. verbo, & ſanabitur anima mea. Quibus verbis tertiò repetitis; accedit ad eorum dexterã, hoc eſt, ad latus Epiſtolæ, & unicuique porrigit

Sa-

Sacramentum, faciens cum eo ſignum Crucis ſuper Pyxidem, vel Patenam, & ſimul dicens; Corpus Domini noſtri Jeſu Chriſti cuſtodiat animam tuam in vitam æternam, Amen. Omnibus communicatis revertitur ad Altare, nihil dicens; & non dat eis benedictionem, quia illam daturus eſt in fine Miſſæ; Si particulæ poſitæ erant ſuper corporale, extergit illud cum Patena, & ſi qua in eo fuerint fragmenta, in Calicem immittit.

Deindè dicit ſecretò, quod ore ſumpſimus Domine, &c. & ſe purificat, dicens: Corpus tuum Domine, quod ſumpſi, & alia facit, ut ſuprà: Miniſter autem dextera manu tenens vas cum vino & aqua, ſiniſtra verò mappullam, aliquantò poſt Sacerdotem eis porrigit purificationem, & mappullam ad os abſtergendum.

7 Si in Altari remaneant Particulæ in Calice, ſeù in alio vaſe uſquè ad finem Miſſæ, ſerventur ea, quæ in feria quinta Cœnæ Domini præſcribuntur circa finem Miſſæ, *Rubr. Miſſ.* 10. *de Rit. Serv. num.* 1. 2. 3. 4. 5. 6. & 7.

Notationes.

AD *Oremus*, antè *Pater noſter*, caput inclinat Sacerdos, & non ad, *Præceptis ſalutaribus moniti*, &c. illud ſtatim erigendo, & non tenet manus junctas ſuper Altare, ſed antè pectus. *Cæremon. ord. Min. p.* 3. *cap.* 2. *num.* 19. *Gav. p.* 2. *tit.* 10. *litt. P. Tonell. in Serm. Enchir. lib.* 2. *tit.* 10. *Bauldr. cap.* 7. *tit.* 10. *Poll. in Aphor. p.* 1. *Cære.* 20. *Alcocer. tract. pag.* 149. & *Rubr. Miſſ. ut ſup. num.* 1.

In Miſſa pro Sponſo, & Sponſa, Si Sacerdos cogatur propriis manibus prò benedictione Sponſæ, ſibi tenere Rituale, aut Miſſale ànte Sponſos, ſtatim poſt *Orationem Dominicam*, debet prius abluere parum digitos in aliquo vaſe mundo, quod poſteà a Miniſtro tegitur, ipſaque ablutio ſumitur ab ipſo celebrante poſt ejus purificationem. *Bauldr. p.* 3. *cap.* 4. *num.* 8.

Non

Non extrahat Patenam. quæ eſt ſubtus corporale, quin priùs dixerit *Amen*; quæ extrahitur medio digito ejus concavo applicato, & ſi opus ſit adhibere ſiniſtram ad eam capiendam, vel extrahendam, ſupèr Hoſtiam non transferatur; cum verò eam extergit, ſiniſtra non eſt adhibenda, & Purificatorium accipere debet per extremitatem illius quæ eſt versùs candelabra Altaris. *Tonell. loco cit. num.* 2.

Patenam tenet inter indicem, & medium digitos elevatam, non jacentem; ità tamen, ut tangat mappam Altaris extrà corporale, & manus tenens Patenam, non adhæreat mappæ, ſed ſit elevata deſuper Patenam. *Bauldr. loc. cit. ex Rubric. Miſſ.*

Purificatorium poſt exterſam Patenam relinquitur in cornu Epiſtolæ propè corporale, vel ut docet: *Tonell. loc. cit. num.* 3. relinquitur aliquantulùm remotum à corporali, ità ut inter ipſum, & corporale collocari poſſit Calix poſt ablutionẽ digitorum.

Signare ſe debet Sacerdos, cum dicit. *Cum beatis Apoſtolis tuis, &c.* itaut dicens, *da propitius pacẽ*, Patenam oſculetur in parte ſuperiori, & interiori & non exteriori, neque inferiori, nec poſt oſculũ eam iterum abſtergat; dum verò tenet ſiniſtram infrà pectus, videat, nè Pollex, & index tangant Planetam, & idem caveat, dum dextera percutit ſibi pectus. *Bauldr. tit.* 10. *ut ſup. & Pollac. in Aphor. p.* 1. *Cær. p.* 102.

Patena ponitur in medio corporalis, ità ut ejus pars ſuperior ſit elevata ſuper pedem Calicis, quod fit, & ut commodius capiatur, & ne fragmenta, ſi quæ eſſent ſupèr corporali eidem Patenæ adhæreant. *Bonamic p.* 2. *num.* 37.

Hoſtiæ pars ſuperior ponenda eſt paululũ extrà concavum Patenæ versùs oram ſuperiorem, ut cõmodius accipi poſſit. *Bauldr. loc. cit.*

Sola dextera elevat Hoſtiam ſuper Calicem, & tunc adhibet & ſiniſtram, & eam frangit, incipiens à parte inperiori ipſius. *Idem loc. cot.*

Par-

Particula, quæ ex dimidiata parte Hoſtiæ jam fractæ præciditur, inhærendo probatis rationibus, & auctoritatibus, præcidenda erit à parte ſuperiori. *Cærem. ord. Min. p.* 2. *num.* 21. *Petrus Ruiz. in ſuo. Cær.* Paris *Craſſ. lib* 2. *cap.* 4. *Tonel. lib.* 2. *tit.* 10. & coniicitur ex *Durand. lib.* 4. *cap.* 51. *num.* 7.

Verùm, etiàm multi graves Authores docent præcidendam eſſe à parte inferiori. *Ut Gav. p.* 2. *tit.* 10. *num.* 2. *Bauldr. p.* 3. *cap.* 7. *tit.* 10. Pollac *in Aphor. p.* 1. *Cær.* 20 *pag.* 103. *Beavv. in Cær. Eccl. p.* 2. *cap.* 25. *Quart. p.* 2. *tit.* 10. & *Boliaſc. de* Myſt. Miſſ. *p.* 3. *cap.* 15. *pag.* 282.

Non jungit partes Hoſtiæ, ita ut una ſit tota ſuper aliam; ſed illa quæ eſt à ſiniſtra celebrantis, ſit tantillum ſuper aliam, adeò ut ſemper ambæ efficiant figuram rotundam. *Bauldr. loc. cit.*

Digiti non excutiuntur ſuper Calicem, niſi dicta tota oratione. *Hæc ommixtio*, &c. & nunquam admoveantur labio Calicis. *Tonell. ut ſup. cum. aliis ab ipſo cit. ex Rubr. Miſſ.*

Manibus junctis antè pectus, & capite inclinato, dicit intelligibili voce. *Agnus* Dei, &c. & dextera percutiens ſibi pectus, ſiniſtra ſupèr corporale poſita, dicit: *Miſerere nobis Rubric.* Miſſ. *ut ſup. num.* 2.

Solum manus diſiunget ad primum: *Miſerere nobis*. *Pallac. in Aphor. p.* 1. *Cærem.* 20. *pag* 102. & percutiens ſibi pectus, non extendet dexteram ultrà latitudinem corporalis ut clarè deducitur ex *Rubric.*

Si danda ſit Pax, dicta prima oratione poſt *Agnus Dei*, oſculatur Altare, & ambabus manibus tenens Inſtrumentum Paciſquod ei porrigitur à Miniſtro genuflexo à dextris ejus, illud oſculatur, dicens: *Pax tecum*, cui reſpondet Miniſter. *Et cum Spiritu tuo*: tum ipſe Miniſter, facta genuflexione, accedit ad Prælatum, & alia, quibus id Inſtrumentum porrigit, facta tantum reverentia poſt datam unicuique pacem: velum quoque adhibebit colori Miſſæ conveniens, quo qualibet vice terget illud, antequam alter oſculetur, ſi plures ſint Prælati; aliis verò non tergat; nequè danda eſt pax in Miſ-

ſa

ſa privata cuicumque, ſed perſonæ, ſeù perſoni tantum valdè inſignibus. *Gav. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 10. num. 2. Bauldr. ut ſup. Tonell. lib. 2. tit. 14. &c. Alcocer. tract. 2. pag. 152. & Cærem. Epiſc.*

In Miſſis Defunctorum ad: *Agnus Dei*, ſtat inclinatus, manibus antè pectus junctis, non tamen ſupèr Altare poſitis, ut patet, ex *Rubric. Miſſal. num. 4.*

Dicens: *Domine non ſum dignus*, nullatenùs genuflectat, nec pedem incurvet, neque brachium, aut cubitum ſupèr Altare ſuſtineat, nequè teneat Hoſtiam elevatam ad latus; itá ut à populo videatur, & adoretur, nequè corpus intorqueat, ſed ſufficit, ſi Patenam teneat elevatam ad altitudinē nodi Calicis, & parum inclinatus maneat. *Bauldr. loc. cit.*

Signat ſe cum Hoſtia erectus, nec Patenam movet, dum ſe ſignat, ſed Hoſtiam tantum, ità tamen, ut non egrediatur limites Patenæ, ne fragmenta cadant extrà illam, & cubitos ſupèr Altare ponat in ſumptione Haſtiæ, ut in conſecratione, & Patenam, ità deponit, ut ejus extremitas pedē Calicis ſuſtentetur, ne fragmenta, ſi qua ſint ſuper corporale ipſæ adhæreant. *Tonell. lib. 2. tit. 10. & Gav. ut ſup. num. 3.*

Non excutit digitos ſupèr Patenam, quia *Rubr.* clarè loquitur, quod extergat in Calicem, ſi opus ſit, ut ſuis locis videri poteſt.

Caput non inclinat ad nomen *Jeſu*, antè utramque ſumptionem, quia habet præ manibus Sacramentum; præthereà eſſet geſtus incomptus caput inclinare eodem tempore, quo ſe ſignat cum Hoſtia, aùt Calice, &c. *Tonel. loc. cit.*

Hoſtia non eſt, ut alius cibus, maſticanda, ſed tenenda ſupèr linguam, & leniter mollificanda, & ſic deglutienda; ſi autem quid palato adhæreat, lingua, non digito revellat, quod ſi non poſſit, ne diutius immoretur, Sanguinem ſumat, & cum eo, vel cum purificatione traiiciat. *Boliaſc. p. 3. cap. 15. Quart. p. 2. tit. 10. Sect. 1. dub. 4.*

Poſt ſumptionem Sacræ Hoſtiæ manus antè pectus jungit, & caput inclinat, ſicuti ad utrumque Memento dictum eſt. *ex Rub.*

Manu dextera fragmenta colligit à corporale cũ Patena, non revoluendo corporale ſuper ipſam, nec movendo Calicem à ſuo loco; deindè manu ſiniſtra ſumit Patenam, non in ea parte, quæ collegit fragmenta, ſed propè dexteram, & elevatam ſupèr Calicem, non rectam, ſed jacentem, ne fragmenta decidant, admovet ori Calicis eam partem, quæ fragmenta collegit, & pollice, & indice manus dexteræ tantum fragmenta in Calicẽ demittit, non mutando Patenam de manu ſiniſtra in dexteram, & caveat, nè Patena Calicem pulſet, nequè eam ſupèr ipſum revoluat. *Tonel.ut ſup.*

Si adſint Hoſtiæ conſecratæ ſupèr corporale, ponat in ſuo vaſe antè ſumptionem Sanguinis, ideſt antequam abſtergatur corporale cum Patena: ſi verò ſint in Pyxide, claudat in Tabernaculo, ſumpto Sanguine, & purificatione, antequam accedat ad cornu Epiſtolæ prò ablutione digitorum, facta genuflexione, antequam aperiat Tabernaculum, & poſtquam in eo Pyxidem collocavit, antequam illud claudat. *Rubr.Miſſ.& Ritual.Rom.*

Accipit Calicem per nodum, quia tutius, & cõmodius eſt ipſum tenere, nam ex Rubrica non apparet ratio cui diverſimodè capietur, & ita docet. *Peris Craſſus de Cær.Card.cap.*4.*Gav.in epit. tract.* 1.*p.* 2.*tit.*8.*num.*14.*& tit.*10.*num.*5.

Signans ſe Sacerdos cum Calice Sanguinẽ ſumpturus, dextera tantum manu Calicem movet, ſiniſtra Patenam tenens poſitã ſupèr corporale, quã non ſupponit Calici, niſi tunc quandò Sanguinem ſumit. *Cæremon.ord. Min.p.*2.*cap.*2.*num.* 22. *Gav.ut ſup.*

Sumendo Sanguinem poteſt (ſecundum aliquos) ter Calicem ori admovere, unico tamen hauſtu, ut eum ſumat decentius videtur, una cum particula, nequè poſtmodum lambat amplius Calicem, nam, ſi quid remanſerit, purificatione, & ablu-

tione

tione ſumet. *Cæremon. ord. Minor. loc. cit. num.* 23.

Sumendo Sanguinem, Patenam ſupponat mento, ità ut barba ſuprà catenam cadat, ſed nullo modo ſuprà mentum propè labium eam ponat. *Alcoc. tract.* 2. *pag.* 159.

Sumpto Sanguine, tum Calicem, tum Patenam deponit, manus tamen ab iis non amovet, interim dicens orationem: *Quod ore ſumpſimus Domine*, quę videtur dicenda ex Rubric. antequam porrigatur Calix ad accipiendum vinum purificationis, hoc enim procul dubio in reverentiam ſumpti Sacramenti Sanguinis maximè cedit. *Tonell. loc. cit. num.* 3. 4. *&c. ex Rubr.*

Sacerdos, quoniam in die Natalis Domini celebrat tres Miſſas, in prima, & ſecunda Miſſa non ſumat purificationem; ſed in tertia Miſſa, tantũ; & in prima, & ſecunda abluat digitos in aliquo vaſe mundo, ablutio verò in Sacrarium proiiciatur. *Rubr. Miſſ. &c. & Rit. Rom. in ord.* M. C.

Hoſtia, quæ fuit expoſita in oratione 40. horarum, &c. ſumi debet poſt ſumptionem Sanguinis, nec eam licet dividere in partes, & laicis communicantibus miniſtrare. *Cæremon. ord. Min. p.* 1. *cap.* 3. *num.* 4.

Prò purificatione Calicis tantum vini accipiat, quantum fuerat præconſecratum, aùt ſaltem Calicem circumagat. *Gav. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 10.

Si particula remaneat in fundo Calicis, poteſt vel adduci cum digito ad labium Calicis, vel ſumi cum purificatione, etiàm pluries, ſi opus ſit, iterata, & ſecundus modus, ut docent communiter DD. eſt dicentior.

In prima, verò, & ſecunda Miſſa diei Nativitatis Domini, primus modus omninò obſervandus eſt, ſi hoc eveniat. *Tonell. loc. cit. tit.* 10.

Sumpta purificatione, antequam accedat ad ablutionem digitorum, non denuò (præter Rubricam) colligit fragmenta cum Patena ſupèr corporale, ſed facta Cruci reverentia, recedit ad cornu Epiſtolæ, & ſupèr Altare tenens Calicem,

(elevatũ tamen non poſitum ſupèr illud, nec extrà Altare, niſi fortè Miniſter ſit nimis exiguæ ſtaturæ) vino, & aqua abluit pollices, & indices, ut patet in: *Rubr.Cær.ord.Min.p.*2.*cap.* 10. *num.* 12. *Alcoc. tract.*2.*pag.*156.*ex Bauld.loc.cit.*

Poſt ablutionem digitorum ponit Calicem inter corporale, & Purificatorium; & prius dexteram, excuſſis digitis, amovet à Calice, & ſumpto Purificatorio amovet, & ſiniſtram, cui ſtatim Purificatorium ſupponit, & hic ritus eſt maximè accomodatus, ne cadentes guttæ mappam, ſeu corporale commaculent: quod omninò cavendum eſt. *Bauldr.ut ſup.*quod etiam deducitur ex: *Cærem.ord. Min.p.*2.*cap.*27.*num.*19.

Oratio *Corpus tuum Domine*, *quod ſumpſi &c.* dicenda eſt cum digiti Purificatorio abſterguntur, ut patet ex *Rubric.*& laudabilius, ſi in medio Altaris, ubi cum pervenerit, caput. Cruci inclinat. *Bauldr.loc.ſup.cit.*

In ablutione digitorum conſultius eſt minus vini, quàm aquæ inſumere. *Tonell.lib.*2.*tit.*10.

Sacerdos abluit digitos vino, & aqua, nec poteſt purificare ſe aqua tantum ſine vino, ut clarè conſtat in *Rubr.Gav.in Epit.tract.*1.*p.*2. *tit.* 10.*num.* 10. *Alcoc. tract.* 2.*pag.* 156. *& Cær. ord. Min. ut ſup. num.*24.

Tam purificatio Calicis, quam ablutio digitorum, ſumitur in medio Altaris, & ab ea parte Calicis, undè ſumptus eſt Sanguis; caveat autem celebrans, ne labia Calicis, aut os ſuum digitis detergat, nec Caliceu, aut digitos lambat. *Bauldr. & Gav.loc.cit.num.*8.*&* 11.*Cær.ord.Min.ut ſup. num.* 24.*& Boliaſc.p.*31.*cap.*5.

Dum in medio Altaris ſumit purificationem digitorum, ſiniſtra ſupponit cuppæ Calicis Purificatorium, nè fortè cadentes aliquæ guttæ corporale commaculent.

Exterſo Calice, ſupèr imponit Purificatorium, Patenam, & pallam ſimul, illã ſiniſtra, hanc dexterà: fruſtrà igitur aliqui ponunt pallam ſupèr Patenam

tenam antè ablutionem digitorum: *Rubric.* *Miſſal.* *Pollac. in Aphor. p.* 1. *Cær.* 21. *pag.* 106.

Deindè Calicem ponit verſùs cornu Epiſtolæ extrà corporale, quo plicato, & in Burſam recondito, Calicem in medio Altaris collocat, & velo ità contigit, ut à parte anteriori, ſaltem totum cooperiatur, eique Burſam ſuperimponet, cujus pars aperta reſpiciat ipſum celebrantem. *Cær. ord. Min. p.* 2. *cap.* 2. *num.* 25. *& cap.* 27. *num.* 17. *Gav. ut ſup. tit.* 1 *num.* 10. & *tit.* 10. *num.* 12. *Bauldr. & Boliaſc. loc. cit.*

Si Sacerdos eodem die celebraturus ſit plures Miſſas, ut in die Nativitatis Domini, poſt ſumptionem Sanguinis, depoſito calice ſupèr corporale, ipſum non purificat vino, neque aqua, nec purificatorio abſtetergit; ſed ablutione digitorum factâ in vaſe *Rubrica* præſcripto, & dictis ſolitis orationibus calicem cooperit (ſupèr corporali extenſo) Patena cum Hoſtia, Palla, & velo, ut in principio Miſſæ, relicto purificatorio propè corporale in cornu Epiſtolæ. *Alcoc. tract.* 2. *pag* 157. *& Gav. ut ſup. p.* 4. *tit.* 3. *num.* 2.

Si in Nativitate Domini aliqua de cauſa, non dicat tres Miſſas conſequenter; poſt primam, & ſecundam Miſſam plicato corporali, non reponit in Burſam, ſed ſubtus Calicem relinquit; quod ſimiliter faciet in Sacriſtiam in loco ſeparato, donec alias Miſſas celebret. *Ex Gav. loc. ſup. cit.*

Si immediatè poſt Miſſam in eodem Altari alius Sacerdos celebrare voluerit, non propter hoc celebrans omittere debet, quæ à *Rubrica* præſcribuntur; ſed debet plicare corporale, & Calicē cooperire, ut ſuprà notatur (exterſo calice, &c. *Alcocer. loc. cit. ex Rubr.*

Notationes de Miniſtranda Communione. Cap. XVII.

SI facienda ſit communio, celebrans poſt ſumptionem Sanguinis Palla calicem cooperit, nec priùs in eo vinum infundit, nec dicit orationem, *Quod ore ſumpſimus*, *&c. ut in* Rubric. *Miſſal.* & *Rit. Rom. Paul. V.* clarè conſtat. *Gav. tit.* 10. *num.* 14.

Celebrans, facta genuflexione, ponet particulas conſecratas in Pyxide, vel ſi pauci ſint communicandi ſupèr Patenam, niſi à principio poſitæ fuerint in Pyxide, ſeù alio Calice, ut in *Rubric.* & *Ritual. ut ſup.*

Si particulæ ſint ſupèr corporale, & ſupèr Patenam eas ponat, non colliget fragmenta, donec diſtribuerit Particulas, *ex conſ.*

Dum Miniſter dicit: *Confiteor &c.* celebrans ſtat facie verſa ad ipſum in medio Altaris, aliquantulùm tamen versùs cornu Evangelii. *Cær. ord Min. p.* 1. *cap.* 4. *num.* 3.

Sicut in Miſſa uno tantùm præſente, dicitur: *Miſereatur veſtri*, ità etiam uni tantùm communicaturo, dici debet *veſtri*, & *veſtri is &c. ut in Rubr. Miſſ.* & *Rit. Rom. patet Gav p.* 2 *tit.* 10. *num.* 6. *Bauldr. p.* 3. *cap.* 7. *tit.* 10. *Tonel. lib.* 2. *tit.* 10.

Solus Miniſter dicit confeſſionē, non verò communicandi, qui nihil dicere debent. *Bauldr. loc. cit.*

Verba: *Domine non ſum dignus &c.* dicuntur à Sacerdote; integrè, clara voce, & ſemper in genere maſculino. *ut patet in Rubr. Cær. ord. Min. p.* 1. *cap.* 5. & *Pollac. in Aph. p.* 2. *Cær.* 15. *pag.* 227.

Obſervandum eſt, quod neque Sacerdos, nequè communionem accepturus, ſed ſolus Miniſter percutit pectus ad: *Domine non ſum dignus*. *Tonell. ut ſup.* & *Bauldr. p. cit. cap.* 3.

Nota etiam, quod communicandi manus in Crucis formam ſunt componendæ. *Gav.* & *Bauldr.*

Tenet Sacerdos particulam inter pollicem, & indi-

indicem paululum elevatam ſupra Patenam, ſeu Pyxidem, & cum ea facit ſignum Crucis ſupèr Pyxide eo modo, quo ſupra ſeipſum cum Hoſtia ſignavit, advertens ne nimium elevet. *Gav. loc. cit. ex Rubr.*

Non datur benedictio communicatis, quia danda eſt in fine Miſſæ, ſed ſi communicentur antè Miſſam, benedictio eis danda eſt, quia fortaſsè non audituri ſunt ipſam Miſſam ſequentem.

In Miſſis Defunctorum nunquam datur benedictio, ſivè ante, ſivè poſt communicentur; imò ex dictis Miſſis non eſſet Euchariſtia diſtribuenda, *ut docet Gav. Bauldr: & Tonell. loc. ſup. cit.*

In Nativitate Domini non debet dari communio in prima, & ſecunda Miſſa, quando tres dicuntur conſequenter, ſed tantùm in tertia. *Ord. Cal. perp. edit.* 1660. *Decr. S. R. Congr.* 7. *Decemb.* 1641. & 20. *Apr.* 1664.

Extenſo linteo, & facta à Miniſtro Confeſſione, dexterà manu tenens vas cum vino, & aqua, ſiniſtra verò mappulam, aliquantò poſt Sacerdotem porrigit purificationem, & mappulam ad os abſtergendum; *ut in Rubric. Miſſal.*

Si miniſtrando Communionem fragmenta adhæreant digitis, celebrans excutiat illa ſupèr Pyxide, ſi verò ob magnum calorem, digiti ſint humidi præ ſudore, & non ſolùm fragmenta, ſed etiam particulæ adhæreant, redeat ad Altare, & digitos purificet in vaſe ſupèr ipſum poſito, & purificatorio abſtergat; deindè redeat ad miniſtrandum iterum Communionem; nunquam autem teneat præ digitis purificatorium, dum miniſtrat Comunionem ad digitos abſtergendos; contrà Rit. Eccl. *Ex Conſ.*

Communicatis omnibus, Sacerdos digitos adhuc tenens ſuprà Pyxidem, vel Patenam, revertitur ad Altare nihil dicens, & Patenam, aut Pyxidem deponit ſupèr corporale, detegit Calicem, & ſi Particulæ ſupèr illud erant poſitæ, diligenter colligit fragmenta, & ea immittit in eo; poſteà dicens:

Quod ore ſumpſimus, *&c.* porrigit Miniſtro Calicem more ſolito, ac Miſſam proſequitur. *Rub.Miſſ.& Rit.*Rom.*de com.M.*

Si omnibus communicatis, adhuc remaneant particulæ ſupèr Patenam, eas ſumat antè purificationem: ſi verò particulæ erant in Pyxide; eam reponet in Tabernaculo cum debitis genuflexionibus, ut alibi notatur.

Quandò poſt Communionem celebrantis, aut populi, ab alio Sacerdote alio transferuntur particulæ conſecratæ, celebrans interim retrahens ſe ad cornu Evangelii, ibidem genuflexus adorat. *Tonell.ut ſup.tit.*8.*& Bauld.p.*4.*cap.*10.*ex Rubr.*

Si autem celebrans inMiſſa non conſecravit particulas, & è Pyxide intrà Tabernaculum latente diſtribuere voluerit, aut recentiores conſecratas in ea reponere, poſt ſumptionem Sanguinis collocabit intrà corporale Calicem versùs cornu Evangelii, aperiet Tabernaculum, genuflectet, Pyxidem extrahet, diſcooperiet, ac iterum genuflectet, (vel ſi ſcabello opus habeat, antequam aſcendat; & poſtquam deſcenderit ſolummodò genuflectet,) tum particulas veteres è Pyxide primum diſtribuet, deindè facta communione aſtantium, recentèr conſecratas ponet intra Pyxidem, quam cooperiet, & reponet in Tabernaculum, quod clave obſerabit, præmiſſis debitis genuflexionibus. *Rit.Rom.de* Com.M.*& Cæremon. Ord.Min.p.*1. *cap.*2.*&c.*

Quando verò Hoſtiæ recentèr conſecratæ abſq; diſtributione ulla recondendæ ſunt in Tabernaculo, celebrans ſtatim poſt ſumptionem corporis, & Sanguinis aperiet Tabernaculum, & particulas conſecratas reponet intra Pyxidem, quam recondet, ut ſuprà dictum eſt.

Si autem Sacerdos ipſe ad renovandum Sacramētum velit particulas conſūmere, extracta Pyxide prædicto ritu, poſt ſumptionem Sanguinis eas cōſumet, antequam ſe purificet, illamque, ſi opus ſit, vino lotam abſtergat Purificatorio, lotio verò

ipſa

ipſa effundetur in Calicem, hinc particulas recentèr conſecratas ponet intrà ipſam, & cætera præſtabit ut ſupra. *Car. Ord. loc. cit. ex Rubrica, & Rit. Rom. &c.*

Si qui petant communionem, finita Miſſa, quę celebratur ad Altare SS. Sacramenti, Sacerdos retenta planeta, & ſtola cum manipulo, collocatoque Calice, in cornu Evangelii extrahet corporale, Tabernaculum aperiet, cæteraque præſtabit ritu quo infra de communione extrà Miſſam notatur. *Rubr. & Rit. Rom.*

Miniſter verò cereum, vel cereos elevationis tunc non extinguit, vel ſi fuerint extincti, eos iterum accendit, (quod ſemper facere debet, dum Miniſtratur communio,) & dicit: *Confiteor*, ac in cæteris ſe geret, ut ſuprà notatur. *ex Rit. Rom.*

Si poſt communionem populi, &c. inveniantur à celebrante in fundo Calicis, Sanguinis ſpecies unitæ, decet antè infuſionem vini, ut eas reverenter ſumat. *Bauldr. & Gav. ut ſup.*

Si in Altari remaneant particulæ conſecratæ in Calice, ſeù in aliquo vaſe, &c. uſque ad finem Miſſæ; ſervetur *Rubric. Miſſ. ut ſup. num. 7.* & quæ dicuntur in Miſſa coram Sacramento expoſito. Calix Miſſæ in caſu ſupradicto non debet collocari in medio, ſed ad cornu Evangelii, neque plicari debet corporale, cum ſuper ipſum ſtare debeat Sacramentum. *Ibidem.*

Fragmenta, ſeù particulæ, quæ reperiuntur ad Altare poſt ablutionem, ſivè parva, ſivè magna ſint, ſi non poſſint decenter ſervari, celebrans ipſe ſumat, etiam in Sacriſtia poſt ſpoliatas veſtes, niſi alteri Sacerdoti celebraturo tradi poſſint, & ſi fragmenta ſint ex minimis, alteri tradenda non ſunt. *Bauldr. & Gav. p. 3. tit. 7.*

Si inter communicandum cadat particula, ſeù fragmentum in ſinum mulieris: tunc enim ipſa mulier, vel alia debet extrahere, non Sacerdos propter indecentiam, & tentationis periculum. *Tonell. lib. 2. tit. 10.*

Notandum eſt, quod ſignacula Miſſalis deponātur de loco ſuo poſt lectam præfationem, communicantes, &c., & ſic de cæteris, nè amplius appareant, niſi ubi legendum eſt, in tali modo, ut finita Miſſa antequam Miſſale claudatur, ſignacula ſint demiſſa ſuis locis. *Ex Conſ.*

De Communione, & orationibus poſt Communionem dicendis.
Cap. XVIII.

1 CElebrante purificato, dum Calicem collocat in Altari, liber Miſſalis defertur per Miniſtrum ad cornu Epiſtolæ, & collocatur, ut in Introitu. Ipſe autem Miniſter genuflectit juxta cornu Evangelii, ut in principio Miſſæ. Deindè celebrans ſtans junctis manibus legit Antiphonam, quæ dicitur, communio; qua lecta, junctis item manibus antè pectus vadit ad medium Altaris, & eo oſculato vertit ſe ad populum à manu ſiniſtra ad dexteram, & dicit: *Dominus vobiſcum*, & per eamdem viam redit ad librum, dicit orationes poſt cōmunionem, eiſdem modo, numero, & ordine, ut ſuprà dictæ ſunt collectæ, quibus finitis, claudit librum, & jungens manus antè pectus, revertitur ad medium Altaris, ubi eo oſculato vertit ſe ad populum, & dicit ut ſuprà: *Dominus vobiſcum*; quo dicto, ſtans junctis manibus ante pectus versùs populum; dicit; ſi dicendum eſt: *Ite Miſſa eſt*; & per eamdem viam revertitur ad Altare.

Si verò non ſit dicendum, dicto: *Dominus vobiſcum*, revertitur eodem modo per eamdem viam ad medium Altaris; ſtans versùs ad illud, junctis antè pectus manibus dicit: *Benedicamus Domino*. In Miſſis autem Defunctorum eodem modo ſtans versùs Altare, dicit: *Requieſcant in pace*.

2 In Quadrageſima autem à feria quarta Cinerū, uſquè ad feriam quartam majoris Hebdomadæ, in feriali officio poſtquam celebrans dixerit orationes poſt communionem cum ſuis ſolitis concluſionibus

ante-

ntequam dicat : *Dominus vobiſcum*; ſtans in eodē loco antè librum dicit: *Oremus Humiliate capità veſtra Deo*; caput inclinans, & extenſis manibus ſubjungit eadem voce orationem inter populum ibidē poſitam: qua finita, oſculatur Altare, & vertens ſe ad populum dicit: *Dominus vobiſcum*, & alia ut ſuprà. *Rubr. Miſſal. de Rit. Serv. &c. num.* 1. & 2.

Notationes.

CElebrans cooperto Calice antequam accedat ad cornu Epiſtolæ Cruci inclinatur. *Bauldr. p.* 3. *cap.* 5.

Librum claudit poſt concluſionem ultimæ orationis completam manu dextera, ità ut pars clauſa (ideſt pars foliorum) Calicem reſpiciat.

Si verò aliud Evangelium ſit legendum, librum apertum relinquat, nec accedat ad medium Altaris, niſi dum Miniſter reſpondeat. *Amen. Bauldr. p.* 3. *cap.* 7. *tit.* 11.

Videtur tamen ſufficere, ſi claudat librum, circa finem concluſionis, vel poſt factam reverentiam Cruci, dummodò ad medium non accedat, niſi finita concluſione. *Tonal. lib.* 2. *tit.* 11.

Dicit: *Oremus Humilitate capita veſtra Deo*, unica capitis inclinatione, ut colligitur ex *Rubric.* quæ inclinatio fit more ſolito verſus Crucem.

De Benedictione in fine Miſſæ, & Evangelio Sancti Ioannis.
Cap. XIX.

1 DIcto: Ite Miſſa eſt, vel benedicamus Domino, ut ſuprà, celebrans antè medium Altaris ſtans junctis manibus ſuper eo; & capite inclinato, dicit ſecretò: *Placeat tibi Sancta Trinitas*, &c. quo dicto extenſis manibus hinc indè ſuper Altare poſitis ipſum in medio oſculatur: tum erigens ſe, adhuc ſtans verſus, illud, elevat ad Cælum oculos, & manus, quas extendit, & jungit, caputque

putque Cruci inclinans, dicit voce intelligibili: *Benedicat vos omnipotens Deus*, & junctis manibus, ac demiſſis ad terram oculis, vertens ſe ad populũ à ſiniſtro latere ad dexterum, extenſa manu dextera, junctiſque digitis, & manu ſiniſtra infrà pectus poſita, ſemel benedicit populo, dicens: *Pater, & Filius,* ✠ *Spiritus Sanctus*, ℟. *Amen*; & circulum perficiens accedit ad cornu Evangelii, ubi dicto: *Dominus vobiſcum*, & ℟. *Et cum Spiritu tuo*, pollice, dextero ſignans primum ſigno Crucis Altare, ſeù librum in principio Evangelii, deindè frontem, os, & pectus dicit: *Initium Sancti Evangelii ſecundum Ioannem*, *vel Sequentia Sancti Evangelii*, ut dictum eſt in Rubricis generalibus, & ℟. *Gloria tibi Domine*, junctis manibus legit Evangelium: *In Principio*, vel aliud, ut convenit. Cum dicit: *Et Verbum Caro factum eſt*, genuflectit versùs cornu Evangelii, & ſurgens proſequitur, ut prius; quo finito, Miniſter ſtans à parte Epiſtolæ reſpondet: *Deo gratias*.

2 Si celebrans in Altari vertit faciem ad populum, non vertit ſe, ſed ſtans, ut erat, benedicit populo, ut ſuprà, in medio Altaris; deinde accedit ad cornu Evangelii, & dicit Evangelium S. Joannis.

3 Si celebravit coram Summo Pontifice Cardinale, & Legato Sedis Apoſtolicæ, vel Patriarcha, Archiepiſcopo, & Epiſcopo in Provincia, Civitate, vel Diœceſi ſuâ exiſtente, celebrans dicto: *Placeat tibi Sancta Trinitas* &c. dicit: *Benedicat vos omnipotens Deus*, & convertens ſe ad Summum Pontificem genuflexus, ad Cardinalem verò, & Legatum, vel alium ex ſupradictis Prælatis, capite inclinato quaſi licentiam benedicendi petens, proſequitur: *Pater, & Filius,* ✠ *& Spiritus Sanctus*, benedicens aſtantes à parte, ubi non adeſt Pontifex, Cardinalis, Legatus, aut Prælatus prædicti. Si autem celebravit coram Patriarcha Archiepiſcopo, & Epiſcopo extrà eorum Provinciam, Civitatem, vel Diœceſim conſtitutis eis, abſque

alio

alio reſpectu, ut cæteris, qui intersunt, more conſueto benedicit.

4 Si autem celebravit pro Defunctis, dicto: *Placeat tibi Sancta Trinitas*, ut ſuprà, & oſculato Altari, accedit ad cornu Evangelii, & dicit Evangelium S. Joannis, prætermiſſa benedictione, quæ in Miſſis Defunctorum non datur.

5 Finito Evangelio in fine Miſſæ, ſi celebravit coram Summo Pontifice, Cardinale, & Legato Sedis Apoſtolicæ, vel Patriarcha, Archiepiſcopo, & Epiſcopo, convertit ſe ad illum, coram quo ex prædictis celebravit, & facit reverentiam convenientem. Si non celebravit coram aliquo prædictorum, hujuſmodi reverentiam prætermittit.

6 Quibus omnibus abſolutis, extinguuntur per Miniſtrum candelæ: interim Sacerdos accipit ſiniſtra Calicem, dexteram ponens ſuper burſam, ne aliquid cadat, deſcendit antè infimum gradum Altaris, & ibi in medio vertens ſe ad illud, caput inclinat (vel ſi in eo eſt Tabernaculum SS. Sacramenti, genuflectit) & facta reverentia accipit biretum à Miniſtro caput cooperit, ac præcedente eodem Miniſtro, eo modo, quo venerat, redit ad Sacriſtiam, interim dicens Antiphonam: *Trium Puerorum*, & Canticum: *Benedicite*. Si verò ſit dimiſſurus paramenta apud Altare, ubi celebravit finito Evangelio prædicto, ibidem illis ſe exuit, & dicit Antiphonam: *Trium Puerorum*, cum cantico, & aliis orationibus, ut ſuo loco ponuntur. *Rubr. Miſſ.* 12. *de Rit. Serv. &c. num.* 1. 2. 3. 4. 5. *&* 6.

Notationes.

SI celebrans habeat antè ſe, à tergo circumſtantes, videlicet clerum in Choro, & Moniales, & populum antè Altare, ſemel tantum benedicit, eos ſcilicet, qui ſunt antè Altare, intentione ad omnes directa. *Gav. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 12. *& Bauldr. p.* 3. *cap.* 7. *tit.* 12.

Signum Crucis ſuper populum ſit duabus lineis recta,

recta, & tranſverſa; digitis dexteræ ſimul junctis, & extenſis, interim ſiniſtra infrà pectus poſita, prima linea ducitur à fronte ad pectus, manu nec prorſus recta, nec nimis jacente: ſecunda linea ducitur manu tranſverſa, palma ejus Sacerdotis pectus aliquantulùm reſpiciente. *Tonell. lib. 2. tit. 12*

Sed *Caſtald & Quart.* docent lineam tranſverſam faciendam eſſe manu non tranſverſa, ſed recta, quia plus venuſtatis in hoc geſtu apparet, & facilior redditur.

Celebrans initio Evangelii S. Joannis ſignat librum, ſeù chartulam, ſi adſit, ſi utrumque deſit, ſignat Altare, niſi ſit expoſitum Sacramentum, ut ſuo loco notatur. *Gav. loc. cit. tit. 12. num. 2. & Cær. ord. min. p. 2. cap. 2. num. 26.*

In Vigiliis, quæ occurrunt in Quadrageſima, vel Quatuor Temporibus, non legitur *Evangelium vigiliæ* in fine Miſſæ, *ut in Rubr. Gen. 13. num. 2. patet*: & quandò dicuntur duæ Miſſæ de feſto, & de feria, abſque ulla utrorumque commemoratione, legitur *Evangelium S. Joannis* in fine utriuſque. *Gav. in epit. tract. 1. p. 1. tit. 13. num. 4. ex Rubric.* Et ſimiliter in Miſſis votivis nunquam legitur in fine aliud Evangelium, niſi S. Joannis. *Rubr. Miſſ. ſup. cit.*

Dicto Evangelio, non oſculatur librum, ſi uſus eſt, & illum claudit dextera manu, itaut pars aperta libri reſpiciat cornu Evangelii, non Calicem. *Bauldr. & Gav. ut ſup. p. 2. tit. 12. & Alcoc. tract. 2. pag. 164.*

Finito ultimo Evangelio, rediens celebrans ad medium Altaris, Cruci inclinatur; deindè revoluta anteriore parte veli ſupèr Calicem ſupèr eum nihil ponens, retrahens ſe aliquantulùm ad partẽ Evangelii, deſcendit in planum; ubi non facit duplicem reverentiam, ſed unicam, idest, vel profundè inclinatur Cruci, vel, ſi adſit Sacramentum genuflectit; poſteà erectus (& non priùs) tegit caput, & Miniſtro præcedente redit in Sacriſtiã. *Sac. Cong. 28. Aug. 1617. Rub. Miſſ. num. 6. Bauldr. loc. cit.*

cit. Pollac. *in Aphor. p.* 1. *Car.* 24. *pag.* 116. & *Cæremon. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 18. *num.* 14. & *cap.* 27. *num.* 17.

Redeundo in Sacriſtiam ſervet ea, quæ initio de ingreſſu ad Altare dicta ſunt; & ſi obvium habeat alium Sacerdotem celebraturum, ſequatur viam ſuam à latere ſuo dextero, & ille alius ſimiliter; ſe ipſos tamen conſalutent capitis inclinatione. *Bauldr. ut ſup.*

Antiphona; *Trium Puerorum*, &c. quæ in feſtis duplicibus duplicatur, & tempore Paſchali additur in fine Alleluja: canticum: *Benedicite*, &c. debent à Sacerdotibus poſt Miſſam recitari in redeundo ad Sacriſtiam, *ut clarè in* Rubr. *Miſſ. conſtat. Cer. Ord.* Min. *p.* 2. *c.* 27. *num.* 6. & *Pollac. loc. cit.*

In Sacriſtia facta profunda reverentia Cruci, vel principali Imagini, deponit Calicem; quo depoſito, & capite detecto Sacerdotes ibi præſentes ſalutat, ſi adſint; deindè exuit ſe ordine retrogrado, Cruces oſculatur ad ſingula paramenta, etiàm recitata Miſſa de Requiem. *Bauldr.* & *Gav. loc. cit.* & *Cærem. Ord. Min. ut ſup.*

Ubi dicitur Sacerdos Crucem oſculatur ad ſingula paramenta, intelligitur ſolum de Amictu, Stola, & Manipulo, ut alibi dictum eſt.

Advertat Sacerdos, quod in depoſitione Albæ primum exuit brachium dexterum, eoque ſubtus eamdem Albam immiſſo, inferiorem ipſius Albæ partem elevat ab eodem latere ſupra caput, ac ex ſiniſtro humero ſuper poſita, brachium ſiniſtrum exuit; tum relinquit eam Miniſtro, poſteà tollens Amictum prius oſculatum ad Crucem, tradit eidē Miniſtro, quem deindè genuflexum benedicit non manu, ſed verbo niſi ſit Prælatus, & ſtatim ob reverentiam Sacramenti, utriuſque indicis, & pollicis ſummitatem abluit aqua, & manutergio ad hoc deſtinato abſtergit; aqua verò ablutionis in locum mundum difundatur, deindè ſudariolum ſuo loco reponit, & genuflexus in loco opportuno gratias agit. *Tonel.* & *Gav. loc. cit.* Pollac. *in Aph. p.* 1. *Cær.* 4. *pag.* 20. & *Cær.* 24. *pag.* 116. & Bauldr. *in Cær. Eccl. p.* 2. *c.* 25. *num.* 51.

Si

Si Sacerdos exuit ſe ad Altare facit prius in medium reverentiam debitam, & paramenta deponit in cornu Evangelii, ubi ea accepit. *Tonell. loc. cit. num. 4. ex Rubr.*

De Miſſa privata coram Summo Pontifice; coram Prælatis, & Principibus. Cap. XX.

Sacerdos, ſi celebret coram Prælato, ſcilicet, coram Cardinali ubique terrarum, coram Patriarcha, & Archiepiſcopo in tota Provincia, coram Epiſcopo in ſola ſua Diæceſi, coram Nuncio, & Legato Apoſtolico in loco ſuæ Legationis, convenit, ut accedat ad Altare, & omnia paret antè Prælati adventum; quibus paratis ſtans in cornu Epiſtolæ verſus ad Altare, ipſum Prælatum expectat, quem advenientem ſalutat, & deſcendens in planum, facta prius Cruci reverentia, vel Sacramento genuflexione, ſiſtit ſe non in medio, ſed ad cornu Evangelii, aliquantulùm converſus ad Prælatum, expectans ab eo ſignum incipiendi, quo dato inclinat ſe Prælato profundè, & aliquantulum converſus ad Altare incipit Miſſam more ſolito: *Tonel. in Sacr. Euch. lib. 2. tit.* 14. & Gav. *tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 3.

Si autem Sacerdos non omnia præparavit ante adventum Prælati, exeat è Sacriſtia tecto capite, deferens Calicem præcedente Miniſtro; & tranſiens antè Prælatum ſe illi inclinet ſimiliter tecto capite, ſed ſi non deferat Calicem, caput deteget, & profundam illi inclinationem faciet. *Ex Tonell. ut ſup. tit.* 2.

In Confeſſione, ubi dicitur: *Vobis fratres*, & *Vos fratres*, dicit: *Tibi Pater*, & *Te Pater*, Prælato profundè ſe inclinans, & ſi ſint plures Prælati æquales, dicit in numero plurali: *Et vobis Patres*, & *vos Patres Gav. ut ſup.* & *Rubr. Miſſ.* 2. *num.* 8.

Miniſter autem ad Confeſſionem manebit genuflexus ad cornu Epiſtolæ, non omittens debitas genu-

nuflexiones, & reverentias. *Gav. loco citato.*

Dicto: *Oremus*, Prælato profundè ſe inclinat: & accedens ad medium Altaris aſcendit dicens *Aufer à nobis*, & alia peragit, ut in aliis Miſſis: *Rubr.Miſſ.ut ſup.num.* 11.

Finito Evangelio celebrans non oſculatur librũ, nec dicit: *Per Evangelica dicta*, Sed Miniſter accepto libro de Altari. defert illum oſculandum Prælato; qui Miniſter fert librum apertum, nec facit reverentiam Prælato, niſi poſt oſculum, libro clauſo, genuflectit, & repoſito ſupèr Altare, celebrans proſequitur Miſſam. *Rub.Miſſ.6.n.2.*

Si ſint plures Prælati, oſculatur librum ſolũm dignior, ſi ſint æquales, ut Cardinales, &c. nullus, neque ipſe celebrans. *Gav.ut ſup.tit.6.*

Prælatus non benedicit aquam infundendam calici, ut in Miſſa Solemni, ſed ipſe celebrans. *Bauldr.ſup.cit.c.21.*

Dicta à celebrante prima oratione poſt: *Agnus Dei*, oſculatur Altare in medio, & vertens ſe ad Miniſtrum genuflexum à dextris ejus, oſculatur inſtrumentum pacis, dicens: *Pax tecum*, cui ille, reſpondet: *Et cum ſpiritu tuo*, & poſteà accedit ad Prælatum, & præbet inſtrumentum oſculandum, faciens tantum illi profundam inclinationem poſt datam pacem. *Cær.Epiſc.lib.1.c.24.*

Antequam celebrans, det benedictionem dicto: *Benedicat vos omnipotens Deus*, converſus ad Prælatum, eique ſe profundè inclinans, & quaſi petens ab eo licentiam benedicendi populum, proſequitur dicens: *Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus*, benedicens ſolùm aſſiſtentes ab ea parte, ubi non eſt Prælatus, qui ſi ſit in medio, benedicit versùs cornu Evangelii. *Rub.Miſſ.12.n.3.*

Finito ultimo Evangelio, celebrans adhuc ſtans in cornu Evangelii, convertit ſe verſus Prælatũ, eique profundè ſe inclinat, nec prius diſcedit, quàm Prælatus abierit; quod ſi longam moram fecerit, accipiens Calicem, deſcendit in planum, factaque Altari debita reverentia, tecto capite re-

ver-

vertitur in Sacriſtiam, & ſi tranſierit antè Prælatum, capite inclinato illum ſalutat. *Tonell. ut ſup. ex Rubr. cit. num. 5.*

Si autem Sacerdos celebret coram Summo Pontifice, antequam incipiat Miſſam, genuflexus expectat ab eo benedictionem.

Item genuflectit primò ad confeſſionem dicens: *Tibi Pater*, Secundò: & *Te Pater*, Tertiò antequã aſcendat ad Altare poſt confeſſionem, quartò antequam populo benedicat in fine Miſſæ, quinto denique poſt ultimum Evangelium. Cætera peraguntur, ut ſuprà de Prælatis, &c. *Rubric. Miſſal. loc. ſup. cit.*

Si Sacerdos celebret coram Prælatis extraneis, ſivè coram proprio in aliena Diœceſi, & ſi ſit Archiepiſcopus extrà Provinciam; ità ſe geret; ac ſi non adeſſent, deferendum tamen eſt illi oſculandũ Inſtrumentum pacis, & accedendo, & recedendo ab Altari, tranſeundo antè ipſos, facienda eſt eis capite tamen tecto reverentia; finito etiam ultimo Evangelio, honoris gratia ſemper illis eſt facienda reverentia.

Quando verò corã proprio Epiſcopo extrà Diœceſim, vel Archiepiſcopo extrà Provinciam, ſed in privato oratorio ipſiuſmet Epiſcopi præſente ſola familia celebratur, tunc omnia ſunt obſervanda ut ſuprà, ac ſi eſſet in propria Diœceſi, & nominandus eſt in Canone, & non Epiſcopus loci, in quo celebratur, cum neq; ipſius Sacerdotis, neq; audientium ſit proprius Epiſcopus. *Gav. loc. ſup. cit.*

Quod ſervatur coram Prælatis extraneis, ſervatur etiam coram Magnis Principibus, quibus prę-ter Inſtrumentum pacis, defertur etiam liber oſculandus poſt Evangelium, non quidem liber Altaris, quem ipſe celebrans oſculari debet, ſed alius: nullus autem fœminis. *Gav. ut ſup.*

Antè benedictionem in fine Miſſæ, non eſt illi facienda reverentia, quia ab eo peti non debet licentia benedicendi populum, poteſt tamen fieri ſtatim

finito

Evangelio, imo debetur, non ex vi Rubricæ, ſed ex conſuetudine. *Gav. loc. cit.*

Non eſſet etiam facienda Confeſſio in cornu Evãgelii, ſed in medio Altaris, Prælatus enim ſit in cornu Altaris, quia ad ipſum ſe debet Sacerdos convertere, cum dicit: *Tibi Pater*, & *Te Pater*; ſed hoc aliquibus in locis conſuetudo jam introduxit, & ideò erit facienda.

A quibus omnibus omninò abſtinendum eſt corã Principe ficto, qui creari ſolet in quibuſdam prophanis functionibus, in ſpiritualibus enim jocari nefas. *Tonel. u. ſup.*

Advertendum eſt, quod quando inveniuntur hæc verba (niſi fuerit Prælatus] &c. regularitèr loquendo, ſunt intelligenda de Epiſcopo, ſivè ſæcularis, ſivè regularis ſit. *Alcoc. tract. 2. pag.* 87.

De Miſſa, quæ ſinè Cantu à Miniſtro Generali Ord. Min. Celebratur. *Cap. XXI.*

SI Miniſter Generalis voluerit privatè celebrare, Calix & alia neceſſaria ponuntur ſuper credentiam, alia verò ſupèr Altare, quod erit decenter ornatum, & in feſtis Solemnibus cum quatuor candelabris; in Sacriſtia verò erunt omnia paramenta, & alia neceſſaria ritè diſpoſita. *Ex Cær. Ord. Min. p. 2. cap.* 11.

Rebus ità diſpoſitis, duo Sacerdotes cum ſuperpelliceis inſervient ei, & miniſtrabunt quando opus erit cum debitis oſculis, & reverentiis, ſcilicet, dum ſe induit, celebrat, exuit, &c.

In Miſſa ſervient ei hinc indè, reſpondendo, transferendo librum, cooperiendo, & diſcooperiendo Calicem, quandò opus eſt; deferendo Calicem, poſt offertorium de credentia ad Altare, & quandò legit, candelam accenſam miniſtrando cum inſtrumento, quod: *bugia*, dicitur. *Ex Bauld. p. 5. cap.* 29.

Lavabit etiam manus ad bacile, ut ſuprà dictum eſt,

eſt, & duo ex junioribus deferent duo intorticia ad elevationem. *Cær. ord.*Min.*p.*2.*cap.* 11. *num.* 14.

Ergà Miniſtrum Provincialē ferè eodem obſervari poterunt, excepto, quod ſatis erit cum celebrat privatim, quod Miniſtrum habeat ſuper pelliceo indutum, (ſi ità videbitur), & ad elevationem SS.Sacramenti, duo ut ſupra accedent cum intorticiis accenſis: non lavabit autem manus ſuppoſito bacili in Miſſa privata; in Miſſis verò ſolemnibus eo modo lavare poterit, *Ibidem num.* 15.

Quæ tandem de Generali dicta ſunt, convenient etiam Vicario Generali: ac commiſſario, & pariter Reverendiſſimo Patri Guardiano Jeroſolymitano. *Cær.ord.Min.ut ſup.num.*16.& etiam deducitur ex *Car.Epiſ.lib.*11.*cap.*8.11.& 29.

SACRA-

SACRARUM CÆREMONIARUM SYLVA:

De Pænitentia, & iis, quæ pertinent ad cultum Sanctiſſimæ Euchariſtię.

LIBER QUINTUS.

De adminiſtratione Sacramenti Pænitentiæ, & Abſolutionis forma. Cap. I.

SAcerdos ad audiendam Confeſſionem vocatus promptum, facilemque ſe præbebit: ac priuſquam ad audiendam accedat, ſi tempus ſuppetat ad hoc miniſterium rectè, ſanctequè obeundum, Divinum auxilium, piis præcibus implorabit; curabit autem, ut penitens Confeſſionem generalem latina. vel vulgari lingua dicat, ſcilicet: *Confiteor &c.* vel ſaltem utatur his verbis: *Confiteor Deo Omnipotenti, & tibi Pater*; dum verò pænitens, peccata confitetur, non eum interpellabit, niſi opus fuerit aliquid melius intelligere, neque reprehendet, niſi finita Confeſſione, *Rit. Rom. Paul. V.*

Cum igitur Sacerdos pænitentem abſolvere voluerit, injuncta ei prius, & ab eo acceptata ſalutari pænitentia, primò dicit.

Miſereatur tui omnipotens Deus, & dimiſſis peccatis tuis perducat te ad vitam æternam. Amen.

Deindè dextera versùs Penitentem elevata, dicit: *Indulgentiam, abſolutionem, & remiſſionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens, & Miſericors Dominus Amen Dominus noſter Ieſus Chriſtus te abſol-*

vat

vat, & ego auctoritate ipſius, te abſolvo ab omni vinculo excomunicationis; ſuſpenſionis, & Interdicti, in quantum poſſum, & tu indiges; Ego te abſolvo à peccatis tuis, In nomine Patris, ✠ & *Filii, & Spiritus Sancti. Amen.*

Si pænitens ſit laicus, omititur verbum ſuſpenſionis. (*Paſſio Domini Noſtri Ieſu Chriſti, merita Beatæ Virginis; & omnium SS. & quicquid boni feceris, & mali ſuſtinueris, ſint tibi in remiſſionem peccatorum augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ. Amen.*

In Confeſſionibus autem frequentioribus, & brevioribus omitti poteſt *Miſereatur &c.* Satis erit dicere: *Dominus Noſter* I*eſus Chriſtus, &c.* ut ſupra uſque ad illud, *Paſſio Domini*,

Urgente verò aliqua gravi neceſſitate in periculo mortis, breviter dicere poterit, *Ego te abſolvo ob omnibus cenſuris, & peccatis*; I*n nomine* Patris, *&c.* Rit.Rom.*Paul.V. ut ſup.*

De aliis Abſolutionibus nihil ponitur, cum ſatis pateat; *Rit.&c.*

Decet, ut Sacerdos dum audit Confeſſiones ſit capite cooperto: præces verò quæ præcedunt abſolutionem, dicat capite detecto, pronuncians autem abſolutionem iterùm caput tegat, & manus extendat versùs pænitentem ut ſupra: *Burch. de Cær. Sac. & Franc. Saleſ. in Docum. Conf.*

Non tenētur Regulares uti Stola cum Superpelliceo, dum excipiunt confeſſiones, nec eis ab Epiſcopis poteſt ordinari, & adeſt circa hoc declaratio: *Sac. Congregationis, ut refert* Bariola *verb. Confeſſ. pag* 66.*relatus à* Bord.*reſol.*36.*num.*83.*in fine, quod refert, & ſequitur Ceſped. tract. de* Exempt. Reg. *dub.* 147.*c.*6.*num.*11.*pag.*193.

Si pænitens initio Confeſſionis petita à Confeſſario benedictione, uti quamplures faciunt dicendo; *Benedicite*: Sacerdos dicet; *Dominus ſit in corde tuo, & in labiis tuis, & digne, & competenter confitearis peccata tua. In nomine* Patris, *&c.*

De

De Ordine Miniſtrandi Sacram Communionem extrà Miſſam. Cap. II.

CUm igitur extrà Miſſam erit Miniſtranda Sacra comunio; Sacriſta mappam mundam antè communicandos extendendam, & pelviculam cum ampulla aquæ ad abluendos digitos Sacerdotis, ad credentiam deferet; vaſculoque uno, vel pluribus, cum vino, vel aqua ad purifieationem eorum, qui Commnnionem ſumpſerint præparabit.

Super Altare verò burſam cum corporali, & Purificatorium in cornu Epiſtolæ, una cum clave Tabernaculi præparabit, & accendet ſaltem duos cereos.

His itaque paratis, Sacerdos lotis prius manibus induetur ſuperpelliceo, & Stola coloris officio illius diei convenientis: *Sac.Congr.Rit.* 12. *Iulii* 1628. & præcedente Miniſtro perget ad Altare capite cooperto, & manibus junctis; ubi cum pervenerit deteget caput de more, & genuflectet in medio ſuper infimum illius gradum, & Miniſter cum illo aliquantulum retrò; tùm aſcendet ad oram ſuppedanei, ſuper quem genuflexus orabit aliquãtulùm [Miniſtro intereà ſupèr infimum gradum genuflexo) ac ſtatim ſurgens aſcendet ad Altare; Miniſter autem mappam antè communicandos extendet, incipiens à latere Epiſtolæ; deindè ſupèr infimum gradum lateralem in cornu Epiſtolæ flectet genua, converſa facie quaſi ad medium Altaris, & ſi Sacerdos opus habeat parvo ſcabello ad extrahendam, vel reponendam Pyxidem oportunè miniſtrabit, ac removebit.

Sacerdos interim extrahet corporale de Burſa, eaque ad latus Evangelii depoſita, illud extendet, ac propè ipſum collocabit in cornu Epiſtolæ Purificatorium: poſteà Tabernaculum aperiet, factaque genuflexione, Pyxidem extrahet, quam reverenter deponet ſuper corporale, & eam aperiet, ac ite-

ac iterum genufleɐ̃et, & ſtabit ad Altare converſus, ſi nondum fuerit finita confeſſio (quam nomine omnium faciet, Miniſter genuflexus in latere Epiſtolæ dicens; *Confiteor &c.*) ac rurſus genufleɐ̃et antequam ſe convertat; vel ſi faɐ̃a fuerit confeſſio, ſtatim manibus junɐ̃is antè peɐ̃us vertet ſe ad communicandos, (advertens nè terga vertat Sacramento,] & in cornu Evangelii dicet: *Miſereatur veſtri, &c. Indulgentiam abſolutionem* ✠ *& remiſſionem peccatorum veſtrorum tribuat vobis omnipotens, & miſericors* Dominus ℟. *Amen.* Dicens: *Indulgentiam* &c. manu dextera in formam Crucis ſignabit communicandos, deindè ad Altare ſe convertit, genufleɐ̃et, manu dextera Pyxidem præhendet, & duobus digitis pollice, & indice Sacramẽtum accipiet, & elevabit: converſuſque ad populum in medio Altaris dicet clara voce: *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata* Mundi. Mox ſubdet: *Domine non ſum dignus, ut intres ſub teɐ̃um meum, ſed tantum dic verbo, et ſanabitur anima mea:* quod iterum, ac tertiò repetet, qua formula etiam utendum eſt. cum fæminæ communio miniſtratur.

Poſteà ad communicandum accedet, incipiens ab iis, qui ſunt ad partem Epiſtolæ; ſed primò, ſi Sacerdotibus, vel aliis ex clero danda ſit communio, iis ad gradus Altaris genuflexis præbeatur: ſed ſi commodè fieri poteſt, intrà ſepimentum Altaris ſint à laicis diſtinɐ̃i; Sacerdotes verò cum Stola communicent.

Sacerdos unicuique porrigens Sacramentum, & faciens cum eo ſignum Crucis ſuper Pyxidem ſimul dicit; *Corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti, cuſtodiat animam tuam in vitam eternam. Amen.*

Miniſter autem dextera manu tenens vas cum vino, & aqua, ſiniſtra verò mappulam, aliquantò poſt Sacerdotem eis porrigit purificationem, & mappulam ad os abſtergendum.

Tandem omnibus communicatis, Sacerdos revertetur ad Altare, digitos quibus miniſtravit Sacramentum adhuc tenens junɐ̃os ſuper Pyxidem, quã

in

in medio collocabit, excutiet in illam fragmenta, ſique forſan adhæſerint, abluet digitos, quibus tetigit Sacramentum, & eos abſterget purificatorio: ablutionem verò iis, qui tunc communicarunt ſumendam tradet, aut ſaltem in Sacrarium iniiciet; dicet: *O Sacrum convivium*, *&c.* ℣. *Panem de Cœlo*, *&c.* & tempore Paſchali addet *Alleluja*. ℣. *Domine exaudi*, *&c.* ℣. *Dominus vobiſcum*, *&c. Oremus*, & orat. *Deus qui nobis*, *&c.* & tempore Paſchali dicet orat. *Spiritum nobis Domine*, *&c.* ut in Rituali; quas orationes dicet manibus junctis.

Tum facta genuflexione, Pyxidem cooperiet, & recondet in Tabernaculum, factaque rurſus genuflexione, clave obſerabit.

Poſteà ſe convertet ad communicatos junctis manibus, & ſtans in medio, extenſa dextera, tenens ſiniſtram pectori admotam, benedicet ipſis, dicēs: *Benedictio Dei omnipotentis*, *Patris* ✠ *&* *Filii*, *&* *Spiritus Sancti deſcendat ſuper vos*, *&* *maneat ſemper*: cui Miniſter genuflexus reſpondet. *Amen*.

Deindè Sacerdos plicabit corporale, illud reponet in burſam una cum purificatorio; ipſam verò burſam locabit ſuper Altare à latere Epiſtolæ.

Miniſter autem extinctis prius cereis, & plicata mappula, ſi commodè fieri poteſt, aſcendens ad ſuppedaneum reverenter accipit burſam, & facta genuflexione dum Sacerdos inclinabit ſe Cruci, deſcendet in planum, præcedens aliquantulùm ipſum Sacerdotem, ubi ſimul genuflectunt, ſicut in acceſſu: tum Sacerdos tegit caput, ac Miniſtro præcedente, nudo capite revertitur in Sacriſtiam. *Cærem.* Ord. *Min. p.* 1. *cap.* 6. *&* *Ritual. Rom. Paul. V.*

Notandum eſt, quod, ſicut in Miſſa uno tantùm præſente, dicitur: *Miſereatur veſtri*, *&c.*ità etiā uni tantum communicaturo, dici debet *veſtri*, *veſtris*, *&c.* prout in *Rubr. Miſſ.* *&* *Rit. Rom.* notatur, *Gauv. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 10. *num.* 15. *Pollac. in Aphor. p.* 2. *Cærem.* 15. *pag.* 227. *Tonell. in Sacr Euch.*

N *lib.*

lib. 2. *tit.* 10. *Boliaſc. p.* 1. *cap.* 12. *Bauld. par.* 3. *cap.* 11. *Art.* 10.

Cum transferendum eſt Sacramentum ad Altare omnibus in Altare præparatis, Sacerdos lotis prius manibus, ſuperpelliceo, Stola debiti coloris indutus, veloque oblongo ſuper humeros impoſito, cujus extremitas Pyxidem cooperiat, præcedentibus ſaltem duobus intorticiis, transferet; & ſi per Eccleſiam longo ſpatio ſit procedendum aliquẽ *Pſalmum*, *aut Hymnum* ſubmiſſa voce cum adſtantibus recitabit, præcedente etiam Acolytho cum tintinnabulo. *Cærem. ord. Min. p.* 1. *cap.* 8. *num.* 2. & *p.* 4. *cap.* 1. 3. *num.* 4.

De Ordine Miniſtrandi Sacram Communionem coram Sacramento expoſito.
Cap. III.

SI urgente neceſſitate in Altari, ubi expoſitum eſt Sacramentum miniſtretur Euchariſtia. Sacerdos vertens ſe ad populum cum Sacramento dicturus; *Ecce Agnus* Dei, &c. ſtabit in medio Altaris more ſolito, attendens ſolùm ad illud, quod præ manibus habet, & ità ſervatur feria quinta in Cæna Domini in miniſtranda Communione, cũ ibi præſcribatur converſio ad Communicandos, more ſolito, & ità habetur in *Cæremon. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 23.

Cum verò Sacerdos dicit; *Miſereatur veſtri* &c. & cum dat *Benedictionem* poſt Miniſtratam Euchariſtiam, ſtat in cornu Evangelii, ne terga vertat Sacramento; hujuſmodi tamen Communio populi, non eſſet in dicto Altari facienda. *Tonell. in Sacr. Euch. lib.* 3. *c.* 2. §. 1.

De Communione Infirmorum.
Cap. IV.

CUm SS. Sacramentum prò communicando aliquo infirmo deferendum erit, anteà purgabitur,

tur, & benè mundabitur undequaque cubiculum, adhibito etiam ſuavi odore.

Super Menſam verò in eodem cubiculo extendetur mappa munda, quæ illam undequaquè tegat, & in medio ponetur Crux cum Imagine Crucifixi, & duo candelabra hinc inde propè Crucem, burſa parabitur coloris albi, cum corporali, & purificatorio, ac duo vaſcula, alterum cùm vino, alterum cum aqua prò ablutione digitorum Sacerdotis, quæ poſtmodùm miniſtrabitur infirmo ad purificationem, vel in Sacrarium effundetur.

Item ab alia parte menſe parabitur vas aquæ benedictæ cum Aſperſorio; & linteum conſuetum prò Communione, ac librum Rituale, Stola etiam alba, ſi infirmus fuerit Sacerdos.

Sacriſta verò deferet ad Altare clavem Tabernaculi, aliam burſam cum corporali, & Pyxidem vacuam conopeolo albo coopertam: Velum etiam album oblongum præparabit ſuper credentiam, & cereos in Altari accendet.

Omnibus præparatis dato ſigno, aliquis Sacerdos, vel Superior (ſi ità videbitur) induetur in Sacriſtia priùs lotis manibus, Alba, vel ſuperpelliceo cùm Stola, & Pluviali albi coloris, & cum eo paritèr induentur duo, aut quatuor Acolythi. Interim reliqui Fratres congregabũtur in Choro, moxque Sacriſta curabit ſingulis diſtribui cereos, quos accendent ſtatim, ut Sacerdos acceſſerit ad Altare SS. Sacramenti, ac bini procedent nudo capite antè ipſum Altare, ubi omnes genuflectent.

Sacerdos verò facta genuflexione, aſcendet ad ſecundum gradum, & in ora ſuppedanei genuflexus tantiſper orabit dicens orationem: *Aures tuæ pietatis, &c.*

Deindè ſurgens aſcendet ad Altare, extendet corporale in medio, aperiet Tabernaculum, genuflectet, extrahet Pyxidem, eamque deteget, ac ſtatim facta genuflexione, ponet aliquas particulas intra aliam Pyxidem ſuper Altare præparatam, (neque enim totum Sacramentum auferendum eſt

ab Eccleſia,) tum genuflectet; poſteà utramque Pyxidem cooperiet, & eam, quam extraxerat, reponet in Tabernaculo, quod clave obſerabit poſt iteratam genuflexionem.

Tum acolythus accipiens è credentia velum oblongum, imponet illud humeris Sacerdotis, qui facta genuflexione, accipiet ambabus manibus dicto velo coòperitis, Sacrā Pyxidem dextera per nodum, ſiniſtra per pedem, eam tenens velo ſuo benè tectam, nè quid in via decidat; deindè procedet ad infirmum præcedentibus Acolythis cum candelabris, & candelis accenſis, tum alter Acolythus cum Campanula, deinde cæteri fratres cum cereis accenſis; poſtremò Sacerdos Sacramentum geſtans elevatum antè pectus, oculis in eum defixis, & recitans alternatim cum circumſtantibus: *Pſalmum Miſerere*, & alios *Pſalmos*, & *Cantica*: in aſcenſu autem ſcalarum, alter Acolythus ad ſiniſtram Sacerdotis elevabit veſtes ejuſdem; Si verò procedendum ſit extrà Conventus, Sacerdos incedet ſub Umbella, ſeù Baldachino.

Infirmus interim, ſi poteſt, ſurget, & propè lectum genuflexus expectabit SS. Sacramentum: vel ſi cogatur in lecto remanere, linteum album, & amplum extendetur ſuper lectum, duo cerei ſuper menſam accendentur, & extendetur corporale in medio.

Cum autem pervenerint ad locum, Acolythi deponent candelabra ſuper Menſam, & ibi genuflectunt, cæteri etiam, qui intorticia, vel cereos deferunt, circa menſam genuflectunt, niſi fortè ob anguſtiā loci expediat eos ad oſtium expectare; juniores verò ſtabunt loco remotiori ab infirmo, ut ſenioribus pateat locus ad eum propius accedendi; Sacerdos autem ingrediens locum, vel Cellam, ubi jacet infirmus dicet. *Pax huic domui* Acolytho reſpondente, & *omnibus habitantibus in ea*.

Tum Sacerdos deponet ſuper corporale Sacramentum, & debita genuflexione adorabit, moxque accepto de manu Miniſtri aſperſorio ſine oſ-

culis,

culis, aſperget ſemel infirmum, & ter cubiculum, dicens Antiphonam: *Aſperges me &c.* & primum verſum Pſalmi: *Miſerere mei Deus cum Gloria Patri: Sicut erat &c.* repetens in fine Antiphonam: *Aſperges me &c.* advertens ne terga vertat Sacramento. & reddito aſperſorio, dicet; *Adjutorium noſtrum &c.* cum verſu, & oratione, *Exaudi*, *&c. ut in Rit.*

His dictis, accedet ad infirmum, ut cognoſcat, an ſit bene diſpoſitus ad accipiendum Sacrum Viaticum, & utrum velit aliqua peccata confiteri, & illum audiet, atque abſolvet, quamvis priùs deberet eſſe ritè confeſſus, niſi neceſſitas aliter urgeat.

Poſteà facta de more *Confeſſione generali*, ſivè ab infirmo, ſivè ejus nomine ab alio, Sacerdos dicet: *Miſereatur veſtri*, *&c. Indulgentiam*, *&c.*

Deindè facta genuflexione, accipit Sacramentum de Pyxide, ſeù vaſculo, atquè illud elevans oſtendit infirmo, dicens; *Ecce Agnus Dei*, *&c.* & more ſolito ter, *Domine non ſum dignus &c.*

Et infirmus ſimul cum Sacerdote dicet eadem verba ſaltem ſemel, ſubmiſſa voce, tum Sacerdos dans infirmo Euchariſtiam, dicet; *Accipe Frater*, *&c.*

Si verò Communio non datur per modum Viatici, dicet more ordinario: *Corpus Domini noſtri*, *&c.* Quòd ſi mors immineat, & periculum ſit in mora, tunc dicto: *Miſereatur*, *&c.* prædictis precibus omnibus, vel ex parte omiſſis, ei ſtatim viaticum præbeatur.

Poſteà Sacerdos, dedoſita Pyxide ſuper corporale, genuflectit, eam cooperit, & abluit digitos nihil dicens, & infirmo datur ablutio; deindè dicit; *Dominus vobiſcum*, & orationem: *Domine Sancte*, *&c.*

His expletis, ſi altera particula Sacramenti ſuperfuerit (quę regulariter ſemper ſupereſſe debet) genuflectit, ſurgit, & accipiens vas cum Sacramento, facit cum eo ſignum Crucis ſuper infirmū

 nihil

nihil dicens, & reverenter illud deferens, ordine, quo venerat revertitur ad Eccleſiam, dicendo Pſalmum: *Laudate Dominum de Cœlis*, & *Pſalmos*, & *Hymnos*, prout tempus feret.

Cum pervenerit ad Eccleſiam ponit Sacramentum ſuper Altare, adorat, deindè dicit: *Panem de Cœlo*, &c. *Dominus vobiſcum*, & orationem: *Deus, qui nobis*, &c. manibus junctis.

Deindè annunciat *Indulgentias* à Summis Pontificibus conceſſas Sanctiſſimum Sacramentum comitantibus; Poſteà cum Sacramento in Pyxide velo cooperta facit ſignum Crucis ſuper populum nihil dicens: poſtremò illud cùm genuflexione antè, & poſt in Tabernaculo reponit, & redit in Sacriſtiam ordine, quo venerat. *Rit Rom. Paul. V. Cær. Ord. Min. p. 4. cap. 17. num. 1. 2. & 3. & Beavvais mox. citand.*

Si autem aliqua de cauſa, ſumpta fuerit una tantùm particula conſecrata, tunc ea infirmo adminiſtrata, Sacerdos prædictis precibus recitatis, eum manu benedicit, & una cum aliis privato habitu, extinctis luminibus, latente Pyxide, &c. ad Eccleſiam, vel domū quiſque ſuam revertatur. *Rit. Rom. ut ſupr.*

Tandem, ſi in Sacello juxtà valetudinarium poſito dicatur Miſſa prò Communione miniſtranda, ſi ità videbitur; celebrans peracta Communione, reponet tot particulas conſecratas in Pyxide ad hoc præparatas, quot erunt communicandi, ac in fine Miſſæ depoſita caſula, & Manipulo, imponetur per Acolythum velum oblongum humeris ejus, ità ut ipſius extremitates tegant manus ejuſdem; deindè cùm debita reverētia accepta Pyxide cùm Sacramento, præcedentibus ſaltem duobus Fratribus in habitu ſuo cùm cereis accenſis, & Acolytho, &c. procedet ad communicandum, ut ſuprà notatum eſt, & Miniſtrata Communione: extinguentur cerei, & celebrans referet Pyxidem, & ſuo loco reponet, &c. *Beauv. Cærem. Eccl. p. 2. c. 26. §. 4.*

De

De Extrema Unctione, & animæ commendatione.
Cap. V.

CUm igitur miniſtranda erit extrema Unctio, parabitur in cubiculo Ægroti ſuper Menſam Mappa aliqua munda, & ſuper eam Vas aquæ benedictæ, cùm aſperſorio, & pelvicula cùm guſſipio, ſeù ſtuppa in ſeptem globulos diviſa; alia item pelvicula cùm mica panis, Vas aquæ ad lavandas manus Sacerdotis, cùm manutergio, & alio panno mundo ad tegendum infirmum, & cerea candela ad præbendum lumen ungenti.

In Sacriſtia verò paretur Crux cum imagine Crucifixi, ſinè haſta, Vas Olei infirmorum in ſua burſa violacea, eo anno conſecrati, & ſuperpelliceum cùm Stola violacea, & Rituali Romano; deindè convocatis Fratribus, ſi commodè fieri poteſt, vel ſaltem uno, qui Crucem, ut ſuprà præparatam deferat, procedet Sacerdos ad infirmum, ubi ad præſcriptum *Ritualis Romani* in adminiſtranda *Extrema Unctione*, ac *animæ commendatione* ſe geret. *Cær. Ord. Min. p. 4. cap. 17. num. 4. & 5.*

De qualitate Paramentorum in expoſitione, & Proceſſione Sanctiſſimi Sacramenti, &c.
Cap. VI.

IN Feſto Corporis Chriſti, per octavam, &c. clarè conſtat ex Rubricis, colorem album eſſe adhibendum; ſed quia ſæpiùs in anno contingit Sacramentum exponere, operæ pretium eſt aliquid dicere de qualitate Paramentorum.

Quandò igitur exponitur pro ſuffragiis defunctorum, Pallium Altaris, & Pluviale albi coloris adhibenda erunt, & idem dicendum videtur de aliis ornamentis Altaris, licèt parietes colore nigro veſtiantur.

In ſextis Feriis, & Dominicis Quadrageſimæ,

 ubi

ubi recolitur memoria Paſſionis Chriſti, color violaceus adhibendus eſt, & quidem etiam quoad Pluviale; in aliis autem Dominicis per annum, in quibus fieri ſolet Proceſſio, Pallium Altaris erit coloris, juxtà rationem officii, Pluviale verò coloris albi; idem ſervandum videtur, quotieſcumque Sacramentum exponitur poſt Miſſam Solemnem; Sed quando exponitur poſt Veſperas, cùm Divina officia tùnc temporis preſoluta ſint, ſatiùs eſſet (ſi commodè fieri poteſt) adhibere etiàm Pallium Altaris coloris albi: *Ex Cærem. Barnab. lib. 1. cap. 13. relat. à Tonell. lib. 4. cap. 2. §. 5.*

Quandò autem exponitur clauſum in Pyxide ob infirmitatem alicujus Magnatis, Pallium Altaris erit coloris officio convenientis, pyxis verò ſemper velo albo tegenda eſt, quod etiam dicendum de Stola, & Pluviali, ſi adhibeatur.

Quia verò aliquandò exponitur eodem modò prò iis, qui ſupplicio mortis plectendi ſunt, tùnc non erit incongruum ornare Altare Pallio violacei coloris; Velum tamen Pyxidis, ſtola, & Pluviale erunt albi coloris, ut ſuprà notatum eſt; ſecus dicendum, ſi Sacramentum exponeretur viſibile in oſtenſorio, tùnc enim color albus omninò adhibendus eſſet; magna nimirùm differentia eſt intèr Solemnem Sacramenti expoſitionem, & ſolam Tabernaculi apertionem, ut per ſe patet. *Tonel. loc. cit.*

De Notandis in Miſſa coram Sacramento expoſito. Cap. VII.

GEneralitèr, quandò debet oſculari Altare, & genuflecti in hac Miſſa, ſervanda eſt hæc regula. Cùm celebrans eſt jam in medio Altaris, ut poſt *Kyrie*, & antè *Offertorium*, quandò dictum eſt *Credo*, debet priùs oſculari Altare, poſteà genuflectere; cùm verò venit à cornu Evangelii, ut quandò poſt *Evangelium*, non dicitur: *Credo*, vel à cornu Epiſtolæ, ut poſt *Communionem*, & poſt ul-

timam

timam *Orationem*, tunc debet priùs genufle&ctere, poſtea Altare oſculari: ratio horum eſt, quia genuflexio, accedendo ad medium Altaris, debet fieri primo loco, recedendo ultimo. *Tonell.in Sacr. Enchir.lib.3.cap.2.§.1.*

Sacerdos numquàm ſumere debet Paramenta ad Altare, neque ibidem ea deponere, licet ſit Epiſcopus, ſed in Sacriſtia, vel in alio loco remoto, & ſeparato à Presbyterio. *Bauldr.p.3.c.17.num.21.*

Crux non debet teneri ſuper Altare quamdiù expoſitum eſt Sacramentum, etiàm dum celebratur, quam ſufficit amovere finita Miſſa, in qua Sacramentum exponitur, quæ etiàm ſecundùm aliquos poteſt retineri in aliis miſſis.

Quando Sacramentum poſitum eſt in plano Altaris, ſivè in Pyxide, ſivè in oſtenſorio, ſi ibi celebrandum ſit, Calix ſtatuitur à parte Evangelii, non in medio, niſi ab offertorio uſque ad Communionem. *Tonel.lib.3.c.2.§.1*

Quando Sacramentum exponitur ſuper Altare clauſum in Pyxidè, vel per ſolam Tabernaculi apertionem, nihilominùs, ſi celebretur in eo Altari, ſerventur omnia, ac ſi eſſet ſolemniter expoſitum, ut ſit Feria quinta iu Cœna Domini, quamvis Sacramentum ſit in Calice, palla, patena, & velo cooperto. *Gav.in Epit.tract.1.p.4. tit. 8.num. 7.* & *Carem.Epiſc.lib.2.c.23.*

Quando Sacramentum eſt expoſitum non pulſatur campanula ad elevationẽ in Miſſa, præcipuè in parvis Eccleſiis; nam dicta campanula pulſatur ſolùm ad excitandum populum ad adorationem Sacramenti, quod tunc eſt ſuperfluum, cum adſtantes jàm actu adorent expoſitum, & pulſare in hoc caſu campanulam, eſſet potius illos diſtrahere, quàm excitare: *Tonell.ut ſup.§.1.*

Miſſa non ſatis decenter celebratur in eo Altari, in quo expoſitum ſit Sanctiſſimum Sacramentum, niſi tunc in ea reponendum ſit, & oratio abſolvenda, & in eo paritèr Sacello, ubi requieſcit SS. Sacramentum non eſſent Miſſæ celebrandæ. *Cærem.*

ord. Min. p. 2. *cap.* 2. *num.* 38. *& Carem. Episc. lib.* 1. *cap.* 12.

Si ſermo habeatur, brevior eſſe debet, & qui affectus audientiam moveat, capite ſemper detecto. *Carem. ord. Min. p.* 1. *c.* 9. *num.* 9. Stabit autem in cornu Evangelii aliquantulùm versùs Sacramentum. *Pollac. in Aphor. p.* 1. *Carem.* 22. *pag.* 111. *& Sac. Cong.* Rit. 16. *Febr.* 1630.

De Miſſa Privata coram Sacramento expoſito. Cap. VIII.

SAcerdos Miſſam celebraturus in Altari, in quo expoſitum eſt Sanctiſſimum Sacramentũ, ſtatim ac Præsbyterium, ſeù Capellam dicti Altaris ingreditur, aliquantulùm conſiſtens, caput detegit, & perveniens antè infimum gradum, genuflectit utroque genu in plana terra, caput quoque profundè inclinans; aliæ verò genuflexiones, præter hanc primam, & ultimam, fiet unico genu, abſq; capitis inclinatione, niſi aliter notetur.

Facta genuflexione, ſurgens recta aſcendit ad Altare, & poſito Calice in cornu Evangelii, antequàm extrahat corporale de Burſa, genuflectit, poſtea aperto corporali, & Calice ſuperpoſito genuflectit iterùm, & accedit ad cornu Epiſtolæ, undè aperto libro redit ad medium Altaris, & genuflectit, nullaque interpoſita mora, aliquantulùm retrahens ſe ad cornu Evangelii, advertens ne terga vertat Sacramento, deſcendit in planum, ibiquè genuflectens ſu er infimum gradum, unico tantùm genu, caput tamèn eodem tempore inclinans, erectus incipit Miſſam morè ſolito, dicto verò Pſalmo, & facta Confeſſione, &c. non genuflectit antequã aſcendat ad Altare, ſed poſtquàm aſcenderit, antequàm incipiat orationem: *Oramus te Domine, &c.* & poſtquàm illam dixerit, oſculato Altari iterùm genuflectit; deindè accedit ad librum, & lecto Introitu, rediens in medium, antequàm incipiat: *Kyrie eleiſon* genuflectit. *Bauldr. p.* 3. *cap.* 17.

Di-

Dicturus: *Dominus vobiſcum*, oſculatur Altare, genufle&#x1F;ctit, & vertit ſe ad populum in cornu Evãgelii, ne renes vertat Sacramento, (quod ſempèr facit, quotiès ſe convertit ad populum) quo dicto, iterùm genuflectit, antequàm accedat ad librum. *Gav. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 3. in Append. num. 6. Caer. ord. Min. p. 1. cap. 11. nu. 1. & Rubr. Miſſ. ſer. 5. in Caer. Dom. ac Caer. Epiſc. lib. 2. cap. 23.*

Genuflectit antè, & poſt *Munda cor meum*, & antè *Credo*, quo dicto oſculatur Altare, genuflectit, & converſus ad populum ut ſuprà, dicit: *Dominus vobiſcum*; & converſus ad Altare genuflectit iterùm, & poſteà dicit: *Oremus*. *Bauldr. ut ſup.*

Antequàm accedat ad cornu Epiſtolæ, ut vinum in Calicem infundat, & iterùm reversus ad medium genuflectit.

Dicto: *Veni Sanctificator*, & benedictis oblatis non jungit manus, nèc caput inclinat, ſed genuflectit, deindè manibus junctis, recta incedens versùs cornu Epiſtolæ, deſcendit in plana terra, ibiquè non ſtatim ſe convertit ad populum, ſed vertendo faciem ad parietem Altaris, & ſucceſſivè ad cornu Evangelii, nè terga vertat Sacramento, perficit circulum, & ſic conversus ad populum lavat manus; quibus lotis, & abſterſis, rediens ad medium Altaris genuflectit. *Caer. ord. Min. & Epiſ. ut ſup.*

Genuflectit antè, & poſt: *Orate Fratres*, quod dicit in cornu Evangelii, nec complet circulum, ſed rediens per eandem viam, poſt genuflexionem proſequitur ſecreta, &c. omnia uſque ad Communionem, proùt in aliis Miſſis.

Poſt ſumptam purificationem, poſito Calice extrà corporale ad cornu Epiſtolæ genuflectit, deindè accepto Calice, & in eo facta ablutione digitorum, & digitis extenſis, rediens ad medium genuflectit iterùm; ibique in medio Altaris ſumit ablutionem more ſolito. *Bauldr. loc. cit.*

Genuflectit antequàm diſcedat à medio dicturus *Communionem*, & genuflectit antè, & poſt *Dominus*

vobiſcum; ſed in hoc caſu priùs genufleƈtit, poſteà oſculatur Altare. *Tonel.lib.3.cap.2.*

Diƈtis orationibus accedit ad medium, genufleƈtit, oſculatur Altare; & versùs ad populum dicit: *Dominus vobiſcum*, *& Ite Miſſa eſt*, & iterùm genufleƈtit, ſi verò diƈturus eſt: *Benedicamus Domino*, converſus ad Altare poſt *Dominus vobiſcum*, priùs genufleƈtit antequàm illud dicat. Ad Benediƈtionem diƈto: *Placeat tibi ſanƈta Trinitas*, *&c.* oſculatur Altare, & diƈto: *Benedicat vos omnipotens Deus*, caput non inclinat, ſed genufleƈtit, & converſus ad populum in cornu Evangelii, illum benedicit more ſolito, & non perficit circulum, nequè redit ad medium Altaris, ut genufleƈtat, ſed in eodem cornu ubi benedixit populum converſus ad Altare dicit: *Dominus vobiſcum*, & legit Evangelium, non ſignans Altare ad *Initium*, ſed librum ſolùm, aùt Tabellam, ſi adſit, ſi neutrum adſit, ſignat ſolùm ſeipſum, & hoc facit, non ſolùm quãdò Sacramentum eſt in plano Altaris, ſed etiàm ſi eſſet altiùs Altari. *Gav. Bauldr. Tonel. & Cær.ord. Min.loc.cit.*

Diƈturus: *Et Verbum caro Faƈtum eſt* genufleƈtit aliquantulùm versùs Sacramentum, quòd facit etiàm ad ſimilia verba, ad quæ ſolet genufleƈti, tàm in cornu Evangelii, quàm in cornu Epiſtolæ. *Gav.in Epit.traƈt.1.p.4.tit.8.num.9.*

Finito Evangelio, accedens ad medium, antèquam capiat Calicem genufleƈtit, quo capto deſcendit humeris verſis ad cornu Evangelii, ut in principio Miſſæ, & quandò eſt in plano, genufleƈtit utroque genu, caput quoquè profundè inclinans, & diſcedens caput tegit ibi; ubi adveniens detegerat, aliquantulùm conſiſtens. *Tonel.loc.cit.*

Regula generalis eſt, quoties celebrans accedit, ad medium Altaris, aut ab eodem medio recedit, vel tranſit antè illud, toties genufleƈtit, unico tamen genu. *Bauldr, Gav. & Cærem.ord. Min. loc.cit.ex Rubr.*

De

De Miſſa Solemni coràm Sanctiſſimo Sacramento expoſito. Cap. IX.

Quotieſcumque exponitur Sanctiſſimum Sacramentum; in primis Altare, in quo illud exponendum eſt Solemni apparatu, proùt fieri ſolet in præcipuis Solemnitatibus, ornabitur; candelabra verò cùm candelis accenſis ſuper Altare, non deberent eſſe pauciora duodecim, ſempèr ardentes dum Major Miſſa, ac Divinum officium Solemnitèr decantatur; Sed ubi ex paupertate tot non poterunt haberi, ad minus, ſex adhibeantur ſuper eodem Altari: *Cæremon.ord.Minor.par.1.cap.9.&c.*

Quandò autem celebranda erit Miſſa Solemnis in Altari, ubi expoſitum ſit Sanctiſſimum Sacramentum, omnia præparentur in Altari, ſuper credentiam, & in Sacriſtia ſicut in Feſtis Solemnioribus. *ex Rubr.*

Celebrans verò, cum Miniſtris omnibus paramentis indutus, miniſtrante Diacono Naviculam, & Thuriferario thuribulum, imponit incenſum, & benedicit more ſolito, tùm ab omnibus, facta profunda reverentia Imagini principali, quæ fuerit in Sacriſtia, procedunt ad Altare tecto capite, & ut Præsbyterium ingreſſi fuerint, ad præſentiã Sacramenti caput detegunt, & cum ad Altare pervenerint, utroque genu in plano Capellæ Sanctiſſimum Sacramentum adorant, profundam etiàm capitis inclinationem facientes: *Bauldr.p.3.cap.17.*

Facta de more Confeſſione, celebrans aſcendit ad Altare, ibique genuflectit cum Miniſtris, & dicit orationem: *Oramus te Domine &c.* & oſculato Altari, nec de novo genuflectens, ſed aliquantulum retrocedens ferè in cornu Evangelii, ità ut nullo modo thus imponat in conſpectu Sacramenti, ſtans, quaſi convertens faciem ad cornu Epiſtolæ, ibi imponit, & benedicit de more incenſum, Diacono Miniſtrante ſine oſculis. Im-

Impoſito autem, ac benedicto thure, ſine ulla genuflexione deſcendit cum Miniſtris ad ſecundũ gradum Altaris, advertens ne terga vertat Sacramento, (quod ſemper obſervabit in omni thurificatione, ſivè actione facienda coram Sacramento expoſito,) ubi genuflexus cum Miniſtris ſuper Suppedaneum, accipit thuribulum à Diacono ſinè oſculis, & ſtatim Sacramentum (loco Crucis, quæ tunc extare non debet in Altari) triplici ductu incenſat, interpoſita inter quemlibet ductum brevi morula, facta profunda inclinatione antè, & poſt; Diaconus verò, & Subdiaconus interim hinc indè genuflexi, aliquantulùm elevant Planetam celebrantis circa humeros, & cum ipſo inclinantur; Miniſtri autèm inferiores, & omnes alii circumſtantes ad Altare interim genuflectunt.

Deindè celebrans ſurgens cum Miniſtris aſcendit cum thuribulo ad medium Altaris, & facta genuflexione incenſat Reliquias, & Altare, ut ſolet, ſed non *Crucem*; completa verò incenſatione Altaris, & reddito thuribulo in cornu Epiſtolæ, ut moris eſt, deſcendit, & ſiſtit ſe apud idem cornu, facie verſa ad populum, advertens nè dum ſe movet, renes vertat Sacramento, & ibi à Diacono è contra ſtante antè illum in plano capellæ, & ad populum terga vertente incenſatur triplici ductu, cum profunda inclinatione, antè, & poſt: *Cære. ord. Min. p.* 1. *cap.* 11 *p.* 2. *cap.* 5. *&* *p.* 4. *c.* 7. *&* 8. *Bauldr. loc. cit. Gav. tract.* 1. *p.* 2. *in Bppend. num.* 3. *&* 4. *&* *Cær. Epiſc. lib.* 1. *cap.* 23. *&* *lib.* 2. *cap.* 23.

Poſtquàm celebrans incenſatus fuerit, accedit ad librum, & legit *Introitum* more ſolito: dictoq; *Kyrie eleiſon*, *&c.* accedit ad medium Altaris, advertens, quod quoties accedit, vel recedit à medio, aut tranſit antè Sacramentum, ſemper genuflectit unico genu, quod obſervare debent, & Miniſtri omnes. *Cær. ord. Min. p.* 1. *cap.* 11. *num.* 2. *Gav. ut ſup. num.* 5. *&* *Cære. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 23. *Alcoc. tract.* 3. *pag.* 270.

Celebrans convertens ſe ad populum dicturus: Do-

Dominus vobiſcum, ſeù alia, facta genuflexione, poſt oſculum Altaris, aut antè, prout dictum eſt ſupra, ſiſtit ſe renibus verſis ad Evangelii cornu; tùm facta iterum genuflexione in medio, manet ibidem, ſeù redit ad librum, &c. *Carem.ord.Min.ut ſup. & Gav.loc.cit.*

Abſtinendum eſt ab oſculis manus, & rei quæ traditur; Diaconus, & Subdiaconus tamen non omittunt oſculum manus celebrantis in fine Epiſtolæ, & antè Evangelium. *Gav.ut ſup.num.* 7. *& Bauld.loc.cit.*

Concionator etiàm, & petit benedictionem, & oſculatur manum Prælati. *Alcocer.tract.3.pag.*272.

Regularitèr Cōcionator à nemine petere debet benedictionem, niſi ab Epiſcopo, ſeù Prælato, cujus manum etiàm oſculatur, & petens benedictionem, dicit: *Jube Domne &c. Baul.p.* 1.*cap* 10.

Celebrans antè Evangelium imponit, & benedicit incenſum, & finito Evangelio, Subdiaconus defert librum oſculandum, nullam antè genuflexionem, vel reverentiam faciens in medio, ſed poſtea profundam facit celebranti, & Sacramento genuflectit; celebrans verò oſculato libro in loco ſuo, in cornu Epiſtolæ more ſolito incenſatur à Diacono. *Cær.ord.Min.p.*2.*cap.*7. *num.* 8. *& Gav. ut ſup.tit.*6.*num.*16. *&* Bauldr.*loc.cit.*

Si concionandum eſt à celebrante, fiat ab eo ſtante in cornu Evangelii, & aperto capite; Miniſtri autèm ſtabunt ad ejus dexteram extrà cornu Evangelii, *Gav.ſup.cit.in Append.num.*8. *Lantuſc de Euch. pag.*286. *& Sac.Cong.Rit.*16.*Febr.*1630.

Poſt offertorium, antequàm ſe convertat ad imponendum incenſum genuflectit, deindè imponit & benedicit de more, dicens: *Per interceſſionem &c.* mox in medium rediens genuflectit, ac ſurgens incenſat oblata, Diacono interim manu Calicis pedem tenente, nec amovet Calicem è medio, ut ſolet, ſed celebrante genuflexo, ut ſuprà, ter Sacramentum incenſante, ipſe aliquantulùm retrò, pariter genuflexus caſulam elevatam tenebit cum

eodem

eodem antè, & poſt profundè inclinans, omnibus miniſtris Altaris interim genuflexis, etiàm Subdiacono ſtante in plano, & Patenam tenente; incenſato autèm Sacramento ſurget, & omnes Miniſtri cum eo, & aſcendens ad Altare, & facta genuflexione, incenſat Reliquias, ſi adſint, ac Altare ut ſupra, quo incenſato, & reddito thuribulo, deſcendit ad cornu Epiſtolæ, ubi thurificatur, ut initio Miſſæ dictum eſt; deindè ſtans in eodem loco lavat manus, quibus lotis, & terſis, redit ad medium Altaris, ibique genuflectit, poſteà dicit: *Suſcipe Sancta Trinitas*, &c. quo dicto rurſum genuflectit, & convertens ſe, ut dicat: *Orate Fratres*, vertit ſe ad latus Evangelii, non complens circulum, ſed rediens per eandem viam, iterum genuflectit, & proſequitur ſecreta, & reliqua omnia uſque ad Communionem, ſicut in aliis Miſſis Solemnibus. *Carem. ord. Min. p.* 1. *cap.* 11. *num.* 3. & 4. *Tonell. in Sac. Enchirid. lib.* 3. *cap.* 2. *Bauld.* & *Car. Epi. ut ſup.*

Poſt Communionem convertens ſe, ut dicat: *Dominus vobiſcum*, *orationem*, &c. eadem obſervabit, quæ ſupra ſunt adnotata.

Dicto: *Placeat*, &c. Celebrans oſculatur Altare, & dicto de more, ſinè capitis inclinatione: *Benedicat vos omnipotens Deus*, genuflectit, & converſus ad populum in cornu Evangelii illum benedicit, non perficiens circulum, neque rediens ad mediū Altaris, ut genuflectat, ſed in eodem cornu dicit: *Dominus vobiſcum*, & legit Evangelium, non ſignans Altare, ſed librum, aut tabellam, ut ſuprà dictum eſt, Miniſtris aſſiſtentibus, ut in aliis Miſſis Solemnibus, & *ad Verbum Caro factum eſt*: genuflectit cùm ipſis paululùm versùs Sacramentum. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 4. *tit.* 8. *num.* 9. & *Bauldr. ut ſup.*

Finito ultimo Evangelio, celebrans redit ad medium Altaris cùm Miniſtris, ubi facta genuflexione, retrahens ſe cùm ipſis ad cornu Evangelii, ne tergi vertat Sacramento, deſcendit in planum, ibique cùm iiſdem Miniſtris, hinc indè, genufle-

ſtit in medio, ut in principio utroque genu; deindè recedit ab Altari, & redit cùm Miniſtris in Sacriſtiam ordine, quò venerunt, nec operiunt caput, donèc fuerint extrà præſentiam Sacramenti. *Bauldr. loc ſup. cit.*

Omnes Miniſtri cum celebrante ſtant in Altari aperto capite toto Miſſæ tempore. *D. D. ſupr. cit.*

De Thurificatione Sanctiſſimi Sacramenti expoſiti. Cap. X.

VAriis modis thurificatur Sacramentum expoſitum; etenim aliquando incenſatur ſimul cũ Altari, aliquandò ſeparatim, & ſolum,

Thurificatur ſimul cum Altari, dum Miſſæ, aut Veſperę celebrantur Solemnitèr ad Altare, in quo patet expoſitum.

Thurificatur ſolum, cum in Miſſa Solemni elevatur, cùm exponitur, reconditur, aut defertur Proceſſionalitèr, & in aliis hujuſmodi caſibus. *Beav. in Cær. Eccleſ. p. 1 1. cap. 27. §. 4.*

Quando igitur cum Altari incenſatur, celebrans benedicit ſemper incenſum de more: at quando incenſatur ſolum, thus non benedicitur; utrobique verò abſtinendum ab oſculis, tum cochlearis, & Thuribuli, tum manus celebrantis. *Gav. in Epit. tract. 1. p. 2 in Append. num. 3. & Tonel. Sac. Enchir. lib. 3. cap. 2. §. 2.*

In Miſſa, quæ ſolemnitèr celebratur ad Altare, in quo expoſitum eſt, ſemper thurificari debet antè: *Introitum*, & poſt *oblatorum* incenſationem, antequàm thurificetur Altare. *Gavv. at ſup. num. 3. & 9.*

In Veſperis Solemnibus thurificatur ſimilitèr, antequàm thurificetur Altare hoc ritu: celebrans facta in plano antè infimum gradum cùm Miniſtris genuflexione utroque genu, aſcendit ad Altare, & facta iterum genuflexione, oſculatur illud in medio deindè retrocedit aliquantulùm in cornu ferè Evangelii, ità ut nullo modo thus imponat in con-

ſpectu

ſpectu Sacramenti. *Cæremon. Ord.* Minor. *p. 4. cap. 8. num. 2.*

Poſteà miniſtrante primò Aſſiſtente, ſi adſit, alioquin Thuriferario ſinè oſculis, celebrans ſtans imponit, & benedicit thus de more; tum facta in medio genuflexione, deſcendit ad ſecundum gradum, aliquantulùm retrahens ſe ad cornu Evangelii, ne terga vertat Sacramento, & antè medium Altaris in ora ſuppedanei genuflexus accipit Thuribulum, & Sanctiſſimum Sacramentum triplici ductu thurificat, cum profunda inclinatione antè, & poſt, interpoſita intèr quemlibet ductum aliqua morula, Aſſiſtentes interim fimbrias anteriores Pluvialis hinc indè, genuflexi elevabunt: quòd eis abſentibus, præſtabit Thuriferarius; deindè aſcendens ad Altare genuflectit; ſtatimque Reliquias, ſi adſint, & ipſum Altare thurificat, ut initio Miſſæ dictum eſt; ac reddito in cornu Epiſtolæ Thuribulo, redit ad medium Altaris, genuflectit, & declinans parumper ad latus Evangelii, advertens, ne renes vertat Sacramento, deſcendit in planum, ubi facta genuflexione utroque genu, cum profunda etiàm capitis inclinatione, ordine, quo venerat redit in Chorũ cũ Aſſiſtentibus, & aliis Miniſtris, ibique de more, incenſatur ipſe, Chorus, & populus. *Baldr. p. 4. cap. 16. art. 8. n. 3. & Beauv. ut ſup. n. 5.*

Caveat celebrans, tàm in expoſitione, quàm depoſitione SS. Sacramenti, ne illud thurificet poſtquàm dixerit orationem; ſed tantum ſemel in expoſitione, dum adhuc eſt ſuper Altare, antequam in loco eminentiori ſit accomodatum, & ſemèl in depoſitione, antequàm ab eo loco, in quo eſt, ſuper Altare deponatur.

In Proceſſione verò, antequàm celebranti tradatur, & poſt finem proceſſionis poſito ſuper Altare, debet prius incenſari antequàm in alio loco ponatur, & antequàm oratio dicatur, nequè poſteà debet amplius incenſari. *Baldr. p. 3. cap. 17. Gav. tract. 1. p. 4. tit. 12. & Cærem. ord.* Min. *p. 1. cap. 9. 10. 12. & ex Rit. Rom.*

De

De Miſſa, & expoſitione Sanctiſſimi Sacramenti. *Cap. XI.*

IN expoſitione Sanctiſſimi Sacramenti, cantari poteſt Miſſa Solemnis de eo, cum unica *Oratione, Gloria, & Credo*, & ſi cantetur infrà octavam Corporis Chriſti, dicitur etiàm: *Sequentia*, licet ea die non fieret officium de octava: Sed in Feſtis, & Dominicis Primæ, & Secundæ Claſſis debent in Cathedralibus, & Collegiatis cantari duæ Miſſæ, altera de die poſt *Tertiam*, altera de Sacramento poſt *Nonam*, vel ſola Miſſa de die cum commemoratione Sanctiſſimi Sacramenti. *Bauld. p.4.cap.16. art.11.Gav.tract.1.p.2.tit.13.Append.& Cærem. Ord. Min.p.1.cap.9.*

Si verò dicatur Miſſa privata de Sacramẽto, diebus tamen non impeditis, dicitur cum pluribus orationibus ſinè: *Gloria, & Credo*, & ſi dicatur Miſſa de die, adderetur Sanctiſſimi Sacramenti commemoratio, juxtà *Rubr.* de faciendis commemorationibus: *Tonell.lib.3.cap.2.§.2.*

Quandò autem Sanctiſſimum Sacramentum eſt expoſitum, licet dicere ipſius Miſſam *Votivam*, quia adeſt ſufficiens cauſa, niſi aliud obſtet, ut feſtum Duplex, octava privilegiata, vel ſimile: & in Miſſa currenti poterit dici oratio de eodem, vel loco tertiæ ad libitum, vel addi, uti commemoratio, exceptis duplicibus primæ, & ſecundę Claſſis. *Tonell.ut ſup.§.1.num.7.*

In Miſſa igitur ſivè Solemni, ſivè privata offerſitur ſuper Patena duæ hoſtiæ, quarum una ponitur ad ſiniſtram celebrantis, hoc eſt ad cornu Evangelii ſuper Corporale è regione alterius Hoſtiæ, quæ eſt in medio, & poſt conſeçrationem non elevatur, cum unica tantum ſit elevanda, ſed poſt ſumptionem ſanguinis celebrans (locato prius Calice à latere Evangelii) facta genuflexione, eam adaptat in oſtenſorio, quòd tunc, & non prius defertur per Miniſtrum ad Altare, illudque ſtatuit in medio

dio Corporalis; deindè colligit fragmenta, & ponit in Calicem, & ſi in eo unitæ ſint ſpecies Sanguinis, reverenter ſumit antequam accipiat vinū purificationis; tum ſumit purificationem, & ablutionem more ſolito, cum debitis genuflexionibus, & accomodato Calice, quem ponit ad cornu Evāgelii, abſolvit Miſſam, ſervatis iis, quæ ſuprà ſunt notata. *Tonell.ſup.cit.*§.2.

Si verò dicatur Miſſa ſolemnis, aptata Hoſtia à celebrante in Oſtenſorio adjuvante Diacono, Diaconus illud claudit, & ſtatuit in medio ſuper corporale: *Bauldr.p.4.cap.16.art.3.*

Si Hoſtia difficile aptari poteſt in Oſtenſorio, poterit aptari in Sacriſtia, & conſecrari in eodem Oſtenſorio, quod tunc locari debet ſuper Altare initio Miſſæ, retrò poſt Calicem, vel ſaltem ad Offertorium, & aperiri ad oblationem, & conſecrationem, & tùnc debet etiam locari propè Hoſtiam à parte Epiſtolæ, nec ſufficit, quòd ſit ſuper corporale, ſed debet eſſe etiam ſuper lapide conſecrato, ſaltèm tempore conſecrationis: quòd ſi ad cōſecrationem non aperiatur, remanet tamen Hoſtia conſecrata, ſicut de particulis clauſis in Pyxide dictum eſt. *Tonel.loc.cit.num.*4.

Si duæ magnæ Hoſtiæ haberi non poſſint, poterit conſecrari cùm Hoſtia magna, Particula, & in hoc caſu oſtendetur populo Hoſtia magna, ſed frangetur, & ſumetur Particula; non tamen poteſt ſumi Particula in alia Miſſa conſecrata, quia omninò debet Sacerdos participare de proprio Sacrificio. *Dian. par.*5.*& tract.*13.*reſ.*96. *Tamb.* Meth. *Miſſ.lib.* 2.*cap.* 8. §. 8. *num.* 17.

PoſtConſecrationem accenduntur omnes candelæ, quæ non debent eſſe pauciores *duodecim*, ex cera alba ſemper ardentes, & ſi plures adhibeantur, non debent accendi ad adventum Principis, &c.& extingui ad ejus receſſum. *Synod. an.* 1645. *cap.* 8. §. 11. *& Ritual. Petr. Nuol.*

Finita Miſſa, Celebrans non deponit Planetam, niſi facienda ſit Proceſſio, (nam tunc deſcendens

per

per gradus laterales in cornu Epiſtolæ, Planeta cũ Manipulo depoſita, acciperet pluviale;) ſed facta in medio genuflectione, deſcendens genuflectit ſuper Suppedaneum, ubi aliquantulum orat; deindè ſurgens imponit Thus ſine benedictione, miniſtrante Thuriferario Thuribulum, & Naviculam Diacono ſinè oſculis, & quando adhibetur Pluviale, Subdiaconus genuflexus in ſuo loco, illud aliquantulum elevat, ne impediat Celebrantem, dum Thus imponit. *Tonel. loc. cit. num.* 7. *& Bauldr. ut ſupr.*

Celebrans, impoſito thure modo, & loco, ut ſuprà dictum eſt, genuflexus accipit thuribulum de manu Diaconi ſinè oſculis, & incenſat Sacramentum triplici ductu, cum profunda inclinatione ante, & poſt, & dum incenſat, elevatur Pluviale, ſivè Planeta ab eo Miniſtro, qui eſt à dextris Celebrantis; deindè inchoatur à Cantoribus Hymnus. *Pange lingua, &c.* Ritual. *Flor.* vel *Tantum ergo*. *Bauldr.*

Dum canitur Hymnus, Diaconus, ſive alius Sacerdos cum Stola adaptat Sacramentum in ſuo loco, ità oportunè, ut cum dicitur: *Tantum ergo Sacramentum*, ſit expoſitum adorationi, & finito Hymno, Celebrans poſt verſum *Panem de Cœlo, &c.* Surgit, & dicit: *Dominus vobiſcum*, & orationem: *Deus, qui nobis, &c.* cum concluſione: *Qui vivis, & regnas per omnia ſæcula ſæculorum*. *Tonel. loc. cit. num.* 9. *&* Ritual. *Rom.* Paul. *V. de Proceſſ. SS. Sacram.*

Ad verſum: *Panem de cœlo, &c.* infrà octavam Corporis Chriſti, & tempore Paſchali additur: *Alleluja*. *Rit. Rom. ut ſup.*

Caveat Celebrans, ne poſt concluſionem parvam orationis, ideſt poſtquam reſponſum fuerit: *Amen*, aliquid addat. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 4. *tit.* 12. *num.* 7. *ex* Rit. *Rom.*

Dicta oratione ut ſuprà, Celebrans genuflexus orat aliquantulum, deindè ſurgit, & deſcendens in planum, genuflectit cùm aliis utroque genu, & redit in Sacriſtiam, caput tegens extra Præsbyterium; Si verò fuerit dicta Miſſa privata, poſtquàm

oravit

oravit aliquantulùm, ſurgit, aſcendit ad Altare; genuflectit accipit Calicem, & deſcendens modo alibi explicato, genuflectit in plano utroque genu, redit in Sacriſtiam, ut ſuprà. *Tonel. loc. cit.*

Notà, quod dicto versù: *Genitori, &c.* cantatur versùs: *Panem de Cælo, &c.* à duobus Cantoribus genuflexis, & nunquam à Celebrante. *Bauldr. p. 4. cap. 16. art. 3.*

Semper Oſtenſorio ſupponatur Corporale, seù Palla benedicta. *Bauldr. loc. cit.*

De modo exponendi Sanctiſſimum Sacramentum per octavam Corporis Christi, & extrà eam antè Miſſam Solemnem. Cap. XII.

FInita Hora, quæ Miſſam præcedit, Celebrans, & Miniſtri induti paramentis coloris Miſſæ convenientis, procedunt ad Altare ordine conſueto, ubi facta genuflectione, tantiſper orabunt; deindè Diaconus aſcendet ad Altare, ubi præmiſſa genuflectione, & Corporali extenſo, Tabernaculum aperiet, & facta genuflexione, Sanctiſſimum Sacramentum extrahet, atquè in medio Altaris ſuper Corporale reverenter collocabit; tum facta denuo genuflexione, deſcendet ad dexteram Celebrantis, qui ſurgens cùm Subdiacono, imponet thus in Thuribulum ſinè benedictione, & ſtatim ſuper infimum gradum cùm Miniſtris genuflexus, accipiens à Diacono Thuribulum ſinè oſculis, incenſabit triplici ductu Sacramentum, caput profundè inclinans antè, & poſt incenſationem, deindè inchoabitur à Cantoribus Hymnus: *Pange lingua, &c.*

Incenſato Sacramento, Diaconus ſtatim aſcendet ad Altare, & facta genuflexione; Oſtenſorium cum Sacramento reponet in loco præparato, & facta iterum genuflexione, redibit ad dexteram Celebrantis, qui finito Hymno in Choro, ſurget, & dicta oratione, ut alibi dictum eſt, cum Miniſtris Sacris genuflectet, & Miſſam incipiet.

 163

Si verò Hoſtia conſecrata fuerit in Pyxide, Diaconus eam de Tabernaculo extrahet, (genuflexo interim celebrante cum aliis Miniſtris) ponet ſuper Corporale, aperiet, genufle&et, & Hoſtiam collocabit celebrans in Oſtenſorio, abluet digitos, purificatorio abſterget, genufle&et, & ad locum ſuum redibit; Diaconus autem ſtatim ut Celebrans impoſuerit Hoſtiam in Oſtenſorio, illud claudet, & clauſa etiam Pyxide genufle&et, ac eam in Tabernaculo reponet, factaque iterum genuflectione, illud claudet, & Oſtenſorium in medio collocabit, ut ſuprà; poſteà genufle&et, & ad celebrantem redibit, miniſtrabit incenſum, & omnia fient, ut ſuprà. *Bauldr. p. 4. cap. 16. Art. 8. Gav. tract. 1. p. 2. tit. 10. num. 32. & tit. 13. Append. & Cærem. Ord. Min. p. 1. cap. 4. num. 2.*

Non exponitur SS. Sacramentum cum ſolemnitate à Regularibus, ſinè licentia ordinarii. *Sacr. Congr. Rit. 26. Febr. 1628. & 27. Maii 1603.*

De modo exponendi SS. Sacramentum extra Miſſam abſque Miniſtris, ſivè cum eis. *Cap. XIII.*

SI exponendum ſit SS. Sacramentum antè, vel poſt aliquam horam, aut quandò opus erit, Hebdomadarius Alba, Stola, & Pluviali albi coloris indutus, præcedente Thuriferio, capite tecto ad Altare procedet: ubi cum pervenerit, detecto capite genufle&et ſuper infimum gradum, ac tantiſper orabit, mox aſcendet ad Altare, Corporale in medio explicabit, Tabernaculum aperiet, genufle&et, extrahet Oſtenſorium cum Hoſtia conſecrata, atque in medio Altaris reverenter ſuper Corporale collocabit. *Cær. Ord. Min. p. 1. cap. 10.*

Si verò Hoſtia conſecrata ſit in Pyxide, eam de Tabernaculo extrahet, ponet ſuper Corporale, aperiet, genufle&et, & Hoſtiam collocabit in Oſtenſorio, utrumque claudet, abluet digitos, Purificatorio abſterget, genufle&et, Pyxidem in Taber-

naculo

Corporale in medio Altaris, & poſt thurificationem, illud collocabit in loco ſuo altiori, & hoc ſemper cum debitis genuflexionibus, & quamvis in aliquibus Cæremonialibus præſcribatur, quod primus Aſſiſtens hoc præſtet, tamèn ſic videtur faciendum, quando non adeſt Diaconus, &c. cum ſine Stola non tractandum, vel transferendum ſit Sacramentum. *DD.ſup.cit.ex* Rit.*Rom.*

De modo deponendi SS. *Sacramentum ſinè Miniſtris extrà Miſſam.* *Cap XIV.*

HOra competenti Sacerdos indutus Alba, Stola, & Pluviali albi coloris, præcedente Thuriferario, &c. procedet ad Altare; cum autem pervenerit ad Præsbyterium, nudabit caput, & genuflectet utroque genu in plano, ſtatimque ſurgens aſcendet ad ſecundum gradum, ubi genuflexus tantiſper orabit; tum ſurget, & retrahens ſe aliquantum in cornu Evangelii, miniſtrante Thuriferario Naviculam, & Thuribulum, ſtans imponet incenſum in Thuribulo ſinè benedictione, & nihil dicens: deindè genuflexus in medio accipiens Thuribulum ſinè oſculis, Sacramentum incenſabit triplici ductu, cum profunda inclinatione ante, & poſt, Thuriferario interim extremitatem dexteram Pluvialis elevante. *Tonel.in Sacr.Euchir.lib.* 3. *cap.*2.§.2.

Sacerdos poſt incenſationem reddet thuriferario Thuribulum, & tùm à cantoribus intonatur: P*ange lingua*; Dum verò cantatur, Sacerdos aſcendet ad Altare, genuflectet, & Sacramentum è ſuo loco, cum debita reverentia deponet ſuper Altare in medio Corporalis, ità ut, cum dicitur: *Tantum ergò Sacramentum* ſit accomodatum ſuper Corporale, & expoſitum adorationi, ut alibi dictum eſt.

Finito Hymno, & à cantoribus genuflexis dicto verſu (cui infra octavam Corporis Chriſti, & tem-

pore Paſchali additur: *Alleluja*, ut ſupra dictum eſt,) Sacerdos ſtans in ſecundo gradu dicit, manibus junctis: D*ominus vobiſcum*, & orationem: *Deus, qui nobis ſub Sacramento, &c.* cum concluſione: *qui vivis, & regnas per omnia ſæcula ſæculorum*. *Ex Rit. Rom.*

Sacerdos, dicta oratione, genuflectit, & accipit velum ſuper humeros; deindè aſcendens ad Altare iterùm genuflectit, vertit Oſtenſorium, & velatis manibus illud accipit, dextera nodum, ſiniſtra pedem, & convertens ſe ad populum à parte Epiſtolæ cum Sacramento illum benedicit, nihil dicens hoc ritu.

Cùm ſtat antè populum, Oſtenſorium antè pectus tenet, immagine Hoſtiæ ad populum converſa: tum elevat illud paulatim cum decenti mora, uſque dùm pars illa, quam tenet dextera, reſpondeat oculis, non verò ſuprà caput, & eodem modo illud demittit infrà pectus; mox iterum recta illud attollit uſque ad pectus, deinde ad ſiniſtrum humerum ducit, & reducit ad dexterum, & rurſum ante pectus reducit, ibique aliquantulum ſiſtit, quaſi peracta ad omnes Mundi partes Cruce, eam etiam venerandam omnibus præbeat; tunc girum perficiens verſus cornu Evangelii, Oſtenſorium collocat ſuper Corporale in medio Altaris. *Bauldr. p. 4. cap. 16. art. 3. & Tonel. lib. 3. cap. 2. §. 3.*

Depoſito SS. Sacramento à Sacerdote ſuper Altare, ipſe ſtatim genuflectit, & Tabernaculum aperit, ac iterum facta genuflexione, extrahit Pyxidem, eam aperit, & etiam Oſtenſorium, genuflectit, & Sacramentum ponit in ea, cooperit, digitos abluit, purificatorio abſtergit, genuflectit, in Tabernaculum reponit, & antequam oſtiolum claudat, iterum genuflectit; Si verò Tabernaculum ſit adeò Magnum, ut Oſtenſorium capiat, facta genuflexione, & eo aperto Oſtenſorium reponit, genuflectit, & claudit, ut ſuprà, &c. quo facto, Thuriferarius amovet velum ab humeris ejus, qui deſcendens in planum, facta prius genuflexio-

ne

ne, redit in Sacriſtiam ordine, quo venerat. *Ibidem.*

Dum Sacerdos benedicit popolum cum Sacramento nihil prorſus dicit, ut ſupra dictum eſt, muſicis quoque, & cantoribus ſilentibus; poſſunt tamen pulſari organa ſuavi ſono, & gravi, ut ad elevationem. *Bauldr. ut ſup. & Gav. tract. 1. p. 4. tit. 12.*

De modo deponendi SS. *Sacramentum cum Miniſtris Sacris antè, vel poſt Miſſam ſolemnem.* *Cap. XV.*

SI ante Miſſam deponendum ſit Sacramentum; celebrans cum Miniſtris indutis ſuis paramentis, procedit ad Altare more conſueto, & ingreſſi Præsbyterium, caput detegunt, ac facta genuflexione in plano utroque genu, ſurgunt, & aſcendunt ad ſecundum gradum, ubi præmiſſa brevi oratione, iterum ſurgunt, & miniſtrante Diacono Naviculam ſinè oſculis, & Thuriferario Thuribulum, celebrans imponit thus ſine benedictione, & nihil dicens, ſubdiacono interim fimbriam Pluvialis elevante, ne celebrantem impediat, dum thus imponit; impoſito verò thure, celebrans genuflexus accipit Thuribulum de manu Diaconi, & incenſat Sacramentum triplici ductu cum profunda inclinatione antè, & poſt, Diacono, & Subdiacono interim aliquantulum retrò Celebrantem genuflexis, hinc inde fimbrias pluvialis elevantibus, & cum eo ſe pariter inclinantibus; deindè à cantoribus inchoatur hymnus: *Pange lingua, &c.* & interim Diaconus, ſivè alius Sacerdos cum Stola, deponit è ſuo loco altiori Sacramentum in medio Altaris, ità opportunè, ut cum dicitur: *Tantum ergo*, ſit accomodatum ſuper Altare, ut alibî dictum eſt.

Finito Hymno, & à cantoribus dicto verſu: *Panem de Cœlo, &c.*

Celebrans ſurgit, & ſtans manibus junctis, dicit: *Dominus vobiſcum*, & orationem: *Deus, qui nobis ſub*

Sacramento, &c. cum concluſione: *Qui vivis*, *& regnas per omnia ſæcula ſæculorum*, Diacono, & Subdiacono hinc indè genuflexis librum ſuſtinentibus; dicta autem oratione, celebrans genuflectit, & aſcendens ad Altare, dat benedictionem cum Sacramento; ut ſuprà notatum eſt; quo facto Diaconus reponit Sacramentum in Tabernaculo, & incipitur Miſſa, &c. Si verò Sacramentum deponendum ſit poſt Miſſam, idem ritus ſervatur, & in Miſſa obſervantur, quæ ſupra ſunt notata, &c. *Tonel. in Sacr. Euch. lib. 3. cap. 2. §. 2. & §. 3.*

Dum Sacerdos dat benedictionem cum Sacramento, Diaconus, & Subdiaconus hinc indè genuflexi, & inclinati facie verſa ad Sacramentum, elevant partes anteriores Pluvialis. *Bauldr. p. 4. cap. 16. art. 3.*

Depoſito Sacramento à Sacerdote ſuper Altare; ipſe ſtatim facta genuflexione deſcendit, & genuflectit in ſecundo gradu; tunc Subdiaconus, vel alius amovet ab eo velum, aſcendente interim Diacono ad Altare, qui facta genuflexione, aperit Tabernaculum, & in eo poſito Oſtenſorio, genuflectit iterum, antequam oſtiolum claudat.

Si verò Tabernaculum ſit adeò parvum, ut Oſtenſorium non capiat, facta genuflexione, & aperto Tabernuculo extrahit Pyxidem, qua aperta, & aperto ſimul Oſtenſorio, genuflectit, & Sacramentum ponit in illa, & antequam eam claudat, genuflectit, claudit, & in Tabernaculum mittit, & antequam oſtiolum claudat, genuflectit iternm.

Caveat autem, dum mittit Sacramentum in Pyxidem, ne illud tangat, quod ſi fortè tetigerit, abluat digitos in vaſe purificationis, quod debet eſſe ſuper Altare. *Ton. ut ſup.*

Si antè depoſitionem Sacramenti dicendæ ſunt preces, regulariter dicuntur eæ, quæ ſequuntur Litanias poſt *Septem Pſalmos Pænitentiales*, niſi aliter imperetur à Superiore, & quando aliæ dicendæ ſunt, concluduntur ſemper cum eadem concluſione, licet dicto: *Per Dominum noſtrum*, *&c.* additur

tur: *Dominus vobiſcum*, *Exaudiat nos*, *&c. Fidelium animæ*, *&c.* etiam ſi in aliquibus Ritualibus in precibus particularibus talis concluſio omittatur, ſed dictæ preces omitti poterunt, & dici ſolùm Hymnus: *Pange lingua*, *&c.* vel: *Tantum ergo Sacramentum*, *&c.* vel quid ſimile cum verſu: *Panem de Cœlo*, *& oratione*; præcipuè, ſi populus ſatis fuerit detentus. *Bauldr.par.4.cap.16.Art.11.& 12.*

Poſt depoſitionem SS. Sacramenti, die ſequenti aſſumitur Hoſtia à Sacerdote jejuno, immdiatè poſt Communionem, & ſumptionem Sanguinis, antequam ſe purificet, & lunula Oſtenſorii purificabitur, prius diligenter diſcuſſa, ne ullum in ea fragmentum remaneat, nec decet, nequè licet ſupradictam Hoſtiam in partes diviſam diſpenſare prò Communione laicorum. *Bauldr.& cap. art.14. & Cær.Ord.Min.p.1.cap.8.num.3.ut ſup.9.n.13.*

De modo exponendi, & deponendi SS. *Sacramentum in Oratione* 40. *horarum*, Cap. *XVI.*

Quandocunque juſtis de cauſis celebranda erit oratio 40. horarum, tota Eccleſia, & Altare, in quo Sacramentum eſt exponẽdum, atquè etiam alia omnia debent adornari ſolemniori, quo fieri poterit apparatu; in loco verò altiori ponetur Baldachinum velis prætioſis ornatum, ac multa luminaria diſponentur ſuper, & circum Altare, aliaque tàm pro celebrante, quam pro Miniſtris, Proceſſione, &c. præparabit Sacriſta, prout alibi dictum eſt, & dicetur ac juxtà ritum, & conſuetudinem, loci. *Beavv.in Cær. Eccl.p.3.cap.12.* §.6.

Finita Miſſa Solemni, fiet Proceſſio per Eccleſiam, aut per clauſtrum, vel extra juxta conſuetudinem locorum eodem modo, quo infrà.

Cum autem celebrans redierit ad Eccleſiam, & locum, ubi Sacramentum exponi debet, illudque in manibus Diaconi depoſuerit, ac genuflexus adoraverit

raverit, ſubdiaconus velum oblongum ab humeris ejus auferet, tradetque cæremoniario, vel Thuriferario, ut ad credentiam deferat; tum celebrans, Diacono miniſtrante Naviculam, & Thuriferario Turibulum, imponet incenſum, ut ſuprà, & ter incenſabit Sacramentum, cum profunda inclinatione antè, & poſt genuflexus cum Miniſtris in inferiori gradu Altaris, ac Diaconus accepto, & reddito Turibulo, collocabit illud in loco præparato cum debitis genuflexionibus: interim cantores cantabunt: P*ange lingua*. R*it. Fior.* vel: *Tantum ergo*. *Bauldr.* ℣. P*anem de* Cœlo, *&c.* deindè Celebrans ſurget, & dicet: D*ominus vobiſcum*, & orationem: *Deus qui nobis*, *&c.* cum concluſione: *Qui vivis, & regnas per omnia ſæcula ſæculorum*, nihil aliud addens; poſteà genuflexus orabit per brevem moram, ac cum Miniſtris revertetur in Sacriſtiam, ordine quo venerat. *Cær. Ord. Min. p.* 1. *cap.* 9. *&* 10. *Alcocer. tract.* 3. *pag.* 272.

Dum Sacramentum eſt expoſitum, duo ex Fratribus in tabella per ſuperiorem deſignandis, incipiendo à majoribus, uſque ad minores, continuè, cum oratio celebrabitur, ſuperpelliceis induti; Sacerdotes verò etiam ſtolam albam habentes, flexis genibus intrà Præsbyterium, ſeù planum Capellæ aſſiſtere debent unuſquiſque per horæ ſpatium. *Cær. Ord. Min. p.* 1. *cap.* 9. *n.* 4.

Loco conſpicuo: *Horologium* antè orantes collocetur, quod hora tranſacta rurſum vertatur, & alter ex aſſiſtentibus aliquo tintinnabulo finitæ horę ſignum dabit, ut reliqui duo jam in Sacriſtia opportunè parati ad conficiendam horam ſuam accedant per ordinem. *Cær. Ord. Min. ut ſup. n.* 6.

Durante oratione, caveatur, nè quis (maximè ſæcularium) intrà Præsbyterium accedat, neque etiam ad accendendos, vel emungendos cereos, hoc enim munere fungētur aliqui ex Noſtris ſuperpelliceo induti. *Ib. Cær. loc. cit. num.* 7.

Privatæ Miſſæ in eo Altari regulariter non celebrabuntur; ſi tamen aliqua ex cauſa celebrari de-

beant,

beant, advertant Sacerdotes, ut genuflexiones obſervent, ut ſuo loco dictum eſt. *Ib.n.*8.

Quando Sacramentum eſt expoſitum, ſi ſermo habeatur, brevior eſſe debet, & qui affectus audiētium moveat, capite ſemper detecto. Aliqui velum antè SS. Sacramentum apponunt, ut Concionator ſedere, & tegere caput valeat, ſed hoc videtur nimis contrà Rubricas, cum celebrans *fer.5 in Cœn. Dom* debeat, uti iiſdem Cæremoniis coram SS. Sacramento incluſo in Calice cooperto, ac ſi eſſet omninò expoſitum. *Bauldr.p.*1.*cap.*10.*& Cær. ord.Min.*

In fine orationis fiet proceſſio, & cantabitur Hymnus: *Pange lingua*, ut in principio, & ſemper Fratres è Choro bini, & bini procedent hinc indè cum debitis, genuflexionibus in Choro, & cum tranſeunt antè Sacramentum; Cum verò celebrans redierit ad Altare, Sacramento ſuper illud per Diaconum poſito, imponet thus, & illud ſolito more incenſabit; interim cantoribus incipientibus: *Tantum ergo, &c.* quod ſemper proſequentur cum: *Cum genitori &c.* uſque ad finem cum verſu: *Panem de Cœlo &c.* Adhuc genuflexis. Deindè celebrans ſtans, dicet manibus junctis: *Dominus vobiſcum*, & orationem: *Deus qui nobis, &c.* cum concluſione: *Qui vivis, & regnas per omnia ſæcula ſæculorum*, ut in *Rit.Rom.*

Tum facta genuflexione, aſcendet ad Altare, & dabit benedictionem cum Sacramento nihil dicens, ritu quo ſuprà notatum eſt; quo facto, Diaconus cum debitis genuflexionibus, Sacramentum recludet in Tabernaculo; deindè ad Sacriſtiam revertentur, ordine, quo venerunt. *Cærem. ord.Min.p.* 1. *cap.* 9. *num.* 12. *& cap.* 10. *num.* 5. *Tonel. ut ſup.* §. 4. *& Rit.Rom.P.V.*

raverit, ſubdiaconus velum oblongum ab humeris ejus auferet, tradetque cæremoniario, vel Thuriferario, ut ad credentiam deferat; tum celebrans, Diacono miniſtrante Naviculam, & Thuriferario Turibulum, imponet incenſum, ut ſuprà, & ter incenſabit Sacramentum, cum profunda inclinatione antè, & poſt genuflexus cum Miniſtris in inferiori gradu Altaris, ac Diaconus accepto, & reddito Turibulo, collocabit illud in loco præparato cum debitis genuflexionibus: interim cantores cantabunt: *Pange lingua*. *Rit. Fior.* vel: *Tantum ergo*. *Bauldr.* ℣. *Panem de* Cœlo, *&c.* deindè Celebrans ſurget, & dicet: *Dominus vobiſcum*, & orationem: *Deus qui nobis*, *&c.* cum concluſione: *Qui vivis, & regnas per omnia ſæcula ſæculorum*, nihil aliud addens; poſteà genuflexus orabit per brevem moram, ac cum Miniſtris revertetur in Sacriſtiam, ordine quo venerat. *Cær. Ord. Min. p.* 1. *cap.* 9. *&* 10. *Alcocer. tract.* 3. *pag.* 272.

Dum Sacramentum eſt expoſitum, duo ex Fratribus in tabella per ſuperiorem deſignandis, incipiendo à majoribus, uſque ad minores, continuè, cum oratio celebrabitur, ſuperpelliceis induti; Sacerdotes verò etiam ſtolam albam habentes, flexis genibus intrà Præsbyterium, ſeù planum Capellæ aſſiſtere debent unuſquiſque per horæ ſpatium. *Cær. Ord. Min. p.* 1. *cap.* 9. *n.* 4.

Loco conſpicuo: *Horologium* antè orantes collocetur, quod hora tranſacta rurſum vertatur, & alter ex aſſiſtentibus aliquo tintinnabulo finitæ horæ ſignum dabit, ut reliqui duo jam in Sacriſtia opportunè parati ad conficiendam horam ſuam accedant per ordinem. *Cær. Ord. Min. ut ſup. n.* 6.

Durante oratione, caveatur, nè quis (maximè ſæcularium) intrà Præsbyterium accedat, neque etiam ad accendendos, vel emungendos cereos, hoc enim munere fungētur aliqui ex Noſtris ſuperpelliceo induti. *Ib. Cær. loc. cit. num.* 7.

Privatæ Miſſæ in eo Altari regulariter non celebrabuntur; ſi tamen aliqua ex cauſa celebrari de-

beant,

beant, advertant Sacerdotes, ut genuflexiones obſervent, ut ſuo loco dictum eſt. *Ib.n.*8.

Quando Sacramentum eſt expoſitum, ſi ſermo habeatur, brevior eſſe debet, & qui affectus audientium moveat, capite ſemper detecto. Aliqui velum antè SS. Sacramentum apponunt, ut Concionator ſedere, & tegere caput valeat, ſed hoc videtur nimis contrà Rubricas, cum celebrans *fer.5 in Cæn.Dom* debeat, uti iiſdem Cæremoniis coram SS. Sacramento incluſo in Calice cooperto, ac ſi eſſet omninò expoſitum. *Bauldr.p.*1.*cap.*10.*& Cær. ord.*M*in.*

In fine orationis fiet proceſſio, & cantabitur Hymnus: *Pange lingua*, ut in principio, & ſemper Fratres è Choro bini, & bini procedent hinc indè cum debitis, genuflexionibus in Choro, & cum tranſeunt antè Sacramentum; Cum verò celebrans redierit ad Altare, Sacramento ſuper illud per Diaconum poſito, imponet thus, & illud ſolito more incenſabit; interim cantoribus incipientibus: *Tantum ergo, &c.* quod ſemper proſequentur cum: *Cum genitori &c.* uſque ad finem cum verſu: *Panem de* Cœlo *&c.* Adhuc genuflexis. Deindè celebrans ſtans, dicet manibus junctis: *Dominus vobiſcum*, & orationem: *Deus qui nobis*, *&c.* cum concluſione: *Qui vivis, & regnas per omnia ſæcula ſæculorum*, ut in *Rit.*Rom.

Tum facta genuflexione, aſcendet ad Altare, & dabit benedictionem cum Sacramento nihil dicens, ritu quo ſuprà notatum eſt; quo facto, Diaconus cum debitis genuflexionibus, Sacramentum recludet in Tabernaculo; deindè ad Sacriſtiam revertentur, ordine, quo venerunt. *Carem. ord.*M*in.p.* 1. *cap.* 9. *num.* 12. *& cap.* 10. *num.* 5. *Tonel. ut ſup.* §. 4. *& Rit. Rom. P.V.*

SACRARUM CÆREMONIARUM SYLVA.

De Proceſſionibus LIBER SEXTUS.

De Proceſſionibus in generali. Cap. I.

QUando habendæ ſunt Proceſſiones, ſeù Sacræ ſupplicationes, hora competenti, datò aliquo ſigno Campanulæ, omnes convenient, & ſi fiant ante Miſſam, præparatis à Sacriſta omnibus neceſſariis, dictaque hora Miſſam præcedente, celebrans indutus Alba, Stola, & Pluviali coloris convenientis, & Miniſtri Sacri ſuis paramentis ſinè Manipulis, præcedente Thuriferario cum Thuribulo, quem ſequetur alius Subdiaconus paratus Alba, & Tunicella, deferens Crucem, cum Ceroferariis hinc indè candelabra cum candelis accẽſis geſtantibus, medius inter Sacros Miniſtros procedet ad Altare capite cooperto, ubi cum iiſdem faciet debitam reverentiam, ac ſtatim Diacono miniſtrante Naviculam, & Thuriferario thuribulũ, imponit incenſum cum benedictione; thure verò impoſito, inchoabitur à cantoribus Hymnus, vel quid aliud pro qualitate Proceſſionis; Tùm facta Altari debita reverentia excepto Subdiacono de Cruce, Thuriferarius omniũ primus incipiet procedere, leviter movens thuribulum fumigans, operculo ad duos circiter digitos elevato, quaſi viam ſternens cum odore incenſi; hinc ſequetur Subdiaconus cũ Cruce medius inter Ceroferarios, ſic tenens Crucem, ut imago Crucifixi terga ver-

tat Clero ſubſequenti, deindè procedent alii, Subdiaconum ferentem Crucem omnes ſequentes ordine ſuo, præcedentibus junioribus, tum Cantores; denique celebrans medius inter Diaconum à dextris, & Subdiaconum à ſiniſtris fimbrias Pluvialis ei elevantes, tenebitq; celebrans manus decenter compoſitas, digitis inſertis, vel junctis, niſi deferat Reliquias, vel aliquid aliud, & quando per gradus contingit celebrantem aſcendere, ipſi Miniſtri altera manu fimbrias anteriores Pluvialis, altera etiam veſtes ejus attollent; ubi autem locorum anguſtia non permittet eos cum celebrãte incedere, ipſi eum præcedent, quod & Ceroferarii pariter obſervabunt, præcedentes Subdiaconum ferentem Crucem, & alii juniores reſpectu ſeniorum idem præſtabunt; advertent etiam idem ſemper ſervandum latus incedendo proceſſionalitèr, à quo ſtare debent in Choro, undè ſi ob id mutatio, ſeù tranſitus ab una parte in aliam fieri debeat, fiat in ingreſſu, aut egreſſu alicujus portæ à Cæremoniario deſignandæ. In reditu verò proceſſionis, Thuriferarius, & Subdiaconus de Cruce, una cum Ceroferariis, conſiſtent juxtà Præsbyterium in medio plani versùs Altare, donèc celebrans cum Miniſtris ad eos pervenerit, tunc enim facta Altari debita reverentia, excepto Subdiacono Crucem ferente, revertentur in Sacriſtiam ordine, quo venerunt; tum celebrans depoſito Pluviali, ſumet manipulum, & planetam, & Diaconus, & Subdiaconus manipulos ſuos prò Miſſa more ſolito cãtanda. *Ex Cære.Ord.Min.p.*1.*cap.*12.*&* 13.*p.* 2. *cap.* 26.*p.*4.*cap.*23.*Gav.tract.*1.*p.*1.*tit.*19.*Beav.*Rit. *Paul.* V.*& ex Rubr.*19.*Gen.Miſſal.*

Dominicis diebus, ſi Proceſſio fiat antè Miſſam, fiet poſt Aſperſionem Aquæ benedictæ. *Rubr.Miſſ. in die Palm.&c.*

Quotieſcumque fit Proceſſio poſt Miſſam, (*quod magis conforme eſt Rit.* Rom.) Pluviale celebrantis defertur ad Altare, ac ultimo Evangelio finito, celebrans deponit Planetam, & manipulũ in cornu

Epiſtolæ, & Pluviale accipit juvantibus Miniſtris, qui ſimilitèr depnũt manipulos ſuos. *Patet in Rub. Miſſ. & ut ſup. cit.*

Si Proceſſio poſt meridiẽ, vel antè veſperas fiat, Diaconus, & Subdiaconus minimè aderunt, ſed Cantores, &c. excipitur tamen Proceſſio SS. Sacramenti, & ea quæ fit in translatione inſignis Reliquiæ, nam in iis Miniſtri Sacri aderunt parati. *Rit. Paul. V, de Proceſſ. ex Rub.*

Si Proceſſio debeat fieri ſolemnitèr, & Veſperę non fuerint ſolemnes, celebrans, Cantores, ceroferarii, Thuriferarius, &c. ſub finem veſperarum parabuntur in Sacriſtia, & cum dicetur versùs: *Benedicamus Domino*, omnes parati procedẽt ad Altare. *Beavv. in Cær. Eccleſ. p. 2. cap. 28.*

In Proceſſionibus, quæ ſolemnitèr fiunt pro Gratiarum actione, celebrans impoſito incenſo antè infimum gradum Altaris, inchoabit ibidem Hymnum: *Te Deum laudamus*. *Rit. Rom. ut ſup.*

Si autem dictus Hymnus cantetur in fine veſperarum ſolemnium, celebrans cùm Miniſtris ſi adſint, dicto verſu: *Benedicamus Domino*, rediens ad ſedem ſuam paratus Pluviali officio coloris convenientis, illum inchoabit; poterit etiam, ſi eſt ante Altare ibidem illum inchoare, & ibi remanere, &c.

Si idem Hymnus cantetur in fine Miſſæ Solemnis, celebrans depoſita Planeta, & Manipulo in cornu Epiſtolæ, accipit Pluviale juvantibus Miniſtris ut ſuprà, qui deponunt etiam Manipulos ſuos, deindè ibunt antè Altare, &c. *Beavv. ut ſup. num.* 14.

Nullus alius, præter celebrantem, & Miniſtros, debet Alba parari, vel Pluviali in quacunque Proceſſione: excepta Proceſſione SS. Sacramenti, quę fit in feſto, & infra octavam Corporis Chriſti, in qua omnes Albis, & Pluvialibus induere poſſunt; in hac tamen, & ſimili prudentèr agendum eſt; nè quicquam inconſideratè innovetur: *Beavv. loc. ſup. cit. num. 29.*

Quan-

Quandò Reliquiæ Sacræ, vel Imagines Sanctorum in Proceſſione deferuntur, debent immediatè deferri antè celebrantem, facie ad Crucem converſa. *Beavv. ut ſup. num.* 16.

Si in Proceſſionibus viſitetur aliqua Eccleſia, omnibus in ea ingreſſis, facta genuflexione, & hinc indè ſtantibus, Cantores cantabunt Antiphonam de Patrono cum verſu, & celebrans dicet orationem cum parva Concluſione, & ſi debeat pro loci conſuetudine Miſſa cantari, finita Antiphona, & dicta Oratione, ſine mora inchoabitur Miſſa. *Rit. Rom. ut ſup. de Proceſſ. S. M.*

Quando cantantur ſolemnitèr Litaniæ in Proceſſionibus tempore Jubilei, vel alias prò neceſſitatibus publicis, celebrans cum Miniſtris, procedit indutus paramentis violaceis, præterquam in Proceſſionibus Corporis Chriſti, & quæ fiunt Solemnibus diebus, vel in gratiarum actione, quibus diebus utitur colore propriæ Solemnitati congruente. *Rit. ut ſup.*

In Proceſſionibus deferatur Crux, quæ Crux velum habeat, aùt Pallium pendens ab ea. *Sac. Congr. Rit.* 14. *Jan.* 1617. Non tamen vexillum pendens ab ea ſit triangulari forma, nec factis Militaribus inſignitum, ſed ſacris Imaginibus. *Rit. Rom. in Rubr. Proceſſ.* & Crucifixus terga populo vertat. *Cerem. Ordin. Min. p.* 2. *cap.* 16. *num.* 2. *&* *p.* 4. *cap.* 23. *num.* 1.

In Proceſſionibus ordinariis noſtrarum Eccleſiarum non defertur Thuribulum, & ſi deferatur, antè Crucem deferatur, præterquam in Proceſſione SS. Sacramenti.

Proceſſione incipiente, Fratres rectè à ſubſellis ſuis accedent bini ordine ſuo, ad unum, & eumdem locum, ubi debet reverentia fieri, & SS. Sacramento bini genuflectent; vel eo abſente, inclinabunt ſe profundè Cruci, & tranſeuntes antè celebrantem, bini etiam facient ei reverentiam. *Car. ord. Min. p.* 4. *cap.* 6. *num.* 21. *&* *cap.* 13. *num.* 2.

Advertant Fratres, ut hinc indè numero pari ſtuque, & inceſſu æquali, ac uniformi utrinque ſibi

ſibi reſpondeant, & inter præcedentes, & ſubſequentes, æqualis diſtantia *octo*, vel *decem* pedum ſemper interſit, & ſi præcedentium numerus fuerit impar, duo ultimi medium habebunt Superiorem, vel alium antiquiorem. *Cæremon. ord. Min. ut ſup.cap.* 13.*num.* 3.

In Proceſſionibus, in quibus deferuntur candelæ, qui ſunt à dextris, in dextera, qui verò à ſiniſtris in Siniſtra manu eas habebunt, & altera manu librum, vel pectori admotam tenebunt. *Cær. ord. Min.p.*4.*ut ſup.cap.*15.*n.*5.*&* *Gav.*

In Proceſſionibus, in quibus non defertur SS. Sacramentum, omnes extrà Eccleſiam capita ſua cooperient, etiàm Crucem ferens, & Ceroferarii; intrà Eccleſiam verò ea nudabunt. *Beavv. ut ſup.num.*27.

Ad verſum: *Gloria Patri, &c.* vel ad ultimam ſtropham Hymnorum, nullus inclinabit ſe, cum Chorus progredietur, ſed tantum nudabunt caput. *Idem.*

Quoties egrediendum, vel ingrediendum, ſivè per locum anguſtiorem tranſeundum, junior ſeniorem præcedet, tranſeuntes autem antè Altaria, &c. quæ per vias eriguntur, nec ſe vertent, nec inclinabunt, nec diſcooperient caput; nequè etiam capita nudabunt perſonis inſignibus, quę occurrunt in via, ed eas enim non debent oculos divertere, nec ſe tingent aqua benedicta; tranſeuntes autem antè Altare SS. Sacramenti genuflectēt, ſicut, & antè Altare ubi elevatur, uſque ad depoſitionem Calicis, & antè Altare ubi Miniſtratur, ut alibi dictum eſt, & hoc poteſt occurrere, ſi viſitetur aliqua Eccleſia, vel in reditu ad Eccleſiam: providere tamen debent Sacriſtæ, nè tunc in iis locis Miſſæ celebrentur. *Cæremon. ord. Minor. p.* 4.*cap.*13.*num.*1.*&* 2.

In Proceſſionibus Generalibus alicujus civitatis, &c. quibus Fratres adeſſe debent, noſtris Geremoniis modeſtè prætermiſſis, Cæremoniarius, captato tempore oportuno, magiſtros Cæremoniarum

illa-

illarum Civitatum conſulet, docebitque Fratres quomodò in his ſe gerere debeant, nè poſteà ulla confuſio accidat. *De Off.M.Cærem.*

Quo ad Diſciplinam in Proceſſionibus ſervandã, ſciendum eſt, quod Fratres, tam intrà, quam extrà clauſtra, modeſtè, graviter, reverentèr, ac devotè ſe gerere debent, bini, & bini ſuo loco procedentes, Sacris præcibus ità ſint intenti, ut remoto riſu, mutuoque colloquio, & vago oculorũ aſpectu, populum etiam ad piè, devotèque præcandum invitent. *Cærem.Ord.Min.p.*4.*cap.*13.*num.* 11.& R*it.*R*om.*P*aul.V.de* P*roc.*

In omnibus Proceſſionibus ſemper laici à clericis, fæminæ à viris ſeparatæ, orantes proſequantur. R*it.Rom.ut ſup.*

Edendi, ac bibendi abuſum, ſecumvè exculenta, & poculenta, &c. deferendi in Sacris Proceſſionibus, omninò tollatur. *Id* R*it.*

Dùm cantantur Hymni, vel Pſalmi, attendatur, ut debito ſervato Choro decantentur abſquè ulla confuſione, aures ſibi invicem præbendo, nè quid intoni reſiliat, quod ſi Litaniæ cantentur, expediet, ut circà medium Proceſſionis à duobus cantentur, reliquis omnibus reſpondentibus. *Ord. Min.p.*4.*cap.*13.*num.*7.

Cùm in reditu Proceſſionis Fratres Chorum ingredientur, facta priùs debita reverentia Altari, & ſibi invicem, ſtatim ſua ſedilia repetent, omneſque nudis capitibus ſtantès ad alterutrum, tranſeunti Prælato, ſeù Superiori reverenter ſe inclinabunt. B*eavv.ſup.cit.num.*28.

Si facienda ſit ſtatio in medio Eccleſiæ, vel antè Altare, omnes ſtabunt nudis capitibus, & converſis faciebus ad invicem; demptis ferente Crucem, & Ceroferariis cum Acolythis, qui ſtabunt converſa facie ad Altare: Similitèr celebrans, Miniſtri, & Cantores parati ſtabunt versùs ipſum Altare. *Ibid.*

Finita Antiphona, ſeù Hymno, vel alia re, quę tùnc cantabitur, celebrans ſtans junctis manibus, vel

vel genuflexus, ſi hoc exigant preces, dicet verſùm, aut verſùs, &c. & ſemper ſurget ad; *Dominus vobiſcum cum oratione*, vel *orationibus* dicendis cùm *brevi Concluſione*. ut alibi dictum eſt, &c. Deindè facta cùm Miniſtris debita reverentia Altari revertitur in Sacriſtiam capite cooperto, cæteris præcedentibus de More, &c. *Beavu. ut ſup. num.* 10.

De Proceſſione SS. Sacramenti in Feſto Corporis Chriſti, & per Octavam. *Cap. II.*

CUm celebranda erit Proceſſio Sanctiſſimi Sacramenti, hoc modo procedendum erit; Præparabit Sacriſta in Calice pro Miſſa Solemni duas Hoſtias: Item Tabernaculum Oſtenſorium, Crucem Proceſſionalem cum ſuo velo, aut pallium pendens ab ea, congruum funalium, ſeù cereorum numerum, duo Thuribula, velum oblongum album pro celebrante, Paramenta ſolemnia albi coloris, Pluviale, & Baldachinum album; Item Albam, & Tunicellam tantum albi coloris pro altero Subdiacono, qui Crucem deferre debet, Pluvialia, vel ſaltem ſuperpellicea pro Sacerdotibus, ſi adſuerint, qui deferre debent Baldachinum, omniaque neceſſaria magna cum diligentia oportunè ſuper credentiam diſponet. *Ceremon. Ordin. Minor. par.* 1. *cap.* 121. *num.* 1. & *par.* 4. *cap.* 13.

In Miſſa Solemni, quæ per Superiorem celebrabitur, duæ Hoſtiæ conſecrabuntur, quarum una ſumetur à celebrante, altera collocabit in ſuo Tabernaculo Oſtenſorio, quod ſuo velo tectum ſtatim poſt ſumptionem Sanguinis, Subdiaconus afferet via breviori de credentia ad Altare; illudque deponet in cornu Epiſtolæ propè Corporale, amoto priùs velo, & facta genuflexione; tum iterum facta genuflexione accedet ad librum; Diaconus autem accedet interim ad dexteram Celebrãtis

cum debitis genuflexionibus, & Calice palla cooperto, & paululum remoto versùs latus Evangelii, ponet ipſum Oſtenſorium ſuper Corporale, aptabit ſua manu Sacram Hoſtiam in lunula Oſtenſorii, ità ut imago Hoſtiæ adorantibus appareat, Diacono interim illum juvante, ubi opus erit, & poſita Hoſtia intrà Oſtenſorium, Diaconus ſtatim illud claudet, teget albo velo, ac in medio Altaris collocabit, & cum celebrante, ac Subdiacono mox genuflectet; tùm celebrans ſumet purificationem, & ablutionem, atque Miſſam proſequetur, diligenter obſervans cum Miniſtris, quæ dicta ſunt de Miſſa coram Sacramento expoſito. *Cærem. Ord. Min. ut ſup. num.* 2. *Rubric. Miſſal.* 5. *in Can.* Dom. & *Rit.* Rom. *Paul.V.*

Completa Miſſa, celebrans genuflectet cum Miniſtris in medio Altaris: tum per gradus laterales Epiſtolæ deſcendet in planum ab eodem latere, cavens nè terga vertat Sacramento, ubi deponet Planetam, & manipulum juvantibus miniſtris, qui etiam ipſi deponent manipulos, & induetur ab iiſdem Pluviali albo; deindè medius inter eos accedet per planum Præsbyterii ad medium Altaris antè infimum gradum, & ibidem genuflexione facta in plano utroque genu, cum capitis inclinatione, ſurgens aſcendet ad ſecundum gradum in ora ſuppedanei, & genuflexus cum diacono à deſtris, & ſubdiacono à ſiniſtris tantiſper orabit; poſtea cum ipſis ſurget, & ſtans aliquantum in cornu Evangelii, miniſtrante Diacono Naviculam, & Thuriferarii Thuribula, imponet incenſum in duobus thuribulis nihil dicens, ſinè oſculis, & ſinè benedictione: deinde genuflexus in medio in ſupremo Altaris gradu, accipiet de manu Diaconi Thuribulum, & ter incenſabit Sacramentum, facta antè, & poſt, profunda inclinatione, miniſtris hinc indà genuflexis, fimbrias Pluvialis elevantibus, & cum eo pariter inclinantibus; quo tempore cantari poterit; *O Sacrum Convivium*, vel *Tantum ergo Sacramentum*, &c. *Cærem. Ord. Min. ut ſup. num.* 3. & *Gav. in Epit. tr.* 1. *p.* 4. *tit.* 12. *n.* 3.

In

Incenſato Sacramento, Diaconus acceptum finè oſculis Thuribulum reddet Thuriferario,& velum oblongum allatum de credentia per Acolythum imponet humeris celebrantis, quod connectet aciculis, ne decidat; deindè aſcendet ad Altare, ubi genuflectet aliquantulùm à latere Epiſtolæ,& Tabernaculum geſtatorium cum SS. Sacramento accipiet utràque manu, videlicet dextera infra nodum, ſiniſtra verò pedem, ità ut immago Hoſtiæ reſpiciat ſeipſum, dum accipit, tum ad celebrantem converſus, eidem adhùc genuflexo tradet in manibus, quas teget velo, quod à collo pendet, & ſtatim ipſe Diaconus genuflectet. *Cær.Ord.Min. loc.cit.& Gav.ut ſup.num.*4.

Celebrans accepto reverentèr Oſtenſorio, ſcilicet dextera nodum ipſius tenens,& ſiniſtra pedem, juvantibus miniſtris, & brachia ipſius ſuſtentantibus, ſurgens aſcendet ad Altare, mutato prius loco à diacono, & ſubdiacono, ac fimbrias Pluvialis elevantes, ſe convertet cum ipſis ad Populum, Sacramentum antè faciem tenens, ſicquè ſtabunt in medio ſuppedanei, nec priùs deſcendent indè, quàm alii omnes tranſierint: interim cantoribus genuflexis inchoantibus Hymnum: P*ange lingua*,& alios Hymnos, &c. *ut in Rit. Rom.* P*aul.V. clarè conſtat*. *Beavv.in Cer.Eccl.p.*3.*cap.*12.*n.*6.

Proceſſio autem ordinabitur in hunc modum per cæremoniarum; præcedet Subdiaconus cum Cruce, eam ſic deferens, ut Crucifixus terga vertat populo, medius inter duos ceroferarios cum candelabris, & candelis accenſis; ſequentur Fratres bini, & bini (poſt confraternitates, ſi adfuerint) priùs facta Sacramento genuflexione, omnes nudis capitibus, cereos quoquè manu geſtantes, altera pectori admotà, ſcilicet, qui adeſt à dextris in dextera, qui verò à ſiniſtris, in ſiniſtra manu eos habebit; incedent autèm gravi, & æquali paſſu, benè compoſiti, & debita cum modeſtia, omninò uniformes, & à ſe mutuò debitam ſervantes diſtantiam, & ſi præcedentium numerus fuerit impar, duo ultimi

timi medium habebunt Superiorem, vel alium antiquioré, & in circulo Proceſſionis rectiùs proceditur à latere Evangelii ad latus Epiſtolæ. Tamèn ſtandum erit locorum conſuetudini. *Cær. Ord. Min. p. 1. cap. 12. num. 4. & p. 4. cap. 13. num. 1. & 5. & Gav. ut ſupr. num. 5. & 6.*

Sequentur deindè, qui ſunt parati per ordinem, præcedentibus iis, qui Tunicellas, ſequentibus qui Dalmaticias, poſteà, qui Planetas, denique qui pluvialia deferent; his ſuccedat, qui librum Ritualis, & burſam cum corporali defert: deinde duo Thuriferarii, qui continuò Sacramentum ipſum incenſabunt, immediatè antè celebrantem procedentes, ut fit in incenſatione perſonarum ductis Thuribulis, vel hinc indè moventes manibus dextris Thuribula de iiſdem pendentia, & effumantia, quaſi ſternendo viam Sacramento cum odore incenſi; qui modus videtur magis uſitatus, & congruus, ſemper ſimul greſſus moventes, ac paritèr ſimul Thuribulum elevantes, caventes nè unquàm terga vertant Sacramento. *Cær. Ord. Min. p. 1. cap. 12. n. 4. & 9. & Gav. ut ſup. tit. 8. num. 12.*

Procedet poſteà Celebrans ſub Baldachino, medius inter miniſtros ſacros, (qui fimbrias Pluvialis elevatas à lateribus tenebunt,) SS. Sacramentum faciem tenens elevatum, quod inceſſu gravi, & maximà cum reverentia portabit, alternatim cum miniſtris, recitans ſubmiſſa voce ea, quæ ab aliis cantantur. *Cær. Ord. Min. loc. cit. & p. 4. cap. 13. n. 7. Gav. ut ſup. tit. 12. n. 5. Alcocer. tract. 3. pag. 273.*

Propè SS. Sacramentum quatuor ſaltem intorticia deferantur, & deferri debent à quatuor ex antiquioribus Fratribus illa, ut ſupra geſtantes. *Cær. Ord. Min. p. 4. cap. 13. num. 6.*

Prælati habent locum poſt celebrantem, ſi adfuerint, cum intorticiciis paritèr accenſis primò dignores, deindè minùs digni. *Cær. Ord. Min. p. 1. cap. 13. n. 4.*

Haſtas Baldachini, quæ ſunt anteriores in facie celebrantis, Nobiliores geſtant, poſteriores mi-

nùs

nùs nobilibus dantur. *Ità Cær. Papæ. lib. 2. cap. 14. Cær. Epiſc. lib. 1. cap. 14. & Cær. Ord. Min. loc. cit.*

Cæremoniarius nullum locum certum habere poteſt, nec candelam deferre, ſed omnibus debet providere, & ſedulò invigilare, ut pari paſſu, & gravi inceſſu, debitaque diſtantia, omnes, ac ſinguli progrediantur, celeri quadam, ſed gravi iteratione, ſi opus ſit, diſcurrendo, ut omnia; præcipuè, abſquè ulla confuſione, & eodem ritu cantentur, atque dicantur; ideò poterit ipſe in medio ſolus procedere ſuperpelliceo indutus. *Cær. Ord. Min. p. 4. cap. 1. num. 8. & cap. 13. num. 7.*

Notandum, quod ſi Proceſſio non fiat extrà Eccleſiam, convenit ut Fratres ad primos duos verſus: *Tantum ergo Sacramentum, &c.* genufleſtant converſi ad Sacramentum, miniſtris, &c. exceptis; Extrà Eccleſiam verò minimè. *Cær. Ord. Min. par. 1. cap. 12. num. 11. & Pollac. in Aphor. p. 2. Cær. 8. pag. 157.*

Dum fit Proceſſio SS. Sacramenti, ſi celebrans, & miniſtri omnes, nec non, & Thuriferarii, &c. tranſeant antè Altare, in quo elevatur Hoſtia Sacra, &c. iter proſequentur, & miniſterium ſuum; ſed ſacriſta prævidere debet, ne Miſſæ celebrentur, ubi Proceſſionaliter tranſeundum erit; tamen ſi ibi celebrare oporteat, dum Hoſtia, &c. elevatur, miniſter tintinnabulo non utatur. *Cær. Ord. Min. p. 4. cap. 13. num. 3. & DD Comm.*

Notent cantores, quod incipiunt Hymnum: *Pange lingua*, vel *Tantum ergo* genuflexi, & similiter adhuc genuflexi cantant. ℣. *Panem de Cælo, &c. Bauldr. p. 4. cap. 16. art. 3.*

Si Proceſſio fuerit longior, poterit collocari SS. Sacramentum in aliquo Oratorio præparato, ſuppoſito Corporali, ritu quo dicetur, ſed hoc fieri non debet ad Altaria, quæ fortè per viam occurrunt nimis frequenter, ſed tantum ſemel, aut bis ad celebrantis arbitrium. *Alcocer. tract. 3. pag. 273.*

Cùm verò celebrans ad illud Altare pervenerit, genufleſtunt omnes, excepto ipſo celebrante,

Subdiacono de Cruce, & ceroferariis, ac ſtatim Diaconus antè Sacramentum genuflexus, aliquantulùm à dextris celebrantis, accipit utràque manu Oſtenſorium, dextera videlicèt paulò infrà nodum, ſiniſtra pedem, & ſtatim celebrans genuflexus, Sacramentum adorabit; Diaconus verò mox, ut reverenter àcceperit, ſurget, ac aliud deponet in medio Altaris ſuper Corporale; tum facta genuflexione, redibit ad dexteram celebrantis, qui ſurgens cum Subdiacono, miniſtrante Thuriferario Thuribulum, & Diacono Naviculam ſinè oſculis, imponet incenſum ſinè benedictione, & nihil dicens: tum genuflexus cum ſacris Miniſtris, anteriores fimbrias Pluvialis illi elevantibus, incenſabit triplici ductu Sacramentum cum profunda inclinatione antè, & poſt, ut alibi dictum eſt; interim cantores inchoabunt: *Tautum ergo &c.* cum ſuo verſu: *Panem de De Cœlo*, *&c.* tum ſurgens celebrans, ex libro, quem ſacri Miniſtri adhuc genuflexi antè illum ſuſtinent (quod facient ſemper in ſimili caſu) dicet: *Dominus vobiſcum*, & orationem: *Deus qui nobis*, *&c.* cum concluſione: *Qui vivis*, *& regnas per omnia ſæcula ſæculorum*. *Rit. Rom. Paul. V. Alcoc. ut ſup. & DD. alibi cit.*

Finita oratione, celebrans genuflectet; & ſtatim ſinè ulla incenſatione, recipiet Oſtenſorium de manu Diaconi, ſicut initio Proceſſionis; mox ſurget, & una cum Miniſtris ad Crucem ſe convertet, eoque ſic ſtante, cantores genuflexi reſumunt cantum, ac omnes ſimul ſurgunt, & eodem tempore genuflectunt Sacramento, & poſteà ſimul ſe convertunt ad Crucem, quæ ſtatim procedere incipit.

Cum autem proceſſio ad Eccleſiam redierit, ſubdiaconus ferens Crucem, recta perget ad Altare cum Ceroferariis, qui nulla facta genuflectione, accedat cum illis ad latus Eiſtolæ, & Crucem deponet congruo loco: ipſi verò Candelabra deponet ſuper credentiam, ac propè Altare genuflectent; qui autem deferunt faces, in duas alas diviſi, verſus

ſus Altare ſe collocabunt, reliqui quoque hinc indè per ordinem genufleƈtent, adhuc cereos accenſos tenentes, ità ut inter eos celebrans, & miniſtri facilè tranſiere poſſint; cum verò celebrans antè cancellos, vel ad gradus Altaris pervenerit, amovetur Baldachinum per miniſtros ad hoc deputatos, & qui illud deferebant eodem loco genufleƈtent. *Cær. Ord. Min. p.* 1. *cap.* 12. *num.* 5. *&* *part.* 4. *cap.* 13. *num.* 1. *&* *Gav.*

Cum celebrans pervenerit antè gradus Altaris, Sacramentum in manu Diaconi deponit cum debitis reverentiis; nam Diaconus antequam Sacramentum accipiat, utroque genuflexo reverenter illud adorat: celebrante interim verſus eum immobilitèr ſtante; deindè accepto Tabernaculo Sacramenti, utraque manu aliquantulùm illud elevatum verſus celebrantem tenens, conſiſtit, donec ab illo adoretur utroque genuflexo; tum Diaconus Altare aſcendens, Oſtenſorium in medio Altaris ſuper Corporale collocabit, celebrante interim in gradu Altaris inferiori genuflexo manente, atquè Subdiacono pariter ad ejus ſiniſtram genuflexo. *Cær. Ord. Min. p.* 1. *cap.* 12. *num.* 6.

Facta à Diacono genuflexione redibit ad Celebrantem, qui una cum Subdiacono ſurget, & miniſtrante Diacono Naviculam, & Thuriferario Thuribulum, celebrans imponet incenſum in Turibulum abſque benediƈtione, & nihil dicens: deindè genuflexus accipiet de manu Diaconi Thuribulum ſine oſculis, & ter incenſabit SS. Sacramentum, cum profunda inclinatione antè, & poſt, retento aduc velo, miniſtris hinc indè genuflexis fimbrias Pluvialis elevantibus, & cum eo ſe pariter inclinantibus; cantoribus genuflexis interim incipientibus: *Tantum ergo, &c.* quod proſequentur cum: *Genitori, &c.* uſquè ad finem, cum verſu: *Panem de Cœlo, &c.* cum *Alleluja*; deinde celebrans ſurget, & ſtans manibus junƈtis, dicet: *Dominus vobiſcum*, & orationem: *Deus qui nobis, &c.* (Miniſtris hinc indè adhùc genuflexis, librumque ſuſtinentibus) cum

cum concluſione: *Qui vivis, & regnas per omnnia ſæcula ſæculorum*, ut patet in *Rit. Rom. Paul. V. Cær. ord. Min. ut ſup. num. 7. Alcoc.* Tract. 3. *p.* 273. Gav. *in* Epit. *tract.* 1. *p.* 4. *tit.* 12. *num.* 7. *Tonell. lib.* 3. *cap.* 2. §. 3. & 4. &c.

Dicta oratione, celebrans aſcendet ad Altare, ubi facta genuflexione, accipiet Tabernaculũ oſtẽſorium ambabus manibus velo oblongo coopertis, Diacono minimè adjuvante, illudque tenens antè faciem elevatum, ad populum ſe convertet, & ſemel benedicet in modum Crucis, nihil dicens, eodem ritu, quo ſuprà notatum eſt.

Celebrans depoſito Sacramento ſupèr Altari, genuflectit, & deſcendet in planum, genuflectens ſuper infimum gradum, & ſtatim removetur per Subdiaconum velum ab humeris ejus; Diaconus verò cum debitis genuflexionibus reponet Sacramentum intrà Tabernaculum, ut alibi dictum eſt; quo facto, celebrans ſurget, & omnibus pariter conſurgentibus, tunc, & non priùs extinguuntur cerei; omnibus ordinatè recedentibus; ultimus omnium procedet celebrans, cum Miniſtris capite cooperto, & in Sacriſtia debitis cum reverentiis ſacras veſtes deponunt. *Cære. ord.* Min. *p.* 1. *cap.* 13. *num.* 10. *Alcocer. Gav.* & Tonell. *loc. ſupr. cit.* & *Cærem. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 33.

De Proceſſione Sanctiſſimi Sacramenti in Cæna Dom. *Cap. III.*

POſtquàm celebrans communicaverit, Subdiaconus Calicem alterum de credentia ad Altare deferet ſinè velo longo, ſed cùm velo tantùm Calicis ejuſdem parvo, patena, & palla; tùm celebrans antè ablutionem digitorum, ponit Hoſtiã reſervatam in hoc Calice, quem Diaconus palla, & patena cooperit, & deſupèr velum expandit albũ, & in medio Altaris collocat; deindè fit Communio Cleri antè Altare, tùm populi extrà Cancellos. *Gav. in epit. tract.* 1. *p.* 5. *tit.* 8. *num.* 5. *ex Rub. Miſſ.* *fer.*

fer.5.in Cæna Domini. *Cærem. Epiſc. lib*. 2. *cap*. 23. & *Sac.Cong*. 27. *Sept*. 1608. Finita Miſſa fit Proceſſio, quæ non debet fieri extrà Eccleſiam; ſicùt nèc in ſequenti feria 6.*ex Dec.Sac.Congr.6.Aug*.1591.*Gav. ut ſup num*.11.

Fit autem hæc Proceſſio more ſolito; celebrans nimirùm, completa Miſſa, antè gradus Altaris deſcendens, & retrahens ſe extrà cornu Epiſtolę, deponit caſulam, & manipulum, (quæ etiàm deponunt Diaconus, & Subdiaconus, & Pluviali albo induitur: tùm ſic indutus procedit ante mediũ Altaris, ubi facta genuflexione, ſtans, & ferè in cornu Evangelii, aliquantulùm contrà latus Epiſtolæ converſus, miniſtrante Diacono Naviculam, ac Subdiacono fimbriam Pluvialis elevante immittit incenſum in duobus Thuribulis ſine benedictione, & oſculis, ut alibi dictum eſt; deindè in medio genuflexus tèr Sacramentum incenſat, facta profunda inclinatione antè, & poſt ſimul cùm Miniſtris. *Cærem.ord.Min.p*.1.*cap*.13.*num*.1.*Cær.Epiſc. lib*.1.*cap*.23.& *lib*.2.*cap*.23.& *Gav.ut ſup.nu*.12.*Cær. ordin*. *Minor.par*.4.*cap*.8.*num*.2.& *Alcocer.tract*.4. *pag*.299.

Poſt incenſationem, Subdiaconus velum oblongum ſibi ab Acolytho, vel Cæremoniario porrectum, in humeros celebrantis imponit, quòd connectet aciculis, vel firmat ſpinulis, nè decidat, interim verò Diaconus cùm debitis genuflexionibus ad Altare aſcendens, accipit Calicem cùm Hoſtia conſecrata, & celebranti genuflexo porrigit, ità ut ipſe celebrans Siniſtra nodùm teneat, & dexteram ſuperponat Calici, quem Diaconus tegit extremitatibus veli pendentis ab humeris, & ſtatim accepto Sacramento ſurgit, ac Diaconus tùnc reverenter genuflectit. *Cær.ord.Min.p*.1.13.*num*. 2.& *Gav.ut ſup.ex* Rubr.*Miſſal.ut ſup*.

Mox celebrans tenens Calicem elevatum antè pectus ad populum ſe convertit, Miniſtris, ut ſuprà, Pluvialis fimbrias hinc indè elevatas tenẽtibus & interim à Cantoribus inchoatur Hymnus: *Pange*

lingua

lingua glorioſi &c. & tùnc præcedente alio Subdiacono parato cùm Tunicella ſinè manipulo, cùm Cruce velata, medio intèr Ceroferarios, procedunt omnes cùm intorticiis albis, ſeù cereis accẽſis bini: primò juniores, deindè per ordinem ſeniores, ultimus omnium celebrans medius intèr Miniſtros, duobus Acolythis continuò Sanctiſſimum Sacramentum modo ſuprà præſcripto incenſantibus. *Cærem. ord.* Min.*ut ſup.num.*3.*Gav.loc.cit. Cær.Epiſc.& Alcocer.ut ſup.*

Convenit ut à Sacerdotibus hodie, & ſequenti due, haſtæ Baldachini deferantur Pluvialibus, vel ſaltèm ſuperpelliceis ſinè ſtola indutis. *Cære. ord. loc.cit.Cær.Epiſc.lib.*2.*cap.*25.*&* 26.*& Gav.ut ſup.nu.* 13.14.*&* 15.

Cùm perventum fuerit ad locum præparatum, deferens Crucem in loco cougruo, non quidèm in ipſo loco, in quo reponi debet Sacramentum, ſed è conſpectu ſe ſiſtit; reliqui verò hinc indè ordine ſervato, nimirùm juniores propè Crucem, ſeniores verò loco proximiores, quo Sacramentum reponi debet. *Cær.ord.*Min.*ut ſup.num.*5.

Celebrans cùm ad locum pervenerit, aliquantulùm ſubſiſtit antè gradus, omnibus interim (exceptis deferente Crucem cùm Ceroferariis, qui ſemper ſtare debent) circumcircà genuflexis, Choro cantante, *ut ſup.* vel ſi completus fuerit *Hymnus*, cantetur: O *Salutaris Hoſtia*, vel: *Tantum ergò Sacramentum*, *&c.* quoties opus fuerit repetendo, donèc fuerit repoſitum, & incenſatum Sacramentum; deferentes quoque Baldachinum ſiſtunt, & à deputatis haſtæ Baldachini accipiuntur, qui ipſum loco congruo reponunt. *Cæremo.ord.Min.loc.cit. & Gav.ut ſup.num.*18.

Diaconus genuflexus Calicem cùm Sacramento de manu celebrantis ſtantis accipit, removendo velum oblongum deſupèr poſitum, aliquantulùm antè ipſum conſiſtens; donèc reverenter genuflectat, & adoret: tùm ponit illùm primò ſuper Altare, & facta genuflexione deſcendit, & curat im-

poni

poni incenſum ſine benedictione à celebrāte, ſtans ut dictum eſt; amoto interim velo per Subdiaconū ab humeris celebrantis, quia non eſt daturus in fine benedictionem; quo facto, celebrans genuflexus triplici ductu Sacramentum incenſat cùm profunda inclinatione ante, & poſt, Miniſtris hinc indè paritèr genuflexis, ac fimbriis Pluvialis elevantibus, & cùm eo ſe inclinantibus; interim cantatur: *Tantum ergò Sacramentum*, *&c.* Sed non dicitur ℣. Neque *Oratio*, *&c. Cær. ord. Min. ut ſup. num.* 8. *Gav. loc. cit. & Cæremon. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 23. *ex. Rubr. Miſſal. ut ſupr.*

Incenſato Sacramento à celebrante, & reddito thuribulo Diacono, & Diaconus Thuriferario, Diaconus aſcendit ad Altare, & reponit Calicem cùm Sacramento in capſula, facta genuflexione antè, & poſt, & clave claudit; Clavis autem nulli ſæculari dari debet, quantumvis Nobili, *Ex Decr. Sac. Rit. Congr.* 30. *Jan.* 1610. Sed ei potiùs, qui celebraturus eſt ſequenti die, vel Magiſtro Cæremoniarium, ſi adſit, aut Sacriſtæ, quòd commodius erit. *Cæremon. ord. Minor. ut ſup. num.* 7. & 9. & *Gav. loc. cit.*

Diaconus clauſa capſula, redit ad dexteram celebrantis, & genuflectit, at ubi aliquantulùm oraverint, celebrante ſurgente, reliqui quoque conſurgent, & in Chorum recta via procedentes, procedunt Thuriferarii, poſt eos ſequitur deferens Crucem mediùs intèr Ceroferarios, deindè reliqui bini per ordinem, extinctis cereis. *Cær. ord. Min. loc. cit ut ſup. num.* 9. 10.

De Proceſſionibus Sanctiſſimi Sacramenti Feria Sextæ in Paraſceve.
Cap IV.

Circà finem adorationis Crucis accenduntur candelæ ſuper Altare, (quæ debent eſſe ex cera communi,) & eæ quæ ſuper credentiam habentur pro Acolythis, & item eæ, quæ ſunt in

Sa-

Sacello ; ubi repoſitum fuerat pridie SS. Sacramentum, & ibidem præparatur velum album oblongũ pro celebrante, Baldachinum album, Cerei, ſeù intorticia, & alia hujuſmodi neceſſaria. *Carem. Ord. Min p.* 1. *cap.* 14. *Gav. in. Epit. tract.* 1. *p.* 4. *tit.* 9. & *Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 25.

In Sacriſtia paretur alius Subdiaconus, qui alteram Crucem diſcoopertam deferat (non quæ adorata fuit) Amictu, Alba, Cingulo, & Planeta plicata nigri coloris, aùt ſaltem induatur Alba, &c. ſinè Manipulo: item parentur Ceroferarii, & duo Thuriferarii: ut ſup. *Cær. Ord. Min. loc. cit. num.* 2. & *Gav. ut. ſup. num.* 14. & *Alcoc. tract.* 4. *pag.* 312.

Diaconus indutus Stola latiori nigri coloris, præcedente Cæremoniario, accipiens ex credentia burſam corporalium cum purificatorio, deferet ad Altare, & more ſolito extendit corporale, & juxtà illud ponit purificatorium ad cornu Epiſtolæ loco ſolito, & tunc etiam transfertur à Cæremoniario Miſſale ad cornu Evangelii cum cuſſino; deindè Diaconus, finita adoratione Crucis, eam reverenter accipit, & reportat ad Altare, quo caſu reverentiam nemini facit; Sed celebrans aſſurgit tranſeunti Cruci, cui genuflectit ſimùl cum Subdiacono; interim Acolythi removent tapetum cũ pulvino; Diaconus verò collocata Cruce in medio Altaris ad celebrantem redit. *Cær Ord. Min. ut ſup. num.* 3. & *Gav. loc. cit. num.* 12. *ex Rubric. Miſſal. fer.* 6. *in Paraſcev.*

Pro Proceſſione igitur facienda diſtribuuntur cerei, ſeù intorticia, accendenda ſolum, ubi perventum fuerit ad locum Sacramenti; celebrans accipit caſulam nigri coloris, àc Subdiaconus Planetam nigram plicatam, Diaconus verò Stolam latiorem nigram; procedunt autem primò duo Thuriferarii cum Thuribulis, & prunis accenſis, ſed ſinè incenſo in eis poſito, quia nondum eſt proceſſio ſacra, ſed aditus ad eam deſtinatus per breviorem viam; ſequitur Subdiaconus cum Cruce inter duos Acolythos deferentes candelabra cum ce-

reis accenſis, reliqui per ordinem, ultimus celebrans medius inter Miniſtros tecto capite, donec perveniat ad locum Sacramenti. *Cær. Ord. Min. loc. cit. num.* 4. *&* *Gav. ut ſup. num.* 14. *ex Rubr.*

Cùm perventum fuerit ad locum Sacramenti, deferens Crucem, & alii ſiſtunt ſe, ut ſuprà, ibique omnes genuflexi orant, exceptis Subdiacono, qui defert Crucem, & Cæroferariis: interim accenduntur cerei, ſeu intorticia, quæ non extinguuntur, niſi poſt ſumptionem Sacramenti. *Cæremon. Ordin. ut ſup. num.* 5. *&* *Gav. loc. cit. num.* 15.

Deindè Diaconus cum debitis genuflexionibus aperit capſulam, in qua reconditum eſt Corpus Domini: poſtea celebrans ſurgit, & abſque Benedictione imponit incenſum in duobus Thuribulis, Diacono Naviculam Miniſtrante ſine oſculis, quæ omninò omittuntur in hoc officio; & genuflexus ter incenſat Sacramentum, facta cum Miniſtris, pariter genuflexis, ante, & poſt profunda capitis inclinatione, & ſtatim à Subdiacono imponetur humeris ejus velum oblongum album, non nigrũ; tum Diaconus extrahens Calicem de capſula, ſtatim dat ad manus celebrantis genuflexi, & tegit extremitatibus veli, quod humeros illius circumdat, & ſtatim genuflectit, celebrans verò accepto Sacramento ſurgit, & convertit ſe ad populum, aſſiſtentibus ſibi Diacono à dextris, & Subdiacono à ſiniſtris; tunc omnes ſurgentes ad Altare procedunt ordine, quo venerunt, & defertur ut ſuprà Baldachinum album ſuper Sacramentum, Thuriferariis, ut dictum eſt, continuè Sacramentum incenſantibus: interim cantatur Hymnum: *Vexilla Regis prodeunt. Cæremon. Ord. Min. ut ſup. num.* 6. *Gav. loc. cit.* *&* *Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 25. *&* 26. *ex Rubr. Miſſ. ut ſup.*

Cum ad Altare pervenerint, Subdiaconus Crucis, eam depònit, nàm adeſt jam Crux in Altari inter candelabra, & in latere Epiſtolæ genuflectit, Ceroferarii etiam deponunt candelabra ſuper credentiam, & genuflectunt, Baldachinum quoque

à de-

à deputatis, ut ſuprà, aſportabitur, Clerus verò in plano Capellæ circumdat Altare genibus flexis, ſimiliter omnes alii ſuis locis. *Cære,Ord.Min. loc. cit.num.7.& Gav. ut ſupr.*

Cum verò celebrans antè infimum gradum pervenerit, ſtans, ſiſtet ſe, & interim Diaconus genuflexus accipit Calicem de manu ejus, amotis priùs veli extremitatibus, & deponit ſuper Altare, ideſt ſuper corporale extenſo, genuflectit, & deſcendit; Subdiaconus verò acceptum velum ex humeris celebrantis Acolytho ſuper credentiam reponendum porrigit, & redeunte Diacono, celebrans ſurgens imponit incenſum, mox genuflexus triplici ductu Sacramentum incenſat cum profunda inclinatione antè, & poſt, deindè reliqua proſequitur, ut in Miſſali, & ut ſuo loco notatur. *Cær.Ord.Min.ut ſup.& Gav.loc.cit.num.* 16. *ex Cære. Epiſc.& Rubr. Miſſ.&c.*

De Proceſſione in Feſto S. Marci, &c. *Cap. V.*

CLerus, & populus, horâ ſtatuta, mane in Eccleſia congregati, omnes contrito, & humili corde Deum, flexis genibus, pauliſpèr præcentur. Sacerdos Pluviali, cùm Miniſtris, vel ſaltem Superpelliceo, & Stola violacei coloris ſit indutus: (cujus coloris habitu in reliquis Proceſſionibus ſemper utatur, præterquàm in Proceſſionibus Corporis Chriſti,& quæ fiunt Solemnibus diebus, vel in Gratiarum actione: quibus diebus utitur colore propriæ Solemnitati congruenti) Cæteri verò Sacerdotes, & Clerici Superpelliceis induti, ſequentem Antiphonam ſtantes concinant: Antiphona. *Exurge Domine adiuva nos, & libera nos, proptèr nomen tuum.* Pſalm. *Deus auribus noſtris audivimus: Patres noſtri annuntiaverunt nobis. Gloria, &c.* Reperitur Antiphona. *Exurge Domine, &c.*

Deindè genuflectant omnes, & duo Clerici antè

Altare majus genuflexi, devotè Litanias cantare incipiant, cæteris eadem voce reſpondentibus. Cùm autem cantatum erit. *Sancta Maria Ora pro nobis*; Surgunt omnes, & ordinatim procedunt, egredientes. Litaniaſque proſequentes, præcedente Cruce, & ſequente Clero, ultimo loco Sacerdos paratus, ut ſup. dictum eſt, cùm Miniſtris, prout res, vel locus poſtulet; Sacris veſtibus indutis.

Si proceſſio ſit longior, vel repetantur Litaniæ, vel Litaniis abſolutis uſquè ad præces excluſivè, dicantur aliqui Pſalmi, ex *Pæn.* ſeù *Grad.* Hymni verò, vel Cantica lætitiæ in iis, vel in Rogationibus, aut aliis pænitentiæ cauſa inſtitutis Proceſſionibus, non dicantur.

Præter nomina Sanctorum, quæ ſunt in Breviario Romano, non licèt alia ſuperaddere, licet ſancti ſint Eccleſiæ Patroni, aut titulares. *Sac. Cong. Rit.* 22. *Martii* 1631.

Si ad unam, vel plures Eccleſias in via ſit divertendum, ingreſſi Eccleſiam, intermiſſiſque Litaniis, vel Pſalmis, cantatur Antiphona cum verſu, & oratione S. Patroni illius Eccleſiæ. Deindè egredientes, reſumptis præcibus, eodem ordine procedunt uſquè ad Eccleſiam, ubi cum Præcibus, & orationibus omnibus Proceſſio terminatur; ut in fine *Breviarii Romani poſt* Pſalm. *Pænit.*

In Litaniis minoribus Rogationum ſerventur omnia, ut ſuprà in Litaniis majoribus. *Rit. Rom. Paul. V.*

Qui non interſunt Litaniis, Clerici debent eas recitare privatim poſt: *Laudes*, & *flexis genibus*, ob mærorem quem color violaceus repræſentat. *Baldr. p.* 4. *cap.* 12.

Notationes.

Litaniç non dicuntur minores, aut majores, quia integrè repetantur, vel non repetantur à Choro, ſed quia majores, ut in feſto *Sancti Marci*,

in

in majori loco, ſcilicet *Romæ*, & à majori, ideſt à *Magno Gregorio*, & prò magno, & graviſſimo morbo inventæ ſunt: Minores autem, ut in Rogationibus, in minori loco, ſcilicet *Viennæ*, & à minori ideſt à *ſimplici Epiſcopo* propter peſtem, & terremotus ordinatæ ſunt, & poſteà ceſſante periculo per Eccleſiam confirmatæ. *Durand.lib.6.cap.11.num.4.pag.*389.

In Litaniis Majoribus, ut in feſto *S.Marc.* alicubi, Chorus repetit, quæ Cantores integre dicunt, ut in Sabbato Sancto, & Vigilia Pentecoſtes, qua in re ſtandum erit locorum conſuetudini, & in longioribus Proceſſionibus. *Gav.in epit.tract.1.par.4.tit.18.in append.tit.4.num.6.*

Litaniæ minores, quæ dicuntur in Proceſſionibus Rogationum, & in Pœnitentialibus Pſalm. in Choro, non integrè dicuntur à Cantoribus, ſed alternatim, ſcilicet, Choro reſpondente: *ora pro nobis*: quod idem ſervandum eſt Litaniis majoribus, in Feſto S.*Marci*, ut patet in *Rit.Rom.Paul.V.Gav.ut ſup.*

Litaniæ verò majores in Sabbato S. & vigilia Pẽtecoſtes, integrè dicuntur à Cantoribus, eaſque Chorus integrè repetit. *Rub.Miſſ.Sabb.S.vig.Pent.* & *Gav.loc.ſup.cit.*

In Proceſſione procedet Subdiaconus cum Cruce Alba, & Tunicella violacea indutus, medius inter Ceroferarios cum candelabris præcedente Thuriferario cum Thuribulo fumigante: ultimò celebrans cum Pluviali habens Diaconum à ſiniſtris. *Beavv.in Cær.Eccl.p.*3.*cap.*10.

De Proceſſione Cordigerorum Ordinis Minor. S. Franciſci. Cap. VI.

DE Proceſſione Cordigerorum, ſemel quolibet Menſe, die Dominico celebranda, illud tantum videtur dicendum, quod in ea cantetur Hymnus: *Decus morum*, *&c.* & ſi longior fuerit via,

verſus reptantur quoties opus fuerit, & ſemper ad Altare S. *Franciſci* terminetur Proceſſio, ſive antè Miſſam, ſivè poſt, aut poſt veſperas fiat. *Cær. ord.* Min. *p.* 4. *cap.* 14. *num.* 1.

Cum autèm ad prædictum Altare pervenerint Fratres, omnes ordinatè ſuo loco genufleĉtent, & à Vicario Chori, ſeù à Cantoribus intonabitur Antiphona: *Salve Sanctæ* Pater, *&c.* & in fine Cantores duo ſolitum verſum cantabunt. *Ora pro nobis B.* P. *Franciſce*, ℟. *Ut digni*, *&c.* tum Sacerdos dicet orationem: *Deus qui Eccleſiam tuam B.* Patris *Franciſci*, *&c.* cum *long.* Concluſ. ℟. *Amen* dicet: *Dominus vobiſcum*, & ℟. & *cum ſpiritu tuo*, cantores intonabunt ſolemniter: *Benedicamus* Domino, *&c.*

Interim Sacerdos aſcendet ad Altare, & facta debita reverentia, accipiet Beliquiam, quam geſtavit in Proceſſione, (quæ erit de Divo Franciſco, vel alia authentica cum velo ſuperpoſito à parte poſteriori) & in medio Altaris vertet ſe ad populū; tum intonato à Centoribus Pſal. *Laudate* Dominum *omnes gentes*, *&c.* omnes redibunt in Sacriſtiam ordine, quo venerunt.

Si autem ſit conſuetudo, ut Reliquia oſculetur à populo, poterit retineri, & tunc remanebit Sacerdes cum Miniſtris ad Altare, &c. organo interim reſonante, ſi adſit, uſque ad finem, qua ab omnibus oſculata, ad Sacriſtiam cum Miniſtris revertetur.

Ubi tandem fieri ſolet Proceſſio Generalis eorſidem Cordigerorum ſemel in anno, eà ſolemnitate celebretur, quam poſtulat conſuetudo locorum. *Cær. ord. ut ſup.*

Sacerdos non benedicit populum cum Reliquia, quia regulariter populus cum ſolo Sacramento benedicitur. T*onell. lib.* 3. *cap.* 2. §. 4. *num.* 6.

De

De receptione Prælati in loco ſuæ Juriſdictionis, Principis, ſeu Principiſſæ, *Cap. VII.*

SI Cardinalis, Patriarcha, Archiepiſcopus, vel Epiſcopus ad aliquam ex noſtris Eccleſiis venerint, quæ in loco eorum Reſidentiæ, vel Juriſdictionis ſit, Altare paramentis coloris tempore congruentis decentèr ornetur; Suprà verò Altare ſex cerei accendantur; antè Altare in plano intrà Præsbyterium ſit aliquod genuflexorium cùm ſuo tapete, & pulvinis. *Cæremon.ord.Minor. p. 4. cap. 15. num. 1.*

Superior localis, aùt aliuſ Pater parabitur Pluviali albo ſupèr ſuperpelliceum, & Amictum, vel ſaltem ſuperpelliceo; Acolythus ſimilitèr erit indùtus Superpelliceo, qui cum vaſe aquæ benedictæ propè Superiorem à ſiniſtris ejus à tergo ſe ſiſtet, & cum aliis Fratribus ad fores Eccleſiæ expectabunt. *Id. Cæremon. ut ſup. num. 2. & Beavvais in Cæremon. Eccleſ.*

Cùm venerit Prælatus, Aſperſorium cùm oſculis, & debitis reverentiis Prælato ipſe Superior porriget, omneſque Fratres hinc indè in duas alas jam conſtituti, cùm debitis, ac profundis inclinationibus eum recipient, & ordinatè ad Altare procedent, ultimus autèm omnium propè Prælatum erit Superior loci, &c. organo interim reſonante, &c. ubi verò ante Altare perventum fuerit, omnes hinc inde medium habentes Prælatum genuflexi cum eo orabunt; qui ſi celebrare voluerit, præparatis ſuprà Altare paramentis, & aliis neceſſariis ſuper credentiam, miniſtrabitur ei, proùt opus fuerit. Quòd ſi ſolemniter venerit, ac cum Pontificali apparatu, pulſabuntur campanæ, uſquedùm Eccleſiam intraverit. *ex Cær. ord. Min. ut ſup. & ex Beavv. ut ſup.*

Cùm verò Prælatus voluerit recedere, Superior loci, ut ſuprà cùm Fratribus deducent eum uſquè

ad fores Eccleſiæ, vel Conventus, ſi ad Conventum acceſſerit. *Cæremon. Ord. ſup. cit. num.* 3. *&* *Beavvais ut ſup.*

Si Prælatus in loco ſuæ Diæceſis, ac Juriſdictionis, prò concione audienda acceſſerit ad Eccleſias noſtras, Baldachinum ei paretur (ſi illud ipſe voluerit) à latere Evangelii, vel è conſpectu Prædicatoris, aùt in alio loco congruo, prout Eccleſiæ ſtructura poſtulaverit; quòd ſi voluerit Miſſam auſcultare, obſerventur, quæ ſupra de Miſſa coram Prælatis ſunt adnotata. *Beavv. &* *Cerem. Ord. Min. ut ſup. num.* 4.

Quando verò aliquis Magnus Princeps, vel Principiſſa in locis ſuæ Ditionis accedent ad Eccleſias Noſtras paratis Cuſſinis, & genuflexorio, juxtà conſuetudinem loci, Superior, miniſtrante Acolytho vaſe aquæ benedictæ, adſtantibus etiàm aliis Fratribus, eum, vel eam excipiat in ipſo ingreſſu ad Eccleſiam oportunis exhibitis inclinationibus, & cùm voluerit egredi, ſimilitèr proſequatur eum, vel eam ad januam Eccleſiæ; & voluerit Miſſæ intereſſe obſervabitur, quòd ſuprà fuit traditum in Miſſa coram Principibus, & ſi in Miſſis, aut veſperis ſolemnibus aderit, idem obſervabitur, quod ſuis locis dictum eſt. *Cærem. Ord. Min. ut ſup. num.* 5. *& ex Beavv. loc. cit.*

De Receptione Cleri, vel alii ordinis, &c. ad noſtras Eccleſias Proceſſionalitèr venientis. *Cap. VIII.*

SI Clerus, vel aliùs ordo ad Eccleſias noſtras Proceſſionalitèr venerit, accenduntur in Altari candelæ in ſufficienti numero, & pulſantur campanæ, & organa, & aliquis propè labrum, ſeu vas aquæ benedictæ in ingreſſu Eccleſiæ poſitum ſtat cum Aſperſorio, ſingillatim Clerum aſpergēdo, tranſeunte verò Epiſcopo Aſperſorium porriget cum debitis oſculis, & inclinationibus; atquè etiàm decens erit, ſi terminetur Proceſſio in Eccleſiis

cleſiis noſtris, quod Epiſcopum, ſeù Capitulum vel Vicarium Generalem, aliqui Patres ex antiquioribus, & dignioribus reverentèr recipiant. *Cæremo.Ord.Min.p.5.cap.13.num.8. & Beavv.ut ſup.*

Si verò ſit Proceſſio Corporis Chriſti, quæ antè Eccleſias noſtras tranſeat, convenit, ut præter alios conſuetos apparatus, etiàm Altare conſtruatur. *Cærem.ord.ut ſup.num.9.*

Nota, quòd in receptione Prælati, Cleri, &c. ut ſuprà attendenda eſt conſuetudo loci, ad removenda inconvenientia, tàm ex una, quàm altera parte, cum regularitèr, quòd ſuprà notatum eſt, à Regularibus fiat tantùm honoris gratia, *ut deducitur ex Ceſpedes.tract.de exempt.Regul.dub.*220.*c.*13.

De Receptione Solemni Miniſtri Generalis, & Provincialis Ord. Min. *Cap. IX.*

CUm primùm Miniſter Generalis ad aliquem Conventum acceſſerit, Solemnitèr erit recipiendus, & tunc Tapetum in primis cum ſuo pulvino ad januam Eccleſiæ in ipſo ferè veſtibulo præparabitur; Antè Altare majus erit genuflexorium ſimilitèr panno aliquo, ſivè altero Tapeto coopertum cum cuſſinis; Ad cornu Evangelii ſedes aliqua reclinatoria; In Altari ſuper candelabris *Sex* candelæ albæ: Burſa cùm corporali intus, Patena cùm purificatorio, & in credentia pelvicula cùm ampulla aquæ, & manutergio; Is, cui id commiſerit Superior localis, parabitur Pluviali albo ſuper cottam, & Amictum; Acolythus, & duo Ceroferarii, ſimiliter præſtò aderunt, & fratres omnes, dato ſigno, in Sacriſtia congregabuntur. *Cær. ord.min.p.4.cap.16.num.1.*

Cum propè Eccleſiam fuerit P. Generalis, campanis, & organis ſolemnitèr tactis, & candelis ſuper Altare accenſis, antè illius acceſſum, ad Eccleſiæ januam erit procedendum, Acolythus aquã benedictam cum Aſperſorio deferet, Ceroferarii

Candelabra cùm candelis accenſis habebunt,mediū tenentes Cruciferum jam Pluviali paratum, Crucem ſine haſta geſtantem, (ſed ſi extrà Eccleſiam ſit procedendum Proceſſionalitèr, Alter deferet Crucem cùm haſta, & velo,] & deindè omnes Fratres ordine ſuo ad januam Eccleſiæ intrà ipſam Eccleſiam in duas alas conſtituentur. *Cæremon.ord. Min.ut ſup num.*2.

Decet quidem intervenire etiàm Patres Dominicanos(tamquàm in plus cæteris communicantes cum noſtro ordine Seraphico, ut patet in ordinis utriuſque Patriarchis) ſi conventus habeant, quòd ſi fiat, hoc ordine inſtituatur Proceſſio: omnes incedant commixtim, unus ſcilicet ex noſtris, & alter ex Dominicanis, ità tamèn, ut hi teneant manum dexteram.

Cum venerit P. Generalis, omnes ei inclinationem facient, & tùnc Superior loci Aſperſorium accipiens ab Acolytho, qui tradet ſine oſculis, porrigit illud Provinciali paritèr ſine oſculis, & Provincialis P. Generali cùm oſculis, & Aſperſorii, & manus antè, & poſt, qui P. Generalis ſeipſum, & alios aſpergit, & Aſperſorium reddit.

Deindè Cruciferus Crucem illi ad cuſſinum genuflexo adorandam offert, nullam tamèn ei tunc inclinationem faciens; ſed poſt quàm P. Generalis illam adoraverit, illi ſe inclinabit, & ſtatim cum Ceroferariis recedet, & hoc juxtà antiquum Religionis uſum: Sed rectiùs fiet, ſi P. Generalis prius Crucem adoret, (eam devotè oſculando) per Guardianum Pluviali paratum oblatam & ſtatim Cruce Crucifero cotta induto reddita: mox incenſum de more miniſtratum benedicat, tum aſpergat ut ſuprà, Aſperſorium porrigente Guardiano, à quo deindè incenſetur, & verſ. & orat. ad Altare cantet idem Guardianus. *Cær. ord. Min. ut ſup. num.*3.

Poſt adorationem Crucis, Vicarius Chori intonat Antiphonam: *Salve Sancte Pater*, *&c.* qua finita, dicitur: Te *Deum laudamus*, &c. & dum cantatur, proceſſionaliter ad Altare procedunt omnes,

nes, & propè illud cùm pervenerint, in duas alas hinc indè ſe diſtribuunt; P. autem Generalis in genuflexorio aliquantiſpèr orat; qui verò Crucem ferebat, ad Altare accedens, ea depoſita in cornu Epiſtolæ, extrà Altare tamen, dexterum brachium versùs Altare, & ſiniſtrum versùs populum habens, librum autem ſuper Altare tenens ſtat, & cantu finito cum organo (ſi motecta aliqua fortè decantata fuerint) aliquantulum ad Patrem Generalem conversus, verſiculos ſequentes cantabit. *Ora pro nobis B.P. Franciſce* ℟. *Ut digni*, *&c.* ℣. *Domine exaudi*, *&c.* ℟. *Et clamor meus*, *&c.* ℣. *Dominus vobiſcum*, *&c.* ℟. *Et cum ſpiritu tuo*, & accedens ad librum, dicit: *Oremus*, & orationem: *Deus qui Eccleſiam tuam B.P. Franciſci*, *&c.* cum parva concluſione: *Per Chriſtum Dominum noſtrum*. ℟. Amen *Id. Cær. loc. ſup. cit. num.* 4. Quo facto, P. Generalis ſurgens; Ad Altare accedit, ubi ſtola alba ad collum ejus ponitur; interim verò deputatus ad Cõmunionem, vel Sacriſta preſtò aderit ſuperpelliceo, & Stola indutus, & Cuſtodiam Sanctiſſimi Sacramenti aperit, Pixidemque ſuper Altare ponit, explicàto jam corporali, & ſuper eo Patena poſita: interim Thuriferarius adeſt, & genuflectunt omnes; deindè ſurgens P. Generalis, ſtans, incenſum in thuribulum ſine benedictione, & oſculis imponit, & genuflexus ter incenſat Sacramentum cum profunda inclinatione antè, & poſt, intonante interea Vicario Chori: *Tantum ergò Sacramentum*, *&c.* tùm P. Gener. ſurgens, illud viſitat; non tangit autem, niſi neceſſitas urgeat, & tunc purificetur de more; viſitatione verò facta SS. Sacramenti, iterùm incenſum imponit, ut ſuprà, & incenſat, & cantatur: *Genitori*, *genitoque &c.* deindè duo ex junioribus cantabunt verſum: *Panem de Cælo*, *&c.* ℟. *Omne delectamentum*, *&c.* & deputatus ſtando ſubjungat: *Dominus vobiſcum*, *Oremus*, & orationem: *Deus qui nobis ſub Sacramento*, *&c.* cum parva concluſione, *Qui vivis*, *& regnas per omnia ſæcula ſæculorum*. ℟. *Amen* Deindè P. Generalis

ralis cum Sacramento adſtantes benedicit, nihil dicens, juxtà morem ſolitum. *Cær. ord. ut ſup. n. 5.*
His abſolutis, ſtolam deponit, &c. & retrahit ſe extrà planum Capellæ, ubi Fratribus hinc indè adſtantibus, & alternatim reſpondentibus incipit Antiph. *Si iniquitates*, & Pſalm. *De profundis*, *&c.* quo finito cum *Pater noſter*, & ſuis *verſiculis* ſolitis, Aſperſione facta, ſubjungit orationē: *deus veniæ*, *&c.*
Poſtmodum redit ad Altare, cui facta debita reverentia, in ſede ibi ad cornu Evangelii parata ſedet, & Provincialis primus, ſi adſit, alioquin digniores, poſteà minus digni, deinceps ad obedientiam oſculo manus præſtandam, Provincialis quidem inclinatione, cæteri verò genuflexione exhibita, accedent omnes; Deniquè ſurgens à ſede, præmiſſa brevi oratione, & convenienti reverentia Altari, Conventum intrabit. *Cære. ord. Min. ut ſup. num. 6. & Cærem. Epiſc. lib. 1. cap. 2.* In Receptione verò Provincialis, hæc eadem obſervantur, ut ſuprà, excepta Crucis adoratione, & cantu Antiphonæ: *Salve Sancte Pater*, *&c.* & obedientiæ publica demoſtratione. *Cær. ord. Min. ubi ſup. num. 7.*

SA-

SACRARUM CÆREMONIARUM SYLVA.

De notabilibus particularibus in Miſſis Solemnibus, privatis, votivis, feriarum, & vigiliarum: Item de Benedictione Candelarum, Cinerum, Palmarum, &c.

LIBER SEPTIMUS.

De Nonnullis obſervationibus circa Miſſarum Celebrationem.

Cap. I.

IN Feriis Quadrageſimæ, Quatuor Temporum, Rogationum, & Vigiliarum, ſi Duplex, vel Semiduplex, vel dies Feſti habentis octavam occurrat, in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis cantantur duæ Miſſæ, una de feſto poſt *Tertiam*, alia de Feria poſt *Nonam*, ut patet in *Rubr. Gen. Miſſ.* 3. *num.* 1. Sed hoc intelligitur ſolum, ſi fiat officium diei octavæ, non verò infrà octavam: ut declaratum eſt à *S.R.Congr. Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 1. *tit.* 3. *num.* 1.

In Vigiliis autem, & Feriis Quat. Temporum, ſtel Feria ſecunda Rogationum, quæ veniunt infrà octavam, Miſſa dicitur de Vigilia, vel Feriis ſupradictis cum commemoratione octavæ: præterquàm infrà octavam Corporis Chriſti, in qua in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis cantantur duę Miſſæ, una de octava poſt *Tertiam*, alia de Vigilia

poſt *Nonam*, in Miſſis autem privatis dicitur Miſſa de octava cum commemoratione Vigiliæ; Si autem in die Vigiliæ, vel prædictis Feriis, fiat officium de aliquo Feſto, tùnc dicitur Miſſa de Feſto cum commemoratione octavæ, & Vigiliæ, vel feriarum prædictarum, ut clarè conſtat in *Rubric. Miſſal ſup.cit.num.*2.*Gav. loc. ſup. cit. num.*2.*&* 3. *&* T*onel.in Sacr.Ench.lib.*2.*cap. unic.n.* 30.

Si Vigilia occurrat in die alicujus feſti ex majoribus primæ claſſis, in Miſſa non fit commemoratio de ea, ſicut nec in officio. R*ubric. Miſſal. loc. cit.*

Miſſa Vigiliæ in Adventu occurrentis dicitur cum commemoratione Feriæ Adventus, licèt de eà non ſit factum officium: vigilia Nativitatis excepta. *Rubr.Miſſal.cit.num.*4.

Si in Quatuor Temporibus, & Quadrageſima occurrat vigilia, dicatur Miſſa de feria cum commemoratione vigiliæ. R*ubr.Miſſ.ut ſup.n.*5.

In Feriis Adventus, quandò repetitur Miſſa Dominicæ; poſt Graduale omittitur *Alleluja*, cum *verſu*, & à Septuageſima ad feriam 4. Cinerū omittitur: *Tractus*, ut ſuis locis notatur, & patet in R*ub.Gen.*Miſſ.10. *n.*4.*&* 5.

Notandum eſt, quòd in Feriis Quadrageſimæ, Quatuor Temporum, & Vigiliarum, ſi Duplex, aut Semiduplex Feſtum, vel dies octavæ occurrat in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis, cantantur duæ Miſſæ, ſed ambæ cantari debent Choro præſente, nec ſufficit, ſi altera dicatur privatim abſente Choro, nec poteſt omitti altera ex duabus cantandis ob celebrationem Capituli Canonicorū, neque etiam ex neceſſaria negotiorum cauſa, & Capitulari, &c. quod ità ſtrictè obſervandum cēſuit. S*acr. Rit. Congr. die* 16. M*aii* 1626. *& die* 16. *Januar.* 1627. Sed. R*ubric.&c.* non obligat *Collegiatas Regularium*, ubi nulli ſunt Canonici, ſed *Collegiatas tantum Canonicorum*. *Gav.in Epit.tract.*1.*p.*3. *Append* 1.*num.*7.

Notandum inſupèr, quòd, quandò præſcribuntur

tur duæ Miſſæ cantandæ, una de feſto, alia de feria, ſi in officio facta fuerit aliqua commemoratio de ſimplici, aùt de die infrà octavam, fiet etiã in Miſſa de feria: Si verò facienda ſit commemoratio feriæ, aut Vigiliæ, fiet in Miſſa de feria, & non in Miſſa de Sancto. *Gav. ut ſup. p.* 1. *tit.* 7. *num.* 4. & *Tonel. lib.* 1. *cap.* 3. §. 12. *num.* 14. & 15.

In Vigilia Aſcenſionis in Cathedralibus cantantur duæ Miſſæ, de Vigilia, & de Rogationibus, quòd ſi occurrat feſtum 9. lect. cantari debent tres de feſto poſt *Tertiam*, de vig. poſt *Sext.* quia non jejunatur, & de Rogationibus poſt *Nonam*. *Gav. tract.* 1. *p.* 4. *tit.* 15. *num.* 8.

Si Vig. Nat. Domini venerit in Dominica 4. ejus Evangeliũ non legitur in fine Miſſæ vig. tum quia ſufficienter lectum in Sabbato præcedenti. tùm quia non fuit lectum in officio. *Rubric. Miſſal. Dom.* 4. *Adv.*

Si Vig. Nat. Dom. venerit ut ſup. in Dom. Miſſa cantanda erit poſt Aquæ benedictæ aſperſionem; quia eo die non jejunatur; ſi verò aliis diebus infrà Hebdomadam, Miſſa dicitur poſt *Nonam*. *Gav. p.* 4. *tit.* 3. *ex Rubr.*

Si Feſtum Annuntiationis B. M. Virg. in eos dies incidat, qui ocurrunt à Dominica Palmarum, uſquè ad Feriam 3. Paſchatis incluſivè, quamvis in antiquis Rubricis generalibus, ratione tituli Eccleſiæ, vel concurſus populi, concedatur poſſe cantari aliam Miſſam de Feſto, ultrà Miſſam correſpondentem officio, tamen, ex nova Rubrica in recognitione Miſſalis ibidem poſita, non poteſt cantari Miſſa de B. Virg. in iis diebus; in aliis autẽ feriis Quadrageſimæ poterit cantari ſinè commemoratione feriæ, & in ejus fine legitur Evangeliũ S. Joannis: quod ſemper obſervatur in Miſſa de feſto diſtincta à Miſſa de feria majori, quandò ambæ cantantur, &c. *Gav. p.* 4. *tit.* 15. *num.* 4.

Si autem hoc Feſtum incidat in Paraſceve, non tenentur Fideles ad Miſſam audiendam: *ità Sac. Rit. Cong.* 9. *Maii* 1606. & 19. *Febr.* 1622. neque in

eadem die diſtribuenda eſt Euchariſtia aliis, quàm infirmis, etiàm ratione feſti. *Sacr. Congr. loc. cit. Gav. p. 4. tit. 9. num* 24. & *tit.* 10. *num.* 29. & *Cæremon. Ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 18. *num.* 5.

Ubi celebratur Feſtum *SS.* R*oſarii ex Decr. Greg. XIII.* (nempè in iis locis, ubi adeſt Capella, aut *Altare Roſarii*) nè dicatur Miſſa, quæ nomine *Roſarii* circumfertur, conceſſa tantùm ordini Prædicatorum; & aliis prohibita *ex Decr. Sacr. Cong.* 25. *Jun.* 1622. Sed dicatur Miſſa, & officium, ut in feſto S. *Mariæ ad Nives*, vel ut in die *Nat. ejuſdem*, mutatis verbis incongruis, nimirum dicendo loco, *Nativitatis*, *Feſtivitatis*. *Cæremon. Ord. Minor. p.* 2. *cap.* 18. *num.* 6.

Poteſt dici Miſſa de *Sancto*, cujus memoria eo die in Martyrologio notatur, quamvis de eo nulla fiat commemoratio, & dicitur cùm: *Gloria in excelſis. Cærem. Ord.* Min. *cap.* 19. *num.* 14.

Capellani Monialium poſſunt dicere Miſſam de *Sancto*, de quo fit *officium* à Monialibus, ſed cùm *Miſſali* R*omano*, ut in proprio, vel in communi Sanctorum. *Sac. Con.* 20. *Nov.* 1628. *Gav. p.* 3. *tit.* 10. *n.* 20.

Si verò nulla ſit Miſſ. in *Miſſali Rom.* quę concordet cùm officio Monialium, ut de *Nomine Jeſu*, (quæ apud nos habemus) *Spinea Corona*, & ſimilibus, eo caſu Miſſam de *Circumciſione Domini*, ſeù Miſſam *de Cruce*, vel P*aſſione* recitare poterunt. *Gav. ut ſup.*

Miſſę certis Regularibus conceſſę tantum, puta dè Sanctis Ordinis eorum, aùt aliis, quæ non habentur in *Miſſ. Rom.* non poſſunt ab aliis dici, nec etiàm in ipſorummet Regularium Eccleſiis. *Sacr. Congr.* 19. *Nov.* 1622. & 1628.

In Altari privati Oratorii, cui conceditur *ex privil. Apoſt.* celebratio Miſſæ, exceptis ſolemnioribus feſtis, non poteſt celebrari in *Nat. Domini*, *Epiphania*, P*aſchate*, *Pentecoſte*, *Annuntiatione*, *Aſſumptione B. M. V. Feſto SS. Apoſt. Petri*, & *Pauli*, & *omnium Sanctorum*, *ex Decr. Sac.* Cong. 17. Nov. 1607. Nomine verò P*aſchatis*, & *Pentecoſtes*, intelligitur *prima*

ma tantùm dies. *Gav. in Ep. tract.* 1. *p.* 1. *tit.* 20. *num.* 15. *Tonel. lib.* 1. *cap.* 2. §. 1. *num.* 4. *&* 5. *& Cær. ord. Min. ut ſup. num.* 2.

Si quis adderet, vel detraheret ex cæremoniis, etiam devotionis cauſa; præſumens id eſſe melius, tunc peccaret mortalitèr: quia in *Bulla Pii V.* dicitur, ne præſumant. *Mol. de Inſtr. Sacer. tract.* 3. *cap.* 11. §. *ult. & Gav. ut ſup. p.* 3. *tit.* 10. *num.* 21.

Si inchoata Miſſa veniat Epiſcopus, vel eo major aut Princeps, vel ſimilis, neque alia Miſſa celebrari poſſit, ſi ante conſecrationem veniant, poterit Miſſa repeti à capite; quod idem poterit fieri etiam ultra primam vicem, ſi major cauſa ſuperveniat. *Gav. loc. ſup. cit. num.* 22.

Miſſa poteſt interrumpi, & diſcontinuari ob aliquam cauſam, puta concione, pubblicatione Edictorum, quæ fiunt à Parochis, vel ad Confeſſionem audiendam moribundi, cuſtodita, ſi opus ſit, interim ab alio Euchariſtia; vel ad ungendum infirmum, cui nullum aliud Sacramentum miniſtrari poteſt; non autem interrumpi debet, ut Sacerdos audiat apud Altare, etiam brevem Confeſſionem alicujus communicaturi. *Gav. ut ſup. num.* 23.

In Miſſis privatis, niſi aliud exigat ratio feſti, non convenit accendere quatuor candelas in Altari, ne quidem Vicariis Generalibus, licet ſint Protonotarii, ſicut nec eiſdem miniſtrari duobus Capellanis. *Ità decrevit Sac. Rit. Congr.* 7. *Aug.* 1627. Quod apud nos, ut ſuprà reſpectivè obſervandum erit.

In Nocte *Nat. Dom.* omnes tres Miſſæ privatæ ſimul poſſunt celebrari ſtatim à media nocte, quia illa nox prò die ab Eccleſia reputatur. *Gav. loc. cit. Pollac. ut ſup. n.* 14. *Tonel. lib.* 1. *cap.* 2. §. 1. *num.* 12. *&* 4. *Dian. Laym. Vaſquez. Suar. Delug. & alii cit. à Paſqualig. queſt.* 404. *n.* 3.

Qui in *Nativit. Dom.* unam tantum dicit Miſſam, *tertiam* dicere debet, cujus oratio concordat cum officio. *Gav. loc. ſup. cit.*

Sed juxtà *Dian.* qui unam tantum Miſſam velit cele-

celebrare, ſivè in noctè, ſivè in die, poteſt dicere quam velit ex tribus. *Ledeſ.& Euchar.Dian.in ſum. de Cel.Miſſ.num.4.pag.*120.

Prima Miſſa non poteſt dici ſeparatim ab aliis de nocte, niſi cum Matutino ſolemnitèr de more cantato. *Gav.ut ſup.*

De Feſto Purificationis Beatæ Mariæ Virginis, & Benedictione, ac diſtributione Candelarum. Cap. II.

SI hoc feſtum venerit in Dominicis Septuageſimæ, Sexageſimæ, vel Quinquageſimæ, fit tantùm Benedictio, & candelarum diſtributio, facta prius aſperſione aquæ benedictæ, antequam celebrans aſcendat ad Altare; & Miſſa dicitur de Dominica, niſi Eccleſia dicata ſit in honorem *B.M.V.* (quod intelligitur de quacunque Eccleſia de quocumque titulo in honorem *B. Virginis*) de qua eo caſu erit Miſſa cantanda: cantata altera de Dominica. *Gav.in Epit.tract.1.p.4.tit.14.n.2.*

Paretur Altare colore violaceo, ſed pallium violaceum ità accomodetur ſuper album, ut facile antè Miſſam demoveri poſſit; ſi cantanda ſit Miſſa de B.Virg. ut dictum eſt. *Gav.loc.cit.n.1.Cær.Ord. Min.p.2.cap.20.n.2.& Cærem.Epiſc.lib.2.cap.16.*

Præparanda igitur erit candelarum ceræ albę ea copia, quæ ſufficiens videbitur prò Eccleſiæ qualitate, Patrum, aliorumque juxta conſuetudinem loci. *Cærem.Epiſc.loc.cit.*

Candelę benedicendę collocentur in cornu Epiſtolæ ſuper aliqua parva menſa, & ibidem ponatur vas cùm aqua benedicta, & aſperſorio, ac thuribulum cùm navicula, & incenſo. *Gav.ut ſupr.num.3. Alcocer.tract.4.Cærem.Ord.Min.& Cærem.Epiſc.lib. cit.cap.17.*

Poterunt etiã cãdelę collocari in medio ante Altare, ut in *Rubr.Miſſ.* vel ad cornu Epiſtolæ intèr Miſſale, & cornu, aut propè candelabra. *Gav.loc. ſup.cit.& tit.6.n.3.*

Po-

Ponantur etiam ſuper menſam vaſa pro abluendis manibus, & mappa pro abſterſione manuum celebrantis, qui diſtributis candelis, antequam dicat orationem, eas abluere debet in angulo Altaris ad cornu Epiſtolæ. *Cær. Ord. Min. p. cit. cap.* 21. *n.* 2. *& Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 16.

Ponatur tandem Miſſale apertum in cornu Epiſtolæ ſupèr Altare. *Gav. ſup. loc. cit. tit.* 14. *n.* 3. *Alcoc. ut ſup. & Cærem. Ord.* Min. *p. cit. cap.* 10. *n.* 3.

Hora competenti, idèſt dicta: *Hora Tertia* Sacerdos indutus Pluviali violaceo, vel ſinè caſula, cum miniſtris indutis albis ſine dalmaticis, ſinè manipulis, at in præcipuis Eccleſiis cum Planetis plicatis antè pectus, procedit ad Altare medius inter miniſtros fimbrias Pluvialis elevantes, præcedentibus Acolythis cum candelabris, & candelis. *Cær. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 20. *n.* 4. *&* 8. *& cap.* 21. *n.* 4. *&* 6. *& Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 16. *&* 17.

Cùm verò pervenerint ad gradus, facta debita reverentia Altari, Acolythi deponunt candelabra ſuper credentiam; tùm Sacerdos cum miniſtris, ſalutatis hinc indè Patribus, ſi adſint aſcendit ad Altare, & ipſe oſculato priùs in medio, accedit ad librum in cornu Epiſtolæ: ubi ſtans inter utrunque miniſtrum [quod debet ſempèr ſervari, quandocumque eſt cum Pluviali (verſus ad Altare, & non ad populum, manibus junctis, quas non deducit, ſed junctas tenet, etiàm ad: *oremus*, *& orationes* (quod ſervatur in orationibus omnium benedictionum quoàd manus junctas) dicit in tono orationis Miſſæ ferialis; *Dominus vobiſcum*, *&c.* proùt in Miſſali patet. *Cær. Ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 20. *num.* 4 *cap.* 12. *n.* 7. *& cap.* 22. *n.* 3. *& Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 17.

Quando autem Sacerdos benedicit manu dextera candelas, ponit ſiniſtram ſuper Altare: Diaconus verò interim elevat à dextris fimbriam anteriorem Pluvialis. *Cær.* 7. *Ord.* Min. *ut ſup. cap.* 20. *n.* 4. *cap.* 21. *n.* 7. *& c.* 22. *n.* 3. *&c.*

Circa finem ultimæ orationis Acolythorum alter accipit de credentia, vel parva menſa vas aquæ benedictæ

nedictæ, cum aſperſorio, & una cum thuriferario accedit ad celebrantem propè Diaconum. *Cærem. Ord. Min. loc. cit.*

Finitis orationibus, celebrans ponit incenſum in thuribulum, & benedicit more ſolito, miniſtrante Diacono naviculam, & thuriferario thuribulum: deindè ab altero ex Acolythis porrecto Aſpergillo Diacono ſine oſculis, illud celebranti porrigit cum debitis oſculis, & reverentiis antè, & poſt: celebrans vero accepto aſperſorio à Diacono, ter aſpergit candelas, ſcilicet, in medio, à dextris, & ſiniſtris dicendo ſubmiſſa voce Antiphonam: *Aſperges me, &c.* ſinè cantu, & ſinè Pſalmo; & reddito Aſperſorio, ac accepto thuribulo, ter adolet incenſo eo modo, quo aſperſit nihil dicens: Diaconus autem in aſperſione, & incenſatione elevat à dextris fimbriam Pluvialis. *Gav. p. 4. tit. 6. n. 3. tit. 7. n. 4. & tit. 14. n. 3. & 4. &c. Alcocer. & Cær. Ord.* Min. *loc. cit. & cap. 21. n. 9. &c.*

Completa benedictione, ut in Miſſali, celebrans accedet ad medium Altaris, diacono; & ſubdiacono hinc indè comitantibus: tum facta ſimul mediocri inclinatione Cruci, ſtatim convertet ſe ad populum in medio Altaris, rèmanente diacono à latere Epiſtolæ, & ſubdiacono à latere Evangelii, qui elevabit fimbriam Pluvialis, dum fiet diſtributio candelarum, diaconus verò porriget candelas celebranti, oſculando tantum eas: tum dignor ex clero, & apud nos dignor ex Patribus invitatus à cæremoniario, vel eo abſente à thuriferario, accedat ad Altare in ſuo habitu chorali ſinè ſtola, ubi facta debita reverentia Altari, & celebranti, aſcendet ad ſecundum gradum, ſeù viciniorem ſuppedaneo, & ibi ſtans, à ſacriſta, vel ab altero ex Acolythis, ſivè à diacono accepta una ex candelis benedictis, cæteris pulchriore, illam cum debita reverentia tradit celebranti ſtanti ſuper ſuppedaneo in medio Altaris verſa facie ad populum, cum miniſtris hinc indè eodem modo converſis, cum oſculo ipſius candelæ tantum ab utroque & non manus:

dum

dum verò celebrans illam accipit, non genufle&c;tit, ut patet in Miſſali,ſed acceptam dat alteri ex Acolythis, vel cæremoniario tenendam, ut faciliùs diſtribuere poſſit candelas. *Gav. p. 4. tit. 7. num. 5. & tit. 14. num. 4. Cær. Ord. Min. ut ſup. cap. 20. num. 5. & Cær. Epiſc. lib. 2. cap. 16. & 17.*

Poſtea celebrans ſtans in medio antè Altare, ut ſuprà, aperto capite diſtribuit candelas, primum Digniori, à quo ipſe acceperat, qui candelam tantum auſculatur, ſicut de Prælatis dicitur, tum facta debita reverentia Altari, & celebranti, revertetur in chorum. *Alcocer. tract. 4 pag. 277. & Cær. Epiſc. ut ſup. cap 17. ex Rubr.*

Deinde accedent Diaconus, & Subdiaconus ſimul, & à parte ſua genufle&c;tent, accipient cum debitis oſculis candelam à celebrante, tum factis debitis reverentiis, redibunt ad officium ſuum. Poſteà accedunt omnes miniſtri Altaris, & alii Patres, & Fratres per ordinem, ultimo laici ſeculares, omnes genufle&c;tentes, & candelam, ac manum Celebrantis oſculantes, exceptis Prælatis, ut dicetur, & cum celebrans inceperit diſtribuere Candelas, à choro cantatur Antiphona. *Lumen, &c. Rub Miſſ.*

Aperto capite diſtribuit celebrans candelas, cineres, & ramos, *ex Decr. Sac. Rit. Congr.* 18. *Julij* 1626. *Cær. Ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 12. *num.* 11.

Diaconus à ſiniſtris celebrantis ſtans, miniſtrat ei candelas; eas tantum oſculando, depoſita interim ſua ſuper Altare: alter autē Acolythus miniſtrabit Diacono candelas ſine oſculis. *Gav. p. 4. tit. 7. n. 5. & Cær. Ord. Min. ut ſup. cap. 22. num. 6.*

Incedent bini, & bini Patres, & Fratres, gravi & decoro inceſſu, ac maxima humilitate, & reverentia ad accipiendam candelam benedi&c;tam, cum debitis reverentiis Altari, & celebranti ante, & poſt, genuflexi, illam recipientes; quam Prelati, & Canonici recipient ſtantes, ſolùmque inclinantes, & candelam deoſculantes. *Gav. ut ſup. tit 6 num. 5. & tit. 14 num 4. Carem. ord.* Min. *ut ſup. & Cær. Epiſc. lib. 2. cap. 27.*

Cle-

Clerus accipit candelam ad gradus Altaris, ſed populus congruentius recipit extrà gradus ad cancellos. *Gav. loc. cit.*

Poſt diſtributionem candelarum, celebrans lavat manus, ut ſup. dictum eſt: deindè dicit orationē ut in Miſſali, accedentibus Acolythis cum candelabris more ſolito. *Gav. ut ſup. tit. 6. num. 5 & Cære. Epiſc. lib. 2. cap. 16.*

Interim accenditur candela celebrantis, & pariter omnium aliorum, maximè de Clero, niſi à principio fuiſſent accenſæ, & ordinatur per Cæremoniarū Proceſſio circumcircà Eccleſiam, vel aliàs, juxtà ritum Eccleſiarum. *Cær. Epiſc. loc. cit.*

Finita oratione celebrās ponit incenſum in thuribulum, miniſtrante Diacono, & Thuriferario, &c. cum benedictione de more. *Gav. ut. ſup. tit. 7. num. 6. & Cærem. Epiſc. loc. cit. ex Rubr.*

In Proceſſione præcedit Thuriferarius cum Thuribulo fumigante, ut quaſi viam ſternat Crucifixo ſequenti, vel quaſi Chriſtus trahat poſt ſe ſequentes in odorem unguentorum ſuorum. *Gav. loc. ſup. citato.*

Advertendum eſt, quod Thuriferarius in tota Proceſſione neminem thurificare debet, quod eſt intelligendum, etiam de aliis Proceſſionibus. *Alcocer. tract. 4. pag. 278.*

Subdiaconus portans Crucem, non debet eſſe diſtinctus ab eo, qui miniſtrat, ſed ipſemet miniſtraturus celebranti Crucem deferet medius inter Acolythos cum candelabris, & candelis accenſis. *Gav. ut ſup. & Alcoc. cit. Cær. Ord. Min. p. 2. cap. 20. nu. 6. & cap. 22 num. 7. & Cærem. Epiſc. ut ſup.*

Thuriferarius, Subdiaconus, & duo Acolythi deferentes candelabra, deponunt ſuas candelas, ut facilius geſtent alia, &c. *Gav. loc. ſup. cit.*

In Proceſſione ſequitur Clerus per ordinem, ultimò celebrans capite cooperto habens Diaconum à ſiniſtris, cum candelis in manibus ſuis tàm celebrans, quàm Diaconus. *Gav. Cære. Ord. Min. p. 2. cap. 22. num. 7. & Cær. Epiſc. loc. ſup. cit. ex Rub.*

Poſt

Poſt Proceſſionem celebratur Miſſa, & candelæ tenentur in manibus accenſæ ad Evangelium, & ad elevationem uſquè poſt Communionem: *ut patet in Rubr. Miſſal.*

Si autem hoc feſtum venerit in Dom. Sep. Sexag. & Quinq. & cantetur Miſſa de Dominica, candelę non tenentur accenſæ, nec ad Evangelium, nequè ad elevat. &c. *Gav. ut ſup. tit.* 14. *num.* 10. *Cærem. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 20. *num.* 7. *& Cærem. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 16.

A Miniſtris Altaris candelæ non tenentur in Miſſa, à celebrante dum cantatur Evangeliũ tantùm. *Gav. loc. cit. num.* 7.

Standum erit à Choro, etiam cum candelis accenſis: poſt elevationem, non genufleɛtendum. *Gav. loc. cit.*

De Benedictione in Miſſa *Feriæ* 4. *Cinerum.* *Cap.* III.

QUarta Feria antè primam Dominicam Quadrageſimæ, quæ à Cinerum Aſperſione, Cinerum appellatur, quia officium, & Miſſa eſt de Feria, Altare, & omnia ſimplicius parantur, quàm in Feſtis Solemnioribus, & nulla paretur Menſa à cornu Epiſtolæ, ut aliàs, ſed tantum parva Menſula à latere Evangelii; ubi ponuntur vaſa pro abluendis manibus, cum mica panis, & mappa prò abſterſione manuum celebrantis, in angulo Altaris, diſtributis Cineribus. *Cær. ord. Min. p.* 2. *cap.* 21. *num.* 2. *& Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 18.

Vas cum aqua benedicta, & aſperſorio, ac thuribulum cum Navicula, & incenſo ponentur in angulo Altaris ſuper parva Menſa; vas autem cum Cineribus Mundis, ex Ramis Olivarum, ſivè aliarum arborum benedictis, anni præteriti, combuſtis, collocabitur ſuper Altare in eodem cornu Epiſtolæ, inter Miſſale, & cornu. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 4 *tit.* 6. *num.* 1. *&* 3. *& Cæremon. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 19.

Cineres debent eſſe aridi, non in modum luti.

Sac.

*Sac.Congr.Rit.*13.*Maii* 1603 *Gav.ut ſup.*

Finita Nona, Sacerdos indutus Pluviali violaceo, cum Miniſtris indutis Planetis plicatis antè pectus ſivè in Albis, procedit ad Altare ad benedicendum Cineres mediùs intèr Miniſtros, præcedentibus Acolythis cùm candelabris, & candelis accenſis: ubi cùm pervenerit, facta Altari debita reverentia, aſcendit ad ejus medium, quo oſculato, accedit cùm Miniſtris ad cornu Epiſtolæ, & ibidem ſtans versùs Altare, medius intèr ipſos hinc indè aſſiſtentes benedicit Cineres, dicens; *Dominus vobiſcum*, *Oremus*; & *Orationes manibus junctis*: posteà impoſito incenſo in thuribulo, ter aſpergit Cineres aqua benedicta, dicendo Antiphonam: *Aſperges* &c. ſinè cantu, & ſinè Pſalmo, & ter adolet incenſo, prout in *Miſſale* eodem ritu, quo dictum eſt ſuprà de candelis, quià ſunt communia huic Benedictioni, ideò de Miniſtris aliqua prætermiſſa ſunt, nè eadem fruſtra repetantur. *Gav. loc. cit.* **... 7. *num.* 2. 3. & 4. & 14. *num.* 3. *Cær. ord. Min. ut ſup. n.* 7. 8. & 9. & *Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 18. & 19.

Finita Benedictione, celebrans cum Diacono, & Subdiacono accedens ad medium Altaris inclinabit ſe Cruci, & converſus ad populum, habens Diaconum à dextris tenentem vas Cinerum manu dextera, ſiniſtra verò anteriorem Pluvialis fimbriam, & Subdiaconum à ſiniſtris etiàm ſuſtinentē Pluviale, ſtabit in medio ſuppedanei: tùm Dignior Sacerdos de Choro accedet ad Altare, ut dictum eſt ſup. in Benedictione candelarum, & factis debitis reverentiis, aſcendet ad ſecundum gradum, ſeù viciniorem ſuppedaneo, ubi ſtans imponit Cineres ſuper caput inclinatum ipſius celebrantis ſtãtis manibus junctis verſus populum (& non genibus flexis) formans ſignum Crucis, & dicens: *Memento homo quia pulvis es*, & *in pulverem reverteris*; (qua forma utetur celebrans, dum Cineres imponet tàm viris, quàm mulieribus. (*Cæremon. Epiſc.* & *Gav. ut ſup.*

Si verò non adſit alius Sacerdos, ipſemet celebrans

brans flexis genibus coràm Altari, ſibi ipſi Cineres imponit in capite nihil dicens, quaſi à Chriſto illos recipiens, & cantatur ſtatim à Choro Antiphona: *Immutemur habitu*, *&c.Gav.loc.cit.& Rub. Miſſal.*

Similitèr, ſi adſint Diaconus, & Subdiaconus, & non ſint Sacerdotes, non debet celebrans, nec ab uno, neque ab altero Cineres recipere, ſed ſibi ipſi imponet ut ſup. *Gav.& Rub.Miſſ.loc.cit.*

Celebrans, acceptis Cineribus ibidem ſtans, ut ſuprà, eidem digniori, à quo accepit, caput inclinanti, ſtanti, vel genuflectenti (pro ejus qualitate) Cineres imponet; mox Diacono, & Subdiacono paratis, & aliis Miniſtris Altaris, ac ceteris per ordinem, qui bini, & bini accedent gravi, & decoro inceſtu, ac maxima humilitate capite inclinato, genuflexi, & manibus junctis, ac debitis cum reverentiis ad recipiẽdum ſuper caput Sacros Cineres, quos Prælati cùm reverentiis debitis recipient capite inclinato, ſed ſtantes. *Gav. loc.cit. num.*3.*&* 5.*Alcocer.tract.*4.*pag.*280 *Cærem. ord.Min. ut ſup.num.*4.*&* 5.*& Cær.*Epiſc.*lib.*2.*cap.* 18.*&* 19.

Celebrans imponit Cineres capitibus accipientium per modùm Crucis: fæminis etiam non ſuprà velum, ſed ſuprà capillos, ſi commodè fieri poteſt. *Gav.ut ſup.num.*5.*& Cer.ord.*Min*.op.cit.num.*10.

Completa Cinerum impoſitione, celebrans converſus ad Altare, & facta Cruci reverentia cum Miniſtris, accedit ad cornu Epiſtolæ, & in angulo Altaris cum aqua, & mica panis tergit manus; poſteà dicit: *Dominus vobiſcum*, *Oremus*, *& Orationem*, prout in M*iſſali* patet: deindè dicitur Miſſa, &c. *Gav.Alcocer.Cæremon.ord.* M*inor.& Cærem. Epiſc.ut ſup.*

De Benedictione antè Miſſam in Dominica Palmarum. Cap. IV.

IN Dominica Palmarum Benedictio, & diſtributio illarum, ſimile eſt ferè in omnibus, Benedictioni, ac diſtributioni candelarum; remiſſiùs tamèn aliquantò paratur Altare, &c. *Cære. Epiſc. lib. 2. cap. 21.*

Præparantur igitur in menſa, ſeù ſupèr Altare in cornu Epiſtolæ Palmæ, vel Rami olivarum, ſivè aliarum arborum, ea quantitate, quæ videbitur, & alia neceſſaria, ut ſuprà in Benedictione Candelarum dictum eſt. *Gav. in Epit. tract. 1. p. 4. tit. 7. & Cær. Epiſc. ut ſup.*

Completa hora Tertia, Sacerdos indutus Alba, Stola, & Pluviali violaceo, vel ſinè caſula, cùm Miniſtris ſacris ſimiliter indutis cum manipulis ſuis, quia cantaturi ſunt Epiſtolam, & Evangelium (& ubi licet Planetis plicatis) procedit ad Altare more ſolito: ubi cum pervenerit, facta debita reverentia, ſtatim Acolythi deponunt candelabra ſuper credentiam, & aſperſione aquæ benedictæ facta, Sacerdos cum Miniſtris aſcendit ad Altare, quo oſculato, accedit cum eis ad cornu Epiſtolæ, ipſis prius Cruci hinc indè genuflectentibus: deindè medius eorum dicit ſubmiſſa voce Antiphonam: *Hoſanna, &c.* qua à Choro decantata, ibidem ſtans junctis manibus, non vertens ſe ad populum, dicit, in tono feriali: *Dominus vobiſcum, Oremus, & Orationem* ut in Miſſ. *Gav. ut ſup num. 2. & Cærem. ord. Min. par. 2. cap. 22. num. 1. 2. & 3.*

Interim Subdiaconus Planetam deponet, & cantabit Epiſtolam loco ſolito, qua finita, recipiet de more benedictionem celebrantis, & Planetam reſumet, & aſſiſtet celebranti legenti Evangelium in cornu Epiſtolæ, niſi velit omitterre. *Gav. loc. cit.*

Diaconus ſimilitèr, dum cantabitur in Choro Reſ-

Reſponſorium, deponet Planetam, ſumptaque latiori Stola, deferet librum in medium Altaris, miniſtrabit incenſum, dicet: *Munda cor meum*, *&c.* & cantabit Evangelium more conſueto: quò finito, Subdiaconus deferet librum oſculandum Sacerdoti, qui, & incenſatur à Diacono: tum reddito thuribulo, depoſitaque Stola latiori, reſumet ſuam Planetam, & celebranti aſſiſtet, ut ſuprà. *Gav.& Cær.ord.*Min.*loc.ſup.cit.& Rubr.* Miſſ.

Poſt hæc, Sacerdos ſtans in eodem cornu Epiſtolæ, benedicit Ramos, dicens: *Dominus vobiſcum*, *Oremus*, *Orationes*, *& Præfationem* manibus junctis, aſſiſtentibus hinc indè Miniſtris, qui cum eo in eodem loco dicunt: *Sanctus*. *Cærem. ord. Min. loc.cit.num.*4.*ex* Rubr.*& Cærem.* E*piſc.ut ſup.*

Finitis orationibus, celebrans ponit incenſum in thuribulo; deindè ter aſpergit Ramos, & ter adolet incenſo, prout in *Miſſali*, eodem ritu, quo ſupra in Benedictione candelarum. *Gav.ut ſup.nu.* 3.*&* 4.*& tit.*14.*num.*3.

Completa Benedictione, Dignior ex Patribus accedit ad Altare, & dat Ramum benedictum celebranti ſtanti, ut dictum eſt ſuprà de candelis; poſteà celebrans depoſito Ramo in manu Acolythi, ſeù Cæremoniarii, diſtribuit Ramos, primum Digniori, à quo ipſe accepit, deindè Diacono, & Subdiacono paratis, & aliis per ordinem, ultimò laicis ſæcularibus, eodem ritu, ut ſuprà in diſtributione candelarum, & prout in *Miſſali* patet; cum verò celebrans inceperit diſtribuere Ramos, à Choro cantatur Antiphona: P*ueri Hebreorum*, *&c. Rubric. Miſſal.*

Finita diſtributione Ramorum, celebrans in cornu Epiſtolæ, more ſolito, lavabit manus: deindè in eodem cornu medius inter Miniſtros, dicet: *Dominus vobiſcum*, *& orationem*, ut in Miſſali. G*av. & Cærem.Epiſc. ut ſupr.*

Poſteà fit Proceſſio eodem ritu, quo ſuprà de Proceſſione candel. dictum eſt, & prout in *Cærem. Epiſc.* Miſſ.*&* *Rit.*Rom.

Crucem verò deferet, ut ſupra, Subdiaconus miniſtrans, qui in reverſione Proceſſionis, cum Cantores intraverint Eccleſiam, vertet imaginem Crucifixi ad celebrantem, & percutiet portam ſemel in ima parte, cum ima parte haſtilis: ità modeſtè, ut illam tantùm tangat ſine ſtrepitu. *Cær. Ord. Min. ut ſup.num.*7.& 8. *Cære.Epiſc. loc.cit.*& *Cærem.*Pap. *lib.*2.*cap.*39.

Aliqua notanda in Miſſa Dominicæ Palmarum circà Paſſ*ionem cantandam.*
Cap. V.

Finita Proceſſione celebratur Miſſa, & rami tenentur in manibus, cum cantatur *Paſſio*, & *Evangelium* tantùm. R*ubr.Miſſal.*

P*aſſio* cantari debet à tribus Diaconis diſtinctis ab eis, qui ſunt ad Altare, indutis Amictu, Alba Cingulo, & Stola Diaconali coloris violacei, cum ſuis manipulis ejuſdem coloris. *Gav.in Epit.tract.* 1.*p.*4.*tit.*7.*num.*9.*Alcoc.tract.*4.*pag.*289.*Cær.ord.Min. p.*2.*cap.*22.*num.*12.*Cær.Epiſc.lib.*2.*cap.* 21. & *Cærem. Pap. lib.*2.*cap.*45.

Procedunt autem iſti Diaconi de Sacriſtia circa finem *Tractus* hoc ordine: antecedit Cæremoniarius, ſivè Acolythus, tùm ille, qui Evangeliſtæ perſonam agit, portans ſibi librum antè pectus, deindè qui turbarum, ultimò qui Chriſti; manibus junctis; Facta autem Altari genuflexione, accedunt ad cantandam Paſſionem versùs cornu Evãgelii in plano Capellæ, ſeù in pulpito, ſecundum conſuetudinem Eccleſiarum, medium locum relinquentes illi, qui agit perſonam Chriſti, & dexterum Evangeliſtæ; Romæ verò communior uſus eſt, ut Evangeliſta medium teneat locum, & illius dexteram ille, qui Chriſtum repræſentat, & in Capella Papæ unus tantum adhibetur liber, in quo tres Diaconi ſingillatim cantant, quæ cantare debent, quo fit, ut Evangeliſta, qui plus aliis cantat, medium teneat locum: dum autem cantant

tant tenent manus junctas, & nullam petunt benedictionem, nec deferuntur luminaria, nequè thus adhibetur; omnis namque ſolemnitas in tanta meſtitia tollitur. *Gav.loc.ſup.cit.*; *& num.* 16. *Alcoc. loc. cit. Cærem.ord.Min.& Cær.Epiſc.ut ſup.*

Notæ illæ ✠ C. S. ſignificant Chriſtum, Chroniſtam, & Synagogam, vel Chriſtum, Cantorem. *Gav.ut ſup.*

Dum Diaconi cantant Paſſionem; ſi non adſint, qui cum cottis teneant libros, apponantur Legilia, quod etiam commodius erit. *Ex Cær.ord.Min. & Epiſc.ut ſup.*

Circà locum eſt advertendum, quòd Paſſio cantari poteſt; ad Aquilonem in cornu Evangelii in plano Capellæ, & etiàm in eodem cornu versùs populum: antè Altare versùs illud, ſcilicet uno ſtante in medio, altero à dextris, & altero à ſiniſtris in pulpito, vel ubi alitèr ſit conſuetudo; ſed quomodocumque cantetur, omnes cantores ſtare debent eodem modo converſi, Si commodè fieri poterit; celebrans verò ſivè cantet, ſivè legat ſemper manet ad Altare in cornu Epiſtolę versùs illud. *DD.ut ſup.*

Celebrans igitur ſtans in cornu Epiſtolæ, & accepto de manu Diaconi ramo, quem tenet ſiniſtra, legit ſubmiſſa voce Paſſionem, paululum conversùs ad Diaconos cantantes (ſi commodè fieri poteſt) habens Diaconum Miſſæ à dextris, & Subdiaconū à dextris Diaconi tenentes ramos dextera, ſiniſtrā verò pectori admotam, & faciem ad illum aliquatenus convertentes, nec in morte Chriſti genuflectent, ſicuti nec celebrans, niſi cum cantoribus. *Gav.ut ſup.& tit.9.num.4.& 5.Cær.ord.Min.loc.cit.n.13.& Cær.Epiſc.& Pap.ut ſup.*

Poſtquàm celebrans legerit totam Paſſionem, etiam illam partem, quæ eſt in tono Evangelii, convertet ſe cum Miniſtris ad cantores, ſtans in cornu Epiſtolæ, ut in aliis Evangeliis, tenens ramum dextera, & ſiniſtram pectori admotam, ſtans Diaconus à ſiniſtris ejus in ſecundo gradu, & Sub-

diaconus à ſiniſtris Diaconi cum ramis in dextera, & antequam cantentur hæc verba: *Emiſit Spiritum*, celebrans cum Miniſtris accedet ad medium Altaris, & deſcendet ad ſecundum gradum, ubi genuflexus cum ipſis hinc indè, profundè inclinabitur, donec cantores ſurrexerint. *Beavv. in Cære. Eccl. Gav. & Cær. ard. ut ſup.*

Signum ſurgendi poſt pauſam, quæ erit unius *Pater noſter*, datur à Diacono, qui Evangeliſtam agit, eo ipſo, quod ſurgit, ſinè ſtrepitu manus ſuper librum: nullo verò modo datur ab ipſo celebrante. *Gav. & Cær. ord. Min. loc. ſup. cit. & Cær. Epiſc. lib. 2. cap. 25.*

Cùm ſurrexerit celebrans cum Miniſtris, depoſitis priùs Ramis in manu Cæremoniarii, aſcendit ad Altare. Diaconi verò cantata Paſſione uſque ad illam partem, quæ legi debet in tono Evangelii, facta Altari genuflexione, redeunt in Sacriſtiam ordine, quo venerunt. *Cær. ord. min. ut ſup. nu.* 14.

Interim Subdiaconus defert librum celebrantis ad cornu Evangelii: Diaconus verò depoſita Planeta plicata, eaque ſive alia duplicata, ſuper humerum ſiniſtrum poſita, & ſub brachio dextero colligata, ſive cum Stola latiori, poſito libro in medio Altaris, miniſtrat incenſum de more: dicit: *Munda cor meum*, *&c.* & petit benedictionem; deindè pergit cum Subdiacono ad locum cònſuetum, incenſat librum, & cantat Evangelium, hinc indè aſſiſtentibus Acolythis, manibus junctis ſine candelabris; in fine autem reſpondetur: *Laus tibi Chriſte*, & datur liber oſculandus celebranti initio poſtremæ partis, cum ejuſdem incenſatione. *Gav. ut ſup. tit. 7. num.* 10. *ex Rubr. Alcoc. tract. 4. pag.* 291. *& Cær. Epiſc. lib. 2. cap.* 21.

Paſſio cantari poteſt etiam à Diacono, & Subdiacono Miſſæ, dummodò ille Subdiaconus habeat etiam Diaconatus ordinem, & cantaturus Paſſionem, Planetam plicatam deponat, & ſumat Stolam Diaconalem, moxquè ea finita, deponat, reſumendo Planetam, Diaconus autem Miſſæ deponet

pariter

paritèr ſuam Planetam, & in loco conſueto cantabunt Paſſionem; inter ſeipſos, voces, & partes dividentes, niſi adſit alius Diaconus. *Cær. ord. Min. p. 2. cap. 22. num. 12.*

Si autem deſint Diaconi ad cantandam Paſſionẽ, & adſit ſolus Diaconus Miſſæ, ipſe ſolus, depoſita Planeta (ſi habeat) totam Paſſionem, & partem finalem ejuſdem cantabit in loco conſueto, ut ſuprà, interim ſtante Subdiacono poſt librum, & Acolythis hinc indè ſine luminaribus, manibus junctis; cantata verò Paſſione, redibit ad Altare, ubi facta genuflexione, omnia præſtabit ut ſuprà, deindè cantabit Evangelium. *Gav. ut ſup. num. 9. & Cær. Ord. Min. loc. cit. num. 11.*

Poterit tandem ſecundum aliquos, in parvis Conventibus, & locis cantari Paſſio à celebrante, à Diacono, & Subdiacono Miſſæ, ſi habeat etiam ordinem Diaconatus ut ſupra, & tunc perſonam Chriſti faciet celebrans, Diaconus Evangeliſtæ, & turbarum Subdiaconus, cum Stolis, ut ſuprà, & in loco conſueto, & cantata Paſſione, redibunt ad Altare, omniaquè facient de more: celebrans verò cantabit in ſuo loco in cornu Epiſtolæ cum caſula. *Alcoc. tract. 4. pag. 291.*

Nullo verò modo cantari poteſt Paſſio, nec debet à non ordinatis ad ſacrum Diaconatus ordinem; cantet potiùs ipſe celebrans totam Paſſionem, ſi velit, eo modo, quò poteſt. *Alcoc. ut ſup.*

Omnia, ut ſupra ſunt notata, aliis diebus obſervabuntur, dum Paſſio erit cantanda, excepta feria ſexta, ut dicetur. *Gav. & Cær. Ord. Min. & Epiſc. ut ſup.*

In Miſſa privata celebrans legit Paſſionem in cornu Evangelii, ut in aliis Miſſis, & cum pervenerit ad illam partem, quę gerit vicem Evangelii, dicit in medio: *Munda cor meum, &c.* & in eodem cornu Evangelii legit de more. *Gav. ut ſup. tit. 7. num. 10. & Cær. ord. Min. p. 2. cap. 21. num. 15.*

Notandum autèm eſt, quod ad legendam Paſſionem in Miſſa privata, non extinguuntur lumina-

ria in Altari, ut ex profeſſo probat *Paulus Comitolus in reſponſ. moral. lib. 1. quæſt. 49. Gav. p. 4. tit. 7. n. 21.*

Tandem notandum, quod qui benedicit, candelas, cineres, & ramos, debet etiam cantare Miſſam ſequentem. *Sac. Cong. 26. Feb. 1628.*

De Feria quinta in Cœna Domini. *Cap. VI.*

CElebrans cum miniſtris accedit ad Altare, more ſolito, ſed conſecrat duas Hoſtias, quarum una ſumit de more, altera reſervat pro die ſequenti, in quo non dicitur Miſſa, conſecrat etiam in ſufficienti numero particulas prò communione facienda, & alias prò infirmis reſervandas; ſumpto autem Sanguine à celebrante, antequam ſe purificet, Diaconus tegit palla Calicem, & collocat verſus cornu Evangelii ſuper Corporale: tum Subdiaconus, facta genuflectione, vadit ad credentiam, & defert Calicem vacuum deſuper tectum patena, palla, & velo parvo albo, quem tradit Diacono in cornu Epiſtolæ, defert autem ad Altare ſinè velo oblungo; mox Diaconus eum diſcooperit, & porrigit celebranti, qui in eo ponit alteram Hoſtiam conſecratam, quem Diaconus primò palla, tum patena, denique parvo velo cooperit, & in medio Altaris ſuper corporale collocato proprius Crucem; deinde pixidem in medio Altaris collocato cum debitis genuflectionibus, & fit communio cleri antè Altare, tum populi extrà cancellos. *Gav. in Epit. tract. 1. p. 4. tit. 8. num. 4. & 5. Cœrem. ord.* Min. *p. 2. cap. 23. Cœr. Epiſc. lib. 2. cap. 23. & Rubr. Miſſ. fer. 5. in* Cœna *Domini.*

In hac Miſſa fit communio cleri, in memoriam, quod Chriſtus communicavit Apoſtolos, quod ſemper ſervari debet. *Sacr. Cong. 27. Sept. 1608.*

Celebrans genuflectit quandocunque accedit, vel recedit à medio Altaris, vel tranſit antè Sacramentum: licet in Calice lateat, & ſub velo, quod in ſimilibus caſibus obſervari debet. *Gav. ut ſup. n. 7. & Cær.* Ep. *& Rub.* Miſſ *loc. cit.*

In

 142

In fine dat benedictionem à latere Evangelii, neque perficit circulum, nè terga vertat Sacramento: eadem obſervant miniſtri; ad Evangelium autem non ſignat Altare ad initium, ſed librum, aut tabellam, ſi adſit & ad ea verba: *Et Verbum caro factum eſt*, genuflectit cum miniſtris paulo verſus Sacramentum. *Gav.loc.cit. num. 8.& 9.* T*onel. in ſacr. Enchir.lib.3.cap.2.num.16.* C*ær.Epiſc.&* R*ub.*M*iſſal. ut ſupr.*

Locus in aliqua Capella, in quo aſſervari debet Sacramentum, debet eſſe omninò diſtinctus ab Altari, in quo celebratum fuit, & ornari debet cum velis, ſive cortinis albis, ſi fieri poteſt, ſed nullo modo nigris, quia craſtina die ſuper Calicem erit adhuc velum album, cum reportabitur ad Altare majus, hic enim locus non ſepulchrum, ſed Regia Chriſti viventis eſt. *Gav.ut ſup.num.10.& Cærem. ord.*M*in.loc.ſup.cit.n.6.*

Finita Miſſa, fit Proceſſio, ut ſuo loco notatum eſt; Crux autem, quæ defertur in Proceſſione, debet eſſe velata velo violaceo: Crux tamen in Altari velata debet eſſe velo albo. *Gav. ut ſup. num. 1. & 11.*

Ad denudationem Altarium procedunt Celebrans, & Diaconus in albis, & Stolis tantum violaceis, cum Subdiacono in albis tantum ſinè manipulis. *Gav.loc.ſup.cit.num.19. & Cærem.Ordin.Min. loc. cit.*

Amovendæ ſunt mappæ tantum cum pallis, & aliis ornamentis, relicta cruce velata cum candelabris in Altaribus, *Pſalmus* ideò repetendus eſt, ſi multa ſint Altaria. *Gavan. & Cærem. ordin. Min. loc. cit.*

Conopæum Tabernaculi majoris, in quo aſſervatur ordinariè Sacramentum, debet eſſe coloris violacei, quia Regia viventis Chriſti eſt, ad modicum tempus abſentis, quod ſi adhibeatur coloris nigri ob ſequentem feriam ſextam, & erit ratio, quia vacuum eſt Tabernaculum, & conformis erit color paramentis celebrantis. Romæ in Eccleſia Sancti

Petri amovetur conopæum, quod magis placet, niſi ſint velandæ ſtatuæ, ſeu immagines prædicti Tabernaculi. *Gav. ut ſup.*

Hoc triduo tranſeuntes antè Crucem, quæ eſt in Altari majori, illi faciunt genuflectionem, excepto celebrante parato; id tamen non habet locum in feria 6. Paraſceves, in qua ipſe quoque celebrans, etiam Epiſcopus, tantò magis alii genuflectere debent cuilibet Cruci in honorem Crucifixi Domini. *Gav. ut ſup. num.* 20. *&* *tit.* 9. *num.* 12. *Tonel. in ſacr. Enchir. lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 23. *&* *Cærem. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 26.

Si in Altari remanſerint Hoſtiæ conſecratę, deferantur per deputatum ad Communionem, vel per Sacriſtam in aliquo ſacello, præcedentibus Acolythis cum intorticiis accenſis, ubi cuſtodiri debent prò communicandis infirmis, cum luminibus, & clavibus reſerare: in Altari verò, ubi ſolet SS. Sacramentum aſſervari, Ciborii oſtiolum ſit apertum, quod erit ſemper obſervandum, quandocumque in ipſo Hoſtiæ conſecratæ non aſſervantur, & in Altari ſit Crux velo nigro velata. *Gav. ut ſup. tit.* 8 *num.* 5. *&* *tit.* 9. *num.* 1. *Cær. ord. Min. p.* 1. *cap.* 13. *num.* 11. *&* *par.* 2. *cap.* 25. *num.* 2.

De *Mandato*, *ſeu lotione pedum in Feria quinta Cœnæ Domini*. Cap VII.

Congruum erit, ut, ubi fit *Mandatum*, ſit Altare cum pallio albo, Crucis, & candelabris cum candelis accenſis, & ſignificandam mũditiam, cujus gratia lavantur pedes. *Cærem. ordin. minor. p.* 2. *cap.* 24. *num.* 1. *&* *Gavan. in Epit. tract.* 1. *par.* 4. *tit.* 8. *num.* 1.

Parabitur etiam credentia à latere ſiniſtro ſuper quam collocabitur Miſſale, linteum Sacerdotis, vaſa cum aqua ad abluendas in fine manus ejuſdem, & alia hujuſmodi cum floribus, aut herbis ornata. *Gav. loc. cit.* *&* *Cærem. ord. min. ut ſup. num.* 2.

Super

Super menſam, ut ſupra, erunt plures pelves cum Urceis, aqua aliquantulum calida implendis, cum treſdecim mappulis ad extergendos pedes. *Cærem ordin.lib.2.cap.24.*

Scamna neceſſaria habentur pro lavandis cum Tapetibus, quæ Tapetia ſint ità ampla, ut Sacerdos ſuper iiſdem genuflexus lavare queat, ne albam fœdat. *Gav loco cit & Cærem. Ord.min.ut ſupr. num.3.*

His diſpoſitis, hora competenti dato ſigno cum tabula, conveniunt omnes ad faciendum *Mandatum*; tum Prælatus, ſeu Superior, ſuper Amictum, & albam induitur ſtola, & Pluviali violaceis; Diaconus verò, & Subdiaconus, ut in Miſſa, induuntur paramentis albis cum ſuis manipulis (licet eo careat Sacerdos) ob Evangelium cantandum. *Gav.ut ſup. num. 2. Cærem.Ordin. min. loc. cit.num.4. & in* Rubr.*Miſſ.*

Si fiat Proceſſio à Sacriſtia ad Capitulum, aut ad alium locum præparatum, ſubdiaconus deferet Crucem medius inter ceroferarios cum candelabris, & candelis accenſis, more ſolito: ubi cum pervenerint, Subdiaconus deponet Crucem propè Altare in cornu Evangelii: Prælatus verò, ſeu Superior aſcendit ad Altare, illudque oſculatur, deinde imponit incenſum more ſolito cum benedictione: tum Diaconus Librum Evangeliorum deſert ad Altare, & genuflexus antè Superiorem, ſeu alium Sacerdotem paratum ſtantem in cornu Evangelii, dicit: *Munda cor meum*, & petit benedictionem, qua accepta, ſtantibus Acolytis cum candelabris accenſis, & Subdiacono librum tenente, ſignat librum, incenſat, & cantat Evangelium: *Ante diem feſtum Paſchæ*, ut in Miſſa, quo finito, Subdiaconus portat librum apertum oſculandum Superiori parato, vel Prelato, ſi adſit, Diaconus verò eum de more incenſat. *Bauldr.p.4.cap.9.art.5. Cærem.Epiſc.ut ſup. &* *Rubr.*Miſſal.

Finita incenſatione Celebrantis, deponuntur manipuli à miniſtris, poſteà Superior exuitur Pluviali,

viali, & per Diaconum, & Subdiaconum præcingitur linteo, & ſic præcintus aſſiſtentibus ſibi iiſdem Diac. & Subdiac., accedit ad lotionem pedum, & per ordinem diſpoſitis iis, qui lavandi ſunt, clericis, aut laicis, pelvim, & aquã miniſtrantibus. Subdiacono ſingulorum pedem dexterum tenente, genuflectens ſingulis illorum pedem lavat, extergit, & oſculatur, nullo facto ſigno Crucis ſuper pedem: nec antè, neque poſtea, Diacono præbente linteum ab aſtergendum, qui ideo ſtabit à dextris Celebrantis, colliget linteum ipſum, quo celebrans eſt præcintus, & linteum porriget, extendet ut tergat, & recipiet quando opus erit; non autem Diaconus infundet aquam pedibus, quod pugnat directè contra Rubricam. *Gavant. ut ſupr. num.* 3. *Cær. Ord. Min. loc. cit. num.* 6. 7. *&* 8. *& Cær. Epiſc. & Rubr. Miſſ. ut ſup.*

Si dandæ ſint Eleemoſinæ pauperibus, unus ex miniſtris defert propè Diaconum lancem, in qua ſunt prædictæ eleemoſinæ, & poſt lotionem uniuſcujuſque, unam tradit Diacono, & hic celebranti, qui propria manu eam unicuique ſigillatim tribuit, quam etiam ipſe accipit cum oſculo manus Celebrantis, & ipſius eleemoſinæ. *Bauldr. p.* 4. *cap.* 9. *Art.* 5.

Poſt lotionem pedum, Superior lavat manus, & abſtergit alio linteo: deinde accipit Pluviale, redit ante medium Altaris, ubi ſtans detecto capite (dum tamen lavat pedes, caput tegit) dicit: *Pater noſter, &c. Verſus, & Orationem*, manibus junctis, tenentibus librum Diacono, & Subdiacono ſinè manipulis, & Acolythis candelabra; finitis autem omnibus, vel exuitur ibidem, vel redit ad Sacriſtiam, ordine, quo venerat. *Gav. loc. cit. num.* 4. *Cærem. ordin. Min. ut ſupr. num.* 9. *&* 10. *Alcoc. tract.* 4. *pag.* 301. *Cærem. Epiſc. & Rubr. Miſſal. ut ſupr.*

Sciendum eſt circa lotionem pedum, quia diverſi ſunt ritus Eccleſiarum, ſcilicet, ut alicubi laventur pedes treſdecim pauperibus & alibi Epiſc. lavant pedes treſdecim ex ſuis Canonicis, ut in *Cær Epiſc. lib.* 2. *cap.* 24. patet. Apud

Apud nos verò laventur Fratribus, ſivè laicis, ſivè Clericis, ſivè Sacerdotibus: ideo relinquitur hoc faciendum juxta coſuetudinem loci, verè magna erit humilitas lavare pedes pauperibus: *Alcoc. & Cærem. Epiſc. loc. cit.*

De Feria ſexta in Paraſceve. *Cap. VIII.*

IN die *Paraſceves*, finita Nona, una cum aliis præcedentibus Horis ſinè lumine dicitur, Sacerdos, & miniſtri induti paramentis nigri coloris, ſinè Dalmaticis, & in præcipuis Eccleſiis cum Planetis plicatis, ſinè luminaribus, & incenſo, procedunt ad Altare, quod debet eſſe nudum, cum Cruce velata velo nigro, ità ut ſuo tempore detegi queat facilè, & candelabris ſex obſcuri coloris, candelis extintis ex cera communi, non alba: gradus ejuſdem nudi erunt, ſed valdè mundi prò proſtratione Sacerdotis; Credentia ſimplex erit in ſuperiori parte tantùm linteo cooperta, cum neceſſariis tantum ad officium, nempè burſa cum Corporali, & Purificatorio, ampullis vini, & aquæ, vaſe vitreo ad ablutionem digitorum, Miſſalibus duobus, cum cuſſino, mappa longa pro Altari, velo longo albo pro Celebrantis humeris ad Sacramẽtum reportandum, & candelabris Acolythorum cum candelis ex cera communi: procedunt igitur è Sacriſtia Sacerdos cum miniſtris unus poſt alium, more ſolito, ut ad Miſſam, præcedentibus Acolythis ſinè candelabris, ſed manibus junctis: cum verò pervenerint ad Altare, antè illud proſtrati aliquandiù orant quapropter convenit, ut ſub eorum capitibus ponantur cuſſini coriacei, vel alterius generis, poſitivi tamen, & qui non ſint de iis, qui ſunt ad uſum Miſſæ in Altari: gradus autem Altaris nullo modo veſtiri debent panno nigro. *Gav. in Epit. tract. 1. p. 4. tit. 9. num. 1. Alcocer. tract. 4. p. 305. Cærem. Ord. Min. p. 2. cap. 25. & Cærem. Epiſc. lib. 2. cap. 25. & 26. ex Rubr.*

Dum

Dum orat Sacerdos cum miniſtris, Acolythi interim unam tantum tobaleam ſuper Altare extendunt, & præterea Miſſale cum cuſſino ſuper illud apertum collocatur per cæremoniarium; Sacerdos cum miniſtris facta oratione, Aſcendit ad Altare, & oſculatur illud in medio, miniſtris hinc inde genuflectentibus, deindè in cornu Epiſtolæ ſubmiſſa voce legit *Prophetiam* aſſiſtentibus miniſtris, ut ad introitum Miſſæ; interim aliquis lector cotta indutus comitante cæremoniario, cum debitis reverentiis ſibi ipſi librum tenens, dicit *Primam Prophetiam* ſine titulo, in loco ubi legitur Epiſtola, qua finita, non oſculatur manum Celebrantis, ſed relinquit librum in manu cæremoniarii, & factis debitis reverentiis, revertitur ad locum ſuum. *Gav. ut ſupr. num. 2. Alcocer. loc. cit. & Cær. Epiſc. ut ſup. ex Rubr.*

Finito Tractu, per Chorum, Celebrans in cornu Epiſtolæ dicit: *Oremus*, Diaconus retro ipſum genuflectit antè alios dicens: *Flectamus genua*, Subdiaconus retrò Diaconum antè alios ſurgens dicit: *Levate*, & omnes genuflectunt, (eccepto Celebrante, qui dum alii genuflectunt, ſolus ſtare debet) & ſtatim ſurgunt; quod ſemper ſervatur, quando dicendum eſt: *Flectamus genua*: tum Celebrans cantat orationem: *Deus, à quo, & Judas*, &c. qua finita Subdiaconus depoſita Planeta plicata, ſumptoque libro, vadit cum cæremoniario, factis, debitis reverentiis, ad cantandam alteram lectionem, ſeu Prophetiam in tono Epiſtolæ ſine titulo, ſibi ipſi tenens librum, in loco jam dicto, qua cantata, non oſculatur manum Celebrantis, ſed relicto libro in manu cæremoniarii, & factis debitis reverentiis, reaſſumit planetam plicatam, redit ad Celebrantem, & aſſiſtit cum Diacono, dum legit *Tractum*; dum vero Subdiaconus cantat Prophetiam, eandem Celebrans legit ſubmiſſa voce, aſſiſtente ſibi Diacono à Dextris. *Gav. loc. cit. num. 3. Alcocer. ut ſupr. pag. 307. Cærem. Ord. Min. loc. cit. n. 5. & 6. & Cærem. Epiſc. ut ſup. ex Rubr.*

Dum

Dum per Chorum cantatur *Tractus*, tres cantores, qui Paſſionem ſunt cantaturi, parantur in Sacriſtia Amictu, alba, Cingulo, & ſtola Diaconali nigra cum manipulo ejuſdem coloris, & circà finem T*ractus* procedunt antè Altare, ubi factis debitis reverentiis, cantant Paſſionem, prout ſuprà in Dominica Palmarum notatum eſt: Celebrans verò lecto Tractu, ſubmiſſa voce legit Paſſionem in cornu Epiſtolæ ſtans paulò verſus cantores,& ſtantibus miniſtris, ut ad *Introitum Miſſæ*, ſcilicet Diacono ſtante à dextris Celebrantis, & Subdiacono a dextris Diaconi, ſed cum legit ipſe: *Tradidit Spiritum*, non genuflectit; lecta verò etiam poſtrema parte in eodem cornu, quæ vicèm gerit Evangelii, convertit ſe ad cantores Paſſionis, ſtans ut in aliis Evangeliis manibus junctis, Diacono interim ſtante à ſiniſtris ejus in ſecundo gradu, & Subdiacono à ſiniſtris Diaconi ſimiliter manibus junctis: antequam verò cantentur hæc verba: *Tradidit Spiritum*, Celebrans cum miniſtris accedat ad medium Altaris ſuper ſecundum gradum, ubi ad ea verbà, cum ipſis hinc indè genuflectit utroque genu per ſpatium unius: *Pater noſter*, etiam ſe proſternens, donec Diaconus cantans ſurrexerit. *Gav. ut ſup. num.4.& 5. Beavv.& Cœrem.Epiſc.loc.ſup.cit.*

Poſtquàm ſurrexerit celebrans cum Miniſtris aſcendit ad Altare: Diaconi verò cantata Paſſione uſque ad illam partem, quæ legitur in tono Evangelii, facta Altari genuflexione, diſcedunt ordine, quo venerunt: Tunc Diaconus Miſſę depoſita planeta plicata, & accepta altera complicata ſupèr humerum ſiniſtrum, vel latiori Stola, ponet librũ ad Altare,& genuflexus dicit: *Munda cor meum,&c*

Deindè reaſſumit librum, & vadit cum Subdiacono, & duobus Acolythis ſinè luminibus, & ſinè incenſo, & nulla petita benedictione ad locũ conſuetum, ubi Subdiacono librum tenente, hinc indè aſſiſtentibus Acolythis manibus junctis, cantat reliquum Paſſionis in tono Evangelii, non ſignans librum, nequè ſeipſum, & in fine celebrans illum

non

non oſculatur, qui dum Diaconus cantat, ſtat in cornu Epiſtolæ more ſolito; quo finito, Diaconus cum aliis, factis debitis reverentiis Altari, revertuntur ad loca ſua, ſed advertat Diaconus, ne reſumat Planetam plicatam, niſi expleta Communione, & purificatione celebrantis. *Gav. ut ſupr. num.6. Alcocer. loc. cit. pag.* 208. *&* *Cære. Epiſc. loc. ſupr. cit. ex.* R*ubric.* M*iſſal.*

His expletis, ut ſuprà, celebrans adhuc ſtans ad Altare in cornu Epiſtolæ, incipit abſolutè: *Oremus, &c.* manibus junctis; tunc verò Miniſtri ſtant poſt celebrantem unus poſt alium: celebrans *monitiones* manibus junctis, *Orationem* verò manibus extenſis, nequè unquàm genufle*c*tit: aliaquè obſervantur proùt in *Miſſali* patent. *Cær. ut ſup. num.7. & Cærem. ord. Min p.2. cap.25. num.7.*

Circa finem orationum, Acolythi extendunt tapete pulchrum cum cuſſino prætioſo, & velo longo albo ſuprà gradus Altaris versùs planum Capellæ, ubi poſtea a celebrante ponenda erit Crux. *Cær. Ord. Min. loc. cit. num.* 8. *& Cær. Epiſc. ut ſup.*

Completis orationibus, celebrans, depoſita caſula in eodem cornu Epiſtolæ, & ibi in poſteriori parte anguli Altaris recipiens à Diacono Crucem jam in Altari præparatam, verſa facie ad populum, eam a ſummitate parum diſcooperit, incipiens ſolus Antiphonam: *Ecce lignum Crucis*, ac deinceps in reliquis juvatur in cantu à Miniſtris, uſque ad: *Venite adoremus*; Choro autèm cantante: *Venite adoremus*, omnes ſe proſternunt, excepto celebrāte. Hæc proſtratio non fit uſquè ad terram, ſed genibus flexis, & capite valdè demiſſo. *Gav. ut ſup. num.*8.

Deindè celebrans proſequitur *Secundo*, & *Tertio*, prout ſatis clarè notatur in Miſſali, ſed nota, quod adverbium, *Altiùs*, concordat cum verbo, *incipit* nedum cum ſolo verbo, *Elevans*, ità ut & *vocem*, & *Crucem* elevare debeat altius Sacerdos una ſimul. *Gav. loc. ſup. cit. & Corſ. in Prax. Sac. Rit. tract. 1. p.2. cap.7.*

Poſtea

Poſtea celebrans ſolus abſquè Miniſtris, & ſine ulla genuflexione facta Altari, portat Crucem ambabus manibus devotè elevatam ad locum antè Altare præparatum, & genuflexus, eam deponit ſuper velum, & cuſſinum: mox depoſitis calceamentis à latere Epiſtolæ propè ſcamnum illic præparatum ad ſedendum, procedit ad adorationẽ Crucis, habens Diaconum à dextris cum Stola latiori, & Subdiaconum à ſiniſtris in albis, manibus junctis, & ſinè calceis, aliquantulùm retro, qui cùm pervenerint ad locum, genuflectunt, & ſic genuflexi manent, donec celebrans ter adoraverit Crucem, qui in prima genuflexione caput reclinabit in terram ſuper manus junctas, vel aliter juxtà cõſuetudinem, & dicet ſecretò: *Adoramus te Chriſte, & benedicimus tibi, quia per Crucem tuam redemiſti Mundum, qui paſſus es pro nobis*, *Miſerere nobis*, deindè ſurgens accedet ad locum ubi ſecundò genuflectendum, & ibidem præſtabit, quod in prima adoratione, tùm progrediens ulteriùs, accedet ad locum Crucis propinquum, ubi tertiò præſtabit, quòd prima, & ſecunda vice, ac tum oſculabitur ſemel pedes Crucifixi; moxque ſurget, genuflectet Cruci, & ad ſedem ſuam revertetur, ubi accipiet Sandalia, & Caſulam, ac ſi opus ſit manus lavabit; deindè accedet ad Altare, & in cornu Epiſtolæ leget improperia, ut patet in *Cær. Epiſ. loc. ſup. cit.* Cum celebrans ter adoraverit Crucem, ſtatim Miniſtri Sacri ſurgent, & eodem modo, & ritu, quo celebrans, Crucem adorant, deindè revertuntur ad Altare, & celebranti aſſiſtunt, reaſſumpta priùs à Subdiacono Planeta plicata. *Gav. ut ſup. num. 9. Alcoc. loc. cit. Cære. Epiſc. loc. ſup. cit. ex Rub.*

Adorata Cruce à Diacono, & Subdiacono, accedunt Patres, & Fratres bini, & bini ordine ſuo, qui depoſitis calceis, ter genibus flexis, ut dictum eſt, Crucem adorant, ultimo laici ſæculares: quià ordo adorationis eſt, ut quilibet laicus, etiàm Princeps poſt Clerum adoret, quòd ſi fortaſſe adeſſet

Gu-

Gubernator principalis, aùt aliquis maximus vir, vel Princeps, qui aliàs ſoleat habere honorem antè Canonicos, in hoc actu ibit poſt Canonicos, ſed ante alios de Clero, quia eſt actus humilitatis, in quo laici debent clericis deferre ; Prælati verò, ſi qui adſunt, adorant poſt celebrantem, ſed convenit, ut uniformis ſit omnium actio prò locorum conſuetudine, tùm in oſculo membrorum Crucifixi, tùm in æquali pauſa, qua ſingula genua flectunt ; Interim dum fit hæc adoratio, cantantur *improperia*, & alia, quæ ſequuntur, ut in *Miſſali*, ſed celebrans ut ſuprà, ea legit, ſi velit, vel ad Altare, vel ad ſedem ſuam ſedens : *Gav. ut ſup. nu.* 9. 10. & 11. *Cærem. Ord. Min. loc. cit. num.* 10. & 11 & *Cær. Epiſc. loc. ſup. cit. ex Rub.*

Circà finem adorationis accenduntur candelæ ſuper Altare, & item eæ, quæ ſupèr credentiam habentur prò Acolythis, & Diaconus accipiens burſam corporalium, extendit Corporale more ſolito, & juxtà illud ponit purificatorium ad cornu Epiſtolæ loco ſolito, & tunc etiàm Cæremoniarius, vel ſi abeſt, Acolythus transferet Miſſale cùm cuſſino ad cornu Evangelii ; finita verò adoratione, Diaconus Crucem reverenter accipit, & reportat ad Altare, quo caſu reverentiàm nemini facit, ſed, & celebrans aſſurgere debet tranſeunti Cruci, cui genuflectit ſimùl cum Subdiacono, quòd hodie faciunt omnes omninò, nemine excepto, in honorem Crucifixi Domini noſtri, amoveturque ſtatim ab Acolythis tapete cùm velo, & cuſſino ; ſi verò multus ſit populus, poterit collocari alia Crux à Sacriſta Sacerdote, cum Stola nigra antè aliud Altare, ad quam adorandam accedant tùm mares, tùm fæminæ, & hoc, nè Proceſsio, & ſequens officium nimis protrahatur. *Gav. ut ſup. num.* 12. & 13. *Cærem. Ord. Min. ut ſup. num.* 12. 13. & 14. *Cær. Epiſ. loc. ſup. cit. ex Rubr.*

Reportata Cruce à Diacono ad Altare, ordinatur Proceſsio ad locum, ubi pridiè Sacramentum repoſitum fuerat, ut ſuo loco notatur.

Reverſa

Reverſa Proceſsione, & Sanctiſsimo Sacramento ſuper Altare depoſito, & incenſato, proût in *Miſſali* patet, recedit altèr ex Thuriferariis, ſi duo ſint; deinde ſurgens celebrans, & accedens ad Altare, facta genuflexione, ac amoto à Diacono velo albo parvo à Calice, deponit Hoſtiam è Calice ſuper Patenam, quàm Diaconus tenet, & accipiens patenam de manu Diaconi, Hoſtiam Sacram ponit ſuper corporale, nihil dicens, neque debet ſpontè eam tangere, ſi tamen accidat ut tangat, purificet ſtatim digitos in aliquo vaſe; interim Diaconus imponit vinum in Calicem, & Subdiaconus aquam, quam celebrans non benedicit, nèc dicit ſuper eam orationem conſuetam, ſed accipiens Calicem à Diacono ponit ſuper Altare nihil dicens; nec faciens ſignum Crucis cùm Calice, uti nec fecit cùm patena, & Diaconus illum cooperit palla. *Gav. in epit. ut ſup. tract.* 1. *p.* 4. *tit.* 9. *num.* 16. *Alcoc. tract.* 4. *pag.* 313. *Cær. ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 28. *num.* 2. *ex Rubr.* F. 6. *in Paraſc.*

Deindè Celebrans imponit incenſum in thuribulo abſquè benedictione, nihil dicens (& omittuntur oſcula manus, & rerum,) & incenſat *Oblata, & Altare* more ſolito, genuflectens antè, & poſt, & quandocumque tranſit antè Sacramentum, cum incenſat oblata dicit: *Incenſum iſtud &c. ut in* Miſſali, nec ipſe incenſatur, neque alii; ſed aliquantulùm extra Altare in cornu Epiſtole lavat manus, nihil dicens facie ad Populum verſa, deinde in medio Altaris inclinatus, & junctis manibus ſuper Altare, ut aliàs, facta priùs genuflexione, dicit, ſubmiſſa, ſed intelligibili voce. *In ſpiritu humilitatis &c. Gav. ut ſup. num.* 17. *&* 18. *& Alcoc. loc. cit. Cærem. Ord. Min. ut ſup. num.* 1. *&* 3. *& Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 25. *&* 26.

Poſteà facta prius genuflexione, verſus ad populum in cornu Evangelii, dicit: *Orate Fratres* &c. & per eamdem viam revertitur, non perficiens circulum, cavens, nè minimum terga vertat Sacramento:

mento: *Suſcipiat* non dicitur, & conſequenter omiſſis aliis, dicit: *Oremus* ut in *Miſſali &c.* & reſponſo à Choro: *Sed libera nos à malo*, celebrans ſecretè reſpondit, *Amen*, & eadem voce, qua dixit: *Pater noſter &c.* ad quod Diaconus debet deſcẽdere, ut alias cum Subdiacono poſt celebrantem, abſolutè ſine: *Oremus*, in tono Orationis Miſſæ ferialis dicit; *Libera nos &c.* extenſis manibus, ſed non ſe ſignat cum patena, ut aliàs, ad *Amen* autem altè reſpondetur à Choro. *Gav. ut ſup. num.* 18. & 19. *Cær. Epiſ. loc. cit.* & *Rub. Miſſ.*

Tùm celebrans, facta reverentia uſque ad terrã, ſupponit Patenam Sacramento, quod in dextera accipiens, elevat, ut videri poſſit à populo, non elevatur patena, quam tenet manu poſita ſuper Altare, nec elevatur planeta, neque incenſatur Hoſtia: elevatur autem altera tantùm manu ad differentiam elevationis, quæ fit poſt conſecrationẽ, ne videatur hac die de novo conſecrata. *Gav. ut ſup. num.* 19. *Cær. Epiſc. ſup. cit. ex Rubr. Miſſ.* & *Corſ. tract.* 1. *p.* 2. *cap.* 7.

Poſteà dividit ſtatim Hoſtiam in tres partes, quarum ultimam mittit in Calicem, ſine ſigno Crucis, & nihil dicens. *Sac. Congr. Rit.* 28. *Aug.* 1627. *Pax Domini* non dicitur, nec: *Agnus Dei*, nequè pacis oſculum datur: Diaconus autem cum debitis genuflexionibus diſcooperit, & cooperit Calicem. *Gav. loc. cit. num.* 20. & *Cœr. Ep. in Rubr.*

Poſtmodùm prætermiſſis duabus primis orationibus, dicit tantùm *tertiam*, manibus junctis ſuper Altare, tùm genuflectit, & accipit patenam cum corpore Chriſti, & maxima humilitate, ac reverentia dicit: *Panem celeſtem*, *&c.* Percutit pectus ſuum, ter dicens; *Domine non ſum dignus*, *&c.* Poſteà ſignat ſe Sacramento, dicens; *Corpus Domini*, *&c.* & ſumit Corpus reverentèr; interim verò ſtant Diaconus, & Subdiaconus profundè inclinati, ut aliàs. *Gav. ut ſup. ex Rubr.*

Deindè Diaconus Calicem diſcooperit, & cum celebrante genuflectit, ac omiſſis omnibus, quæ dici

dici ſolent antè ſumptionem San guinis, immediate particulam Hoſtiæ cum vino ſumit reverenter de Calice, ſed non ſe ſignat cum Calice. *Sac. Cong. ut ſup.* & more ſolito facta ablutione, non Calicis, ſed digitorum tantùm in Calice, miniſtrante Subdiacono ampullas, ſumpta purificatione in medio Altaris inclinatus, dicit manibus junctis; *Quod ore ſumpſimus. &c.* Dum verò fit ablutio, & non priùs extinguuntur Cerei à Clero delati. *Gav. ut ſup. ex Rubr.*

Non dicitur: *Corpus tuum Domine &c.* nec: *Poſtcommunio, nec Placeat*, nec datur *Benedictio*, ſed Diaconus librum claudit, & Subdiaconus, plicato corporali, & in Burſam repoſito, reportat Calicem ad credentiam; poſtremò facta reverentia debita Altari, (reaſſumpta priùs à Diacono planeta plicata) diſcedit celebrans cum Miniſtris, ordine quo venerunt; & tum ab Acolythis denudatur Altare, & credentia, *Gav. ut ſup. num. 9. 31. & 22. ex Rubr. Miſſ.*

De Sabbato Sancto.
Cap. IX.

HOra competenti cooperiuntur Altaria, ſed convenit duplici pallio veſtiri Altare majus violaceo, nimirùm ſuper album, ita ut removeri citò queat violaceum circa finem Litaniarum, & Candelæ ſuper Altare erunt ex cera alba; Cereus etiam benedicendus collocabit cum ſuo cãdelabro à latere Evangelii; ante cereum Legile veſtitum veſte alba, & ſuper illud Miſſale clauſum, ſuper menſam verò in aditu Eccleſiæ ponetur Dalmatica, Stola, & Manipolus albi coloris pro Diacono, & Manipolus violaceus pro Subdiacono, interim dicuntur Horæ, candelis Altaris extinctis uſque ad principium Miſſæ, & excutitur ignis de lapide foris Eccleſiam, & ex eo accenduntur carbones; item ſuper menſam præparentur forfices ferreæ, candelulę cum lignis ſulphuratis, & Miſſale pro bene-

benedictione ignis, & granorum incenſi; tandem in Sacriſtia parari debet arundo cum tribus candelis albis in ſummitate illius triangulo diſtinctis, quæ ornari ſolet floribus, &c. Sed ita ornetur, ut appareat ex parte arundo, non baculus, aut quid aliud. Bacile etiam paretur cum quinque granis incenſi in Cereo infigendis, abſque alio thure tunc benedicendo. *Gav.in Epit.tr.*1.*p.*4.*tit.*10.*num.*1.3. *&* 5. *Cær.ord.Min.p.*2.*cap.*26.

Dicta *Nona*, Sacerdos indutus amictu Alba, Cingulo, Stola, & Pluviali violaceo, vel ſine caſula, cum Miniſtris indutis Albis ſine Manipulis, & ſine Dalmaticis, & in præcipuis Eccleſiis, cum Planetis plicatis ante pectus, procedit ad benedicendum ignem, præcedentibus Acolythis cum Aqua benedicta, thuribulo ſine igne, cum navicula, & pelvicula, cum quinque granis incenſi, & arundine cum tribus candelis in ſummitate, ut ſupra; Miſſale autem, niſi ſit ſuper menſam, deferet, vel alter acolythus, vel cæremoniarius, qui omninò aderit.

Deindè procedit Subdiaconus Epiſtolam cantaturus (paratus, ut ſupra) cum Cruce; poſteà Sacerdos capite cooperto habēs Diaconum à ſiniſtris; cum autem pervenerint ad locum, Subdiaconus ſiſtit ſe cum Cruce ad Fratres converſa in Porta ante faciem ipſius celebrantis, qui ſtans, manibus junctis ante portam Eccleſiæ, ſi commodè poteſt, vel in ipſo aditu Eccleſiæ legens, non cantans Orationes, ut in Miſſali, Acolytho, ſeu Cæremoniario Librum tenente, benedicit ignem, & dùm celebrans manu benedicit ignem, & grana incenſi, Diaconus elevat fimbriam Pluvialis; interim Acolythus aſſumens de carbonibus benedictis ponit in thuribulo, & finita oratione, celebrans de navicula à Diacono miniſtrata more ſolito (qui & miniſtrat cum oſculis aſperſorium, & thuribulum celebranti) ponit incenſum in thuribulo, benedicens illud de more; deindè grana incenſi, & ignē ter aſpergit in medio, à dextris rerum benedictarum, & à ſiniſtris earumdem, dicens: *Aſperges*, *&c.*

&c., & ter adolet incenſo, uti aſperſit. Interim omnia luminaria Eccleſiæ extinguuntur, ut de igne benedicto poſtmodùm accendantur. *Gav. ut ſup. num.* 1. 2. 3. *&* 4. *& Cærem. Ord. Min. loc. cit. ex Rubr.*

Poſt benedictionem ignis, Diaconus depoſitis omnibus Paramentis violaceis, induitur Manipulo, Stola, & Dalmatica coloris albi, & Subdiaconus accipit Manipulum violaceum: deindè Diaconus miniſtrat iterum naviculam celebranti cum ſolitis oſculis, qui ponit thus in thuribulo cum benedictione, ut fit ante Miſſam in Sacriſtia: quo facto, Diaconus accipit arundinem cum tribus candelis, & ordinatur Proceſſio, ubi præcedit Thuriferarius cum thuribulo fumigante, & cum eo Acolythus deferens quinque grana incenſi, nempè à dextris ejus ſequitur Subdiaconus cum Cruce, & Clerus per ordinem; deindè Diaconus cum arundine, ad cujus ſiniſtram ibit Acolytus cum candela accenſa de novo igne, & ſi opus ſit, intra laternam, ne à vento extinguatur) & celebrans poſt eum; cum autem Diaconus ingreſſus eſt Eccleſiam, & celebrans etiam, non ante, inclinat arundinem, ut celebrans quoque genuflectat in Eccleſia, & Acolytus deferens candelam accenſam de novo igne, accendit unam ex tribus candelis deſuper poſitis, & Diaconus elevans arundinem genuflectit, ſimiliter & omnes alii cum eo, prætèr Subdiaconum Crucē ferentem, & cantat ſolus: *Lumen Chriſti. Cærem. ord. Min. loc. cit.* & patet. *Gav. ut ſup. prout in Miſſ. num.* 2. *&* 3.

Cum Diaconus pervenerit ante Altare, & dixerit tertio: *Lumen Chriſti*, Celebrans aſcendit ad Altare, quo oſculato, accedit ad cornu Epiſtolæ, Diaconus vero dat arundinem uni Acolyto, & accipiens librum, petit à Celebrante benedictionem, ut fit ad Evangelium; poſtea vadit ad pulpitum, & ponit ſuper eo librum, & incenſat: à dextris Diaconi ſtant Subdiaconus cum Cruce, & Thuriferarius à ſiniſtris, duo Acolythi, ille, qui tenet

arun-

arundinem, & alius tenens in vaſe quinque grana incenſi benedicti figenda in Cereo, tunc ſurgentibus omnibus, & ſtantibus, ut fit ad Evangelium, Diaconus cantat: *Exultet*, &c. non ſignans Liſirum, neque ſeipſum, neque ponens de novo incenſum in Thuribulum; miniſtri vero hinc inde ſtantes, reſpiciunt librum, ut Diaconus, rectam quaſi efformantes lineam, cum Diacono medio, ità ut latera, non terga vertant Altari. *Gav. loc. ſupr. cit. num. 5. & 6. Cærem. Ord. Min. ut ſup. n. 4. & Bauldr. p. 4. cap. 11. art. 2. num. 14.*

Ordo figendi grana in cereo eſt, ut primum in ſuperiori parte, alterum in media, tertium in inferiori, quartum in dextera cerei, quintum in ſiniſtra. *Gav. ut ſup. num. 7. & Cærem. Ord. Min. loc. cit. num. 5.*

Diaconus accendit cereum, cùm una ex tribus candelis in arundine poſitis, & non cùm alia cadelula, ut clarè conſtat in propria. *Rubr. Miſſal.*

Accenduntur lampades, ſumpto lumine ex cereo, vel ex candelis arundinis. *Gav. ut ſup. num. 8.*

In fine benedictionis cerei, excepto Papa, Epiſcopo, & Imperatore, cui additur electi titulus, ſi non eſt coronatus, nemo alius nominari debet, inconſulta ſede Apoſtolica, uti nec pridie in orationibus, & ſede Romana, vel Epiſcopali vacante tacetur nomen *Papæ*, aut *Epiſcopi. Gav. ut ſup. num. 9. & 10. Cæremon. Ord. Minor. loc. cit. num. 6. ex Rubr. Miſſal.*

Completa benedictione cerei, Diaconus depoſitis albis, ſumit violacea paramenta, & vadit ad Celebrantem, qui exuitur Pluviali, & ſumit manipulum, & caſulam violacei coloris; interim deponitur Crux à Subdiacono in loco conſueto, & arundo ſtabilitur pede marmoreo præparato non procul à cereo; poſteà leguntur *Prophetiæ* in medio Chori, vel in ambone, vel ante Altare, & Celebrans legit eas ſubmiſſa voce ad Altare in cornu Epiſtolæ, cui miniſtri aſſiſtunt ſicut ad *Introitum* Miſſæ, ideſt Diaconus à dextris Celebrantis, & Subdiaconus

diaconus à dextris Diaconi; orationes verò dicit Celebrans, ut in Miſſa, extenſis manibus, ad quas miniſtri ſtant poſt ipſum, unus poſt alium. *Gav. loc. ſup. cit. num.* 11. & 12. & *Cær. ord. Min. ut ſup. num.* 7. & 8.

Prophetiæ leguntur ſuper nudum legile, & in fine non oſculatur manum Celebrantis, niſi ſit Epiſcopus, neque receditur à legili, niſi dicto à Subdiacono: *Levate*: Sed ſi Celebrans ſit Epiſcopus, ſtatim finita Prophetia receditur, & acceditur ad oſculum manus, antequam ſurgat pro oratione cantanda: ordo autem eas legendi erit, ut primas legant minores, poſtremas majores, niſi alias neceſſitas ſuadeat. *Gav. ut ſup. Cærem. Ord.* Min. *loc. cit. n.* 10. & *Cærem.* Epiſc. *lib.* 2. *cap.* 27.

Si ſedere voluerit Celebrans poſt lectam in Altari Prophetiam, ſedeat ad ſcamnum conſuetum, ſed nudum in latere Epiſtolæ, ad illud autem eat per viam breviorem cum miniſtris, & redeat per longiorem cum debitis reverentiis antè medium Altaris; nullo autem modo ſedeat ad Altare, vel ante Altare, quod Epiſcopo tantum, utentibus Epiſcopalibus conceditur. *Gav. ut ſup. num.* 13. & 14. & *Cærem. ord.* Min. *loc. cit. num.* 9.

His expletis, ſi Eccleſia habuerit fontem Baptiſmalem, Sacerdos depoſita caſula, & manipulo, accipit pluviale violaceum, & præcedente Cruce, quam portat aliquis Acolythus, cum candelabris, cereo benedicto accenſo, qui portatur ante Crucem, deſcendit cum clero, & miniſtris paratis ad fontem, pro ut in R*ub.* Miſſ. *Gav. loc. cit. n.* 15. *Alcoc. tract.* 4. *pag.* 324. & *Cærem. Epiſc. ut ſup.*

Jubetur aſperſio populi cum aqua fontis, antè olei infuſionem, & ejuſdem aquæ reſervatio ad aſpergendum in domibus, vel aliis locis. *Gav. ut ſup. ex Rubr.* Miſſal.

Finita benedictione fontis, cantari debent *Litaniæ*, at non apud fontem, ſed cum perventum fuerit ante Altare, & non prius. *Gav.* & *Rubr. Miſſal. ut ſup.*

Ubi non eſt fons baptiſmalis, finita ultima oratione, Celebrans deponit caſulam, & cum miniſtris ante Altare procumbit ſuper cuſſinos coriaceos, vel alterius generis, poſitivos tamen., & qui non ſint de illis, qui ſunt ad uſum Miſſalis in Altari; procunbunt quoque miniſtri in Albis, depoſitis planetis plicatis, ubi habent.; ſic, & aliis omnibus genuflexis, cantantur Litaniæ in medio Chori à duobus Cantoribus, utroque Choro idem ſimul reſpondēte. *Gav. ut ſup. num.* 18. *Cær. ord. Min. ſup. cit. cap.* 25. *num.* 4 & *cap.* 26. *num.* 12.

Ad verſum: P*eccatores*, diſcedunt Sacerdos, & miniſtri ad Sacriſtiam, paramenta alba accepturi; hoc quidem ſi vicina eſt, ſi verò remotior, diſcedunt in locum viciniorem, & decentem, vel poſt Altare ſi fieri poteſt: omninò ante Altare nemo inferior Epiſcopo eſt veſtiendus, licet loci Superior ſit, niſi utatur Mitra. *Gav. ut ſup. num.* 19.

Interim accenduntur cerei, & pallium violaceum removetur ab Altari, ornatur credentia cum ſuis neceſſariis ad Miſſam ſolemnem, ut moris eſt, & in fine Litaniarum cantatur ſolemniter: *Kyrie eleiſon*, ſed ità lente, ut Sacerdos, & miniſtri queant procedere ad Altare. *Gav. loc. cit. num.* 20. & 21. *Cœrem Epiſc. lib.* 2. *cap.* 28.

Finita incenſatione Altaris, quæ fit more ſolito, celebrans dicit cum miniſtris novies: *Kyrie eleiſon*, ſubmiſſa voce, tum incipit ſolemniter: *Gloria* &c. Et pulſantur campanæ, quando incipitur *Hymnus*, non prius, ſed adverte ne majores campanæ pulſentur, antequam ſignum datum fuerit in Cathedrali, ſeu matrice Eccleſia: *ex Decreto Sac. Rit. Congr.* 21. *Martii* 1609. & eæ tantum eo caſu pulſabuntur, quæ ſunt itra parietes Eccleſiæ, dato deinde ſigno à Cathedrali, ſeu matrice, dabitur etiam (licet detur longè poſt: *Gloria in Excelſis*.) ſolemne ſignum ab omnibus aliis Eccleſiis cum campanis majoribus; per matricem intellige quoque parochialem in Diæceſi: & ſi plures ſint parochiales, eam, quæ aliis major eſt dignitate, nam

ante matricem hanc, non ſunt pulſandæ campanæ à confratribus: *ex alio Decr. Sac. Rit. Congr.* 19. *Febr.* 1608. *Gav ut ſup. num.* 22.

Finita Epiſtola, Celebrans incipit; *Alleluja* in cornu Epiſtolæ, oſculata prius ejus manu à Subdiacono, & dum cantatur ſtant omnes; Celebrans autem poſt cantatum à ſe tertio; *Alleluja*, & dictis quæ ſequuntur, tranſit ad cornu Evangelii lecturus Evangelium more ſolito; ad Evangelium non portantur luminaria, ſed duo tantum Acolythi manibus junctis, ſtans unus à dextris, & alter à ſiniſtris Subdiaconi tenentis librum Evangeliorum; portatur quidem incenſum, petitur benedictio, & alia fiunt de more. *Gav. ut ſup. num.* 23. & 24. & *Cærem. ord. Min. loc. cit. num.* 16.

Celebrans, dum cantatur veſperæ (cujus antiphona: *Alleluja*, debet à dignori in Choro incipi) non exuit planetam, ut induat pluviale, quia nondum eſt finita Miſſa. *Gav. loc. cit. num.* 25. & 26. & *Cær. Ord. Min. num.* 17.

Miniſtri dicunt cum Celebrante *Pſalmum*, & *Magnificat* in cornu Epiſtolæ, ut ſtant ad Introitum Miſſæ: incenſatio item fit eodem modo, quo initio Miſſæ, ſed præterea incenſantur alii de Choro à Diacono. *Gav. ut ſup. num.* 27. De aliis in *Rubr. Miſſal.* patet.

Qui dixerit veſperas in Sabbato Sancto extra Miſſam, dicto: *Pater noſter*, & *Ave Maria*, incipiat abſolutè ſinè: *Deus in adiutorium*, &c. & dicto: *Fidelium animæ*, recitet: *Pater noſter*, quo hæc hora finitur. *Cærem. Ord. Min. loc. ſup. cit. num.* 19.

Hac die aliqua de cauſa poterit celebrari de licentia Superioris poſt inchoatum ſaltem Solemne Sacrificium, & Miſſa erit de Sabbato, nullo modo votiva, etiam pro re gravi: Confeſſio fiet de more cum Pſalmo: *Judica*, ſed ea facta, & oſculato Altari, Sacerdos incipiet ibidem immediate: *Kyrie eleiſon*; & reliqua cum veſperis uſque ad finem Miſſæ proſequetur, ut in *Miſſali*. Nullus autem debet cummunicare in hac Miſſa, quæ noctis eſt, & ideò

non dicitur *Communio*. *Gav. ut ſup. num.* 28. *&* 29. *& Boliaſ. p.* 1. *cap.* 1. *de Myſt.* Miſſ.

De *Cæreo accendendo*.
Cap. X.

SAcra Rit. *Congr.* 19. *Maii* 1607. cenſuit, Cæreum Paſcalem regulariter accendi debere ad Miſſas, & veſperas ſolemnes in triduo Paſchatis: in Sabbato in Albis, & Dominicis uſquè ad Aſcenſionem; in aliis Feſtis ſervandam eſſe locorum conſuetudinem.

Candelæ verò tres in arundine poſitæ non ultrà Veſperas Sabbati Sancti ardere debent *Gav. in epit. tract.* 1. *p.* 4. *tit.* 10. *in Apend. n.* 30. 31. *&* 32. *& Cær. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 26. *num.* 18.

De Notandis à die Sancto Paſchæ, uſque ad Feſtum Trinitatis.
Cap. XI.

SI feſtum S. Marci occurrat infra octavam Paſchę, transfertur poſt octavam, ſed fit *Proceſſio Litaniarum*, & dicitur *Miſſa* Rogationum, cujus *Præfatio* erit T*empore Paſchali* in tono feriali cum *Communicantes*, *& Hanc igitur*, ut infrà octavam ſed non dicitur: *Gloria in excelſis*; & in fine dicitur: *Benedicamus Domino* ſinè *Alleluja*, (quod ſemper ſervatur, quando infrà octavam Paſchæ dicuntur Miſſæ cum paramentis violaceis) quòd ſi idem feſtum incidat in diem Paſchæ, transferuntur Litaniæ in feriam tertiam ſequentem: *Decr. Sacr. Rit. Congr.* 25. *Sept.* 1627. & dicitur *Miſſa de* R*ogationibus* ſinè commemoratione octavæ Paſchæ, & alia ut ſuprà. *Gav. in epit. tract.* 1. *p.* 4. *tit.* 11. *num.* 1. 2. 4. *&* 6.

Si Proceſſio Litaniarum majorum terminaretur ad Eccleſiam S. Marci cantatur ibi Miſſa de S. Marco: *ex Decret. Sac.* Rit. *Congr.* 13. *Maii* 1603. alioquin cantantur duæ Miſſæ, una de feſto, alia de Litaniis: *Gav. ut ſup. n.* 3.

Miſſa

Miſſa *Rogationum* tres habet oratines ; ſinè *Gloria*, *Credo*, & ſinè *comm*. cujuſcumque feſti occurrentis, de quo ſi novem lectionum eſt, cantatur alia Miſſa. *Gav.loc.cit.num*.6.

In *Feria tertia* Rog. in Miſſis privatis, ſi fiet de feſto novem lectionum, in illius Miſſa fit com.*Rogationum*: ſi fiat officium de ſimplici, poteſt dici Miſſa de eo, cum com. Rog. vel Miſsa Rog. cum commemoratione feſti; ſi verò feſtum non occurrat, dicitur Miſsa *Rogationum* neque in eo fit comm.de *Officio feriali*, quod peculiare eſt hac die. *Gav.ſup. cit.num*.7.*&* 8.*ex Rubr*.

Si in *Vigilia Aſcenſionis* occurrat feſtum 9.lect. dicuntur træs Miſsæ in Collegiatis; de feſto poſt *Tert*. de vig. poſt *Sext*. & de Rog. poſt *Nonam*, & in unaquaque harum 2. oratio *Concede*, tertia *Eccleſiæ*, vel *prò Papa*: in privatis verò Miſſis, ſi eo die occurrat Feſtum ſimplex, 2. oratio erit de eo, 3.de Rog. quæ in Officio nullam habent commemorationem, Feſtum enim ſimplex præcedit; & ſi occurrat feſtum 9.lect. Miſsa erit de *Feſto*, 2. oratio *Vigiliæ* 3. *Rog.Gav.ut ſup.num*.11 *&* 12.*ex Rubr*.

In *Vigilia Pentecoſtes* de ſimplici non fit comm. etiam in Miſſis privatis, licèt in officio facta ſit, & adhibetur *color albus* uſque ad *Nonam* incluſivè; *violaceus* uſque ad *Miſſam*, *rubeus* deinceps, qui, & in privatis Miſſis hujus diei quo ad veſtes Celebrantium adhibendus, licet celebrans ante *Nonam*.*Gav. loc.cit.num*.14.*Rubr*.*Miſſal.de Col*.

De Miſſis Votivis. *Cap. XII.*

Regula generalis eſt, quod in duplicibus, & Dom. & quandocunque prohibetur fieri officium de Dupl. non poſsunt dici *Miſſ.vot. Rubr.Gen. Miſſ*.4.*num*.3.

Tempore Adventus in Miſſis votivis nō omittitur: *Alleluja* cum ſuo *verſu*, licet omittatur in Miſſis fer. Adv.

A' Septuag. uſque ad Paſcha in *Votivis* (iis diebus, in quibus dici poſſunt) ſemper dicitur *Tractus*, etiam in iis diebus, in quibus non dicitur in Miſſa fer. *Gav. epit. tract. 1. p. 4. tit. 17. num. 2. & 3.*

Tempore Paſſionis in Miſſis *Votivis* dicitur Pſal. *Judica*, & *Gloria Patri* in fine Pſalm. *Lavabo*, licèt non dicatur in Miſſis de Tempore; *Gav. loc. cit. num. 4.*

Infra octavam Paſchæ, ſi *Votiva* cantatur prò *re gravi*, in ea non dicitur *Graduale*, ſed 4. *Allel.* cum 2. *verſibus*, & in fine Miſsæ dicitur: *Ite Miſſa eſt*, ſine duplici, *Alleluja*. *Gav. ut ſup. num. 5.*

Quando officium fit de feria, & non eſt reſumenda Miſsa Dominicæ præcedentis, quæ fuerit impedita (exceptis feriis Adventus, Quadrageſimę, quatuor Temporum, Rogationum, & Vigiliarum) dici poteſt in Miſsa Conventuali aliqua ex Miſſis Votivis, ſecundum ordinem dierum aſſignatum in fine Miſsalis, cum commemoratione feriæ; ſed non Votiva quæcumque ad libitum. *Arnand. e vit. Gav. tract. 1. p. 1. tit. 4. num. 2. ex Rubr. Gavant. Miſſ. 4. num. 3.*

Miſsæ Votivæ prò *re gravi* cantari poſsunt in *Feſtis* non *Majoribus*, ſed non ſunt ullo modo admittendæ in *Feſtis primæ Claſſis*. *Gav. loc. cit. num. 3.*

Res gravis declarata fuit eſse prò qua convenit totus Clerus cum Epiſcopo, & apud nos quid ſimile erit. *Cærem. Ord. Min. p. 2. cap. 18. num. 1. Gav. ut ſup. num. 1. tit. 8. pag. 14. & p. 4. tit. 17. num. 7. & Sac. Cong. Rit.* 19. Maii 1607.

Miſsa ſolemnis prò re gravi dicitur cum *Gloria*, & *Credo*, niſi dicatur in paramentis violaceis; ſi tamen dicatur in Dominica ſemper dicitur. *Cred. Rubr. gen. Miſſ. 8. num. 4. &* Rubr. 11.

Privatæ Miſsæ poterunt dici Votivæ quæcumque in diebus non duplicibus (neque Dominicis ex nova *Rubrica* in *recognitione Miſſalis*) non ſervato dicto ordine dierum aſſignato in fine Miſsalis, arbitrio rationabili Celebrantis. *Gav. ut ſup. p. 1. tit. 4. num. 4. ex Rubr.*

Circà quod aliqua notanda ſunt: & primò, quod prohibentur *Miſſæ Votivæ* in his diebus, in quibus prohibetur fieri de feſto duplici: nempè infrà *octavam Epiph. Paſch. Pentecoſtes*, in *Feria 4. Cinerum*, in *Hebdomada majori*, & in *Vigiliis Nativ. Dom. & Pentecoſtes. Sacr. Rit. Congr. 28. Aug.* 1677. *Gav. loc. cit.*

Secundo, prohibentur Miſsæ votivæ infrà *Octavam Corporis Chriſti*, *ex Decr. Sacr. Congr. Rit.* 1670.

Tertiò, exceptio Votivarum in Dominicis intelligenda eſt de die Dominico tantum, qui colitur à populo, & non de officio *Dominicæ*: unde ſequitur quod, ſi in die feriæ fiat officium de Dominica, puta anticipata poſt *Epiphaniam*, ſeu poſt *Pentecoſtes*, vel infrà octavam *Nativit. Dom.* Miſsæ Votivæ eo caſu non prohibentur. *Gav. loc. ſup. cit. num.* 4.

Infrà octavam *B.* M. *Virg.* non convenit dicere votivam de eadem; ſed ſi fiat officium de octava, dicatur Miſsa feſtiva conveniens officio cum *Gloria*, & *Credo*; ſi verò fiat officium de aliquo Sancto, dicatur Miſsa feſtiva de *B. Maria Virg.* ſed non ritu feſtivo, ut ſine *Gloria*, & *Credo*. *Gav. ut ſup. num.* 6. *Tonel. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 5. & 34.

Idem ut ſuprà ſervandum eſt infrà octavam Sanctorum, & aliarum ſolemnitatum, dummodò Miſſa non ſit de illis, quæ à *Pio V.* prohibentur, ut infra dicetur.

Si infrà octavam Pentecoſtes dicenda ſit Miſsa Votiva ſolemnis pro *re gravi*, & dicatur de *Spiritu Sancto*, dicenda eſt ea, quæ competit diei occurrentis; & non alia &c. *Gav. ut ſup.*

Si infrà annum petatur Miſsa *Dominicarum*, vel Feſtorum *Mobilium*, dici non debet, & quamvis ſuper hoc multæ diſputationes habeantur à DD. tamen tutius videtur quod non dicatur. *Sacr. Congr. Rit. fòl.* 32. *in* Rog.

Si dicenda ſit *Miſſa Votiva de* S. *Petro Apoſtolo*, vel de *S. Paulo*, dicatur *Miſſa votiva communis utriuſque in fine Miſſalis* aſſignata. *Tonel. ut ſup. n.* 18. & *Gav. p.* 4. *tit.* 17. *num.* 8.

Si quis exigat *Miſſam Votivam* de *Aſſumptione*, aut *Nativit.B.M.Virg.* vel aliam ſimilem, dici debet Miſſa de *B.Virg.* ex his quinque votivis prò diverſitate temporum accomodatis, cum intentione ad honorem *Aſſumptionis*, vel *Nativitatis*, *&c. Cær. Ord.Min.p.2.cap.19.num.7.*

Sed ſi exigatur infrà octavas dictarum feſtivitatum, dici debet de octava, licet ea die non fiat officium, ſed ſine *Gloria*, *&* *Credo. Tonel.loc.cit.&* Gav. *p.1.tit 4.num.6.*

Miſſa *Roſarii* non conceditur omnibus, ut dictũ eſt; ſed ſi quis habeat onus celebrandi Miſsam de Roſario, dicat *votivam* ex quinque aſſignatis *pro diverſitate temporum*, ut ſup. dictum eſt, & ſatisfaciet. *Sacr.Rit.Congr.*6.Maii 1623. *&* 7.*Aug.&* 30. *Sept.*1628.

Sacr.Congr. eodem modo decrevit, ut ſuprà de Miſſa S.Mariæ de M.*Carmelo*, nè ſit communis omnibus, ſed Carmelitis tantum 8.*Apr.*1628.

In Miſſis votivis de aliis Apoſtolis, quam de SS. *Petro*, *&* *Paulo*, ſi quid ratione temporis deſit, putà *Tractus*, ſeu *verſus* cum *Alleluja*, tempore Paſchali, *Tractus* quidem deſoni poterit ex Miſsa votiva Apoſtolorum *Petri*, *&* *Pauli*, *verſus* autem cum *Alleluja tempore Paſchali*, imò verò etiam *Introitus* cum acceſsoriis ex feſto *S.Marci*. *Gav. ut ſup. num.* 11.

In aliis votivis Sanctorum, vel dicitur Miſsa propria Sancti, ſi habet, mutato in Collecta verbo: *Natalitia*, *Feſta*, & ejuſmodi in: *Commemorationem*, deſumptis item vel *Tractù*, vel *verſibus*, cum *Alleluja*, vel etiam *Graduali*, ſi opus eſt, ex Miſsa de communi, vel certè tota Miſsa dicatur de communi, habita ratione *Temporis Paſchalis*, *&* *non Paſchalis*. *Cærem.Ordin.Min.p.2.cap.*19.*num.*8.

Quando præcipitur in Pontificali Romano, ut novi Sacerdotes poſt primam Miſsam dicant tres Miſsas votivas de *Spiritu Sancto*, de B.M.*Virg.* *&* *prò Defunctis*, id intelligendum eſt, modo eo die non occurat feſtum, quod impediat, aut dies privilegiatus

giatus, quia per Miſſam de die privilegiato ſatiſfit præcepto Epiſcopi. *Bauldr.p.3.cap.7.tit.4.*

Non licet dicere *Miſſas ſiccas*, quia continent falſitatem, quia in illis Sacerdos ſimulat omnia, quæ facit, cum non conſecret, nec celebret, neque ſacrificet, ſed ſimulet, ut dictum eſt. *Exch.&c.& Pollac.in Aph.p.1.Cærem.7.num.12.pag.32.*

Paulus V. vivæ oraculo, declaravit, & ſancivit amplius recipi, aut dici non debere quaſdam Miſſas votivas, ſeu collectas, quæ propriæ ſunt ſolemnitatum, ut in Miſſali Romano deſignantur, ejuſmodi, ſunt Miſſæ *Nativitatis, Circumciſionis, Epiphaniæ, Reſurrectionis, Aſcenſionis* D.N.*J.C. Nativitatis, Purificationis, Aſſumptionis B.*M.*V.S.Jo: Baptiſtæ, & aliæ ejuſdem*, quæ proprios habent Introitus, vel collectas propriæ Solemnitati accomodatas: quas Miſſas, vel collectas extra proprios dies, vel Octavas abſurdum eſset dicere; quæ verò Miſſæ hujuſmodi jam permiſſæ eſsent, aut receptæ; *Idem Sanctiſſimus* ſtatuit, ut illis omiſſis ſatisfaciat, dicendo *Miſſam de tempore occurrenti*. Miſsæ autem votivæ aliorum feſtorum, aut ſolemnitatum, in quibus veritas, & ritus verborum non violatur, nihil prohibet, quin dici poſſint, ſed quantum fieri poteſt, curare debent Sacerdotes, ut omnes Miſſæ votivæ, ad eas, quæ in Miſsali aſſignatæ ſunt, reducantur, ne Eccleſiæ ritus, ad cujuslibet arbitrium, propriæ devotionis prætextu, temerè reducantur. *Sacr. Cong. Rit. in Regeſt. fol.* 32. *Lantuſc. v.Miſſ.pag.*416.

De modo celebrandi in aliquibus locis Terræ Sanctæ.
Cap. XIII.

Poteſt celebrari per totum annum Miſsa in *Sanctiſſimo Sepulchro* D.N.*J.C.* ut in *die Reſurrectionis* cum *Gloria, & Credo*, exceptis principalioribus Feſtis primæ claſſis, ac majori Hebdomada. *Sacr. Congr. Rit.* 21. *Auguſti* 1643. & 5. *Mart.* 1644. *ac*

29. Maii 1655. *in Reg. de Propag. Fid. fol.* 129.

In hac Miſſa non dicitur; *Alleluja*, à Sept. uſque ad Sabb. Sanct. & tunc ſatis erit dicere *Graduale* cum ſuis *verſibus*, omiſſo verbo *Alleluja. Sac.* Rit. *Cong.* &c. *Sequentia* etiam non dicitur niſi infra octavam *Ex* Rit. *Eccl.* ut probatur *ex Durand. lib.* 4 *cap.* 22. *num.* 3 *pag.* 122.

Præfatio dicitur, ut in tempore Paſchali: *In hoc potiſſimum glorioſius*, &c. *Communicantes*, & *hanc igitur*, non dicuntur, ut in die, ſed, ut in Miſſis communibus. *Oratio*, & alia dicuntur, ut in die, demptis verbis: *hodierna die*, &c. *Ite Miſſa eſt* dicitur ſimiliter ſine duplici *Alleluja. Sac. Cong.* Rit. *ut ſup.*

Similiter celebrari poteſt, ut ſuprà, in loco proprio. *Nativ. D. N. J. C.* cum *Gloria*, & *Credo*, & ſi locus ſit impeditus, ut nunc eſt à Grecis Sciſmaticis; *Sacr. Congr.* concedit celebrari poſſe in illo *Altari*, *Antri* propè *Præſepium*, & Miſſa erit *Puer* &c. ut in *Tertia Miſſa* excepta *Epiſtola*, & *Evangelio*, quæ dicuntur ex *Secunda Miſſa*, vel tota Miſſa erit de *Octava Nativitatis*, quæ ſequitur poſt Dominicam infrà octavam, quæ eſt ut ſup. &c.

Celebrari poteſt etiam per totum annum ut dictum eſt de SS. D. N. J. C. Sepulchro) ad *Sepulchrum B.* M. *V.* in *Valle Joſaphat*, & in loco *Annunciationis in Sancta Civitate Nazareth*, ut in die, cum *Gloria*, & *Credo Sac.* Congr. Rit. *ut ſup.*

Tandem *Sac. Congr.* 11. *Aug.* 1643. ut ſuprà conceſſit, ut in diebus S. *Joachim*, *S. Annæ*, *S. Joſeph*, *S. Simeonis*, *S. Euſebii*, *S.* Paulæ, & *S. Euſtachii*, ſuprà eorum Sepulchra in Miſſis dicatur. *Credo.*

Declaratio, & *ordo orationum*, *qui in* Miſſis *Votivis obſervari debet.*

Cap. XIV.

IN qualicunque Miſſa votiva orationes: *A cunctis*, ſeu *Concede*, & *Eccleſiæ*, aut aliæ quæcunque aſſignatæ ab Eccleſia pro 2. & 3. loco poſſunt omitti ob

ti ob commemorationem de præcepto, v. g. alicujus Sancti ſimplicis juxta *Rubr. Gen. Miſſ.* 9. *num.* 16. Non verò ob aliam orationem votivam, ſeu ad libitum Sacerdotis, ſivè alterius imperantis, quod quidem clariſſimè patet, tum ratione, quia lex communis, ſicuti eſt illa, quæ datur ab Eccleſia, præponi debet arbitrio, hoc eſt legi privatæ, quam in orationibus votivis, quæ non concordant cum officio, facit ſibi Sacerdos, ſivè alius Sacerdoti imperans, tum ex ipſa *Rubr. Gen. Miſſ.* 7. *ubi num.* 5. *ſic ait*, in faciendis commemorationibus ſervatur ordo, ut in Breviario, & ibidem paulò infrà: de feſto ſimplici ante orationes, quæ 2. vel 3. loco dicendæ aſſignantur, & hæ dicuntur antè orationes votivas, tum deniquè authoritate, quia *Gav. p.* 1. *tit.* 7. *pag.* 14. *litt. K.* explicat prædictam Rubricam ſic; Votivæ (quæ ad arbitrium Sacerdotis dicuntur) poſteriorem occupant locum, & ſicut Votiva v. g. de *Spiritu Sancto* cedit commemorationi *feſti ſimplicis*, ità cedere debet orationi: *A cunctis*, vel aliis, quæ 2. & 3. loco eo jubentur dici, *& ibidem tit.* 9. *pag.* 22. *l. g.* explicans illam particulam ad libitum poſitam *in Rubr. Gen. Miſſal.* 9. *num.* 12. ſic tenet: ad libitum tamen non ſignificat, quod quaſcunque velis orationes dicas, ſed eas prius, quæ in Rubricis aſſignantur pro 2. vel 3. & tunc ſuprà illas, quæ tibi magis placent, addere poteris alias, cum debito tamen ordine, & numero; igitur &c.

Unde quando oratio: *A cunctis* aſsignatur ab Eccleſia pro 2. loco, & pro 3. alia ad libitum, tunc in Miſsis Votivis de Angelis, de Spiritu Sancto, de Paſsione, & de alia quacunque (ut numerus ſit impar) ad minus debent dari quinque orationes: prima erit de ipſa Miſsa Votiva, 2. de eo, cujus eſt officium illius diei: 3. *A cunctis*, 4. illa, quæ imperatur à Superiore, & pro 5. alia ad libitū Sacerdotis, ſervata tamen in illis duabus ultimis dignitate eorum, de quibus ſunt.

Si autem in officio facta fuerit commemoratio alicujus Feriæ, aut feſti ſimplicis, &c. iſta ponetur

prò 3.4. erit *A cunctis*, & prò 5. illa à Superiore imperata, quia hic ſuppono, quod à Superiore aliqua oratio imperetur.

In Miſſa Votiva de Apoſtolis juxtà *Rubr. Gen. Miſſal. 9. num. 15.* in ipſo tempore, loco 3. *A cunctis* dabitur: *Concede nos*, de B. V. Maria, ac deinde aliæ ad libitum, ſeu votivæ, modo, quò ſuprà, Si autem danda ſit alia commemorario feriæ, &c. iſta erit 3.4. *Concede nos*, prò ultima illa imperata.

Dixi in ipſo tempore, quia, quandò prò 2. oratio aſſignatur: *Eccleſiæ*, tunc non debet fieri permutatio, ſed ipſa *Eccleſia* debet dari.

Quandò aſſignatæ ſunt ab Eccleſia prò 2. & 3. loco: *Concede*, & *Eccleſiæ* in primis ex ſupradictis Miſſis votivis, ſicuti, & in votivis de Apoſtolis, 3 oratio erit *Concede*, 4. *Eccleſiæ* [vel *pro Papa*, ſi Miſſa votiva non ſit prò illo applicanda, tùnc enim ſemper debet eſſe: *Eccleſiæ*, quia illa *pro Papa* poſtea ponitur juſſu ſuperioris) prò 5. illa à Superiore imperata, vel ſi imperata non ſit, alia ponetur ad libitum Sacerdotis. Vel poteſt poni illa imperata *pro Papa*, loco: *Eccleſiæ*, & tùnc jam non fiet deinceps alia prò illo commemoratio, ſed loco 5. dabitur alia ad libitum Sacerdotis.

In Miſſis autèm votivis de B. Virg. ſivè aſſignatę ab Eccleſia prò 2. loco ſint: *A cunctis*, & 3. ad libitum, ſivè ſint. *Concede* & *Eccleſiæ*, ſemper iſtarum loco dicuntur: *Deus qui corda*, & *Eccleſiæ*, ut patet in *Rubr. Gen. Miſſ. 9. num. 15.* ideoquè in dictis Miſſis tertium locum obtinebit: *Deus qui corda*, quartum: *Eccleſiæ*, & prò 5. illa imparata, vel alia ad libitum, ut ſuprà.

Prædictus ordo poteſt obſervari uſquè ad ſeptē orationes in prædictis Miſſis(imò ad numerum debet perveniri juxtà ſupra allegatum) ſi ratione feriæ, & Feſti ſimplicis, vel ob aliam rationem, orationes debitæ pervenerint ad quintam incluſivè.

Plures, quàm ſeptem etiam poſſent dici, ſed quia tædio eſſent audientibus, ideò nunquam, aut rarò pervenitur ad nonam. *Ita Gav. p. 1. tit. 9. pag.* ?? *lit. F. citans Miſſ. cap. 4.* Un-

Undè, ſi ratione octavarum, ſimplicium, aut aliam ob cauſam orationes debitæ juxtà Rubricas pervenerint ad numerum ſeptimum incluſivè, tunc illa imperata à Superiore erit Octava; patet exemplo iſto allegato à *Gav. loc. ſup. cit.* ubi ait quòd *Romæ contigit anno 1628. in Eccleſia Angelorum* dici octo collectas, quarum ultimum locum obtinuit: *Deus refugium &c.* imperatum à Summo Pontifice.

In qualicumque Miſſa non debet de eodem fieri bis, nec ejus quidem nomen repeti per modū principalis, ſive Miſſa ſit de Feſto, ſive votiva, neque in ordine data. ſeu aſſignata per modum commemorationis formalitèr, quæ dicit Ordinem ad officium.

Poteſt tamen, imò poſito caſu, debet de eodem fieri bis, & ejus nomen repeti per modum meræ commemorationis ad libitum, ſivè Sacerdotis, ſivè alterius imperantis, quia talis oratio, nec dicit ordinem ad officium, nèquè eſt vicinior ipſi principali, ſed purè acceſſoria, & remotior à prima, quod accidere poteſt à prima Oratione ad libitum incluſivè, uſque ad quinque, vel ſeptem, &c. ut manet ſuprà dictum.

Prima pars conſtat ex ipſis Rubricis, & determinatione Miſſalis, ubi *Rub.* 9. *num.* 15. in Miſſis de B. Virg. loco: *A cunctis*, vel *Concede* aſſignatur: *Deus qui corda*, & in Miſſis de Apoſtolis loco: *A cunctis* aſſignatur: *Concede nos*, quid licèt nulla ex his, ſcilicèt: *A cunctis*, *&c.* ſi in illis principalis oratio dicit tamen ordinem ad Officium, ideoque aſſignatæ ab Eccleſia pro 2. loco ad poſceda ſuffragia propterea què in ea non debet repeti nomen illius qui jam invocatur in oratione principalis, ſive feſti, ſivè votiva; igitur &c. Unde in Oratione: *A cunctis*, in quocumque loco ſit, debet omitti nomen illius (ſi in illa ſit annotatum per litteram. N. puta Patroni) quia jam fuit nominatus expreſsè in Oratione principali, ſivè feſti, ſivè votiva Vig. in Miſſa Feſtiva, ſivè votiva Stigmatum, vel Natalis S.P. Franciſci in tali orat: *A cunctis* ejus nomen non de-

bet

bet repeti in littera N. ſicuti neque in Oratione: *Mundet &c.* ſed vel debet taceri, vel loco illius poni nomen Conpatroni (ſi adſit) aut ſi no adſit, poterit vice illius nominari alius ad libitum ità: *Gav. p. 1. tit. 9. pag. 23. litt. H.*

Secunda pars etiam conſtat, quia (ut ait *Gav. p. 4. tit.* 17. *p.* 233. *n.* 27.) alioquin ſequeretur, quòd quando plures dici poſſunt Orationes, inter quas certum eſt fieri ſemper mentionem de Beata Virgine in oratione: *A cunctis*, & *Concede*, nunquam in dictis Miſſis poteſt dici oratio: *Concede quæſumus* ad poſcenda Suffragia Sanctorum, neque alia pro *Congregatone*, & *Familia*, in quibus fit expreſſa mentio de B. Virgine, itaque eſſent fruſtra in Miſſali, quod non debet dici, imò neque in Miſſa votiva de Spiritu Sancto cum quinque, vel ſeptem orationibus non poſſe unquam dici oratio: *Ure igne* ad poſtulandam continentiam, neque alia pro devotis amicis, in quibus nominatur Spiritus S. neque in votiva de Apoſtolis, & in aliis Miſſis, in quibus dicitur: *A cunctis* unquam poſſet dici orat. pro *conſtituto in Carcere*, in qua nominatur *B. Petrus*, ideòque omnes iſtæ orationes eſſent ſimilitèr fruſtrà in Miſſali, ſed hoc dicere eſſet abſurdum, igitur ultra principalem, ſivè feſti, ſivè Miſſæ votivæ orationem, & viciniorem acceſſoriam: *A cunctis*, v. g. quę commemorationem ſapit, & dicit ordinem ad officium, ob quod debet eſſe diverſa à prima collecta, poteſt (imo poſito caſu) debet iterum fieri de novo mentio eorum, qui in prima, vel altera collecta fuere nominati in aliis purè acceſſoriis, & remotioribus à prima, quę ſunt omnes ſequentes illas: à prima ad libitum, ſeu votiva incluſivè, uſque ad quintum, vel ſeptimum numerum, &c. ut ſupra dictum eſt. *Gav. loco ſup. cit.*

Undè, dummodò talis repetitio non fiat in acceſſoria viciniori, v. g. *A cunctis*, quæ quidem ſapit commemorationem, & dicit Ordinem ad Officium, non obſtat (imò dato caſu, debet fieri in aliis poſt illam purè acceſſoriis, & remotioribus, ut ſu-

ut ſupra: nequè obſtat primò nominari in tali acceſſoria viciniori *A cunctis*, v. g. vel *Concede*, ut itirùm poſteà nominetur in prędictis purè acceſſoriis, & remotioribus à prima; ideòque in Miſſa de Angelis, vel alia quacumque in Oratione: *A cunctis*, debet nominari B. Virgo, quamvis poſteà iterùm nominanda ſit in Oratione: *Defende* pro Congregatione, & familia; & ſimilitèr orat. *Concede*, debet dari, ſi illo tempore pro 2. loco aſſignetur: & in Miſſa votiva de Spiritu Sancto poſt acceſſoriam viciniorem ab Eccleſia aſſignatam non obſtat poni: *Ure igne &c.* ad poſtulandam continentiam, quamvis in prima, & principali oratione jam facta, ſit expreſse ipſius Spiritus Sancti mẽtio, & ſic de aliis. Vide *Gav. loco ſup. cit. ubi fusè de hoc agit.*

1 Ex ſupradictis reſolvitur quòd in Miſſa Votiva de Apoſtolis, quando non adeſt alia feria, aut ſimplicis commemoratio, prima oratio erit de ipſa Miſſa; 2. de eo, de quo ſit Officium; 4. *Concede nos* de Beata Virgine loco: *A cunctis*, eo tempore, quo iſta aſſignatur pro 2. loco: 4. illa imperata, & pro 5. alia ad libitum, ſervato tamèn inter iſtas ordine, & earum dignitate.

Quandò autèm illæ aſſignatæ ſunt: *Concede*, & *Eccleſiæ*, iſte obtinebunt tertium, & quartum locum, & in quinto ponetur imperata.

2 In Miſſa votiva de Angelis: 1. oratio erit de ipſa Miſſa: 2. de Officio diei: 3. *A cunctis* 4. illa imperata: 5. ad libitum, ſervato ordine, & dignitate, ut ſuprà.

Si autèm ſint pro tunc aſſignatæ: *Concede*, & *Eccleſiæ*, iſtæ erunt in 3. & 4. loco; in 5. verò illa imperata.

3 In Miſſa votiva de Spiritu Sancto: 1. oratio erit de ipſa Miſſa, & reliquæ, ut ſuprà in Miſſa de Angelis.

4 In Miſſa votiva de Paſſione ſimilitèr fiet, excepta 1. quæ erit de ipſa Miſſa.

5 In Miſſa votiva de Conceptione B. M. V. ſive aſſignata ab Eccleſia ſit: *A cunctis*, ſive: *Concede*

pro

pro iſtis dantur; *Deus qui corda*, *& Eccleſiæ*, quæ obtinebunt tertium, & quartum locum, & illa imperata quintum.

6 In nulla Miſſa poteſt de eodem fieri bis neque ejus nomen expreſsè repeti intra limites ſcilicèt orationum, quę quomodolibèt dicunt ordinem ad Officium, quæ quidèm ſunt à prima oratione Miſſæ, uſque ad ultimam aſſignatam ab Eccleſia pro 2. vel 3. loco incluſivè.

7 Undè Miſſa votiva de Apoſtolis, quia in oratione: *A cunctis* aſſignata pro 2. loco fit mentio Apoſtolorum Petri, & Pauli; loco illius ab ipſa Eccleſia aſſignatur: *Concede nos* de B. V. Maria, itaque in tali Miſſa loco: *A cunctis*, debet dari: *Concede*.

8 Item in Miſſa votiva B. M. V. de Conceptione v. g. in Sabbato, ſive pro tunc aſſignetur: *A cunctis*, ſive: *Concede*, loco iſtarum ponitur: *Deus, qui corda*, ut intra limites earum non fiat nova invocatio, ſeu petitio.

9 Similiter, ſi Miſſa votiva dicatur in die, quo fit de Stigmatibus S. P. N. Franciſci nomen ipſius debet taceri in Oratione: *A cunctis*: vel ſi velis ponere, potes nomen alterius compatroni (ſi adſit] alioquin autèm aliud pro ſua devotione.

Poteſt autèm fieri de eodem bis in Miſſa, imò poſito caſu, debet, dummodò ſemel fiat in una ex illis ſupradictis orationibus quomodolibet Ordinē ad Officium dicentibus, & poſteà in aliis purè acceſſoriis, & remotioribus à prima, ſcilicèt à prima ad libitum incluſivè; uſque ad ultimam orationem, quæ dantur.

11 Undè in Miſſa votiva de Angelis, neç Oratio: *Concede nos*, poteſt omitti ſi aſſignetur pro 2. loco, nequè in oratione: *A cunctis* nomen B. M. V. relinqui, ſi in illo tempore detur, quamvis poſteà in oratione: *Defende* pro Congregatione, & Familia [quæ quidèm purè acceſſoria eſt, & nullum dicens Ordinem ad Officium] iterùm ipſa B. Virgo expreſſe nominetur. *Hæc ex Rubric. Miſſal. & Gav. hoc ſup. tit.*

SA-

SACRARUM CÆREMONIARUM SYLVA:

De Miſſa Defunctorum, tàm privatâ, quàm ſolemni, & de iis, quæ obſervanda in Exequiis, & Officio Mortuorum.

LIBER OCTAUUS.

De iis, quæ omittuntur in Miſſa prò Defunctis. *Cap. I.*

IN Miſſis prò Defunctis ante Confeſſionem non dicitur Pſalmus: *Judica me Deus*, ſed pronunnunciata Antiphona: *Introibo ad Altare Dei*, & reſponſo à Miniſtro: *Ad Deum, qui lætificat*, &c. dicitur verſus: *Adjutorium noſtrum*, & Confeſſio, cum reliquis, ut ſuprà. Cum celebrans ad Altare incipit Introitum, non ſignat ſe, ſed manu dextera extenſa facit Signum Crucis ſuper librum, quaſi aliquem benedicens. Non dicitur: *Gloria Patri*, ſed poſt Pſalmum repetitur: *Requiem æternam*, nec dicitur: *Gloria in excelſis*, nec: *Alleluja*, nec: *Jube Domne benedicere*, nec: *Dominus ſit in corde meo*, nec oſculatur Librum in fine, non dicitur: *Credo*, nec benedicitur aqua in Calicem fundenda; dicitur tamen oratio: *Deus, qui humanæ Subſtantiæ*, &c. cum lavat manus in fine Pſalmi: *Lavabo inter innocentes* &c. nnn dicitur: *Gloria Patri*, Ad: *Agnus Dei*, non dicitur: *Miſerere nobis*, ſed ejus loco dicitur: *Dona eis Requiem*, nec tertiò: *Dona nobis pacem*, ſed ejus loco: *Dona eis Requiem Sempiternam*, nec percutitur pectus. Non dicitur prima ora-

oratio antè Communionem, ſcilicet: *Domine Jeſu Chriſte, qui dixiſti Apoſtolis tuis*, &c. nec datur Pax. In fine non dicitur: *Ite Miſſa eſt*, nec: *Benedicamus Domino*, ſed: *Requieſcant in pace*. Et non datur Benedictio: Sed dicto: *Placeat*, & oſculato Altari, dicitur ut ſupra: *In principio erat verbum*; &c. Alia omnia ut in aliis Miſſis: *Rubr. Miſſ.* 13. *num.* 1.

Quando celebrans incipit *Introitum*, dextera ſignat librum, ſiniſtra ſuper Miſſali poſita. *Gav. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 3.* Tonel. *in Sacr. Emb. lib. 2. tit.* 13. *& tit.* 3.

In fine Evangelii non oſculatur librum, nec dicit: *Per Evangelica dicta. Boliaſc. p. 3. cap. 16. Cærem. ord. Minor. p. 2. cap.* 19. *num.* 15. *&* Rub. *Miſſal.* 6. *num.* 2. *&* 13. *num.* 1. *&* 2.

Quædam notanda circa Miſſam, tàm privatam, quàm Solemnem pro Defunctis.
Cap. II.

PRima die cujuſque menſis (extrà adventũ Quadrageſimam, & tempus Paſchale,) non impedita officio Duplici, vel Semiduplici, dicitur Miſſa Principalis generaliter pro Defunctis Sacerdotibus, Benefactoribus, & aliis, quotidiana.

Si verò in ea fuerit feſtum ſimplex, vel feria, quæ propriam habeat Miſſam, aut reſumenda ſit Miſſa Dominicæ præcedentis, quæ fuit impedita, & infrà Hebdomadam non occurrat alius dies, in quo reſumi poſſit: in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis dicantur duæ Miſſæ, una pro Defunctis, alia de Feſto ſimplici, vel feria prædicta; ſed in Eccleſiis non Cathedralibus; nec Collegiatis, dicatur Miſſa de die cum commemoratione generaliter pro Def. *Rubr. Miſſ.* 5. *n.* 1.

Præterea feria ſecunda cujuſque Hebdomadæ, in qua officium fit de Feria, Miſſa Principalis dici poteſt pro Defunctis; Si autem fuerit propria Miſſa de Feria, vel de feſto ſimplici, vel reſumenda

ſit

ſit Miſſa Dominicæ præcedentis,ut ſupra, in Miſſa de die fiat commemoratio [ut dictum eſt] pro Defunctis. Excipitur tamen Quadrageſima, & totum tempus Paſchale, & quandò per annum officium eſt Duplex. vel ſemiduplex, quibus temporibus non dicitur Miſſa Conventualis pro Defunctis (niſi in die Depoſitionis Defuncti, & in Anniverſario prò Defunctis, neque pro eis ſit *Commemoratio. Rubr. Miſſal ut ſup. num.* 2.

Hæc Rubrica, & ſuperior inteligenda eſt de Miſſa Conventuali, & nullo modo de privatis, ſive præſcribatur Miſſa, ſive ſolum commemoratio. *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 1. *tit.* 5. *n.* 2.

Quandò in Miſſa de Feſto, vel de Feria, ut ſupra, ſit commemoratio pro Defunctis, dicitur oratio: *Fidelium*, quæ ſemper dicitur *penultimo loco*, in Miſſis verò Defunctorum, quandò dicuntur plures orationes dicitur ſemper *ultimo loco. Gav. loc. ſup. cit. n.* 1. 2. *&* 8. *Tonel. in Sacr. Ench. lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 15. *&* 41. *& Rubr. Miſſ.* 5. *&* 7. *num.* 6.

Miſſæ autèm privatę pro Defunctis quocumque die dici poſunt, preterquam in feſtis Duplicibus, Dominicis diebus: *Rubr. Miſſal.* 5. *num.* 2. *S. C. Rit.* 5. *Aug.* 1662.

In die commemorationis omnium Defunctorum, & in die Depoſitionis, & in Anniverſario Defuncti, dicitur una tantùm oratio, & ſimilitèr in die Tertia, Septima, Trigeſima, & quandocumquè pro Defunctis ſolemnitèr celebratur: in aliis Miſſis plures, ut de Feriis, & ſimplicibus dictum eſt: *Rubr. Miſſ. cit. num.* 3.

Sequentia pro Defunctis dicitur in die Commemorationis omnium Fidelium Defunct. & Depoſitionis Defuncti, & quandocũque in Miſſa dicitur una tantùm oratio: in aliis autem Miſſis pro Defunctis, dicatur ad arbitrium Sacerdotis. *Rubric. Miſſ. ut ſup. num.* 4.

In Dominicis, & Feſtis Duplicibus, Miſſa Defunctorum, inſepulto, (hoc eſt) præſente corpore, in Eccleſia dici poteſt, ſed hoc intelligitur

de

de Miſſa Solemni, non autem de Miſſis privatis. *Sacr. Rit. Congr.* 23 *Maii* 1603. *Gav. loc. ſup. cit. num.* 3. & *Boliaſc. p.* 3. *cap.* 16.

In Feſtis verò duplicibus, etiàm non de præcepto, non poſſunt celebrari Miſſæ de Requiem, nequè ad adimplendam voluntatem Teſtatorum. *Ex novo Decr. S. R. C. ſub Alexandro VII. Die* 5. *Aug.* 1662.

Anniverſaria Dies, Tertia, Septima, vel Trigeſima adveniens in die Feſto duplici mutari non debet in ſequentem diem, ſed celebratur Miſſa officii, cum applicatione Sacrificii. *Sac. Cong. Rit. ut ſup. Boliaſc. loc. cit.* Sed hoc intelligitur ſolùm de Miſſis privatis, non verò de cantatis. *Sacr. Congr. Rit.* 1664.

In die obitus, ſeu depoſitionis Sacerdotis, Tertio, Septimo, Trigeſimo, & Anniverſario; dicitur Miſſa, quæ notatur in Miſſali, cum oratione propria pro Defuncto Sacerdote, quæ erit: *Deus, qui inter Apoſtolicos*, *vel*: *Præſta quæſumus. Tonel. lib.* 2. *tit.* 13. *ex Rubric. Miſſal.* & *Cærem. ord. Min. cap.* 19. *num.* 13. *p.* 2.

In Die obitus eorum, qui non ſunt Sacerdotes, dicitur Miſſa, quæ notatur in die obitus, cum oratione Illius, & in Anniverſario, &c. dicitur ut in *Miſſali* notatur.

Si quis abſens moriatur, dicitur Miſſa quotidiana, cum tribus orationibus; & ſi de proximo obierit, Miſſa pro eo dici poteſt prima vice, ut in die tertio, ideſt ut in die obitus cum oratione ſecundùm qualitatem Defuncti. *Cær. ord. Min. loc. ſup. cit. n.* 13.

Oratio pro Patre, & Matre dicitur ſolùm pro Patre, & Matre Sacerdotis, nequè alteri convenire poteſt, ut ex ſono verborum patet. *Cær. Ord. Min. cit. num.* 12.

Littera N. in oratione pro Defunctis nomem poſtulat Defuncti, ſi fuerit Sacerdos, Nobilis, vel conſuetudo ſit omnes nominandi. *Cær. ord. Min. ut ſup. n.* 11.

Omittenda nullo modo eſt Miſſa principalis pro Defunctis ſemel in Menſe. *Ibid. num.* 1.

Sine

Sine Miſſa Defunctorum corpus non debet ſepeliri, quod præcipue notandum eſt pro Fratribus noſtri ordinis Defunctis, & ideò ſi quis moreretur fer. 6. n Paraſceve, vel in die Paſchæ, aut in aliquo die magnæ ſolemnitatis, corpus Defuncti reſervandum erit in ſequentem diem, ità ut ſine Miſſa non ſepeliatur. *Cær. Ord.* Min. *loc. cit. num.* 2. 3. & 4. *Rit Rom. Paul. V.*

Notandum, quòd ſi Anniverſaria dies, Tertia, Septima, & Trigeſima Defuncti mutanda ſit in præcedentem, vel ſequentem diem, oratio pro tertio, &c. dici non debet, alioquin mentiretur, ſed dicatur; *Inclina*, ſi pro uno, &: *quæſumus*, ſi pro una dicetur, & ſic de Cæteris, & Miſſa tunc dicatur *quotidiana*. *Cær. Ord. Min. ut ſup. num.* 6.

In Miſſis, quæ dicuntur Feria Secunda cujuſque menſis, vel hebdomadæ, dicitur Miſſa quotidiana cum tribus orationibus. *Rub. Miſſal.*

In die Commem. omnium Fidelium Defunctor. dicuntur duæ Miſſæ, una de die infrà Octavam poſt *Tertiam*, altera de Requiem poſt *Nonam*, ſeù poſt vigilias mortuorum, & hoc, quia in Miſſa pro Defunctis non poteſt fieri commemoratio de octava: *Bauldr. p.* 3. *cap.* 7. *tit.* 3. & *Gav. tract.* 1. *p.* 4. *tit.* 15. *n.* 13.

Epiſtolæ, & Evangelia ſunt ad libitum celebrãtis: decet tamen ea dici prout in Miſſali diſtributa, ſed ea, quæ habentur in prima Miſſa, dicuntur in Miſſis pro Papa, Cardinali, & Epiſcopo, pro aliis verò Sacerdotibus dicitur congruentius Epiſtola, & Evangelium ſecundæ Miſſæ. *Tonel. lib.* 2. *tit.* 13.

Infrà octavam Corporis Chriſti non poſſunt dici Miſſæ Defunctorum. *Sac. Congr. Rit.* 1670.

Miſſe Defunctorum extrà obitus diem, Anniverſarium, &c. ubique dicuntur, ut in quotidianis Defunctorum cum tribus orationibus, quarum prima erit pro Defuncto, aliæ, quæ notantur ſecundo loco, & *ultima* ſemper: *Fidelium. Gav. tract.* 1. *p.* 1. *tit.* 5. *num.* 8.

Pſalmi, qui dicuntur pro præparatione Miſſæ omitti poſſunt, & ſi dicantur, debet in fine Pſal-

morum

morum dici: *Gloria Patri*, & tempore Paſchali addi Antiphonæ: *Alleluja*, quia hujuſmodi preces officium, non Miſſam ſequuntur. *Bauldr. p.3. cap. 7. tit. 1.*

Probabile eſt, quod diebus Dup. dum celebrantur exequiæ, celebrari poſſint etiam aliæ Miſſæ privatæ Defunct. tamquam acceſsoriæ Miſsæ Solemni, & ſpectantes ad integritatem exequiarum, aut eo tunc celebrari non debent Miſsæ de eodem Feſto propter officium funebre. *Quart. p. 1. tit. 5. Durand. lib. 7. cap. 35. num. 31. dub. 1. Boliuſc. de Myſt. Miſſ. p. 3. cap. 16. pag. 324.*

In die Commem. omnium fidelium Defunctorum Sacerdotes applicare debet Sacrificium Miſſæ omnibus Defunctis ex intentione Eccleſiæ, neque ideò fit injuria iis, pro quibus quotidiana forte extet obligatio Miſſæ, prævalet enim lex tacita rationabilis Eccleſiæ privatę legi teſtatorum. *Gav. tract. 1. p. 4. tit. 15. num. 13.*

In Veſperis prò Defunctis nulla prorſus, nec Altaris, nec Chori fit thurificatio, ſed in Miſſis Defunctorum, ſemel tantùm poſt oblata, & tunc oblata, Altare, & celebrans; & nulli alii thurificantur, & fit benedictio thuris, ut in aliis Miſſis. *Cær. Ord. Min. p. 3. cap. 10. num. 9. Gav. ut ſup. p. 2. tit. 13. num. 6.*

In eo Altari, ſub quo, vel ſub cujus Bradella humata ſunt corpora Defunctorum; non debet celebrari Miſſa, donec alio transferantur. *Sac. Congr. Epiſc. 10. Nov. 1599.*

Non efferâtur mortui ſine licentia Epiſcopi ante ſolis ortum, & poſt occaſum, neque niſi poſt 12. horas ab obitu; qui verò repentina morte obeunt non ante horas 24. *Prov. 6. Lantuſc. de Exeq. pag. 288.*

De

De Officio Subdiaconi in Miſſa Solemni Defunctorum, Abſolutione, & Exequiis. *Cap. III.*

SUbdiaconus in Miſſa Solemni pro Defunctis, initio ſe geret, ut in aliis Miſſis, prout Diaconus.

Ad Introitum non ſe ſignat, nec poſt Epiſtolam oſculatur manum celebrantis, quia oſcula omnia in hac Miſſa omittuntur. *Rub.Miſſ.*13.*num.*1.*&* 2.

Statim finita Epiſtola, & facta genuflexione ante medium Altaris, tradit librum ſuum Acolytho, ac Miſſale celebrantis cum pulvino deferet ad latus Evangelii, ubi celebranti miniſtrabit, ut in aliis Miſſis. *Bauldr.p.*1.*c.*13.*art.*2.

Ad Evangelium incedet cùm Diacono à ſiniſtris ejus more ſolito, & loco conſueto ſiſtens, tenebit librum; ut in aliis Miſſis, & Evangelio finito, non deferet librum celebranti oſculandum, ſed ſtatim claudet, & tradet Miniſtro.

Ad *Offertorium*, Calicem coopertum velo parvo tantùm, cum burſa deferet ad Altare: non petet benedictionem aquæ, & infuſa aqu. in Calice, non recipit Patenam, ſed perget ad ſiniſtram celebrãtis genuflectens in medio; eique aſſiſtet ad incenſationem *oblatorum*, & Altaris, & celebrante incenſato, miniſtrabit mappulam ad tergendas manus. *Gav.in Epit.tract.*1.*par.*2.*tit.*13.*num.*6.*&* 7.

Si verò non ſit incenſandum, redibit ſtatim ad medium, ubi ſtabit, &c.

Ad *Sanctus* aſcendet ad ſiniſtram celebrantis, quo dicto, & facta genuflexione, revertetur ad locum ſuum. *ut in Rub.*

Paulò ante elevationem, quia non tenet Patenam, facta genuflexione in medio, accedet ad cornu Epiſtolæ, ubi genuflexus, & accepto de manu Thuriferarii thuribulo, tempore elevationis incenſabit Sanctiſſimum Sacramentum triplici ductu ad unamquamque elevationem, ac priùs, & poſt incen-

incenſationē profunde ſe inclinabit; poſteà reddet Thuriferario thuribulum, & ad medium rediens, in ſuo loco genuflectet, ubi ſtabit, & cum celebrante genufleҫtet, &c. *Gav. ut ſup. num.* 8. & *Bauldr. loc. cit.*

Ad *Agnus Dei* non percutit pectus, ſed tantùm à ſiniſtris celebrantis inclinatus manebit manibus junctis, illud dicens.

Deindè mutat locùm, hoc eſt, à ſiniſtra ad dexteram celebrantis genuflectens, quando accedit, & recedit, ibique ſtat, & inclinat ſe, dum celebrans dicit: *Domine non ſum dignus*, detegitque Calicem, quando opus eſt, cætera peragit, ut in aliis Miſſis, reſpectivè. *Bauldr. ut ſup.*

Completa Miſſa, Planetam, & Manipulum celebrantis cum ſuo etiam manipulo deponit ſuper credentiam, vel congruo loco ad latus Epiſtolæ, aut tradit Acolytho; Mox Crucem Proceſſionalem propè Altare ab eodem latere præparatã accipiet; deindè medius inter Ceroferarios, procedit ad planum ante medium Altaris, ubi nunquàm genuflectit, nec ſe inclinabit. *Tonel. lib.* 2. *tit.* 3.

Thuriferario autem præcedente, perget nudo capite medius inter Ceroferarios ad Tumulum, ſeu Lecticam, ubi ſiſtet ſe ad pedes illius, converſa facie ad celebrantem inter Altare, & Tumulum, ad quem etiam cōvertet Imaginem Crucifixi. *Cær. ord. Min. p.* 2. *cap.* 16. *nu.* 1. 2. & 3. & *Gav. in epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 13. *num.* 11. 12. & 14.

Stabit autem in tali diſtantia à Tumulo, ut celebranti, & miniſtro eum comitanti ſit facilis tranſitus inter Crucem, & Tumulum, & toto *Abſolutionis* tempore, eam ſuſtinebit elevatam à terra.

Dicto à cantoribus: *Requieſcant in pace*, cum Cruce procedet ad Sacriſtiam ordine, quo ad Tumulũ venerat. *Bauldr. ut ſup.*

In *Exequiis* eadem faciet, quæ ſupra; ſiſtens ſe cum Cruce ad caput Defuncti, & ſeipſum, & Imaginem Crucifixi, ut ſupra, convertens ad celebrãtem; ſicquè ſtabit uſque ad finem: dum inchoabitur

tur Antiphona: *In Paradiſum*, ſi corpus deferendũ ſit ad Sepulchrum, procedit ordine, quo ſupra dictum eſt ad locum Sepulturæ, ubi collocabit ſe eodem modo, ſi ratio, & ſitus loci permittat, & data Sepultura, eodem etiam ordine in Sacriſtiam revertetur. *Ritual. Rom. Paul.V. de Exeq. & Gav. ut ſup.*

De officio Diaconi in Miſſa Solemni Defunctorum, Abſolutione, & Exequiis.

Cap. IV.

Diaconus in Miſſis Defunctorum, facta Confeſſione, aſcendet ad Altare cum celebrante, ut in aliis Miſſis Solemnibus, & ibidem genuflectit, cum idem celebrans oſculabitur Altare: tum accedens ad cornu Epiſtolæ, eidem celebranti aſſiſtet, ut alibi dictum eſt.

Non miniſtrabit incenſum, niſi ad oblata, non ſe ſignabit ad *Introitum*, nec oſculabitur ea, quæ porriget celebranti, nec illius manum. *Cær. Ord. Min. p.2. cap.15. & Gav. in epit. tract.1. p.2. tit.13. &c. & Rub. Miſſal. 13. num.1. & 2.*

Defert autem de more librum Evangeliorum ad Altare, & circa finem Tractus, aut Sequentiæ, genuflexus ſuper oram ſuppedanei, dicet: *Munda cor meum:* ſtatimque accipiens librum de Altari, non petita benedictione, ſed facta genuflexione ſuper infimum gradum, præcedentibus Acolythis ſinè candelabris, vadit cum Subdiacono à ſiniſtris ad Evangelium cantandum, ad quod ſtabunt omnes eodem ordine, quemadmodum in aliis Miſſis *Rubr. Miſſal.*

Ad *Oblata* petens Benedictionem, miniſtrabit incenſum, & thuribulum ſinè oſculis, atque Altari thurificato, ſolum celebrantem incenſabit, vel Epiſc. *Rubr. Miſſ. ut ſup. & Bauldr. p.1. cap.12. art.2.*

Reddito thuribulo, ſe recipiet ad locum ſuum aliaque præſtabit, ut in aliis Miſſis, uſquedum celebrans dicit: *Et dimitte nobis, &c.* & tunc aſ-

ſcendet ad dexteram ejus, & patenam ponet in dextera illius abſque oſculis. *Rubr.*

Ad *Agnus Dei* aſcendet ad dexteram celebrantis, & cum eo dicet manibus junctis, non percutiens ſibi pectus, nec accipiens pacem, ſed mox ut tertio repetitum fuerit: *Agnus Dei* genuflectet, tùm tranſibit ad ſiniſtram celebrantis, & cætera fient de more. *ex Rubr.*

In fine Miſſæ dicet: R*equieſcant in pace*, non ſe vertens ad populum, & ſemper in numero plurali, etiam ſi pro uno tantùm celebrata ſit Miſſa. *Tonell. lib. 2. tit. 12. & Rubric. Miſſal. 13. num. 1.*

Ad *Abſolutionem* in fine Miſſæ juvabit celebrantem, Planeta, & manipulo ſe exuentem in cornu Epiſtolæ: imponet Pluviale humeris ejus, & ſuum deponet manipulum, deindè factâ in medio Altaris ſuper infimum gradum genuflexione à ſiniſtris celebrantis, una cum illo procedet ad Tumulum à ſiniſtris ejuſdem nudo capite: ubi ſtabit aliquantulùm retrò, & à ſiniſtris.

Dum verò reſumitur R*eſp. Libera me &c.* ſub finē tranſiens à tergo ad dexteram ipſius celebrantis; ſinè genuflexione, una cum Thuriferario, miniſtrabit incenſum abſque oſculis, dicens: *Benedicite Pater Reverende. Bauldr. ut ſup.*

Dicto à celebrante: *Pater noſter* porriget illi Aſperſorium ſinè oſculis à dextris, deindè attollens fimbriam anteriorem Pluvialis ab eodem latere, & tranſiens, genuflectit Sanctiſſimo Sacramento, vel etiam Cruci in Altari poſitæ, ac procedet aliquãtulùm poſt ipſum celebrantem à dextris ejus, dum faciet aſperſionem Tumuli, tranſienſque antè Crucem Proceſſionalem genuflectet.

Completo circulo, accipiet Aſperſorium à celebrante, quod ſtatim tradet Acolytho, & accipiens Thuribulum, tradet illum celebranti ſinè oſculis, eundemque incenſantem Tumulum eodē ritu comitabitur, quo in Aſperſione, ac eodem modo genuflectet; poſtea reddet Miniſtro Thuribulum, & accipiet ab Acolytho librum, quem tenebit

nebit apertum antè celebrantem dicetem verſus, & orationem, ſtans à ſiniſtris illius, & dicta oratione, librum clauſum reddet Acolyto, & ſtatim perget ad dexteram ejus paululùm retrò: cumque celebrans dicendo in fine: *Requiem æternam*, formabit ſignum Crucis ſuper Lecticam, ipſe tantillum elevabit anteriorem Pluvialis fimbriam, & dicto per Cantores: *Requieſcant in pace*, recedet cum aliis incedens à ſiniſtris celebrantis ordine, quo venerat. Ad *Exequias* etiam miniſtrabit & aſſiſtet ut ſuprà. *ex Rubr.* Miſſ. & *Rit.ut ſup.Bauldr. loc.cit.*

De hora celebrandi Miſſam *Defunctorum. Cap. V.*

MIſſa Defunctorum dici debet poſt primã diei; ubi verò dicuntur eorum Vigiliæ mane poſt Matutinum diei, dictis hujuſmodi vigiliis cum laudibus, immediatè dici poteſt Miſſa pro Defunctis. Sed in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, Miſſa Conventualis dicitur poſt Nonam, quia eo die eſt principalis. In die etiã depoſitionis Defuncti, vel Tertio, Septimo, Trigeſimo, aut Anniverſario Solemni, in quo ſit concurſus populi, poterit ſimiliter dici ultimo loco poſt Nonam *Rub.*Miſſal. 15.*num.*3.

De præparandis in Miſſa Solemni Defunctorum Cap. VI.

IN die Anniverſaria omnium Defunctorum, vel quandocunquè pro Defunctis celebrandum erit ſuper Altare ponentur ſex candelabra cum totidẽ cereis ex cera communi, & in medio eorum Crux: Altare verò nullo ornatu feſtivo paretur, nullæque in eo Imagines, flores, aliavè ornamenta adhibeantur. *Cære.Epiſc.lib.*2.*cap* 11.

Pallium Altaris erit nigrum, ut in *Rubr. Miſſal.* 18.*num.*6. patet, ſed conopæum Tabernaculi Sanctiſſimi Sacramẽti non nigrum, ſed violaceum erit,

in honorem Chriſti viventis. *Gav. in Epit. tract. 1. p. 1. tit. 20. num. 17.*

In cornu Epiſtolæ ponetur credentia, quæ tegetur ſimplici mappa, per latera nullatenùs pendente; ſupèr ea nulla ornamenta ponentur, ſed tantũ quæ ſunt neceſſaria, videlicèt, bacile cum ampullis, Calix velo parvo, & nigro tectus, Miſſale, liber Ritualis, vas aquæ benedictę cum aſperſorio, thuribulum cum navicella, & pannus niger extendendus pro Abſolutione facienda; finita Miſſa, niſi adeſſet lectus, ſeu lectica mortuorum, aut caſtrum doloris. *Cærem. Epiſc. loc. cit.*

Super Tumulum, ſeu lecticam mortuorum ponentur quatuor ſaltèm candelabra, cum totidem cereis ex cera communi. *Beavv. in Cærem. Eccl. p. 2. cap. 22.*

Scamnum, in quo ſedere debet celebrans cum Miniſtris in Miſſa, erit nudum. *Ibid.*

Paretur etiam Crux Proceſſionalis pro Abſolutione.

In Sacriſtia præparentur ornamẽta nigri coloris pro celebrante, & Miniſtris, & pro cantoribus cotte, & Pluvialia, ſi utantur; item Pluvialis pro celebrante, pro Abſolutione; in paramentis autẽ, tàm Altaris, quàm Miniſtrorum nullæ imagines mortuorum, vel Cruces albæ ponantur. *Cæremo. Epiſc. ut ſupra.*

De ingreſſu Celebrantis, & Miniſtrorum ad Altare, & de Miſſa Solemni Defunctorum. *Cap. VII.*

Dum cantatur in Choro *Nona*, vel dicuntur *Laudes* prò mortuis, celebrans, & Miniſtri accipiunt paramenta ſua more ſolito, & cantores induuntur Pluvialibus, vel ſuperpelliceis ſolis, niſi jam illa habuerint, videlicet, ſi Vigiliæ dicantur Solemniter.

Finito cantu in Choro, antequam diſcedatur è Sacriſtia, non benedicitur incenſum, neque defertur,

tur, ſed celebrans, cum Miniſtris ſtantes ante Imaginem, faciunt illi ſolitam reverentiam, tùm procedunt ad Altare; præcedunt autem Ceroferarii deferentes candelabra cum candelis accenſis ex cera communi, ſequitur Thuriferarius manibus junctis; deindè Subdiaconus, poſteà Diaconus, ultimus celebrans, & hi tres capite cooperto, & junctis manibus ante pectus; & cum pervenerint ad infimum gradum Altaris, detecto capite, omnes debitam faciunt reverentiam; Ceroferarii candelabra deponunt ad credentiam, & genuflectunt cū thuriferario more ſolito. *DD. aliàs cit.* celebrans verò incipit Miſſam cum Miniſtris Sacris, ut in Miſſis Solemnibus, omiſſis omittendis, ut ſupra in *Rubr. Miſſal.* 13. *num.* 1. & 2.

Finita confeſſione, dum celebrans aſcendit ad Altare, Miniſtri elevant illi veſtes anteriores uſquè ad ultimum gradum, & cum Altare oſculatur, ipſi genuflectunt, & ad cornu Epiſtolæ accedunt ut aliàs, excepto, quòd non incenſatur Altare in principio.

Cum celebrans incipit: *Requiem*, non ſignat ſe, ſed librum, quaſi aliquem benedicens, ſiniſtra tunc ſuper illum poſita, Miniſtri etiàm non ſe ſignant. *Rubric.* & *DD. cit.*

Cum dicuntur *Orationes*, tàm ante *Epiſtolam*, quàm poſt *Communionem* omnes genuflectunt, præter celebrans, Diaconus, & Subdiaconus, Acolythi verò, & omnes de Choro genuflectunt in ſuis locis. *Rubric. Miſſal.* Subdiaconus cantata Epiſtola, non oſculatur manum celebrantis, quia in hac Miſſa omnia oſcula omittuntur, tàm manus celebrantis, quàm rei, quæ traditur: *Rubr. Miſſ. ut ſup.*

Celebrans dicto: *Munda cor meum*, &c. non dicit: *Jube*, &c. & lecto Evangelio, non oſculatur librum, nec dicit: *Per Evangelica dicta*, &c.

Dum dicitur *Sequentia*, &c. ſi celebrans velit, poteſt tunc ſedere cum Miniſtris.

Ubi fuerit conſuetudo diſtribuendi candelas, cū cantatur *Sequentia*, diſtribuentur, quæ accendun-

tur ad Evangelium, ad elevationem Sacramenti, & finita Miſſa dum fit *Aſolutio*. *Rubric.*Miſſa.*loc.cit.* *num.* 3.

Circa finem *Sequentiæ* celebrans cum miniſtris redit ad Altare more ſolito, Diaconus dicit tantum: *Munda cor meum*, *&c.* poſito libro ſuper Altare, & non petit benedictionem, nec oſculatur celebrantis manum: non tenentur candelabra ad Evangelium; nec portatur incenſum, ſed duo tantùm Acolythi ſinè candelabris, ſtans unus à dextris & alter à ſiniſtris Subdiaconi tenentis librum Evãgeliorum: non incenſatur liber, nec in fine celebrans. *Rubr.*Miſſ.*ut ſup.*

Diaconus procedit ad cantandum Evangelium, ut in aliis Miſſis.

Dum cantatur Evangelium, Acolythi ſtant hinc inde manibus junctis.

Dum cantatur *Sequentia*, Thuriferarius præparat ignem, ſi opus ſit.

Finito Evaugelio Subdiaconus non defert librũ obſculandum celebranti, ſed ſtatim claudit, & tradit Thuriferario. *Rubr.*

Deinde redeunt ad Altare, ubi facta genuflexione; ſtant unus poſt alium in ſuis locis, & ſtatim celebrans dicit: *Dominus vobiſcum*, *&* *Oremus* pro offertorio; tunc Subdiaconus, facta genuflexione Calice cum ſuo velo de credentiam defert ad Altare ad cornu Epiſtolæ, quem ſequitur Acolytus ferens pelviculam cum ampullis, & collocat ſuper Altare in eodem cornu.

Diaconus accepta burſa, extrahet corporale, & extendit in medio: Subdiaconus amovet velum, & dat Acolytho, qui defert illud ſuper credentiam; purificat Calicem, & tradit Diacono, qui infundit Vinum; ipſe verò Subdiaconus infundit paululùm aquæ ſinè benedictione, nec dicit: *Benedicite Pater Reverende*, quo facto, ſtatim Acolythus accipiens pelviculam cum ampullis, defert ad credentiam.

Subdiaconus non ſuſtinet Patenam, ſed pergit

ad ſiniſtram celebrantis. Deinde Thuriferarius accedit ad Altare, & imponitur incenſum in Thuribulum per celebrantem cum benedictione ſolita, & Diaconus miniſtrat incenſum, & Thuribulum ſine oſculis *Rubr. Miſſ.*

Celebrans thurificat *Oblata, & Altare*, & demùm *ipſe ſolus* thurificatur à Diacono, & non incenſantur alii. *Rubr. Miſſal. & DD. ut ſupra.*

Finita incenſatione, unus ex Acolythis infundit aquam ſuper manus celebrantis, & Subdiaconus miniſtrat mappulam ad eas tergendas, deindè redit cum Diacono poſt celebrantem, &c.

Thuriferarius accepto thuribulo poſt incēſationem celebrantis, neminem incenſat, ſed revertitur in Sacriſtiam.

Dum dicitur *Sanctus*, Diaconus, & ſubdiaconus aſcendunt de more ad celebrantem; Acolythi etiam ad *Sanctus*, ferent fanalia accenſa pro elevatione Sacramenti, precedente Thuriferario, genuflectunt, more ſolito, & ſic permanent genuflexi, uſque ad Communionem incluſivè. *Rubric. Miſſal.* 8. *num.* 8.

In Choro, poſtquam cantatus eſt *Sanctus*, omnes genuflectunt, ſic permanentes, uſquè ad: *Per omnia ſæcula* incluſivè antè: *Pax Domini. Rubric. Miſſal.* 17. *num.* 5.

Subdiaconus ad elevationem, impoſito per Thuriferarium thure in thuribulum; quia non tenet Patenam, thurificabit SS. Sacramentum genuflexus in cornu Epiſtolæ, & reddito thuribulo, redit poſt celebrantem, cum eo genuflectens, quando opus erit.

Thuriferarius autèm recedit, & parat igem pro fine Miſſæ, ſi facienda ſit Abſolutio.

Ad Agnus Dei accedunt Miniſtri Sacri ad celebrātem, & cum eo dicunt: *Agnus Dei, &c.* manibus junctis, nec percutiunt pectus, poſtea mutant locum, & cætera fiunt de more.

Diaconus verſus ad Altare dicit: *Requieſcant in pace*, ſemper in plurali numero, ut clarè conſtat in *Rubr. Miſſ.*

Si habendus eſt ſermo, habeatur finita Miſſa ante abſolutionem. *Rubr. Miſſ. ut ſup. num* 3.

Alia, quæ in hac Miſſa tàm pro celebrante, quàm pro Miniſtris deſunt, ſunt communia Miſſæ ſolemni, &c.

De Aoſolutione poſt Miſſam Defunctorum. *Cap.* VIII.

FInita Miſſa, ſi facienda eſt abſolutio, celebrans facta Cruci inclinatione, tranſeundo per medium, retrahit ſe ad cornu Epiſtolæ, ubi exuitur Caſula per Diaconum, & depoſito Manipulo, accipit Pluviale nigrum, Miniſtri etiam deponunt Manipulos ſuos. *Cæremon. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 16. & *Rubr. Miſſ.* 13.

Deindè Subdiaconus accipiens Crucem, medius inter ceroferarios cum candelabris, & candelis accenſis, collocat ſe in medio plani; tum celebrans cum Diacono à ſiniſtris, facta Altari debita reverentia in plano, & omnes alii paritèr, præter Subdiaconum ferentem Crucem, & Ceroferarios procedunt ad Lecticam mortuorum, præcedentibus duobus aliis Acolythis, uno cum Thuribulo, & Navicula incenſi, alio cum vaſe Aquæ benedictæ, Aſperſorio, & Libro Rituali. *Beavv. in Cær. Eccl. p.* 2. *cap.* 23.

Sequitur Subdiaconus medius inter Ceroferarios cum candelabris accenſis, deindè celebrans tecto capite, habens Diaconum à ſiniſtris, interim in choro cantatur ℣. *Libera, &c.* quod præintonant cantores, & proſequitur chorus; tum ipſi cantant ſoli verſus, qui ſequuntur, & ad ſingulos cantat chorus repetitionem; cum verò pervenerint ad Lecticam, & Subdiaconus cum Cruce ſiſtet ad pedes Tumuli, ſeù Lecticæ mortuorum contra Altare, ideſt inter Portam Eccleſiæ, vel Lecticam, verſa facie ad Altare, medius inter Acolythos tenentes luminaria. celebrans autèm ex alia parte in capite loci inter Altare, & Tumulum, aliquantùm

cùm verſus cornu Epiſtolæ, ita ut Crucem Subdiaconi reſpiciat, advertens, ne terga directè vertat Altari, & cum acceſſerit ad locum ſuum, caput detegat; à ſiniſtris ejus ſtabit Diaconus, & propè eum duo alii Acolythi deferentes thuribulum, & vas aquæ benedictæ &c. *Cær. Ord. Min. loco ſup. cit. Rit. Rom. & Rubr. Miſſ. ac Brev. ut ſupr.*

Si Lectica fuerit in medio Chori, omnes, de Choro remanent in locis ſuis, quod ſi fuerit alibi, uterque Chorus ſequitur Crucem, & ſiſtit ſe hinc indè à lateribus Tumuli, & qui juniores ſunt, erunt viciniores Cruci, & ſic per ordinem.

Circa finem Reſponſorii, accedit Diaconus ad dexteram Celebrantis, qui ponit incenſum in thuribulo, benedicens illud more ſalito, miniſtrante Diacono naviculam ſine oſculis, & dicente: *Benedicite Pater Reverende.*

Finito per Chorum: *Kyrie eleiſon*. Celebrans incipit intelligibili voce: *Pater noſter*, & ſecreto proſequendo reliqua, accipit Aſperſorium de manu Diaconi; quod illi præbet Acolythus à dextris illius, & facta Altari reverentia, & (ſi in eo fuerit Tabernaculum cum Sacramento) genuflectione, comitante Diacono à dextris, tenente fimbriam anteriorem Pluvialis, qui ſemper genuflectit, circumjens Tumulum, aſpergit illum aqua benedicta ter à parte dextera, & ter à ſiniſtra. *ut in Miſſ. &c.* vel in medio à dextris, & à ſiniſtris: *ut in Cærem. Ord. Min. p. 1. cap. 16. num. 5.* & cum tranſit ad Crucem, profundè ſe inclinat, Diaconus vero genuflectit; poſtea reddito Aſperſorio, Celebrans de manu ejuſdem Diaconi accipit Thuribulum, & eodem modo, quo aſperſit, incenſat, factis etiam debitis reverentiis Altari, & Cruci, ut ſuprà.

Quo facto Celebrans redit ad priſtinum locum, facie verſa ad Lecticam, Diacono à ſiniſtris tenente librum, junctis manibus dicit clara voce: *Et ne nos &c. & verſus, &c.* ut in *Ritual.* vel *Miſſali* poſitum eſt. *Beavv. ut ſup.*

Oratio: *Abſolve*, communiter dicitur poſt pre-

ces, ſed poteſt etiam dici oratio Miſſæ, ut in eo-pem *Rit. Rom.* præſcribitur, quod convenit præci-pue in die commemorationis omnium Fidelium Defunctorum; quando verò fiunt exequiæ Sacer-dotum, & Prælatorum in prædicta orat: *Abſolve*, additur nomen, & dignitatis titulus. *Cærem.Ord. Min.p.2.cap.16.num.4.* & *Gav.in epit.tract.1.p.2.tit.13.num.17.* & *Rit.Rom.* & *Rub.Miſſal.*

Finita oratione, Celebrans dicendo: *Requiem æternam*, manu dextera ſignum Crucis facit ſuper tumulum, ſeu lecticam mortuorum, ſiniſtra pectori admota; deindè Cantores cantant: *Requieſcant in pace*, & Chorus reſpondet: *Amen*. *Rit.Rom.de Exeq.*

Poſtea Celebrans dicit: *Animæ ejus*, & *Animæ omnium Fidelium Defunctorum per miſericordiam Dei requieſcant in pace*, & dicens Antiphonam: *Si iniquitates*, omnes redeunt in Sacriſtiam ordine, quo venerunt, dicentes alternatim Pſalmum: *De profundis*, &c. *Requiem æternam*, &c. *Beavu.ſup.cit.*

Si autem tumulus non paretur (quia ibi non ſit Sepultura, vel alia de cauſa) pannus niger in gradibus Altaris vel ante gradus ſuper terram extendatur, vel illuc lectica mortuorum portetur, ſed tunc non defertur Crux (prout etiam non defertur quando tumulus, ſeu lectica ſit adeò vicina, ut non facienda ſit Proceſſio, & apud Capellam, ubi Celebratum fuit, cantaverint: *Libera*, &c.) & Celebrans accepto Pluviale in cornu Epiſtolæ, ſtans in dicto cornu verſus Altare, expectabit finem Reſponſorii, & cum per cantores repetitur Reſponſorium poſt verſus: *Requiem æternam*, &c. Celebrans imponit thus in thuribulum cum benedictione ſinè oſculis; & dicto ultimo *Kyrie*, ſtans detecto capite in dicto cornu verſus Altare, dicet intelligibili voce: *Pater noſter*; quem omnes dicent ſecreto inclinati, & ſtatim ſe erigent; & interim Celebrans accedet ad medium Altaris, & verſus dictum pannum, ſeu lecticam, miniſtrante diacono Aſperſorium, aſperget tertiò ſuper eumdem pannum, ſeu

lecticam,

lecticam, primo in medio, à dextris, & à ſiniſtris, itemque eodem modo thurificabit; deinde converſus ad Altare ex libro poſito in eodem cornu Epiſtolæ dicet; *Et ne nos inducas, &c.* & dicto per cantores ℣. *Requieſcant in pace*, Celebrans in Sacriſtiam redibit. Poterit etiam prædicta abſolutio fieri immediate poſt *Placeat*, ante Evangelium S. *Joannis*, quod decentius etiam videtur, cum loco benedictionis Miſſæ, Abſolutio Defunctorum poſita ſit; quod ſervatur in Capella Sanctiſs. & tunc Celebrans finita Abſolutione, ad cornu Evangelii ſtans cum Pluviali *Evangelium S. Joannis* dicit, ſignans Altare, & ſeipſum, &c. *Cæræm. Ord. Min. p. 2. cap. 16. num. 5. & Cærem. Epiſc. lib. 2. cap. 37.*

Dum fit Abſolutio poſt Miſſam Defunctorum ſi elevetur SS. Sacramentum in aliquo Altari, omnes genuflectere debent, ratio eſt, quia obligatio continuandi hanc functionem inferioris ordinis eſt, obligatione adorandi SS. Sacramentum. *Boliaſc. de Myſt. Miſſ. cap. 16. pog. 355.*

Rectius tamen fieret, ſi non pulſaretur Campanula, nam tunc nullus deberet genuflectere. *Tonel. lib. 2. tit. 3. & DD. comun.*

Aliqua notanda circa Officium Defunctorum, Cap. IX.

INvitatorium dicitur in die commemorationis omnium fidelium Defunctorum, & in die Depoſitionis, ſeu obitus Defuncti. Itemque in die 3. 7. 30. & Anniverſario, & quandocunque tres dicuntur nocturni, & Antiphonę duplicantur; in die obitus, ſeu depoſitionis etiam ſi unicum diceretur nocturnum, tamen duplicantur Antiphonæ. Aliis temparibus dicitur tantum unum Nocturnum, ordine in Breviario poſito. *Gav. in epit. tract. 2. p. 4. in Apend. tit. 2. num. 1.*

In fine Veſperarum, & laudum, dicuntur preces ſemper flexis genibus, etiam quando omittuntur Pſalmi. *ibid. num. 3.* Solis Epiſcopis præſcribitur, ut ſtan-

ut ſtantes dicant tales preces. *Cærem. Epiſc. lib. 2. cap.* 10.

Pſalmi, qui dicuntur in fine veſp. & laudum, non dicuntur in die commem. omnium fidel. Defunct. neque in depoſitione Defuncti, ſi tres Nocturni dicantur, neque quando duplicantur antiph. *Gav. ut ſup. num.* 6.

Si Matutinum dividatur à laudibus, in fine matutini dicuntur preces ſinè Pſalmo, cum oratione, ſeu orationibus. *Id. num.* 10.

Veſperæ non ſunt dicendæ ante Matutinum, quod, præſente corpore, mane cantatur ante Miſ. *ibid. num.* 11.

Si ſola dies ultima menſis ſit libera, ea dicatur die, & intrà Adventum, & Quadrageſimam nulla habetur ratio menſis, & ſi non recitatur in feriis 2. eo caſu non erit recitandum in aliis feriis; *ibid. n.* 13. & 14.

Occurrens Vigil. Nativit. Dom. in fer. 2. non erit recitandum Officium Defunctorum, neque pridiè veſp.

Veſperæ recitari debent poſt veſp. etiam feſt. duplicis, ſi ſequatur feſtum ſimplex, aut feria. *Gav. loc. cit. num.* 16. *in* Rubr. *Brev. Sac.* Rit. *Congr.* 25. *Maii* 1603. pro 1. die Menſis, ſi hæc ſit libera à feſto 9. lect. decrevit veſperas Defunctorum recitandas eſſe ultima diæ præcedentis menſis, licet ea ſit feſtiva de præcepto, Matinum verò poſt laudes diei. *id. ut ſup. num.* 6.

Conſuetudo Regularium recitandi Matutinum Defunct. Veſperi poſt Completorium pro die ſequenti, non videtur improbanda, ſi de officio ex vi regulæ agatur. *ibid. num.* 17.

Excepta Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum, nulla eſt obligatio recitandi hoc officium extrà Chorum. *Id ut ſupr. num.* 18. Alii tamen ſentiunt oppoſitum.

In fine Pſalmorum dicitur: R*equiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis*, etiam ſi pro uno tantum ſiat officium, R*it.* R*om.* P*aul.* V.

Quando

Quando verò Cadaver affertur ad Eccleſiam, in fine Pſalmorum dicitur: *Requiem æternam dona ei Domine, &c.* *Rit.Rom.ut ſup.*

Verſus, qui dicuntur poſt Pſalmus: *Lauda, &* De *profundis*, ſi pro uno fiat officium, dicuntur in numero ſingulari, ſicut, & orat. ſequens; reliqua in toto officio non mutantur. *Gav.ut ſup.num.7.*

Si verò accidat recitari ſeparatim ab horisCanonicis Veſperas Defunctorum, ſivè Matutinum his diebus, quibus recitari debet ad præſcriptum *Rubr.* ſive in Choro, ſive extra, præmittenda eſt *Oratio Dominica. Cærem. Papal. lib.2.Seſſ.2.capit.24. & 25. Cærem.Epiſc.lib.1.cap.10.& Cærem.Ord.Min. p.3.cap.10.num.2.& 3.*

Verſus: *Requieſcant* &c. dicitur in fine, omnibus ſurgentibus, tam in Veſperis, quàm in laudibus. *Gav.ut ſup.n.8.*

De Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum. *Cap. X.*

SI hæc Commemoratio incidat in Dominicam, transfertur in diem ſequentem, & Veſperę dicuntur poſt Veſperas Dominicæ, niſi dies ipſa ſit impedita, etiam feſto de præcepto, etenim eo caſu transfertur in diem quartam Novembris, licèt dies illa ſit impedita à Feſto novem lectionum, & tunc Veſperę dicuntur die præcedenti. *Gavant.in Epit.tract.2.p.4.tit.34.*

Antequam dicantur Veſperæ, Sacriſta præparabit in Sacriſtia Pluviale nigrum pro Celebrante, & alia duo, vel quatuor pro Cantoribus, aut ſuper pelliceis tantum.

Altare majus paramentis nigris ornabitur, & ſuper illa extendet paramenta coloris albi, ut dictis Solemnibus Veſperis de feſto ſtatim poſſit facilè amoveri. *Beavv. in Cærem.* Eccl. *p. 3. cap. 13. num. 2.*

In fine veſperarum cantato verſu: *Benedicamus Domino*,

Domino, Celebrans, & Cantores, depoſitis Pluvialibus albis, induentur Pluvialibus nigris, eodem tempore è Sacriſtia per Thuriferarios, & Cæroferarios delatis, vel ſolis cottis remanebunt induti, & ſtatim ordine ſe recipient ad ſedes ſuas, ubi celebrans primam Antiphonam veſperarum Defunctorum ei prius à primo Cantore præintonatam inchoabit; cætera fient prout in ſolemnibus, ſervatis ſervandis. *Beavv.loc.cit.num.*3.

Sacriſta, dicto verſu. *Benedicamus Domino*, amovebit ab Altari paramenta alba, & ſi ferat conſuetudo, Lectica mortuorum, vel caſtrum doloris parabitur in medio Eccleſiæ, vel Præsbyterii, circa quod ponentur ſaltem quatuor cerei ceræ communis, qui ſtatim accendentur. *Ibid.*

Ad *Pſalmos*, omnes cedebunt, & ſurgent ad Antiphonas.

Celebrans intonabit antiphonam ad *Magnificat*, quæ illi præcinetur à primo Cantore, Canticum tamen ſolemniter non cantabitur.

Cum repetetur antiphona ad *Magnificat*, Ceroferarii, acceptis candelabris, cum candelis accenſis accedent ad Celebrantem, ubi factis debitis reverentiis, manebunt ante ſedem ſuam, vel procedent ad Altare, ſi ſit procedendum, ubi cum pervenerint, finita antiphona, omnibus genuflexis, exceptis Ceroferariis, qui genuflectunt, & ſurgunt; Celebrans genuflexus dicet *præces*, ut in veſperis Defunctorum notatum eſt, & ad *Dominus vobiſcum* ſurget, & ſtando cantabit orationem manibus junctis, Thuriferario librum tenente, &c. finitis veſperis, omnes de more revertentur in Sacriſtiam. *Beavv.ut ſup.num.*4.

Poſt laudes diei, vel ſummo mane, cantabitur Matutinum Defunctorum cum laudibus, accenſis cæreis Altaris, & ad lecticam. Epiſcopis tantum conceditur, ut in die feſto omnium SS. poſſint in ſuis Eccleſiis recitare cum Clero ſuo Matutinum Defunctorum, *Gav. in epit. tract.2.p.4. in Ap. tit.2. num.* 16.

Invi-

Invitatorium, & Pſalmus, *Venite. &c.* cantabuntur, ut in Matutinis ſolemnibus, quibus dictis, Celebrans incipit antiphonam: *Dirige*, illi præintonatam à primo cantore, & alii ſequentes Antiphona, &c. & cætera fient reſpectivè, ut in matutinis tenebrarum.

Ad laudes, Celebrans aſſumet Pluviale, ut ad veſperas, & omnia fient, ut ibidem, dictoque à Cantoribus: *Requieſcant in pace*, & reſponſo: *Amen*, omnes diſcedent, ut ſupra, niſi canenda ſit Miſſa; quia tunc omnia obſervabuntur, ut dictum eſt in Miſſa Solemni Defunctorum.

Finita Miſſa, Celebrans deponet Planetam, & manipulum in cornu Epiſtolæ, ac induetur Pluviali: Miniſtri etiam Sacri ſuos deponent manipulos, Ceroferarii accipient Candelabra, Subdiaconus Miſſæ Crucem, Turiferarius Thuribulum, & Naviculam, & alius Acolythus perget à ſiniſtris ejus cum vaſæ aquæ benedictæ, & aſperſorio, *Beavv. ut ſup. num. 7.*

Interim Cantores induti Pluvialibus, vel ſolis cottis, incipient Reſponſorium aliquod, addendo: *Requiem æternam* in fine, & fiet Proceſſio; præcedet Thuriferarius cum Thuribulo fumigante, & à ſiniſtris ejus Acolythus, cum vaſe aquæ benedictæ, & aſperſorio, ſequetur Subdiaconus cum Cruce, medius inter Ceroferarios cum Candelabris accenſis, deindè cæteri fratres, & Patres bini ſuo ordine, poſtea Cantores, ultimo Celebrans habens Diaconum à ſiniſtris: circa finem Reſponſorii, Celebrans de more benedicit thus, miniſtrante à dextris ejus naviculam ſine oſculis Diacono, & Thuribulum, cantato ultimo: *Kyrie eleiſon*; Celebrans dicet intelligibili voce: *Pater noſter* quem omnes proſequentur ſecreto, & accepto aſperſorio de manu ejuſdem Diaconi ſine oſculis, ter aſperget tumulum, primo in medio, ſecundo à dextris, tertio à ſiniſtris, & pari modo ter incenſabit, Diacono à dextris tunc elevante fimbriam Pluvialis, & à dextris Diaconi Acolythus ferens vas aquæ benedictæ,

dictæ, qui quando opus erit, Celebranti miniſtrabit. *Id loc. cit.* Deinde Diacono tenente librum ſubjungit: *Et ne nos*, *&c.* cum aliis *verſibus*, *& oratione pro pluribus*, cum *parva concluſione*: Reſponſo: *Amen*, non dicitur: *Requiem æternam*, nec: *Requieſcant in pace*, ſed ſtatim inchoabitur à Cantoribus aliud reſponſorium, & continuabitur Proceſſio uſque ad alium locum, ubi omnia fient ut ſupra, & ſic de cæteris, ſed in his habenda eſt ratio conſuetudinis cujuſque loci. *Beav. loc. cit. num.* 8.

In reditu Paoceſſionis; Subdiaconus ferens Crucem, Celebrans, & alii recta via procedent ad lecticam, ſeu caſtrum doloris antè Altare majus, vel in medio Eccleſiæ præparatum, ubi ſtabunt, ut ſupra ad Abſolutionem dictum eſt. *Ibid.*

Cantores autem, abſoluto reſponſorio, incipient: *Libera me Domine*, ſub cujus finem Celebrans iterum benedicet thus; & dicto per Cantores ultimo *Kyrie eleiſon*, dicet intelligibili voce: *Pater noſter*, & ſecretò proſequendo reliqua, accipit aſperſorium de manu Diaconi ſine oſculis, & facta Altari debita reverentia, & à Diacono ſemper genuflexione, comitante eodem Diacono à dextris, & tenente fimbriam Pluvialis anteriorem, circuens tumulum, &c. aſpergit illum aqua benedicta ter à parte dextera, & ter à ſiniſtra, ut alibi dictum eſt, & cum tranſit antè Crucem, profunde inclinat, Diaconus verò genuflectit: poſteà de manu ejuſdem Diaconi accipit Thuribulum ſinè oſculis, & eodem modo, quo aſperſerat, incenſat, & rediens ad priſtinum locum, Diacono tenente librum, junctis manibus dicit: *Et ne nos*, & verſus: *Aporta inferi*, *& Requieſcant in pace*, *Domine exaudi*; *Dominus vobiſcum*, *& oremus* cum oratione: *Fidelium*, *&c.*

Poſteà dicens. *Requiem æternam*, *&c.* facit Crucem dextera ſuper tumulum, ſeu lecticam, ſiniſtra poſita infrà pectus, & dicto per cantores: *Requieſcant in pace*, & Reſponſo: *Amen*. Celebrans, & Miniſtri redeunt in Sacriſtiam ordine quo venerunt, præmiſſa Altari debita reverentia, *Ibid.*

Cir-

Circuitiones per Eccleſiam, & extrà, non ſunt neceſſariæ, imò vetitè à *Sacr.Congr.* niſi ex pia cõſuetudine, in quibus ſepulturæ omnes aqna benedicta aſperguntur, & incenſo adolentur.

Si ad Abſolutionem deficiat Pluviale prò celebrante, in Alba, & Stola maneat; Miniſtri verò manipulum deponant. *ex Rubr.Miſſ.*

De obitu, & Depoſitione Fratris noſtri Defuncti.
Cap. XI.

CUm primum aliquis Frater è vita migraverit, ſignum dabitur juxtà locorum conſuetudinẽ, modo eo noctis tempore non moriatur, quòd non conveniat campana pulſari, & tunc ſignnm dabitur paulò ante Auroram. *Cærem.Ord.Min.p.4.cap.18.num.1.*

Cadaver de more lavatur, deindè ſuis pannis veſtitur, & ſi fuerit Sacerdos, Stola ad collum imponitur coloris violacei, ſuper feretro nudo ſemper, cum duobus ſub capite lateribus, corona ad manus obvoluta, & Crucem cum Chriſti Crucifixi imagine inter manus, & pectus ſuperpoſita.

Convocatis deindè Fratribus de Infirmitorio cũ cereis accenſis, ſaltem duobus, (quorum poſteà alter ad caput, alter ad pedes continuè ardebit) præcedente aliquo Crucifero, & alio cum vaſculo aquæ benedictæ, qua, prius quàm feretrum elevetur, ad Antiqhonam: *Si iniquit.* & Pſalmum: *De profundis*; cadaver erit aſpergendum ad Capitulum, (ſi ibi fuerit, ſin minus ad Eccleſiam] recitando interim graviori voce Pſalmum: *Miſerere* à quatuor ex Fratribus ejuſdem gradus, & conditionis efferetur; ibique fratres bini, & bini, prout juſſi fuerint, ad ipſum cadaver preces eo tempore prò Defunctis recitando, aſſiſtent, donec efferatur ad Eccleſiam, vel ſi in Eccleſia jam fuerit, donec exequiæ celebrentur.

In Eccleſiam denique juxtà conſuetudinem laudabilem locorum delato cadavere, cujus caput (ſi fuerit

ſuerit Sacerdos) Altare Majus reſpiciat, cereis ſecundum qualitatem perſonæ pluribus, vel paucioribus accenſis, ibidem ſuper corpus, Fratribus in duos choros diſtinctis, officium Defunctorum totum, Antiphonis duplicatis, ut in officio duplici, quod ſervatur etiàm in die 3.7. & Anniverſario ut in *Rit.Rom.* cum tribus ſcilicet Nocturnis, & Laudibus recitetur, cum cantu Gregoriano primi Nocturni, & *Benedictus*, ſi fuerit ſufficiens numerus Fratrum, deindè Miſſa Solemnis tunc, ſi fuerit tempus congruum pro eodem Defuncto cantabitur, ſine qua non deberet ſepelliri, & erit potiùs in ſequentem diem reſervandum corpus, ut omninò cum Miſſa ſepeliatur, juxtà canones; poſt Miſſam verò cantatur: *Libera me*, & fit Proceſſio, hinc indè Fratribus poſt Crucem procedentibus, & feretrum circumdantibus cum cereis accenſis, ità ut minores ſint propè Crucem, majores propè celebrantem. *Cære, Ord. Min. ut ſup.*

Quando dicitur officium pro aliquo Fratre Defuncto, vel Sorore; dicta Antiph. ad *Benedictus*; flexis genibus dicitur: *Pater noſter* ſecretò, deindè dicitur: *Et ne nos &c.* cum ſuis verſibus, & ad: *Dominus vobiſcum*, Hebdomadarius ſurgit, dicit: *Oremus*, & orationem: ſcilicet pro Defuncto Sacerdote: *Præſta quæſumus*, pro Clerico vel Laico: *Inclina Domine*, pro defuncta Moniali: *Quæſumus Domine*; cum parva concluſione: *Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.* ℣. *Requiem æternam, &c.* & *Requieſcant in pace*. Deindè dicitur: *Anima ejus*, & *Animæ, &c.*

SACRARUM CÆREMONIARUM SYLVA.

De iis, quæ pertinent ad Officium Divinum, tàm Solemne, quàm non Solemne.

LIBER NONUS

De Veſperis Solemnibus. *Cap. I.*

Hora competenti, præparatis à Sacriſta paramentis tàm pro celebrante, quàm pro Miniſtris, datoque Veſperarum ſigno, omnes Miniſtri convenient ad Sacriſtiam, ubi præmiſſa brevi oratione, lotiſque manibus primi omnium induent ſe, Ceroferarii, & Thuriferarii Albis, vel Superpelliceis, ſeipſos juvantes.

Parantur deindè duo, vel quatuor cantores ſimiliter Superpelliceis, & ubi fuerit ſufficiens numerus Sacerdotum; parantur alii duo cum ſuperpelliceis, & Pluvialibus ſi adſint, alioquin ſolum ſuperpelliceis, qui celebranti aſſiſtent hinc indè, & quando opus eſt, miniſtrent. *Cær. Ord. Min. p. 3 cap. 1. & cap. 2. num. 14. Gav. in Epit. tract. 2. p. 2. tit. 3. num. 4. & Cærem. Epiſc. lib. 2. cap. 3.*

Paratur pręterea Cæremoniarius ſuperpelliceo, omneſque ſupradictos ſe induentes, Ceroferarii juvabunt.

Miniſtris omnibus paratis; Cæremoniarius, & in ejus abſentia, Thuriferarius accedit ad celebrãtem, & facta ei debita reverentia, ducet ad locũ paramentorum, ubi magna cum reverentia, & de-

bitis

bitis inclinationibus ſe induentem juvabit, & miniſtrabit, cui etiam omnes alii parati hinc indè aſſiſtent, & juvabunt, quando opus erit.

Paratur etiam celebrans Pluviali coloris tempori, ſeù feſto convenientis ſuper Amictum, & Superpelliceum ſine Stola, vel ſuper Albam, cingulum, & Stolam in modum Crucis antè pectus, quo caſu non dicet orationes, quæ dici ſolent ad has veſtes antè Miſſam. *Cæremon. ord.* Minor. *&* Gav. *ut ſuprà.*

Interim Ceroferarii, accenſis in Altari cereis cum debitis genuflexionibus, & reverentiis, & in Sacriſtiam reverſi, ibique acceptis candelabris ſuis priùs cereis accenſis, pergent antè Imaginem principalem Sacriſtiæ hinc indè à latere cantorum.

Tum omnibus ritè diſpoſitis, datoquè ultimo Veſperarum ſigno, ſtantes omnes in recta linea nudo capite, profundam Cruci, vel principali Imagini in Sacriſtia poſitæ, & celebranti, inclinationem facient, & ſibi ipſis mediocrem, quibus aliquali reverentia celebrans reſpondet nudo adhuc capite. *Beavv.in Cæremon. ord.p.2.cap.*11.

Procedunt autem in Chorum, vel ad Altare hoc ordine, præcedent Ceroferarii cum candelabris, & candelis accenſis, ſequetur Cæremoniarius, & Thuriferarius à ſiniſtris ejus cum libro Manuali, vel, ſi duo ſint Thuriferarii, Cæremoniarius ibit in medio eorum: Deinde Cantores bini, poſtremo celebrans manibus junctis, medius inter duos Aſſiſtentes Pluvialibus indutos, qui fimbrias anteriores pluvialis ipſius parumper elevant, & hi tres Pluvialibus parati, cooperto capite procedunt, cæteri verò minimè. *Cær.Ord.Min.p.*3.*cap.*1. *num.* 1.*Gav.loc.ſupr.cit.& Cærem.Epiſc.lib.*2.*cap* 3.

Cum pervenerint ad Altare, ſiſtent ſe ante infimum gradum, formantes quaſi lineam rectam, ita ut Ceroferarii ſtent hinc indè omnium poſtremi; Cæremoniarius verò ad latus dexterum propè credentiam, & Thuriferarius retrò celebrantem, quod ſi duo fuerint Thuriferarii, ſtent hinc indè

retrò.

retrò. Cantores, & tunc Cæremoniarius, vel inter Thuriferarios, vel ubi ſup. *Beavv. loc. cit.*

Tùm detecto capite omnes genuflectunt, & ſic genuflexi remanent, donec ſecretò dixerint: *Aperi* Domine *&c. Cæremon. Ord.* M*inor. ut ſup. num.* 2. *&* 3.

Deinde omnes ſurgunt, & facta Altari debita reverentia, Chorũ ingrediuntur, & cum celebrãs pervenerit ad medium Chori, ſiſtet ſe medius inter ſuos Miniſtros, & capitis inclinatione cum eis ſalutabit Patres ab utraque parte Chori, priùs à parte, ubi eſt Chorus, vel ſiadeſt Prælatus, ab ea parte, ubi aderit, facta ei priùs profunda inclinatione, deindè ab alia parte, qui Patres ipſum ſalutare debent, caput inclinando: Si verò ſit Prælatus celebrans, priùs ſalutabit eos, qui ſunt à parte primi Chori, capitis levi inclinatione, poſtea alios ab alia parte, qui omnes profundè illi ſe inclinant: quò facto, aſcendet ad primam ſedem Chori ab ea parte, in qua ea hebdomada erit Tabella (Chorus); & dato ſigno incipiendi, omnes ſurgunt, & profunde inclinati, dicunt ſecretò: *Pater*, *& Ave*, *&c.* quibus dictis à Cæremoniario, vel à primo Aſſiſtente elevata parte dextera anteriori Pluviali celebranti; ipſe celebrans tenens ſiniſtram manum infrà pectus, dextera aperta, & digitis ſimul junctis facit ſibi Crucis ſignum à frõte ad pectus, cantans intelligibili, & clara voce: (*Deus in adjutorium meum intende*) & pro unoquoque verbo tangit, primò frontem, deindè pectus, mox humerum ſiniſtrum, ultimò dexterum, & in fine jungit manus antè pectus. *Cærem.* E*piſc. lib.* 2. *cap.* 1.

Vel ſe ſignat ità morosè, ut finiat verba, & Crucis ſignum una ſimul. *Cær. Ord. Min. p.* 3. *cap.* 1. *num.* 6. *&* G*av. ut ſup.*

Dum dicitur: G*loria* P*atri*, omnes profundè inclinant, quo dicto ſe erigunt; tum primus ex Aſſiſtentibus, ducente Cæremoniario, facta prius Altari debita reverentia, accedit ad celebrantem,

& fa-

& faciens illi profundam reverentiam, ei præintonat ſubmiſſa voce primam Antiphonam, cui celebrans tantum caput inclinat, qua clara voce repetita, recedit cum Cæremoniario ad proprium locum, facta iterum celebranti, & Altari debita reverentia. *Cær. Ord. Min. p. 3. cap. 1. num. 4. & 7. & Gav. in Epit. tract. 2. par. 2. tit. 3. &c & Ceremon. Episc. lib. 4. cap. 3.*

Ceroferarii, cum celebrans ad ſedem ſuam aſcenderit, cum debitis reverentiis diſcedunt ab Altare, ubi facta genuflexione, & inter ſe mutua reverentia, ſine mora ſua candelabra deponunt, vel ſuper Altare, aut ſuper credentiam, & candelæ extinguuntur, exceptis ſolemnioribus feſtis; verùm ſi ſuper Altare deponunt candelas, non extinguant, & iterùm facta Altari genuflexione, accedant cum Thuriferariis ad ſedes ſuas debitis cũ reverentiis, ubi cum cæteris permanent Sedentes, & ſtantes ad modum Chori. *Cære m. ord. Min. ut ſup. num. 5.*

Cantata prima Antiphona, duo cantores cottis induti, ex ſuis locis in medium exeuntes, & ſe invicem jungentes cum debitis reverentiis, priùs & poſtea, priùs quidèm celebranti, & Altari poſtea verò Altare, ſibi invicem, & celebranti in medio Chori intonant Pſalmum: D*ixit*, quo intonato omnes ſedent. *Cæremon. ord. Min. loco ſup. cit. num. 7.*

Cum aliquis eorum paratus ſurget, ut aliquid ad munus ſuum ſpectat anſagat, cæteri etiam parati debent ſurgere, celebrans tamen in hoc caſu nunquam ſurget. *Cær. ord. Min. ut ſup. nu. 9. & Cær. Epiſc. lib. 2. cap. 1. & 3. & Gav. ut ſup.*

Abſoluto Pſalmo, ſi non pulſetur Organum, Vicarius Chori intonabit Antiphonam, & Chorus proſequetur, ſi verò pulſetur Organum, duo cantores ex ſuis ſedibus, ut ſuprà exeuntes, illam legent alta voce, qua perlecta, accedant ad digniorem Patrem, & alter ex eis, cum debita reverentia, illi præintonat ſecundam Antiphonam, quod

ſer-

ſpectans agat

ſervabitur in diſtributione aliarum antiphonarum, quæ ſemper ab eiſdem, & ab utraque parte chori per ordinem, incipiendo à dignioribus, alternatim præintonantur; excepto quandò ſunt dies minus Solemnes, ut dies Dominicus, & duplicia per annum quia tunc ab inferioribus, ſervato inter illos debito ordine, dicuntur. *Cæremon.ord.Min.loc. cit.num* 8.

Circà finem ultimi Pſalmi, Thuriferarius, & Ceroferarii cum debitis reverentiis, accipient Pluvialia, Ceroferarii pro Aſſiſtentibus, & Thuriferarius pro celebrante, & hoc, ſi in principio illa depoſuerint. *Cær.ord.Min.p.3.cap.4.num.*11.

Thuriferarius, deinde cum debitis reverentiis, exibit à Choro ad præparandum ignem in thuribulo, & initio hymni aderit in Choro cum thuribulo, & navicula, non impoſito thure in thuribulum, & ſiſtet ſe parte dextera Chori, ideſt juxta cornu Evāgelii, ibique leviter agitabit thuribulum. *Cære. ord.Min.loc.cit.num.*10.

Finitis Pſalmis, Ceroferarii cum candelabris, & Cereis accenſis, accedunt ad celebrantem cum debitis reverentiis, & ſe hinc indè ante eum à lateribus ejus in plano collocant, faciem ad ſe invicem verſa: accedunt etiàm Aſſiſtentes cum debitis inclinationibus ad celebrantem, & ità ſe locant hinc inde in plano chori, ut ipſi Ceroferariis ſint propiores: Cæremoniarius verò tunc à dextris (ſi fieri poteſt) Ceroferarii, qui eſt à dextris celebrantis, qui & hæc omnia diſponet: cavêntes omnes ne terga vertant Altari, nec ipſi celebranti, & dum verſus: *Gloria Patri* cantatur, nè recedant de loco ſuo, quin priùs ſit completus. *Cærem.ord. Min.ut ſup num.*11.

Dicta ultima Antiphona, celebrans ſurgit, & detecto capite, junctiſque manibus, è porrecto ſibi per Cæremoniariũ, vel per Aſſiſtentes libro, cantat *Capitulum*: quo dicto, major ex paratis Aſſiſtentibus cum debitis reverentiis, ſubmiſſa voce præintonat, & initium hymni, quem ipſe clara voce

cantat, & ſic uſquè ad finem ſtat manibus junctis; Aſſiſtentes verò facta debita reverentia, recedunt ad loca ſua, & ſtant ſimiliter manibus junctis uſque ad finem hymni. *Cæremon. ord. Minor. loc. ſupr. cit. & Gav. ut ſup.*

Hymno intonato, Ceroferarii, facta cum Cæremoniario reverentia celebranti, recedunt, & candelabra deponunt, & ſiſtunt ſe in medio Chori facie verſa ad invicem: Cæremoniarius verò remanet prope primum, paratum, vel ubi placuerit. *Ibid. num.* 11.

Si ad initium hymni ſit genuflectendum, Ceroferarii immobiles permanebunt, ac ſi ipſimet eſſent duo candelabra marmorea. *Id. loc. cit. num.* 12.

Quandò principium hymni continet invocationem *Dei*, & *Jeſu Chriſti*, dum celebrans eum intonat, elevat, & jungit manus, caput verſus Altare inclinans, ob reverentiam *Divinæ invocationis*. *Cær. ord.* Min. *loc. cit. num.* 11. & *cap.* 12. *nu.* 7. & *Gav. loc. ſup. cit. Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 14.

Circa finẽ Hymni, Aſſiſtentes factis debitis reverentiis, & Celebranti, & ſibi invicẽ, procedunt in medium Chori, ubi poſt hymnum, verſum cantant: deinde cum debitis reverentiis, & Altari, & ſibi invicem, redeunt ad Celebrantem, quorum major, ducente Cæremoniario, cum debitis reverentiis, præintonat illi *Antiphonam* ad Magnificat, ſubmiſſa voce, qua per Celebrantem clara voce repetita, recedit Aſſiſtens ad locum ſuum; deinde Cantores, & Chorus eam proſequuntur. *Cærem. Ord.* Min. *ut ſup. num.* 13. & *Gav. ut ſup. in epit. num.* 2. *p.* 2. *tit.* 3. & *Cærem. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 3.

Interim Ceroferarii accipiunt Candelabra ſua cum cereis accenſis, procedẽtes propè Aſſiſtentes, & facta Celebranti reverentia, hinc inde expectant cum Thuriferario, vel Thuriferariis. *Cærem. Ord.* Min. *loc. cit. num.* 14.

Intonato Cantico: *Magnificat*, quod à prædictis duobus Aſſiſtentibus intonatur: Celebrans facto ſibi ſigno Crucis, factaque ad utramque Chori

partem

partem honoris ſignificatione, Miniſtri quaſi ei obvianti bus,factaque illi ab omnibus debita reverentia, deſcendit ad medium Chori: tum tecto capite, & manibus junctis, procedit ad Altare per latus Evangelii, medius inter duos Aſſiſtens, ſimiliter capite tecto, & fimbrias Pluvialis elevantes, præcedentibus cæteris, ordine quo venerunt; & quando ob loci anguſtiam, tres ultimi pariter ire nequeunt, præibunt miniſtri ultimo Celebrans, & quando neque duo ſimul ire poſſunt; præcedit qui minor eſt. *Cærem.Ord.Min.loc.ſup.cit.num.*14, & *Cærem.Epiſc.lib.*2.*cap.*3.

Eſt advertendum, quod, quando via eſt brevis, tam Celebrans,quã Aſſiſtentes procedunt ad Altare capite detecto. *Cœrem.Ord.Min.p.*3.*cap.*3.*num.*4.& *Arnaud.epit.Gav.tract.*2. *p.*2. *tit.* 3.*num.*9. ſed hoc convenire videtur etiam propter *canticum Evangelium Bauldr.p.*2.*cap.*11.*Art.*1.

Cum pervenerint ad Altare, facta ab omnibus ante infimum gradum debita reverentia, Celebrans aſcendit cum Aſſiſtentibus ad Altare, quod ipſe ſolus oſculatur in medio; Mox convertens ſe verſus cornu Epiſtolæ miniſtrante primo Aſſiſtente Naviculam cum debitis oſculis, & reverentiis, & Thuriferario thuribulum, imponit thus, benedicit, & incenſat Altare, eo prorſus modo, qui præſcribitur in principio Miſſæ, & alibi, non dicens Pſalmum: *Dirigatur.* &c interim Aſſiſtentes elevant illi partes anteriores Pluvialis, & ſemper genuflectunt quandò celebrans inclinat ante Crucem, cæteri verò nihil ſe movent. *Cœr.ord. Min.ut ſup.cap.*1.*num.*15.& 16.& *Gav.loc.ſup.cit.*

Altare thurificato, celebrans in cornu Epiſtolę thuribulum reddet primo Aſſiſtenti, quod cum debitis oſculis, & inclinationibus recipiens, dabit Thuriferario;deindè celebrans ad medium Altaris rediens, mediocriter caput inclinat Cruci medius inter Aſſiſtentes, pariter ſe inclinantes: tùm cum illis deſcendet ante gradus Altaris,cum cęteris faciens reverentiam debitam,& ad Chorũ revertuntur. *Ibid.*

Si verò aliud Altare, ratione feſtivitatis, ſit incenſandum, facta incenſatione Altaris Majoris, & reddito thuribulo: factaque debita reverentia, celebrans, & omnes alii Miniſtri procedunt ad illud, eodem ordine, quo ad primum, ibique facta debita reverentia, & ab Aſſiſtentibus, Ceroferariis, & Thuriferario ſemper genuflexione: Celebrans aſcendit cum Aſſiſtentibus ad Altare, quod ipſe ſolus, ut ſupra oſculatur, & omnia facit, quę in incenſatione primi Altaris fecit, excepto, quod non imponit rurſus incenſum in thuribulum, niſi opus ſit. *Cæremon. ord.* Minor. *ut ſup. Gav. loc. cit. Pollac. in Aphor. par.* 2. *Cæremon.* 4. *pag.* 128. & *Cæremon. Epiſ. libc* 1. *cap.* 19.

Sed notandum eſt, quod ſi Veſperæ cantentur apud illud Altare feſtivitatis extra Chorum, non eſt, cur ad Altare majus accedatur; neque priùs, neque poſteà, neque ut illud thurificetur, cum Altare illud feſtivitatis, ubi officium tunc celebratur, Altare majus repræſentet. *Cærem. ord.* Min. *cap.* 1. *num.* 18. *ut ſup.*

Tamen SS. Sacramentum ſemper incenſatur. *Bauldr. p.* 2. *cap.* 9. *Art.* 5.

Celebrans non dicit: M*agnificat*, vel: *Benedictus*, cum Altare thurificat; Sed poſtquam ipſe incenſatus fuerit, recitat ſubmiſſa voce alternatim cum Miniſtris. *Ex Bauldr. p.* 4. *cap.* 11. *Art.* 5.

De Incenſatione Chori ad Veſperas Solemnes. Cap. II.

INcenſatione Altaris, vel Altarium peracta, factaque iterum debita reverentia, ſimul omnes recedunt, & revertuntùr ad Chorum per latus Epiſtolæ, ubi celebrans cum pervenerit, ſalutatis ab utraq; parte Chori Patribus capitis inclinatione qui ei correſpoudent in reverentia, aſcendit ad ſedem ſuam, & thurificatur triplici ductu à primo ex Aſſiſtentibus, cum eodem thure, quod à celebrante fuit benedictum, cum profunda capitis inclina-

clinatione antè, & poſt, cui etiam celebrans modicum reſpondet; Cæremoniario interim anteriorem partem dexteram Pluvialis Aſſiſtentis elevante, vel, eo abſente, Thuriferario. *Cærem. ord. Min.p.3.cap.2.num.1.& Gav.in Epiſ.tract.2.p.2.tit.3. & Cær.Epiſc.lib.2.cap.3.*

Interim ceroferarii deponunt candelabra in loco conſueto, & petunt loca ſua uſquè ad orationem. *Ibid.*

Celebrante incenſato, idem Aſſiſtens incenſabit Prælatum localem, ſcilicet Guardianum, ſeù Præſidem triplici ductu, cum profunda inclinatione antè, & poſt. *Cæremon. Ord. Minor, loc.ſup.cit.*

Prælato locali incenſato, Aſſiſtens reddit thuribulum Thuriferario, a quo ipſe ſtatim à dextris celebrantis aſſiſtens, & alter à ſiniſtris, duplici ductu immediatè incenſantur, vel ſi duo ſint Thuriferarii, quiſque a parte ſua thurificabit unum ex Aſſiſtentibus, poſtea turificantur Cantores per ordinem duplici ductu, cum mediocri inclinatione ante, & poſt. *Cærem.Ord.Min.loc.ſup.cit.*

Incenſatis Miniſtris paratis, hoc eſt, Aſſiſtentibus, & Cantoribus, Thuriferarius incenſabit Chorum, vel in communi tranſeundo antè ſedilia, vel ſingillatim Patres, & alios ſuo ordine, facie ad faciem cum debitis reverentiis antè, & poſt, quam reſervari poterit laudabilis conſuetudo Provinciæ. *Ibid.num.2.*

Si verò ſint duo Thuriferarii, incenſabunt ſuo quoque Thuribulo ſuam partem ejuſdem Chori, vel ſingillatim Patres ſuo ordine, ut ſupra, vel in cõmuni, tranſeundo antè ſedilia, una ſimul egredientes ad planum Chori, ubi Ceroferarios per ordinem incenſabunt; tandem populum triplici ductu, unuſquiſque à parte ſua, ſcilicet incipiendo in medio, ultimo ſeipſos, peractis ſimul antè, & poſt incenſationem, reverentiis, & genuflexionibus debitis, ſi unicus ſit Thuriferarius, triplici ductu incenſat populum, ut ſupra, ſe in medio, à dextris, & à ſiniſtris, cum debitis reverentiis antè,

 & poſt.

& poſt. *Cærem. Ord. Min. ut ſup. num.* 2. & *Gav. loc. & tit. cit. & tract.* 1. *p.* 2 *tit.* 7. *num.* 23.

Dùm ſit incenſatio, omnes omninò ſtare debent uſque ad finem, & extrà ſedem, facta priùs inclinatione thurificanti, & invitantes proximiorem ſtatim incenſandum, qui ſimiliter inclinabit ſe invitanti: tunc incenſationem ſuſcipientes, & hac ſuſcepta thurificanti iterum inclinantes; quæ omnia ſervare debet etiam celebrans, ſed inclinatione leviori; ſicut etiàm tàm circa thurificantem, quàm qui thurificatur, magis, & minus habenda eſt ratio de inclinationibus: *Cœrem. ord. Min. loc. ſup. cit. num.* 1. & 8. *p.* 4. *cap.* 6. *num.* 7. & *Gav. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 7. *num.* 22. & *Cær. Epiſc. mox citand.*

Qui thurificat, debet ſemper ſtare, ſolus *Summus Pontifex* à genuflexo incenſatur. *Cær. Epiſc. lib.* 1. *cap.* 23.

Advertant Cantores, ut cantus ità dimetiatur tempore Cantici *Magnificat*, ut tota incenſatio ſit expleta, antequam celebrans dicat: *Dominus vobiſcum*: quia tunc debent omninò ceſſare Thuriferari ab incenſatione; ſicut etiàm ad *Gloria Patri* debent pauſam facere, caput inclinare, & deindè proſequi, *Cær. Ord. Min. p.* 3. *cap.* 2. *ut ſup. num.* 9. 10. & 11. & *Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 3.

Abſente Prælato, thurificatur celebrans triplici ductu. *Sacr. Cong.* 9. *Maii* 1606 & 30. *Jan.* 1616.

Si autem in Choro adſit Epiſcopus Diæceſanus, vel aliquis eo major, ipſe incenſum benedicit, non celebrans, primus poſt celebrantem thurificatur triplici ductu, cum profunda inclinatione antè, & poſt à primo Aſſiſtente, celebrans verò duplici idem ſi adeſſet Cardinalis legatus, &c. *Cære. ord. Min. ut ſup. num.* 5.

Si adeſſent Epiſcopi exteri, vel alii Prælati, honoris gratia ſemper thurificantur immediatè poſt celebrantem per Aſſiſtentem triplici ductu, ſicut, & triplici ductu incenſabitur ipſe celebrãs. *Ibid. num.* 6.

Si adeſſet P. Generalis thurificabitur triplici

ductu,

ductu, celebrans duplici: ſimilitèr ſi adeſſet P. Provincialis, abſente P. Generali, in ſua Provincia triplici ductu incenſabitur, & celebrans duplici; omnes autèm Præſules prædicti incenſantur à primo Aſſiſtente, ſed regulariter primus omnium, quicumque ille ſit, præſente quolibet, incenſatur celebrans. *Core. Ord. Min. loc. ſup. cit. num.* 3. *&* *p.* 4. *cap.* 7. *num.* 11. *Gav. ut ſup.* *&* *Cær. Epiſc. lib.* 1. *cap.* 23.

Prælatus localis, præſente Præſule Majori, duplici tantùm ductu thurificabitur per thuriferarium, ſicut, & alii Prælati ordinis; ſed hoc videtur magis præſtare per Cæremoniarium, ſi adſit. *Cær. ord. Min. p.* 3. *cap.* 2. *ut ſup. num.* 3. *&* 4.

Cæteri verò Patres in Choro aſſiſtentes unico, vel duplici ductu, ſecundùm conſuetudinem Provinciæ thurificantur.

Notandum eſt, quòd præſente P. Generali, vel Provinciali, &c. celebrans, ſi ità videbitur, poterit apud Altare incenſari proùt in Miſſa, triplici ductu in cornu Epiſtolæ, aut in plano Presbiterii; deindè in Chorum ad ſedem ſuam revertetur, & reliqua fient ut ſupra. *Cær. ord. Min. p.* 4. *cap.* 7. *num.* 11. *&* *p.* 3. *cap.* 3. *num.* 6.

Princeps Magnus non recognoſcens ſuperiorem Gubernatores Regnorum, & Provinciarum, ac Proreges thurificantur à primo Aſſiſtente immediatè poſt Epiſcopum triplici ductu. *Cære. Epiſc. lib.* 1. *cap.* 23.

Imperator, & Reges indiſtinctè antè Epiſcopū triplici ductu thurificantur. *Ibid.*

Si adeſſet aliqua mulier inſignis, ut Regina, Imperatrix, vel Magna Principiſſa, utique, & ipſi thus dari convenit in loco, ubi daretur ejus viro, ſi adeſſet. *loc. cit.*

Notandum eſt circa incenſationem Perſonarum, quod Domini locorum minorum, de quibus in *Cær. Epiſc.* nulla fit mentio, ſeù Magiſtratus, incenſari poterunt à thuriferario, vel à Cæremoniario duplici, vel unico ductu pro qualitate perſonarum,

iis videlicet, quibus proprium ſcamnum, ſeù ſedes ab aliis diſtincta parari ſolet; ſed in toto incenſationis ordine, & ritu, ad pacem conſervandam, tàm laicorum, quàm clericorum, conſuetudo laudabilis locorum ſervari debet. *Cær. ord.* Min. *p.* 2. *cap.* 9. *& p.* 3. *cap.* 2. Gav. *Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 7. *num.* 22. *Pollac, in Aphor. p.* 2. *Cær.* 3. *pag.* 128.

Hic omittere nolo, docere aliquos, quòd ſi in thurificatione Chori unicus ſit Thuriferarius, poterit, (ſi ità videbitur,) poſtquàm thurificavit omnes paratos, tàm ex una, quàm ex altera parte Chori, omnibus ſimul ſe inclinare, antè, & poſt incenſationem finitam, brevitatis gratia, & hoc præcipuè, quando adeſt multitudo Patrum, &c.

Finita incenſatione, abſolutoque cantico, reſumunt cantores Antiphonam, niſi reſumatur ab organo, quia tunc alta voce legunt: interim Ceroferarii, acceptis candelabris cum candelis accenſis, accedunt ad celebrantem, factaque ei debita reverentia, ſtant verſa facie ad invicem; tùm celebrans, repetita antiphona, ſtans verſus Altare junctis manibus, medius inter Aſſiſtentes, librum ſuſtinentes (niſi adſit legile) & Ceroferarios, cantat: *Dominus vobiſcum*, *Oremus*, *& orationem*, vel *orationes*, ſi ſint faciendæ commemorationes, quibus finitis, repetit: *Dominus vobiſcum*: tunc duo Aſſiſtentes procedunt ad medium Chori, & cantant: *Benedicamus Domino*, ac ſtatim cum debitis reverentiis redeunt ad celebrantem, qui ſubmiſſa voce dicit: *Fidelium animæ*, *&c.* etiam organo reſonante; deindè præcedentibus Ceroferariis, procedit celebrans cum Aſſiſtentibus, & omnibus paratis antè Altare (ubi ea ſit conſuetudo) alioquin remanent in ſuis ſedibus; quo caſu Ceroferarii finitis orationibus, factis debitis reverentiis, deponunt candelabra, neque reſumunt, niſi poſt: *Sacroſanctæ*, quando procedendum eſt ad Sacriſtiam; quod, ſi ſit conſuetudo procedendi antè Altare, cum pervenerint ad illud, facta ab omnibus debita reverentia, depoſitiſque à Ceroferariis candelabris,

bris, terminatur officium, dicendo primò totum: *Pater* Secretò, (niſi ſequatur Completorium.)

Deindè celebrans dicit: *Dominus det nobis ſuam pacem, &c.* & ab omnibus dicitur *Antiphona finalis B.* M. *V.* ſecundum temporis exigentiam: poſtea celebrans ſtans, dicit *verſiculum, & orationem*, ſtantes etiàm Aſsiſtentes, ſi opus ſit librum tenendi, vel ſit tempus Paſchale, aut dies Dominicus, tum dicit: *Divinum auxilium*, & ab ipſo, aut, ab omnibus dicitur oratio: *Sacroſanctæ, &c.* tandem dato ſigno, omnibus ſurgentibus, acceptiſque à Ceroferariis candelabris, & facta Altari debita reverentia, revertuntur in Sacriſtiam, ordine quo venerunt. *Cær. ord. Min. p. 3. cap. 2. num. 12. 13. &c. ac Cær. Epiſc. lib. 2. cap.* 3.

De Veſperis Solemnioribus, Celebrante Prælato apud Altare extra Chorum. Cap. III.

Diebus Solemnioribus, ubi multus ſit numerus Sacerdotum, celebrans cum Miniſtris Aſſiſtentibus poterit, ſi ità videbitur, extrà Chorum remanere, & ſuper ſedilibus in cornu Epiſtolæ præparatis ſedere, quorum illud maximè, quod erit prò celebrante paratum, altius ſit, & nobilius, pulvino ſaltem ſuppoſito, & ſtrato aliquo tapete ſuper genuflexorio ante ſe poſito, ſuper quod etiam ponetur liber ſerico integumẽto coloris cæterorum paramentorum tectus, vel ſuper legili, quod ponatur ante celebrantem, & removeatur, quandò opus erit, & tunc tapete erit ſternendum ante pedes ipſius celebrantis. *Cær. ord.* Min. *p. 3. cap. 3. num. 1. Gav. in Epit. tract. 2. p. 2. tit. 3. & Cære. Epiſc. lib. 2. cap. 3.*

Aſſiſtentes verò, & omnes alii parati debent eſſe ad minus, ut ſupra dictum eſt, qui procedent a Sacriſtia ad Altare ordine ſuperius preſcripto. *Cær. ord. Min. loc. cit.*

In præintonationibus, & intonationibus, omnia

reſpectivè obſervabuntur, ut ſuprà, ab Aſſiſtentibus, & cantoribus, & ſub finem Hymni Aſſiſtentes accedentes ad medium antè Altare, cantant ſimul verſum; alter verò ex iis rediens antè celebrantem, præintonat illi Antiphonam ad *Magnificat*, qua per celebrantem repetita, denuò redit antè Altare, ubi, cum fuerit finita in Choro Antiphona, intonant Canticum: *Magnificat*, & deindè ad celebrantem redeunt quaſi obviam *Cær. ord. Min. ut ſup. num.* 2.

Inchoato cantico: *Magnificat*, accedit celebrans cum Miniſtris ad Altare capite detecto, quoniam brevis eſt via, & proptèr *canticum Evangelium*. *Baldi. p. 2. cap.* 11. *Art.* 1. fit incenſatio ad aliud Altare, præcedent Ceroferarii, & alii, ut initio veſperarum. *Cær. ord.* Min. *loc. cit. num.* 5. Gav. *ut ſup.*

Incenſato Altari, ſi non fuerit in Choro alius Prælatus celebrante major, poſt ipſum thurificatum à primo Aſſiſtente, paritèr thurificantur immediatè Aſſiſtentes à primo Thuriferario, deindè alii parati, & cantores, quo facto procedent Thuriferarii ad Chorum, & fiet incenſatio modo ſuperius tradito. *Ibid. num.* 5.

Quod ſi in Choro fuerit Prelatus aliquis celebrãte major; Cæremoniarius, poſt celebrantem ter incenſatum, Thuriferario præcedente, in Chorum ducet primùm Aſſiſtentem, qui ter incenſabit de more Prælatum, ſtatimque reddito thuribulo, precedente eodem Cæremoniario, à ſiniſtris habente thuriferario, ad locum debitum extra Chorum revertetur, & ibi ſtans in loco ſuo, incenſabitur ab eodem Thuriferario bis, qui deinceps Aſſiſtentem à ſiniſtris celebrantis ſimili modo incenſabit, & reliquos paratos, & cantores, deindè incenſabitur Chorus, ut ſupra notatum fuit. *Cær. ord. Min. loc. cit. num.* 6.

In minoribus autem Eccleſiis, ubi deſunt, & Miniſtri, & Pluvialia, hæc omnia, quæ allata ſunt de Veſperis Solemnibus, ſervari non poſſunt, ſed ſervari debent, quæ reſpiciunt celebrantem;

ubi

ubi commoda fieri poteſt. *Gav.Epit.tract.* 2.*p*.2.*tit.* 3.*num.* 14.

De Completorio Solemni.
Cap. IV.

PRo Completorio Solemniter cantando organū admitti poteſt, ſed nulla fit incenſatio ad: *Nunc dimittis. Gav. in Epit.tract.*2.*p*.2.*tit.*3.*num.*15. *Cær. Ord.Min.p.*3.*cap.*2.*num.*15.& *Cær. Epiſc. lib.*2. *cap.*4.

Quando ad *Completorium*, & *Primam*, aliquis ſolus recitat officium, ſemel tantùm dicit: *Confiteor* omiſſis illis verbis: *Tibi Pater*, vel: *vobis fratres*, & ſimiliter dicit: *Miſe.eatur noſtri, peccatis noſtris, perducat nos*; ſicuti fit in oratione Dominica. *Rub. gen.Brev.*15.*num.*5.

Recitantes autem duo officium ſimul, nihil debent mutare, ſed qui major eſt, dicat: *Vobis fratres*; *Vos fratres*, qui minor: *Tibi Pater*, & *Te Pater*, ſicuti dicunt invicem: *Dominus vobiſcum*, & *cum ſpiritu tuo.* neque Moniales mutare debent in verbis: *Mater*, *Matrem*, *Sorores*: ſed eodem modo loqui nomine Eccleſiæ, ac ſi eſſent viri. *Ex Decr. Sac.Rit.Cong.*18.*Aug.*1629.*Gav.Sect.*5.*cap.*17.*n.*12.

De Matutino Solemni.
Cap. V.

IN Matutinis Solemnibus; Celebrans, & Miniſtri in Sacriſtia parati, ut ſupra ad Veſperas dictum eſt, procedunt ad Altare ordine ſolito, (& hoc ex frequentiori uſu noſtrarum Eccleſiarum) ubi facta ab omnibus debita reverentia, & flexis genibus dicta oratione: *Aperi Domine*, &c. Celebrans, facta cum cæteris, Altari, debita reverentia, præcedentibus Miniſtris, &c. procedit ad Chorum; ordine quo ſupra in veſperis, & dato ſigno, omnes profundè inclinati dicunt ſecreto totum: *Pater*, *Ave*, & *Credo*, quo dicto, Celebrans cantat: *Domine labia*, &c. Signans labia ſua pol-

lice dexteræ manus, ſiniſtra infra pectus poſita, & eadem manu ſignat ſe, cantando: *Deus in adjutorium*, &c. dum dicitur: *Gloria Patri*, &c. omnes profundè inclinant; deinde Celebrans cum Aſſiſtentibus remanet in eodem loco uſque ad primum verſiculum primi Pſal. Noct. tum duo cantores cum debitis reverentiis, accedunt ad medium Chori, ubi ex libro ante ſe poſito ſuper legili cantant Invitatorium (quod à Choro reſumitur) & Pſal. *Venite*. Interim omnes ſtnt, & cum cantatur: *Venite adoremus, & procidamus antè Deum*, tam ipſi Cantores, & Celebrans, quam alii omnes genuflectunt, poſteà ſurgunt, & proſequuntur: *Ploremus coram Domino qui fecit nos*, &c. *Carem. Ord. Min. p. 3. cap. 4. num. 2. & cap. 8. num. 2. & cap. 9. n. 2. & Cær. Epiſc. lib. 2. cap. 6.*

Ad Matut. adſunt duo Aſſiſtentes tantum parati, & non plures. *Baul. p. 2. cap. 13.*

Si Cantores plures duobus fuerint, cantant verſus Pſalmi (*Venite*) bini, & bini alternatim, & in fine Pſalmi, poſt: *Gloria Patri*, repetita à Choro ultima parte *Invitatorii*, ipſi Cantores omnes ſimul repetunt principium ejuſdem *Invitatorii*, uſque ad medium illius quod Chorus proſequitur: finito *Invitatorio*, primus Aſſiſtens, duce Cæremoniario, præintonat Celebranti *Hymnum* ſubmiſſa voce: quo expleto, idem Aſſiſtens iterum præintonat illi primam Antiphonam, factis ſemper debitis reverentiis, ut alibi dictum eſt, qua decantata, Celebrans deponit Pluviale, & ſimiliter Aſſiſtentes, ſi illud habeant; tum procedunt ad ſedes ſuas, & intonant Pſalmum, quo intonato, omnes ſedent, ut ſuo ſuo loco dictum eſt. *Carem. Ord. Min. p. 3. cap. 4. num. 2. & 11. & Cær. Epiſc. ut ſup.*

Circa finem cujuſque Pſalmi, antequam dicatur: *Gloria Patri*, ſurgunt omnes, & inclinant profundè ad: *Gloria Patri*, &c. Poſt verſum: *Sicut erat*, &c. Cantores repetunt Antiphonam, & ſi pulſetur organum, illam alta voce legunt. *Carem. Ord. Min. loc. cit.*

Interim,

Interim accedunt duo Cantores ad digniorem Patrem, ſervato ordine in Veſperis præſcripto, & attenta feſti, & Celebrantis qualitate, & alter ex eis facta illi debita reverentia, præintonabit ei ſecundam Antiphonam, & ſic viciſſim ſemper faciunt ſucceſſivè ſingulis Patribus. *Cær. Ord. Min. ut ſup.*

Circa finem tertij Pſalmi cujuſcunque Nocturni accedunt Cantores ad librum, & factis debitis reverentiis Altari, & Choro poſt repetitam Antiphonam, cantant verſiculum, & reſponſo à Choro, Celebrans intonat clara voce: *Pater noſter* (quod ſemper fit) quoties dicendum eſt clara voce: *& ne nos inducas in tentationem*) & reliquum dicitur ſecreto: deinde alta voce, dicet: *& ne nos &c.* & *Abſolutionem*, *& Benedictiones*, ſtando, & manibus junctis, & deteсto capite. *Cærem. Ord. Min. loc. cit. num. 3. & cap. 7. n. 4. & Tonel. lib. 1. cap. 1. §. 10. Arnaud. epit. Gav. tract. 2 p. 2. tit. 3. n. 9. &* 12. *Pollac. in Aphor. par. 2 cær. 8. pag.* 156.

Interim, dum cantantur verſus, Cæremoniarius accedit ad aliquem fratrem ex junioribus, juxtà feſti, & Celebrantis qualitatem (qui lecturus eſt primam lectionem) & facta ei reverentia, ipſum ducit ad Legile, quo cum pervenerit, cum Cæremoniario verſus Altare genuflectit; deinde Patribus ab utraque parte Chori profundè inclinatur incipiendo ab iis, qui ſtant à parte Celebrantis: moxque propius accedens ad legile, abſolutione peracta petit benedictionem, dicens: *jube Domine benedicere*, caput profunde inclinans ſemiverſus ad Celebrantem, ne terga vertat Altari, uſquedum ille ſtans terminet benedictionem. *Cær. Ord. Min. p. 3. cap. 4. num. 3. & p. 4. cap. 6. num. 35. & Cærem. Epiſc. lib. 2. cap. 6.*

Abſoluta à Celebrante benedictione, lector ſe erigit; & cantat primam lectionem, quod fieri debet altè, diſtinctè, devotè, & in tono conſueto, in cæteriſque ſimiliter: quod ſi noctu fiat, Cæremoniarius, vel Thuriferarius candelam parvam in

lanternam apertam adhibeat, vel ipſe tenens, aut cantāti porrigens, iuxta ipſius commoditatem, nec prius incipit legere, quam omnes in Choro ſimul conſederint; neque legit manibus junctis, ſed hinc inde ſuper legile, ſeu ſupra librum poſitis, & in fine lectionis dicens: *Tu autem Domine*, *&c.* genuflectit, & factis debitis reverentiis diſcedit. *Cærem. Ord.* Min. *p.* 3. *cap.* 4. *num.* 3. 7. *&* 8. *& cap.* 12. *num.* 6. *& p.* 4. *cap.* 6. *num.* 33. *& Cærem. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 5. *&* 6. *&* 14.

Advertendum eſt, quod quando ſunt dicendæ lectiones, non prius quidem ſedetur, quam verba *Benedictionis* Hebdomadarius protulerit, & Chorus reſponderit: *Amen*. *Cærem. Ord.* Min. *par.* 3. *cap.* 4. *num.* 8. *& p.* 4. *cap.* 6. *num.* 31. *& Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 4.

Eſt etiam advertendum, quod, ſi Celebrans fuerit Prælatus, ad *primam* tantum, *quartam*, *& ſeptimam* Benedictionem ſtans, benedicet, ad alias autem ſedet. *Cerem. Ord.* Min. *ut ſup. p.* 3. *cap.* 4. *num.* 3. *& p.* 4. *cap.* 6. *num.* 15. *& Cærem. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 5. *ut ſup.*

Poſt lectiones cantantur Reſponſoria, quæ à duobus Cantoribus inchoantur, & proſequitur, deinde ab eiſdem cantantur eorum verſus integre.

Alii nocturni cantantur eodem modo, quo primus, & alia reſpectivè fiunt.

Convenit, ut qui ſequenti Miſſa cantaturus eſt Evangelium, dicat ſeptimam lectionem, quæ eſt de Evangelio cum ejus homilia. *Bauldr. p.* 2. *cap.* 13.

Cum legitur textus Evangelii, omnes in Choro ſtant nudo capite verſus lectorem, donec dicat: *& reliqua*, & tunc omnes ſedent; lector autem non debet ſignare librum, nec ſeipſum ad initium Evangelii, nec debet manus junctas tenere, ſed extenſas hinc inde ſuper legile, ſeu ſupra librum, ut alibi dictum eſt. *Cærem. Ord.* Min. *ut ſup. p.* 3. *cap.* 4. *num.* 7. *&* 8. *& p.* 4. *cap.* 6. *num.* 33. *& Cær. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 5. *& Gav. mox cit.*

Circa finem octavæ lectionis, Celebrans, & Aſſiſtens reſumunt Pluvialia, tum ad eum accedunt etiam Ceroferarii cum Candelabris, & cereis accenſis, à quo non diſcedunt, niſi expleta lectione, quam leget ipſe Celebrans in proprio loco, & in fine dicens: *Tu autem Domine*, genuflectit. *Cær. Ord.*Min.*ut ſup.p.*3.*cap.*4.*nu.*4.5.*&* 11.*&* *Gav.* Epit. *tract.*2.*p.*2.*tit.*3.

Finito octavo Reſponſorio, Celebrans inclinatur verſus primum Aſſiſtentem, & hoc deficiente, ad primum Cantorem, vel ad digniorem, licet ipſe Celebrans ſit Superior, & petit ab eo Benedictionem, dicens: *Iube Domne benedicere*, excepto P. Generale apud nos, Provinciali in ſua Provincia, & Guardiano Pariſienſi in ſuo Conventu. Beav.*in Cærem.Eccl.* qui ſtantes verſus Altare, cantant: *Iube Domine benedicere*, *&* *non* Domne, quibus abſolutè reſpondetur per Chorum, *Amen*, & in fine lectionis, dicentes: *Tu autem Domine*, *&c.* non genuflectunt, ſed profundè inclinant. *Cærem. Ord.Min.p.*3.*cap.*4.*num.*9.*&* *p.*4.*cap.*6.*num.*35.*&* *ex Cær.Epiſc. lib.*2.*cap.*5.

Si verò adeſſet aliquis Prælatus iis ſuperior, puta Miniſter Generalis, officium faciente Provinciali, &c. verſus ad illum peteret benedictionem; ille autem ſtans in loco ſuo reſponderet: *Adſocietatem, vel per* Evangelica *dicta*, *&c. ex Cærem. Epiſc. lib.* 2. *cap.*5.

Advertendum eſt, quod ad *Nonam lectonem*, quam legit, vel cantat Prælatus, ſtant omnes in Choro nudis capitibus. *Cærem.Ordin.*Minor.*par.* 3. *cap.* 4. *num.*6.*&* *par.* 4. *cap.*6.*num.*14.*&* *Cærem. Epiſc. lib.*2. *cap.* 5.

Dicto à Celebrante: T*u autem Domine*, *&c.* & reſponſo per Chorum: *Deo gratias*. Primus Aſſiſtens, ſeu Cantor præintonat illi: *Te Deum laudamus* cum debitis reverentiis antè, & poſt: quo à Celebrante repetito, Ceroferarii recedunt, & deponunt candelabra. Aſſiſtentes vero ſimiliter petunt ſedes ſuas, & cum dicitur: *Te ergo*, *&c.*

Cele-

Celebrans cum Miniſtris genuflectit, Aſſiſtentibus hinc inde fimbrias Pluvialis ei elevantibus, genuflectentibus etiam omnibus aliis de Choro. *Cær. Ord. Min. p. 3. cap. 4. n. 5. Cær. Epiſc. & Gav. ut ſup.*

Hymno expleto, Celebrans incipit Laudes, in quibus omnia ſervantur, quæ de veſperis ſolemnibus ſuperius dicta ſunt. *Cæræm. Ord. Min. Epiſc. & Gav. loc. cit.*

De Hora anticipandi Matutinum prò quocunque Anni tempore in Etruria, ut colligitur ex DD. *Cap. VI.*

A Die 1. Januarii uſque ad 15. Februarii hora 21. cum dimidio.

A die 16. Februarii uſque ad 15. Martii hora 21.

A die 16. Martii uſque ad 15. Aprilis hora 20. cum dimidio.

A die 16. Aprilis uſque ad 15. Maii hora 20.

A die 16. Maii uſque ad finem Menſis Julii hora 19. cum dimidio.

A die 1. Auguſti uſq; ad 15. Septembris hora 20.

A die 16. Septembris uſque ad 15. Octobris hora 20. cum dimidio.

A die 16. Octob. uſque ad 15. Novembris hora 21.

A die 16. Novembris, & per totum Menſem Decembris hora 21. cum dimidio.

De *Prima cum Martyrologio.* *Cap. VII.*

AD primam lectio Martyrologii recitatur quotidie in Choro antè verſum *Pretioſa*, exceptò triduo ante Paſcha, quibus diebus omittitur; pro cujus lectione, illud præcipue obſervetur, quod primo loco pronuncietur ille Sanctus regulariter, de quo in ſequenti die faciendum eſt officium, etiã ſi non ſit in Martyrologio, ſi à majoribus ritè ſit decretum officium: alii Sancti, de quibus non fit officium, ſed ſola commemoratio, ſi fiat officium de feria

feria, ponantur primo loco, ſi de Sancto, ponantur ſecundo loco. Alii verò, de quibus neque fit Officium, neque commemoratio, & de quorum Sanctitate nullum eſt dubium, nominari poſſunt ſuis locis Martyres poſt Martyres, Confeſſores poſt Confeſſores, & ſic de aliis: Dixi pronuntietur, & nominari poſſunt, non autem deſcribatur, & deſcribi poſſunt, niſi ſeparatim, non autem in ipſomet *Rom.Martyrol.* nam illa conceduntur, hæc prohibentur. *Arnaud.Epit.Gav.tract.2,p.1.tit.26.in Append.num.1.Cær.Ord.Min.p.3.cap.5.nu.3.& Rubr. Martyrol.*

Tranſlato feſto alicujus Sancti, non fit tranſlatio de eodem in lectione Martyrologii, niſi in caſibus in Martyrologio expreſſis, quemadmodum in anno Biſſextili transfertur vigilia S. Matthiæ; & ejuſdem prænuntiatio in diem 24. & feſtum ejuſdem, ac prænuntiatio in diem 25. qua ratione cōvenit anticipari extrà Romam, quæ de Vigilia, & feſto S. Bartholomæi habentur in Martyrol. Romano, ſed in aliis feſtis hoc non debet obſervari. *Gav.ut ſup.num.2.Cær.Ord.Min.loc.cit. num.2.& 3.*

Tranſlata Vigilia in Sabbatum, non anticipatur lectio de Vigilia in Martyrologio, licèt anticipetur Officium cum jejunio. *Gav.loc.cit.num.3.*

Feſta Domini Mobilia, primo loco poſt lunæ pronunciationem annunciāda ſunt, excepto Paſchate, quod antequàm legantur Kalendæ, annunciatur, & ratio patet, quia in ipſo die Paſchatis annunciatur: Kalendæ verò pertinent ad ſequentem diem. *Cær.Ord.Min.ut ſup.num.4.& Rubr.Martyrol.*

Legitur ſemper præcedenti die lectio illa, quæ memorias Sanctorum ſequentis diei continet, præponendo Kalendas, nonas, vel Idus, & quantitatem Lunæ ejuſdem ſequentis diei. *Rubr.Martyrol.*

Lector non petit Benedictionem, ſed abſolutè incipit à Kalendis, ut ſupra, qui etiā in fine Primæ legit Lectionem brevem ad abſolutionem Capituli. *Rubr.Martyrol.*

De Martyrologio Solemni in Vigilia Nativitatis Domini Noſt. Jeſu Chriſti. Cap. VIII.

IN Vigilia *Nativitatis Domini* cantatur Solemnitèr Martyrologium; ſed quia diverſarum regionum, & Provinciarum diverſa eſt conſuetudo, ideò certa, & determinata regula non poteſt aſſignari; cum unuſquiſque poſſit conformari uſui ſuæ Provinciæ; tamen, ſi ità videbitur, ut ſequitur fieri poterit.

Dum ergo cantabitur *Prima*, Diaconus induet ſe Amictu, Alba, Manipulo, Stola Diaconali, & Dalmatica violacea, vel in Majoribus Eccleſiis; Sacerdos aliquis induet ſe Amictu, Alba, Cingulo, Stola in modum Crucis, & Pluviali violaceo. *Juxtà verò Manual. ſeù Lyra Choral. utitur col. alb.*

Item duo Ceroferarii, Thuriferarius, & Acolythus de Cruce induent ſe Superpelliceis, & cum dicetur oratio: *Domine Deus, &c.* omnes ad Chorum procedent more ſolito Proceſſionalitèr, ultimus autem erit Diaconus, vel Sacerdos, Martyrologium antè pectus portans, dum verò pervenerint ad Altare, omnes debitam facient reverentiã (excepto Acolytho de Cruce, qui nunquàm genuflectit, nec inclinat,) indè procèdent ad Chorum, ſivè ad Capitulum, vel potiùs antè Altare remanebunt, prout conſuetudo loci; tùm omnibus ritè diſpoſitis, & ſuper Legili depoſito Martyrologio, Diaconus, ſivè Sacerdos accipit Cochlearem de Navicula ſibi porrecta à Thuriferario, & oſculato ejus manubrio, porrigit illud Prælato Provinciali, ſi adſit, alioquin Prælato locali cum reverentiis debitis, dicens: *Benedicite Pater Reverende*, & impoſito incenſo in thuribulum, ambabus manibus accipit Martyrol. tenenſque elevatum antè Prælatum dicit: *Manda cor meum, &c.* Petens ab eo benedictionem, cui Prælatus reſpondet dicens: *Dominus ſit in corde tuo, & in labiis tuis, ut dignè, ac competenter annuncies Domini Noſtri Jeſu Chriſti Nativitatem. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus*

Sancti

Sancti, Amen.(quę Benedictio, in tanta Solemnitate annuncianda, non repugnat Rubric. Martyrol.)

Accepta Benedictione, & oſculata Prælati manu, accedit ad Legile in cornu Evangelii: ubi accepto Thuribulo, ter librum incenſabit, ſcilicet in medio, à dextris, & à ſiniſtris, poſtea reddito Thuribulo, incipiet lectionem Martyrologii manibus hinc inde ſuper Legili poſitis, vel alio modo uti placuerit, non ſignans librum, neque ſeipſum, omnibus interim ſtantibus; quando vero in Martyrologio pronunciantur illa verba: *In Betlehem Judæ, &c.* Cantans elevabit vocem: & ſtatim omnes immediate genuflectent, excepto Cantante, Acolytho de Cruce, & Cæroferaris, qui tunc immobiles ſtabunt; deinde cantans proſequetur altiori, & Solemniori tono, ſubdens: *Nativitatis Domini Noſtri Jeſu Chriſti ſecundum Carnem:* & dum iſta verba pronunciantur, omnes jam genuflexi, ſi ita videbitur, ſe proſternent; quibus dictis, parvula fiet pauſa in ſignum ſtuporis, & lætitiæ tantæ Solemnitatis; poſtea omnes ſurgent, & de more ſedent; interim cantans (vel alius Acolythus) proſequitur lectionem in tono ordinario uſque ad finem, illam concludens, ut moris eſt.

Abſoluto Martyrologio; redibit in Sacriſtiam ordine, quo venit, niſi velit permanere ibi, vel potius adire Chorum uſque ad finem Primę, & Lectionem brevem ſolemniter decantare, Prælato reſpondente, & non alio ob majorem Solemnitatem: quo facto omnes diſcedent ordine, quo venerunt. *Ita ex ipſa conſuetudine* Religionis, *quæ ubiquè ſervari deberet.* Tum partim ex variis *Cær.* & præcipue *ex Gav. tract. 2. p. 4. tit. 4. Bauldr. p. 4. cap. 2. & Cærem. Ord.* Min. *p. 3. cap. 12. num. 3.* ubi dicunt hac die Martyrologium legi debere cum magna ſolemnitate.

De Antiphonis Finalibus Beatæ Mariæ Virginis *Cap. IX.*

SI transferetur officium *Purificationis*, non dimittitur Antiphona: *Alma Redemptoris*, niſi in

ſine illius officii: imò ſi alicubi Purificatio octavam habeat, adhuc Antiphona hæc dicenda erit uſquè ad Completorium diei octavæ excluſivè, ſeu uſquè ad finem octavæ, ſi contingat finiri ad Nonam pridiè fer. 4. Cinerum, ità decrevit. *Sacr. Rit. Congr.* 1616. Si dividantur veſperæ Purificationis, à Completorio ejuſdem, adhùc dicenda eſt pro Veſperis Antiphona: *Alma*; R*ubrica* enim mutare jubet Antiphonam in fine completorii. *S. R. C. Gav. in Epit. tract.* 2. *p.* 1. *tit.* 26. & *Cær. ord. Min. p.* 3. *c.* 6. *n.* 2.

De varia Hymnorum intonatione. Cap. X.

TOto tempore Adventus, & Quadrageſimæ, tàm in Dominicis, quàm Feriis ad omnes horas, & completorium, Hymni cantantur ſuper Hymnos *Laudum*, dummodo officium ſit de tempore: Paſſionis verò tempore ſuper: *Vexilla regis prodeunt*.

A' veſperis Nativitatis Domini, & per totam octavam, & feſtis tunc occurrentibus uſque ad Epiphaniam, ad prædictas, & alias Horas, quandò ſunt ejuſdem metri ſub: *Jeſu Redemptor omnium*.

In Epiphania, & per totam octavam, ſuper: *Crudelis Herodes Deum*, omnibus Feſtis Beatæ Mariæ Virg. & quandò de ea fit officium in Sabbato, ſuper: *Quem terra, Pontus Sidera*.

Tempore Paſchali, ſuper tono ſuo, hoc eſt ſuper: *Ad regias agni dapes*.

In Aſcenſione Domini, & per octavam, ſuper: *Salutis humanæ Sator*.

In Pentecoſte, & per octavam, ſuper: *Jam Chriſtus aſtra aſcenderat*; excepta *Tertia*, in quà dicitur; *Veni Creator Spiritus*.

In Feſto Sanctiſſimæ Trinitatis, ſuper: *Jam Sol recedit igneus*.

In Feſto Corporis Chriſti, & per octavam; ſuper: *Quem terra pontus ſidera*.

In Transfiguratione Domini, ſuper: *Salutis humanæ ſator*.

In Feſto omnium Sanctorum, & per octavam ſub tono *Nativitatis Domini*.

In Feſto Invētionis Sāctæ Crucis, ſub *tono Paſchali*.

In Feſto Exaltationis ejuſdem, ſub *tono Beatæ Mariæ Virginis*, propter octavā Nativitatis ejuſdē.

In Feſtis Apoſtolorum, Evangeliſtarum, & plurimorum Martyrum, & in Feſtis Duplicibus non habentibus Hymnos talis metri, ut Nativit. S. Jo: Baptiſtæ, & in Feſto S. Michaelis Archangeli, ſub tono: *Æterna Chriſti munera*, *ſub quo* in omnibus Duplicibus proprium tonum non habentibus conſueverunt Eccleſiæ noſtræ Hymnos ad omnes Horas intonare; ſed in Feſtis Confeſſorum Pontificum, & non Pontificum, Virginum, non Virginum, ſub tono: *Jeſu corona Virginum*, cantantur.

In Feſto S. P. N. Franciſci, & Sanctorum Ordinis ſuper: *Proles de Cælo prodiit*, & per octavam; in Feſto verò *S. Claræ* adeſt *proprius tonus*, qui ſolet ſervari in feſtis Sanctarum ejuſdem Ordinis.

Notandum autem hanc tonorum varietatem intelligendam eſſe quoad Hymnos Horarum: videlicet, *Primæ*, *Tertiæ*, *Sextæ*, *Nonæ*, *& Completorii*, nam in *Feſtis*, *&* *Dominicis* ad veſperas, & ad Matutinum ſemper cantantur Hymni *ſub tono*, *& notis propriis*, niſi ratione aliquarum Solemnitatum, vel ratione temporis Paſchalis, quarum cauſa ultimus verſus dicitur ad finem omnium Hymnorum ejuſdem metri, quia tunc Horarum Hymni cantantur ſub tono prædictarum ſolemnitatum.

Si verò occurrat, ut Capitulum fiat ad Veſperas de alio Sancto, tonus Hymni ad Completorium ſequens erit illius feſtivitatis, cujus celebratum eſt Capitulum ad Veſperas, niſi veſperarum antecedentium ultimus verſus Hymnorum eſſet proprius: quia tunc non ſolum ad Completorium, ſed etiam ad Capitulum cantaretur ſub tono illius feſti antecedentis: & ſi darentur duæ ſimul octavæ, ſervetur tonus octavæ prædominantis.

In Dominicis, quo ad tonum Hymni veſperarū, ſolitus tonus ſervetur ſuper: *Lucis Creator optime*, & ad Completorium, ut in *Pſalterio*. *Cærem. ord. Min. p. 4. cap. 5. num. 1. 2. &* 3.

Can-

Canticum; *Te Deum*, in diebus feſtis cantatur in tono conſueto, & proprio, aliis verò diebus in tono *Quarto*, vel *Octavo*. *Cær. ord. Min. p.* 3. *c.* 8. *n.* 5.

Non mutantur unquam ultimi verſus Hymnorum: *Vexilla & Chriſto profuſum &c.* Pollac. *in Aphoriſ.* Cær. 8. *p.* 157.

De *Cereis accendendis*, &c. Cap. *XI.*

IN Feſtis Solemnioribus, ſcilicet Primæ, & Secundæ claſſis, non plura, quam *ſex* cerei accẽdi debent in Majori Altari; & hoc regularitèr. *Ex conſuet. Eccl.*

In Duplicibus Majoribus, & aliis Feſtis colibilibus, ac Dominicis diebus ſufficient *quatuor*, Et deducitur *ex Cærem. Ordin. Min. p.* 2. *cap.* 12. *num.* 1.

In cæteris Feſtis Duplicibus Minoribus, [quibuſdam exceptis] ſemiduplicibus, ſimplicibus, & Feriis *duo*.

In prædictis verò Feſtis cerei accenduntur, ut ſuprà, ad utraſque veſperas, Matutinum, & Miſſam ſolemnem, ſeu privatam Conventualem; ad Completorium autem regulariter ſemper accenduntur *duo*, & pariter ad Primam, Tert. Sext. & Nonam. *Congr. Epiſc.* 7. *Aug.* 1595.

Ad Officium B. M. Virg. *unicus* cereus in medio Altaris, vel ad majus candelabrum poſitus accenditur.

In Miſſa Reverendiſs. P. Generalis, aut alterius Prælati, *quatuor* accenduntur cerei *ex Conſt. ord.*

In Receptione Miniſtri Generalis, Provincialis, vel alterius Prælati, aut Principis, &c. *ſex* accenduntur cerei. *Cærem. ordin. Min. p.* 4 *c ap.* 15. *num.* 1. & *cap.* 16. *num.* 1.

Prætereà in Miſſis Solemnibus habebunt *quatuor* vel ſaltem *duo* intorticia, tempore Elevationis Sanctiſſimi Sacramẽti. *Cær. ord. min. ut ſup. c.* 7 *n.* 14.

Quandò in Altari expoſitum eſt Sanctiſſimum Sacramentum, cerei, juxtà Synodum Florentinum, non debent eſſe pauciores *duodecim*. *Tonel in Sacr. Enchir. lib.* 3. *cap.* 2. §. 2. *num.* 6.

Ad Benedictionem SS. Sacramẽti in reditu Proceſſionis, &c, ad minus *ſex* accenduntur. Dũ

Dum remanet expoſitum ſaltem *quatuor*, *&c.*

Ad Viſitationem ejuſdem *ſex*; & Deduc. *ex Cær.ord.Min.p.4.cap.16.num.1.& 5.*

Dum verò renovatur in Miſſa privata, ſaltem *quatuor* Cærei accēdi debent, vel juxtà cōſuet. loci.

Cùm Miniſtratur Fratribus Infirmis, *ſinguli Fratrum* cereos accenſos deferant; in Altari verò *duo*, *&c. Cær.ord.*Min.*ut ſup.cap.17.num.2.&c.*

In Officiis Solemnibus Defunctorum, puta in Cemmem. Fidelium Defunctorum, in die obitus, & Anniverſario Fratrum Noſtrorum, in eo ſcilicet Conventu, in quo aliquis obiit *ſex* cerei ſuper Altare accendantur, & *quatuor* ad latera Lecticæ, vel ſi ità videbitur, juxtà conſuetudinem loci, aut qualitate perſonæ: *ex Cær. ord. Min. ut ſup. c.*18.*n.*4.

In aliis verò Commemorationibus, & Miſſis Defunctorum, ſi cantentur, *quatuor*, ſi legantur, *duo* tantùm accenduntur.

Cerei debent eſſe albi coloris, tàm in Officio Eccleſiæ, quàm in omnibus Miſſis Solemnibus, & privatis, tàm in in diebus Feſtis, quàm Ferialibus; præterquàm in Miſſis prò Defunctis, & Hebdomada Sancta in Matutinis Tenebrarum, & in Officio Ferie Sextę in Paraſceve, in quibus utendum eſt cera communi: *ut patet in Cær.ord.*Min.*p.*1.*c.*14.

Ad Sacriſtiam, vel coadiutorem ejus pertinet regulariter (niſi alius fuerit à Superiore deſignatus) accendere, & extinguere cereos, quoties opus eſt.

Advertendum præterea, nec antè omninò finitum Officium, vel Miſſam pęnitùs abſolutam eos extinguere incipiat, item ut omnes accendat priuſquàm ſit Officium inchoatum, tandem cavendū, nè relinquantur fumigantes, *ex Diſcipl.* D. B. & *Beavv. in Cære. Eccl. cap. de Cæreis accend. &c.*

De Benedictionibus in generali. Cap. XII.

DE Benedictionibus, quia fusè patet *in Miſſali*, & R*it.Rom.Paul.V.* nihil ponam, ſed ſolum dicam, quod prudens ſit Prælatus, vel Sacerdos noſter benedictionem facturus, ne ſuæ juriſdi-

ctionis

ctionis limites excedat; nec Prælatus Regularis eas, quæ ſunt Epiſcopalis ordinis: nec ſimplex Sacerdos, quæ Prælato conveniunt exerceat; nec tamèn, quamvis ex *Privileg. Xiſti IV.* benedicere poſſint omnia Altaris ornamenta, veſteſque Sacerdotales, præſentibus ſuis Superioribus, aut Diffinitorii Patribus id debent attentare.

Prælati Majores, Guardiani, & alii Superiores locales, in locis eorum juriſdictionis, benedicere poſſunt omnia paramenta, ornamenta, & alia quęcumque pro Divino cultu, ad ſuum, ~~vel extraneorum~~ uſum neceſſaria, in quibus Chriſma non intervenit, ex conceſſione *Leonis X. & Innocentii VIII. Beav. in Cœr. Eccl. cap. de Ben. & Tonel. lib. 1. cap. 3. §. 7.*

In omni benedictione extrà Miſſam, Sacerdos ſaltèm Superpelliceo, & Stola, pro ratione tẽporis utatur, niſi aliter in Miſſali, & Rituali notetur.

Stando ſemper benedicat, & aperto capite, & rem aſpergat aqua benedicta, & ubi notatũ fuerit, pariter incenſet nihil dicendo; habeatque Miniſtrum cum vaſæ aquæ benedictæ, & Aſpergillo cum Rituali libro, ſeù Miſſali. *Rit. Paul. V. ut ſup.*

Stabit etiàm manibus junctis, excepto tempore, quo aſpergit, &c. & niſi teneat librũ. *Baul. p. 2. ca. 8.*

De Benedictione Menſæ, & gratiarum actione.
Cap. XIII.

BEnedictio Menſæ, quę mane fit, & veſperę originem habet à *Chriſto Jeſu*, qui *Benedixit*, antequàm panes quinque diſtribueret turbis, & in ultima Cœna, *Benedixit, fregit, &c.* poſt Cœnam eumdem Hymnum dixit. *Matt. 16.* Apoſtoli, etiam imitati Chriſtum docuere poſteros benedictionem menſæ. *S. Hieronymus in Epiſtola* 22. ad Euſtochium de cuſtodia Virg. ait: nec cibi ſumantur, niſi *Oratione præmiſſa*, nec recedatur à menſa, niſi referatur, *Creatoris gratia*. Ejus autem omiſſio eſt peccatum veniale, *ex Navar. de Orat. cap. 18. num.* 43. ideo nunquàm relinquenda, neque negligenda.

Igitur dato ſigno refectionis, accedant omnes in Refectorium, aſcendentibus hinc inde ſenioribus

ad

ad ſupremam partem ad latera menſarum, expectantes ibi genuflexi, vel ſtantes juxtà locorũ conſuetudinem, cum modeſtia, & ſilentio, donec à Superiore detur ſignum ſurgendi, quo dato, ſurgent omnes, & ſuis locis ordine ſuo, converſis ad ſe invicem vultibus, apertiſque capitibus ſtabunt: intereà Superior, vel Hebdomadarius voce mediocri (diebus conſuetis) inchoabit Pſalmum: *De profundis*, cæteris alternis choris proſequentibus, dicto verſu: *Requiem æternam*, *&c.* Hebdomadarius dicet: *A porta inferi* cum cæteris verſibus, & Orationem: *Abſolve*, vel *Fidelium*, & dicto. *Requieſcant in pace*, *&c.* Hebdomadarius cantat. *Benedicite*, & cætera ordine Romano, ut in fine Brev. & ad *Pater noſter*, &c. omnes profundè inclinătur.

Hebdomadarius dicens: *Benedic Domine nos*, ſignat ſe ſigno Crucis, quod, & cæteri faciunt; ad ſequentia autem verba; *& hæc tua dona* producit ſignum Crucis versùs, primam menſam, interim omnibus mediocriter ſe inclinantibus, Lector autẽ petens benedictionem ſtabit in medio Refectorii junctis manibus.

Prò gratiarum actione dato ſigno à Superiore, Lector junctis manibus cantabit: T*u autem Domine*, *&c.* interim omnes ſurgent, ac in ſua loca, ut in benedictione ſe recipient. Tunc Hebdomadarius incipiet. *Confiteantur*, *&c.* vel: *Memoriam fecit*, *&c.* reſpondentibus aliis; poſteà inchoabit Pſalmum: M*iſerere*, aut alium Feſto convenientẽ; *ut in* R*ubr.*Brev.*patet*: quo inchoato, omnes ſimul cum ipſo Hebdomadario converſi ad Imaginẽ principalem, mediocriter ſe inclinabunt; tùm proceſſionaliter ad Chorum progredientur, ubi omnia fient de more; finitiſque gratiis omnes genuflectẽt uſque ad ſignum Superioris, vel Hebdomadarii.

Diebus autem jejuniorum, in colationibus ſerò faciendis, variæ ſunt formulæ Regularium, ideoque erit obſervanda conſuetudo; itaut aliqua formula ſemper utatur pro benedictione, ac gratiarũ actione.

Si-

Siguo autem à Superiore dato, omnes ſurgent, & menſis aperto capite aſſident, vel ſtabunt, juxtà conſuetudinem loci, & dicta à lectore *Salutatione Angelica*, vel media, vel tota, aut alia *Oratione* ſecundum conſuetudinem, petit benedictionem; Hebdomadarius verò benedicens dicet; *Donum charitatis benedicat* ✠ *dextera* Dei *Patris*, ſignum Crucis versùs primam menſam exprimens, cæterique reſpondentes. *Amen*.

Vel ſi ita videbitur, *unico puncto ſacræ ſcripturæ lecto*, petatur benedictio, qua facta, eadem proſequatur lectio, juxtà beneplacitum Superioris, ſicuti optimè fit Romæ *in Conventu Aracœlitano*.

Eſt tamen advertendum, quod in qualibet benedictione menſæ, ſaltem panis, & vinum appoſita eſſe debent in menſa, ne benedictio fiat omninò in materia abſenti.

In fine, ſigno ſuper menſam alliſione palmæ à Superiore facto, & dicto à lectore: T*u autem* D*omine*, &c. Hebdomadarius dicet: *Adjutorium noſtrum*, &c. & *alias præces* juxtà conſuetudinem Provinciæ, & locorum, cæteri reſpondentes, ut ſuprà, *Ex Beavv. in Cærem Eccl. p.* 2. *cap.* 31. & *Gav. in Commen. ſect.* 9. *cap.* 6.

Si detur ſignum *Salutationis Angelicæ*, dum accumbunt menſæ, omnes ſurgere debent, & aperto capite recitare preces conſuetas, tamen laudabilis conſuetudo locorum ſervari poterit.

Omnia, ut ſupra notavi, & meipſum S. Matri Eccleſiæ Romanæ, & peritiorum judicio, ac cenſuræ humillimè ſubiicio, &c.

LAUS DEO.

MAG 2005817

VITTORIO ... BIBLIOTEC...

Digitized by Google